

Erasmus+

Przewodnik po programie

W przypadku rozbieżności między poszczególnymi wersjami językowymi wersją nadrzędną jest wersja angielska.

Wersja 2 (2017): 20/01/2017

Spis treści

SKRÓTY	3
WPROWADZENIE	4
Jak korzystać z przewodnika?	4
CZĘŚĆ A – OGÓLNE INFORMACJE O PROGRAMIE ERASMUS+	5
Jakie są cele i istotne aspekty programu Erasmus+?	8
Cel ogólny	8
Istotne aspekty programu Erasmus+	8
Jaką strukturę ma program Erasmus+?	12
Akcja 1 - Mobilność	12
Akcja 2 - Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk	12
Akcja 3 - Wsparcie w reformowaniu polityk	12
Działania „Jean Monnet”	13
Sport	13
Jaki jest budżet programu?	14
Kto odpowiada za realizację programu Erasmus+?	15
Komisja Europejska	15
Agencje narodowe	15
Jakie inne instytucje biorą udział w realizacji programu?	16
Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+?	22
Uczestnicy	22
Organizacje uczestniczące	22
Kraje uprawnione	23
CZĘŚĆ B – INFORMACJE O AKCJACH OBJĘTYCH NINIEJSZYM PRZEWODNIKIEM 27	
Kształcenie i szkolenie	28
Które akcje objęte są wsparciem?	28
Jakie są cele tych akcji?	28
Młodzież	30
Które akcje objęte są wsparciem?	30
Jakie są cele tych akcji?	30
Trzy akcje kluczowe	31
Akcja 1: Mobilność edukacyjna	32
Które akcje objęte są wsparciem?	32
Projekty mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;	34
Projekty mobilności studentów i pracowników instytucji szkolnictwa wyższego	36
Projekty mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	58
Projekty mobilności kadry edukacji szkolnej	71
Projekty mobilności kadry edukacji dorosłych	80
Projekty mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą	88
Wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego	116
Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus	124
Kredyty programu Erasmus+ dla studentów studiów magisterskich	134
Akcja 2: Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk	135
Partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży	137
Sojusze na rzecz wiedzy	159
Budowanie potencjału w szkolnictwie wyższym	168
Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży	191
Akcja 3: Wsparcie w reformowaniu polityk	208
Usystematyzowany dialog: spotkania osób młodych i decydentów do spraw młodzieży	210
Działania „Jean Monnet”	219
Które akcje objęte są wsparciem?	219
Jakie są cele działań „Jean Monnet”?	219

Moduły „Jean Monnet”	221
Katedry „Jean Monnet”	225
Centra doskonałości „Jean Monnet”	229
Wsparcie „Jean Monnet” na rzecz stowarzyszeń	233
Sieci „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim)	238
Projekty „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim)	243
Koszty jednostkowe w projektach „Jean Monnet”	248
Sport	253
Które akcje objęte są wsparciem?	253
Współpraca partnerska	254
Współpraca partnerska na mniejszą skalę	263
Niekommercyjne europejskie imprezy sportowe	269
CZĘŚĆ C – INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW	273
Co należy zrobić, aby złożyć wniosek w ramach programu Erasmus+?	273
Etap 1: rejestracja na portalu uczestnika	273
Etap 2: sprawdzenie zgodności z kryteriami programu	274
Etap 3: sprawdzenie warunków finansowych	278
Etap 4: wypełnienie i złożenie formularza wniosku	282
Jakie są dalsze kroki po złożeniu wniosku?	283
Procedura oceny	283
Ostateczna decyzja	283
Powiadomienie o decyzji w sprawie przyznania dofinansowania	284
Jakie są dalsze kroki po zatwierdzeniu wniosku?	284
Umowa finansowa / decyzja o przyznaniu dofinansowania	284
Kwota dofinansowania	284
Procedury dokonywania płatności	285
Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności	287
Inne ważne przepisy umowne	290
Zabezpieczenie finansowe	290
Zawieranie umów o podwykonawstwo i umów w sprawie zamówienia publicznego	290
Informacja o przyznanych dofinansowaniach	290
Promocja	291
Kontrole i audyty	291
Ochrona danych	291
Licencja otwarta i prawa własności intelektualnej	292
Obowiązujące przepisy	292
ZAŁĄCZNIK I	294
Projekty mobilności studentów i pracowników instytucji szkolnictwa wyższego	295
Projekty mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	301
Projekty mobilności kadry edukacji szkolnej	307
Projekty mobilności kadry edukacji dorosłych	310
Projekty mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą	312
Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus	318
Partnerstwa strategiczne	321
Budowanie potencjału w szkolnictwie wyższym	334
ZAŁĄCZNIK II – UPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW	343
Wprowadzenie	343
ZAŁĄCZNIK III – GLOSARIUSZ	351
ZAŁĄCZNIK IV – PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI I DANE KONTAKTOWE	360

SKRÓTY

- **DG EAC:** Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury
- **EACEA:** Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Sektora Audiowizualnego i Kultury
- **EBI:** Europejski Bank Inwestycyjny
- **ECAS:** System uwierzytelniania Komisji Europejskiej
- **ECHE:** Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego
- **ECTS:** Europejski system transferu i akumulacji punktów
- **ECVET:** Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- **ELL:** Europejski znak innowacyjności dla nowatorskich inicjatyw w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych
- **EMJMD:** Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus
- **EOSW:** Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego
- **EPALE:** ePlatforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie
- **EQAR:** Europejski rejestr zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym
- **EQAVET:** Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- **EQF:** Europejskie ramy kwalifikacji
- **ESCO:** Europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów
- **HEI:** Instytucja szkolnictwa wyższego
- **HERE:** Eksperti do spraw reformy szkolnictwa wyższego
- **ISP:** Intensywny program nauczania
- **TIK:** Technologie informacyjno-komunikacyjne
- **NA:** Agencja narodowa
- **NARIC:** Sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji
- **NEO:** Biuro krajowe programu Erasmus+
- **NQF:** Krajowe ramy kwalifikacji
- **OECD:** Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
- **OER:** Otwarte zasoby edukacyjne
- **OMC:** Otwarta metoda koordynacji
- **PE:** Parlament Europejski
- **PIC:** Numer identyfikacji uczestnika
- **RF:** Rozporządzenie finansowe
- **UE:** Unia Europejska
- **URF:** Wspólny system rejestracji
- **VET:** Kształcenie i szkolenie zawodowe

WPROWADZENIE

Niniejszy przewodnik przeznaczony jest dla osób, które chcą zdobyć gruntowną wiedzę na temat programu Erasmus+. Dokument ten jest skierowany głównie do potencjalnych:

- organizacji uczestniczących: tzn. do organizacji, instytucji i organów, które organizują działania wspierane w ramach programu;
- uczestników: tzn. do osób fizycznych (studentów, stażystów, praktykantów, uczniów, dorosłych słuchaczy, młodzieży, wolontariuszy lub profesorów, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, osób pracujących z młodzieżą i osób zawodowo związanych z kształceniem, szkoleniem, młodzieżą i sportem itp.), które uczestniczą w działaniach organizowanych przez organizacje uczestniczące.

Każdego roku organizacje z całej Europy składają tysiące projektów, ubiegając się o wsparcie finansowe w ramach programu Erasmus+; z tego względu Komisja opracowała przejrzystą procedurę oceny, dzięki której dofinansowanie ma być przyznawane na najlepsze projekty:

- w odniesieniu do większości akcji wszystkie zasady i warunki uzyskania dofinansowania z programu zostały określone w niniejszym przewodniku;
- w odniesieniu do niektórych innych akcji, o których w niniejszym przewodniku tylko wspomniano, zasady i warunki uzyskania dotacji są określane w poszczególnych zaproszeniach do składania wniosków publikowanych przez Komisję Europejską lub w jej imieniu.

Planując złożenie wniosku, potencjalne organizacje uczestniczące mogą posiłkować się innymi dokumentami referencyjnymi i korzystać z zawartych w nich informacji; niektóre z tych dokumentów wymieniono w załączniku IV do niniejszego przewodnika.

JAK KORZYSTAĆ Z PRZEWODNIKA?

Niniejszy przewodnik składa się z trzech głównych części:

- W części A zawarto ogólny zarys programu. Przedstawiono w niej informacje na temat celów, priorytetów i głównych elementów programu, krajów programu, struktur wykonawczych i całkowitego dostępnego budżetu. Ta część skierowana jest do osób, które chcą uzyskać ogólne informacje na temat zakresu i struktury programu;
- W części B przedstawiono konkretne informacje na temat akcji w ramach programu, o których mowa w niniejszym przewodniku. Część ta jest skierowana przede wszystkim do osób, które chcą uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat rodzajów projektów wspieranych w ramach programu. Informacje zawarte w tej części doprecyzowano w załączniku I do niniejszego przewodnika;
- W części C zawarto szczegółowe informacje na temat procedury składania wniosków o dofinansowanie i wyboru projektów, a także na temat przepisów finansowych i administracyjnych dotyczących przyznawania dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Część ta jest skierowana do wszystkich, którzy zamierzają złożyć projekt w ramach programu Erasmus+.

Ponadto niniejszy przewodnik obejmuje następujące załączniki:

- Załącznik I: dodatkowe zasady i informacje dotyczące akcji, o których mowa w przewodniku;
- Załącznik II: wytyczne dla beneficjentów dotyczące upowszechniania wyników;
- Załącznik III: glosariusz podstawowych terminów stosowanych w niniejszym przewodniku;
- Załącznik IV: przydatne źródła informacji i dane kontaktowe.

CZĘŚĆ A – OGÓLNE INFORMACJE O PROGRAMIE ERASMUS+

Erasmus+ jest programem UE na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na lata 2014-2020¹. Kształcenie, szkolenie, młodzież i sport to dziedziny, które mogą znacząco przyczynić się do sprostania zmianom społeczno-ekonomicznym, głównym wyzwaniom, przed jakimi będzie stawać Europa do końca tego dziesięciolecia, oraz które mogą przyczynić się do realizacji priorytetów programu strategicznego UE na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, sprawiedliwości społecznej i włączenia społecznego.

Walka z rosnącym bezrobociem, w szczególności wśród osób młodych, stała się jednym z najpilniejszych zadań rządów europejskich. Zbyt wiele młodych osób kończy naukę za wcześnie, narażając się tym samym na ryzyko bezrobocia i marginalizacji społecznej. Na takie samo ryzyko narażonych jest wiele osób dorosłych o niskich kwalifikacjach. Nowe technologie powodują zmianę sposobu funkcjonowania społeczeństw i trzeba je jak najlepiej wykorzystywać. Przedsiębiorstwa z UE muszą zwiększyć swoją konkurencyjność poprzez wykorzystanie talentu i innowacji.

Europa potrzebuje społeczeństw lepiej zintegrowanych i włączających, które umożliwiają swoim obywatelom aktywny udział w demokratycznym życiu społecznym. Edukacja i praca z młodzieżą odgrywają kluczową rolę w propagowaniu wspólnych europejskich wartości, wspieraniu integracji społecznej, zwiększaniu zrozumienia międzykulturowego i wzmacnianiu poczucia przynależności do społeczności, a także w przeciwdziałaniu radykalizacji postaw. Program Erasmus+ jest skutecznym instrumentem promującym włączanie osób ze środowisk defaworyzowanych, w tym nowo przybyłych migrantów.

Kolejne wyzwanie dotyczy rozwoju kapitału społecznego wśród osób młodych, wzmacniania pozycji osób młodych oraz ich zdolności w zakresie aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie, zgodnie z postanowieniami traktatu lizbońskiego w celu „zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy”. Do tej kwestii można się również odnieść za pomocą działań z zakresu uczenia się pozaformalnego mających na celu podnoszenie umiejętności i kompetencji osób młodych oraz zwiększanie ich aktywności obywatelskiej. Ponadto konieczne jest zapewnienie organizacjom młodzieżowym i osobom pracującym z młodzieżą możliwości szkolenia i współpracy w celu rozwijania ich profesjonalizmu i nadania pracy z młodzieżą wymiaru europejskiego.

Sprawnie funkcjonujące systemy kształcenia i szkolenia oraz strategie polityczne na rzecz młodzieży zapewniają korzystającym z nich osobom umiejętności wymagane na rynku pracy i w sektorze gospodarki, dając im możliwość odegrania aktywnej roli w społeczeństwie i osiągnięcia poczucia osobistego spełnienia. Reformy w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży mogą zwiększyć postępy w realizacji tych celów, w oparciu o wspólną wizję decydentów i zainteresowanych stron, solidne podstawy i współpracę w różnych dziedzinach i na różnych poziomach.

Program Erasmus+ został opracowany tak, aby wspierać starania krajów programu na rzecz efektywnego wykorzystywania ludzkiego i społecznego potencjału Europy, potwierdzając jednocześnie zasadę uczenia się przez całe życie przez powiązanie wsparcia na rzecz uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego w dziedzinach kształcenia, szkolenia i sportu. Program zwiększa również możliwości współpracy i mobilności dotyczące krajów partnerskich, przede wszystkim w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży.

Zgodnie z jednym z nowych elementów wprowadzonych w traktacie lizbońskim Erasmus+ wspiera również działania mające na celu rozwijanie europejskiego wymiaru sportu poprzez promowanie współpracy między organami odpowiedzialnymi za sport. W programie promuje się tworzenie i rozwój europejskich sieci, zapewniając możliwości współpracy między zainteresowanymi stronami oraz wymianę i transfer wiedzy i know-how w różnych obszarach dotyczących sportu i aktywności fizycznej. Ta wzmocniona współpraca przyniesie wyraźne pozytywne skutki pod względem rozwijania potencjału kapitału ludzkiego w Europie, przyczyniając się do ograniczenia kosztów społecznych i gospodarczych braku aktywności fizycznej.

W ramach programu wspierane są działania, współpraca i narzędzia spójne z celami strategii „Europa 2020” i jej inicjatywami przewodnimi, takimi jak Mobilna młodzież i Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia. Program przyczynia się również do realizacji celów strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz strategii UE na rzecz młodzieży za pomocą otwartych metod koordynacji.

¹ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus +”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:PL:PDF>)

Taka inwestycja w wiedzę, umiejętności i kompetencje przyniesie korzyści indywidualnym osobom, instytucjom, organizacjom i całemu społeczeństwu, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego oraz zapewniając równy dostęp, dobrobyt i włączenie społeczne w Europie i poza jej granicami.

Przewodnik po programie Erasmus+ sporządzono zgodnie z rocznym programem prac Erasmus+ przyjętym przez Komisję Europejską, a zatem można go aktualizować w celu odzwierciedlenia priorytetów i kierunków działania określonych w programach prac przyjętych w kolejnych latach. Wdrażanie niniejszego przewodnika zależy również od dostępności środków przewidzianych w projekcie budżetu po przyjęciu budżetu na dany rok przez władzę budżetową lub przewidzianych zgodnie z zasadą dwunastej części środków tymczasowych.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA I PRZYSZŁE MOŻLIWOŚCI

Program Erasmus+ opiera się na osiągnięciach z ponad 25 lat funkcjonowania europejskich programów na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży obejmujących współpracę w wymiarze zarówno wewnętrznym, jak i międzynarodowym. Erasmus+ jest wynikiem połączenia następujących europejskich programów realizowanych przez Komisję w latach 2007–2013:

- programu „Uczenie się przez całe życie”;
- programu „Młodzież w działaniu”;
- programu Erasmus Mundus;
- Tempus;
- Alfa;
- Edulink;
- programów współpracy z krajami uprzemysłowionymi w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

Wspomniane programy wspierały działania w dziedzinie szkolnictwa wyższego (w tym jego wymiaru międzynarodowego), kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej, edukacji dorosłych oraz młodzieży (w tym w wymiarze międzynarodowym).

Erasmus+ ma wykraczać poza zakres wspomnianych programów przez promowanie synergii i wzajemnego inspirowania się w różnych dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, eliminowanie sztucznych granic między poszczególnymi działaniami i projektami, wspieranie nowych pomysłów, przyciąganie nowych podmiotów ze środowiska pracy i społeczeństwa obywatelskiego oraz pobudzanie nowych form współpracy.

W związku z tym kluczowe znaczenie ma dopilnowanie, aby program był silną, powszechnie rozpoznawalną marką. Z tego powodu wszystkie informacje na temat akcji i działań wspieranych w ramach programu będą upowszechniane przede wszystkim z wykorzystaniem nazwy „Erasmus+”. Aby pomóc uczestnikom i beneficjentom wcześniejszych programów odnaleźć się w ramach Erasmus+, do celów komunikowania i upowszechniania informacji w odniesieniu do akcji skierowanych do określonego sektora można stosować, oprócz wspólnej nazwy „Erasmus+”, również następujące nazwy:

- „Erasmus+: Comenius” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z edukacją szkolną;
- „Erasmus+: Erasmus” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze szkolnictwem wyższym i ukierunkowanych na kraje programu;
- „Erasmus+: Erasmus Mundus” w odniesieniu do wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus;
- „Erasmus+: Leonardo da Vinci” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z kształceniem i szkoleniem zawodowym;
- „Erasmus+: Grundtvig” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z uczeniem się dorosłych;
- „Erasmus+: Młodzież w działaniu” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z uczeniem się pozaformalnym i nieformalnym młodzieży;
- „Erasmus+: Jean Monnet” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze studiami z zakresu Unii Europejskiej;
- „Erasmus+: Sport” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze sportem.

JAKIE SĄ CELE I ISTOTNE ASPEKTY PROGRAMU ERASMUS+?

CEL OGÓLNY

- Program Erasmus+ przyczynia się do:
  - osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, w tym wyznaczonego w niej głównego celu w dziedzinie edukacji²;
  - osiągnięcia celów strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), w tym odpowiednich poziomów odniesienia;
  - zrównoważonego rozwoju krajów partnerskich w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
  - osiągnięcia ogólnych celów odnowionych ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży (na lata 2010–2018);
  - rozwoju europejskiego wymiaru sportu, w szczególności sportu powszechnego, zgodnie z planem prac UE w dziedzinie sportu;
  - promowania europejskich wartości zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej³.

ISTOTNE ASPEKTY PROGRAMU ERASMUS+

Na szczególną uwagę zasługują wymienione poniżej aspekty programu. Niektóre z nich przedstawiono bardziej szczegółowo na stronach internetowych Komisji.

UZNAWANIE I POŚWIADCZANIE UMIEJĘTNOŚCI I KWALIFIKACJI

W ramach programu Erasmus+ wspiera się unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności dotyczące umiejętności i kwalifikacji – w szczególności Europass, Youthpass, Europejskie ramy kwalifikacji (EQF), Europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym (ECTS), Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET), Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET), Europejski rejestr zapewniania jakości (EQAR), Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA) oraz sieci w dziedzinie kształcenia i szkolenia o zasięgu unijnym wspierające wspomniane narzędzia, w szczególności sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji (NARIC), sieci Euroguidance, krajowe centra Europass i krajowe punkty koordynacji Europejskich ram kwalifikacji.

Wspólnym celem wspomnianych narzędzi jest zapewnienie łatwiejszego uznawania i rozpoznawania umiejętności i kwalifikacji w poszczególnych krajach i poza ich granicami we wszystkich podsystemach kształcenia i szkolenia oraz na rynku pracy, niezależnie od tego, czy zostały zdobyte za pomocą formalnego kształcenia i szkolenia, czy też poprzez inne doświadczenia edukacyjne (np. doświadczenie zawodowe, wolontariat, e-uczenie się). Narzędzia te mają również na celu zapewnienie, aby polityka w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży w dalszym ciągu przyczyniała się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w dziedzinie edukacji i zatrudnienia dzięki skuteczniejszej integracji na rynku pracy oraz większej mobilności.

Aby można było osiągnąć wspomniane cele, dostępne narzędzia powinny umożliwiać reagowanie na nowe zjawiska, takie jak umiędzynarodowienie edukacji i coraz częstsze stosowanie cyfrowych narzędzi edukacyjnych, oraz wspieranie tworzenia elastycznych ścieżek kształcenia zgodnych z potrzebami i celami osób uczących się. W przyszłości może zająć konieczność wprowadzenia zmian we wspomnianych narzędziach w celu ich uproszczenia i zwiększenia ich spójności, co ułatwi osobom uczącym się i pracownikom swobodne przemieszczanie się w celach związanych z pracą lub w celu dalszego uczenia się.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/skills-qualifications_pl

UPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW PROJEKTÓW

Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników stanowi kluczowy etap realizacji projektu w ramach Erasmus+. Daje on organizacjom uczestniczącym możliwość informowania o wynikach i rezultatach projektów oraz dzielenia się nimi, przedłużając w ten sposób wpływ tych projektów, zwiększając ich trwałość oraz uzasadniając europejską wartość dodaną programu Erasmus+. W celu skutecznego upowszechniania i wykorzystywania wyników projektów organizacje

² Głównym celem w dziedzinie edukacji jest zmniejszenie odsetka osób wcześniej kończących naukę do poziomu poniżej 10% i zwiększenie odsetka osób z wyższym wykształceniem do co najmniej 40% do 2020 r.

³ Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwu członkowskiemu w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

zaangażowane w projekty w ramach Erasmus+ są proszone o poświęcenie niezbędnej uwagi działaniom z zakresu upowszechniania i wykorzystywania wyników już na etapie opracowywania i realizacji swoich projektów. Poziom oraz intensywność takich działań powinny być proporcjonalne do celów, zakresu i założeń różnych akcji programu Erasmus+. Wyniki osiągnięte w ramach konkretnego projektu mogą mieć duże znaczenie i mogą być interesujące również w odniesieniu do dziedzin, które nie wchodzą w zakres danego projektu, a opracowanie strategii oraz metod mających na celu zapewnienie innym łatwego dostępu do elementów już opracowanych i stworzonych należy do zadań w ramach poszczególnych projektów. Szczegółowe wytyczne w tej kwestii można znaleźć w załączniku II do niniejszego przewodnika.

WYMÓG OTWARTEGO DOSTĘPU DO MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH, DOKUMENTÓW I MEDIÓW OPRACOWANYCH W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+

W ramach Erasmus+ promuje się otwarty dostęp do materiałów, dokumentów i mediów, które są pomocne w uczeniu się, nauczaniu, szkoleniu oraz pracy z młodzieżą i które powstają w ramach projektów finansowanych przez dany program. Beneficjenci dofinansowania w ramach programu Erasmus+, którzy opracowują takie materiały, dokumenty i media w ramach jakiegokolwiek finansowanego projektu, muszą podać je do wiadomości publicznej w postaci cyfrowej, dostępnej bezpłatnie za pośrednictwem internetu na zasadzie licencji otwartych. Beneficjenci mogą jednak określić najbardziej odpowiedni poziom otwartego dostępu, w tym w stosownych przypadkach jego ograniczenia (np. zakaz wykorzystania do celów komercyjnych przez osoby trzecie) w odniesieniu do charakteru projektu i rodzaju materiału. Wymóg otwartego dostępu nie narusza praw własności intelektualnej beneficjentów dofinansowania.

WYMIAR MIĘDZYNARODOWY

Erasmus+ ma silny wymiar międzynarodowy (tj. współpracę z krajami partnerskimi) przede wszystkim w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży.

W dziedzinie szkolnictwa wyższego w ramach programu Erasmus+ wspierane są następujące główne akcje ukierunkowane na współpracę z krajami partnerskimi:

- **międzynarodowa mobilność poszczególnych osób w celu uzyskania punktów zaliczeniowych oraz wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus** (w ramach Akcji 1) promujące mobilność osób uczących się i kadry z krajów partnerskich i wyjazdy do tych krajów;
- **projekty z zakresu budowania potencjału** w szkolnictwie wyższym (w ramach Akcji 2) promujące współpracę i partnerstwa, które mają wpływ na modernizację i umiędzynarodowienie instytucji i systemów szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, ze szczególnym uwzględnieniem krajów partnerskich sąsiadujących z UE;
- **wsparcie dialogu politycznego** (w ramach Akcji 3) za pośrednictwem sieci ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE, międzynarodowego stowarzyszenia absolwentów, dialogu politycznego z krajami partnerskimi oraz międzynarodowych imprez mających na celu zwiększanie atrakcyjności i promocję;
- działania „**Jean Monnet**” mające na celu inspirowanie nauczania, badań i dyskusji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej na całym świecie.

W odniesieniu do młodzieży w ramach Erasmus+ wspiera się następujące główne akcje:

- **mobilność osób młodych i osób pracujących z młodzieżą** (w ramach Akcji 1) promującą wymianę młodzieży, wolontariat europejski oraz mobilność osób pracujących z młodzieżą we współpracy z krajami partnerskim sąsiadującymi z UE;
- **projekty z zakresu budowania potencjału** w dziedzinie młodzieży (w ramach Akcji 2) promujące działania z zakresu współpracy i mobilności, które mają pozytywny wpływ na jakościowy rozwój pracy z młodzieżą, polityki młodzieżowej i systemów wsparcia dla młodzieży oraz na uznawanie kształcenia pozaformalnego w krajach partnerskich, przede wszystkim w krajach Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), Azji i Ameryki Południowej;
- zaangażowanie osób młodych i organizacji młodzieżowych z krajów partnerskich sąsiadujących z UE w **usystematyzowany dialog** młodzieży (w ramach Akcji 3) przez ich uczestnictwo w międzynarodowych spotkaniach, konferencjach i wydarzeniach promujących dialog między młodzieżą a decydentami.

Ponadto inne akcje w ramach programu (partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, współpraca partnerska) również są otwarte dla organizacji z krajów partnerskich w zakresie, w jakim ich uczestnictwo wnosi wartość dodaną do danego projektu (więcej informacji znajduje się w części B niniejszego przewodnika).

WIELOJĘZYCZNOŚĆ

Wielojęzyczność jest jednym z filarów europejskiego projektu i wyraźnym symbolem aspiracji UE do zjednoczenia w różnorodności. Znajomość języków obcych odgrywa kluczową rolę wśród umiejętności, które przyczyniają się do lepszego przygotowania osób do rynku pracy i pozwalają obywatelom na lepsze wykorzystanie dostępnych możliwości. Celem UE jest zapewnienie każdemu obywatelowi możliwości uczenia się od najmłodszych lat co najmniej dwóch języków obcych.

Promowanie uczenia się języków i różnorodności językowej stanowi jeden z celów szczegółowych programu. Brak kompetencji językowych jest jedną z głównych barier uczestnictwa w europejskich programach na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży. Oferowane możliwości wsparcia językowego służą zwiększeniu wydajności i skuteczności mobilności, poprawie wyników uczenia się, a zatem przyczyniają się do osiągnięcia szczegółowego celu programu.

Wsparcie językowe jest dostępne w odniesieniu do języka, którego uczestnicy używają do celów uczenia się, odbycia praktyki (stażu) lub udziału w zagranicznym wolontariacie w ramach długoterminowych działań z zakresu mobilności wspieranych w Akcji 1. Wsparcie językowe będzie oferowane głównie poprzez system wsparcia językowego online (Online Linguistic Support), ponieważ w przypadku uczenia się języków proces e-uczenia się jest korzystny ze względu na swoją dostępność i elastyczność. Wsparcie językowe online w programie Erasmus+ (system OLS) (<http://erasmusplusols.eu>) obejmuje obowiązkową ocenę kompetencji językowych oraz dobrowolne kursy językowe. Ocena znajomości języka, która stanowi kluczowy element tej inicjatywy, ma na celu właściwe przygotowanie każdego uczestnika oraz zgromadzenie dowodów potwierdzających umiejętności językowe uczestników unijnego programu mobilności. W związku z tym uczestnicy będą przechodzić ocenę znajomości języka przed rozpoczęciem okresu mobilności, a na jego zakończenie przeprowadzana będzie kolejna ocena mająca na celu monitorowanie postępów w zakresie kompetencji językowych. Udział w działaniu z zakresu mobilności nie jest uzależniony od wyników testu znajomości języka, który uczestnicy rozwiązują przed wyjazdem. W związku z tym ocena znajomości języka online nie będzie wykorzystywana przy wyborze uczestników unijnego programu mobilności, natomiast w razie potrzeby da im możliwość pogłębienia tej znajomości. Wsparcie językowe będzie zapewniane na zasadzie wzajemnego zaufania między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą. Instytucja wysyłająca ma obowiązek zapewnić uczestnikom jak najwłaściwsze wsparcie językowe, aby zapewnić osiągnięcie przez nich zalecanego poziomu ustalonego z instytucją przyjmującą przed rozpoczęciem okresu mobilności.

Zanim narzędzia internetowe zostaną dopracowane tak, aby obejmowały wszystkie języki, beneficjenci projektów mobilności otrzymają finansowanie w celu uzyskania wsparcia językowego w językach, które nie są dostępne za pośrednictwem usługi online oferowanej przez Komisję.

W ramach Akcji 2 wspierane będą partnerstwa strategiczne w dziedzinie nauczania i uczenia się języków. Innowacje i dobre praktyki mające na celu promowanie umiejętności językowych mogą obejmować na przykład metody nauczania i oceny, opracowanie materiałów dydaktycznych, badania naukowe, uczenie się języków wspomagane komputerowo oraz przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości wykorzystujące języki obce. Ponadto w razie potrzeby beneficjentom partnerstw strategicznych, którzy organizują długoterminowe szkolenia i działania z zakresu nauczania dla kadry, osób pracujących z młodzieżą i osób uczących się, można zapewnić finansowanie wsparcia językowego.

Jeżeli chodzi o przyznawanie Europejskiego znaku innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych (ELL), agencje narodowe zachęca się do dobrowolnego organizowania regularnych (odbywających się co roku lub co dwa lata) krajowych konkursów w krajach programu. Przyznawanie Europejskiego znaku innowacyjności powinno stanowić bodziec do wykorzystywania i upowszechniania znakomitych wyników w zakresie wielojęzyczności oraz przyczyniać się do promowania powszechnego zainteresowania nauką języków.

W ramach akcji 3 oraz w celu wspierania państw członkowskich w staraniach na rzecz wprowadzania uchodźców do europejskich systemów kształcenia i szkolenia, wsparcie językowe online w programie Erasmus+ (OLS) zapewniane uczestnikom programu Erasmus+ zostało rozszerzone w zaproszeniach na rok 2016, 2017 i 2018 na ok. 100 000 uchodźców do czasu wyczerpania dostępnych środków budżetowych, przy czym wsparcie to jest dla uchodźców nieodpłatne.

Udział agencji narodowych Erasmus+ oraz instytucji/organizacji-beneficjentów jest całkowicie dobrowolny. W ramach tego zaproszenia, beneficjenci programu Erasmus+ wyrażający chęć udziału otrzymują pewną liczbę dodatkowych licencji OLS do podziału między uchodźców, którzy zamierzają uczyć się jednego z języków dostępnych w OLS. Instytucje/organizacje-beneficjenci będą miały za zadanie przydzielać licencje uchodźcom i składać sprawozdania z wykorzystania tych licencji.

RÓWNY DOSTĘP I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Program Erasmus+ ma na celu promowanie równego dostępu i włączenia społecznego poprzez ułatwianie dostępu osobom ze środowisk defaworyzowanych i o mniejszych szansach w porównaniu z rówieśnikami do transnarodowych działań w sytuacji, gdy ten dostęp jest utrudniony bądź ograniczony z następujących powodów:

- niepełnosprawność (tj. uczestnicy o specjalnych potrzebach): osoby niepełnosprawne intelektualnie (upośledzone umysłowo, osoby z upośledzeniem funkcji poznawczych, osoby o obniżonym poziomie rozwoju intelektualnego), fizycznie, sensorycznie lub w inny sposób;
- trudności edukacyjne: osoby młode mające trudności w uczeniu się; osoby przedwcześnie kończące naukę; osoby dorosłe o niskich kwalifikacjach; osoby młode osiągające słabe wyniki w nauce szkolnej;
- przeszkody natury ekonomicznej: osoby o niskim standardzie życia, niskich dochodach, zależne od systemu opieki społecznej lub bezdomne; osoby młode długotrwale bezrobotne lub ubogie; osoby zadłużone lub doświadczające problemów finansowych;
- różnice kulturowe: imigranci lub uchodźcy bądź ich potomkowie; osoby należące do mniejszości narodowych lub etnicznych; osoby mające trudności z adaptacją językową lub integracją kulturową;
- problemy zdrowotne: osoby z przewlekłymi problemami zdrowotnymi, poważnymi chorobami lub zaburzeniami psychicznymi;
- przeszkody społeczne: osoby dyskryminowane ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, orientację seksualną, niepełnosprawność itp.; osoby o ograniczonych umiejętnościach społecznych bądź wykazujące zachowania antyspołeczne lub ryzykowne; osoby znajdujące się w nieustabilizowanej sytuacji życiowej; (byli) przestępcy, (byli) narkomani i alkoholicy; młodzi rodzice lub osoby samotnie wychowujące dzieci; sieroty;
- przeszkody natury geograficznej: osoby z obszarów oddalonych lub wiejskich; osoby mieszkające na małych wyspach lub w regionach peryferyjnych; osoby z „problematycznych” stref miejskich; osoby z obszarów o słabej rozwiniętej sieci usług (ograniczony transport publiczny, słaba infrastruktura).

W dziedzinie młodzieży opracowano strategię na rzecz włączenia społecznego i różnorodności, która ma stanowić wspólne ramy, by wspierać uczestnictwo i włączenie młodych osób o mniejszych szansach do programu Erasmus+. Strategię można znaleźć na stronie⁴ Komisji Europejskiej.

OCHRONA I BEZPIECZEŃSTWO UCZESTNIKÓW

Ochrona i bezpieczeństwo osób uczestniczących w projektach Erasmus+ stanowią istotne zasady programu. Wszystkie osoby biorące udział w programie Erasmus+ powinny mieć możliwość korzystania w pełni z możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się. Takie warunki powinno się zapewnić w bezpiecznym otoczeniu, w którym szanuje się i chroni prawa wszystkich osób.

W tym celu każda organizacja uczestnicząca w programie Erasmus+ musi wprowadzić skuteczne procedury i mechanizmy, które będą promować i gwarantować bezpieczeństwo oraz ochronę uczestników w ramach ich działań. Pod tym względem wszyscy studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie, dorośli słuchacze, osoby młode, kadra i wolontariusze zaangażowani w działania z zakresu mobilności w ramach Akcji 1 lub 2 programu Erasmus+ muszą być ubezpieczeni od ryzyka związanego z ich udziałem w tych działaniach. Poza wolontariatem europejskim, w ramach którego przewidziano specjalną polisę ubezpieczeniową (zob. załącznik I do niniejszego przewodnika), w programie Erasmus+ nie określono jednego możliwego kształtu ubezpieczenia ani nie zalecono określonych zakładów ubezpieczeń. W ramach programu to organizatorzy projektów są odpowiedzialni za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego projektu oraz ofercie krajowego rynku ubezpieczeń. Ponadto nie jest wymagane wykupienie polisy ubezpieczeniowej w związku z konkretnym projektem, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione przez organizatorów projektów.

Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary:

- w stosownych przypadkach – ubezpieczenie na czas podróży (obejmujące uszkodzenie lub zagubienie bagażu);
- odpowiedzialność cywilną (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności);
- wypadek i ciężką chorobę (w tym stałą lub czasową niezdolność do pracy);
- śmierć (w tym sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku projektów realizowanych za granicą).

W stosownych przypadkach zdecydowanie zaleca się, aby uczestnicy działań transnarodowych posiadali europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to bezpłatna karta, która zapewnia dostęp do wszelkich niezbędnych z medycznego punktu widzenia usług państwowej opieki zdrowotnej podczas tymczasowego pobytu w dowolnym z 28 państw członkowskich UE, w Islandii, Liechtensteinie i Norwegii na takich samych warunkach i w takiej samej cenie (czyli w niektórych państwach bezpłatnie) jak osobom ubezpieczonym w danym państwie. Dalsze informacje o karcie oraz o sposobach jej otrzymania można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>

Ponadto, jeżeli w projektach uczestniczą osoby młode poniżej 18 roku życia, organizacje uczestniczące są zobowiązane do uzyskania wcześniejszej zgody na ich udział w projekcie od rodziców lub opiekunów prawnych.

⁴ The Erasmus+ Inclusion and Diversity Strategy in the field of youth (w jęz. angielskim): http://ec.europa.eu/youth/library/reports/inclusion-diversity-strategy_en.pdf

JAKĄ STRUKTURĘ MA PROGRAM ERASMUS+?

W ramach programu Erasmus+ realizuje się wymienione poniżej akcje, które mają umożliwić osiągnięcie jego celów.

AKCJA 1 - MOBILNOŚĆ

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- **mobilność osób uczących się i kadry:** możliwości podjęcia nauki i/lub zdobycia doświadczenia zawodowego w innym kraju przez studentów i uczniów, praktykantów/stażystów, osoby młode i wolontariuszy, a także nauczycieli akademickich, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, pracowników instytucji edukacyjnych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- **wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus:** zintegrowane programy studiów wyższych oferowane przez konsorcja instytucji szkolnictwa wyższego, które przyznają stypendia na cały okres studiów najlepszym studentom studiów magisterskich na całym świecie;
- **kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+:** studenci studiów wyższych z krajów programu mogą ubiegać się o pożyczkę wspieraną w ramach programu w celu podjęcia studiów magisterskich za granicą. Studenci powinni ubiegać się o pożyczki w krajowych bankach lub agencjach udzielających pożyczek studenckich.

AKCJA 2 - WSPÓŁPRACA NA RZECZ INNOWACJI I WYMIANY DOBRZYCH PRAKTYK

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- transnarodowe **partnerstwa strategiczne** mające na celu opracowywanie inicjatyw odnoszących się do jednej lub kilku dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz promowanie innowacji, wymiany doświadczeń i know-how między różnymi rodzajami organizacji zajmujących się kształceniem, szkoleniem i młodzieżą lub innymi stosownymi dziedzinami. Wspierane są określone działania dotyczące mobilności w zakresie, w jakim przyczyniają się do realizacji celów projektu;
- **sojusze na rzecz wiedzy** między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, które mają na celu propagowanie innowacji, przedsiębiorczości, kreatywności, zatrudnialności, wymiany wiedzy lub nauczania i uczenia się multidyscyplinarnego;
- **sojusze na rzecz umiejętności sektorowych**, w ramach których wspiera się opracowywanie i prowadzenie wspólnych programów szkolenia zawodowego, programów oraz metod nauczania i szkolenia z wykorzystaniem danych wskazujących trendy w określonym sektorze gospodarki oraz umiejętności niezbędnych w celu wykonywania pracy w jednej lub kilku dziedzinach zawodowych;
- **projekty z zakresu budowania potencjału**, w ramach których wspiera się współpracę z krajami partnerskimi w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży. Projekty z zakresu budowania potencjału mają na celu wspieranie procesów modernizacji i umiędzynarodowienia organizacji/instytucji i systemów. Niektóre typy projektów z zakresu budowania potencjału wspierają działania dotyczące mobilności w zakresie, w jakim przyczyniają się one do realizacji celów projektu;
- platformy informatyczne, takie jak **eTwinning**, portal **School Education Gateway**, **Elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE)** oraz **Europejski Portal Młodzieżowy**, oferujące wirtualną przestrzeń współpracy, bazy danych dotyczące możliwości, udział we wspólnotach praktyków oraz inne usługi online dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, praktyków w dziedzinie edukacji szkolnej i edukacji dorosłych oraz dla osób młodych, wolontariuszy i osób pracujących z młodzieżą w Europie i poza jej granicami.

AKCJA 3 - WSPARCIE W REFORMOWANIU POLITYK

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- **wiedza w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży** do celów kształtowania i monitorowania polityki opartej na wynikach badań, w szczególności:
  - analiza dotycząca poszczególnych krajów i analiza tematyczna, m.in. poprzez współpracę z sieciami akademickimi;
  - partnerskie uczenie się i oceny koleżeńskie/środowiskowe za pomocą otwartych metod koordynacji w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;

- **inicjatywy na rzecz polityki innowacyjności** mające na celu pobudzenie rozwoju innowacyjnej polityki wśród zainteresowanych stron oraz umożliwienie organom publicznym badania skuteczności innowacyjnych polityk w sytuacjach rzeczywistych na podstawie solidnych metod oceny;
- **wsparcie narzędzi polityki europejskiej** w celu zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia uznawania umiejętności i kwalifikacji, a także w celu transferu punktów zaliczeniowych, aby wspierać zapewnianie jakości, poświadczanie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, zarządzanie umiejętnościami i poradnictwo. Akcja ta obejmuje również wsparcie sieci, które ułatwiają ogólnoeuropejskie wymiany, mobilność edukacyjną i zawodową obywateli oraz rozwój elastycznych ścieżek kształcenia obejmujących różne dziedziny kształcenia, szkolenia i w zakresie młodzieży;
- **współpraca z organizacjami międzynarodowymi** dysponującymi uznaną wiedzą fachową i zdolnościami analitycznymi (takimi jak OECD i Rada Europy) w celu zwiększenia wpływu i wartości dodanej polityk w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- **dialog z zainteresowanymi stronami, promowanie polityki i programu** z udziałem organów publicznych, organizatorów i zainteresowanych stron działających w obszarze kształcenia, szkolenia i młodzieży w celu upowszechniania wiedzy na temat europejskiej agendy politycznej, w szczególności strategii „Europa 2020”, ET 2020, strategii UE na rzecz młodzieży, a także zwiększania zewnętrznego wymiaru europejskiej polityki w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Działania te mają kluczowe znaczenie dla rozwoju zdolności zainteresowanych stron do aktywnego wspierania realizacji strategii politycznych poprzez pobudzenie wykorzystywania wyników programu i wywieranie wymiernego wpływu.

DZIAŁANIA „JEAN MONNET”

W ramach działań „Jean Monnet” wspierane będą:

- **akademickie moduły, katedry i centra doskonałości** mające na celu pogłębianie nauczania w ramach studiów w zakresie integracji europejskiej stanowiących część programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego oraz prowadzenie, monitorowanie i nadzorowanie badań nad treściami dotyczącymi UE, również w odniesieniu do innych poziomów kształcenia, takich jak doskonalenie zawodowe nauczycieli i kształcenie obowiązkowe. Akcje te mają również na celu zapewnienie dogłębnego kształcenia w zakresie integracji europejskiej osobom mającym w przyszłości zawodowo zajmować się dziedzinami, na które rośnie zapotrzebowanie na rynku pracy, a jednocześnie mają one na celu wspieranie młodego pokolenia nauczycieli i badaczy z zakresu integracji europejskiej, zapewnianie im doradztwa i opieki pedagogicznej;
- **debata polityczna ze światem akademickim** wspierana poprzez: a) **sieci** mające na celu wzmocnienie współpracy między różnymi uniwersytetami w całej Europie i na świecie, wspieranie współpracy i stworzenie platformy wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji na tematy o istotnym znaczeniu dla UE; b) **projekty** z zakresu innowacji i wzajemnego inspirowania się oraz upowszechniania treści dotyczących UE służących pobudzeniu dyskusji, refleksji nad kwestiami dotyczącymi UE oraz zwiększaniu wiedzy o UE i zachodzących w niej procesach;
- **wsparcie stowarzyszeń** w celu organizowania i prowadzenia działalności statutowej stowarzyszeń zajmujących się studiami nad UE i kwestiami dotyczącymi UE oraz w celu informowania opinii publicznej o faktach dotyczących UE wraz ze zwiększaniem europejskiej aktywności obywatelskiej.

W ramach działań „Jean Monnet” zapewniane będą dotacje na działalność **wyznaczonym instytucjom**, które realizują cele o znaczeniu europejskim oraz organizują **badania i konferencje** mające na celu dostarczenie decydentom nowych informacji i konkretnych sugestii.

SPORT

W ramach akcji w dziedzinie sportu wspierane będą:

- **współpraca partnerska** mająca na celu promowanie uczciwości w sporcie (anty doping, walka z ustawianiem wyników zawodów sportowych, ochrona małoletnich), wspieranie innowacyjnych podejść do wdrażania zasad UE dotyczących dobrego zarządzania w sporcie, strategii UE w dziedzinie włączenia społecznego i równości szans, zachęcanie do uczestnictwa w aktywności sportowej i fizycznej (wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej, wolontariatu, zatrudnienia w sporcie, a także kształcenie i szkolenie w sporcie) oraz wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców; Współpraca odbywa się

również w formie współpracy partnerskiej na mniejszą skalę, której celami są wspieranie włączenia społecznego i równości szans w sporcie, popularyzacja tradycyjnych europejskich sportów i dyscyplin, wspieranie mobilności ochotników, trenerów, menedżerów oraz kadr niekomercyjnych organizacji sportowych, a także ochrona sportowców, zwłaszcza najmłodszych, przed zagrożeniami dla zdrowia i bezpieczeństwa poprzez polepszenie sposobów szkolenia i warunków rozgrywania zawodów.

- **niekomercyjne europejskie imprezy sportowe**, w ramach których przyznaje się dofinansowanie na rzecz poszczególnych organizacji odpowiedzialnych za przygotowanie i organizację danej imprezy oraz za działania następcze. Działania w tym zakresie obejmują organizację działań szkoleniowych dla sportowców i wolontariuszy w okresie poprzedzającym imprezę, ceremonii otwarcia i zamknięcia, zawodów sportowych, działań towarzyszących imprezie sportowej (konferencji, seminariów) oraz realizację działań związanych ze skutkami danej imprezy, takich jak ewaluacje / oceny lub działania następcze;
- **lepsze wykorzystanie wyników badań w kształtowaniu polityki** dzięki badaniom; gromadzeniu danych, badaniom ankietowym; sieciom; konferencjom i seminariom, za pośrednictwem których upowszechnia się dobre praktyki z krajów programu i organizacji sportowych i które wzmacniają sieci na szczeblu UE tak, by członkowie tych sieci na szczeblach krajowych korzystali z synergii i wymiany ze swoimi partnerami;
- **dialog z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami**, w ramach którego głównym wydarzeniem jest coroczne Forum Sportowe UE oraz wsparcie na rzecz imprez sportowych związanych z prezydencją, organizowanych przez państwa członkowskie UE sprawujące prezydencję UE. Stosownie do potrzeb można również organizować inne doraźne spotkania i seminaria w celu zapewnienia optymalnego dialogu z zainteresowanymi stronami w dziedzinie sportu;

JAKI JEST BUDŻET PROGRAMU?

Łączna orientacyjna pula środków finansowych programu na siedem lat (2014–2020) w ramach działu 1 budżetu UE wynosi 14,774 mld euro, a w ramach działu 4 budżetu UE wynosi 1,680 mld euro. Roczny budżet przyjmuje władza budżetowa. Poszczególne kroki związane z przyjmowaniem budżetu UE można prześledzić pod adresem:

http://ec.europa.eu/budget/explained/management/deciding/deciding_detail/decide_detail_en.cfm

Informacje na temat budżetu w podziale według akcji, planowanej liczby projektów mających otrzymać dofinansowanie, a także orientacyjnych średnich kwot dofinansowania można znaleźć w rocznym programie prac Erasmus+ na 2017 r.⁵ (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm).

⁵Działania w dziedzinie szkolnictwa wyższego ukierunkowane na mobilność i współpracę z krajami partnerskimi są wspierane również w ramach funduszy działu 4 przyznanych z rocznego programu prac na 2016 r. (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm).

KTO ODPOWIADA ZA REALIZACJĘ PROGRAMU ERASMUS+?

KOMISJA EUROPEJSKA

Ostateczną odpowiedzialność za realizację programu Erasmus+ ponosi Komisja Europejska. Komisja na bieżąco zarządza budżetem oraz określa priorytety, cele i kryteria programu. Ponadto ukierunkowuje i monitoruje całościową realizację programu, działania następcze, stanowiące kontynuację projektów, i ewaluację programu na szczeblu europejskim. Do zadań Komisji należy również całościowe nadzorowanie i koordynowanie działalności struktur odpowiedzialnych za realizację programu na szczeblu krajowym.

Na szczeblu europejskim komisyjna Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (Agencja Wykonawcza) odpowiada za realizację scentralizowanych akcji programu Erasmus+. Agencja Wykonawcza zajmuje się zarządzaniem całym cyklem trwania tych projektów, począwszy od promowania programu, analizowania wniosków o dofinansowanie i monitorowania projektów w miejscu ich realizacji, a skończywszy na upowszechnianiu wyników projektów i programu. Do jej zadań należy także ogłaszanie poszczególnych zaproszeń do składania wniosków dotyczących niektórych akcji programu, które nie są objęte zakresem niniejszego przewodnika.

Komisja Europejska, w szczególności za pośrednictwem Agencji Wykonawczej, odpowiada również za:

- prowadzenie badań w dziedzinach wspieranych w ramach programu;
- prowadzenie badań naukowych i działań w oparciu o ich wyniki za pośrednictwem sieci Eurydice;
- poprawę widoczności i wpływu systemowego programu przez upowszechnianie i wykorzystywanie wyników działań w ramach programu;
- zapewnianie zarządzania kontraktowego oraz finansowania organów i sieci wspieranych w ramach programu Erasmus+;
- zarządzanie zaproszeniami do składania ofert na świadczenie usług w ramach programu.

AGENCJE NARODOWE

Program Erasmus+ jest realizowany głównie za pomocą zarządzania pośredniego, co oznacza, że Komisja Europejska powierza wykonanie budżetu agencjom narodowym; takie podejście ma na celu jak największe zbliżenie programu Erasmus+ do beneficjentów i dostosowanie go do specyfiki różnorodnych krajowych systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. W tym celu w każdym kraju programu wyznaczono co najmniej jedną agencję narodową (dane kontaktowe znajdują się w załączniku IV do niniejszego przewodnika). Agencje narodowe zajmują się promocją i realizacją programu na szczeblu krajowym i działają jako łącznik pomiędzy Komisją a organizacjami uczestniczącymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Do ich zadań należy:

- przekazywanie odpowiednich informacji o programie Erasmus+;
- przeprowadzanie sprawiedliwej i przejrzystej selekcji wniosków dotyczących projektów, które mają być finansowane w ich kraju;
- monitorowanie i ocena realizacji programu w ich kraju;
- udzielanie wsparcia wnioskodawcom i organizacjom uczestniczącym w trakcie całego cyklu trwania projektów;
- skuteczna współpraca z siecią wszystkich agencji narodowych i Komisją Europejską;
- zapewnianie widoczności programu;
- promowanie działań służących upowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników programu na szczeblu lokalnym i krajowym.

Odgrywają one również istotną rolę jako struktury pośrednie przyczyniające się do jakościowego rozwoju programu Erasmus+ przez:

- prowadzenie działań – poza zadaniami z zakresu zarządzania cyklem trwania projektów – przyczyniających się do jakościowej realizacji programu lub powodujących zmiany w zakresie polityki w dziedzinach wspieranych w ramach programu;
- pomaganie nowym członkom i grupom docelowym znajdującym się w mniej korzystnej sytuacji w celu wyeliminowania przeszkód stojących na drodze do pełnego uczestnictwa w programie;
- dążenie do współpracy z organami zewnętrznymi w celu zwiększenia wpływu programu w ich kraju.

Działalność agencji narodowych ma na celu prowadzenie użytkowników programu przez wszystkie etapy – od pierwszego kontaktu z programem przez proces składania wniosków do realizacji projektu i ewaluacji końcowej. Ta zasada nie pozostaje w sprzeczności z procedurami bezstronnej i przejrzystej selekcji. U jej podstaw leży raczej założenie, że zagwarantowanie

wszystkim równych szans wymaga zapewnienia niektórym grupom docelowym programu większej pomocy poprzez systemy doradztwa, monitorowania i szkolenia dostosowane do ich potrzeb.

JAKIE INNE INSTYTUCJE BIORĄ UDZIAŁ W REALIZACJI PROGRAMU?

Poza wyżej wspomnianymi instytucjami uzupełniającą wiedzę fachową w procesie realizacji programu Erasmus+ zapewniają następujące struktury:

SIEĆ EURYDICE

Sieć Eurydice skupia się przede wszystkim na strukturze i organizacji kształcenia na wszystkich poziomach w Europie i ma przyczynić się do lepszego wzajemnego zrozumienia w odniesieniu do systemów edukacji w Europie. Dostarcza ona podmiotom odpowiedzialnym za systemy i polityki kształcenia w Europie analiz porównawczych na szczeblu europejskim i odnoszących się do poszczególnych krajów szczegółowych informacji z dziedziny edukacji i młodzieży, które wspomagają ich w procesie decyzyjnym.

Sieć Eurydice jest bogatym źródłem informacji, w tym szczegółowych opisów i przeglądów krajowych systemów edukacji (krajowe systemy edukacji i polityka w tym zakresie), porównawczych sprawozdań tematycznych poświęconych konkretnym tematom stanowiącym przedmiot zainteresowania Wspólnoty (publikacje tematyczne), wskaźników i statystyk (seria „Kluczowe dane”) oraz szeregu faktów i liczb odnoszących się do kształcenia, takich jak krajowe struktury systemów edukacji, kalendarze szkolne, porównanie wynagrodzeń nauczycieli i wymaganej liczby godzin dydaktycznych przedmiotów szkolnych w poszczególnych krajach i na poszczególnych poziomach kształcenia (Fakty i liczby).

Składa się ona z centralnej jednostki koordynującej przy Agencji Wykonawczej i jednostek krajowych usytuowanych we wszystkich krajach programu Erasmus+, jak również w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze i Serbii.

Dalsze informacje można znaleźć na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

SIEĆ KORESPONDENTÓW KRAJOWYCH YOUTH WIKI

Zgodnie ze strategią UE na rzecz młodzieży oraz z celem poprawy znajomości problemów młodzieży w Europie struktury krajowe otrzymują wsparcie finansowe pomagające im w tworzeniu i prowadzeniu Youth Wiki – interaktywnego narzędzia stanowiącego źródło spójnych, aktualnych i przydatnych informacji o sytuacji osób młodych w Europie oraz o polityce młodzieżowej poszczególnych krajów.

Wsparcie finansowe otrzymują instytucje wyznaczone przez organy krajowe, znajdujące się w kraju programu, na wykonywanie zadań w zakresie opracowywania informacji dotyczących danego kraju, porównywalnych opisów poszczególnych krajów oraz wskaźników, które przyczyniają się do lepszego wzajemnego poznania systemów i polityk na rzecz młodzieży w Europie.

SŁUŻBY WSPARCIA ETWINNING

eTwinning to społeczność nauczycieli od wychowania przedszkolnego po kształcenie ponadgimnazjalne, działająca na bezpiecznej platformie dostępnej wyłącznie dla nauczycieli zweryfikowanych przez organy krajowe. Uczestnicy mogą brać udział w wielu różnych działaniach: realizować projekty z innymi szkołami i klasami; prowadzić dyskusje z innymi nauczycielami i rozwijać sieci kontaktów zawodowych; korzystać z różnorodnych możliwości doskonalenia zawodowego (online i stacjonarnych) itp. eTwinning jest finansowany w ramach Akcji 2 programu Erasmus+. Od czasu uruchomienia platformy w 2005 r. zarejestrowało się na niej ponad 380 tys. nauczycieli z ponad 160 tys. szkół, a w krajach programu zrealizowano niemal 50 tys. projektów.

Nauczyciele i szkoły uczestniczące w programie eTwinning otrzymują wsparcie od krajowych służb wsparcia. Są to organizacje powołane przez właściwe organy krajowe. Pomagają one szkołom w procesie rejestracji, w znalezieniu partnerów i podczas realizacji działań w ramach projektów, promują daną akcję, przyznają nagrody i znaki jakości oraz organizują działania w zakresie doskonalenia zawodowego dla nauczycieli.

Krajowe służby wsparcia koordynuje centralna służba wsparcia, która odpowiada również za rozwój platformy internetowej eTwinning i organizację działań w zakresie rozwoju zawodowego nauczycieli na szczeblu europejskim.

Wykaz wszystkich służb i dodatkowe informacje są dostępne na stronie:
http://www.etwinning.net/pl/pub/get_support/contact.htm

PORTAL SCHOOL EDUCATION GATEWAY (SEG)

School Education Gateway to europejska platforma internetowa dla edukacji szkolnej, dostępna obecnie w 23 językach UE, powstała w celu zaspokajania potrzeb nauczycieli w zakresie informacji, nauki i doskonalenia zawodowego, wzajemnego wsparcia i rozwoju kontaktów zawodowych, możliwości w zakresie współpracy projektowej i mobilności, informacji o polityce itp. Poza społecznością nauczycielską, do docelowej bazy użytkowników SEG należą wszelkie osoby i podmioty uczestniczące w działaniach w ramach programu Erasmus+, m.in. szkoły oraz inne placówki i instytucje edukacyjne; osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityki i organy krajowe; organizacje pozarządowe; przedsiębiorstwa itp. Ponieważ portal ma charakter publiczny, dostęp do niego ma każdy użytkownik internetu (czyli również osoby spoza krajów UE). Oczekuje się, że tak szeroki zasięg działania przyczyni się do wzmocnienia związków między polityką a praktyką w europejskiej edukacji szkolnej, a ponadto pomoże kształtować politykę uwzględniającą szkolne realia oraz potrzeby rynku pracy.

Portal SEG zawiera różnorodne treści, m.in. dobre praktyki z projektów realizowanych w Europie; comiesięczne publikacje na blogach oraz wywiady wideo z europejskimi ekspertami w dziedzinie edukacji szkolnej; kursy online dla nauczycieli pomagające im rozwiązywać aktualne problemy środowisk szkolnych; zasoby – m.in. materiały dydaktyczne, instruktaże oraz European Toolkit for Schools (europejski zestaw narzędzi dla szkół); informacje o polityce szkolnictwa; aktualne wiadomości i wydarzenia. Oferuje specjalne narzędzia pomagające nauczycielom i kadry szkolnej wyszukiwać szkolenia i możliwości w zakresie mobilności ukierunkowane na doskonalenie zawodowe (kursy stacjonarne, *job shadowing*, prowadzenie zajęć dydaktycznych itp.), na które można otrzymać dofinansowanie w ramach Akcji 1 programu Erasmus+:

- Narzędzie programu Erasmus+ „Katalog kursów” (dotyczące możliwości szkoleń stacjonarnych);
- Narzędzie programu Erasmus+ „Możliwości w zakresie mobilności” (dotyczące mobilności nauczycieli w ramach Akcji 1);

<http://schooleducationgateway.eu>

EPALE

Elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie, znana jako EPAL, jest inicjatywą Komisji Europejskiej finansowaną w ramach programu Erasmus+. Jest ona dostępna dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, wolontariuszy, a także dla decydentów, badaczy, mediów i nauczycieli akademickich zaangażowanych w uczenie się dorosłych.

Na stronie oferuje się interaktywne sieci umożliwiające użytkownikom nawiązanie kontaktów z innymi w całej Europie, angażowanie się w dyskusje i wymianę dobrych praktyk. Wśród wielu narzędzi i treści oferowanych przez EPAL znajdują się narzędzia, które są szczególnie interesujące dla beneficjentów (lub potencjalnych beneficjentów) programu Erasmus+. Należą do nich między innymi:

- Kalendarz kursów i wydarzeń, służący do:
  - wyszukiwania możliwości w zakresie mobilności dla beneficjentów projektów Akcji 1;
  - promowania kursów i wydarzeń organizowanych w ramach projektów Akcji 2.
- Wyszukiwarka partnerów, pomagająca znaleźć partnerów do opracowywania projektów dofinansowanych przez UE lub wyszukiwać czy oferować możliwości szkoleniowe w formie *Job Shadowing*.
- Społeczności praktyków – kolejne narzędzie ułatwiające nawiązywanie kontaktów z osobami i organizacjami o podobnych zainteresowaniach.
- Przestrzeń do współpracy, gdzie partnerzy projektowi mogą pracować nad realizacją projektów w bezpiecznym środowisku.
- Biblioteka materiałów, w której beneficjenci projektów mogą przeglądać artykuły, sprawozdania, instrukcje oraz wszelkie inne materiały opracowane w ramach ich projektów lub organizacji, stanowiąca dodatkową formę rozpowszechniania materiałów.
- Blog, na którym uczestnicy projektów mogą wymieniać doświadczenia lub zamieszczać filmy przedstawiające w nieformalny i dynamiczny sposób osiągnięte rezultaty.

Zachęca się, aby projekty dofinansowywane przez UE udostępniały informacje o swoich działaniach i rezultatach na tej platformie w formie blogów, wiadomości, wydarzeń oraz innych działań.

Centralne Biuro EPALE i sieć krajowych biur EPALE wdrożyły EPALE w krajach programu Erasmus+, które odpowiadają za wyszukiwanie interesujących informacji i zachęcają zainteresowane strony do korzystania z platformy i jej kształtowania. EPALE jest dostępna na stronie: <http://ec.europa.eu/epale>.

BIURA KRAJOWE PROGRAMU ERASMUS+

W krajach partnerskich objętych programem (Bałkany Zachodnie, wschodnie i południowe kraje regionu Morza Śródziemnego, Rosja i Azja Środkowa) biura krajowe programu Erasmus+ pomagają Komisji, Agencji Wykonawczej i władzom lokalnym w realizacji programu Erasmus+. Stanowią one punkty kontaktowe w tych krajach dla zainteresowanych stron uczestniczących w programie Erasmus+ w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Przyczyniają się do zwiększenia świadomości, rozpoznawalności, znaczenia, efektywności i oddziaływania międzynarodowego wymiaru programu Erasmus+.

Biura krajowe programu Erasmus+ są odpowiedzialne za:

- informowanie o działaniach programu Erasmus+ w dziedzinie szkolnictwa wyższego, w których mogą uczestniczyć ich kraje;
- udzielanie porad i pomocy potencjalnym wnioskodawcom;
- monitorowanie projektów Erasmus+;
- koordynację lokalnego zespołu ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego;
- monitorowanie dorobku programu Tempus IV (2007–2013);
- wkład w badania i organizację imprez;
- wspieranie dialogu politycznego;
- utrzymywanie kontaktów z władzami lokalnymi i delegacjami UE;
- śledzenie wydarzeń z zakresu polityki w dziedzinie szkolnictwa wyższego w swoim kraju.

SEKRETARIAT KRAJÓW AKP

W krajach partnerskich należących do grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (kraje AKP) niektóre akcje będą realizowane w ścisłej współpracy z Komitetem Ambasadorów AKP-UE, reprezentowanym przez Sekretariat AKP biorący udział w przygotowaniu i realizacji tych akcji.

SIEĆ EKSPERTÓW DO SPRAW REFORMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

W krajach partnerskich objętych programem (Bałkany Zachodnie, wschodnie i południowe kraje regionu Morza Śródziemnego, Rosja i Azja Środkowa) krajowe zespoły ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego dostarczają władzom lokalnym i zainteresowanym stronom wiedzy fachowej w celu promowania reform i wspierania postępu w szkolnictwie wyższym. Uczestniczą one w opracowywaniu polityki w zakresie szkolnictwa wyższego w swoich krajach. Sieć ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego działa na zasadzie wzajemnie równorzędnych kontaktów. Każdy zespół krajowy składa się z pięciu do piętnastu członków. Sieć ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego tworzą eksperci w dziedzinie szkolnictwa wyższego (rektorzy, prorektorzy, dziekani, starsi stażem nauczyciele akademicy, pracownicy biur współpracy z zagranicą, studenci itp.).

Misja sieci ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego obejmuje wspieranie:

- rozwoju polityki w ich krajach poprzez wspieranie modernizacji, procesów reform i strategii w obszarze szkolnictwa wyższego, w ścisłej współpracy z odpowiednimi władzami lokalnymi;
- dialogu politycznego z UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- działań szkoleniowych i doradczych skierowanych do lokalnych zainteresowanych stron, a zwłaszcza instytucji szkolnictwa wyższego i ich pracowników; projektów Erasmus+ (zwłaszcza tych realizowanych w ramach Akcji „Budowania potencjału”) poprzez upowszechnianie ich wyników i efektów, a w szczególności najlepszych praktyk i innowacyjnych inicjatyw oraz ich wykorzystywanie do celów szkoleniowych.

SIEĆ EUROGUIDANCE

Euroguidance jest europejską siecią krajowych centrów zasobów i informacji. Wszystkie centra Euroguidance mają dwa wspólne cele:

- promowanie europejskiego wymiaru doradztwa w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego;
- dostarczanie wysokiej jakości informacji na temat doradztwa przez całe życie i mobilności w celach edukacyjnych.

Główną grupą docelową Euroguidance są specjaliści z zakresu doradztwa i decydenci z sektora kształcenia i zatrudnienia ze wszystkich krajów europejskich.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://euroguidance.eu/>

KRAJOWE CENTRA EUROPASS

Celem Europass jest udzielanie pomocy osobom fizycznym w przedstawianiu i dokumentowaniu ich umiejętności i kwalifikacji w jasny i przejrzysty sposób w całej Europie. Inicjatywa ta ułatwia komunikację między osobami poszukującymi pracy a pracodawcami, jak również mobilność w celu pracy lub nauki.

W każdym kraju (Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz w byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii i Turcji) krajowe centrum Europass koordynuje wszystkie działania związane z dokumentami Europass. Stanowi ono pierwszy punkt kontaktowy dla każdej osoby lub organizacji zainteresowanej skorzystaniem z Europass lub uzyskaniem bardziej szczegółowych informacji na temat Europass.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/about/national-europass-centres>.

KRAJOWE PUNKTY KOORDYNACYJNE (KPK) DS. EUROPEJSKICH RAM KWALIFIKACJI (ERK)

Krajowe Punkty Koordynacyjne ds. ERK wspierają władze krajowe w tworzeniu krajowych ram kwalifikacji. Ich zadania obejmują przede wszystkim:

- odnoszenie poziomów kwalifikacji w ramach krajowych systemów kwalifikacji do poziomów europejskich ram kwalifikacji;
- zapewnianie zainteresowanym stronom dostępu do informacji oraz wytycznych w zakresie tego, w jaki sposób kwalifikacje krajowe (w tym certyfikaty, dyplomy, dokumenty Europass) odnoszą się do europejskich ram kwalifikacji poprzez krajowe systemy kwalifikacji.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/ploteus>

KRAJOWE PUNKTY REFERENCYJNE EUROPEJSKIEJ SIECI WSPARCIA JAKOŚCI W KSZTAŁCENIU I SZKOLENIU ZAWODOWYM (EQAVET)

Krajowe Punkty Referencyjne EQAVET skupiają różne instytucje państwowe i regionalne, partnerów społecznych, organizatorów szkoleń i kształcenia zawodowego, w celu zjednoczenia działań na rzecz podnoszenia jakości szkolenia i kształcenia zawodowego. Główne funkcje Krajowych Punktów Referencyjnych to: 1) aktywne wspieranie realizacji programu prac EQAVET, 2) podejmowanie konkretnych inicjatyw mających na celu wspieranie dalszego rozwoju ram zapewniania jakości na szczeblu krajowym, 3) wspieranie samooceny jako skutecznego środka uzupełniającego w procesie zapewniania jakości, który pozwala na pomiar sukcesu oraz identyfikację obszarów wymagających poprawy w zakresie realizacji programu prac EQAVET i 4) skuteczne upowszechnianie informacji wśród zainteresowanych osób i instytucji.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://www.eqavet.eu/>

SIEĆ KRAJOWYCH OŚRODKÓW DS. UZNAWALNOŚCI AKADEMICKIEJ I INFORMACJI (NARIC)

Sieć NARIC dostarcza informacji na temat uznawalności dyplomów i okresów studiów podejmowanych w innych krajach europejskich, jak również porad na temat zagranicznych dyplomów akademickich w kraju, w którym usytuowany jest dany ośrodek. Sieć NARIC zapewnia wiarygodne porady osobom wyjeżdżającym za granicę w celu podjęcia pracy lub dalszej nauki, ale również instytucjom, studentom, doradcom, rodzicom, nauczycielom i przyszłym pracodawcom.

Komisja Europejska wspiera działania sieci NARIC poprzez wymianę informacji i doświadczeń między krajami, wskazywanie dobrych praktyk, analizę porównawczą systemów i polityki w tym obszarze oraz dyskusję na temat kwestii stanowiących wspólny przedmiot zainteresowania polityki edukacyjnej i ich analizę.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.enic-naric.net.

SIEĆ KRAJOWYCH ZESPOŁÓW EKSPERTÓW ECVET

Krajowe zespoły ekspertów ECVET dostarczają wiedzy fachowej w celu wspierania wdrażania Europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). Wspierają one przyjmowanie, stosowanie i wykorzystywanie ECVET w krajach programu i zapewniają doradztwo właściwym organom i instytucjom zajmującym się kształceniem i szkoleniem zawodowym.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://www.ecvet-secretariat.eu> oraz http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm

CENTRA WSPÓŁPRACY SALTO

Centra współpracy SALTO mają przyczynić się do poprawy jakości projektów Erasmus+ w dziedzinie młodzieży. Dzięki ukierunkowaniu tematycznemu (uczestnictwo, włączenie, szkolenie i współpraca, informacja, różnorodność kulturowa) lub geograficznemu (kraje Partnerstwa Wschodniego i Rosja, południowy region Morza Śródziemnego, Bałkany Zachodnie) zapewniają one agencjom narodowym i innym podmiotom zaangażowanym w pracę z młodzieżą materiały, informacje i szkolenia w konkretnych obszarach i wspierają uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Ich praca obejmuje:

- organizowanie szkoleń, wizyt studyjnych, forów i działań z zakresu budowania partnerstwa;
- opracowywanie i dokumentowanie metod i narzędzi szkoleniowych do pracy z młodzieżą;
- przegląd europejskich działań szkoleniowych dostępnych dla osób pracujących z młodzieżą w ramach europejskiego kalendarza szkoleń;
- wydawanie praktycznych publikacji;
- dostarczanie aktualnych informacji na temat pracy z młodzieżą w Europie i na temat różnych priorytetów;
- udostępnianie bazy danych na temat instruktorów i konsultantów w obszarze pracy z młodzieżą i szkoleń;
- koordynację wdrażania Youthpass;
- przeprowadzanie akredytacji organizacji wolontariatu europejskiego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.salto-youth.net

Otlas – narzędzie do znajdowania partnerów

Jednym z narzędzi opracowanych i udostępnianych przez Centra Współpracy SALTO jest Otlas, centralne internetowe narzędzie do znajdowania partnerów dla organizacji w dziedzinie młodzieży. Organizacje mogą zarejestrować w Otlas swoje dane kontaktowe i obszary zainteresowania, jak również wystosowywać zaproszenia dla partnerów do realizacji projektów.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.salto-youth.net/otlas lub www.otlas.eu

SIEĆ EURODESK

Sieć Eurodesk oferuje usługi informacyjne dla osób młodych i osób pracujących z młodzieżą dotyczące możliwości w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży w Europie oraz zaangażowania osób młodych w działania europejskie.

Sieć Eurodesk, która jest obecna we wszystkich krajach programu i koordynowana na szczeblu europejskim przez Biuro Eurodesku w Brukseli, oferuje usługi polegające na udzielaniu odpowiedzi na zapytania, przekazywaniu informacji na temat finansowania, wydarzeń i publikacji. Wnosi również wkład w działalność Europejskiego Portalu Młodzieżowego.

Europejski Portal Młodzieży przedstawia informacje i możliwości europejskie i krajowe, którymi są zainteresowani młodzi ludzie mieszkający, uczący się i pracujący w Europie. Przekazywane informacje koncentrują się wokół ośmiu głównych tematów, dotyczą 33 krajów i są dostępne w 27 językach.

Dostęp do Europejskiego Portalu Młodzieżowego można uzyskać na stronie internetowej: http://europa.eu/youth/splash_en. Dalsze informacje na temat Eurodesku można znaleźć pod adresem: <http://www.eurodesk.org/edesk/>

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ W PROGRAMIE ERASMUS+?

Główną grupę docelową programu stanowią osoby fizyczne – studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie, dorośli słuchacze, osoby młode, wolontariusze, nauczyciele akademicy, nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, zawodowi pracownicy organizacji działających w obszarze kształcenia, szkoleń i młodzieży. Program dociera jednak do tych osób za pośrednictwem organizacji, instytucji, organów lub grup organizujących takie działania. W związku z tym warunki uczestnictwa w programie dotyczą tych dwóch grup: tj. „uczestników” (osoby fizyczne uczestniczące w programie) i „organizacji uczestniczących” (w tym grup składających się z co najmniej czterech młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych, określanych również jako nieformalne grupy młodych osób). Zarówno w przypadku uczestników, jak i organizacji uczestniczących warunki uczestnictwa zależą od kraju ich miejsca zamieszkania lub siedziby.

UCZESTNICY

Zasadniczo uczestnicy projektów Erasmus+ muszą mieć miejsce zamieszkania w kraju programu. Niektóre akcje, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego i młodzieży, są otwarte również dla uczestników z krajów partnerskich.

Szczegółowe warunki uczestnictwa w projekcie Erasmus+ zależą od rodzaju akcji wspieranej w ramach programu.

Zasadniczo:

- w przypadku projektów istotnych dla szkolnictwa wyższego głównymi grupami docelowymi są: studenci uczelni (krótki cykl kształcenia na poziomie studiów wyższych, studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia), nauczyciele akademicy i wykładowcy, kadra instytucji szkolnictwa wyższego, osoby prowadzące szkolenia i specjaliści w przedsiębiorstwach;
- w przypadku projektów istotnych dla kształcenia i szkolenia zawodowego głównymi grupami docelowymi są: praktykanci i uczniowie w ramach kształcenia zawodowego, specjaliści i osoby prowadzące szkolenia w zakresie szkolenia zawodowego, kadra organizacji kształcenia zawodowego, osoby prowadzące szkolenia i specjaliści w przedsiębiorstwach;
- w przypadku projektów istotnych dla edukacji szkolnej głównymi grupami docelowymi są: członkowie kadry kierowniczej szkół, nauczyciele i pozostali pracownicy szkół, uczniowie edukacji przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i średniego;
- w przypadku projektów istotnych dla edukacji dorosłych głównymi grupami docelowymi są: członkowie organizacji niezawodowej edukacji dorosłych, osoby prowadzące szkolenia, kadra i osoby uczące się w ramach niezawodowej edukacji dorosłych;
- w przypadku projektów istotnych dla młodzieży głównymi grupami docelowymi są: osoby młode w wieku od 13 do 30 lat⁶, osoby pracujące z młodzieżą, kadra i członkowie organizacji działających w sektorze młodzieży;
- w przypadku projektów istotnych dla sportu głównymi grupami docelowymi są: specjaliści i wolontariusze w obszarze sportu, sportowcy i trenerzy.

Dalsze informacje na temat warunków uczestnictwa w poszczególnych akcjach można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika.

ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE

Projekty Erasmus+ są składane i zarządzane przez organizacje uczestniczące reprezentujące uczestników. Jeżeli projekt zostanie wybrany, wnioskująca organizacja staje się beneficjentem dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Beneficjenci podpisują umowę finansową lub są informowani o wydaniu decyzji dotyczącej przyznania im dofinansowania (*grant decision*), która daje im prawo do otrzymania wsparcia finansowego na realizację ich projektu (umowy finansowe nie są podpisywane z indywidualnymi uczestnikami). W niektórych akcjach programu mogą również uczestniczyć nieformalne grupy młodych ludzi.

Zasadniczo organizacje uczestniczące w projektach Erasmus+ muszą być ustanowione w kraju programu. Niektóre akcje, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego i młodzieży, są otwarte również dla organizacji uczestniczących z krajów partnerskich.

⁶ Obowiązują różne limity wiekowe w zależności od rodzaju działań. Dalsze informacje można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika. Należy również wziąć pod uwagę:

dolny limit wieku – do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny;

górny limit wieku – w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

Szczegółowe warunki uczestnictwa w projekcie Erasmus+ zależą od rodzaju akcji wspieranej w ramach programu. Zasadniczo w programie może uczestniczyć każda organizacja działająca w obszarze kształcenia, szkolenia, młodzieży lub sportu. W kilku akcjach mogą również uczestniczyć inne podmioty z rynku pracy.

Dalsze informacje można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika.

KRAJE UPRAWNIONE

W programie Erasmus+ mogą uczestniczyć następujące kraje:

KRAJE PROGRAMU

Następujące kraje mogą w pełni uczestniczyć we wszystkich akcjach programu Erasmus+:

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) ⁷			
Belgia	Grecja	Litwa	Portugalia
Bułgaria	Hiszpania	Luksemburg	Rumunia
Czechy	Francja	Węgry	Słowenia
Dania	Chorwacja	Malta	Słowacja
Niemcy	Włochy	Holandia	Finlandia
Estonia	Cypr	Austria	Szwecja
Irlandia	Łotwa	Polska	Zjednoczone Królestwo
Kraje spoza UE uczestniczące w programie			
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	Islandia	Norwegia	Turcja
	Liechtenstein		

KRAJE PARTNERSKIE

Następujące kraje mogą uczestniczyć w określonych akcjach programu, zależnie od szczegółowych kryteriów lub warunków (dalsze informacje można znaleźć w części B niniejszego przewodnika). Dofinansowanie zostanie przyznane organizacjom z siedzibą na terytorium tych krajów uznanym przez prawo międzynarodowe. Wnioskodawcy i uczestnicy muszą respektować wszelkie ograniczenia nałożone na pomoc zewnętrzną UE przez Radę Europejską. Wnioski muszą być zgodne z ogólnymi wartościami UE poszanowania godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawa, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, jak przewidziano w art 2 Traktatu Unii Europejskiej.

⁷ Zgodnie z art. 33 ust. 3 decyzji Rady 2013/755/UE* z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:344:0001:0118:PL:PDF>) Unia zapewnia, aby do udziału w programie Erasmus+ kwalifikowały się osoby i organizacje z krajów i terytoriów zamorskich, zgodnie z zasadami programu i ustaleniami obowiązującymi państwo członkowskie, z którym są związane. To oznacza, że osoby i organizacje z krajów i terytoriów zamorskich uczestniczą w programie, mając status „krajów programu”, przy czym właściwym „krajem programu” jest państwo członkowskie, z którym są związane. Wykaz krajów i terytoriów zamorskich, których to dotyczy, można znaleźć pod adresem: https://ec.europa.eu/europeaid/regions/overseas-countries-and-territories-octs/eu-oct-dialogue_en

KRAJE PARTNERSKIE SĄSIADUJĄCE Z UE⁸

Balkany Zachodnie (region 1)	Państwa Partnerstwa Wschodniego (region 2)	Kraje południowego regionu Morza Śródziemnego (region 3)	Federacja Rosyjska (region 4)
Albania Bośnia i Hercegowina Kosowo ⁹ Czarnogóra Serbia	Armenia Azerbejdżan Białoruś Gruzja Mołdawia Terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe	Algieria Egipt Izrael Jordania Liban Libia Maroko Palestyna ¹⁰ Syria Tunezja	Terytorium Rosji uznane przez prawo międzynarodowe

INNE KRAJE PARTNERSKIE

W niektórych akcjach programu mogą uczestniczyć wymienione poniżej dowolne kraje partnerskie z całego świata. Zasięg geograficzny niektórych innych akcji nie jest tak duży.

Kraje partnerskie wymienione poniżej pogrupowano według instrumentów finansowych w ramach działań zewnętrznych Unii Europejskiej.

Region 5	Andora, Monako, Państwo Watykańskie, San Marino, Szwajcaria
Region 6¹¹ Azja	Afganistan, Bangladesz, Bhutan, Chiny, Filipiny, Indie, Indonezja, Kambodża, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Laos, Malediwy, Malezja, Myanmar/Birma, Mongolia, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Tajlandia i Wietnam
Region 7¹² Azja Środkowa	Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan
Region 8¹³ Ameryka Łacińska	Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Ekwador, Gwatemala, Honduras, Kolumbia, Kostaryka, Kuba, Meksyk, Nikaragua, Panama, Paragwaj, Peru, Salwador, Urugwaj, Wenezuela
Region 9¹⁴	Irak, Iran, Jemen
Region 10¹⁵	Republika Południowej Afryki
Region 11 Państwa Afryki, Karaibów i Pacyfiku	Angola, Antigua i Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Czad, Demokratyczna Republika Konga, Demokratyczna Republika Timoru Wschodniego, Dominika, Dżibuti, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gujana, Gwinea Bissau, Gwinea Równikowa, Haiti, Jamajka, Kamerun, Kenia, Kiribati, Komory, Kongo, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauretania, Mauritius, Mikronezja, Mozambik, Namibia, Nauru, Niger, Nigeria, Niue, Palau, Papua-Nowa Gwinea, Republika Dominikańska, Republika Gwinei, Republika Środkowoafrykańska, Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Samoa, Senegal, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Tanzania, Togo, Tonga, Trynidad i Tobago, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Wyspy

⁸ Kryteria kwalifikowalności określone w zawiadomieniu Komisji nr 2013/C-205/05 (Dz.U. C 205 z 19.7.2013, s. 9-11) obowiązują w stosunku do wszystkich działań realizowanych w ramach niniejszego przewodnika, także odnośnie do stron trzecich otrzymujących wsparcie finansowe w przypadkach, w których dane działanie zakłada wsparcie finansowe dla stron trzecich udzielone przez beneficjentów dofinansowania zgodnie z art. 137 rozporządzenia finansowego UE.

⁹ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹⁰ Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

¹¹ Klasyfikacja stosowana w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju.

¹² Jak wyżej.

¹³ Jak wyżej.

¹⁴ Jak wyżej.

¹⁵ Jak wyżej.

	Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe
Region 12¹⁶ Kraje uprzemysłowione należące do Rady Współpracy Państw Zatoki	Arabia Saudyjska, Bahrajn, Katar, Kuwejt, Oman, Zjednoczone Emiraty Arabskie
Region 13¹⁷ Inne kraje uprzemysłowione	Australia, Brunei, Hongkong, Japonia, Kanada, Makau, Nowa Zelandia, Republika Korei, Singapur, Stany Zjednoczone Ameryki, Tajwan

Aby uzyskać więcej informacji, należy zapoznać się ze szczegółowym opisem akcji programu zamieszczonym w części B niniejszego przewodnika.

WYMOGI DOTYCZĄCE WIZ I ZEZWOLEŃ NA POBYT

Może zaistnieć konieczność uzyskania przez uczestników projektów Erasmus+ wizy na pobyt za granicą w kraju programu lub kraju partnerskim, w którym prowadzone jest dane działanie. Wszystkie organizacje uczestniczące muszą zadbać o to, aby zostały uzyskane wymagane zezwolenia (wizy krótkoterminowe lub długoterminowe bądź zezwolenia na pobyt) przed rozpoczęciem zaplanowanego działania. Zdecydowanie zaleca się występowanie do właściwych organów o zezwolenia z dużym wyprzedzeniem, ponieważ formalności te mogą trwać kilka tygodni. Agencje narodowe i Agencja Wykonawcza mogą udzielić dodatkowych wskazówek i pomocy w sprawach związanych z wizami, zezwoleniami na pobyt, ubezpieczeniem społecznym itp. Portal imigracyjny UE zawiera ogólne informacje na temat wiz i zezwoleń na pobyt zarówno w odniesieniu do pobyków krótkoterminowych, jak i długoterminowych: [http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7\\$en](http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7$en)

¹⁶ Klasyfikacja stosowana w ramach Instrumentu Partnerstwa.

¹⁷ Klasyfikacja stosowana w ramach Instrumentu Partnerstwa.

CZĘŚĆ B – INFORMACJE O AKCJACH OBJĘTYCH NINIEJSZYM PRZEWODNIKIEM

W tej części czytelnicy zapoznają się z następującymi informacjami dotyczącymi akcji i działań uwzględnionych w przewodniku po programie Erasmus+:

- opisem celów akcji i działań oraz ich przewidywanego wpływu;
- opisem wspieranych działań;
- tabelami, w których przedstawiono kryteria stosowane do oceny wniosków dotyczących projektów;
- informacjami dodatkowymi, ułatwiającymi zorientowanie się w rodzajach wspieranych projektów;
- opisem zasad finansowania.

Zaleca się, aby przed złożeniem wniosku wnioskodawcy uważnie przeczytali cały podrozdział dotyczący akcji, w której zamierzają ubiegać się o wsparcie. Wnioskodawcom zaleca się również uważne przeczytanie informacji uzupełniających, znajdujących się w załączniku I do niniejszego przewodnika.

KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE

Możliwości oferowane przez szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe, edukację szkolną i edukację dorosłych.

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W poniższych podrozdziałach „Akcja 1”, „Akcja 2” i „Akcja 3” przedstawione zostały konkretne akcje, które służą osiągnięciu celów programu w dziedzinie kształcenia i szkolenia. Do tych akcji, związanych przede wszystkim, ale nie tylko, z dziedziną kształcenia i szkolenia, należą:

- projekty mobilności osób uczących się i kadry w ramach szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego;
- projekty mobilności kadry w ramach edukacji szkolnej i edukacji dorosłych;
- wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus;
- kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+;
- partnerstwa strategiczne;
- sojusze na rzecz wiedzy;
- sojusze na rzecz umiejętności sektorowych (realizowane w drodze specjalnego zaproszenia do składania wniosków);
- budowanie potencjału w szkolnictwie wyższym.

W podrozdziale „Akcja 3” znajdują się również informacje na temat działań programu Erasmus+ wspierających polityki edukacyjne i szkoleniowe, obejmujących analizę polityk i partnerskie uczenie się, inicjatywy na rzecz polityki innowacyjności, narzędzia i sieci, współpracę z organizacjami międzynarodowymi oraz dialog z decydentami i zainteresowanymi organizacjami. Działania te są wdrażane w drodze specjalnych zaproszeń do składania wniosków, którymi bezpośrednio zarządza Komisja Europejska lub jej Agencja Wykonawcza. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji i Agencji Wykonawczej.

JAKIE SĄ CELE TYCH AKCJI?

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele szczegółowe realizowane w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie kształcenia i szkolenia to:

- podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności, w szczególności w zakresie ich przydatności dla rynku pracy i ich wkładu w spójność społeczeństwa, zwłaszcza dzięki zwiększonym możliwościom dotyczącym mobilności edukacyjnej oraz dzięki zacieśnionej współpracy między środowiskiem kształcenia i szkolenia a środowiskiem pracy;
- wspieranie poprawy jakości, doskonałości innowacyjnej i umiędzynarodowienia instytucji edukacyjnych i szkoleniowych, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy transnarodowej między organizatorami kształcenia i szkolenia a innymi zainteresowanymi stronami;
- wspieranie tworzenia europejskiego obszaru uczenia się przez całe życie, który ma służyć dopełnieniu reform politycznych na szczeblu krajowym oraz wspieraniu modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy politycznej, lepszemu zastosowaniu unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz dzięki upowszechnianiu dobrych praktyk, a także zwiększaniu świadomości na temat tego obszaru;
- poszerzanie międzynarodowego wymiaru kształcenia i szkolenia, w szczególności poprzez współpracę między instytucjami krajów programu i krajów partnerskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz szkolnictwa wyższego, dzięki zwiększeniu atrakcyjności europejskich instytucji szkolnictwa wyższego oraz wspieraniu działań zewnętrznych Unii, w tym jej celów rozwoju, poprzez promowanie mobilności i współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego z krajów programu i krajów partnerskich oraz poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w krajach partnerskich;

- poprawa nauczania i uczenia się języków oraz promowanie szerokiej różnorodności językowej Unii i świadomości międzykulturowej.

MŁODZIEŻ

Możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego dla młodzieży.

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W poniższych podrozdziałach „Akcja 1”, „Akcja 2” i „Akcja 3” przedstawiono konkretne akcje, które zostały zaprojektowane, aby osiągnąć cele programu w dziedzinie młodzieży. Do tych akcji, związanych przede wszystkim, ale nie tylko, z dziedziną młodzieży (uczenia się pozaformalnego i nieformalnego), należą:

- projekty mobilności osób młodych (wymiany młodzieży i wolontariat europejski) i osób pracujących z młodzieżą;
- wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego;
- partnerstwa strategiczne;
- budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży;
- spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

W podrozdziale „Akcja 3” znajdują się również informacje na temat akcji programu Erasmus+ wspierających polityki młodzieżowe, obejmujących analizy polityk i partnerskie uczenie się, przyszłe inicjatywy, narzędzia i sieci, współpracę z organizacjami międzynarodowymi oraz dialog z zainteresowanymi organizacjami, które będą wspierane w ramach programu Erasmus+ na rzecz systemów dotyczących młodzieży. Akcje te będą wdrażane w drodze specjalnych zaproszeń do składania wniosków, którymi zarządza Agencja Wykonawcza Komisji Europejskiej lub bezpośrednio Komisja Europejska. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji i Agencji Wykonawczej.

JAKIE SĄ CELE TYCH AKCJI?

CELE SZCZEGÓŁOWE

Celami szczegółowymi realizowanymi w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie młodzieży są:

- podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności osób młodych, w tym osób o mniejszych szansach, a także promowanie udziału w życiu demokratycznym Europy i rynku pracy, aktywnego obywatelstwa, dialogu międzykulturowego, włączenia społecznego i solidarności, w szczególności dzięki zwiększonym możliwościom w zakresie mobilności edukacyjnej osób młodych, osób aktywnie uczestniczących w pracy z młodzieżą lub w organizacjach młodzieżowych i liderów grup młodzieżowych, oraz poprzez silniejsze związki między młodzieżą i rynkiem pracy;
- sprzyjanie podnoszeniu jakości pracy na rzecz młodzieży, w szczególności poprzez ściślejszą współpracę między organizacjami działającymi na rzecz młodzieży lub innymi zainteresowanymi stronami;
- dopełnianie reform politycznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz wspieranie rozwoju polityki młodzieżowej opartej na wiedzy i danych, a także uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w szczególności poprzez zwiększoną współpracę polityczną, skuteczniejsze wykorzystywanie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz upowszechnianie dobrych praktyk;
- poszerzanie międzynarodowego wymiaru działań na rzecz młodzieży oraz poszerzenie zdolności osób i organizacji pracujących z młodzieżą do wspierania osób młodych w ramach uzupełnienia unijnych działań zewnętrznych, w szczególności poprzez promowanie mobilności i współpracy między zainteresowanymi stronami z krajów programu i krajów partnerskich oraz organizacjami międzynarodowymi.

W latach 2014–2020 10% budżetu zostanie przyznane na wsparcie możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego młodzieży.

TRZY AKCJE KLUCZOWE

W dalszych podrozdziałach akcje w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz w dziedzinie młodzieży przedstawiono łącznie ze względu na to, że:

- akcje te są w całości organizowane w ramach trzech akcji kluczowych;
- szereg akcji stanowią instrumenty wspierające cele zarówno w dziedzinie kształcenia i szkolenia, jak i młodzieży;
- program Erasmus+ ma celu wspieranie synergii, współpracy i wzajemnej inspiracji między różnymi dziedzinami.

Podjęcie to pozwoli również uniknąć zbędnych powtórzeń w niniejszym przewodniku.

AKCJA 1: MOBILNOŚĆ EDUKACYJNA

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- projekty mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego;
- wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus;
- kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+.

Przewiduje się, że akcje objęte wsparciem w ramach tej akcji kluczowej przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki uczestnikom i zaangażowanym organizacjom uczestniczącym oraz systemom polityki, w których zawarte są takie działania.

Jeżeli chodzi o studentów, stażystów, praktykantów, osoby młode i wolontariuszy, działania w zakresie mobilności objęte wsparciem w ramach tej akcji kluczowej mają na celu osiągnięcie następujących rezultatów:

- lepszych wyników w nauce;
- większych szans na zatrudnienie i lepszych perspektyw kariery;
- większego zmysłu inicjatywy i przedsiębiorczości;
- większego usamodzielnienia i poczucia własnej wartości;
- lepszej znajomości języków obcych;
- większej świadomości międzykulturowej;
- bardziej aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym;
- większej wiedzy na temat projektów europejskich i wartości UE;
- większej motywacji do dalszego uczestnictwa w (formalnym/pozaformalnym) kształceniu lub szkoleniu po okresie spędzonym za granicą w ramach mobilności.

Jeżeli chodzi o kadre, osoby pracujące z młodzieżą i osoby zawodowo związane z kształceniem, szkoleniem i młodzieżą, przewiduje się, że działania w zakresie mobilności będą miały następujące rezultaty:

- zwiększenie kompetencji związanych z profilami zawodowymi wspomnianych osób (nauczaniem, szkoleniem, pracą z młodzieżą itp.);
- szersza wiedza o praktykach, strategiach i systemach w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży w różnych krajach;
- większa zdolność wywoływania zmian pod względem modernizacji i otwartości na społeczność międzynarodową w ich organizacjach edukacyjnych;
- większe zrozumienie powiązań między, odpowiednio, formalnym i pozaformalnym kształceniem, szkoleniem zawodowym i rynkiem pracy;
- lepsza jakość pracy i działań na rzecz studentów, stażystów, praktykantów, uczniów, dorosłych słuchaczy, osób młodych i wolontariuszy;
- większe zrozumienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej oraz większa wrażliwość na nią;
- większa zdolność zaspakajania potrzeb osób defaworyzowanych;
- większe wsparcie na rzecz działań w zakresie mobilności osób uczących się i promowanie tych działań;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego i rozwoju kariery;
- lepsza znajomość języków obcych;
- większa motywacja i satysfakcja z codziennej pracy.

Przewiduje się, że działania wspierane w ramach tej akcji przyniosą organizacjom uczestniczącym również następujące rezultaty:

- większa zdolność do działania na poziomie unijnym/międzynarodowym: lepsze umiejętności zarządzania i strategii na rzecz międzynarodowego wymiaru w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów; większa alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizację projektów unijnych/międzynarodowych; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania, monitorowania i działań następczych projektów unijnych/międzynarodowych;
- innowacyjny i ulepszony sposób działania na rzecz grup docelowych przez zapewnienie np.: bardziej atrakcyjnych programów dla studentów, stażystów, praktykantów, osób młodych i wolontariuszy zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami; podniesienie kwalifikacji nauczycieli i kadry prowadzącej szkolenia; ulepszone procesy uznawania i

poświadczenia kompetencji zdobytych podczas okresów nauki za granicą; skuteczniejsze działania na rzecz społeczności lokalnych; ulepszone metody i praktyki pracy z młodzieżą w celu aktywnego angażowania osób młodych lub zajęcia się grupami defaworyzowanymi itp.;

- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowe, by włączyć dobre praktyki i nowe metody do działań codziennych; otwarte na efekty synergii wynikające ze współpracy z organizacjami aktywnymi w różnych dziedzinach: społecznej, kształcenia i zatrudnienia; planujące strategicznie doskonalenie zawodowe pracowników w związku z indywidualnymi potrzebami i celami organizacyjnymi; w stosownych przypadkach potrafiące przyciągać zdolnych studentów i nauczycieli akademickich z całego świata.

Zakłada się, że w dłuższej perspektywie łączny efekt kilku tysięcy projektów wspieranych w ramach tej akcji kluczowej będzie miał wpływ na systemy kształcenia, szkolenia i pracę z młodzieżą w krajach uczestniczących, dzięki czemu pobudzone zostaną reformy polityki i pozyskane nowe zasoby dotyczące możliwości w zakresie mobilności zarówno w Europie, jak i poza nią.

PROJEKTY MOBILNOŚCI W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY;

JAKIE SĄ CELE PROJEKTU MOBILNOŚCI?

Kształcenie, szkolenie i działania na rzecz młodzieży odgrywają główną rolę w zapewnieniu osobom w różnym wieku środków potrzebnych do aktywnego uczestniczenia w rynku pracy i ogólnie w życiu społecznym. Projekty w ramach tej akcji wspierają mobilność międzynarodową wśród osób uczących się (studentów, stażystów, praktykantów, osób młodych i wolontariuszy) oraz kadry (nauczycieli akademickich, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, osób pracujących z młodzieżą i osób pracujących w organizacjach działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży) i mają na celu:

- wspieranie osób uczących się w osiągnięciu efektów kształcenia (wiedzy, umiejętności i kompetencji) w celu poszerzenia ich możliwości rozwoju osobistego, ich zaangażowania w roli świadomych i aktywnych członków społeczeństw oraz zwiększenia ich szans na zatrudnienie na europejskim rynku pracy i poza jego granicami;
- wspieranie doskonalenia zawodowego osób pracujących w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży mające na celu wprowadzenie innowacji i ulepszenie jakości nauczania, prowadzenia szkoleń i pracy z młodzieżą w całej Europie;
- znaczne zwiększenie znajomości języków obcych wśród uczestników;
- podniesienie poziomu wiedzy i znajomości innych kultur i krajów wśród uczestników, oferując im możliwość tworzenia sieci kontaktów międzynarodowych umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i rozwój poczucia europejskiego obywatelstwa i tożsamości;
- zwiększenie zdolności, atrakcyjności i międzynarodowego wymiaru organizacji działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą, aby były one w stanie oferować działania i programy, które lepiej odpowiadają potrzebom indywidualnych osób w Europie i poza nią;
- wzmocnienie efektów synergii i procesu przejścia między kształceniem formalnym, pozaformalnym, szkoleniem zawodowym, zatrudnieniem i przedsiębiorczością;
- zapewnienie lepszego uznawania kompetencji zdobytych podczas okresów nauki za granicą.

Akcja ta wspiera także mobilność międzynarodową do lub z krajów partnerskich w dziedzinach szkolnictwa wyższego i młodzieży. Akcja ta przyczynia się również do współpracy między UE a uprawnionymi krajami partnerskimi i odzwierciedla cele, priorytety i zasady działań zewnętrznych UE:

- zwiększenie atrakcyjności szkolnictwa wyższego w Europie i wspieranie europejskich instytucji szkolnictwa wyższego w konkuroowaniu na światowym rynku szkolnictwa wyższego;
- wsparcie priorytetów określonych w komunikatach „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju – Program działań na rzecz zmian”¹⁸ i „Europejskie szkolnictwo wyższe na świecie”¹⁹;
- wspieranie umiędzynarodowienia, atrakcyjności, jakości, równości dostępu i modernizacji instytucji szkolnictwa wyższego poza Europą w celu promowania rozwoju krajów partnerskich;
- promowanie rozwoju polityki zewnętrznej oraz jej celów i zasad, obejmujących przynależność narodową, spójność społeczną, równość, odpowiednią równowagę geograficzną i różnorodność. Szczególną uwagę poświęci się krajom najslabiej rozwiniętym, a także studentom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz studentom o specjalnych potrzebach;
- wspieranie uczenia się pozaformalnego i współpracy w dziedzinie młodzieży z krajami partnerskimi.

CZYM JEST PROJEKT MOBILNOŚCI?

Organizacje działające w dziedzinach kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą otrzymują wsparcie z programu Erasmus+ w celu realizacji projektów promujących różne rodzaje mobilności. Projekt mobilności będzie składał się z następujących etapów:

- przygotowania (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, zawierania umów z partnerami i uczestnikami, językowego/międzykulturowego/zadaniowego przygotowania uczestników przed wyjazdem);
- realizacji działań w zakresie mobilności;
- działań następczych (w tym oceny działań, formalnego uznawania – w stosownych przypadkach – efektów kształcenia uczestników w czasie działania oraz upowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektu).

¹⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 13.10.2011, COM(2011) 637 final.

¹⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 11.7.2013, COM(2013) 499 final.

Istotną innowacją wprowadzoną w programie Erasmus+, w porównaniu z wieloma działaniami w zakresie mobilności wspieranymi w ramach poprzednich programów europejskich, jest fakt, że program Erasmus+ wzmacnia wsparcie oferowane uczestnikom działań w zakresie mobilności, podnosząc ich znajomość języka obcego przed pobycem za granicą i w jego trakcie. Począwszy od 2014 r., Komisja Europejska stopniowo wprowadzała europejski internetowy serwis wsparcia językowego. Serwis zapewnia uczestnikom mobilności długoterminowej możliwość oceny swojej znajomości języka, z którego będą korzystać podczas nauki, pracy lub wolontariatu zagranicznego, oraz możliwość uczestniczenia w internetowych kursach językowych mających na celu podniesienie ich kompetencji językowych. Uczestnicy ze znajomością głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy bądź wolontariatu, na poziomie co najmniej B2 mogą zdecydować się na udział w kursie OLS w języku kraju przyjmującego, o ile będzie to możliwe (więcej informacji na temat wspierania nauki języka można znaleźć w załączniku I).

Co więcej, program Erasmus+ w większym zakresie niż poprzednie programy oferuje przestrzeń do rozwoju działań w zakresie mobilności, w które zaangażowane będą organizacje partnerskie o różnym zapleczu, działające w różnych dziedzinach lub sektorach społeczno-ekonomicznych (np. praktyki/staże studentów lub osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w przedsiębiorstwach, organizacjach pozarządowych, organach publicznych; nauczyciele szkolni uczestniczący w kursach doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach lub ośrodkach szkoleniowych; eksperci biznesowi prowadzący wykłady lub szkolenia w instytucjach szkolnictwa wyższego, przedsiębiorstwach działających w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, opracowujących programy wolontariatu ze stowarzyszeniami i przedsiębiorstwami społecznymi itp.).

Trzecim istotnym elementem innowacji i jakości działań w zakresie mobilności jest fakt, że organizacje uczestniczące w programie Erasmus+ mają możliwość organizowania tych działań w szerszych ramach strategicznych i w perspektywie średnioterminowej. W ramach jednego wniosku o dofinansowanie, obejmującego okres do dwóch lat, koordynator projektu mobilności będzie mógł zorganizować szereg działań w zakresie mobilności, pozwalających wielu osobom fizycznym wyjechać do różnych krajów. W konsekwencji, dzięki programowi Erasmus+, organizacje wnioskujące będą w stanie dopasować swój projekt do potrzeb uczestników, jak również do swoich wewnętrznych planów dotyczących umiędzynarodowienia, budowania potencjału i modernizacji.

W zależności od profilu zaangażowanych uczestników w ramach Akcji 1 programu Erasmus+ wspierane są następujące rodzaje projektów mobilności:

w dziedzinie kształcenia i szkolenia:

- projekty mobilności studentów i pracowników instytucji szkolnictwa wyższego;
- projekty mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;
- projekty mobilności kadry edukacji szkolnej;
- projekty mobilności kadry zajmującej się edukacją dorosłych;

w dziedzinie młodzieży:

- projekty mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą.

Długoterminowa mobilność kadry, krótko- i długoterminowa mobilność uczniów oraz mobilność mieszana dorosłych słuchaczy może być wspierana za pomocą partnerstw strategicznych realizowanych w ramach Akcji 2.

W poniższych podrozdziałach przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i warunków odnoszących się do każdego rodzaju projektu mobilności.

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność studentów:

- **okres studiów** za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego;
- **praktyka (staż)** za granicą²⁰ w przedsiębiorstwie lub dowolnym innym właściwym miejscu pracy²¹.

Okres studiów realizowanych za granicą może obejmować również czas praktyki. Takie połączenie sprzyja powstawaniu synergii między doświadczeniem akademickim a zawodowym za granicą i może zostać zorganizowane w różny sposób, zależnie od okoliczności: jedno działanie może następować po drugim lub mogą one przebiegać jednocześnie. Przy połączeniu działań należy przestrzegać zasad dotyczących dofinansowania oraz minimalnego okresu mobilności uczniów.

Aby zapewnić wysoką jakość działań w zakresie mobilności, które w maksymalnym stopniu wpłyną na studentów, działanie w zakresie mobilności musi być zgodne ze stopniem studiów, jakie odbywa dany student, oraz z jego osobistymi potrzebami rozwojowymi. Okres studiów realizowanych za granicą musi być objęty programem studiów danego studenta, tak by mógł on ukończyć studia w ramach krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego stopnia (studia licencjackie lub odpowiadające takim studiom), drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające takim studiom) lub trzeciego stopnia (doktoranckich).

Praktyki zagraniczne w miejscu pracy są także wspierane podczas krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego, drugiego, trzeciego stopnia i maksymalnie w ciągu jednego roku po ukończeniu studiów przez studenta. Dotyczy to również „asystentur” dla studentów – przyszłych nauczycieli.

W miarę możliwości praktyki powinny stanowić integralną część programu studiów.

Mobilność studentów może mieć miejsce w dowolnym obszarze przedmiotowym/dowolnej dyscyplinie akademickiej.

Mobilność pracowników:

- **okresy prowadzenia zajęć:** działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom przedsiębiorstw na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą. Mobilność pracowników związana z prowadzeniem zajęć dydaktycznych może mieć miejsce w dowolnym obszarze przedmiotowym/dowolnej dyscyplinie akademickiej;
- **okresy szkolenia:** działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników niedydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie szkoleń zagranicznych (z wyłączeniem konferencji) i praktycznego doświadczenia edukacyjnego (*job shadowing*)/okresów obserwacji/szkoleń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą.

W czasie pobytu za granicą można łączyć działania w zakresie nauczania i szkolenia.

Większość budżetu tej akcji będzie przeznaczona na wsparcie działań obejmujących mobilność między krajami programu. Z ograniczonej kwoty budżetu przeznaczonego na tę akcję można jednak sfinansować działania międzynarodowe między krajami programu a wszystkimi krajami partnerskimi świata, z wyjątkiem regionów 5 i 12 (zob. „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).

Finansowanie mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi pochodzi z różnych instrumentów finansowych Unii Europejskiej dla współpracy zewnętrznej. Aby ta akcja była zgodna z zewnętrznymi priorytetami UE, Komisja ustanowiła cele i zasady współpracy z krajami partnerskimi.

Wnioskodawcy projektów mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi powinni brać pod uwagę dostępny budżet na mobilność z różnymi regionami świata oraz priorytetami opisanymi poniżej w podrozdziale „dodatkové informacje dotyczące mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi”.

²⁰ W 2017 r. nie przewidziano praktyk (staży) pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi ani w ramach dofinansowania programu Erasmus+, ani z dofinansowaniem zerowym.

²¹ Uczęszczanie na zajęcia w instytucji szkolnictwa wyższego nie może być uznane za praktykę (staż).

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKcie?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja z kraju programu składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być również koordynator konsorcjum: podmiot stojący na czele konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, zajmujących się organizowaniem różnego rodzaju mobilności studentów i pracowników;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru studentów/pracowników i wysyłanie ich za granicę. Zadania te obejmują również wypłacanie dofinansowania (dla osób z krajów programu), przygotowanie, monitorowanie i uznawanie związane z okresem mobilności;
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie studentów/pracowników z zagranicy i oferowanie im programu studiów/praktyki lub programu szkoleń lub korzystanie z działalności dydaktycznej;
- organizacja pośrednicząca: jest organizacją prowadzącą działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą w kraju programu. Może ona być partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności, ale nie działa w charakterze organizacji wysyłającej. Jej rolą może być wspólne prowadzenie i ułatwianie procedur administracyjnych wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego oraz lepsze dopasowywanie profili studentów do potrzeb przedsiębiorstw w przypadku praktyk, a także wspólne przygotowywanie uczestników.

W odniesieniu do mobilności między krajami programu a krajami partnerskimi jedynie instytucje szkolnictwa wyższego z krajów programu mogą realizować płatności w odniesieniu do mobilności osób przyjeżdżających i wyjeżdżających i zarządzać nimi.

Organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/pracownikami muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie zajęć” – lub przez pracowników – w „indywidualnym programie nauczania/szkolenia” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach określa się docelowe efekty kształcenia, które mają zostać osiągnięte podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron. W przypadku gdy działanie dotyczy dwóch instytucji szkolnictwa wyższego (mobilność studentów w celu studiowania i mobilność pracowników w celu nauczania), umowa międzyinstytucjonalna musi być zawarta między instytucją wysyłającą i instytucją przyjmującą jeszcze przed rozpoczęciem wymian.

Podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE), instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się zapewnić uczestnikom projektu mobilności niezbędne wsparcie, w tym przygotowanie językowe. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdraża się internetowe wsparcie językowe dla wszystkich długoterminowych działań związanych z mobilnością pomiędzy krajami programu trwających co najmniej dwa miesiące. Komisja Europejska udostępnia to wsparcie uprawnionym uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed rozpoczęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika). Instytucje szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich nie są uprawnione do podpisania Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, w związku z tym w umowie międzyinstytucjonalnej należy wyraźnie określić szczegóły dotyczące wsparcia językowego oferowanego uczestnikom projektu mobilności.

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący szkolnictwa wyższego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku wniosku pojedynczej instytucji szkolnictwa wyższego: instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu i posiadające Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Dodatkowe informacje o Karcie można znaleźć w podrozdziale „Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego” poniżej i w załączniku I do niniejszego przewodnika. ▪ W przypadku wniosku składanego przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności: organizacje koordynujące ustanowione w kraju programu i koordynujące działalność konsorcjum posiadające akredytację dla konsorcjum. Organizacje, które nie posiadają ważnej akredytacji dla konsorcjum, mogą wystąpić z wnioskiem o taką akredytację w imieniu konsorcjum w ramach projektu mobilności w tym samym czasie, w którym składają wniosek o dofinansowanie projektu mobilności. Wszystkie zaangażowane instytucje szkolnictwa wyższego z uprawnionych krajów programu muszą posiadać Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Organizacje te będą kwalifikowały się do projektu mobilności dopiero po pozytywnym rozpatrzeniu ich wniosku o wydanie akredytacji dla konsorcjum. <p>Studenci i pracownicy szkolnictwa wyższego nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie; kryteria wyboru dotyczące udziału w działaniach w zakresie mobilności określa instytucja szkolnictwa wyższego, w której studiują lub są zatrudnieni – zgodnie z zapisami przewidzianymi w załączniku I do niniejszego przewodnika.</p>
Uprawnione działania	Projekt mobilności dotyczący szkolnictwa wyższego musi obejmować jedno lub więcej z poniższych działań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ mobilność studentów w celu studiowania; ▪ mobilność studentów w celu odbycia praktyki²²; ▪ mobilność pracowników w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych; ▪ mobilność pracowników w celu udziału w szkoleniu:
Kraje uprawnione	Mobilność między krajami programu: <ul style="list-style-type: none"> ▪ każdy kraj programu. Mobilność między krajami programu a krajami partnerskimi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ każdy kraj programu oraz ▪ każdy kraj partnerski świata, z wyjątkiem regionów 5 i 12 (zob. „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).
Liczba organizacji uczestniczących	Liczba organizacji w formularzu wniosku wynosi jeden (wnioskodawca). Jest to albo jedna instytucja szkolnictwa wyższego albo jeden koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności ustanowionego w kraju programu. Podczas realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów programu (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca). W przypadku projektów mobilności obejmujących kraje partnerskie minimum stanowi jedna organizacja z kraju programu i jedna z uprawnionego kraju partnerskiego.
Czas trwania projektu	Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie skali swojego projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu. Mobilność między krajami programu: 16 miesięcy lub 24 miesiące. Mobilność między krajami programu a krajami partnerskimi: 16 miesięcy lub 26 miesięcy.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

²² W 2017 r. nie przewidziano praktyk (staży) pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi ani w ramach dofinansowania programu Erasmus+, ani z dofinansowaniem zerowym.

Pozostałe kryteria	<p>Institucja szkolnictwa wyższego może złożyć wniosek do swojej agencji narodowej za pośrednictwem dwóch kanałów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednio jako indywidualna instytucja szkolnictwa wyższego, • za pośrednictwem konsorcjum, którego jest członkiem. <p>Institucja szkolnictwa wyższego może aplikować jako indywidualna instytucja szkolnictwa wyższego jedynie raz w ramach tej samej rundy selekcyjnej dla projektu mobilności pomiędzy krajami programu i/lub jako członek danego konsorcjum. Institucja szkolnictwa wyższego może jednak należeć do kilku różnych krajowych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować. Ta sama zasada obowiązuje przy projektach mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi.</p> <p>Obydwa sposoby aplikowania (wniosek indywidualny oraz za pośrednictwem konsorcjum) mogą zostać wykorzystane jednocześnie. Jednakże instytucja szkolnictwa wyższego / jej wydział jest odpowiedzialna/y za uniknięcie podwójnego dofinansowania uczestnika w przypadku wykorzystania obu sposobów aplikowania w tym samym roku akademickim.</p>
---------------------------	---

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DOTYCZĄCE MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Uprawnione organizacje uczestniczące	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność studentów w celu studiowania:<p>Wszystkie organizacje uczestniczące z kraju programu (zarówno wysyłające, jak i przyjmujące) muszą być instytucjami szkolnictwa wyższego posiadającymi Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Wszystkie organizacje z kraju partnerskiego muszą być instytucjami szkolnictwa wyższego uznanymi przez odpowiednie organy i muszą podpisać umowy międzyinstytucjonalne z partnerami z krajów programu, zanim mobilność zostanie zrealizowana.</p> ▪ Mobilność studentów w celu odbycia praktyki²³:<p>Organizacja wysyłająca musi być instytucją szkolnictwa wyższego posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.</p><p>Organizacją przyjmującą może być²⁴:</p><ul style="list-style-type: none"> ○ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być:<ul style="list-style-type: none"> – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/ośrodek edukacji (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształceniu zawodowym i edukacji dorosłych); ○ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ○ instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; ○ instytucja szkolnictwa wyższego z kraju programu posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.
---	--

²³ W 2017 r. nie przewidziano praktyk (staży) pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi, nie są one kwalifikowalne ani w ramach dofinansowania programu Erasmus+, ani z dofinansowaniem zerowym.

²⁴ Następujące rodzaje organizacji nie kwalifikują się jako organizacje przyjmujące w przypadku praktyk studenckich: instytucje UE i inne organy UE, w tym wyspecjalizowane agencje (wyczerpujący wykaz tych instytucji jest dostępny na stronie internetowej: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_pl); organizacje zarządzające programami UE, np. agencje narodowe programu Erasmus+ (w celu uniknięcia ewentualnego konfliktu interesów lub podwójnego finansowania).

<p>Czas trwania działania</p>	<p>Okresy studiów: od 3²⁵ do 12 miesięcy (w tym okres praktyki włączonej do okresu studiowania za granicą, jeśli jest ona planowana).</p> <p>Praktyki: od 2 do 12 miesięcy.</p> <p>Jeden student może uczestniczyć w okresach mobilności o łącznym maksymalnym czasie trwania do 12 miesięcy²⁶ na każdy cykl studiów²⁷, niezależnie od liczby i rodzajów działań w zakresie mobilności. Uczestnictwo bez dofinansowania z funduszy UE jest wliczane w ten maksymalny czas trwania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w trakcie studiów pierwszego stopnia (licencjat lub studia odpowiadające licencjatowi), w tym studiów o krótkim cyklu (poziomy 5 i 6 EQF); ▪ w trakcie studiów drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające magisterskim – 7 poziom EQF) oraz ▪ w trakcie studiów trzeciego stopnia jako doktorant (poziom doktorancki lub 8 poziom EQF). <p>Czas trwania praktyki w przypadku niedawnych absolwentów wynosi maksymalnie 12 miesięcy w ramach cyklu studiów, na którym składają oni wniosek o praktykę.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Studenci muszą prowadzić swoje działania związane z mobilnością w kraju programu lub w kraju partnerskim innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj, w którym student zamieszkuje podczas studiów.</p>
<p>Uprawnieni uczestnicy</p>	<p>Studenci zarejestrowani w instytucji szkolnictwa wyższego i przyjęci na studia kończące się uzyskaniem uznawanej kwalifikacji (dyplomu) lub innej uznawanej kwalifikacji zdobytej w szkolnictwie wyższym (do poziomu doktoratu włącznie). W przypadku mobilności w celu studiowania student musi być przyjęty co najmniej na drugi rok studiów w ramach szkolnictwa wyższego. Powyższy warunek nie ma zastosowania do praktyk.</p> <p>Niedawni absolwenci uczelni mogą odbyć praktykę. Niedawni absolwenci muszą zostać wybrani przez swoją macierzystą instytucję szkolnictwa wyższego w czasie ostatniego roku studiów oraz muszą odbyć i ukończyć zagraniczną praktykę w ciągu jednego roku po zakończeniu studiów.</p>

²⁵ Minimalny czas trwania okresu studiów wynosi trzy miesiące lub jeden semestr lub trymestr.

²⁶ Wcześniejsze doświadczenie w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie” oraz jako stypendyści Erasmus Mundus zalicza się do 12 miesięcy przypadających na stopień studiów.

²⁷ Studenci studiów jednostopniowych, na takich kierunkach jak medycyna, mogą być mobilni przez okres do 24 miesięcy.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W CZASIE REALIZACJI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW

Uprawnione organizacje uczestniczące	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność pracowników w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych:<p>Organizacja przyjmująca musi być instytucją szkolnictwa wyższego z kraju programu posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucją szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego uznaną przez właściwe organy, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem wysyłającego kraju programu, zanim mobilność zostanie zrealizowana.</p><p>Organizacją wysyłającą musi być:</p><ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego z kraju programu posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucja szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego uznana przez właściwe organy, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem z przyjmującego kraju programu; lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja z kraju programu prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być:<ul style="list-style-type: none"> – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut/ośrodek edukacji (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształceniu zawodowym i edukacji dorosłych); – organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; ▪ Mobilność pracowników w celu udziału w szkoleniu:<p>Organizacja wysyłająca musi być instytucją szkolnictwa wyższego z kraju programu posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucją szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego uznaną przez odpowiednie organy, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem z przyjmującego kraju programu przez rozpoczęciem mobilności.</p><p>Organizacją przyjmującą musi być:</p><ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego z kraju programu posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucja szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego uznana przez właściwe organy, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem z przyjmującego kraju programu; lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja z kraju programu prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Zobacz przykłady na poprzedniej stronie.
Czas trwania działania	Od 2 dni (5 dni z i do krajów partnerskich) do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży. W mobilności pomiędzy krajami programu co najmniej 2 dni muszą być dniami kolejno następującymi po sobie. We wszystkich przypadkach działanie w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych musi obejmować co najmniej 8 godzin w tygodniu (lub w dowolnym krótszym okresie pobytu). Jeżeli mobilność trwa dłużej niż jeden tydzień, minimalna liczba godzin dydaktycznych w niepełnym tygodniu powinna być proporcjonalna do czasu trwania takiego tygodnia.
Miejsce (miejsca) działania	Pracownik musi prowadzić swoje działanie w zakresie mobilności w kraju programu lub kraju partnerskim innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj zamieszkania pracownika.

Uprawnieni uczestnicy	<p>Mobilność pracowników w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych: pracownicy pracujący w instytucji szkolnictwa wyższego w kraju programu lub kraju partnerskim. Pracownicy z przedsiębiorstw pracujący w dowolnej publicznej lub prywatnej organizacji kraju programu prowadzącej działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży (w tym zatrudnieni doktoranci), którzy zostali zaproszeni w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych w instytucji szkolnictwa wyższego w kraju programu.</p> <p>Mobilność pracowników w celu udziału w szkoleniu: pracownicy pracujący w instytucji szkolnictwa wyższego w kraju programu lub kraju partnerskim.</p>
------------------------------	--

DODATKOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE MOBILNOŚCI POMIĘDZY KRAJAMI PROGRAMU I KRAJAMI PARTNERSKIMI

Budżet przewidziany na mobilność pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi jest podzielony na poszczególne regiony świata w 12 pulach budżetowych o różnej wysokości. Dodatkowe informacje dotyczące dostępnych kwot w ramach każdej puli zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych.

Co do zasady środki będą musiały zostać wykorzystane z zastosowaniem równowagi geograficznej. UE ustanowiła pewną liczbę celów dotyczących równowagi geograficznej oraz priorytetów, które muszą zostać osiągnięte na poziomie europejskim w trakcie trwania programu (2014-2020). Cele te nie muszą zostać osiągnięte przez poszczególne instytucje szkolnictwa wyższego, lecz agencje narodowe wezmą je pod uwagę w celu alokacji dostępnego budżetu. Dodatkowo zachęca się instytucje szkolnictwa wyższego do tego, by współpracowały z partnerami w najuboższych i najsłabiej rozwiniętych krajach partnerskich.

Poniżej znajdują się **cele geograficzne** wyznaczone dla mobilności pomiędzy krajami programu, a krajami partnerskimi na poziomie UE do 2020 r.:

- Z rozwijającymi się krajami Azji oraz Ameryki Łacińskiej 25 % funduszy powinno zostać wykorzystanych do organizacji mobilności z najsłabiej rozwiniętymi krajami regionu. Tymi krajami są:
  - w Azji: Afganistan, Bangladesz, Kambodża, Laos, Nepal, Bhutan oraz Mjanma/Birma;
  - w Ameryce Łacińskiej: Boliwia, Salwador, Gwatemala, Honduras, Nikaragua oraz Paragwaj;
- Na mobilność z Chinami oraz Indiami nie powinno zostać wydane więcej niż 30% budżetu dostępnego dla Azji,
- a na mobilność z Brazylią i Meksykiem nie więcej niż 35% budżetu dostępnego dla Ameryki Łacińskiej.

Ze względu na wymóg organizowania mobilności z krajami w regionach 6, 7, 8, 9, 10 i 11²⁸, która stanowi wkład w pomoc rozwojową, mobilność studentów odbywających studia krótkiego cyklu, pierwszego i drugiego stopnia jest ograniczona do przyjazdów z krajów partnerskich do krajów programu²⁹. Wyjazdy do powyższych regionów są możliwe jedynie na poziomie studiów doktoranckich i w przypadku kadry.

Jednakże będą występowały pewne odstępstwa dla niektórych krajów programu. Prosimy sprawdzić stronę internetową odpowiedniej agencji narodowej.

Instytucje szkolnictwa wyższego mogą wnioskować o 100% mobilności pracowników albo 100% mobilności studentów, albo dowolne połączenie tych dwóch grup, pod warunkiem, że odpowiada to dodatkowym kryteriom ustanowionym przez agencję narodową (patrz poniższy podrozdział).

DODATKOWE KRYTERIA DOTYCZĄCE MOBILNOŚCI POMIĘDZY KRAJAMI PROGRAMU A KRAJAMI PARTNERSKIMI USTANOWIONE PRZEZ AGENCJE NARODOWE

Jeżeli transza budżetowa dla określonego regionu lub kraju jest ograniczona, agencja narodowa może wprowadzić jedno lub więcej dodatkowych kryteriów z poniższej listy. W sytuacji, gdy agencja narodowa zdecyduje się na wprowadzenie dodatkowych kryteriów, zostaną one przedstawione z wyprzedzeniem przed upływem terminu, w szczególności na stronie internetowej agencji narodowej.

- Poziom studiów (na przykład ograniczenie wniosków do jednego lub dwóch poziomów studiów – licencjackich, magisterskich lub doktoranckich)
- Uprzywilejowanie jedynie mobilności pracowników lub studentów

²⁸ Mają one jedynie charakter orientacyjny. Z zastrzeżeniem zapisów zrewidowanego Układu z Kotonu oraz wieloletnich ram finansowych 2014-2020.

²⁹ Patrz rozdział "Kraje uprawnione" w części A niniejszego przewodnika.

- Ograniczenie czasu trwania mobilności (na przykład ograniczenie mobilności studentów do 6 miesięcy lub mobilności pracowników do 10 dni) Kryteria przyznawania dofinansowania

KRYTERIA PRZYNAWANIA DOFINANSOWANIA NA PROJEKTY MOBILNOŚCI W KRAJACH PROGRAMU³⁰

Nie prowadzi się żadnej oceny jakościowej (jakość oceniono na etapie składania wniosku dotyczącego Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub przy wyborze krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności) i dlatego nie istnieją żadne kryteria przyznawania dofinansowania.

Finansowanie otrzyma każdy kwalifikujący się wniosek o dofinansowanie (po sprawdzeniu jego kwalifikowalności).

Maksymalna kwota przyznanego dofinansowania będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby okresów mobilności oraz wnioskowanych miesięcy/dni;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;
- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na Akcję w zakresie mobilności.

KRYTERIA PRZYNAWANIA DOFINANSOWANIA NA PROJEKTY MOBILNOŚCI MIĘDZY KRAJAMI PROGRAMU A KRAJAMI PARTNERSKIMI

Kwalifikujące się wnioski o dofinansowanie (po sprawdzeniu ich kwalifikowalności) zostaną poddane ocenie, na podstawie następujących kryteriów:

Adekwatność strategii (maksymalnie 30 punktów)	Zakres, w jakim planowany projekt mobilności jest adekwatny w odniesieniu do strategii umiędzynarodowienia zaangażowanych instytucji szkolnictwa wyższego (zarówno w krajach programu, jak i w krajach partnerskich), oraz uzasadnienie dotyczące wyboru pracowników lub mobilności studentów.
Jakość metod współpracy (maksymalnie 30 punktów)	Zakres wcześniejszego doświadczenia organizacji składającej wniosek w realizacji podobnych projektów z instytucjami szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich oraz jasne określenie obowiązków, ról i zadań między partnerami.
Jakość planu działania i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)	Kompletność i jakość ustaleń dotyczących wyboru uczestników, udzielanego im wsparcia i uznawania okresu mobilności (w szczególności w kraju partnerskim).
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)	Ewentualny wpływ projektu na uczestników, beneficjentów, organizacje partnerskie na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz jakość środków mających na celu upowszechnienie wyników projektu mobilności na poziomie wydziału i instytucji oraz w stosownych przypadkach poza nimi, zarówno w krajach programu, jak i w krajach partnerskich.

Wnioskodawca wyjaśnia, w jaki sposób projekt spełnia te kryteria z punktu widzenia jego instytucji (bądź kilku instytucji - w przypadku wniosków złożonych przez konsorcja) oraz instytucji z kraju partnerskiego.

Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać łącznie co najmniej 60 punktów w tym co najmniej 15 za „Adekwatność strategii”

W celu dokonania alokacji dostępnego budżetu dla każdego regionu, mobilności planowane z każdym krajem partnerskim zostaną umieszczone na liście w kolejności uzyskanej oceny w regionalnym rankingu.

Kwota dofinansowania przyznanego instytucji szkolnictwa wyższego będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby okresów mobilności oraz wnioskowanych miesięcy/dni;
- budżetu przeznaczanego na kraj lub region;
- równowagi geograficznej w danym regionie lub podregionie.

³⁰Mobilność w obu kierunkach.

Agencja narodowa może finansować mobilności do kraju partnerskiego znajdującego się niżej w rankingu regionalnym, gdy konieczne jest zapewnienie równowagi geograficznej w obrębie tego regionu zgodnie z przedstawionymi wyżej celami geograficznymi.

Agencja narodowa nie ma obowiązku finansowania wszystkich wnioskowanych mobilności dla danego kraju partnerskiego, jeżeli wniosek zostanie uznany za zbyt kosztowny w stosunku do istniejącego budżetu.

W miarę możliwości, oprócz nadrzędnych kryteriów – kolejności uzyskanej oceny i równowagi geograficznej – agencja narodowa postara się rozdzielić dostępny budżet pomiędzy wiele instytucji, aby uniknąć dominacji niewielkiej liczby instytucji szkolnictwa wyższego. Agencja narodowa będzie starała się zapewnić udział jak największej liczby zainteresowanych stron, dbając jednocześnie o jakość, równowagę geograficzną czy minimalny rozmiar krytyczny projektu mobilności gwarantujący jego wykonalność.

JAKA AKREDYTACJA JEST POTRZEBNA WNIOSKODAWCOM DO TEGO PROJEKTU MOBILNOŚCI?

KARTA ERASMUSA DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Uzyskanie Karty Erasmus dla szkolnictwa wyższego jest warunkiem wstępnym dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego ustanowionych w kraju programu, które chcą uczestniczyć w projektach mobilności dotyczących szkolnictwa wyższego jako pojedyncza instytucja szkolnictwa wyższego albo jako członek krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności. Co roku Komisja Europejska – za pośrednictwem Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – publikuje specjalne zaproszenie do składania wniosków, w którym określa szczegółowe warunki i kryteria jakościowe, jakie należy spełnić, aby otrzymać Kartę Erasmus dla szkolnictwa wyższego. Zaproszenie to jest dostępne na stronie internetowej Agencji Wykonawczej.

W przypadku instytucji szkolnictwa wyższego ustanowionych w kraju partnerskim, dana instytucja szkolnictwa wyższego musi uzyskać akredytację odpowiedniej krajowej organizacji akredytacyjnej. Ponieważ nie kwalifikują się one do uzyskania Karty Erasmus dla szkolnictwa wyższego, muszą ponadto zawrzeć umowę międzyinstytucjonalną z partnerem lub partnerami z kraju programu, która obejmuje zasady Karty Erasmus dla szkolnictwa wyższego.

AKREDYTACJA DLA KONSORCJUM W RAMACH PROJEKTU MOBILNOŚCI W ZAKRESIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Organizacja z kraju programu składająca wniosek w imieniu krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności musi posiadać ważną akredytację dla konsorcjum. Akredytację przyznaje ta sama agencja narodowa, która ocenia wnioski o dofinansowanie projektów mobilności w szkolnictwie wyższym. Wnioski o akredytację i o dofinansowanie dla projektu mobilności można składać jednocześnie. Dofinansowanie na projekty w zakresie mobilności będzie jednak przyznane wyłącznie tym instytucjom szkolnictwa wyższego i organizacjom, które otrzymają akredytację. Aby uzyskać taką akredytację, konsorcjum w ramach projektu mobilności musi spełniać następujące warunki:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności w zakresie szkolnictwa wyższego może składać się z następujących organizacji uczestniczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucji szkolnictwa wyższego posiadających ważną Kartę Erasmus dla szkolnictwa wyższego (dodatkowe informacje o Karcie można znaleźć w podrozdziale „Karta Erasmus dla szkolnictwa wyższego” powyżej i w załączniku I do niniejszego przewodnika); lub ▪ dowolnej publicznej lub prywatnej organizacji prowadzącej działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży (zob. przykłady uprawnionych organizacji uczestniczących na poprzedniej stronie). <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w tym samym kraju programu.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Każda uprawniona organizacja uczestnicząca może działać jako koordynator i składać wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w konsorcjum.</p>

Liczba organizacji uczestniczących	<p>Krajowe konsorcjum na rzecz mobilności musi składać się z co najmniej trzech uprawnionych organizacji uczestniczących, w tym z dwóch wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego.</p> <p>W czasie ubiegania się o akredytację dla konsorcjum w ramach projektu mobilności należy wskazać wszystkie organizacje będące członkami krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności.</p>
Okres obowiązywania akredytacji dla konsorcjum	<p>Wszystkie kolejne coroczne zaproszenia do składania wniosków i nie dłużej niż do 2020 r.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o akredytację do dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

KRYTERIA PRYZYNAWANIA DOFINANSOWANIA

Wniosek o akredytację będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność konsorcjum (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących w konsorcjum i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących w konsorcjum; - wnoszenia wartości dodanej na poziomie UE dzięki rezultatom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone osobno przez każdą instytucję szkolnictwa wyższego.
<p>Jakość składu konsorcjum i metod współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - konsorcjum ma odpowiedni skład wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego, w stosownych przypadkach z uzupełniającymi organizacjami uczestniczącymi z innych sektorów społeczno-ekonomicznych o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - koordynator konsorcjum ma już doświadczenie w zarządzaniu konsorcjum lub projektem podobnego rodzaju; - podział ról, obowiązków i zadań/zasobów jest dobrze określony i przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - zadania/zasoby są łączone i wspólnie wykorzystywane; - obowiązki dotyczące spraw wynikających z umowy i zarządzania finansami są jasne; - konsorcjum włącza nowe instytucje w daną akcję.
<p>Jakość planu działania konsorcjum i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów projektu mobilności (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Jakość praktycznych ustaleń, zarządzania i rodzajów wsparcia (np. znajdowania organizacji przyjmujących, wyszukiwania i kojarzenia partnerów, informacji, wsparcia językowego i międzykulturowego, monitorowania). ▪ Jakość współpracy, koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ W stosownych przypadkach jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ W stosownych przypadkach odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników działań w zakresie mobilności i środków wspierania uczestnictwa osób defaworyzowanych w działaniach w zakresie mobilności.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań prowadzonych przez konsorcjum. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie instytucjonalnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań prowadzonych przez konsorcjum wśród organizacji uczestniczących i partnerów oraz poza nimi.

Aby uzyskać akredytację, wnioski muszą otrzymać łącznie przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać przynajmniej połowę maksymalnej liczby punktów za każde kryterium oceny.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

Więcej szczegółowych zasad i kryteriów oraz dodatkowe przydatne informacje na temat tej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

W formularzu wniosku wnioskodawcy projektów w zakresie mobilności dla studentów i pracowników szkolnictwa wyższego będą musieli przedstawić następujące informacje:

- liczbę studentów i pracowników, którzy mają wziąć udział w działaniach w zakresie mobilności;
- całkowity czas trwania planowanych działań w zakresie mobilności.

Na tej podstawie agencje narodowe krajów programu przyznają wnioskodawcom dofinansowanie na określoną liczbę działań w zakresie mobilności, do maksymalnej liczby działań, o jaką ubiega się wnioskodawca.

Jeżeli wnioskodawca przedkłada projekt mobilności dotyczący krajów partnerskich, wypełni on odrębny formularz wniosku dotyczący mobilności do i z kraju partnerskiego.

Na mobilność dotyczącą krajów partnerskich zostanie przyznane odrębne dofinansowanie.

Do finansowego wspierania tych działań będą miały zastosowanie następujące zasady:

A) ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania i podróży uczestników)	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników projektu mobilności
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami	Koszty rzeczywiste	Maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych zatwierdzonych przez agencję narodową.	Warunek: po dokonaniu wyboru uczestników należy umotywić i uzasadnić prośbę o wsparcie finansowe w specjalnym formularzu wniosku
Koszty nadzwyczajne	Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa. W przypadku mobilności między krajami programu: Wysokie koszty podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich	Koszty rzeczywiste	Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: po dokonaniu wyboru uczestników należy umotywić i uzasadnić prośbę o wsparcie finansowe

DOFINANSOWANIE NA WSPARCIE ORGANIZACYJNE DLA BENEFICJENTA (INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO LUB KONSORCJÓW):

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład we wszelkie koszty ponoszone przez beneficjenta na działania wspierające mobilność studentów i pracowników, zarówno przyjeżdżających, jak i wyjeżdżających, zgodnie z zasadami zawartymi w Karcie Erasmusa dla szkolnictwa wyższego w krajach programu oraz z zasadami Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, odzwierciedlonymi w umowach międzyinstytucjonalnych z instytucjami z krajów partnerskich. Na przykład:

- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi, obejmujące wizyty u potencjalnych partnerów, dotyczące zgody na warunki porozumień międzyinstytucjonalnych w odniesieniu do wyboru, przygotowania, przyjęcia i integracji uczestników projektu mobilności oraz aktualizowania tych porozumień;
- udostępnienie studentom zagranicznym aktualnych katalogów zajęć;
- udostępnienie studentom i pracownikom informacji oraz zapewnienie pomocy;
- dokonywanie wyboru studentów i pracowników;
- przygotowanie porozumień o programie studiów/praktyki w celu zapewnienia pełnego uznania wszystkich elementów programu studiów/praktyki studentów; przygotowanie i uznawanie indywidualnych programów nauczania/szkolenia w przypadku wyjazdów pracowników;
- przygotowanie językowe i międzykulturowe zapewniane studentom i pracownikom zarówno przyjeżdżającym, jak i wyjeżdżającym, uzupełniające Wsparcie Językowe Online Erasmus+;
- ułatwienie integracji nowym uczestnikom projektu mobilności w instytucji szkolnictwa wyższego;
- zapewnienie efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru w odniesieniu do uczestników projektu mobilności;
- szczegółowe ustalenia mające na celu zapewnienie wysokiej jakości praktyk studenckich w przedsiębiorstwach;
- zapewnienie uznawania poszczególnych elementów programu studiów studentów i związanych z nimi punktów zaliczeniowych, wydawanie wykazu zaliczeń i suplementów do dyplomu;
- wsparcie reintegracji uczestników projektu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji na korzyść danej instytucji szkolnictwa wyższego i osób w niej studiujących.

Instytucje szkolnictwa wyższego zarówno w krajach programu, jak i w krajach partnerskich, zobowiązują się do przestrzegania wszystkich zasad Karty, aby zapewnić mobilność wysokiej jakości, m.in.: „zapewnienia dobrego przygotowania wyjeżdżających uczestników projektu mobilności, w tym osiągnięcia przez nich koniecznego poziomu biegłości językowej” i „zapewnienia odpowiedniego wsparcia językowego przyjeżdżającym uczestnikom projektu mobilności”. Można korzystać z istniejącej infrastruktury w instytucjach szkoleń językowych. Te instytucje szkolnictwa wyższego, które będą w stanie zapewnić studentom i kadrze uczestniczącym w projektach w zakresie mobilności wysoką jakość, w tym wsparcie językowe, po niższych kosztach (lub ze względu na to, że są one finansowane z innych źródeł niż finansowanie UE), będą miały możliwość przeniesienia części dofinansowania przeznaczonego na wsparcie organizacyjne na finansowanie większej liczby działań w zakresie mobilności. Umowa finansowa szczegółowo określa poziom elastyczności w tym zakresie.

We wszystkich przypadkach beneficjenci będą zobowiązani zapisami umowy do świadczenia takich usług wysokiej jakości, a ich realizacja będzie monitorowana i sprawdzana przez agencje narodowe, także z uwzględnieniem opinii studentów i kadry przedstawianych za pomocą narzędzia Mobility Tool+, bezpośrednio dostępnego agencjom narodowym i Komisji.

W przypadku mobilności pomiędzy krajami programu dofinansowanie na wsparcie organizacyjne oblicza się na podstawie liczby wszystkich wyjeżdżających uczestników projektu mobilności otrzymujących wsparcie (w tym wyjeżdżających uczestników nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności – zob. poniżej) i liczby przyjeżdżających pracowników przedsiębiorstw prowadzących zajęcia dydaktyczne w instytucji szkolnictwa wyższego, będącej beneficjentem programu lub należącej do krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności. Uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności zalicza się do uczestników projektu mobilności otrzymujących wsparcie, ponieważ korzystają oni z ram mobilności i działań organizacyjnych. Wsparcie organizacyjne jest zatem wypłacane również w odniesieniu do tych uczestników.

W przypadku mobilności pomiędzy krajami programu i krajami partnerskimi wsparcie organizacyjne jest obliczane na podstawie liczby wszystkich wyjeżdżających uczestników z krajów programu oraz wszystkich miejscowych uczestników z krajów partnerskich. Uczestnicy mobilni z zerowym dofinansowaniem ze środków UE w całym okresie mobilności mogą być zaliczani do uczestników mobilnych korzystających z dofinansowania, gdyż korzystają z ram mobilności oraz działań organizacyjnych.

W przypadku krajowych konsorcjów w ramach projektu mobilności dofinansowanie może zostać podzielone pomiędzy wszystkich członków krajowych zgodnie z zasadami, które uzgodnili oni między sobą. W odniesieniu do mobilności między krajami partnerskimi a krajami programu zainteresowani partnerzy podzielą się dofinansowaniem na wsparcie organizacyjne na wspólnie zaakceptowanych warunkach uzgodnionych przez instytucje uczestniczące.

UCZESTNICY PROJEKTU MOBILNOŚCI NIEOTRZYMUJĄCY DOFINANSOWANIA Z FUNDUSZY UE

Studentami i pracownikami nieotrzymującymi dofinansowania z funduszy UE są uczestnicy projektu mobilności, którzy nie otrzymują dofinansowania UE związanego z kosztami podróży i utrzymania, ale spełniają wszystkie kryteria dotyczące mobilności studentów i kadry oraz wykorzystują wszystkie zalety bycia studentem i pracownikiem uczestniczącym w programie Erasmus+. Może im zostać przyznane dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, jako wkład w ich koszty związane z mobilnością. Liczbę uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności uwzględnia się w statystykach dotyczących wskaźnika efektywności wykorzystywanego do podziału budżetu UE między kraje, zarówno dla mobilności wewnątrz krajów programu, jak również mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi.

WSPARCIE ZWIĄZANE ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI

Osobą o specjalnych potrzebach jest potencjalny uczestnik, którego indywidualny stan fizyczny, psychiczny lub związany ze stanem zdrowia sprawia, że udział tej osoby w projekcie/akcji w zakresie mobilności byłby niemożliwy bez dodatkowego wsparcia finansowego. Instytucje szkolnictwa wyższego, które wybrały studentów lub kadry o specjalnych potrzebach, mogą złożyć wniosek do agencji narodowej o dodatkowe dofinansowanie w celu pokrycia kosztów dodatkowych związanych z udziałem takich osób w działaniach w zakresie mobilności. W związku z tym w przypadku osób o specjalnych potrzebach dofinansowanie może być wyższe niż maksymalna kwota indywidualnego dofinansowania określona poniżej. Instytucje szkolnictwa wyższego przedstawią na swoich stronach internetowych, w jaki sposób studenci i kadra o specjalnych potrzebach mogą ubiegać się o takie dodatkowe dofinansowanie.

Dodatkowe finansowanie dla studentów i kadry o specjalnych potrzebach może również pochodzić z innych źródeł na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym.

Osoby towarzyszące studentom i pracownikom o specjalnych potrzebach są uprawnione do otrzymania dofinansowania opartego na kosztach rzeczywistych.

Każda instytucja szkolnictwa wyższego, podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, zobowiązuje się zapewnić uczestnikom z różnych środowisk równy dostęp i równe szanse. W związku z tym studenci i pracownicy o specjalnych potrzebach mogą korzystać ze wsparcia oferowanego przez instytucję przyjmującą lokalnym studentom i pracownikom.

INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Poza dofinansowaniem UE lub zamiast dofinansowania UE (w przypadku uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE) studenci i pracownicy mogą otrzymać dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, którym zarządza inna organizacja niż agencja narodowa (np. ministerstwo lub władze regionalne). Te rodzaje dofinansowania pochodzące z innych źródeł finansowania niż budżet UE nie podlegają ustaleniom dotyczącym kwot i minimalnych/maksymalnych przedziałów określonych w niniejszym dokumencie.

B) DOFINANSOWANIE NA MOBILNOŚĆ STUDENTÓW

Studenci mogą otrzymać dofinansowanie UE jako wkład w ich koszty podróży i utrzymania ponoszone w czasie studiów lub praktyki za granicą. Kwoty te są określane przez agencje narodowe w porozumieniu z władzami krajowymi lub instytucjami szkolnictwa wyższego na podstawie celów i przejrzystych kryteriów opisanych poniżej. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych i instytucji szkolnictwa wyższego.

Kraje programu zostały podzielone na trzy następujące grupy:

Grupa 1 Kraje programu o wyższych kosztach utrzymania	Austria, Dania, Finlandia, Francja, Irlandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo, Włochy
Grupa 2 Kraje programu o średnich kosztach utrzymania	Belgia, Chorwacja, Cypr, Czechy, Grecja, Hiszpania, Holandia, Islandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Słowenia, Turcja
Grupa 3 Kraje programu o niższych kosztach utrzymania	Bułgaria, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Estonia, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja, Węgry

MOBILNOŚĆ POMIĘDZY KRAJAMI PROGRAMU - KRYTERIUM 1 – KRAJE WYSYŁAJĄCE I PRZYJMUJĄCE STUDENTÓW

Dofinansowanie UE przyznane studentom będzie zależało od kierunku ich mobilności zgodnie z poniższymi wytycznymi:

- mobilność do krajów o zbliżonych kosztach utrzymania: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot średnich;
- mobilność do krajów o wyższych kosztach utrzymania: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot wyższych;
- mobilność do krajów o niższych kosztach utrzymania: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot niższych.

Kwoty określone przez agencje narodowe będą ustalane w ramach poniższych minimalnych i maksymalnych przedziałów:

- średni przedział dofinansowania UE: średni przedział dofinansowania, **od 200 do 450 EUR miesięcznie**, dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o zbliżonych kosztach utrzymania: a) z kraju grupy 1 do kraju grupy 1, b) z kraju grupy 2 do kraju grupy 2 oraz c) z kraju grupy 3 do kraju grupy 3;
- wyższy przedział dofinansowania UE: odpowiada średniemu przedziałowi stosowanemu przez agencję narodową powiększonemu o co najmniej 50 EUR i wynosi **od 250 do 500 EUR miesięcznie**. Dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o wyższych kosztach utrzymania: a) z kraju grupy 2 do kraju grupy 1 oraz b) z kraju grupy 3 do krajów grup 1 i 2;
- niższy przedział dofinansowania UE: odpowiada średniemu przedziałowi stosowanemu przez agencję narodową pomniejszonemu o co najmniej 50 EUR i wynosi **od 150 do 400 EUR miesięcznie**. Dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o niższych kosztach utrzymania: a) z kraju grupy 1 do krajów grup 2 i 3 oraz b) z kraju grupy 2 do kraju grupy 3.

Określając kwoty, o które będą mogli ubiegać się beneficjenci w ich kraju, agencje narodowe uwzględnią dwa szczególne kryteria:

- dostępność i poziom innych źródeł współfinansowania uzupełniających dofinansowanie UE, które pochodzą od instytucji prywatnych lub publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- ogólny poziom zapotrzebowania studentów, którzy zamierzają podjąć naukę lub uczestniczyć w szkoleniu za granicą.

Agencje narodowe mogą podjąć decyzję o ustaleniu przedziałów zamiast kwot na poziomie krajowym, co zapewni instytucjom szkolnictwa wyższego pewną elastyczność. Decyzja ta powinna zostać odpowiednio uzasadniona, na przykład dostępnością współfinansowania na poziomie regionalnym lub instytucjonalnym w niektórych krajach.

MOBILNOŚĆ POMIĘDZY KRAJAMI PROGRAMU - Kryterium 2 – Dodatkowe wsparcie dla szczególnych grup docelowych, działań i krajów/regionów wysyłających

Studenci ze środowisk defaworyzowanych (inni niż studenci o specjalnych potrzebach).

Władze krajowe wraz z agencjami narodowymi odpowiedzialnymi za realizację programu Erasmus+ w danym kraju programu mogą postanowić (na podstawie opcji uczestniczenia/rezygnacji, w zależności od wsparcia przyznanego już na poziomie krajowym), że wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego w danym kraju powinny zwiększyć wsparcie indywidualne z dofinansowania UE przeznaczone dla studentów ze środowisk defaworyzowanych (włącznie z uchodźcami, osobami ubiegającymi się o azyl oraz imigrantami) o jednakową kwotę **między 100 a 200 EUR na miesiąc**. Dokładna miesięczna kwota dofinansowania oraz poziom i kryteria, które należy stosować, zostaną określone na poziomie krajowym przez władze krajowe.

Studenci odbywający praktyki

Studenci odbywający praktyki otrzymają dodatkowe dopłaty uzupełniające z dofinansowania UE w kwocie **od 100 do 200 EUR na miesiąc**. Dokładna wysokość kwoty zostanie określona przez agencje narodowe lub instytucje szkolnictwa wyższego na podstawie poziomu zapotrzebowania i poziomu współfinansowania w odniesieniu do tego rodzaju mobilności. We wszystkich przypadkach wszystkim studentom z tej samej instytucji szkolnictwa wyższego powinna zostać przyznana kwota w tej samej wysokości niezależnie od dopłat uzupełniających i / lub wkładu niepieniężnego, które student może otrzymać od przedsiębiorstwa przyjmującego. Studenci ze środowisk defaworyzowanych biorący udział w stażach są uprawnieni do otrzymania dopłaty uzupełniającej dla studentów ze środowisk defaworyzowanych zamiast dopłaty uzupełniającej przewidzianej dla praktyk, w sytuacji, gdy opłata przewidziana dla praktyk jest niższa.

Studenci z najbardziej oddalonych krajów programu i regionów

Biorąc pod uwagę ograniczenia wynikające z oddalenia od innych krajów programu, studenci z regionów najbardziej oddalonych, Cypru, Islandii, Malty oraz krajów i terytoriów zamorskich otrzymają następujące wyższe kwoty w ramach wsparcia indywidualnego:

Z	Do	Kwota
regionów najbardziej oddalonych, Cypru, Islandii i Malty oraz krajów i terytoriów zamorskich	krajów grupy 1	750 EUR na miesiąc
	krajów grupy 2	700 EUR na miesiąc
	krajów grupy 3	650 EUR na miesiąc

Oprócz wyżej wspomnianych kwot wsparcia indywidualnego, studenci z tych krajów otrzymają następujące kwoty dopłat uzupełniających mających pomóc im w pokryciu kosztów podróży:

Odległość ³¹	Kwota
od 10 do 99 km ³⁴ :	20 EUR na uczestnika
od 100 do 499 km:	180 EUR na uczestnika
od 500 do 1999 km:	275 EUR na uczestnika
od 2000 do 2999 km:	360 EUR na uczestnika
od 3000 do 3999 km:	530 EUR na uczestnika
od 4000 do 7999 km:	820 EUR na uczestnika
8 000 km lub więcej:	1300 EUR na uczestnika

Dopłaty uzupełniające dla praktykantów lub osób ze środowisk defaworyzowanych nie mają w tym przypadku zastosowania.

Poziom wsparcia finansowego określony przez instytucje szkolnictwa wyższego

We wszystkich przypadkach wymaga się od instytucji szkolnictwa wyższego przestrzegania poniższych zasad i spełnienia poniższych kryteriów przy określaniu lub stosowaniu stawek dofinansowania UE obowiązujących w danej instytucji:

- Po określeniu wysokości stawek przez instytucje, pozostaną one na tym samym poziomie przez cały czas trwania projektu mobilności. Nie jest możliwe zmniejszenie lub zwiększenie poziomu dofinansowania w ramach tego samego projektu.
- stawki należy określać lub stosować w obiektywny i przejrzysty sposób z uwzględnieniem wszystkich zasad i metodyki opisanych powyżej (tj. biorąc pod uwagę kierunek mobilności i dodatkowe specjalne finansowanie);
- należy przyznać taki sam poziom dofinansowania wszystkim studentom wyjeżdżającym do tej samej grupy krajów w ramach tego samego rodzaju mobilności – studiów lub praktyk (z wyjątkiem studentów ze środowisk defaworyzowanych lub studentów o specjalnych potrzebach).

MOBILNOŚĆ POMIĘDZY KRAJAMI PROGRAMU A KRAJAMI PARTNERSKIMI

Kwoty dotyczące wsparcia indywidualnego będą ustalane w następujący sposób:

Z	Do	Kwota
Uprawnione kraje partnerskie	Grupa 1 kraje programu	850 EUR na miesiąc
	Grupa 2 kraje programu	800 EUR na miesiąc
	Grupa 3 kraje programu	750 EUR na miesiąc
Kraje programu	Kraje partnerskie	650 EUR na miesiąc

Ponadto studenci podróżujący do/pochodzący z krajów partnerskich otrzymają następujące kwoty dopłat uzupełniających mających pomóc im w pokryciu kosztów podróży:

Odległość ³²	Kwota
od 100 do 499 km:	180 EUR na uczestnika
od 500 do 1999 km:	275 EUR na uczestnika

³¹ Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm). Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, należy podać odległość podróży w jedną stronę.

³² Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm). Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, należy podać odległość podróży w jedną stronę.

od 2000 do 2999 km:	360 EUR na uczestnika
od 3000 do 3999 km:	530 EUR na uczestnika
od 4000 do 7999 km:	820 EUR na uczestnika
8 000 km lub więcej:	1 100 EUR na uczestnika

C) DOFINANSOWANIE MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW

Pracownicy otrzymają dofinansowanie UE jako wkład w koszty podróży i utrzymania ponoszone w czasie pobytu za granicą zgodnie z poniższą tabelą:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: a) Mobilność pracowników pomiędzy krajami programu: 20 EUR na uczestnika b) Mobilność pracowników pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi: 0 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ³³ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ³⁴ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: a) Mobilność pracowników pomiędzy krajami programu: 1 300 EUR na uczestnika b) Mobilność pracowników pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi: 1 100 EUR na uczestnika	
Dopłaty uzupełniające do	Dodatkowe wsparcie:	Dofinansowanie kosztów	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR:	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na

³³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

³⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

<p>wysokich kosztów podróży krajowych [wyłącznie dla mobilności między krajami programu]</p>	<ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	<p>jednostkowych</p>	<p>180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony³⁵</p>	<p>podróż w obie strony) i pod warunkiem, że po dokonaniu wyboru uczestników koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione.</p>
<p>Wsparcie indywidualne</p>	<p>Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>Do 14. dnia działania: A1.1 w przypadku mobilności pomiędzy krajami programu lub A1.2 w przypadku mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70% z A1.1 w przypadku mobilności pomiędzy krajami programu lub A1.2 w przypadku mobilności pomiędzy krajami programu a krajami partnerskimi na dzień na uczestnika</p>	<p>W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).</p>

³⁵ W odpowiednio uzasadnionych przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

TABELA A – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Poniższe kwoty zależą od kraju przyjmującego. Kwoty te muszą mieścić się w przedziałach określających wartości minimalne i maksymalne, przedstawionych w poniższej tabeli. Określając kwoty, o które będą ubiegać się beneficjenci w swoim kraju, agencje narodowe, w porozumieniu z władzami krajowymi, uwzględnią dwa szczególne kryteria:

- dostępność i poziom innych źródeł współfinansowania uzupełniających dofinansowanie UE, które pochodzą od instytucji prywatnych lub publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- ogólny poziom potrzeb pracowników, którzy zamierzają prowadzić zajęcia dydaktyczne lub uczestniczyć w szkoleniu za granicą.

Dla wszystkich krajów docelowych należy stosować taki sam odsetek w ramach przedziału kwot. Przyznanie takiej samej kwoty dofinansowania w odniesieniu do wszystkich krajów docelowych nie jest możliwe.

Kraj przyjmujący	Pracownicy z krajów programu	Pracownicy z krajów partnerskich
	Min.–maks. (na dzień)	Kwota (na dzień)
	A1.1	A1.2
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo	80-160	160
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	70-140	140
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Hiszpania, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja	60-120	120
Chorwacja, Estonia, Litwa, Słowenia	50-100	100
Kraje partnerskie	160	Nieuprawnione

W odniesieniu do działań w zakresie mobilności między krajami programu agencje narodowe mogą podjąć decyzję o ustaleniu przedziałów zamiast kwot na poziomie krajowym, co zapewni instytucjom szkolnictwa wyższego pewną elastyczność. Decyzja ta powinna zostać odpowiednio uzasadniona, na przykład dostępnością współfinansowania na poziomie regionalnym lub instytucjonalnym w niektórych krajach. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej i instytucji szkolnictwa wyższego.

UCZESTNICZY Z/DO NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych

zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Beneficjenci projektów mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Projekt mobilności w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność osób uczących się:

- **zagraniczny staż w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego trwający nie dłużej niż 12 miesięcy.**

Działanie to jest dostępne zarówno dla osób uczących się w systemie dualnym (w szkole i w miejscu pracy), jak i dla uczniów szkół zawodowych i technicznych. Osoby te odbywają praktyki zawodowe w innym kraju. Są to staże w miejscu pracy (przedsiębiorstwie lub innej odpowiedniej organizacji) albo w szkole zawodowej lub technicznej (z okresami kształcenia w przedsiębiorstwie lub innej odpowiedniej organizacji).

Każde działanie w zakresie mobilności jest wpisane w ramy jakości, które zostały wcześniej uzgodnione przez organizację wysyłającą i przyjmującą, aby zapewnić wysoki poziom jakości danego działania, w tym „porozumienie o programie zajęć”.

Efekty kształcenia są oficjalnie uznawane i poświadczane przez instytucje zaangażowane w organizację mobilności, a treści zajęć są w razie potrzeby dostosowywane, aby zapewnić właściwe skoordynowanie okresu mobilności za granicą z treścią zajęć, na które został przyjęty praktykant/osoba ucząca się w trybie kształcenia i szkolenia zawodowego.

Aby zwiększyć szanse osób młodych na zatrudnienie i ułatwić im wejście na rynek pracy, w działaniu tym mogą uczestniczyć również niedawni absolwenci szkół zawodowych i technicznych oraz osoby uczące się, które niedawno ukończyły naukę w firmie w ramach systemu dualnego.

Mobilność pracowników:

- **prowadzenie zajęć/szkoleń:** działanie to pozwala kadrze szkół zawodowych lub technicznych na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich szkołach zawodowych lub technicznych za granicą. Umożliwia ono również kadrze przedsiębiorstw prowadzenie szkoleń w organizacjach kształcenia i szkolenia zawodowego za granicą;
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe kadry zajmującej się kształceniem i szkoleniem zawodowym poprzez odbywanie praktyk zawodowych lub udział w szkoleniach typu *job shadowing*/obserwacji pracy za granicą w danym przedsiębiorstwie lub jakiegokolwiek innej organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w strategicznym podejściu organizacji uczestniczących (mającym na celu modernizację i umiędzynarodowienie ich misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom dotyczącym rozwoju kadry i której towarzyszy odpowiedni wybór, odpowiednie przygotowanie i działania po zakończeniu mobilności;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów kształcenia uczestniczącej kadry oraz zapewnia ich upowszechnianie i powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

Działania te są również okazją dla kadry kształcenia i szkolenia zawodowego do zdobycia kompetencji w zakresie zaspokajania potrzeb uczniów ze środowisk defaworyzowanych. Biorąc pod uwagę obecną sytuację młodych imigrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl, szczególna uwaga zostanie zwrócona również na wspieranie projektów, które szkolą kadrę kształcenia i szkolenia zawodowego w takich obszarach jak szkolenie i kształcenie dzieci uchodźców, klasy interkulturowe, nauczanie uczniów w ich drugim języku, tolerancja i różnorodność w klasie.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wnioskująca: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być również koordynator konsorcjum: stojący na czele krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, które ma na celu wysyłanie za granicę osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej;

- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru osób uczących się/kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego i wysyłanie ich za granicę;
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie z zagranicy osób uczących się/kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz oferowanie im programu działań lub korzysta z zajęć dydaktycznych prowadzonych przez kadrę kształcenia i szkolenia zawodowego;
- organizacja pośrednicząca: jest organizacją prowadzącą działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Jest ona partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności, ale nie działa w charakterze organizacji wysyłającej. Jej rolą może być wspólne prowadzenie i ułatwianie procedur administracyjnych wysyłających organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego oraz lepsze dopasowywanie profili praktykantów/uczniów do potrzeb przedsiębiorstw w przypadku staży, a także wspólne przygotowywanie uczestników.

Organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/pracownikami muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie studiów/praktyki” – lub przez pracowników – w „indywidualnym programie nauczania/szkolenia” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach określa się docelowe efekty kształcenia, które mają zostać osiągnięte podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron.

Osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, wyjeżdżające na co najmniej 19 dni, kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażane jest wsparcie językowe on-line. Komisja Europejska udostępnia to wsparcie uprawnionym uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed rozpoczęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

W projektach mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego organizacje wnioskujące mogą wybrać pomiędzy złożeniem wniosku wraz z Kartą jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego lub bez niej, w zależności od tego, czy organizacjom tym została przyznana Karta w ciągu poprzedniego roku, czy też nie. Kwalifikowalność i kryteria przyznawania Karty dla obu wspomnianych metod wnioskowania są opisane poniżej.

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO BEZ KARTY JAKOŚCI MOBILNOŚCI W OBSZARZE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ staże osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w placówkach szkolenia zawodowego za granicą; ▪ staże osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w firmach za granicą; ▪ prowadzenie zajęć/szkoleń w zagranicznej instytucji; ▪ szkolenia kadry za granicą.
-----------------------------	--

Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda organizacja publiczna lub prywatna (lub jej organizacja zależna/oddział) prowadząca działalność w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (określona jako organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego) lub ▪ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. <p>Przykładowo takimi organizacjami mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoła/institut/ośrodek prowadzący kształcenie zawodowe; – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/ośrodek edukacyjny (na każdym poziomie, począwszy od przedszkola, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również edukacja dorosłych); – organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; – organ odpowiedzialny za strategię polityczne w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju programu.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego (lub jej organizacja zależna/oddział) wysyłająca osoby uczące się i kadre za granicę; ▪ koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności. <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i jedna przyjmująca) z różnych krajów programu.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju programu i muszą zostać określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej 3 organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego.</p>
Czas trwania projektu	<p>Od roku do 2 lat. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju zaplanowanych działań.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku.</p> <p>Możliwy dodatkowy termin składania wniosków</p> <p>Jeżeli pozostaną niewykorzystane fundusze, agencje narodowe mogą zorganizować drugą rundę naboru wniosków, do której mają zastosowane zasady określone w niniejszym przewodniku. Agencje narodowe poinformują o takiej możliwości na swoich stronach internetowych.</p> <p>Jeśli zostanie zorganizowana druga runda naboru, wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 stycznia a 31 maja następnego roku.</p>

Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego (lub jej organizacja zależna/oddział) lub krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności mogą składać wnioski tylko raz w każdej rundzie selekcyjnej. Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego może jednak należeć do kilku różnych krajowych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Czas trwania działania	Od 2 tygodni (tzn. dziesięciu dni roboczych) do 12 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	<p>Praktykanci / stażyści lub uczniowie z obszaru kształcenia i szkolenia zawodowego (których nauka zwykle obejmuje uczenie się w miejscu pracy) zamieszkali w kraju organizacji wysyłającej. Osoby towarzyszące za granicą osobom uczącym się w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego.</p> <p>W działaniu mogą uczestniczyć także niedawni absolwenci szkół zawodowych lub technicznych i osoby, które ukończyły niedawno naukę w firmie z sektora kształcenia i szkolenia zawodowego (np. byli praktykanci / stażyści). Muszą oni rozpocząć swój pobyt szkoleniowy za granicą w ciągu roku od ukończenia szkoły.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW

Czas trwania działania	<p>Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p> <p>Działanie musi trwać co najmniej dwa następujące po sobie dni.</p>
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	<p>Pracownicy odpowiedzialni za kształcenie i szkolenie zawodowe (tacy jak nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, pracownicy zajmujący się mobilnością międzynarodową, kadra administracyjna lub zajmująca się doradztwem itp.) będący w stosunku pracy z organizacją wysyłającą (organizacjami wysyłającymi) oraz inni pracownicy zaangażowani w strategiczny rozwój organizacji.</p> <p>W przypadku wyjazdów obejmujących nauczanie/szkolenie akcja jest także otwarta dla osób prowadzących szkolenia z przedsiębiorstw, organizacji sektora publicznego i/lub organizacji społecznych.</p> <p>Dodatkowo, w przypadku wyjazdów obejmujących nauczanie/szkolenie, akcja ta jest otwarta dla osób prowadzących szkolenia z przedsiębiorstw z innych krajów programu, które zostały zaproszone do prowadzenia zajęć dydaktycznych w organizacji wnioskującej lub w organizacjach wnioskujących w ramach konsorcjum w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego i / lub w organizacjach należących do konsorcjum.</p>

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wykluczających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji patrz część C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników, biorąc pod uwagę w szczególności to, co jest określone w Europejskim Planie Rozwoju. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - wzmacniania potencjału i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość Europejskiego Planu Rozwoju organizacji wnioskującej ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

PRYZNANIE DOFINANSOWANIA

Maksymalna kwota dofinansowania przyznanego na wybrane projekty będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby i czasu trwania wnioskowanych okresów mobilności;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;
- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na akcję w zakresie mobilności.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

UCZESTNICY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – DO NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze

standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). zob. „Jakie są zasady finansowania?” Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

POZOSTAŁE INFORMACJE

Więcej obowiązkowych kryteriów oraz dodatkowych użytecznych informacji dotyczących niniejszej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO Z KARTĄ JAKOŚCI MOBILNOŚCI W OBSZARZE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej podano kryteria formalne, które musi spełniać projekt mobilności w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego z Kartą jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, aby był uprawniony do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Organizacje indywidualne lub konsorcja ustanowione w kraju programu i posiadające Kartę jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego ³⁶ .
Uprawnione działania	Projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ staże osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w placówkach szkolenia zawodowego za granicą; ▪ staże osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w firmach za granicą; ▪ prowadzenie zajęć/szkoleń w zagranicznej instytucji; ▪ szkolenia kadry za granicą.
Liczba organizacji uczestniczących	Mobilność ma charakter transnarodowy i obejmuje minimum dwie organizacje uczestniczące (przynajmniej jedną wysyłającą i jedną przyjmującą) z różnych krajów programu. W przypadku projektów realizowanych przez krajowe konsorcja posiadające Kartę jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, organizacje wysyłająca i przyjmująca muszą być z różnych krajów.
Czas trwania projektu	Od roku do 2 lat. Wnioskodawca musi wybrać czas trwania na etapie składania wniosku.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.

³⁶ Dodatkowe informacje dotyczące Karty można znaleźć w rozdziale „Karta jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego” oraz w załączniku I do niniejszego przewodnika.

Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku.</p> <p>Możliwy dodatkowy termin składania wniosków:</p> <p>Jeżeli pozostaną niewykorzystane fundusze, agencje narodowe mogą zorganizować drugą rundę naboru wniosków, do której mają zastosowane zasady określone w niniejszym przewodniku. Agencje narodowe poinformują o takiej możliwości na swoich stronach internetowych.</p> <p>Jeśli zostanie zorganizowana druga runda naboru, wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 stycznia a 31 maja następnego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego oraz krajowe konsorcjum mogą złożyć wniosek tylko raz w rundzie selekcyjnej. Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego może jednak należeć do kilku różnych krajowych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Czas trwania działania	Od 2 tygodni (tzn. dziesięciu dni roboczych) do 12 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	<p>Praktykanci / stażyści lub uczniowie z obszaru kształcenia i szkolenia zawodowego (których nauka zwykle obejmuje uczenie się w miejscu pracy) zamieszkali w kraju organizacji wysyłającej. Osoby towarzyszące za granicą osobom uczącym się w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego.</p> <p>W działaniu mogą uczestniczyć także niedawni absolwenci szkół zawodowych lub technicznych i osoby, które ukończyły niedawno naukę w firmie z sektora kształcenia i szkolenia zawodowego (np. byli praktykanci / stażyści). Muszą oni rozpocząć swój pobyt szkoleniowy za granicą w ciągu roku od ukończenia szkoły.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW

Czas trwania działania	<p>Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p> <p>Działanie musi trwać co najmniej dwa następujące po sobie dni.</p>
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	<p>Pracownicy odpowiedzialni za kształcenie i szkolenie zawodowe (tacy jak nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, pracownicy zajmujący się mobilnością międzynarodową, kadra administracyjna lub zajmująca się doradztwem itp.) będący w stosunku pracy z organizacją wysyłającą (organizacjami wysyłającymi) oraz inni pracownicy zaangażowani w strategiczny rozwój organizacji.</p> <p>W przypadku wyjazdów obejmujących nauczanie/szkolenie akcja jest także otwarta dla osób prowadzących szkolenia z przedsiębiorstw, organizacji sektora publicznego i/lub organizacji społecznych.</p> <p>Dodatkowo w przypadku wyjazdów obejmujących nauczanie/szkolenie, akcja jest otwarta dla osób prowadzących szkolenia z przedsiębiorstw z innego kraju programu, które zostały zaproszone do prowadzenia zajęć dydaktycznych w organizacji wnioskującej i/lub w organizacjach należących do konsorcjum.</p>

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji patrz **część C** niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA DLA WNIOSKÓW POCHODZĄCYCH OD POSIADACZY KARTY JAKOŚCI MOBILNOŚCI W OBSZARZE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Nie przeprowadza się oceny jakościowej (jakość została oceniona na etapie wnioskowania o Kartę jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego) i dlatego nie ma kryteriów przyznawania dofinansowania.

Finansowanie otrzyma każdy kwalifikujący się wniosek o dofinansowanie (po sprawdzeniu jego kwalifikowalności).

Maksymalna kwota przyznanego dofinansowania będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby okresów mobilności oraz wnioskowanych miesięcy/dni;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;
- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na akcję w zakresie mobilności.

JAKA AKREDYTACJA JEST POTRZEBNA WNIOSKODAWCOM DO TEGO PROJEKTU MOBILNOŚCI?

KARTA JAKOŚCI MOBILNOŚCI W OBSZARZE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Karta jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego ma na celu udoskonalenie europejskich strategii umiędzynarodowienia w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczynienie ich bardziej trwałymi i podniesienie w ten sposób jakości oraz zwiększenie skali mobilności transnarodowej w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego. Zaproszenia do składania wniosków o przyznanie Karty są publikowane corocznie na stronach internetowych agencji narodowych.

Uzyskanie Karty jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego daje jej posiadaczom możliwość składania wniosków w uproszczony sposób w ramach Akcji 1 programu Erasmus+ w zakresie dotyczącym mobilności uczniów i pracowników w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

UCZESTNICY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). zob. „Jakie są zasady finansowania?” Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

POZOSTAŁE INFORMACJE

Więcej obowiązkowych kryteriów oraz dodatkowych użytecznych informacji dotyczących niniejszej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

A) ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ³⁷ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ³⁸ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika.	

³⁷ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

³⁸ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

<p>Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych</p>	<p>Dodatkowe wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony³⁹</p>	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.</p>
<p>Wsparcie organizacyjne</p>	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności, koszty uznawania efektów kształcenia oraz działania upowszechniające.</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>Do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika</p>	<p>Na podstawie liczby uczestników.</p>
<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Do 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty dodatkowe związane ze wsparciem uczestnictwa osób uczących się o mniejszych szansach (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia indywidualnego dla uczestników i osób towarzyszących). Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>

³⁹ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

	<p>narodowa.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>		<p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p>	
--	--	--	---	--

B) DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do 14. dnia działania: A2.1 na dzień na uczestnika + od 15. dnia działania i do 12 miesięcy: 70 % z A2.1 na dzień na uczestnika ⁴⁰	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie językowe	Koszty związane z wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas nauki, lub odbycia szkolenia podczas działania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 19 dni do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach Wsparcia Językowego Online Erasmus+.

C) DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO MOBILNOŚCI KADRY KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm	Kwota	Zasada alokacji
-----------------------	-----------	-------	-----------------

⁴⁰ W przypadku osób towarzyszących obowiązują stawki dla kadry kształcenia i szkolenia zawodowego. Zob. pozycja budżetowa „Wsparcie indywidualne” w części C. Dodatkowe zasady finansowania mające zastosowanie do mobilności kadry kształcenia i szkolenia zawodowego. W wyjątkowych przypadkach, gdy osoba towarzysząca musi zostać za granicą dłużej niż 60 dni, dodatkowe koszty utrzymania po upływie 60 dnia będą dofinansowywane w ramach pozycji budżetowej „Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami”.

		finansowania		
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do 14. dnia działania: A2.2 na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70% z A2.2 na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda agencja narodowa określa – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te muszą mieścić się w przedziałach określających wartości minimalne i maksymalne, przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej.

	Mobilność osób uczących się	Mobilność kadry (lub osób towarzyszących)
	Min.–maks. (na dzień)	Min.–maks. (na dzień)
	A2.1	A2.2
Belgia	23-92	70-140
Bułgaria	23-92	70-140
Czechy	23-92	70-140
Dania	27-108	80-160
Niemcy	21-84	60-120
Estonia	18-72	50-100
Irlandia	25-100	80-160
Grecja	22-88	70-140
Hiszpania	21-84	60-120
Francja	25-100	70-140
Chorwacja	18-72	50-100
Włochy	23-92	70-140
Cypr	24-96	70-140
Łotwa	21-84	60-120
Litwa	18-72	50-100
Luksemburg	24-96	70-140
Węgry	22-88	70-140
Malta	21-84	60-120
Holandia	26-104	80-160
Austria	23-92	70-140
Polska	22-88	70-140
Portugalia	20-80	60-120
Rumunia	22-88	70-140
Słowenia	18-72	50-100
Słowacja	21-84	60-120
Finlandia	24-96	70-140
Szwecja	26-104	80-160
Zjednoczone Królestwo	28-112	80-160
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	21-84	60-120
Islandia	25-100	70-140
Liechtenstein	22-88	70-140
Norwegia	22-88	70-140
Turcja	22-88	70-140

PROJEKTY MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI SZKOLNEJ

Projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność kadry:

- **prowadzenie zajęć dydaktycznych:** działanie to pozwala nauczycielom lub innym pracownikom szkoły zajmującym się edukacją szkolną na prowadzenie zajęć dydaktycznych w szkołach partnerskich za granicą.
- **zorganizowane kursy albo innego typu formy szkoleniowe za granicą:** wspierają doskonalenie zawodowe nauczycieli, członków kadry kierowniczej szkół lub innych pracowników zajmujących się edukacją szkolną;
- **job shadowing:** zapewnia nauczycielom, członków kadry kierowniczej szkół lub innym pracownikom szkół możliwość spędzenia pewnego okresu za granicą w szkole partnerskiej lub innej właściwej organizacji działającej w dziedzinie edukacji szkolnej.

Działania te są również okazją dla nauczycieli do zdobycia kompetencji w zakresie zaspokajania potrzeb uczniów ze środowisk defaworyzowanych. Biorąc pod uwagę obecną sytuację młodych migrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl, szczególna uwaga zostanie zwrócona również na wspieranie projektów, które szkolą nauczycieli w takich obszarach jak szkolenie i kształcenie dzieci uchodźców, klasy interkulturowe, nauczanie uczniów w ich drugim języku, tolerancja i różnorodność w klasie.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wnioskująca: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Jeżeli organizacja wnioskująca jest szkołą, pełni również rolę organizacji wysyłającej. Wnioskodawcą może być również koordynator konsorcjum: stojący na czele krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, który ma na celu wysyłanie za granicę kadry zajmującej się edukacją szkolną.
- organizacja wysyłająca: odpowiedzialna za dokonywanie wyboru nauczycieli i innych pracowników szkoły zajmujących się edukacją szkolną i wysyłanie ich za granicę.
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie nauczycieli i innych pracowników zajmujących się edukacją szkolną i oferowanie im programu działań w trakcie wyjazdu lub korzystanie z prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych.

Szczególna rola organizacji przyjmującej zależy od rodzaju działania i jej relacji z organizacją wysyłającą. Organizacją przyjmującą może być:

- organizator kursu (w przypadku uczestnictwa w zorganizowanym kursie lub szkoleniu);
- szkoła partnerska lub inna właściwa organizacja w obszarze edukacji szkolnej (w przypadku np. *job shadowing* lub prowadzenia zajęć dydaktycznych). W tym przypadku organizacja wysyłająca i przyjmująca, wraz z uczestnikami, powinny zawrzeć porozumienie przed rozpoczęciem danego działania. W porozumieniu tym powinno się zdefiniować cele i działania na okres pobytu za granicą oraz określić prawa i obowiązki każdej ze stron.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną nauczycieli i pracowników szkół, która:

- jest ujęta w Europejskim Planie Rozwoju Szkoły organizacji wysyłającej (którego celem jest modernizacja i umiędzynarodowienie jej misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom związanym z rozwojem zawodowym nauczycieli i pracowników szkół;
- jest połączona z odpowiednim wyborem uczestników, przygotowaniem i odpowiednimi działaniami po zakończeniu mobilności, jak i całego projektu;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów kształcenia uczestniczących nauczycieli i pracowników;
- zapewnia upowszechnianie efektów kształcenia i ich powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności kadry edukacji szkolnej, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	Projekt mobilności kadry edukacji szkolnej musi obejmować jedno lub większą liczbę następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie zajęć dydaktycznych; ▪ zorganizowane kursy lub szkolenia za granicą; ▪ <i>job shadowing</i>
Uprawnione organizacje uczestniczące	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie zajęć dydaktycznych: Organizacjami wysyłającymi i przyjmującymi muszą być szkoły (tj. instytucje prowadzące kształcenie ogólne, zawodowe lub techniczne, na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie ponadgimnazjalnym włącznie)⁴¹. ▪ Szkolenia kadry: Organizacją wysyłającą musi być szkoła. Organizacją przyjmującą może być:<ul style="list-style-type: none"> ○ szkoła; lub ○ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być:<ul style="list-style-type: none"> – instytucja kształcenia i szkolenia lub szkoła/instytut/ośrodek edukacji dorosłych; – instytucja szkolnictwa wyższego; – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytut badawczy; – fundacja; – instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; – organizacja prowadząca kursy lub szkolenia. <p>W odniesieniu do wniosków składanych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności kadry edukacji szkolnej: Organizacją koordynującą może być:<ul style="list-style-type: none"> ○ lokalny lub regionalny organ prowadzący szkołę; lub ○ podmiot koordynujący szkołę⁴². <p>Pozostałe organizacje należące do krajowego konsorcjum muszą być szkołami. Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w kraju programu.</p></p>
Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła wysyłająca swoich nauczycieli i pracowników za granicę (wniosek składany indywidualnie przez szkołę); ▪ Koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności kadry edukacji szkolnej (wniosek składany przez konsorcjum). <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>

⁴¹ Zob. wykaz uprawnionych do udziału szkół w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

⁴² Zob. wykaz kwalifikujących się organizacji w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

Liczba organizacji uczestniczących	<p>Mobilność ma charakter transnarodowy i biorą w niej udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i jedna przyjmująca) z różnych krajów. Nie trzeba wskazywać organizacji przyjmujących w momencie składania wniosku o dofinansowanie.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju programu i muszą zostać określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej 3 organizacje (koordynator konsorcjum i co najmniej dwie szkoły). Szkoły wchodzące w skład konsorcjum muszą być w sposób bezpośredni powiązane organizacyjnie z organizacją pełniącą rolę koordynatora konsorcjum.</p>
Czas trwania projektu	Od roku do 2 lat. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.
Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży. Działanie musi trwać co najmniej dwa następujące po sobie dni.
Miejsce (miejsca) działania	Mobilność musi odbywać się za granicą, w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	Pracownicy szkół (nauczyciele i osoby niebędące nauczycielami, w tym kadra zarządzająca i dyrektorzy szkół itp.) pozostający w stosunku pracy ze szkołą wysyłającą lub szkołami wysyłającymi, a także pozostała kadra pedagogiczna (inspektorzy szkolni, doradcy szkolni, pedagodzy, psychologowie itd.) zaangażowana w strategiczny rozwój szkoły lub szkół wysyłających.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca ⁴³ .
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku.</p> <p>Możliwy dodatkowy termin składania wniosków:</p> <p>Jeżeli pozostaną niewykorzystane fundusze, agencje narodowe mogą zorganizować drugą rundę naboru wniosków, do której mają zastosowane zasady określone w niniejszym przewodniku. Agencje narodowe poinformują o takiej możliwości na swoich stronach internetowych.</p> <p>Jeśli zostanie zorganizowana druga runda naboru, wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 stycznia a 31 maja następnego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	Uprawniona do udziału organizacja lub krajowe konsorcjum mogą złożyć wniosek tylko raz w każdej rundzie selekcyjnej. Organizacja może należeć do kilku różnych krajowych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

⁴³ Uwaga: szkoły nadzorowane przez władze innego kraju (np. lycée français, szkoły niemieckie, brytyjskie szkoły „Forces”) składają wnioski do agencji narodowej w kraju sprawującym nadzór.

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników określonych w Europejskim Planie Rozwoju Szkoły. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do:<ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - wzmacniania potencjału i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość Europejskiego Planu Rozwoju organizacji wnioskującej ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na poszczególnych uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

UCZESTNICZY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). zob. „Jakie są zasady finansowania?” Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

POZOSTAŁE INFORMACJE

Więcej obowiązkowych kryteriów oraz dodatkowych użytecznych informacji dotyczących niniejszej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich

rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ⁴⁴ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ⁴⁵ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	
Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów	Dodatkowe wsparcie: <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego 	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR:	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty

⁴⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

⁴⁵ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

podróży krajowych	węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia lub <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 		180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony ⁴⁶	te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności, koszty uznawania efektów kształcenia oraz działania upowszechniające.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika. + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników.
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do 14. dnia działania: A3.1 na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70% z A3.1 na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Opłata za udział w kursie	Koszty bezpośrednio związane z opłatą za udział w kursie.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	70 EUR na uczestnika na dzień Maksymalnie 700 EUR na uczestnika projektu mobilności	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów opłaty za udział w kursie, wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100 % kosztów kwalifikowalnych	

⁴⁶ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

Koszty nadzwyczajne	Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa. Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).	Koszty rzeczywiste	75% kosztów kwalifikowalnych Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych	
----------------------------	---	--------------------	--	--

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda agencja narodowa określa – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te muszą mieścić się w przedziałach określających wartości minimalne i maksymalne, przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–maks. (na dzień)
	A3.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo	80-160
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	70-140
Była Jugosławijska Republika Macedonii, Hiszpania, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja	60-120
Chorwacja, Estonia, Litwa, Słowenia	50-100

PROJEKTY MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI DOROSŁYCH

Projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność kadry:

- **prowadzenie zajęć/szkoleń:** działania te pozwalają kadrze organizacji zajmujących się edukacją dorosłych na prowadzenie zajęć dydaktycznych lub szkoleń w organizacji partnerskiej za granicą;
- **zorganizowane kursy albo innego typu formy szkoleniowe za granicą:** wspierają rozwój zawodowy kadry zajmującej się edukacją dorosłych;
- **job shadowing:** zapewnia kadrze zajmującej się edukacją dorosłych możliwość spędzenia pewnego okresu za granicą we właściwej organizacji działającej w dziedzinie edukacji dorosłych.

Działania te są również okazją dla kadry zajmującej się edukacją dorosłych do zdobycia kompetencji w zakresie zaspokajania potrzeb dorosłych słuchaczy ze środowisk defaworyzowanych. Biorąc pod uwagę obecną sytuację młodych imigrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl, szczególna uwaga zostanie zwrócona również na wspieranie projektów, które szkolą kadrę organizacji edukacji dorosłych w takich obszarach jak szkolenie dorosłych uchodźców, klasy interkulturowe, nauczanie dorosłych słuchaczy w ich drugim języku, tolerancja i różnorodność w klasie.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wnioskująca: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być również koordynator konsorcjum: stojący na czele krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, który ma na celu wysyłanie za granicę kadry zajmującej się edukacją dorosłych. Koordynator konsorcjum może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru kadr i osób zawodowo związanych z edukacją dorosłych i wysyłanie ich za granicę. Organizacja wysyłająca jest albo organizacją składającą wniosek, albo partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności.
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie z zagranicy kadry zajmującej się edukacją dorosłych oraz oferowanie jej programu działań w trakcie wyjazdu lub korzystanie z prowadzonej przez nie działalności szkoleniowej.

Szczególna rola organizacji przyjmującej zależy od rodzaju działania i jej relacji z organizacją wysyłającą. Organizacją przyjmującą może być:

- organizator kursu (w przypadku uczestnictwa w zorganizowanym kursie lub szkoleniu);
- partner lub inna właściwa organizacja prowadząca działalność w dziedzinie edukacji dorosłych (w przypadku np. *job shadowing* lub prowadzenia zajęć edukacyjnych/szkoleń). W tym przypadku organizacja wysyłająca, wraz z uczestnikami, powinna uzgodnić cele i działania na okres pobytu za granicą i określić prawa i obowiązki każdej ze stron przed rozpoczęciem danego działania.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w Europejskim Planie Rozwoju organizacji wysyłających (którego celem jest modernizacja i umiędzynarodowienie ich misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom dotyczącym ich rozwoju;
- jest połączona z odpowiednim wyborem uczestników, przygotowaniem i odpowiednimi działaniami po zakończeniu mobilności, jak i całego projektu;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów kształcenia uczestniczącej kadry;
- zapewnia upowszechnianie efektów kształcenia i ich powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności kadry edukacji dorosłych, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności kadry edukacji dorosłych musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie zajęć/szkoleń; ▪ zorganizowane kursy lub szkolenia za granicą; ▪ <i>job shadowing</i>
Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca działalność w dziedzinie niezawodowej edukacji dorosłych (określana jako organizacja edukacji dorosłych); <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. <p>Przykładowo takimi organizacjami mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoła/institut/ośrodek edukacji dorosłych; – instytucja dla dorosłych słuchaczy o specjalnych potrzebach; – instytucja szkolnictwa wyższego (w tym instytucje zapewniające szanse edukacyjne dla dorosłych); – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/centrum kształcenia; – organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytucja kultury, biblioteka, muzeum; – instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju programu.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niezawodowej edukacji dorosłych wysyłająca swoją kadrę za granicę; ▪ organizacja niezawodowej edukacji dorosłych pełniąca rolę koordynatora krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności kadry niezawodowej edukacji dorosłych. <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>W momencie składania wniosku o dofinansowanie trzeba wskazać tylko organizację wysyłającą.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności kadry edukacji dorosłych wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju programu i muszą zostać zidentyfikowani w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej trzy organizacje edukacji dorosłych.</p> <p>Podczas etapu realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów programu (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca).</p>
Czas trwania projektu	<p>Od roku do 2 lat. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.</p>

Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży. Działanie musi trwać co najmniej dwa następujące po sobie dni.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	Kadra zajmująca się edukacją dorosłych pozostająca w stosunku pracy z organizacją wysyłającą edukacji dorosłych (organizacjami wysyłającymi edukacji dorosłych), a także jej pracownicy zaangażowani w strategiczny rozwój organizacji wysyłającej.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku. Możliwy dodatkowy termin składania wniosków: Jeżeli pozostaną niewykorzystane fundusze, agencje narodowe mogą zorganizować drugą rundę naboru wniosków, do której mają zastosowane zasady określone w niniejszym przewodniku. Agencje narodowe poinformują o takiej możliwości na swoich stronach internetowych. Jeśli zostanie zorganizowana druga runda naboru, wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 stycznia a 31 maja następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	Organizacja edukacji dorosłych lub krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności edukacji dorosłych mogą składać wnioski tylko raz w każdej rundzie selekcyjnej. Organizacja edukacji dorosłych może jednak należeć do kilku różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - wzmacniania potencjału i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
--	--

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość Europejskiego Planu Rozwoju organizacji wnioskującej ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi. (w tym wykorzystanie EPAL w stosownych przypadkach).

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

UCZESTNICY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). zob. „Jakie są zasady finansowania?” Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

POZOSTAŁE INFORMACJE

Więcej obowiązkowych kryteriów oraz dodatkowych użytecznych informacji dotyczących niniejszej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ⁴⁷ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ⁴⁸ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	

⁴⁷ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

⁴⁸ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych	<p>Dodatkowe wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony ⁴⁹	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności, koszty uznawania efektów kształcenia oraz działania upowszechniające.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników.
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Do 14. dnia działania: A4.1 na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70% z A4.1 na dzień na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Opłata za udział w kursie	Koszty bezpośrednio związane z opłatą za udział w kursie.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	70 EUR na uczestnika na dzień Maksymalnie 700 EUR na uczestnika projektu mobilności	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów opłaty za udział w kursie, wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Wsparcie związane ze specjalnymi	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o	Koszty rzeczywiste	100 % kosztów kwalifikowalnych	

⁴⁹ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

potrzebami	ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).			
Koszty nadzwyczajne	<p>Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>75% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p>	

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda agencja narodowa określa – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te muszą mieścić się w przedziałach określających wartości minimalne i maksymalne, przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–maks. (na dzień)
	A4.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo	80-160
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	70-140
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Hiszpania, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja	60-120
Chorwacja, Estonia, Litwa, Słowenia	50-100

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ⁵⁰

W ramach tej akcji można uzyskać dofinansowanie dla dwóch rodzajów projektów:

- projektów mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą, które mogą polegać na wymianach młodzieży, wolontariacie europejskim lub działaniach osób pracujących z młodzieżą;
- projektów mobilności osób młodych dotyczących działań w ramach wolontariatu europejskiego na rzecz doświadczonych organizacji zajmujących się koordynacją wolontariatu europejskiego.

W roku 2017 przy wyborze projektów nacisk zostanie położony na:

- dotarcie do marginalizowanych młodych ludzi, promowanie różnorodności, dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego, wspólnych wartości wolności, tolerancji i poszanowania praw człowieka oraz na projekty zwiększające umiejętności korzystania z mediów, krytyczne myślenie i zmysł inicjatywy u młodych ludzi, jak również
- wyposażenie osób pracujących z młodzieżą w kompetencje i metody potrzebne do przekazywania wspólnych podstawowych wartości naszego społeczeństwa, w szczególności młodym ludziom, do których dotarcie jest utrudnione, i zapobieganie gwałtownej radykalizacji postaw młodych ludzi.

W związku z tym, biorąc pod uwagę krytyczną sytuację w Europie - a w szczególności fakt, że praca z młodzieżą, nieformalne działania edukacyjne i wolontariat mogą znacząco przyczynić się do zaspokojenia potrzeb uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów i / lub zwiększenia świadomości na ten temat w społecznościach lokalnych - szczególna uwaga zostanie zwrócona na wspieranie projektów mobilności młodzieży angażujące lub koncentrujące się na uchodźcach / osobach ubiegających się o azyl i migrantach.

Więcej informacji o inicjatywie „Europejski Korpus Solidarności” i o tym, jak wziąć w niej udział: https://europa.eu/youth/SOLIDARITY_pl

WKŁAD WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO W INICJATYWĘ „EUROPEJSKI KORPUS SOLIDARNOŚCI”

Aby zwiększyć spójność i budować solidarność w społeczeństwie europejskim, Komisja Europejska powołała Europejski Korpus Solidarności⁵¹ w celu stworzenia wspólnoty młodych ludzi pragnących angażować się w szerokie spektrum działań solidarnościowych, czy to w ramach wolontariatu, czy też zdobywania doświadczenia zawodowego przy poszukiwaniu rozwiązań w trudnych sytuacjach w całej Unii Europejskiej i poza nią.

W początkowej fazie Europejski Korpus Solidarności korzysta z dorobku aktualnie istniejących programów unijnych. Jednym z zasadniczych programów finansowania wnoszących wkład do Europejskiego Korpusu Solidarności jest wolontariat europejski. Europejski Korpus Solidarności nada zatem impet działaniom wolontariatu europejskiego oraz zwiększy ich widoczność, równocześnie ujmując wolontariat na szczeblu europejskim w szersze ramy i dodając dalsze długoterminowe możliwości wolontariatu.

Partnerstwo między programami Erasmus+ a LIFE⁵²

Dodatkowo, aby wzmocnić w Europejskim Korpusie Solidarności wymiar wolontariatu, ustanowiono partnerstwo między programami Erasmus+ a programami LIFE, w celu udostępnienia w 2017 r. dalszych długoterminowych możliwości wolontariatu europejskiego w zakresie środowiska naturalnego, ochrony przyrody i działań w dziedzinie klimatu, co pozwoli młodym wolontariuszom zyskać poczucie własności kapitału naturalnego w całej Europie oraz świadomość, iż jej ochrona to wspólna odpowiedzialność.

⁵⁰ Główny budżet tej akcji przeznaczono na wsparcie działań transnarodowych obejmujących organizacje i uczestników z krajów programu. Z około 25% budżetu przeznaczanego na tę akcję można jednak sfinansować działania międzynarodowe obejmujące organizacje i uczestników z krajów programu i z krajów partnerskich sąsiadujących z UE (regiony 1–4; zob. „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).

⁵¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0942&from=EN>

⁵² [HTTP://EC.EUROPA.EU/ENVIRONMENT/LIFE](http://ec.europa.eu/environment/life)

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ, MOGĄCE OBEJMOWAĆ WYMIANY MŁODZIEŻY, WOLONTARIAT EUROPEJSKI LUB DZIAŁANIA OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność osób młodych:**Wymiany młodzieży:**

Wymiana młodzieży stwarza grupom młodych osób z co najmniej dwóch różnych krajów możliwość spotkania się i mieszkania razem przez okres do 21 dni. W trakcie wymiany młodzieży uczestnicy, wspierani przez liderów grup wspólnie realizują program pracy (połączenie warsztatów, ćwiczeń, debat, odgrywania ról, symulacji, aktywności na świeżym powietrzu itd.), jaki opracowali i przygotowali przed wymianą. Wymiana młodzieży umożliwia osobom młodym: rozwijanie umiejętności; poznawanie zagadnień/obszarów tematycznych istotnych dla społeczeństwa; odkrywanie nowych kultur, zwyczajów i stylów życia, głównie dzięki partnerskiemu uczeniu się; wzmocnienie takich wartości jak solidarność, demokracja, przyjaźń itp. Proces uczenia się podczas wymiany młodzieży jest efektem metod kształcenia pozaformalnego. Dość krótki czas trwania działania sprawia, że zaangażowanie młodych ludzi o mniejszych szansach jest właściwe. Wymiana młodzieży oferuje międzynarodowe doświadczenie mobilności zapewniającej bezpieczeństwo grupy, z możliwością posiadania odpowiedniej liczby liderów grup dbających o bezpieczeństwo uczestników. Wymiana młodzieży może być również dobrą okazją do rozmów i poznawania zagadnień z zakresu integracji i różnorodności. Wymiana młodzieży opiera się na współpracy transnarodowej między co najmniej dwiema organizacjami uczestniczącymi z różnych krajów Unii Europejskiej i spoza niej.

Następujące działania nie kwalifikują się do dofinansowania w ramach wymiany młodzieży: akademickie wyjazdy studyjne; wymiana, której celem jest osiągnięcie zysków finansowych; wymiana, którą można zaklasyfikować jako wyjazd turystyczny; festiwale; wyjazdy wakacyjne; tournée z występami artystycznymi.

Wolontariat europejski:

Dzięki temu działaniu osoby młode w wieku 17–30 lat mogą wyrazić swoje osobiste zaangażowanie poprzez udział w nieodpłatnym i prowadzonym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 12 miesięcy w innym kraju Unii Europejskiej lub spoza niej. Młodzi wolontariusze mają możliwość uczestniczyć w codziennej pracy organizacji, zajmując się informacją i polityką młodzieżową, rozwojem osobistym i społeczno-oświatowym osób młodych, aktywnością obywatelską, opieką społeczną, integracją osób defaworyzowanych, środowiskiem, programami w zakresie edukacji pozaformalnej, umiejętnością korzystania z TIK i mediów, kulturą i kreatywnością, współpracą na rzecz rozwoju itp. Młodzi ludzie o mniejszych szansach mogą otrzymać dodatkowe wsparcie, aby umożliwić im udział w działaniu, oraz udział w wolontariacie krótkoterminowym (od dwóch tygodni wzwyż).

Dzięki **partnerstwu między programami Erasmus+ a LIFE** młodzi wolontariusze będą mieli dalsze możliwości przyczyniania się do ochrony środowiska i klimatu przez angażowanie się w działania takie jak monitorowanie gatunków i siedlisk, udział w badaniach i obserwacji, ponowne zalesianie i opieka nad drzewami, inicjatywy służące zwiększaniu świadomości społecznej, zapobieganie pożarom lasów, identyfikacja i eliminacja inwazyjnych gatunków obcych, odbudowa środowiska, budowa szlaków oraz oczyszczanie środowiska (np. usuwanie odpadów morskich).

Projekt może obejmować od 1 do 30 wolontariuszy, którzy mogą realizować działania wolontariackie samodzielnie lub w grupie.

Organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za:

- o zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- o planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;

zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania.

Na potrzeby mobilności w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności (tj. służby trwającej od 2 do 12 miesięcy i odbywanej w kraju programu) zdecydowanie zachęca się uczestniczące organizacje, aby wybierały wolontariuszy w ramach wolontariatu europejskiego przy wykorzystaniu **bazy danych Europejskiego Korpusu Solidarności**, gdzie zakładają swoje profile młodzi ludzie pragnący zostać wolontariuszami.

Udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i kosztów dodatkowych niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

Oprócz wsparcia zapewnionego wolontariuszom przez organizacje uczestniczące, agencje narodowe lub regionalne centra SALTO organizują cykl szkoleń i ewaluacji⁵³, w którym uczestniczą wszyscy wolontariusze i który obejmuje: a) szkolenie wprowadzające dla wolontariatu trwającego 2 miesiące i dłużej; b) ewaluację śródkresową w przypadku wolontariatu trwającego 6 miesięcy i dłużej.

Za wolontariat europejski w ramach programu Erasmus+ nie uznaje się następujących działań: wolontariatu sporadycznego, niezorganizowanego, w niepełnym wymiarze godzin; praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie; płatnej pracy; rekreacji lub działalności turystycznej; kursu językowego; działań prowadzących do wykorzystania taniej siły roboczej; okresu studiów lub szkolenia zawodowego za granicą.

Mobilność osób pracujących z młodzieżą:

▪ Szkolenie osób pracujących z młodzieżą i tworzenie sieci:

W ramach tego rodzaju działania wspiera się doskonalenie zawodowe osób pracujących z młodzieżą poprzez realizację takich działań jak transnarodowe/międzynarodowe seminaria, kursy szkoleniowe, wydarzenia mające na celu nawiązanie kontaktów, wizyty studyjne itp. lub praktyczne doświadczenia edukacyjne typu *job shadowing*/okresy obserwacji za granicą w organizacji prowadzącej działalność na rzecz młodzieży. Wszystkie te działania są organizowane przez organizacje uczestniczące w projekcie. Udział osób pracujących z młodzieżą w tego rodzaju działaniach przyczynia się do budowania potencjału ich organizacji i powinien mieć wyraźny wpływ na codzienną pracę tych osób z młodzieżą. Efekty kształcenia / uczenia się powinny być dalej upowszechniane w dziedzinie młodzieży.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKcie?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- koordynator projektu mobilności osób młodych: składa wnioski na cały projekt w imieniu wszystkich organizacji partnerskich.
- organizacja wysyłająca: odpowiada za wysyłanie za granicę osób młodych i osób pracujących z młodzieżą (w tym: dokonywanie praktycznych ustaleń; przygotowanie uczestników przed wyjazdem; zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu).
- organizacja przyjmująca: odpowiada za zorganizowanie działania w swoim kraju, opracowanie programu działań dla uczestników we współpracy z uczestnikami i organizacjami partnerskimi, zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu.

Młodzi wolontariusze uczestniczący w wolontariacie europejskim trwającym dwa miesiące lub dłużej kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażane jest wsparcie językowe on-line. Komisja Europejska udostępnia to wsparcie uprawnionym uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed rozpoczęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

⁵³ Szczegółowe informacje dostępne są w dokumencie „EVS Training and Evaluation Cycle Guidelines and minimum quality standards”: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library//evs-training-evaluation-guidelines_en.pdf

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności osób młodych musi obejmować jedno lub większą liczbę następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wymiany młodzieży; ▪ Wolontariat europejski; ▪ Szkolenie osób pracujących z młodzieżą i tworzenie sieci.
Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ przedsiębiorstwo społeczne; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym; ▪ grupa młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (tj. nieformalna grupa młodych osób); <p>jak również:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym⁵⁴; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. <p>ustanowione w kraju programu lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (regiony 1–4; zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być organizacja uczestnicząca lub grupa⁵⁵ ustanowiona w kraju programu. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w dany projekt.</p> <p>Projekt mobilności osób młodych finansuje się w określony sposób (zob. podrozdział „Zasady finansowania”), jeżeli wnioskodawcą jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym⁵⁶; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

⁵⁴ W tym kontekście organ publiczny na szczeblu krajowym lub regionalnym uznaje się za organ publiczny, który 1) świadczy usługi lub posiada administracyjny obszar kompetencji obejmujący terytorium całego kraju lub regionu oraz b) posiada monopol, co oznacza, że nie ma innego organu pełniącego te same funkcje w kraju lub regionie (typowe przykłady: ministerstwa, agencje państwowe, regionalne organy publiczne itd.). W tym sensie szkoły, uczelnie lub inne instytucje, nawet jeżeli zostały ustanowione prawem krajowym, są wyłączone z tej kategorii i uznawane za organy publiczne na szczeblu lokalnym.

⁵⁵ W przypadku grupy nieformalnej jeden z członków grupy, w wieku co najmniej 18 lat, przejmuje rolę przedstawiciela i odpowiedzialność w imieniu grupy.

⁵⁶ Zob. poprzednia uwaga.

Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (organizacja wysyłająca i przyjmująca) z różnych krajów. Jeżeli w projekcie mobilności osób młodych przewiduje się tylko jeden rodzaj działania, koordynator musi również pełnić rolę organizacji wysyłającej lub przyjmującej – z wyjątkiem sytuacji, kiedy działaniem jest wolontariat europejski. Jeżeli w projekcie mobilności osób młodych przewiduje się więcej rodzajów działań, koordynator projektu może, ale niekoniecznie musi, pełnić rolę organizacji wysyłającej lub przyjmującej. We wszystkich przypadkach koordynatorem nie może być organizacja z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE.</p> <p>Działania z udziałem krajów programu: wszystkie organizacje uczestniczące muszą pochodzić z kraju programu.</p> <p>Działania z udziałem krajów partnerskich sąsiadujących z UE: w działaniu musi brać udział co najmniej jedna organizacja uczestnicząca z kraju programu i jedna organizacja uczestnicząca z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE.</p>
Czas trwania projektu	Od 3 do 24 miesięcy.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 maja a 30 września tego samego roku; ▪ dnia 26 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 sierpnia a 31 grudnia tego samego roku; ▪ dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 stycznia a 31 maja następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	Do formularza wniosku należy załączyć harmonogram dotyczący każdego działania zaplanowanego w projekcie.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WYMIANY MŁODZIEŻY

Czas trwania działania	Od 5 dni do 21 dni, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących w działaniu.
Uprawnieni uczestnicy	Osoby młode w wieku od 13 do 30 lat ⁵⁷ mieszkające w krajach będących siedzibą organizacji wysyłającej i przyjmującej. Liderzy grupy ⁵⁸ zaangażowani w wymianę młodzieży muszą mieć co najmniej 18 lat.
Liczba uczestników i skład grup krajowych	<p>Co najmniej 16 i maksymalnie 60 uczestników (nie uwzględniając lidera(ów) grupy).</p> <p>Co najmniej 4 uczestników na grupę (nie uwzględniając lidera(ów) grupy).</p> <p>Każda grupa krajowa musi mieć co najmniej jednego lidera grupy.</p>

⁵⁷ Należy wziąć pod uwagę:

- dolny limit wieku – do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny.
- górny limit wieku – w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

⁵⁸ Liderem grupy jest osoba dorosła, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.

Pozostałe kryteria	<p>Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z kraju narodowej agencji, do której składa się wniosek.</p> <p>Wizyta przygotowawcza:</p> <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, należy wówczas przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na grupę. Liczbę uczestników można zwiększyć do 2 pod warunkiem, że drugi uczestnik jest osobą młodą biorącą udział w działaniu, która nie pełni roli lidera grupy ani osoby prowadzącej szkolenie.
---------------------------	--

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Akredytacja	Wszystkie organizacje uczestniczące zaangażowane w działanie w ramach wolontariatu europejskiego muszą posiadać ważną akredytację wolontariatu europejskiego w odpowiednim terminie składania wniosków (więcej informacji na ten temat można znaleźć w podrozdziale dotyczącym wolontariatu europejskiego w załączniku I do niniejszego przewodnika).
Czas trwania działania	<p>Długoterminowy wolontariat europejski: od 2⁵⁹ do 12 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p> <p>Krótkoterminowy wolontariat europejski: od 2 tygodni do 2 miesięcy⁶⁰, z wyłączeniem czasu podróży. Warunek: krótkoterminowy wolontariat europejski może być organizowany w przypadku działań angażujących co najmniej 10 wolontariuszy, realizujących działanie razem (działanie grupowe), lub tam, gdzie jest równy udział lub większość młodych ludzi o mniejszych szansach.</p>
Miejsce (miejsca) działań	<p>Wolontariusz z kraju programu musi prowadzić swoje działanie w innym kraju programu lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE.</p> <p>Wolontariusz z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE musi prowadzić swoje działanie w kraju programu.</p>
Uprawnieni uczestnicy	<p>Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat⁶¹ mieszkające na stałe w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej.</p> <p>Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym wolontariacie europejskim⁶². Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w ramach krótkoterminowego wolontariatu europejskiego, mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.</p>
Liczba uczestników	Maksymalnie 30 wolontariuszy na cały projekt.
Pozostałe kryteria	<p>Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z kraju narodowej agencji, do której składa się wniosek.</p> <p>Wizyta przygotowawcza: jedynie w odniesieniu do wolontariatu europejskiego angażującego osoby młode o mniejszych szansach.</p> <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, należy wówczas przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na organizację wysyłającą. Liczbę uczestników można zwiększyć, pod warunkiem że wszyscy dodatkowi uczestnicy są wolontariuszami o mniejszych szansach biorącymi udział w działaniu.

⁵⁹ Długoterminowy wolontariat europejski liczy się od co najmniej 60 dni, z wyłączeniem czasu podróży.

⁶⁰ Krótkoterminowy wolontariat europejski wynosi maksymalnie 59 dni, z wyłączeniem czasu podróży.

⁶¹ Zob. uwaga powyżej dotycząca ograniczeń wiekowych.

⁶² Ma to zastosowanie do wolontariatu europejskiego w ramach programu Erasmus+ i poprzednich programów.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży. Działanie musi trwać co najmniej dwa następujące po sobie dni.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących w działaniu.
Uprawnieni uczestnicy	Brak ograniczeń wiekowych. Uczestnicy (z wyjątkiem osób prowadzących szkolenia i osób wspomagających proces kształcenia) muszą mieszkać na stałe w kraju będącym siedzibą ich organizacji wysyłającej lub przyjmującej.
Liczba uczestników	Do 50 uczestników (w tym, w razie potrzeby, osoby prowadzące szkolenia i osoby wspomagające proces kształcenia) w każdym działaniu zaplanowanym w ramach projektu.
Pozostałe kryteria	Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z kraju narodowej agencji, w której składa się wniosek.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - dotarcia do młodych ludzi o mniejszych szansach, włącznie z uchodźcami, osobami ubiegającymi się o azyl i migrantami; - promowania różnorodności, dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego, wspólnych wartości wolności, tolerancji i poszanowania praw człowieka oraz na projekty zwiększające umiejętności korzystania z mediów, krytyczne myślenie i zmysł inicjatywy u młodych ludzi, - wyposażenia osób pracujących z młodzieżą w kompetencje i metody potrzebne do przekazywania wspólnych podstawowych wartości naszego społeczeństwa, w szczególności młodym ludziom, do których dotarcie jest utrudnione, i zapobieganie gwałtownej radykalizacji postaw młodych ludzi. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - wzmacniania potencjału i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
--	--

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość metod uczenia się pozaformalnego opartych na uczestnictwie i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich poziomach projektu. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W przypadku działań wolontariatu europejskiego w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności przy wyborze wolontariuszy wykorzystywana jest baza danych Europejskiego Korpusu Solidarności. ▪ W przypadku działań z krajami partnerskimi sąsiadującymi z UE, zrównoważona reprezentacja organizacji z krajów programu i krajów partnerskich. • Jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO: STRATEGICZNE PROJEKTY WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Projekty tego rodzaju zapewnią wsparcie dla doświadczonych organizacji zajmujących się koordynacją wolontariatu europejskiego przy pracy nad projektami wywołującymi systemowe skutki na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i/lub europejskim. Strategiczny projekt wolontariatu europejskiego będzie wykorzystywał w sposób strategiczny działania prowadzone w ramach wolontariatu europejskiego w odpowiedzi na określony problem zgodnie z priorytetami programu Erasmus+. Uzupełniając działania prowadzone w ramach wolontariatu europejskiego, projekt ten może prowadzić do nawiązania relacji z partnerami stowarzyszonymi, które przyczynią się do poprawy jakości wdrożenia i pomogą w realizacji celów strategicznych projektu. Ważnymi elementami strategicznego projektu wolontariatu europejskiego są również zwiększanie świadomości zalet wolontariatu dla młodych ludzi i społeczności oraz ułatwianie uznawania zdobytych umiejętności i kompetencji.

CZYM JEST STRATEGICZNY PROJEKT WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Wspierane projekty będą składały się z następujących etapów:

- przygotowań (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, przygotowania uczestników pod kątem językowym/międzykulturowym oraz pod kątem danego zadania przed wyjazdem);
- realizacji działań w ramach wolontariatu europejskiego i działań uzupełniających;
- działań następczych, tj. kontynuacji (w tym oceny działań w ramach wolontariatu europejskiego, formalnego uznania, w stosownych przypadkach, efektów kształcenia osiągniętych przez uczestników podczas działań oraz upowszechniania i wykorzystywania efektów projektu w celu lepszego strategicznego wykorzystania wolontariatu w organizacji i wśród partnerów).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Strategiczny projekt wolontariatu europejskiego będzie polegał na realizacji standardowych działań w ramach wolontariatu europejskiego.

Dzięki temu działaniu osoby młode w wieku 17–30 lat mogą wyrazić swoje osobiste zaangażowanie przez udział w nieodpłatnym i odbywanym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 12 miesięcy w innym kraju Unii Europejskiej lub spoza niej. Młodym ludziom o mniejszych szansach może zostać przyznane dodatkowe wsparcie, aby umożliwić im udział w działaniu; mogą oni również wziąć udział w wolontariacie krótkoterminowym (od dwóch tygodni wzwyż). Młodzi wolontariusze mają możliwość uczestnictwa w codziennej pracy organizacji działających w dziedzinie informacji i polityki młodzieżowej, rozwoju osobistego i społeczno-oświatowego osób młodych, aktywności obywatelskiej, opieki społecznej, integracji osób defaworyzowanych, programów w zakresie edukacji pozaformalnej, umiejętności korzystania z ICT i mediów, kultury i kreatywności, współpracy na rzecz rozwoju itp.

Dzięki **partnerstwu między programami Erasmus+ a LIFE** młodzi wolontariusze będą mieli dalsze możliwości przyczyniania się do ochrony środowiska i klimatu przez angażowanie się w działania takie jak monitorowanie gatunków i siedlisk, udział w badaniach i obserwacji, ponowne zalesianie i opieka nad drzewami, inicjatywy służące zwiększaniu świadomości społecznej, zapobieganie pożarom lasów, identyfikacja i eliminacja inwazyjnych gatunków obcych, odbudowa środowiska, budowa szlaków oraz oczyszczanie środowiska (np. usuwanie odpadów morskich).

Aby zapewnić trwałe, systemowe skutki, w projekcie powinno uczestniczyć co najmniej kilku wolontariuszy. Mogą oni realizować działania wolontariackie samodzielnie lub w grupie.

Organizacja wnioskująca odpowiada (ewentualnie za pośrednictwem pozostałych organizacji uczestniczących) za:

- zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;

- zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania w ramach wolontariatu europejskiego przy pomocy mentora;
- prowadzenie działań upowszechniająco-informacyjnych;
- angażowanie partnera stowarzyszonego w realizację odpowiednich zadań w ramach projektu (w tym działań uzupełniających). W przypadku działań odpowiadających obszarom tematycznym i zakresowi działań Europejskiego Korpusu Solidarności (tj. służby trwającej od 2 do 12 miesięcy odbywanej w kraju programu), zdecydowanie zachęca się do wyboru wolontariuszy przy użyciu **bazy danych Europejskiego Korpusu Solidarności**.

DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE

Projekt może obejmować organizację odpowiednich działań uzupełniających zmierzających do realizacji celów projektu oraz wzmocnienia jego skutków systemowych. Do działań uzupełniających mogą należeć *job shadowing*, spotkania, warsztaty, konferencje, seminaria, kursy szkoleniowe, *coaching* itp.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKcie?

- **Organizacje uczestniczące** zaangażowane w działania w ramach wolontariatu europejskiego podejmują się następujących ról i zadań:
  - Organizacja wnioskująca: odpowiada za złożenie wniosku, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość i koordynowanie całego projektu. Organizacja wnioskująca bierze na siebie jednocześnie ogólną odpowiedzialność za realizację działań prowadzonych w ramach wolontariatu europejskiego. Wnioskodawca może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej lub przyjmującej.
  - Organizacje wysyłające i przyjmujące: realizują działania w ramach wolontariatu europejskiego oraz udzielają wsparcia wolontariuszom na wszystkich etapach projektu.

Partnerzy stowarzyszeni: Oprócz organizacji formalnie uczestniczących w działaniach w ramach wolontariatu europejskiego i posiadających ważną akredytację wolontariatu europejskiego w strategiczny projekt wolontariatu europejskiego mogą być również zaangażowani partnerzy stowarzyszeni z sektora publicznego lub prywatnego, którzy uczestniczą w realizacji określonych zadań/działań w ramach projektu lub pomagają upowszechnić wyniki projektu i zapewnić jego trwałość. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami, „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za partnerów projektu i nie otrzymują oni dofinansowania. Jednakże należy jasno przedstawić ich udział i rolę w projekcie oraz pozostałych działaniach oraz opisać, w jaki sposób mogą wnieść wartość dodaną do planowanych działań poprzez inwestowanie własnych środków i know-how.

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione organizacje uczestniczące	Organizacją uczestniczącą może być: <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ przedsiębiorstwo społeczne; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym;
---	---

	<p>jak również:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym⁶³; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. <p>ustanowione w kraju programu lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (regiony 1–4; zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).</p>
Kto może złożyć wniosek?	Każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu, posiadająca ważną akredytację dla organizacji koordynującej wolontariat europejski w odpowiednim terminie składania wniosków.
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Liczba organizacji w formularzu wniosku wynosi jeden (wnioskodawca).</p> <p>Podczas realizacji działań w zakresie mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca) z różnych krajów.</p> <p>Działania z udziałem krajów programu: wszystkie organizacje uczestniczące muszą pochodzić z kraju programu.</p> <p>Działania z udziałem krajów partnerskich sąsiadujących z UE: w działaniu musi brać udział co najmniej jedna organizacja uczestnicząca z kraju programu i jedna organizacja uczestnicząca z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE.</p>
Akredytacja	Organizacje uczestniczące, z wyjątkiem wnioskodawcy, muszą posiadać ważną akredytację w pierwszym dniu działania w ramach wolontariatu europejskiego, w którym bierze udział dana organizacja.
Czas trwania projektu	<p>Od 12 do 36 miesięcy.</p> <p>W każdym przypadku projekty muszą się kończyć nie później niż dnia 31 sierpnia 2020 r.</p>
Czas trwania działania	<p>Długoterminowy wolontariat europejski: od 2⁶⁴ do 12 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p> <p>Krótkoterminowy wolontariat europejski: od 2 tygodni do 2 miesięcy⁶⁵, z wyłączeniem czasu podróży. Warunek: krótkoterminowy wolontariat europejski może być organizowany w przypadku działań angażujących co najmniej 10 wolontariuszy, realizujących działanie razem (działanie grupowe), lub tam, gdzie jest równy udział lub większość młodych ludzi o mniejszych szansach.</p>
Miejsce (miejsca) działań	<p>Wolontariusz z kraju programu musi prowadzić swoje działanie w innym kraju programu lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE.</p> <p>Wolontariusz z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE musi prowadzić swoje działanie w kraju programu.</p>
Uprawnieni uczestnicy	<p>Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat mieszkające na stałe w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym wolontariacie europejskim.</p> <p>Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w ramach krótkoterminowego wolontariatu europejskiego, mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.</p>

⁶³ W tym kontekście organ publiczny na szczeblu krajowym lub regionalnym uznaje się za organ publiczny, który 1) świadczy usługi lub posiada administracyjny obszar kompetencji obejmujący terytorium całego kraju lub regionu oraz b) posiada monopol, co oznacza, że nie ma innego organu pełniącego te same funkcje w kraju lub regionie (typowe przykłady: ministerstwa, agencje państwowe, regionalne organy publiczne itd.). W tym sensie szkoły, uczelnie lub inne instytucje, nawet jeżeli zostały ustanowione prawem krajowym, są wyłączone z tej kategorii i uznawane za organy publiczne na szczeblu lokalnym.

⁶⁴ Długoterminowy wolontariat europejski liczy się od co najmniej 60 dni, z wyłączeniem czasu podróży.

⁶⁵ Krótkoterminowy wolontariat europejski wynosi maksymalnie 59 dni, z wyłączeniem czasu podróży.

Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 26 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 września tego samego roku a 31 stycznia roku następnego.</p> <p>Nie wszystkie agencje narodowe mogą prowadzić tę akcję. Wnioskodawcy proszeni są o sprawdzenie strony internetowej swojej agencji narodowej w celu uzyskania szczegółowych informacji.</p> <p>Możliwy dodatkowy termin składania wniosków:</p> <p>Jeżeli pozostaną niewykorzystane fundusze, agencje narodowe mogą zorganizować drugą rundę naboru wniosków, do której mają zastosowanie zasady określone w niniejszym przewodniku. Agencje narodowe poinformują o takiej możliwości na swoich stronach internetowych.</p> <p>Jeśli zostanie zorganizowana druga runda naboru, wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów rozpoczynających się pomiędzy 1 lutego a 31 maja następnego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	<p>Wniosek należy złożyć w agencji narodowej w kraju wnioskodawcy.</p> <p>W przypadku strategicznych projektów wolontariatu europejskiego, każda organizacja może odpowiedzieć na dane zaproszenie do składania wniosków tylko jeden raz.</p> <p>Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania w ramach wolontariatu europejskiego musi pochodzić z kraju narodowej agencji, do której składa się wniosek.</p> <p>Wizyta przygotowawcza: jedynie w odniesieniu do wolontariatu europejskiego angażującego osoby młode o mniejszych szansach.</p> <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, należy wówczas przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na organizację wysyłającą. Liczbę uczestników można zwiększyć pod warunkiem, że wszyscy dodatkowi uczestnicy są wolontariuszami o mniejszych szansach uczestniczącymi w działaniu.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 35 punktów)	<p>Adekwatność wniosku w odniesieniu do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników; - wykazanej znajomości zasad wolontariatu europejskiego określonych w Karcie wolontariatu europejskiego oraz strategicznego wykorzystania tego działania do rozwiązania jednego lub więcej problemów określonych zgodnie z priorytetami programu Erasmus+. <p>Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dotarcia do młodych ludzi o mniejszych szansach, włącznie z uchodźcami, osobami ubiegającymi się o azyl i migrantami; - promowania różnorodności, dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego, wspólnych wartości wolności, tolerancji i poszanowania praw człowieka oraz na projekty zwiększające umiejętności korzystania z mediów, krytyczne myślenie i zmysł inicjatywy u młodych ludzi, <p>Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - wzmacniania potencjału i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących. - W przypadkach zaangażowania partnerów stowarzyszonych: uwzględnienia partnerów stowarzyszonych przy wykonywaniu odpowiednich zadań.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość celów strategicznych realizacji wolontariatu europejskiego, w tym wszystkich etapów przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów strategicznych projektu i proponowanych działań. ▪ Odpowiednie dotychczasowe doświadczenie wnioskodawcy umożliwiające osiągnięcie celów działania. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W przypadku działań wolontariatu europejskiego w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności przy wyborze wolontariuszy wykorzystywana jest baza danych Europejskiego Korpusu Solidarności. ▪ Jakość planów w zakresie wyboru partnerów projektu i współpracy z nimi.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 35 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 17,5 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 15 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

UCZESTNICY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). zob. „Jakie są zasady finansowania?” Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

POZOSTAŁE INFORMACJE

Więcej obowiązkowych kryteriów oraz dodatkowych użytecznych informacji dotyczących niniejszej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

A) WYMIANA MŁODZIEŻY

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem. Ponadto, w stosownych przypadkach, koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ⁶⁶ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ⁶⁷ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	

⁶⁶ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

⁶⁷ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych	<p>Dodatkowe wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony ⁶⁸	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	A5.1 na dzień działania na uczestnika ⁶⁹	W zależności od czasu trwania działania na uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100 % kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wnioski o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

⁶⁸ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

⁶⁹ Włączając liderów grup i osoby towarzyszące.

Koszty nadzwyczajne	<p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa osób młodych o mniejszych szansach na takich samych warunkach jak inni (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących).</p> <p>Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej.</p> <p>Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	
----------------------------	---	--------------------	--	--

B) WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem. Ponadto, w stosownych przypadkach, koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ⁷⁰ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ⁷¹ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	
Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży	Dodatkowe wsparcie: <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia 	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony ⁷²	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.

⁷⁰ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

⁷¹ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

⁷² W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

krajowych	<p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 			
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	A5.2 na dzień na wolontariusza ⁷³	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	A5.3 na dzień na wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas wykonywania zadań w ramach wolontariatu.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach Wsparcia Językowego Online Erasmus+.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty utrzymania osób towarzyszących oraz koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż”. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczywiste	100 % kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

⁷³ Włączając osoby towarzyszące wolontariuszom o mniejszych szansach, uczestniczącym w wolontariacie europejskim

<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa młodych ludzi o mniejszych szansach na takich samych warunkach jak inni, w tym specjalistyczne przygotowanie i dodatkowa opieka mentora (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących). Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa. Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wnioski o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
-----------------------------------	--	---------------------------	--	---

C) MOBILNOŚĆ OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
<p>Podróż</p>	<p>Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika. W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika</p>	<p>Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej⁷⁴. Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi</p>

⁷⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

			<p>W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika</p>	określić odległość podróży w jedną stronę ⁷⁵ .
Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych	<p>Dodatkowe wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony⁷⁶</p>	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	A5.4 na dzień działania na uczestnika ⁷⁷ Maksymalnie 1 100 EUR na uczestnika ⁷⁸ .	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży

⁷⁵ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

⁷⁶ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

⁷⁷ Włączając osoby prowadzące szkolenie, osoby wspomagające i osoby towarzyszące.

⁷⁸ Włączając osoby prowadzące szkolenie, osoby wspomagające i osoby towarzyszące.

				następującego po działaniu).
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100 % kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa. Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).	Koszty rzeczywiste	Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych	

D) STRATEGICZNY WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem. Ponadto, w stosownych przypadkach, koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ⁷⁹ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ⁸⁰ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	
Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych	Dodatkowe wsparcie: <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia 	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony ⁸¹	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.

⁷⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

⁸⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

⁸¹ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

	lub <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 			
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	A5.2 na dzień na wolontariusza ⁸²	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	A5.3 na dzień na wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas wykonywania zadań w ramach wolontariatu.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach Wsparcia Językowego Online Erasmus+.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty utrzymania osób towarzyszących oraz koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż”. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

⁸² Włączając osoby towarzyszące wolontariuszom o mniejszych szansach, uczestniczącym w wolontariacie europejskim

<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa młodych ludzi o mniejszych szansach na takich samych warunkach jak inni, w tym specjalistyczne przygotowanie i dodatkowa opieka mentora (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących).</p> <p>Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej.</p> <p>Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wnioski o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
<p>Koszty działań uzupełniających</p>	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu.</p> <p>Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich działań uzupełniających kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi mogą zostać obciążone działania uzupełniające (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wnioski o przyznanie wsparcia finansowego należy umotywić w formularzu wniosku i uzasadnić w związku z planowanymi działaniami.</p>

E) WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności. W przypadku projektów składanych przez: organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym; stowarzyszenie regionów; europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; organizację komercyjną aktywnie działającą w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw – poniższe kwoty zostają obniżone o 50%.

	Wymiany młodzieży (kwota w euro na dzień)	Wolontariat europejski (kwota w euro na dzień)	Mobilność osób pracujących z młodzieżą (kwota w euro na dzień)
	A5.1	A5.2	A5.4
Belgia	37	20	65
Bułgaria	32	17	53
Czechy	32	17	54
Dania	40	21	72
Niemcy	33	18	58
Estonia	33	18	56
Irlandia	39	21	74
Grecja	38	21	71
Hiszpania	34	18	61
Francja	37	19	66
Chorwacja	35	19	62
Włochy	39	21	66
Cypr	32	21	58
Łotwa	34	19	59
Litwa	34	18	58
Luksemburg	36	21	66
Węgry	33	17	55
Malta	37	20	65
Holandia	39	21	69
Austria	39	18	61
Polska	34	18	59
Portugalia	37	20	65
Rumunia	32	17	54
Słowenia	34	20	60
Słowacja	35	19	60
Finlandia	39	21	71
Szwecja	39	21	70
Zjednoczone Królestwo	40	21	76
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	28	15	45
Islandia	39	21	71
Liechtenstein	39	21	74
Norwegia	40	21	74
Turcja	32	17	54

---

kraj partnerski	29	15	48
------------------------	----	----	----

F) WSPARCIE INDYWIDUALNE

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności.

	Wolontariat europejski (kwota w euro na dzień)
	A5.3
Belgia	4
Bułgaria	3
Czechy	4
Dania	5
Niemcy	4
Estonia	3
Irlandia	5
Grecja	4
Hiszpania	4
Francja	5
Chorwacja	4
Włochy	4
Cypr	4
Łotwa	3
Litwa	3
Luksemburg	4
Węgry	4
Malta	4
Holandia	4
Austria	4
Polska	3
Portugalia	4
Rumunia	2
Słowenia	3
Słowacja	4
Finlandia	4
Szwecja	4
Zjednoczone Królestwo	5
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	2
Islandia	5
Liechtenstein	5
Norwegia	5
Turcja	3
kraj partnerski	2

WYDARZENIA NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

JAKIE SĄ CELE WYDARZENIA NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Akcja ta ma na celu wspieranie dużych projektów związanych z wolontariatem (wymagających zaangażowania co najmniej 30 wolontariuszy wolontariatu europejskiego) w ramach wydarzeń europejskich lub światowych na rzecz młodzieży, kultury i sportu (np. światowy szczyt młodzieży, Europejskie Stolice Kultury, Europejskie Stolice Młodzieży, mistrzostwa Europy w sporcie itp.).

CO TO JEST WYDARZENIE NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Wspierane projekty będą składały się z następujących etapów:

- przygotowań (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, przygotowania uczestników pod kątem językowym/międzykulturowym oraz pod kątem danego zadania przed wyjazdem);
- realizacji działań w ramach wolontariatu europejskiego i działań uzupełniających;
- działań następczych, tj. kontynuacji (w tym oceny działań w ramach wolontariatu europejskiego, formalnego uznania, w stosownych przypadkach, efektów kształcenia osiągniętych przez uczestników podczas działań oraz upowszechniania i wykorzystywania efektów projektu).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

▪ **Wolontariat europejski**

Umożliwienie osobom młodym w wieku 17–30 lat wyrażenia swojego osobistego zaangażowania dzięki udziałowi w nieodpłatnym i prowadzonym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 2 miesięcy w innym kraju. Wolontariusze mają możliwość wniesienia swojego wkładu w rozwijanie działań i inicjatyw organizowanych w ramach wydarzenia europejskiego/międzynarodowego.

W wydarzeniu na dużą skalę prowadzonym w ramach wolontariatu europejskiego musi uczestniczyć co najmniej 30 wolontariuszy.

Organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za:

- zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;
- zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania w ramach wolontariatu europejskiego przy pomocy mentora.

Udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i dodatkowych kosztów niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

Za wolontariat europejski w ramach programu Erasmus+ nie uznaje się następujących działań: wolontariatu sporadycznego, niezorganizowanego, w niepełnym wymiarze godzin; praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie; płatnej pracy; rekreacji lub działalności turystycznej; kursu językowego; działań prowadzących do wykorzystania taniej siły roboczej; okresu studiów lub szkolenia zawodowego za granicą.

▪ **Działania uzupełniające**

Projekt może obejmować organizację działań pobocznych – takich jak konferencje, seminaria, spotkania i warsztaty – mających na celu promowanie wartości wolontariatu (a w szczególności wolontariatu europejskiego) w trakcie wydarzenia.

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wydarzenie na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Dowolna organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju programu i bezpośrednio zaangażowana w organizację wydarzenia europejskiego / międzynarodowego na rzecz młodzieży, kultury lub sportu, lub związana formalną pisemną umową o współpracy z organizatorami wydarzenia. Osoby fizyczne nie mogą ubiegać się o dofinansowanie.
Uprawnione działania	Oprócz działań w ramach wolontariatu europejskiego, w trakcie wydarzenia na dużą skalę mogą być również organizowane takie działania uzupełniające jak konferencje, seminaria, spotkania i warsztaty.
Czas trwania projektu	Od 3 do 12 miesięcy.
Miejsce realizacji działania	Realizacja dużego projektu w ramach wolontariatu europejskiego musi mieć miejsce w kraju programu, w którym odbywa się wydarzenie europejskie/międzynarodowe na rzecz młodzieży, kultury lub sportu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 5 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 października tego samego roku a 31 lipca następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Czas trwania działania	Od 14 dni do 59 dni, z wyłączeniem czasu podróży.
Uprawnieni uczestnicy	Osoby młode w wieku 17–30 lat z kraju programu (z wyjątkiem kraju, w którym realizowany jest projekt) lub z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym dużym projekcie w ramach wolontariatu europejskiego w trakcie trwania programu Erasmus+.
Liczba uczestników	Minimum 30 wolontariuszy.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu mobilności?”); ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów kształcenia uczestników; - podnoszenia poziomu wiedzy na temat wartości wolontariatu; - podnoszenia poziomu wiedzy na temat możliwości oferowanych w ramach wolontariatu europejskiego. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostają włączone osoby młode o mniejszych szansach.
--	---

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów projektu przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość metod uczenia się pozaformalnego opartych na uczestnictwie i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich poziomach projektu. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania. • Jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. • ☐Przestrzeganie zasad Karty wolontariatu europejskiego przez organizacje uczestniczące.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie przyznane na realizację wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego: 200 000 EUR

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO PROWADZONYCH W TRAKCIE WYDARZENIA

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym koszty dotyczące osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca projektu i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ⁸³ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ⁸⁴ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	

⁸³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

⁸⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

<p>Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych</p>	<p>Dodatkowe wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia lub na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony⁸⁵</p>	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.</p>
<p>Wsparcie organizacyjne</p>	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu.</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>A 6.1 na dzień działania na wolontariusza⁸⁶.</p>	<p>W zależności od długości pobytu uczestnika.</p>
<p>Wsparcie indywidualne</p>	<p>„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>A 6.2 na dzień działania na wolontariusza.</p>	<p>W zależności od długości pobytu uczestnika.</p>
<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Koszty utrzymania osób towarzyszących oraz koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż”.</p> <p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>

⁸⁵ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

⁸⁶ Włączając osoby towarzyszące wolontariuszom o mniejszych szansach, uczestniczącym w wolontariacie europejskim

<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa młodych ludzi o mniejszych szansach na takich samych warunkach jak inni, w tym specjalistyczne przygotowanie i dodatkowa opieka mentora (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących).</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	
-----------------------------------	--	---------------------------	---	--

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH PROWADZONYCH W TRAKCIE WYDARZENIA (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacją seminariów, spotkań, warsztatów; ▪ upowszechnianiem; ▪ przygotowaniem wolontariuszy pod kątem międzykulturowym/danego zadania; ▪ kosztami stałego personelu: kosztów tych nie można pokryć z dofinansowania UE; mogą być kwalifikowalne, jeżeli są wspierane z innych źródeł niż fundusze UE. W takich przypadkach koszty te mogą stanowić maksymalnie 30% całkowitego zewnętrznego współfinansowania. <p>Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.).</p>	Koszty rzeczywiste	Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

TABELA A - DZIAŁANIA W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się wydarzenie w ramach wolontariatu europejskiego.

	Wsparcie organizacyjne	Wsparcie indywidualne
	A6.1	A6.2
Belgia	20	4
Bułgaria	17	3
Czechy	17	4
Dania	21	5
Niemcy	18	4
Estonia	18	3
Irlandia	21	5
Grecja	21	4
Hiszpania	18	4
Francja	19	5
Chorwacja	19	4
Włochy	21	4
Cypr	21	4
Łotwa	19	3
Litwa	18	3
Luksemburg	21	4
Węgry	17	4
Malta	20	4
Holandia	21	4
Austria	18	4
Polska	18	3
Portugalia	20	4
Rumunia	17	2
Słowenia	20	3
Słowacja	19	4
Finlandia	21	4
Szwecja	21	4
Zjednoczone Królestwo	21	5
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	15	2
Islandia	21	5
Liechtenstein	21	5
Norwegia	21	5
Turcja	17	3

WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS

JAKIE SĄ CELE WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS?

Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mają na celu:

- wspieranie poprawy jakości, innowacji doskonałości i umiędzynarodowienia w instytucjach szkolnictwa wyższego;
- podniesienie jakości i atrakcyjności Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego oraz wspieranie zewnętrznego działania UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego poprzez oferowanie stypendium przez cały okres studiów najlepszym studentom studiów magisterskich na całym świecie;
- podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności absolwentów studiów magisterskich, a w szczególności znaczenia wspólnych studiów magisterskich dla rynku pracy, dzięki większemu zaangażowaniu pracodawców.

W związku z tym oczekuje się, że wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus przyczynią się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” i strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia 2020 (ET 2020), w tym odpowiednich poziomów odniesienia ustanowionych w tego rodzaju politykach.

Zakłada się, że wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus umożliwią aktywne rozwiązywanie problemów reform strukturalnych związanych z zapewnianiem jakości i ramami kwalifikacji w EOSW uwzględnionych w komunikacie erywańskim⁸⁷, tzw. europejskim podejściu do zapewnienia jakości wspólnych programów studiów, przyjętym przez konferencję ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe w ramach EOSW/procesu bolońskiego, przyczyniając się w ten sposób do zwiększania przejrzystości i budowy wzajemnego zaufania w szkolnictwie wyższym w EOSW.

W ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nadal będą prowadzone i wzmacniane skuteczne działania zapoczątkowane studiami magisterskimi Erasmus Mundus (EMMC) w zakresie zwiększania atrakcyjności Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego na całym świecie i ukazywania doskonałości i wysokiego poziomu integracji programów wspólnych studiów oferowanych przez europejskie instytucje szkolnictwa wyższego.

W ramach tej akcji wspiera się także różne aspekty działań zewnętrznych, celów i priorytetów UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

CZYM SĄ WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS?

Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus to zintegrowany program studiów wyższych odpowiadający 60, 90 lub 120 punktom zaliczeniowym ECTS, prowadzony przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów i, w stosownych przypadkach, przez innych partnerów związanych lub niezwiązanych z kształceniem, którzy posiadają określoną wiedzę i interesują się obszarami badań/dziedzinami zawodowymi objętymi wspólnym programem. Ich specyfika polega na wysokim stopniu połączenia/integracji⁸⁸ oraz na doskonałości oferowanych treści i metod akademickich. Nie ma żadnych ograniczeń, jeżeli chodzi o dyscyplinę. Wykaz wspólnych programów finansowanych w ramach programu Erasmus+ można znaleźć na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

Wszystkie uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu muszą być instytucjami wydającymi dyplom magistra, a odpowiednie dyplomy – które obejmują cały program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus – muszą być w sposób należyty akredytowane (w stosownych przypadkach – przez właściwe władze krajowe) w krajach, w których instytucje te zostały ustanowione. Pomyślne ukończenie programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi prowadzić do uzyskania wspólnego dyplomu (tj. jednego dyplomu wydanego w imieniu co najmniej dwóch instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów programu i akredytowanych w tych krajach) lub wielu dyplomów (tj. co najmniej dwóch dyplomów wydanych przez dwie instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów programu i akredytowanych w tych krajach). Jeżeli pozwala na to ustawodawstwo krajowe, promowane będą wspólne dyplomy, ponieważ są one przykładem pełnej integracji procesu uczenia się i nauczania. Oprócz dyplomów wydawanych przez instytucje szkolnictwa wyższego z krajów programu, w wydawanie wspólnych dyplomów lub wielu dyplomów mogą być zaangażowane inne partnerskie instytucje szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.

Na etapie składania wniosków, wnioski dotyczące wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus muszą zawierać w pełni opracowane programy wspólnych studiów, gotowe do realizacji i promocji na całym świecie niezwłocznie po dokonaniu

⁸⁷ Przyjętym przez europejskich ministrów edukacji podczas konferencji ministerialnej w Erywanu w dniach 14-15 maja 2015 r. Więcej informacji na temat przyjętych środków z zakresu polityki można znaleźć pod adresem: <http://bologna-yerevan2015.ehea.info/pages/view/documents>

⁸⁸ Oczekuje się, że w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus wprowadzony zostanie wspólnie opracowany i w pełni zintegrowany program kształcenia akademickiego wraz ze wspólnymi procedurami wdrażania, np. wspólnymi zasadami ubiegania się o przyjęcie na studia, wyboru i rekrutacji studentów oraz egzaminów, a także ze wspólnymi mechanizmami oceny jakości.

wyboru. W tym kontekście proces wyboru wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie wysoce selektywny, ukierunkowany na zapewnienie wsparcia jedynie najlepszym wnioskoms.

W zamian wybrane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus otrzymają wysoki poziom dofinansowania na trzy nabory studentów, pozwalający zwiększyć ich widoczność na całym świecie i wzmocnić perspektywę trwałości.

W poniższym podrozdziale opisano charakter, warunki selekcji i finansowania nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz warunki mające zastosowanie do już wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, które prowadzą nabór studentów w kontekście ich bieżących ramowych umów o współpracy zawartych w ramach programu Erasmus Mundus.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach tej akcji wspiera się następujące działania:

- realizowanie programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus odpowiadającego 60, 90 lub 120 punktom zaliczeniowym ECTS, zorganizowanego przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z udziałem naukowców (prowadzących gościnnie wykłady) zaproszonych w celu nauczania, szkolenia lub prowadzenia badań;
- przyznanie stypendiów najlepszym studentom na całym świecie na ich udział w jednym z tych programów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE WE WSPÓLNYCH STUDIACH MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS?

Programy wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus prowadzone są przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego i, w stosownych przypadkach, inne rodzaje organizacji (przedsiębiorstwa, organy publiczne, organizacje badawcze itp.) przyczyniających się do realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

Konsorcjum prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus składa się z:

- wnioskodawcy/koordynatora: instytucji szkolnictwa wyższego ustanowionej w kraju programu, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus otrzymają dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i w imieniu konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus podpisze umowę finansową obejmującą wielu beneficjentów. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie grupy organizacji uczestniczących przed Komisją Europejską i działanie w jej imieniu;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus we współpracy ze wszystkimi innymi partnerami projektu;
- partnerów: instytucji szkolnictwa wyższego wydających dyplomy uznawane jako takie przez odpowiednie władze kraju programu lub kraju partnerskiego, w którym zostały ustanowione, oraz wszelkich organizacji prywatnych lub publicznych, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniach, realizacji i ocenie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Każdy partner musi podpisać pełnomocnictwo, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu w czasie realizacji projektu;
- partnerów stowarzyszonych (opcjonalnie): dodatkowo program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus może również skorzystać na zaangażowaniu partnerów stowarzyszonych. Organizacje te mają pośredni wkład w realizację określonych zadań/działań lub wspierają upowszechnianie i trwałość wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Taki wkład może mieć np. formę transferu wiedzy i umiejętności, kursów uzupełniających lub możliwości wsparcia w przypadku oddelegowania lub praktyki. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami, „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za część konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus z uwagi na fakt, że ich rola w zakresie realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest bardziej ograniczona, ponieważ z ich wiedzy fachowej korzysta się doraźnie.

Przed naborem pierwszych studentów na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus należy zapewnić niezbędne instytucjonalne zaangażowanie wszystkich organizacji uczestniczących w konsorcjum prowadzącym wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus w celu zagwarantowania solidnych podstaw instytucjonalnych i wsparcia instytucjonalnego. Kluczowym instrumentem służącym temu celowi będzie umowa konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus (zob. wytyczne i wzory dostępne na stronie internetowej Agencji Wykonawczej), którą będą musiały podpisać wszystkie instytucje partnerskie przed uruchomieniem pierwszej edycji składania i wyboru wniosków o przyznanie

stypendiów. Umowa ta będzie musiała obejmować w jak najszerszym zakresie wszystkie kwestie akademickie, operacyjne, administracyjne i finansowe związane z realizacją wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i zarządzaniem stypendiami przyznawanymi w trakcie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie muszą spełnić wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju programu lub kraju partnerskim, która bezpośrednio i aktywnie przyczynia się do prowadzenia wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ instytut badawczy. <p>Institucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (EHE). EHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p> <p>Institucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu muszą być w stanie przedstawić na etapie składania wniosku akredytację na szczeblu krajowym każdego programu studiów magisterskich kończących się dyplomem magistra, na podstawie którego stworzono program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. W przypadku nowych wspólnych studiów magisterskich, których studenci jeszcze nie uzyskali dyplomu akredytacja przez właściwe władze krajowe jest wymagana na etapie wnioskowania.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Institucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w kraju programu. Institucja szkolnictwa wyższego składa wniosek w imieniu konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus. Filie instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego ustanowione w kraju programu lub filie instytucji szkolnictwa wyższego z kraju programu, które zostały ustanowione w kraju partnerskim, nie są uprawnione do składania wniosku.</p>
Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mają charakter transnarodowy i uczestniczą w nich w charakterze partnerów instytucje szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech różnych krajów programu.</p> <p>Institucje szkolnictwa wyższego z krajów programu muszą być w stanie przyjąć fizycznie studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i zapewnić im co najmniej minimalną liczbę punktów zaliczeniowych ECTS za okres studiów realizowanych w ich instytucji.</p> <p>Wszystkie organizacje partnerskie z krajów programu lub krajów partnerskich należy określić w momencie występowania z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Uprawnieni uczestnicy	<p>Studenci studiów magisterskich, kadra organizacji uczestniczących, zaproszeni naukowcy (prowadzący gościnnie wykłady) z krajów programu i krajów partnerskich.</p> <p>Studenci występują z wnioskami o przyznanie stypendium bezpośrednio do wybranego konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus i uczestniczą w procesie konkurencyjnego wyboru organizowanym przez konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego.</p> <p>Konsorcjum prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus odpowiada za wybór, nabór i monitorowanie poszczególnych stypendystów.</p>

Liczba uczestników	<p>Dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus obejmie maksymalnie 20 studentów posiadających stypendium (czyli maksymalnie 60 stypendiów studenckich w trzech naborach) i co najmniej 4 zaproszonych naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady na dany nabór, zaangażowanych w działania dotyczące wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w sumie przez co najmniej 8 tygodni⁸⁹.</p> <p>Naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady należy wybrać zgodnie ze specjalnymi kryteriami konsorcjum dotyczącymi wyboru naukowców i muszą oni wnieść konkretną wartość dodaną do prowadzenia wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.</p> <p>Ponadto konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mogą wnioskować co najwyżej o 8 dodatkowych stypendiów studenckich w każdym naborze (czyli o maksymalnie 24 stypendia w trzech naborach) dla jednego lub większej liczby priorytetowych regionów/krajów świata.</p>
Miejsce lub miejsca	<p>Jeden okres wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi mieć miejsce w co najmniej dwóch krajach programu należących do konsorcjum (tj. co najmniej dwa okresy mobilności w odniesieniu do wszystkich studentów). Dodatkowe okresy studiów (np. badania/praktyki/przygotowywania pracy magisterskiej) mogą mieć miejsce w innych organizacjach uczestniczących z krajów programu lub krajów partnerskich pod warunkiem, że dane działania są realizowane pod bezpośrednim nadzorem jednego z partnerów konsorcjum skupiającego instytucje szkolnictwa wyższego.</p>
Czas trwania projektu	<p>W zależności od czasu trwania wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (od roku do 2 lat) oraz od tego czy konsorcjum zdecyduje się skorzystać z roku przygotowawczego, konsorcjum otrzyma dofinansowanie na minimalnie 3 i maksymalnie 5 lat w celu sfinansowania 3 kolejnych naborów studentów.</p>
Czas trwania działania	<p>Fakultatywny rok przygotowawczy: 1 rok akademicki.</p> <p>Realizacja programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus: 3 kolejne nabory w ciągu 1 roku akademickiego lub 2 lat akademickich (60/90/120 punktów zaliczeniowych ECTS).</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 16 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 sierpnia a 31 października tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie **kryteriów wykluczających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

⁸⁹ Przedstawione orientacyjne dane liczbowe mają zastosowanie jedynie do nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. W ramach trwających już studiów magisterskich Erasmus Mundus może być oferowana mniejsza liczba stypendiów.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO STYPENDIÓW STUDENCKICH

Czas trwania działania	<p>Stypendia studenckie przyznaje się jedynie w przypadku zapisania się na studia magisterskie w pełnym wymiarze czasu, przy czym stypendia te obejmą cały okres trwania programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.</p>
Uprawnieni uczestnicy	<p>Studenci studiów magisterskich, którzy uzyskali dyplom studiów pierwszego stopnia lub posiadają uznawany równoważny poziom wykształcenia zgodnie z krajowym prawodawstwem i praktykami w krajach wydających dyplomy.</p> <p>Studenci, którzy uzyskali już stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus lub studiów magisterskich Erasmus Mundus/wspólnych studiów doktoranckich, nie są uprawnieni do złożenia wniosku o dodatkowe stypendium w ramach akcji wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus.</p> <p>Posiadacze stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nie mogą korzystać z innych systemów stypendiów finansowanych przez UE, aby uczestniczyć w tym samym kursie w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, przy czym odnosi się to do całego okresu trwania kursu.</p> <p>Co najmniej 75% stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus zostanie przeznaczonych dla kandydatów z krajów partnerskich.</p>
Efekty kształcenia	<p>Pomyślne ukończenie programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi prowadzić do uzyskania wspólnego dyplomu (tj. jednego dyplomu wydanego w imieniu co najmniej dwóch instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów programu i odpowiednio akredytowanych w tych krajach) lub wielu dyplomów (tj. co najmniej dwóch dyplomów wydanych przez dwie instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów programu i odpowiednio akredytowanych w tych krajach).</p> <p>Studenci muszą uzyskać wszystkie punkty zaliczeniowe ECTS objęte programem wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (60, 90 lub 120). Ponadto w trakcie każdego obowiązkowego okresu studiów w co najmniej dwóch krajach programu muszą oni uzyskać co najmniej 20 punktów zaliczeniowych ECTS (w przypadku programów studiów odpowiadających 60 punktom zaliczeniowym ECTS) lub 30 punktów zaliczeniowych ECTS (w przypadku programów studiów odpowiadających 90 lub 120 punktom zaliczeniowym ECTS).</p> <p>Mobilność wirtualna (uczenie się na odległość) nie może zastąpić okresów mobilności, co oznacza, że w trakcie całego programu studiów magisterskich wymagana jest fizyczna obecność studentów. Ponadto mobilność nie może mieć miejsca w instytucjach niewchodzących w skład konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus (tj. partnerzy lub partnerzy stowarzyszeni).</p>

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elementy wniosku dotyczące „wspólności”/integracji, projektu i struktury są odpowiednio dostosowane i skuteczne w zakresie osiągnięcia celów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. ▪ Wniosek opisuje, w jaki sposób wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus są zintegrowane w ramach katalogów tytułów zawodowych partnera oraz określa tytuły, które mają zostać przyznane, w szczególności przyznawanie wspólnego tytułu zawodowego studiów magisterskich Erasmus Mundus, jeśli zezwala na to prawo krajowe. ▪ Proponowane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus odpowiadają wyraźnie wskazanym potrzebom w obszarze edukacji akademickiej. ▪ Wniosek określa, w jaki sposób wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mają zwiększać atrakcyjność Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego oraz wspierać doskonałość, innowacyjność i konkurencyjność w zakresie docelowych dziedzin/przedmiotów edukacji akademickiej. ▪ Zaproponowane konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest w wysokim stopniu adekwatne z punktu widzenia umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i zostało zaplanowane w celu maksymalizacji korzyści płynących z mobilności studentów i pracowników.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku określa się program akademicki i efekty kształcenia oraz precyzuje się sposób, w jaki realizowane będą doskonałe treści akademickie. ▪ We wniosku opisuje się wewnętrzne i zewnętrzne metody oceny wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz w jaki sposób będą one stosowane w praktyce i wykorzystywane do monitorowania, aktualizowania i doskonalenia jakości studiów. ▪ We wniosku opisuje się, w jaki sposób mobilność studentów jest zorganizowana i prowadzi do osiągnięcia celów studiów, a także przedstawia projekt strategii/planu w zakresie skutecznego zaangażowania naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady. ▪ We wniosku szczegółowo wyjaśnia się wszystkie istotne informacje przekazywane studentom/kadrze akademickiej przed rozpoczęciem zapisów na studia oraz pomoc pod względem zakwaterowania, szkoleń językowych, formalności administracyjnych (np. wsparcie wizowe), a także ubezpieczenia. ▪ We wniosku określa się w sposób zrozumiały zasady prowadzenia zajęć, prawa i obowiązki studenta dotyczące aspektów akademickich, administracyjnych i finansowych związanych z realizacją wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. ▪ We wniosku opisuje się planowane działania/instrumenty służące zapewnieniu skutecznej integracji/tworzeniu sieci kontaktów studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w ich otoczeniu społeczno-kulturowym i zawodowym. ▪ Wniosek wyraźnie określa interakcje zachodzące pomiędzy wspólnymi studiami magisterskimi Erasmus Mundus a aktorami spoza środowiska edukacyjnego w prowadzeniu studiów.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku opisuje się w sposób zrozumiały dziedziny wiedzy fachowej zaangażowanych partnerów/kadry oraz zakres ich komplementarności i wartość dodaną w odniesieniu do realizacji programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. W stosownych przypadkach we wniosku opisuje się sposób, w jaki udoskonalono istniejące umowy o współpracy tak, aby przyczyniały się do realizacji celów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. ▪ We wniosku opisuje się zaangażowanie instytucjonalne każdego partnera, precyzuje rolę i zadania w realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz zarysowuje mechanizmy działania organów zarządzających i wprowadzone narzędzia zarządzania. ▪ Wniosek określa między innymi wspólne kryteria, zasady i wymogi dla wniosku studenta, wymogi dokonywania wyboru i przyjmowania studentów, metody egzaminowania studentów oraz oceny ich wyników w nauce. ▪ We wniosku objaśnia się sposób obliczenia kosztów udziału studenta oraz opisuje, w jaki sposób środki finansowe, w tym finansowanie uzupełniające, będą uruchamiane, przydzielane i zarządzane w ramach partnerstwa.

Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku przedstawia się przekonującą średnio-/długoterminową strategię rozwoju/kontynuacji wraz z realistycznymi prognozami na przyszłość, po okresie finansowania ze środków UE, i sposoby pozyskiwania innych środków finansowych na stypendia oraz studentów posiadających własne fundusze. ▪ We wniosku wyjaśnia się, w jaki sposób wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus będą wywierać wpływ na szczeblu instytucjonalnym (wydział/uczelnia) oraz sposób, w jaki będą służyć wsparciu strategii umiędzynarodowienia partnerów konsorcjum w kierunku zainteresowanych stron na szczeblu krajowym/europejskim/międzynarodowym. ▪ Wniosek opisuje, jak planowane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus wspierają przedsiębiorczość i poczucie inicjatywy, określa, w jaki sposób pracodawcy będą zaangażowani w prowadzenie studiów w celu poprawy kompetencji i umiejętności studentów, a tym samym zwiększenia szans zatrudnienia absolwentów. ▪ We wniosku opisuje się rodzaje i metody promowania/mechanizmy upowszechniania, grupy docelowe i konkretne zadania partnerów w ramach strategii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. We wniosku wyjaśnia się, w jaki sposób planuje się przyciągnąć najlepszych studentów z całego świata. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku opisano, w jaki sposób powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie otwartych licencji, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.
---	---

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów na 100 ogółem. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 75% maksymalnej liczby przyznanych punktów w ramach kryterium „Adekwatność projektu” (czyli co najmniej 30 punktów na 40). W przypadku równej liczby punktów, pierwszeństwo będą miały projekty, które otrzymały najwięcej punktów w kategorii „Adekwatność projektu”.

DODATKOWE STYPENDIA DLA STUDENTÓW Z OKREŚLONYCH REGIONÓW ŚWIATA

Wnioskodawcy mogą składać wnioski o dodatkowe stypendia dla co najmniej jednego regionu kraju partnerskiego świata finansowanego w ramach następujących unijnych zewnętrznych instrumentów finansowania:

- Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju⁹⁰
- Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)⁹¹
- Instrument Partnerstwa⁹²
- Europejski Fundusz Rozwoju (EDF)

Na proponowane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus można otrzymać maksymalnie 24 dodatkowe stypendia studenckie na cały czas prowadzenia studiów magisterskich (trzy nabory). Dodatkowe stypendia są oferowane w celu realizacji priorytetowych celów unijnej polityki zewnętrznej w zakresie szkolnictwa wyższego i uwzględniają różne poziomy rozwoju gospodarczego i społecznego poszczególnych krajów partnerskich. Stypendia są przeznaczone wyłącznie dla studentów pochodzących z następujących ośmiu regionów:

- Krajów Partnerstwa Wschodniego (region 2);
- Krajów południowego regionu Morza Śródziemnego (region 3);
- Azji (region 6), ze specjalnym przydziałem stypendiów dla krajów najłabiej rozwiniętych⁹³;
- Azji Środkowej (region 7), ze specjalnym przydziałem stypendiów dla krajów o niskim lub średnim niższym dochodzie⁹⁴;
- Ameryki Łacińskiej (region 8), ze specjalnym przydziałem stypendiów dla krajów o średnim niższym dochodzie⁹⁵ oraz maksymalnym przydziałem dla Brazylii/Meksyku;
- Republiki Południowej Afryki (Region 10);
- państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (Region 11) oraz
- państw Rady Współpracy Zatoki Perskiej (Region 12).

⁹⁰ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014-2020:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0044:0076:PL:PDF>

⁹¹ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:PL:PDF>

⁹² ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0077:0084:PL:PDF>

⁹³ Afganistan, Bangladesz, Bhutan, Kambodża, Laos, Mjanma/Birma, Nepal.

⁹⁴ Kirgistan, Tadżykistan, Uzbekistan.

⁹⁵ Boliwia, Gwatemala, Honduras, Nikaragua, Paragwaj, Salwador.

KRYTERIUM PRYZNANAWANIA DODATKOWEGO DOFINANSOWANIA

Wnioski, które osiągną minimalny próg w kryterium przyznania finansowania „Adekwatność projektu” oraz uzyskają łącznie co najmniej 70 punktów (całkowity próg otrzymania dofinansowania) zostaną poddane ocenie celem przyznania dodatkowych stypendiów dla docelowych regionów według następującego dodatkowego kryterium.

<p>Adekwatność projektu w regionie/ach docelowym/ych (Tak/Nie)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We wniosku określono metody zachęcania do udziału wysoce utalentowanych studentów z regionu(ów) docelowego/ych. • We wniosku zachęca się do współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego lub z innymi uprawnionymi organizacjami uczestniczącymi z krajów partnerskich w regionie/ach docelowym/ych. Wyraźnie wyjaśniono wartość dodaną takiej współpracy w zakresie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.
---	---

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Załącznik zawiera:

- warunki dotyczące przygotowania programów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus;
- warunki dotyczące studentów studiów magisterskich;
- warunki dotyczące monitorowania i zapewniania jakości;
- procedurę wyboru konsorcjów prowadzących wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus.

Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów tego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

KATALOG WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS

Informacje na temat wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie można znaleźć w internetowym katalogu prowadzonym na stronie internetowej Agencji Wykonawczej, co przyczyni się do promowania, widoczności i dostępności stypendiów studenckich programu Erasmus+ oferowanych w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus najlepszym studentom na całym świecie.

Katalog wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie reklamować wszystkie programy tego rodzaju studiów oferujących stypendia programu Erasmus+ na kolejny rok akademicki. Obejmie to nowo wybrane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus oraz studia magisterskie Erasmus Mundus, w przypadku których obowiązuje umowa ramowa o partnerstwie.

Katalog umożliwi potencjalnym studentom wybranie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i złożenie wniosku o stypendium programu Erasmus+ bezpośrednio do danego konsorcjum.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Na wybrane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus przyznane zostanie wsparcie w ramach umowy finansowej obejmującej jeden rok przygotowawczy (wnioskodawca zdecydował się aplikować o rok przygotowawczy) i trzy kolejne nabory studentów.

Dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oblicza się zgodnie z następującymi zasadami finansowania:

- dofinansowanie opłat związanych z zarządzaniem konsorcjum i dofinansowanie na rzecz mobilności kadry akademickiej;
- zmienna liczba stypendiów studenckich wynosząca maksymalnie 25 000 euro rocznie;
- zmienna liczba dodatkowych stypendiów studenckich wynosząca maksymalnie 25 000 euro rocznie w odniesieniu do regionów docelowych świata.

Budżet wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus należy opracować zgodnie z następującymi zasadami finansowania (w euro):

A) zarządzanie wspólnymi studiami magisterskimi Erasmus Mundus:

Wkład w koszty związane z zarządzaniem konsorcjum ⁹⁶ i zaproszeniem naukowców i wykładowców prowadzących gościnnie wykłady	20 000 EUR na fakultatywny rok przygotowawczy
	50 000 EUR na dany nabór na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus

B) stypendia studenckie w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus

Stypendia studenckie w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus obejmują koszty udziału studenta (w tym czesne, pełny zakres ubezpieczenia i wszelkie pozostałe koszty obowiązkowe związane z udziałem studenta w studiach), wkład w koszty podróży studentów i zakwaterowania oraz koszty utrzymania przez cały czas trwania programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Szczegółowe informacje dotyczące wysokości kwot stypendiów studenckich w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus przedstawiono w poniższej tabeli:

Wkład w koszty związane z udziałem	Do 9 000 EUR rocznie na studenta-stypendystę z kraju partnerskiego ⁹⁷ .
	Do 4 500 EUR rocznie na studenta-stypendystę z kraju programu. Wszelkie kwoty powyżej tych maksymalnych wkładów muszą zostać pokryte przez organizacje uczestniczące i nie mogą obciążać studenta-stypendysty.
Wkład w koszty podróży i organizacji pobytu	1 000 EUR na koszty podróży rocznie na studenta-stypendystę, który jest rezydentem w kraju programu.
	2 000 EUR rocznie na koszty podróży + 1 000 EUR na koszty organizacji pobytu dla studenta-stypendysty, który jest rezydentem w kraju partnerskim położonym mniej niż 4 000 km od instytucji szkolnictwa wyższego koordynującej wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus.
	3 000 EUR rocznie na koszty podróży + 1 000 EUR na koszty organizacji pobytu dla studenta-stypendysty, który jest rezydentem w kraju partnerskim położonym w odległości 4 000 km lub większej od instytucji szkolnictwa wyższego koordynującej wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus
Wkład w koszty utrzymania	1 000 EUR miesięcznie na cały okres trwania programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (maksymalnie 24 miesiące). Dofinansowanie kosztów utrzymania nie będzie przyznane ani stypendystom na okresy studiów magisterskich Erasmus Mundus (studiów/badań/praktyki/przygotowywania pracy dyplomowej), które spędzili w swym kraju zamieszkania, ani stypendystom z kraju partnerskiego na okres studiów magisterskich Erasmus Mundus przekraczających jeden trymestr (czyli 3 miesiące lub równowartość 15 punktów ECTS) spędzonych w dowolnym kraju partnerskim.

PRYZNANIE DOFINANSOWANIA

Rzeczywista kwota poszczególnych stypendiów, a więc i maksymalna kwota dofinansowania przyznanego na wybrane projekty, będzie zależała od szeregu elementów:

- czasu trwania wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (60, 90 lub 120 punktów zaliczeniowych ECTS);
- kosztów uczestniczenia we wspólnych studiach magisterskich Erasmus Mundus, określonych przez konsorcja;

⁹⁶Konsorcjum prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus może refundować koszty poniesione przez partnerów stowarzyszonych jedynie z unijnego „wkładu w koszty zarządzania konsorcjum” (kwota ryczałtowa).

⁹⁷ Studenci, którzy nie są rezydentami ani nie prowadzili głównej działalności (studia, szkolenie lub praca) łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich pięciu lat w kraju programu. Pięcioletni okres referencyjny dla tej zasady 12 miesięcy obliczany jest wstecz, od terminu składania wniosków o przyznanie stypendiów studenckich w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus określonego przez konsorcjum.

- c) realizacji fakultatywnego roku przygotowawczego;
- d) liczby stypendiów dla krajów programu/krajów partnerskich.

Na podstawie tych parametrów dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus na dany rok przygotowawczy i trzy nabory studentów wyniesie około **4 mln EUR**.

KREDYTY PROGRAMU ERASMUS+ DLA STUDENTÓW STUDIÓW MAGISTERSKICH

Studenci studiów wyższych, którzy chcą ukończyć pełny program studiów magisterskich w innym kraju programu, mogą złożyć wniosek o przyznanie gwarantowanego przez UE kredytu na pokrycie swoich kosztów.

Kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+ umożliwią potencjalnym studentom studiów magisterskich uzyskanie dostępu do kredytów (udzielanych przez banki uczestniczące i gwarantowane przez UE, za pośrednictwem jej partnera, Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego) w celu pokrycia kosztów ich studiów za granicą w czasie trwania programu Erasmus+. Przyznanie unijnych środków budżetowych przyciągnie wielokrotnioną kwotę finansowania z sektora bankowego na kredyty dla mobilnych studentów studiów magisterskich.

Na dzień publikacji kwota dostępna w Hiszpanii i Francji w ramach kredytów dla studentów studiów magisterskich w trzech bankach uczestniczących wynosi 90 mln EUR. Wyjeżdżający studenci z obu krajów mogą składać wnioski w celu odbycia studiów podyplomowych za granicą; studenci ze wszystkich 33 krajów programu mogą wnioskować o kredyt w celu studiowania w tych krajach.

Program został uruchomiony w 2015 r., a kredyty programu Erasmus+ dla studentów studiów magisterskich będą dostępne na przestrzeni lat w sposób przyrostowy w coraz większej liczbie krajów i dla coraz większej liczby studentów, począwszy od roku akademickiego 2015-2016.

Kwoty i przedmiot kredytów	<p>Kwoty kredytów wynoszą do 12 000 EUR w odniesieniu do jednorocznego programu studiów magisterskich oraz do 18 000 EUR w odniesieniu do dwuletnich studiów magisterskich i mogą pokrywać koszty utrzymania, czesnego i inne koszty związane z nauką w każdym z 33 krajów programu Erasmus+.</p> <p>Kluczowe zabezpieczenia socjalne nie obejmują zabezpieczeń ze strony studenta ani rodziców, mają korzystną stopę procentową oraz system spłat.</p> <p>Alokacja z budżetu UE w kwocie 517 mln EUR na cele gwarancji (profesjonalnie zarządzanej przez Europejski Fundusz Inwestycyjny, część Grupy Europejskiego Banku Inwestycyjnego) pozwoli uzyskać wielokrotnioną równowartość tej kwoty w formie kredytów sektora bankowego (do kwoty 3.2 mld EUR) dla mobilnych studentów studiów magisterskich.</p> <p>W ten sposób aż do 200 000 studentów może otrzymać dofinansowanie na studia magisterskie w innym kraju programu Erasmus+.</p>
Kryteria kwalifikowalności	<p>Aby być uprawnionym do złożenia wniosku, student musi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - być rezydentem jednego z krajów programu Erasmus+; - pomyślnie ukończyć pierwszy stopień studiów w ramach szkolnictwa wyższego (licencjat lub studia odpowiadające licencjatowi) - zostać przyjętym na drugi stopień studiów (studia magisterskie lub odpowiadające magisterskim) w uznanej instytucji szkolnictwa wyższego posiadającej Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. <p>Studia magisterskie (lub studia odpowiadające magisterskim), na jakich student zamierza studiować, muszą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odbywać się w innym kraju niż kraj zamieszkania studenta i innym niż kraj, w którym otrzymał on dyplom licencjata (lub inny dyplom odpowiadający dyplomowi licencjata i umożliwiający podjęcie studiów magisterskich); - stanowić pełny program prowadzący do uzyskania dyplomu (magistra lub odpowiadającego dyplomowi magistra).
Gdzie należy złożyć wniosek?	Bezpośrednio do uczestniczących w programie banków lub przedsiębiorstw udzielających kredytów studenckich.

Dalsze informacje dotyczące programu kredytowego i uczestniczących instytucji finansowych są dostępne na stronie Komisji Europejskiej: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-individuals/students/erasmus-plus-master-degree-loans_pl

AKCJA 2: WSPÓŁPRACA NA RZECZ INNOWACJI I WYMIANY DOBRZYCH PRAKTYK

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- Partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- Sojusze na rzecz wiedzy;
- Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych (realizowane w drodze specjalnego zaproszenia do składania wniosków);
- Budowanie potencjału w szkolnictwie wyższym;
- Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży.

Oczekuje się, że akcje wspierane w ramach tej akcji kluczowej przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki dla organizacji uczestniczących oraz systemów politycznych, w ramach których realizowane są takie akcje, oraz dla organizacji i osób bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w organizowane działania.

Oczekuje się, że efektem tej akcji kluczowej będzie opracowanie, przeniesienie lub wdrożenie innowacyjnych praktyk na poziomie organizacyjnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim.

W przypadku organizacji uczestniczących projekty wspierane w ramach tej akcji kluczowej mają przynieść następujące rezultaty:

- innowacyjne podejścia do grup docelowych objętych projektami poprzez zapewnienie np.: atrakcyjniejszych programów kształcenia i szkolenia zgodnie z indywidualnymi potrzebami i oczekiwaniami uczestników; wykorzystania podejść opartych na uczestnictwie i metodyk opartych na TIK; nowych lub ulepszonych procesów uznawania i poświadczania kompetencji; większej skuteczności działań na rzecz lokalnych społeczności; nowych lub ulepszonych praktyk mających na celu zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych i niwelowanie różnic w efektach kształcenia powiązanych z różnicami geograficznymi i społeczno-ekonomicznymi; nowych podejść dotyczących różnorodności społecznej, etnicznej, językowej i kulturowej; nowych podejść umożliwiających większe wsparcie na rzecz konkurencyjności i zatrudnienia, w szczególności na szczeblu regionalnym i lokalnym; uznanie doskonałych wyników w uczeniu lub nauczaniu języków poprzez nadanie Europejskiego Znak Innowacyjności w Dziedzinie Nauczania i Uczenia się Języków Obcych (European Language Label);
- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowe, by włączyć dobre praktyki i nowe metody do działań codziennych; otwarte na synergie z organizacjami działającymi w różnych dziedzinach lub innych sektorach społeczno-ekonomicznych; planowanie strategiczne doskonalenia zawodowego kadry zgodnie z indywidualnymi potrzebami i celami organizacyjnymi;
- większy potencjał i profesjonalizm pozwalający na pracę na szczeblu unijnym/międzynarodowym: lepsze kompetencje w zakresie zarządzania i strategii umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów, dziedzin edukacji, szkolenia i młodzieży lub innych sektorów społeczno-ekonomicznych; zwiększona alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizowanie projektów unijnych/międzynarodowych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania, monitorowania i kontynuowania projektów unijnych/międzynarodowych.

Projekty finansowane w ramach tej akcji kluczowej prawdopodobnie będą miały również pozytywny wpływ na osoby bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w działania, taki jak:

- wzmocnienie zmysłu inicjatywy i przedsiębiorczości;
- podniesienie kompetencji w zakresie języków obcych;
- podniesienie kompetencji cyfrowych;
- lepsze zrozumienie różnorodności społecznej, etnicznej, językowej i kulturowej oraz lepsze reagowanie na nią;
- udoskonalenie umiejętności niezbędnych do zatrudnienia i tworzenia nowych podmiotów gospodarczych (w tym przedsiębiorstw społecznych);
- bardziej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym;
- bardziej pozytywne podejście do projektów europejskich i wartości unijnych;
- lepsze zrozumienie i uznawanie umiejętności i kwalifikacji w Europie i poza nią;
- zwiększenie kompetencji związanych z profilami zawodowymi (nauczaniem, szkoleniem, pracą z młodzieżą itp.);

- lepsze zrozumienie praktyk, strategii politycznych i systemów kształcenia, szkolenia lub na rzecz młodzieży w różnych krajach;
- lepsze zrozumienie powiązań między kształceniem formalnym i pozaformalnym, szkoleniem zawodowym, innymi formami uczenia się i rynkiem pracy;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego;
- większa motywacja i satysfakcja z codziennej pracy.

Na poziomie systemowym oczekuje się, że projekty doprowadzą do modernizacji i wzmocnienia reakcji systemów kształcenia i szkolenia oraz polityki młodzieżowej na takie najważniejsze wyzwania współczesnego świata, jak zatrudnienie, stabilność gospodarcza i wzrost gospodarczy, jak również na potrzebę promowania kompetencji społecznych, obywatelskich i międzykulturowych, dialogu międzykulturowego, demokratycznych wartości i praw podstawowych, włączenia społecznego, niedyskryminacji i aktywnego obywatelstwa, krytycznego myślenia i umiejętności korzystania z mediów.

W związku z tym oczekuje się, że planowana akcja kluczowa przyniesie następujące rezultaty:

- wyższą jakość kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą w Europie i poza nią: połączenie wysokiego poziomu doskonałości i atrakcyjności ze zwiększonymi możliwościami dla wszystkich, również dla osób defaworyzowanych;
- lepsze dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży do potrzeb i możliwości oferowanych przez rynek pracy oraz bliższe powiązania z biznesem i społecznością;
- sprawniejsze zapewnianie i ocenę umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych, w szczególności umiejętności z zakresu przedsiębiorczości, kompetencji społecznych, obywatelskich, międzykulturowych i językowych, krytycznego myślenia oraz umiejętności cyfrowych i korzystania z mediów;
- zwiększone synergie i powiązania oraz większą drożność między różnymi sektorami kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży na szczeblu krajowym, wraz z lepszym wykorzystaniem europejskich narzędzi odniesienia służących uznawaniu, poświadczaniu i przejrzystości kompetencji i kwalifikacji;
- szersze wykorzystanie efektów kształcenia do opisywania i określania kwalifikacji, części kwalifikacji i programów nauczania w ramach wsparcia nauczania i uczenia się oraz w ramach oceny;
- nawiązanie współpracy międzyregionalnej i transnarodowej między władzami publicznymi w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz zacieśnienie jej;
- bardziej strategiczne i zintegrowane wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i otwartych zasobów edukacyjnych (OER) w systemach kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży;
- większą motywację do uczenia się języków obcych dzięki innowacyjnym metodom nauczania lub lepszym powiązaniom z praktycznym wykorzystaniem umiejętności językowych wymaganych na rynku pracy;
- wzmocnioną interakcję między praktyką, badaniami i polityką.

PARTNERSTWA STRATEGICZNE W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE I PRIORYTETY PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO?

W ramach partnerstw strategicznych dąży się do wspierania opracowywania, przekazywania lub wdrażania innowacyjnych praktyk, a także do realizacji wspólnych inicjatyw promujących współpracę, partnerskie uczenie się i wymianę doświadczeń na szczeblu europejskim.

W zależności od celów i składu partnerstwa strategicznego, projekty mogą być dwojakiego rodzaju:

▪ Partnerstwa strategiczne na rzecz innowacji:

Projekty mające na celu opracowanie innowacyjnych rezultatów i/lub angażujące się w intensywne działania upowszechniające i wykorzystujące wyniki istniejących lub nowo wytworzonych produktów lub innowacyjnych rozwiązań. Wnioskodawcy mają możliwość wnioskowania o specjalne środki w kategoriach „Rezultaty pracy intelektualnej” i „Wydarzenia upowszechniające rezultaty pracy intelektualnej”, aby w ten sposób bezpośrednio uwzględnić innowacyjny aspekt tej akcji. Tego typu projekty są otwarte dla wszystkich dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży.

▪ Partnerstwa strategiczne wspierające wymianę dobrych praktyk:

Głównym celem jest umożliwienie organizacjom rozwijania i wzmacniania sieci, zwiększenie ich zdolności do działania na poziomie transnarodowym, wymianę i konfrontowanie pomysłów, praktyk i metod. Zatwierdzone projekty mogą również wytwarzać konkretne materialne rezultaty i upowszechniać efekty swoich działań, jednakże w sposób, który jest adekwatny do celu i zakresu projektu. Wyniki te i działania będą współfinansowane w ramach standardowego budżetu w kategorii „Zarządzanie projektem i jego wdrażanie”. Partnerstwa strategiczne właściwe dla dziedziny szkolnictwa wyższego nie będą wspierały tego rodzaju projektów.

Niezależnie od typu projektu wybranego przez wnioskodawcę i dziedziny będącej przedmiotem największego oddziaływania projektu, partnerstwa strategiczne są otwarte dla wszelkiego rodzaju organizacji działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży lub w innych sektorach społeczno-ekonomicznych oraz dla organizacji prowadzących działalność o charakterze przekrojowym w różnych dziedzinach (np. władze lokalne i regionalne, ośrodki zajmujące się uznawalnością i potwierdzaniem kwalifikacji, izby handlowe, organizacje handlowe, ośrodki doradztwa, organizacje kulturalne). W zależności od priorytetu i celów określonych w projekcie w partnerstwach strategicznych powinni uczestniczyć najbardziej odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Aby partnerstwa strategiczne mogły być finansowane, muszą dotyczyć a) co najmniej jednego priorytetu horyzontalnego lub b) co najmniej jednego specyficznego priorytetu odnoszącego się do dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży będącej przedmiotem największego oddziaływania, jak opisano poniżej. Spośród tych priorytetów, agencje narodowe mogą koncentrować się w większym stopniu na priorytetach szczególnie istotnych na tle uwarunkowań krajowych („Priorytety europejskie w kontekście krajowym”). Agencje narodowe muszą należycie informować potencjalnych wnioskodawców poprzez swoje oficjalne strony internetowe.

PRIORYTETY HORYZONTALNE

- Uzyskiwanie odpowiednich umiejętności i kompetencji na wysokim poziomie: wspieranie osób zdobywających i podwyższających kluczowe kompetencje – w tym umiejętności podstawowe, przekrojowe, miękkie, przedsiębiorczość, znajomość języków obcych i kompetencje cyfrowe – w celu zwiększania szans na zatrudnienie oraz wspomaganie rozwoju społeczno-edukacyjnego i doskonalenia zawodowego. W ramach programu wspierane będą również akcje mające na celu opracowywanie lub rozpowszechnianie narzędzi do oceny takich kompetencji, a także akcje wykorzystujące podejścia oparte na efektach kształcenia przy realizacji działań edukacyjnych, szkoleniowych oraz działań na rzecz młodzieży lub przy ocenie ich jakości i przydatności.
- Włączenie społeczne: priorytetowo traktowane będą akcje wspierające – zwłaszcza przy zastosowaniu innowacyjnych, zintegrowanych podejść – włączenie społeczne, różnorodność, równość, równowagę płci oraz niedyskryminację w działaniach edukacyjnych, szkoleniowych oraz działaniach na rzecz młodzieży. W ramach programu dofinansowanie otrzymają projekty mające na celu: 1) wspieranie rozwoju kompetencji społecznych, obywatelskich i międzykulturowych,

umiejętności korzystania z mediów i krytycznego myślenia⁹⁸, a także zwalczanie dyskryminacji, segregacji, rasizmu, agresji i przemocy; 2) poprawę dostępu, zwiększenie udziału oraz poprawę wyników w nauce defaworyzowanych osób uczących się, ograniczając dysproporcje w efektach kształcenia.

- Otwarte i innowacyjne praktyki w erze cyfrowej: priorytetowo traktowane będą akcje, w ramach których wspiera się innowacyjne metody nauczania i uczenia się, w stosownych przypadkach zarządzanie partycypacyjne, opracowuje się materiały i narzędzia dydaktyczne, a także akcje wspierające efektywne korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w działaniach edukacyjnych, szkoleniowych oraz działaniach na rzecz młodzieży. Działania te obejmują również wspieranie synergii pomiędzy inicjatywami podejmowanymi w obszarze badań i innowacji oraz promowanie wykorzystywania nowych technologii jako siły napędowej dla zmian na lepsze w polityce w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży.
- Wychowawcy/edukatorzy: priorytetowo będą traktowane akcje/działania, które wzmacniają rekrutację, wybór i wprowadzanie najlepszych i najbardziej odpowiednich kandydatów do zawodu nauczyciela, jak również akcje/działania wspierające promowanie wysokiej jakości nauczania, szkolenia i pracy z młodzieżą. Program będzie wspierał doskonalenie zawodowe wychowawców/edukatorów (takich jak nauczyciele, profesorowie, tutorzy, mentorzy itp.) i osób pracujących z młodzieżą, w szczególności zajmujących się takimi zagadnieniami jak wczesne kończenie nauki, edukacja osób pochodzących ze środowisk defaworyzowanych, różnorodność w środowisku szkolnym i w innych środowiskach oraz uczenie się w miejscu pracy.
- Przejrzystość i uznawanie umiejętności i kwalifikacji: priorytetowo będą traktowane akcje/działania, które zwiększają szanse na rynku pracy oraz mobilność osób uczących się i pracujących, a także ułatwiają przechodzenie pomiędzy różnymi poziomami i formami kształcenia i szkolenia, z poziomu kształcenia/szkolenia do świata pracy i zmianę zatrudnienia. Pierwszeństwo będą miały akcje/działania wspierające uznawanie oraz przejrzystość i porównywalność kwalifikacji i efektów kształcenia, w tym poprzez świadczenie lepszych usług i udzielanie informacji/wskazówek w zakresie umiejętności i kwalifikacji. Działania te obejmują także promowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie poświadczania – na szczeblu lokalnym, regionalnym lub europejskim/międzynarodowym – kompetencji zdobytych w ramach edukacji nieformalnej, pozaformalnej, otwartej i cyfrowej.
- Zrównoważone inwestycje, wydajność i efektywność: pierwszeństwo będą miały działania/akcje wspierające skuteczną realizację planu Inwestycyjnego dla Europy, w tym działania wspierające modele finansowania przyciągające podmioty prywatne i kapitał, a także planowanie reform opartych na dowodach, które zapewniają jakość w systemach i politykach kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą. Priorytetowo będą traktowane akcje/działania wspierające rozwój innowacyjnych sposobów zapewnienia zrównoważonych inwestycji we wszystkich formach kształcenia, zarówno formalnych jak i pozaformalnych, w tym finansowania opartego na wynikach i podziału kosztów.

PRIORYTETY OKREŚLONE W DANEJ DZIEDZINIE

W dziedzinie szkolnictwa wyższego priorytetowo będą traktowane następujące działania/akcje, zgodnie z problemami stwierdzonymi podczas konsultacji społecznych w sprawie przeglądu agendy modernizacji szkolnictwa wyższego UE:

- poprawa jakości i adekwatności wiedzy i umiejętności studentów, wspieranie metod nauczania w większym stopniu skoncentrowanych na studentach, lepsze wykorzystywanie TIK, pogłębienie związków między instytucjami szkolnictwa wyższego a pracodawcami lub przedsiębiorstwami społecznymi;
- wspieranie zaangażowania społecznego instytucji szkolnictwa wyższego oraz kształtowanie postaw obywatelskich i międzykulturowych wśród studentów;
- wspieranie innowacyjności i kreatywności poprzez partnerstwa oraz podejścia inter- i transdyscyplinarne, a także wzmacnianie roli szkolnictwa wyższego w regionach;
- zapewnienie wzajemnego uzupełniania się i wzajemnych zachęt między kształceniem a badaniami naukowymi oraz nagradzanie dobrego nauczania;
- poprawa zarządzania na poziomie instytucjonalnym i systemowym, przejrzystości i mechanizmów informacji zwrotnej;
- wspieranie umiędzynaradawiania, uznawania i mobilności, ułatwianie zmian zgodnie z zasadami i narzędziami systemu bolońskiego.

W dziedzinie edukacji szkolnej pierwszeństwo otrzymają:

- Ugruntowanie statusu zawodów nauczycielskich, w tym nauczycieli, członków kadry kierowniczej szkół oraz osób kształcących nauczycieli poprzez działania ukierunkowane na: uatrakcyjnienie kariery zawodowej; wspomaganie

⁹⁸ Jest to również zgodne z konkluzjami Rady z dnia 30 maja 2016 r. w sprawie rozwijania – poprzez kształcenie i szkolenie – umiejętności korzystania z mediów i umiejętności krytycznego myślenia.

procesów selekcji i rekrutacji; wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli i połączenie wszystkich etapów tego doskonalenia w spójną całość, począwszy od kształcenia, przez wprowadzenie do zawodu po doskonalenie zawodowe; wspieranie nauczycieli w pracy ze zróżnicowanymi grupami uczniów (w tym osobami ze środowisk migracyjnych); pomoc w stosowaniu nowatorskich praktyk opartych na współpracy; wzmacnianie roli przywództwa w kształceniu, w tym roli i statusu kadry kierowniczej szkół, przywództwa rozproszonego w szkołach oraz roli przywódczej nauczycieli.

- Wspieranie zdobywania umiejętności i kompetencji, na przykład poprzez: dbanie o poprawę rezultatów uczniów osiągających wyniki poniżej przeciętnej w zakresie matematyki, nauk ścisłych oraz umiejętności czytania i pisanie poprzez stosowanie skutecznych i innowacyjnych metod nauczania i oceniania; wspieranie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości; rozwijanie krytycznego myślenia, zwłaszcza poprzez nauczanie nauk ścisłych w odpowiednim otoczeniu i/lub kontekście kulturowym; przyjęcie całościowego podejścia do nauczania i nauki języków, z wykorzystaniem różnorodności coraz bardziej wielojęzycznych środowisk szkolnych.
- Wspieranie szkół w walce z wczesnym kończeniem nauki oraz problemami uczniów z grup defaworyzowanych, w zapewnianiu wysokiej jakości kształcenia, umożliwianiu osiągania sukcesów przez wszystkich uczniów niezależnie od ich wyników w nauce, w tym dzieci ze środowisk migracyjnych, które mogą zmagać się ze szczególnymi problemami (np. językowymi); zacieśnianie współpracy między wszystkimi członkami społeczności szkolnych, a także z rodzinami oraz innymi osobami zainteresowanymi spoza szkół; ułatwianie przechodzenia z jednego etapu edukacji na drugi; wspieranie nawiązywania kontaktów przez szkoły popularyzujące całościowe, oparte na współpracy metody nauczania i uczenia się; poprawa w zakresie oceniania i zapewniania jakości.
- Wspieranie działań na rzecz ułatwienia dostępu do taniej i dobrej wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Poprawa jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w celu zagwarantowania rozwoju dzieci adekwatnego do ich wieku, uzyskiwania lepszych efektów kształcenia oraz zapewnienia wszystkim dzieciom dobrego startu w szkole – zwłaszcza poprzez dalsze udoskonalanie unijnych ram jakościowych wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz dbanie o to, by korzyści uzyskane na tym etapie kształcenia były przenoszone na kolejne poziomy edukacji, a także poprzez projekty, w ramach których powstają nowe modele wdrażania, zarządzania i finansowania dla wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem.

W dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego pierwszeństwo otrzymują:

- Rozwój partnerstw biznesowych w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego służących wspieraniu uczenia się w miejscu pracy we wszystkich jego formach, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania zawodowego u pracodawcy, poprzez włączanie partnerów społecznych, firm i instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego, z naciskiem na wymiar lokalny i regionalny, w celu uzyskiwania konkretnych wyników w praktyce;
- Zapewnienie ciągłego przepływu informacji umożliwiającego prowadzenie kształcenia i szkolenia zawodowego w oparciu o osiągnięte rezultaty, w tym systemów monitorowania losów absolwentów, w ramach systemów zapewniania jakości zgodnie z zaleceniem EQAVET – w dążeniu do poprawy jakości kształcenia i szkolenia zawodowego.
- Doskonalenie kompetencji kluczowych w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym wspólnych metod wprowadzania tych kompetencji do programów nauczania oraz osiągania, realizowania i oceny efektów kształcenia bazującego na tych programach nauczania. Należy przy tym położyć nacisk zarówno na wstępne, jak i ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe;
- Zwiększenie dostępu do szkoleń i kwalifikacji dla wszystkich ze szczególnym uwzględnieniem osób o niskich umiejętnościach zawodowych poprzez ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe, w szczególności poprzez podniesienie jakości, podaży i dostępności ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego, poświadczanie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, promowanie uczenia się w miejscu pracy, zapewnienie efektywnego i zintegrowanego poradnictwa zawodowego oraz elastycznych i drożnych ścieżek kształcenia;
- Wprowadzanie systematycznych metod i możliwości w zakresie wstępnego i ustawicznego doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i mentorów kształcenia i szkolenia zawodowego w szkołach i w miejscu pracy, z naciskiem na kształtowanie efektywnej, otwartej i innowacyjnej edukacji z wykorzystaniem TIK.

W dziedzinie edukacji dorosłych pierwszeństwo otrzymują:

- Poprawa i poszerzenie gamy wysokiej jakości możliwości uczenia się, dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób dorosłych o niskich umiejętnościach lub kwalifikacjach, w celu doskonalenia ich umiejętności pisania, czytania, rozumowania matematycznego lub umiejętności cyfrowych, w tym poprzez poświadczanie umiejętności zdobywanych w ramach nieformalnego i pozaformalnego uczenia się;
- Zwiększanie popytu i uczestnictwa poprzez skuteczne strategie aktywizacji, poradnictwa i motywowania zachęcające osoby dorosłe o niskich umiejętnościach lub kwalifikacjach do rozwoju i poprawy umiejętności pisania, czytania, rozumowania matematycznego oraz umiejętności cyfrowych;

- Poszerzanie i rozwój kompetencji edukatorów, szczególnie w zakresie skutecznego nauczania osób dorosłych o niskich umiejętnościach lub kwalifikacjach umiejętności czytania, pisania, rozumowania matematycznego i umiejętności cyfrowych, w tym również za pomocą skutecznego wykorzystania TIK.

W dziedzinie młodzieży pierwszeństwo otrzymają:

- Promowanie dobrej pracy z młodzieżą. Pierwszeństwo będą miały projekty ukierunkowane na: wspieranie budowania potencjału osób pracujących z młodzieżą oraz w pracy z młodzieżą; wspieranie osób pracujących z młodzieżą w opracowywaniu i wymianie skutecznych metod docierania do zmarginalizowanych osób młodych oraz zapobiegania rasizmowi i nietolerancji wśród młodzieży; wspieranie włączenia społecznego i zwiększanie szans na zatrudnienie osób młodych o mniejszych szansach (w tym młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się), ze szczególnym naciskiem na młodzież zagrożoną marginalizacją oraz młodzież ze środowisk migracyjnych, w tym nowo przybyłych imigrantów i młodych uchodźców; promowanie dialogu międzykulturowego oraz pogłębianie wiedzy i akceptacji różnorodności w społeczeństwie; otwarcie pracy z młodzieżą na współpracę międzysektorową w celu nasilenia synergii między wszystkimi polami działań dotyczącymi młodzieży; ułatwianie młodzieży wkraczania w dorosłość, szczególnie wchodzenia na rynek pracy; rozwój kompetencji młodzieży, wyznaczanie standardów jakości, ustalanie kodeksów etycznych i zawodowych; wzmacnianie związków między polityką, badaniami i praktyką; wspieranie pogłębiania wiedzy na temat sytuacji osób młodych i polityki młodzieżowej, uznawania i poświadczania pracy z młodzieżą oraz nieformalnego i pozaformalnego uczenia się na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.
- Promowanie działań wzmacniających pozycję młodzieży: zacieśnianie współpracy międzysektorowej w celu nasilenia synergii między wszystkimi polami działań dotyczącymi młodzieży, ze szczególnym naciskiem na umożliwienie korzystania z praw, autonomię, partycypację – w tym e-partycypację – oraz aktywność obywatelską młodzieży, zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez projekty mające na celu: zwiększenie udziału wszystkich młodych osób w życiu demokratycznym i obywatelskim w Europie; poszerzanie i pogłębianie politycznego i społecznego uczestnictwa osób młodych na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub światowym; popularyzacja wolontariatu wśród młodzieży; zwiększanie włączenia społecznego wszystkich osób młodych, z uwzględnieniem podstawowych wartości europejskich; promowanie różnorodności, dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego, wspólnych wartości – wolności, tolerancji i poszanowania praw człowieka; poprawa krytycznego myślenia i umiejętności korzystania z mediów wśród młodzieży; wzmocnienie ich poczucia inicjatywy, zwłaszcza w dziedzinie społecznej; umożliwianie osobom młodym nawiązywania kontaktu z wybranymi decydentami, administracją publiczną, grupami interesów, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego lub z poszczególnymi obywatelami w ramach wszelkiego rodzaju procesów mających miejsce w sferze politycznej lub społecznej, które mają wpływ na ich życie, oraz wyrażania własnych opinii wobec wyższych podmiotów, a także wywierania na nie wpływu.
- Promowanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości i społecznej przedsiębiorczości wśród osób młodych. Pierwszeństwo będą miały projekty w formie transnarodowych inicjatyw młodzieżowych, pozwalające grupom młodych osób na realizację swych pomysłów, m.in. w przedsiębiorstwach społecznych, mających na względzie sprostanie wyzwaniom i rozwiązywanie problemów w ich codziennym życiu.

JAKIE DZIAŁANIA SĄ WSPIERANE W PARTNERSTWIE STRATEGICZNYM?

W trakcie trwania projektu i w zależności od typu partnerstwa strategicznego, projekty mogą zazwyczaj realizować szeroki wachlarz działań, na przykład:

- działania, które prowadzą do zacieśnienia współpracy i tworzenia sieci między organizacjami;
- testowanie i/lub wdrażanie **innowacyjnych praktyk** w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- działania ułatwiające **uznawanie i poświadczanie wiedzy, umiejętności i kompetencji** zdobytych w ramach uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- działania w zakresie **współpracy między władzami regionalnymi**, mające na celu promowanie rozwoju systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży oraz włączenia ich w działania związane z rozwojem lokalnym i regionalnym;
- działania wspierające **niepełnosprawne osoby uczące się/osoby uczące się o specjalnych potrzebach** w celu ukończenia przez nie cykli kształcenia i w celu ułatwienia ich przejścia na rynek pracy, m.in. poprzez zwalczanie **segregacji i dyskryminacji** w dziedzinie kształcenia w odniesieniu do zmarginalizowanych społeczności;
- działania mające na celu lepsze przygotowanie i wdrożenie pracowników w dziedzinie kształcenia i szkolenia, potrafiących sprostać wyzwaniom w środowisku nauki związanym z **równością, zróżnicowaniem i włączeniem społecznym**;
- działania mające na celu promowanie integracji uchodźców, osób ubiegających się o azyl i nowo przybyłych migrantów oraz zwiększające świadomość na temat kryzysu uchodźców w Europie;
- inicjatywy transnarodowe promujące zmysł przedsiębiorczości, mające na celu wspieranie **aktywności obywatelskiej i przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej)**, wspólnie realizowane przez co najmniej dwie grupy osób młodych z różnych krajów.

W ramach partnerstw strategicznych można organizować również transnarodowe **działania z zakresu uczenia się, nauczania i szkolenia** dla osób indywidualnych, o ile wnoszą one wartość dodaną w realizację celów projektu. Niektóre z tych działań są szczególnie istotne dla jednej lub kilku dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży, jak podano w poniższej tabeli. Bardziej szczegółowy opis wspieranych działań znajduje się w załączniku I.

Typ działania	Szpeciallynie odpowiedni dla
Mobilność łączona osób uczących się	Wszystkie dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży
Krótkoterminowe wymiany grup uczniów	Edukacja szkolna
Programy intensywne	Szkolnictwo wyższe
Długoterminowe wyjazdy uczniów	Edukacja szkolna
Długoterminowe wyjazdy w celu nauczania / prowadzenia zajęć lub udziału w szkoleniu	Szkolnictwo wyższe, Kształcenie i szkolenie zawodowe, Edukacja szkolna, Edukacja dorosłych
Długoterminowe wyjazdy osób pracujących z młodzieżą	Młodzież
Krótkie programy szkoleniowe dla pracowników	Wszystkie dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ W PARTNERSTWIE STRATEGICZNYM?

Z reguły partnerstwa strategiczne ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach programu. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak angażować się w partnerstwo strategiczne w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

Oprócz organizacji formalnie uczestniczących w projekcie i otrzymujących fundusze UE w partnerstwa strategiczne mogą być również zaangażowani partnerzy stowarzyszeni z sektora publicznego lub prywatnego, którzy uczestniczą w realizacji określonych zadań/działań w ramach projektu lub pomagają upowszechniać wyniki projektu i zapewniać jego trwałość. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się ich za partnerów projektu i nie otrzymują oni dofinansowania. Należy jednak jasno opisać ich udział i rolę w projekcie oraz różnych działaniach.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić partnerstwo strategiczne, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju programu lub dowolnym kraju partnerskim na świecie (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w załączniku A do niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ szkoła/instytut/ośrodek edukacji (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształceniu zawodowym i edukacji dorosłych); ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, organy branżowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ instytut badawczy; ▪ fundacja; ▪ międzybranżowy ośrodek szkoleń; ▪ przedsiębiorstwa prowadzące wspólne szkolenia (szkolenia oparte na współpracy); ▪ instytucja kultury, biblioteka, muzeum; ▪ instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; ▪ organ poświadczający wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ grupa młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (tj. nieformalna grupa młodych osób⁹⁹); <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku instytucji szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, ale będą one musiały przestrzegać jej zasad.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w dany projekt.</p>
Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Partnerstwo strategiczne ma wymiar ponadnarodowy i angażuje co najmniej trzy organizacje pochodzące z trzech różnych krajów programu. Nie ustalono maksymalnej liczby organizacji uczestniczących. Budżet przeznaczony na koszty związane z zarządzaniem projektem i jego wdrażaniem jest jednak ograniczony (i odpowiada 10 organizacjom uczestniczącym). W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.</p> <p>Na zasadzie wyjątku poniższe rodzaje projektów mogą jednak angażować przynajmniej dwie organizacje pochodzące z dwóch różnych krajów programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży; ▪ Partnerstwa strategiczne – współpraca szkół¹⁰⁰. Partnerstwo tego rodzaju może składać tylko wnioski dotyczące projektów wspierających wymianę dobrych praktyk pomiędzy organizacjami z krajów programu.

⁹⁹ W przypadku grupy nieformalnej jeden z członków grupy przejmuje rolę przedstawiciela i odpowiedzialność w imieniu grupy.

¹⁰⁰ W odniesieniu do tego rodzaju partnerstwa stosuje się odpowiednią definicję szkół uprawnionych w zależności od kraju, w którym zarejestrowana jest dana szkoła. Definicje i/lub wykazy szkół uprawnionych do udziału są podawane na stronach internetowych poszczególnych agencji narodowych. Ponadto należy pamiętać, że model umowy dla partnerstw strategicznych dotyczących wyłącznie współpracy szkół różni się od umów pozostałych partnerstw strategicznych i jest umową finansową z pojedynczym beneficjentem. Dalsze informacje można znaleźć w części C niniejszego przewodnika lub uzyskać od agencji narodowej.

<p>Miejsce (miejsca) działań</p>	<p>Wszystkie działania w ramach partnerstw strategicznych muszą odbywać się w krajach będących siedzibami organizacji uczestniczących w projekcie. Działania mogą mieć miejsce również w siedzibach instytucji Unii Europejskiej, nawet jeśli w projekcie nie ma uczestniczących organizacji z kraju, w którym ma siedzibę instytucja UE¹⁰¹.</p> <p>Ponadto wydarzenia upowszechniające rezultaty pracy intelektualnej mogą być organizowane w kraju dowolnego partnera stowarzyszonego zaangażowanego w partnerstwo strategiczne, jeżeli jest to należyście uzasadnione w odniesieniu do celów projektu.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partnerstwa strategiczne w dziedzinie szkolnictwa wyższego: od 24 do 36 miesięcy ▪ Partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej i edukacji dorosłych: od 12 do 36 miesięcy ▪ Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży: od 6 do 36 miesięcy <p>Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach czas trwania partnerstwa strategicznego może zostać wydłużony o maksymalnie 6 miesięcy na wniosek beneficjenta oraz za zgodą agencji narodowej i pod warunkiem że całkowity czas trwania projektu nie przekracza 3 lat. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie. W każdym przypadku projekt musi zakończyć się nie później niż 31 sierpnia 2020 r.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca¹⁰².</p> <p>W danym terminie składania wniosków to samo konsorcjum partnerów może złożyć tylko jeden wniosek do jednej narodowej agencji.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partnerstwa w dziedzinie szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej i edukacji dorosłych: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 29 marca do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się między 1 września a 31 grudnia tego samego roku. ▪ Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży: Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 czerwca a 30 września tego samego roku; ▪ dnia 26 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 września a 31 stycznia następnego roku; ▪ dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 lutego a 31 maja następnego roku. <p>W przypadku partnerstw strategicznych w dziedzinie młodzieży: dla każdego z trzech terminów składania wniosków, agencje narodowe mogą otworzyć nabór dla obu typów partnerstw strategicznych (tzn. partnerstw strategicznych na rzecz innowacji i partnerstw strategicznych wspierających wymianę dobrych praktyk) lub tylko dla jednego typu projektu. Wnioskodawcy proszeni są o sprawdzenie strony internetowej swojej agencji narodowej w celu uzyskania szczegółowych informacji.</p>
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

¹⁰¹ Siedziby instytucji Unii Europejskiej znajdują się w Brukseli, Frankfurtcie, Luksemburgu, Strasburgu i Hadze.

¹⁰² Uwaga: szkoły nadzorowane przez władze innego kraju (np. lycée français, szkoły niemieckie, brytyjskie szkoły „Forces”) składają wnioski do agencji narodowej w kraju sprawującym nadzór.

Dodatkowo, jeżeli w ramach partnerstwa strategicznego przewiduje się transnarodowe działania w zakresie uczenia się, nauczania lub szkolenia, oprócz kryteriów przedstawionych powyżej należy spełnić następujące kryteria:

<p>Uprawnione działania</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mobilność łączona uczniów i osób uczących się, obejmująca krótkoterminowy wyjazd zagraniczny (trwająca od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży) z mobilnością wirtualną; ▪ Krótkoterminowe wymiany grup uczniów (trwające od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży); ▪ programy intensywne dla studentów uczelni (trwające od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży), wraz z zaproszonymi nauczycielami akademickimi i innymi właściwymi ekspertami szkolnictwa wyższego; ▪ długoterminowe mobilności uczniów (trwające od 2 do 12 miesięcy); ▪ długoterminowe wyjazdy w celu nauczania lub udziału w szkoleniu (trwające od 2 do 12 miesięcy); ▪ długoterminowe wyjazdy osób pracujących z młodzieżą (trwające od 2 do 12 miesięcy); ▪ krótkie programy szkoleniowe dla pracowników (trwające od 3 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży); <p>Niektóre wymienione działania odpowiadają niektórym dziedzinom kształcenia, szkolenia i młodzieży, a innym nie. Więcej informacji można znaleźć w podrozdziale „Partnerstwa strategiczne” w załączniku I do niniejszego przewodnika.</p> <p>Nie kwalifikują się działania w zakresie mobilności z krajów partnerskich lub do tych krajów przewidziane dla osób uczących się oraz długoterminowe działania przewidziane dla kadry lub osób pracujących z młodzieżą.</p> <p>Uprawnionymi działaniami są krótkie programy szkoleniowe dla pracowników, a także kadry z krajów partnerskich prowadzącej zajęcia dydaktyczne w ramach programów intensywnych.</p>
<p>Uprawnieni uczestnicy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenci zarejestrowani w uczestniczącej instytucji szkolnictwa wyższego i zapisani na studia kończące się uzyskaniem uznawanego dyplomu / tytułu zawodowego / stopnia naukowego lub innej uznawanej kwalifikacji na poziomie szkolnictwa wyższego, do poziomu doktoratu włącznie (w programach intensywnych dla studentów i działaniach dotyczących mobilności łączonej); ▪ praktykanci, uczniowie uczestniczący w kształceniu i szkoleniu zawodowym, dorośli słuchacze, uczniowie oraz osoby młode biorący udział w mobilności łączonej; ▪ uczniowie w każdym wieku, którym towarzyszy kadra szkolna (w krótkoterminowych wymianach grup uczniów); ▪ uczniowie w wieku 14 lat i starsi uczący się w pełnym wymiarze czasu w szkole uczestniczącej w partnerstwie strategicznym (w długoterminowej mobilności uczniów); ▪ nauczyciele akademicy, nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, kadra placówek kształcenia i administracji¹⁰³ pracująca w organizacjach uczestniczących oraz osoby pracujące z młodzieżą.
<p>Liczba uczestników</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ¹⁰³Dotyczy wyłącznie partnerstw strategicznych wspierających wymianę dobrych praktyk: dofinansowanie zostanie przyznane maksymalnie dla 100 uczestników działań w zakresie uczenia się, nauczania i szkolenia w danym projekcie (włącznie z osobami towarzyszącymi).

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYNAWANIA DOFINANSOWANIA

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, oczekiwanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategicznego mogą mieć różną skalę, a działania w ich ramach mogą być odpowiednio dostosowywane. W uproszczeniu akcja ta umożliwi organizacjom uczestniczącym zdobyć doświadczenia w dziedzinie

¹⁰³ W dziedzinie edukacji szkolnej termin ten obejmuje kadrę placówek mającą wpływ na szkoły, tj. inspektorów / wizytatorów szkolnych, doradców metodycznych, pedagogów, psychologów itp.

współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie ich potencjału, a także osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych wyników. Ocena jakościowa projektu będzie adekwatna do celów współpracy i charakteru zaangażowanych organizacji.

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele i priorytety partnerstwa strategicznego?”). - Jeśli wniosek odpowiada na priorytet horyzontalny „Edukacja włączająca, szkolenie i młodzież”, będzie traktowany jako wysoce adekwatny. - Jeśli wniosek odpowiada na co najmniej jeden z „Priorytetów europejskich w kontekście krajowym” ogłoszony przez agencję narodową, będzie traktowany jako wysoce adekwatny. ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek jest odpowiedni dla tworzenia synergii między różnymi dziedzinami kształcenia, szkolenia i młodzieży; - wniosek jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy realizowane już przez organizacje uczestniczące; - wniosek wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu pracy, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i upowszechniania rezultatów. ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii. ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. <p>Jeżeli w ramach projektu planuje się szkolenia lub działania w zakresie nauczania lub uczenia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zakres, w jakim działania te są właściwe w odniesieniu do celów projektu i angażują odpowiednią liczbę uczestników; ▪ jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników zgodnie z unijnymi narzędziami i zasadami przejrzystości i uznawalności.

<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakres, w jakim:<ul style="list-style-type: none"> - projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - jeżeli ma to znaczenie w odniesieniu do rodzaju projektu, projekt przewiduje uczestnictwo organizacji z różnych dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży i innych sektorów społeczno-ekonomicznych; - projekt angażuje nowe instytucje w daną akcję. • Istnienie skutecznych mechanizmów koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. • W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu upowszechniania rezultatów: odpowiedniość i jakość środków mających na celu dzielenie się rezultatami projektu w obrębie organizacji uczestniczących i poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po zakończeniu dofinansowania UE.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 10 punktów w kategoriach „Jakość planu projektu i jego realizacji” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy”). Wnioski, które nie spełniają co najmniej jednego priorytetu dotyczącego akcji, nie będą finansowane.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

Partnerstwa strategiczne wspierają szeroki i elastyczny zakres działań w celu wdrożenia wysokiej jakości projektów, promowania rozwoju i modernizacji organizacji oraz wspierania rozwoju polityki na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, oczekiwanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategiczne mogą mieć różną skalę, a działania w ich ramach mogą być odpowiednio dostosowywane.

Wśród wielkiej różnorodności działań i formatów projektów, poniższe typy partnerstw strategicznych charakteryzują się specyficznymi cechami:

PARTNERSTWA STRATEGICZNE – WSPÓŁPRACA SZKÓŁ

Partnerstwa strategiczne w dziedzinie edukacji szkolnej mają na celu wspieranie wymiany dobrych praktyk pomiędzy szkołami z różnych krajów programu. W wielu przypadkach działania w zakresie współpracy są połączone z wymianą klas, projektami eTwinning i/lub długoterminową mobilnością uczniów ze szkół uczestniczących w projekcie. Cechą

charakterystyczną tego typu partnerstw strategicznych jest procedura zawierania umów z beneficjentami. Jedną ze szkół uczestniczących w projekcie podejmuje się rolę koordynatora i wnioskuje w imieniu wszystkich uczestniczących szkół. Po akceptacji projektu partnerstwa strategicznego – współpraca szkół, każda z uczestniczących szkół podpisuje odrębną umowę ze swą narodową agencją. Szkoła wnioskująca zachowuje jednak rolę koordynatora przez okres realizacji projektu oraz odpowiada za składanie sprawozdań z jego rezultatów.

PARTNERSTWA STRATEGICZNE NA RZECZ WSPÓŁPRACY REGIONALNEJ W DZIEDZINIE EDUKACJI SZKOLNEJ

Partnerstwa strategiczne w dziedzinie edukacji szkolnej mogą wnioskować o dofinansowanie projektów opierających się na współpracy transgranicznej między regionami lub gminami z różnych krajów. Tym, co wyróżnia tego rodzaju partnerstwa, jest strategiczne zaangażowanie lokalnych i/lub regionalnych władz szkolnych. Aby opracować skuteczny wniosek, władze lokalne lub regionalne powinny odgrywać wiodącą rolę przy planowaniu działań mających na celu rozwiązanie wspólnego problemu poprzez angażowanie organizacji z sektora cywilnego i prywatnego wraz ze szkołami znajdującymi się w ich społecznościach.

TRANSNARODOWE INICJATYWY MŁODZIEŻOWE¹⁰⁴

Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży mają na celu wspieranie zaangażowania społecznego i ducha przedsiębiorczości wśród młodych ludzi. Inicjatywy te mogą dotyczyć na przykład:

- tworzenia (sieci) przedsiębiorstw społecznych, stowarzyszeń, klubów, organizacji pozarządowych,
- tworzenia i realizacji kursów i szkoleń z zakresu nauczania przedsiębiorczości (w szczególności przedsiębiorczości społecznej i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych);
- informacji, edukacji medialnej, wrażliwości na zagadnienia społeczne lub działań stymulujących zaangażowanie obywatelskie młodych ludzi (np. debaty, konferencje, imprezy, konsultacje, inicjatywy skupione wokół tematyki europejskiej itp.);
- działań na rzecz społeczności lokalnych (np. wsparcie dla takich grup szczególnie zagrożonych jak osoby starsze, mniejszości, migranci, osoby niepełnosprawne itp.);
- inicjatyw artystycznych i kulturalnych (przedstawienia teatralne, wystawy, występy muzyczne, fora dyskusyjne itp.).

Cechą charakterystyczną tego typu partnerstw strategicznych jest to, że inicjatywa młodzieżowa zostaje zapoczątkowana, jest tworzona i realizowana przez samych młodych ludzi. Wnioski dotyczące projektów są realizowane przez nieformalne grupy młodych ludzi.

UCZESTNICY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH BIORĄCY UDZIAŁ W TRANSNARODOWYCH DZIAŁANIACH UCZENIA SIĘ, NAUCZANIA I SZKOLENIA

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych). zob. „Jakie są zasady finansowania?” Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

POZOSTAŁE INFORMACJE

W uzupełnieniu informacji przedstawionych powyżej, więcej obowiązkowych kryteriów i dodatkowych użytecznych informacji oraz przykłady projektów dotyczące tej akcji można znaleźć w **załączniku I do niniejszego przewodnika**.

¹⁰⁴ Projektodawcy wnioskujący o transnarodowe inicjatywy młodzieżowe powinni składać wnioski w ramach partnerstw strategicznych wspierających wymianę dobrych praktyk.

Zainteresowane organizacje zachęca się do dokładnego przeczytania odpowiednich rozdziałów powyższego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Partnerstwa strategiczne będą obejmowały zarówno stosunkowo nieskomplikowane projekty współpracy między organizacjami prowadzącymi działalność na małą skalę (takimi jak szkoły lub nieformalne grupy młodych ludzi), jak i bardziej wyszukane i duże projekty ukierunkowane na opracowywanie i wymianę innowacyjnych rezultatów we wszystkich dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży. Wydatki ponoszone przy realizacji różnych rodzajów projektów będą odpowiednio zróżnicowane.

W związku z tym proponowany model finansowania składa się z zestawu pozycji kosztów, spośród których wnioskodawcy będą dokonywać wyboru według odpowiadających im działań, jakie chcą podjąć, oraz rezultatów, jakie chcą osiągnąć. Pierwsze dwie pozycje, tj. „Zarządzanie projektem i jego wdrażanie” oraz „Międzynarodowe spotkania projektowe”, stanowią pozycje kosztów, które można uwzględnić we wnioskach dotyczących wszystkich rodzajów partnerstw strategicznych, ponieważ przewidują udział w kosztach, jakie będą ponoszone we wszystkich projektach. Pozostałe pozycje kosztów można wybrać wyłącznie w ramach projektów, których cele są bardziej istotne w kontekście rezultatów/produktów pracy intelektualnej, upowszechniania rezultatów lub zintegrowanego nauczania, szkolenia i działań w zakresie uczenia się. Ponadto, jeżeli uzasadniają to działania/rezultaty projektu, pokryte mogą zostać koszty nadzwyczajne i koszty związane z uczestnictwem osób o specjalnych potrzebach.

Łączna kwota dofinansowania projektu jest kwotą zmienną, ustalaną przez pomnożenie kwoty 12 500 EUR przez czas trwania projektu (wyrażony w miesiącach), i jest ograniczona do wysokości 450 000 EUR dla projektów trwających 36 miesięcy.

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie projektu:
kwota zmienna, ustalana przez pomnożenie 12 500 EUR przez czas trwania projektu (wyrażony w miesiącach) – do kwoty 450 000 EUR dla projektów trwających 36 miesięcy

Niektóre z kwot maksymalnych podanych w powyższej tabeli są naliczane na miesiąc i obliczane narastająco według stawek, co oznacza, że przyznane dofinansowanie podzielone przez liczbę miesięcy trwania projektu daje kwotę w maksymalnej wysokości 12 500 EUR na miesiąc. Jednakże beneficjenci mogą wykorzystać całkowite dofinansowanie UE przyznane na realizację projektu w sposób bardziej elastyczny, przez cały czas trwania projektu oraz zgodnie ze sposobem, w jaki działania muszą być realizowane chronologicznie zgodnie z planem pracy.

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Zarządzanie projektem i jego wdrażanie	Zarządzanie projektem (tj. planowanie, kwestie finansowe, koordynacja i komunikacja między partnerami itp.); drobne materiały związane z realizacją działań dotyczących uczenia się/nauczania/szkolenia, narzędzia, podejścia itp.; wirtualna współpraca i lokalne działania projektowe (np. prace projektowe w szkołach z osobami uczącymi się, działania związane z pracą z młodzieżą, organizowanie i zapewnianie opieki pedagogicznej w ramach działań w zakresie uczenia się/działania szkoleniowych stanowiących element projektów itp.); informowanie, promowanie i upowszechnianie (np. broszury, ulotki, informacje na stronach internetowych itp.). Koszty związane z realizacją transnarodowych inicjatyw młodzieżowych.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Dofinansowanie działań organizacji koordynującej: 500 EUR na miesiąc	Na podstawie czasu trwania partnerstwa strategicznego oraz liczby zaangażowanych organizacji uczestniczących
		Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Dofinansowanie działań pozostałych organizacji uczestniczących: 250 EUR na organizację na miesiąc	

Międzynarodowe spotkania projektowe	Uczestnictwo w spotkaniach partnerów projektu, których gospodarzem jest jedna z organizacji uczestniczących, celem realizacji i koordynacji projektu. Dofinansowanie kosztów podróży i utrzymania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 575 EUR na uczestnika na spotkanie	Warunek: wnioskodawcy muszą uzasadnić potrzebę odbywania spotkań pod względem liczby spotkań i zaangażowanych uczestników. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej.
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 760 EUR na uczestnika na spotkanie	

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty nadzwyczajne	Dofinansowanie kosztów rzeczywistych związanych ze zleceniem podwykonawstwa lub zakupem towarów i usług. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.	Koszty rzeczywiste	75% kosztów kwalifikowalnych Maksymalnie 50 000 EUR na projekt (z wyłączeniem kosztów dotyczących udzielenia zabezpieczenia finansowego)	Warunek: podwykonawstwo musi być związane z usługami, które nie mogą być bezpośrednio świadczone przez organizację uczestniczącą z należytą uzasadnionych powodów. Sprzęt nie może obejmować zwykłego sprzętu biurowego lub sprzętu zazwyczaj wykorzystywanego przez organizację uczestniczącą.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami ¹⁰⁵	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie tych kosztów należy uzasadnić w formularzu wniosku.

DODATKOWE FINANSOWANIE DLA PARTNERSTW STRATEGICZNYCH NA RZECZ INNOWACJI W DZIEDZINACH KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY				
Rezultaty pracy	Rezultaty pracy intelektualnej/materialne produkty projektu (takie jak programy nauczania, materiały dydaktyczne i	Dofinansowanie kosztów	B1.1 na osobę zarządzającą na dzień pracy w projekcie	Warunek: oczekuje się, że koszty osobowe dotyczące osób zarządzających i

¹⁰⁵ W tym koszty związane bezpośrednio z uczestnikami o specjalnych potrzebach i osobami towarzyszącymi uczestniczącymi w transnarodowych działaniach uczenia się, nauczania i szkolenia. Mogą to być koszty związane z podróżą i utrzymaniem, jeżeli jest to uzasadnione i pod warunkiem, że dofinansowanie dla tych uczestników nie jest wnioskowane w pozycjach budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”.

<p>intelektualnej</p>	<p>materiały do pracy z młodzieżą, otwarte zasoby edukacyjne (OER), narzędzia informatyczne, analizy, badania, metody partnerskiego uczenia się itp.)</p>	<p>jednostkowych</p>	<p>B1.2 na naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie/osobę pracującą z młodzieżą na dzień pracy w projekcie</p>	<p>pracowników administracji zostaną ujęte w pozycji „Zarządzanie projektem i jego wdrażanie”. Aby zapobiec ewentualnemu nałożeniu się z tą pozycją, wnioskodawcy muszą uzasadnić rodzaj i wysokość kosztów osobowych, o jakie występują w odniesieniu do każdego zaproponowanego rezultatu.</p> <p>Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania. Należy wykazać, że rezultaty mogą być szerzej wykorzystywane i eksploatowane i wywrzeć szerszy wpływ.</p>	
			<p>B1.3 na pracownika technicznego na dzień pracy w projekcie</p>		
			<p>B1.4 na pracownika administracyjnego na dzień pracy w projekcie</p>		
<p>Wydarzenia upowszechniające rezultaty pracy intelektualnej</p>	<p>Wkład w koszty związane z krajowymi i transnarodowymi konferencjami, seminariami, wydarzeniami / imprezami służącymi wymianie i upowszechnianiu rezultatów pracy intelektualnej wytworzonych w projekcie (z wyłączeniem kosztów podróży i utrzymania przedstawicieli uczestniczących organizacji zaangażowanych w projekt).</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>100 EUR na uczestnika lokalnego (tj. uczestnika z kraju, w którym odbywa się dane wydarzenie)</p>	<p>Maksymalnie 30 000 EUR na projekt</p>	<p>Warunek: wsparcie wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej jest zapewniane wyłącznie, jeżeli mają one bezpośredni związek z rezultatami intelektualnymi projektu. Projekt, który nie otrzymał dofinansowania na rezultaty pracy intelektualnej, nie może otrzymać wsparcia na organizację wydarzeń upowszechniających te rezultaty.</p>
			<p>200 EUR na uczestnika zagranicznego (tj. uczestnika z innego kraju)</p>		

ZASADY FINANSOWANIA TRANSNARODOWYCH DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z UCZENIEM SIĘ, NAUCZANIEM I SZKOLENIAMI W RAMACH PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i rezultaty danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹⁰⁶ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹⁰⁷ . Wnioskodawca musi uzasadnić w formularzu wniosku wniosek o przyznanie finansowania obejmującego wysokie
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	
Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych	Dodatkowe wsparcie: <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia lub	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony ¹⁰⁸	

¹⁰⁶ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹⁰⁷ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

¹⁰⁸ W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

	<ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 				koszty podróży krajowej przekraczające 225 EUR (na podróż w obie strony).
<p>Wsparcie indywidualne</p>	<p>Koszt jednostkowy na dzień pokrywający utrzymanie uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>Długoterminowe wyjazdy w celu nauczania lub udziału w szkoleniu</p> <p>Długoterminowe wyjazdy osób pracujących z młodzieżą</p>	<p>Do 14. dnia działania: B1.5 na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: B1.6 na dzień na uczestnika + od 61. dnia działania i do 12 miesięcy: B1.7 na dzień na uczestnika</p>	
			<p>Krótkie programy szkoleniowe dla pracowników</p> <p>Nauczanie lub przekazywanie fachowej wiedzy w ramach programów intensywnych</p> <p>Osoby towarzyszące we wszystkich działaniach¹⁰⁹</p>	<p>Do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika</p>	
			<p>Długoterminowe wyjazdy uczniów</p>	<p>B1.8 na miesiąc na uczestnika</p>	

¹⁰⁹ Osoby towarzyszące są uprawnione do korzystania z takich samych stawek, niezależnie od tego, czy uczestniczą w krótko- czy długoterminowych działaniach. W wyjątkowych przypadkach gdy osoba towarzysząca musi pozostać za granicą dłużej niż 60 dni, dodatkowe koszty utrzymania po upływie 60 dni będą dofinansowane w pozycji budżetowej „Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami”.

			Krótkoterminowe działania przewidziane dla osób uczących się (mobilność łączona, krótkoterminowe wymiany grup uczniów, programy intensywne):	Do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika	
Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom w celu poprawy znajomości języka, w jakim prowadzone jest działanie.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.		Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Wysokie koszty podróży uczestników z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).	Koszty rzeczywiste	Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych		Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

TABELA A – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać wyłącznie na pokrycie kosztów osobowych w organizacjach uczestniczących w projekcie, które są związane z wytworzeniem rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / Osoba pracująca z młodzieżą	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	294	241	190	157
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Zjednoczone Królestwo, Islandia	280	214	162	131
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	164	137	102	78
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja	88	74	55	39

TABELA B – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać wyłącznie na pokrycie kosztów osobowych w organizacjach uczestniczących w projekcie, które są związane z wytworzeniem rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / Osoba pracująca z młodzieżą	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makau, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki, Szwajcaria	294	241	190	157
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	280	214	162	131
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Hong Kong, Izrael, Republika Korei, Oman, Tajwan	164	137	102	78

<p>Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo, Demokratyczna Republika Kongo, Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Timor Wschodni – Demokratyczna Republika, Togo, Tonga, Trynidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe</p>	88	74	55	39
---	----	----	----	----

TABELA C – UTRZYMANIE UCZESTNIKÓW TRANSNARODOWYCH DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z UCZENIEM SIĘ, NAUCZANIEM I SZKOLENIAMI (W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Skala dofinansowania kosztów jednostkowych zmienia się według: a) rodzaju mobilności; oraz b) kraju, w którym odbywa się dane działanie:

	Długoterminowe wyjazdy w celu nauczania lub udziału w szkoleniu – długoterminowe wyjazdy osób pracujących z młodzieżą (w euro na dzień)			Długoterminowe wyjazdy uczniów (w euro na miesiąc)
	B1.5	B1.6	B1.7	B1.8
Belgia	105	74	53	110
Bułgaria	105	74	53	70
Czechy	105	74	53	90
Dania	120	84	60	145
Niemcy	90	63	45	110
Estonia	75	53	38	85
Irlandia	120	84	60	125
Grecja	105	74	53	100
Hiszpania	90	63	45	105
Francja	105	74	53	115
Chorwacja	75	53	38	90
Włochy	105	74	53	115
Cypr	105	74	53	110
Łotwa	90	63	45	80
Litwa	75	53	38	80
Luksemburg	105	74	53	110
Węgry	105	74	53	90
Malta	90	63	45	110
Holandia	120	84	60	110
Austria	105	74	53	115
Polska	105	74	53	85
Portugalia	90	63	45	100
Rumunia	105	74	53	60
Słowenia	75	53	38	85
Słowacja	90	63	45	95
Finlandia	105	74	53	125
Szwecja	120	84	60	115
Zjednoczone Królestwo	120	84	60	140
Była Jugosławijska Republika Macedonii	90	63	45	60
Islandia	105	74	53	135
Liechtenstein	105	74	53	120
Norwegia	105	74	53	135
Turcja	105	74	53	80

SOJUSZE NA RZECZ WIEDZY

JAKIE SĄ CELE I PRIORYTETY SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Sojusze na rzecz wiedzy mają na celu zwiększenie zdolności innowacyjnych Europy oraz wspieranie innowacyjności w szkolnictwie wyższym, biznesie i szerszym środowisku społeczno-ekonomicznym. Są one ukierunkowane na osiągnięcie przynajmniej jednego z poniższych celów:

- opracowanie nowych, innowacyjnych i wielodyscyplinarnych podejść do nauczania i uczenia się;
- pobudzanie przedsiębiorczości i rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych wśród kadry zajmującej się nauczaniem w instytucjach szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstwach;
- ułatwianie wymiany, przepływu i współtworzenia wiedzy.

Główna uwaga zwrócona jest na projekty wnoszące wkład w modernizację europejskich systemów szkolnictwa wyższego, co przedstawiono w komunikacie UE z 2011 r. dotyczącym agendy modernizacji szkolnictwa wyższego¹¹⁰, a mianowicie podniesienie poziomu wykształcenia, poprawę jakości i adekwatności szkolnictwa wyższego; podniesienie jakości poprzez mobilność i współpracę transgraniczną; zapewnienie funkcjonowania trójkąta wiedzy oraz usprawnienie zarządzania i finansowania.

Dodatkowy nacisk kładzie się na wykorzystanie istniejących inicjatyw oraz na inteligentne wykorzystanie narzędzi cyfrowych, zgodnie z zaleceniami w komunikacie UE z 2013 r. dotyczącego działań na rzecz otwartej edukacji¹¹¹.

CZYM JEST SOJUSZ NA RZECZ WIEDZY?

Sojusze na rzecz wiedzy są transnarodowymi, ustrukturyzowanymi i ukierunkowanymi na rezultaty projektami realizowanymi w szczególności między instytucjami szkolnictwa wyższego a biznesem. Sojusze na rzecz wiedzy są otwarte na każdą dyscyplinę, sektor i współpracę międzysektorową. Partnerzy w ramach tych sojuszy mają wspólne cele i współpracują, aby osiągnąć rezultaty i efekty korzystne dla obu stron. Rezultaty i przewidywane efekty są jasno określone, realistyczne i odpowiadają problemom wskazanym w analizie potrzeb.

Sojusze na rzecz wiedzy mają wywierać krótko- i długoterminowy wpływ na wszelkiego rodzaju zainteresowane strony zaangażowane w projekt na poziomie indywidualnym, organizacyjnym i systemowym.

Z reguły sojusze na rzecz wiedzy ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które zostały ustanowione w krajach programu. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak uczestniczyć w sojuszu na rzecz wiedzy w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach sojuszy na rzecz wiedzy wdraża się spójny i kompleksowy zbiór powiązanych działań, które są elastyczne i które można dostosować do różnych aktualnych i przyszłych kontekstów oraz do zmian w całej Europie. Poniższa lista przedstawia przykłady działań:

- **Pobudzanie innowacyjności w szkolnictwie wyższym, biznesie i szerszym środowisku społeczno-ekonomicznym:**
  - wspólne opracowywanie i wdrażanie nowych metod uczenia się i nauczania (takich jak nowe wielodyscyplinarne programy nauczania, nauczanie i uczenie się skoncentrowane na osobie uczącej się i oparte na rozwiązywaniu rzeczywistych problemów);
  - organizowanie ciągłych programów i działań edukacyjnych we współpracy z przedsiębiorstwami i wewnątrz nich;
  - wspólne opracowywanie rozwiązań trudnych problemów, innowacji produktowych i procesowych (wspólna praca studentów, nauczycieli akademickich i praktyków).
- **Rozwijanie podejścia przedsiębiorczego i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości:**
  - tworzenie systemów uczenia się umiejętności przekrojowych i stosowania ich w programach szkolnictwa wyższego przygotowywanych we współpracy z przedsiębiorstwami, mających na celu zwiększenie szans na zatrudnienie, pobudzanie kreatywności oraz tworzenie nowych ścieżek kariery;
  - wprowadzanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości w ramy każdej dyscypliny, aby zapewnić studentom, naukowcom, kadrcze i pedagogom wiedzę, umiejętności i motywację niezbędne do angażowania się w działania w zakresie przedsiębiorczości na różnorodnych polach;

¹¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:PL:PDF>

¹¹¹ Komunikat UE z 2013 r. w sprawie działań na rzecz otwartej edukacji: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=PL>

- otwieranie nowych możliwości uczenia się poprzez praktyczne stosowanie umiejętności z zakresu przedsiębiorczości, co może obejmować komercjalizację nowych usług, produktów i prototypów oraz tworzenie podmiotów gospodarczych typu start-up i spin-off i/lub do tego prowadzić.
- **Pobudzenie przepływu i wymiany wiedzy między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami:**
  - związane z zakresem studiów działania w przedsiębiorstwach, które to działania stanowią nieodłączny element programu nauczania i są uznawane i za które przysługują punkty zaliczeniowe;
  - struktury do badania i testowania innowacyjnych rozwiązań;
  - ograniczona w czasie wymiana studentów, naukowców, kadry dydaktycznej i pracowników firm;
  - zaangażowanie kadry z firm w nauczanie i prowadzenie badań.

W sojuszach na rzecz wiedzy można organizować działania w zakresie mobilności edukacyjnej studentów, naukowców i innych pracowników, o ile działania te wspierają/uzupełniają inne działania sojuszu i wnoszą wartość dodaną w osiągnięciu celów projektu. Działania w zakresie mobilności nie są głównymi działaniami sojuszu na rzecz wiedzy; rozszerzanie i zwiększanie zakresu tych działań wymagałoby dofinansowania z Akcji 1 programu lub innych instrumentów finansowania.

JAKIE SĄ ZASADNICZE CECHY SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Najważniejszymi cechami sojuszu na rzecz wiedzy są:

- innowacyjność w szkolnictwie wyższym i innowacyjność dzięki szkolnictwu wyższemu w przedsiębiorstwach i ich środowisku społeczno-ekonomicznym: innowacyjność traktuje się jako cechę konkretnego projektu w oparciu o stan wiedzy naukowej i technicznej i związaną z kontekstem partnerstw i badanymi potrzebami;
- trwałość współpracy między uczelniami a biznesem. Podstawą sukcesu sojuszu na rzecz wiedzy jest silne i zaangażowane partnerstwo, ze zrównoważonym udziałem przedsiębiorstw i instytucji szkolnictwa wyższego. Rola i wkład każdej organizacji uczestniczącej i każdego partnera stowarzyszonego muszą mieć charakter szczególny i komplementarny;
- wpływ wykraczający poza czas trwania projektu i poza organizacje zaangażowane w sojusz. Oczekuje się, że partnerstwo i działania będą trwałe. W tym celu działania mogą być włączone do / zintegrowane z istniejącymi przedsięwzięciami, programami, platformami, operacjami itp. Zmiany w instytucjach szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstwach muszą być mierzalne. Rezultaty i rozwiązania muszą nadawać się do przenoszenia i być dostępne dla szerszej grupy odbiorców.

Sojusze na rzecz wiedzy są wysoce konkurencyjną częścią programu Erasmus+. Przyjęte do finansowania wnioski dotyczące projektów charakteryzują się następującymi wspólnymi cechami:

- solidnymi relacjami między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami: w sojuszach na rzecz wiedzy należy pokazać zaangażowanie i wartość dodaną wszystkich partnerów, co wymaga silnego i zrównoważonego zaangażowania zarówno sektora przedsiębiorstw, jak i sektora szkolnictwa wyższego. Dobrze opracowany wniosek dotyczący projektu jest wynikiem ścisłej współpracy między potencjalnymi partnerami i opiera się na rzetelnie przeprowadzonej analizie potrzeb;
- innowacyjnym i transnarodowym charakterem projektu, widocznym w odniesieniu do wszystkich kryteriów.

Właściwa analiza potrzeb wyjaśnia podłoże wniosku dotyczącego projektu, wpływa na dobór partnerów, nadaje wnioskowi szczególny charakter, pomaga podnieść jego potencjał pod względem wpływu oraz zapewnia silne zaangażowanie odbiorców końcowych i grup docelowych w działania projektu.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Wnioskodawca/koordynator: organizacja uczestnicząca, która składa wniosek projektowy w imieniu partnerów. Koordynator ponosi pełną odpowiedzialność za realizację projektu zgodnie z umową. Koordynacja obejmuje następujące obowiązki:

- reprezentuje sojusz i działa w jego imieniu przed Komisją Europejską;
- ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
- koordynuje sojusz we współpracy z partnerami projektu.

Pełnoprawni partnerzy są organizacjami uczestniczącymi, które przyczyniają się do osiągnięcia celów sojuszu na rzecz wiedzy. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać pełnomocnictwo, aby powierzyć organizacji koordynującej odpowiedzialność za działanie w charakterze głównego beneficjenta oraz działanie w jego imieniu w czasie realizacji projektu. W stosownych przypadkach to samo dotyczy partnerów z krajów partnerskich.

Partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): sojusze na rzecz wiedzy mogą angażować partnerów stowarzyszonych, którzy wnoszą wkład w realizację określonych zadań/działań projektu lub wspierają upowszechnianie rezultatów i trwałość sojuszu. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się ich za partnerów projektu i nie otrzymują oni dofinansowania. Należy jednak jasno opisać ich udział i rolę w projekcie oraz różnych działaniach.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WNIOSKU DOTYCZĄCEGO SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący sojuszu na rzecz wiedzy, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju programu lub którymkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ instytut badawczy; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja działająca w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące organizacje zajmujące się kształceniem, szkoleniem lub młodzieżą; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące przedsiębiorstwa; ▪ organ akredytacyjny, jednostka certyfikująca lub organ przyznający kwalifikacje. <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>O dofinansowanie może wnioskować każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w dany projekt.</p>
<p>Liczba organizacji uczestniczących</p>	<p>Sojusze na rzecz wiedzy mają charakter transnarodowy i obejmują co najmniej sześć niezależnych organizacji z co najmniej trzech krajów programu, z których co najmniej dwie organizacje są instytucjami szkolnictwa wyższego i co najmniej dwie są przedsiębiorstwami.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>2 lub 3 lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach, na wniosek beneficjenta i za zgodą Agencji Wykonawczej, czas trwania sojuszu na rzecz wiedzy może zostać przedłużony o maksymalnie 6 miesięcy. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do dnia 28 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 listopada tego samego roku lub 1 stycznia następnego roku.</p>
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel: wniosek jest istotny w odniesieniu do celów i priorytetów danej akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele i priorytety sojuszu na rzecz wiedzy”). ▪ Spójność: wniosek opiera się na starannej i solidnej analizie potrzeb; cele i rezultaty są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i dla danej akcji. ▪ Innowacje: we wniosku uwzględnia się najnowsze metody i techniki, co prowadzi do innowacyjnych rezultatów i rozwiązań specyficznych dla danego projektu. ▪ Europejska wartość dodana: wniosek wyraźnie wskazuje wartość dodaną uzyskaną w wyniku transnarodowego charakteru projektu oraz potencjalną możliwość przenoszenia.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spójność: we wniosku przedstawiono spójny i kompleksowy zbiór właściwych działań mających na celu zaspokojenie wskazanych potrzeb oraz prowadzących do oczekiwanych wyników. ▪ Struktura: program pracy jest jasny i zrozumiały oraz obejmuje wszystkie etapy realizacji projektu. ▪ Zarządzanie: terminy, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realistyczne. We wniosku dotyczącym projektu na każde działanie przydziela się odpowiednie zasoby. ▪ Kontrola jakości i kontrola finansowa: konkretne środki oceny procesów i rezultatów zapewniają wysoką jakość i opłacalność realizacji projektu.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skład: proponowany sojusz na rzecz wiedzy angażuje odpowiednie połączenie partnerów z sektora szkolnictwa wyższego i partnerów z sektora biznesu posiadających niezbędny profil, umiejętności, doświadczenie, wiedzę fachową oraz wsparcie w zakresie zarządzania wymagane do pomyślnej realizacji projektu sojuszu. ▪ Zaangażowanie: każda organizacja uczestnicząca wykazuje pełne zaangażowanie odpowiadające jej zdolnościom i szczególnemu obszarowi wiedzy fachowej. ▪ Partnerstwo: wkład partnerów z sektora szkolnictwa wyższego i partnerów z sektora biznesu jest znaczący, adekwatny i komplementarny. ▪ Współpraca/duch zespołowy: wniosek zawiera jasny wykaz ustaleń i obowiązków służących przejrzystemu i efektywnemu podejmowaniu decyzji, rozwiązywaniu konfliktów, sprawozdawczości i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi. ▪ Korzyści: projekt zapewnia wyraźną wartość dodaną i korzyści dla każdej z organizacji partnerskich. ▪ Zaangażowanie krajów partnerskich: w stosownych przypadkach zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystywanie: we wniosku przedstawia się sposób, w jaki wyniki projektu będą wykorzystywane przez partnerów i inne zainteresowane strony oraz przyczynią się do osiągnięcia spodziewanych rezultatów. Odpowiednie środki zostały zapewnione do ewaluacji rezultatów projektu. We wniosku zapewnia się środki do pomiaru skali wykorzystania wyników w czasie trwania projektu i po jego zakończeniu. ▪ Upowszechnianie: wniosek zawiera przejrzysty plan upowszechniania wyników oraz odpowiednie działania, narzędzia i kanały zapewniające skuteczne upowszechnianie wyników i korzyści wśród zainteresowanych

	<p>stron i innych nieuczestniczących w projekcie odbiorców w czasie realizacji projektu i po jego zakończeniu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wpływ: we wniosku wykazano, że projekt dotyczy istotnych zagadnień społecznych i gospodarczych oraz gwarantuje odpowiedni zasięg. Przewiduje się w nim adekwatne środki do monitorowania postępu i oceny spodziewanego wpływu (krótko- i długoterminowego). ▪ Swobodny dostęp: w stosownych przypadkach we wniosku opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Trwałość: wniosek obejmuje odpowiednie środki i zasoby zapewniające utrzymanie partnerstwa, wyników projektu i korzyści, jakie z niego płyną, po zakończeniu projektu.
--	---

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 70 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w kategorii „Adekwatność projektu” i „Jakość planu projektu i jego realizacji”; 16 punktów w kategorii „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy” oraz 11 punktów w kategorii „Wpływ i upowszechnianie”.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

Zapewnianie jakości musi być jednym z komponentów projektu, aby sojusze na rzecz wiedzy skutecznie przynosiły spodziewane wyniki i osiągały wpływ wykraczający poza same organizacje partnerskie. Sojusze na rzecz wiedzy są zobowiązane do realizowania działań w zakresie odpowiednio ukierunkowanego upowszechniania rezultatów wśród zainteresowanych stron, decydentów, osób zawodowo związanych z kształceniem i przedsiębiorstw. Rezultatem sojuszu na rzecz wiedzy powinny być takie publikacje jak sprawozdania, przewodniki, wytyczne itp. tworzone w trakcie projektu. W stosownych przypadkach wyniki powinny być udostępniane jako otwarte zasoby edukacyjne (OER) oraz na odpowiednich platformach związanych z zawodem, sektorem lub na platformach właściwych władz. Sojusze na rzecz wiedzy powinny opracowywać nowe sposoby i narzędzia ułatwiające współpracę między nimi i zapewniające przetrwanie partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego a biznesem.

Sojusze na rzecz wiedzy to nowa akcja o ambitnych zamierzeniach; podlegają one szczególnemu monitorowaniu, które wymaga aktywnego udziału wszystkich uczestników i zainteresowanych stron. Należy przewidywać uczestnictwo sojuszy na rzecz wiedzy w grupach tematycznych, aby wspierać dzielenie się pomysłami, wymianę dobrych praktyk oraz wzajemne uczenie się. Poza tym sojusze na rzecz wiedzy powinny przeznaczyć odpowiednią kwotę na prezentację swojego projektu i jego rezultatów na Forum UE na rzecz dialogu uczelni i przedsiębiorstw lub podczas innych istotnych wydarzeń (do pięciu wydarzeń w trakcie trwania projektu).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie UE przyznawane na dwuletni sojusz na rzecz wiedzy: 700 000 EUR				
Maksymalne dofinansowanie UE przyznawane na trzyletni sojusz na rzecz wiedzy: 1 000 000 EUR				
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie na realizację projektu	Dofinansowanie wszelkich działań bezpośrednio związanych z realizacją projektu (poza ewentualną mobilnością stanowiącą jego element), w tym: zarządzanie projektem, spotkania projektowe, rezultaty pracy intelektualnej (takie jak programy nauczania, materiały dydaktyczne, <u>otwarte zasoby edukacyjne (OER)</u> , narzędzia informatyczne, analizy, badania itp.), upowszechnianie, udział w wydarzeniach, konferencje, podróże itp. Podstawę obliczania wysokości dofinansowania UE stanowią liczba dni i profil pracowników zaangażowanych w projekt według kraju.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	B2.1 na zaangażowaną w projekt osobę zarządzającą na dzień pracy w projekcie	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wielkość zasobów niezbędnych do realizacji proponowanych działań i osiągnięcia wyników. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania.
			B2.2 na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy w projekcie	
			B2.3 na zaangażowanego w projekt pracownika technicznego na dzień pracy w projekcie	
			B2.4 na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy w projekcie	

DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI REALIZOWANYCH W RAMACH SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i rezultaty danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹¹² . Aby obliczyć
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika	
Koszty utrzymania	Dofinansowanie kosztów utrzymania uczestników w trakcie trwania działania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Działania ukierunkowane na pracowników Do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	

¹¹² http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

			Działania ukierunkowane na osoby uczące się: Do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika	kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹¹³ .
--	--	--	---	---

¹¹³ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

TABELA A – WSPARCIE NA REALIZACJĘ PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PROGRAMU

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / Osoba pracująca z młodzieżą	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	353	289	228	189
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Zjednoczone Królestwo, Islandia	336	257	194	157
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	197	164	122	93
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja	106	88	66	47

TABELA B – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec /	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makau, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki, Szwajcaria	353	289	228	189
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	336	257	194	157
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Hong Kong, Izrael, Republika Korei, Oman, Tajwan	197	164	122	93
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo, Demokratyczna Republika Konga, Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birna), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Timor Wschodni – Demokratyczna Republika, Togo, Tonga, Trynidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	106	88	66	47

BUDOWANIE POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Akcja ta, mająca na celu wsparcie modernizacji, dostępności i umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, będzie realizowana w kontekście priorytetów określonych w komunikatach „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju: Program działań na rzecz zmian”¹¹⁴ i „Europejskie szkolnictwo wyższe na świecie”¹¹⁵.

Akcja jest realizowana w ramach polityki zewnętrznej UE, określonej przez instrumenty finansowe Unii Europejskiej wspierające tę akcję, tj.:

- Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)¹¹⁶
- Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju¹¹⁷
- Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA)¹¹⁸
- Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)

Akcja ta przyczynia się do trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach partnerskich oraz powinna zapewnić rozwój działań zewnętrznych UE oraz promowanie ich celów i zasad, obejmujących efektywne kształtowanie własnej polityki krajowej, spójność społeczną, równość, odpowiednią równowagę geograficzną i różnorodność. Szczególna uwaga będzie poświęcona krajom najsłabiej rozwiniętym, a także studentom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz studentom o specjalnych potrzebach.

Z poniższym rozdziałem należy zapoznać się wraz z załącznikiem 1 niniejszego Przewodnika (Szczegółowe zasady i informacje na temat działań dotyczących mobilności, partnerstw strategicznych i budowania potencjału w szkolnictwie wyższym).

CZYM JEST PROJEKT BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty budowania potencjału są międzynarodowymi projektami współpracy, które opierają się na wielostronnych partnerstwach, głównie między instytucjami szkolnictwa wyższego z krajów programu i uprawnionych krajów partnerskich, i są finansowane w ramach wyżej wspomnianych instrumentów. Mogą również obejmować partnerów nieakademickich w celu wzmocnienia powiązań ze społeczeństwem i biznesem oraz wzmocnienia systemowego wpływu projektu. Poprzez usystematyzowaną współpracę, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz mobilność indywidualnych osób, projekty budowania potencjału służą następującym celom:

- wspieranie modernizacji, dostępności i umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego w uprawnionych krajach partnerskich;
- wspieranie uprawnionych krajów partnerskich w podejmowaniu wyzwań stojących przed ich instytucjami i systemami szkolnictwa wyższego, obejmujących kwestie jakości, adekwatności, równości dostępu, planowania, prowadzenia kształcenia oraz zarządzania;
- wspieranie współpracy między Unią Europejską a uprawnionymi krajami partnerskimi (i pomiędzy tymi krajami partnerskimi);
- promowanie dobrowolnej zbieżności z rozwiązaniami Unii Europejskiej w zakresie szkolnictwa wyższego;
- promowanie kontaktów międzyludzkich, międzykulturowej świadomości i porozumienia.

Uprawnione kraje partnerskie realizują wspomniane cele za pomocą działań, które:

- podnoszą jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym i zwiększają jego znaczenie dla rynku pracy i społeczeństwa;
- podnoszą poziom kompetencji i umiejętności w instytucjach szkolnictwa wyższego dzięki opracowywaniu nowych, innowacyjnych programów edukacyjnych;
- usprawniają zarządzanie i zwiększają możliwości innowacji, a także umiędzynarodowienie instytucji szkolnictwa

¹¹⁴ „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju: Program działań na rzecz zmian” Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 13.10.2011, COM(2011) 637 final.

¹¹⁵ „Europejskie szkolnictwo wyższe na świecie” Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 11.07.2013 COM(2013) 499 final.

¹¹⁶ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:PL:PDF>

¹¹⁷ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0044:0076:PL:PDF>

¹¹⁸ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0011:0026:PL:PDF>

- wyższego;
- zwiększają możliwości władz krajowych w zakresie modernizacji ich systemów szkolnictwa wyższego poprzez wspieranie opracowywania, wdrażania i monitorowania polityki w zakresie reform;
- sprzyjają integracji i współpracy regionalnej w różnych regionach¹¹⁹ świata poprzez wspólne inicjatywy, wymianę dobrych praktyk i współpracę.

Wspierane są dwie kategorie projektów budowania potencjału:

Projekty wspólne: mające na celu osiągnięcie wyników, z których korzystają w pierwszej kolejności i bezpośrednio organizacje z uprawnionych krajów partnerskich uczestniczących w projekcie. Projekty te zwykle skupiają się na trzech różnych rodzajach działań:

- opracowywaniu programów nauczania;
- modernizacji w zakresie zarządzania i funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego;
- wzmocnieniu związku między instytucjami szkolnictwa wyższego i szerszym środowiskiem gospodarczo-społecznym.

Projekty strukturalne: mające na celu wywarcie wpływu na systemy szkolnictwa wyższego i promowanie reform na szczeblu krajowym lub regionalnym w uprawnionych krajach partnerskich. Projekty te zwykle skupiają się na dwóch różnych kategoriach działań:

- modernizacji polityki, zarządzania i kierowania systemami szkolnictwa wyższego;
- wzmocnieniu związku między systemami szkolnictwa wyższego i szerszym środowiskiem gospodarczo-społecznym.

Projekty budowania potencjału mogą być realizowane jako:

- Projekty krajowe, tj. projekty obejmujące instytucje jedynie z jednego uprawnionego kraju partnerskiego;
- Projekty wielonarodowe w obrębie jednego regionu, obejmujące przynajmniej dwa kraje z tego regionu;
- Projekty wielonarodowe obejmujące więcej niż jeden region, w których uczestniczy przynajmniej jeden kraj z każdego z takich regionów.

W przypadku projektów budowania potencjału ukierunkowanych na uprawnione kraje partnerskie z regionów 1, 2 i 3 (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika), obie kategorie projektów (wspólnych projektów i projektów strukturalnych) mogą obejmować ponadto **specjalny komponent mobilności** dla kadry i studentów. Komponent mobilności będzie oceniany jako oddzielny element.

Specjalny komponent mobilności musi odgrywać zasadniczą rolę w osiąganiu celów projektu (mobilność zintegrowana) i być realizowany w drodze porozumień międzyinstytucjonalnych. Należy jednak zauważyć, że ten element projektu może zostać odrzucony (niesfinansowany), nawet jeżeli projekt zostanie wybrany do finansowania; fakt, że nie zaakceptowano tego elementu, nie powinien utrudniać realizacji innych działań przewidzianych w projekcie. Specjalny komponent mobilności należy postrzegać jako dodatkowe wsparcie udzielone przez UE w celu wzmocnienia logiki interwencyjnej projektu, ale nie może być traktowany jako warunek skutecznej realizacji głównych celów projektu. Finansowanie specjalnego komponentu mobilności w ramach wybranego projektu zależeć będzie od wyników specjalnej oceny jakościowej wniosku oraz od dostępnego budżetu. Przewiduje się, że z tego rodzaju dofinansowania skorzysta nie więcej niż 40% projektów wspólnych lub projektów strukturalnych wybranych do finansowania dla Regionów 1,2,3.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Program Erasmus+ oferuje dużą elastyczność w zakresie działań, które można realizować w ramach projektu budowania potencjału, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wykaże się, iż działania te są najbardziej odpowiednie do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu.

W ramach **projektów wspólnych** można zazwyczaj realizować szeroki wachlarz takich działań jak:

- opracowywanie, testowanie i dostosowywanie:
  - programów nauczania, kursów, materiałów i narzędzi edukacyjnych;
  - metodyk uczenia się i nauczania oraz podejść pedagogicznych, szczególnie tych, w ramach których kształtuje się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności, umiejętności językowe oraz prowadzi kształcenie w zakresie

¹¹⁹ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego. Klasyfikacja regionów mająca zastosowanie w programie Erasmus+ jest zgodna z kategoryzacją sporządzoną przez różne instrumenty działań zewnętrznych UE.

- przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania TIK;
- nowych form programów praktycznych szkoleń i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle;
  - współpracy między uczelnią a przedsiębiorstwem obejmującej zakładanie nowych podmiotów gospodarczych typu start-up;
  - nowych form uczenia się i prowadzenia kształcenia i szkolenia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału TIK;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego kadry akademickiej i administracyjnej;
  - oceny jakości na poziomie programu i instytucji;
  - nowych systemów i struktur zarządzania;
  - nowoczesnych usług na rzecz uczelni, np. w zakresie zarządzania finansami, współpracy międzynarodowej, doradztwa dla studentów, spraw studenckich i badań;
- wzmocnienie umiędzynarodowienia instytucji szkolnictwa wyższego i zdolności skutecznego włączania się w sieci badań, innowacji naukowych i technologicznych (międzynarodowa otwartość programów nauczania, usługi/opieka i wsparcie na rzecz studentów, programy mobilności międzyinstytucjonalnej, współpraca naukowa, przekazywanie wiedzy itp.);
  - unowocześnianie infrastruktury niezbędnej do realizacji innowacyjnych praktyk (np. w odniesieniu do nowych programów i metod nauczania, rozwoju nowych usług itp.);
  - organizacja szkoleń dla kadry dydaktycznej i wspierającej nauczycieli, pracowników technicznych, a także pracowników uczelnianej administracji i kadry kierowniczej uczelni.

W szczególności oczekuje się, że projekty służące reformie programów nauczania będą obejmowały szkolenie dla kadry dydaktycznej oraz takie związane z tym kwestie jak ocena jakości i szans zatrudnienia absolwentów poprzez powiązania z rynkiem pracy. Programy studiów muszą uzyskać oficjalną akredytację przed zakończeniem projektu. Prowadzenie nowych lub zaktualizowanych zajęć musi się rozpocząć w trakcie trwania projektu, musi w nich uczestniczyć odpowiednia liczba studentów i przeszkolonych nauczycieli, a zajęcia takie muszą odbywać się w trakcie co najmniej jednej trzeciej okresu trwania projektu. Szkolenia odbywające się w trakcie trwania projektów służących reformie programów nauczania może również obejmować kadre administracyjną, np. pracowników bibliotek, personel laboratoryjny i pracowników działu informatycznego.

W ramach **projektów strukturalnych** można zazwyczaj prowadzić szeroki wachlarz takich działań jak:

- wzmocnienie umiędzynarodowienia systemów szkolnictwa wyższego;
- wprowadzenie reform typu bolońskiego (trzystopniowy system kształcenia, zapewnianie jakości, ocena itp.);
- wdrożenie takich narzędzi przejrzystości, jak system punktów zaliczeniowych, procedury akredytacji, wytyczne dotyczące uznawania efektów dotychczasowego uczenia się i uczenia się pozaformalnego itp.;
- ustanowienie krajowych ram kwalifikacji;
- opracowanie i wdrożenie wewnętrznych i zewnętrznych systemów/wytycznych w zakresie zapewniania jakości;
- opracowanie i wdrożenie nowych podejść i narzędzi do kształtowania polityki i monitorowania, w tym tworzenie organów, organizacji lub stowarzyszeń przedstawicielskich;
- wzmocnienie integracji kształcenia, badań i innowacji.

Działania te mogą konkretnie obejmować:

- ankiety i badania dotyczące konkretnych kwestii w zakresie reform;
- doradztwo w zakresie polityki i porady ekspertów;
- organizację konferencji, seminariów, warsztatów, okrągłych stołów (których efektem powinny być wnioski i zalecenia operacyjne);
- organizację szkoleń dla kadry w zakresie kwestii związanych z polityką;
- organizację szkoleń dla kadry (które mogą obejmować opracowanie podręczników i wytycznych w zakresie szkolenia), w tym kadry dydaktycznej i wspierających ją pracowników, pracowników technicznych, a także pracowników uczelnianej administracji i kadry kierowniczej uczelni;
- organizację kampanii informacyjnych.

W obu wyżej opisanych kategoriach projektów można otrzymać dofinansowanie na **specjalny komponent mobilności**, który obejmuje co najmniej jedno z poniższych działań oraz dotyczy wyłącznie projektów z krajami partnerskimi uprawnionymi do korzystania ze specjalnego komponentu mobilności:

Mobilność studentów:

- **okres studiów** realizowany za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego

Aby zapewnić wysoką jakość działań w zakresie mobilności, które w maksymalnym stopniu wpłyną na studentów, działania w zakresie mobilności musi być dostosowane do stopnia studiów, jakie odbywa dany student, oraz do jego osobistych potrzeb rozwojowych. Okres studiów realizowanych za granicą musi być objęty programem studiów danego studenta, tak by mógł on ukończyć studia w ramach krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego stopnia (studia licencjackie lub odpowiadające takim studiom), drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające takim studiom) i trzeciego stopnia (doktoranckich).

Mobilność studenta musi być związana z tematem/obszarem tematycznym określonym w projekcie.

- **praktyka (staż) realizowana za granicą** w przedsiębiorstwie lub dowolnym innym miejscu pracy w jednym z krajów konsorcjum. Praktyki zagraniczne w miejscu pracy są także wspierane w trakcie studiów krótkiego cyklu, studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Dotyczy to również „asystentur” dla studentów – przyszłych nauczycieli.

W miarę możliwości praktyki powinny stanowić integralną część programu studiów.

- **Połączenie obu rodzajów mobilności**

Mobilność pracowników:

- **okres nauczania:** działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom dowolnej uczestniczącej organizacji na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą.
- **okres szkolenia** w jednym z krajów konsorcjum: działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników nie-dydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie: a) uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach, m.in. w ukierunkowanych zawodowo szkoleniach językowych lub szkoleniach zagranicznych (z wyłączeniem konferencji); b) praktycznego doświadczenia edukacyjnego (*job shadowing*)/okresów obserwacji/szkoleń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W PROJEKIE BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W zależności od swych celów, projekty budowania potencjału powinny angażować najbardziej odpowiednich i różnorodnych partnerów, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością. Istotne będzie, aby zapewnić równy i aktywny udział różnych partnerów, oparty na odpowiednim podziale zadań i jasnym zaprezentowaniu możliwości tworzenia sieci, oraz aby udział ten opierał się na różnych poziomach partnerstwa, a nie jedynie na indywidualnym uczestnictwie, w celu zwiększenia wpływu.

Partnerzy muszą przedłożyć upoważnienia¹²⁰ podpisane pomiędzy koordynatorem a każdym partnerem, potwierdzające, że upoważniają koordynatora do działania w ich imieniu i na ich rachunek przy podpisywaniu ewentualnej umowy i dodatkowych klauzul czy aneksów z Agencją Wykonawczą ds. Edukacji, Sektora Audiowizualnego i Kultury.

Zgodnie z zakresem i celami tej akcji projekt budowania potencjału skierowany jest do uczestniczących organizacji z uprawnionych krajów partnerskich. Działania i efekty określone we wniosku należy ukierunkować tak, by przynosiły korzyści uprawnionym krajom partnerskim, ich instytucjom i systemom szkolnictwa wyższego.

Instytucje szkolnictwa wyższego z uprawnionych krajów partnerskich zachęca się do tego, by występowały jako wnioskodawcy, pod warunkiem, że posiadają wymaganą zdolność operacyjną i finansową.

¹²⁰ Upoważnienie właściwie podpisane przez prawnego przedstawiciela organizacji partnerskiej będzie stanowić załącznik do umowy finansowej, a zatem ma moc prawną. Wzoru dostarczonego przez agencję należy używać we wszystkich przypadkach bez wprowadzania zmian lub dostosowań. Upoważnienie należy przedstawić, korzystając ze wzoru opublikowanego z oficjalnymi dokumentami dotyczącymi zaproszenia do składania wniosków.

Organizacje uczestniczące z krajów programu wnoszą swoją wiedzę fachową i doświadczenie związane z celami projektu. Ich rola polega na przyczynieniu się do osiągnięcia celów projektu, a zatem koncepcja projektu nie powinna obejmować potrzeb wspomnianych instytucji. Organizacje te kwalifikują się do otrzymania części budżetu w związku z kosztami poniesionymi z uwagi na pełnioną przez nie rolę.

W projekt budowania potencjału w szkolnictwie wyższym można również z pożytkiem zaangażować partnerów stowarzyszonych (fakultatywnie). Organizacje te (np. partnerzy nieakademiccy) pośrednio przyczyniają się do realizacji określonych zadań/działań lub wspierają upowszechnianie wyników i trwałość projektu. Taki wkład może mieć np. formę transferu wiedzy i umiejętności, kursów uzupełniających czy możliwości oddelegowania lub odbycia praktyki. Partnerzy stowarzyszeni nie zaliczają się do minimalnej liczby instytucji szkolnictwa wyższego lub ministerstw wymaganych do utworzenia partnerstwa. W sprawach dotyczących zarządzania umowami, „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za część konsorcjum, a zatem nie są uznawani za beneficjentów, a ich koszty nie są brane pod uwagę przy obliczaniu wysokości dofinansowania UE.

Jeżeli w projekcie przewiduje się specjalny komponent mobilności:

- organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/kadrą muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie zajęć” – lub przez kadre – w „porozumieniu o mobilności” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach (zob. niżej) określa się docelowe efekty kształcenia, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron. W przypadku gdy działanie dotyczy dwóch instytucji szkolnictwa wyższego (mobilność studentów w celu studiowania i mobilność kadry w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych), porozumienie międzyinstytucjonalne musi być zawarte między instytucją wysyłającą i instytucją przyjmującą jeszcze przed rozpoczęciem wymiany.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W PROJEKTACH BUDOWANIA POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM?

Wnioskodawca/koordynator: organizacja uczestnicząca, która składa wniosek projektowy w imieniu partnerów. Koordynator ponosi pełną odpowiedzialność za realizację projektu zgodnie z umową. Koordynacja obejmuje następujące obowiązki:

- reprezentuje i działa w imieniu partnerów projektu w relacjach z Komisją Europejską;
- ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
- koordynuje projekt we współpracy z partnerami.

Pełnoprawni partnerzy: są to organizacje uczestniczące z krajów programu lub krajów partnerskich, które wnoszą aktywny wkład w osiąganie celów projektu budowania potencjału. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać pełnomocnictwo, aby przekazać organizacji koordynującej odpowiedzialność za działanie w charakterze głównego beneficjenta oraz działanie w jego imieniu podczas realizacji projektu.

Partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): Projekty budowania potencjału mogą obejmować partnerów stowarzyszonych, którzy uczestniczą w realizacji określonych zadań/działań w ramach projektu lub wspierają upowszechnianie wyników i trwałość projektu. W sprawach związanych z zarządzaniem umową „partnerzy stowarzyszeni” nie są uznawani za część partnerstwa i nie otrzymują dofinansowania, ani nie są uwzględniani w kontekście minimalnych wymogów dotyczących składu konsorcjum. Należy jednak jasno opisać ich udział i rolę w projekcie oraz różnych działaniach.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt budowania potencjału szkolnictwa wyższego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione kraje partnerskie	Kraje partnerskie należące do regionów 1–4 i 6–11 włącznie (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).
Uprawnione organizacje uczestniczące ¹²¹	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca pełne studia kończące się tytułami zawodowymi lub stopniami naukowymi oraz uznawanymi dyplomami na poziomie kwalifikacji przyznawanych w szkolnictwie wyższym¹²² (określana jako instytucja szkolnictwa wyższego i uznana za taką przez właściwy organ); <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda organizacja publiczna lub prywatna prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być: <ul style="list-style-type: none"> – publiczne, prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym (w tym ministerstwa); – partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształceniu zawodowym i kształceniu dorosłych); – ☒ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa (w tym krajowe lub międzynarodowe stowarzyszenia lub sieci instytucji szkolnictwa wyższego, stowarzyszenia studentów lub nauczycieli itp.); – instytucja kultury, biblioteka, muzeum; – instytucja prowadząca poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w kraju programu lub w uprawnionym kraju partnerskim.</p> <p>Instytucje szkolnictwa wyższego usytuowane w kraju programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z uprawnionych krajów partnerskich; w odniesieniu do specjalnego komponentu mobilności, instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w uprawnionych krajach partnerskich będą jednak musiały zawrzeć umowy międzyinstytucjonalne ze wszystkimi partnerskimi instytucjami szkolnictwa wyższego, uznając tym samym zasady Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.</p> <p>Wydziały/szkoły/kolegia/instytuty/ośrodki/fundacje/instytuty lub inne jednostki stanowiące część instytucji szkolnictwa wyższego, ale ustanowione jako niezależne podmioty prawne, uznaje się za nieuprawnione (nawet jeżeli posiadają numer identyfikacyjny uczestnika), chyba że złożą specjalne oświadczenie dotyczące projektu, podpisane przez rektora/przełożonego instytucji szkolnictwa wyższego, upoważniające je do podejmowania zobowiązań w imieniu całej instytucji.</p>

¹²¹ Następujące rodzaje organizacji nie są uprawnione:

- instytucje UE i inne organy UE, w tym wyspecjalizowane agencje (wyczerpujący wykaz tych instytucji jest dostępny na stronie internetowej: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_pl.htm);
- biura krajowe programu Erasmus+ w uprawnionych krajach partnerskich (w celu uniknięcia ewentualnego konfliktu interesów lub podwójnego finansowania);
- organizacje zarządzające programami UE, np. agencje narodowe programu Erasmus+ powinny się odnieść do części C niniejszego przewodnika.

¹²² Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia (ISCED), wykształcenie wyższe, **co najmniej** poziom 5. poziom kształcenia policealnego – poziom 4 w ISCED 2011 – nie jest akceptowany.

	<p>Stowarzyszenia lub organizacje instytucji szkolnictwa wyższego zajmujące się promowaniem, podnoszeniem jakości i reformą szkolnictwa wyższego, a także współpracą z Europą i między Europą a innymi częściami świata, są uprawnione do udziału. Jeżeli takie stowarzyszenia, organizacje lub sieci obejmują również inne sektory kształcenia i szkolenia, ich działania muszą skupiać się przede wszystkim na szkolnictwie wyższym, co musi zostać wyraźnie odzwierciedlone w statucie organizacji oraz jej strukturach zarządzania. Stowarzyszenia, organizacje lub sieci instytucji szkolnictwa wyższego będą uznawane za jeden podmiot prawny/jedną instytucję partnerską, co oznacza, że będą traktowane jako jeden podmiot z kraju, w którym znajduje się ich siedziba główna. Takie organizacje nie będą uznawane za instytucje szkolnictwa wyższego. Z dofinansowania mogą korzystać jedynie członkowie, którzy mają siedzibę w kraju programu lub w uprawnionych krajach partnerskich.</p> <p>Międzynarodowe organizacje rządowe mogą uczestniczyć w projektach z zakresu budowania potencjału jako partnerzy na zasadzie samofinansowania.</p> <p>Szczególne postanowienia dotyczące Ukrainy: W przypadku Ukrainy, uprawnionymi instytucjami szkolnictwa wyższego są tylko te uznane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy (w celu uzyskania dalszych informacji należy skontaktować się z Krajowym Biurem Erasmus+ na Ukrainie).</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Następujące rodzaje organizacji uczestniczących mogą złożyć wniosek o dofinansowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instytucja szkolnictwa wyższego; • stowarzyszenie lub organizacja instytucji szkolnictwa wyższego; • <u>wyłącznie w projektach strukturalnych</u>: prawnie uznana krajowa lub międzynarodowa organizacja rektorów, nauczycieli lub studentów <p>ustanowione w kraju programu lub w uprawnionym kraju partnerskim.</p> <p>Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w dany projekt.</p> <p>Wyjątek: organizacje uczestniczące z Libii i Syrii (Region 3) oraz Federacji Rosyjskiej (Region 4) nie mogą występować jako wnioskodawcy.</p>

<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Projekty budowania potencjału muszą spełniać wszystkie następujące kryteria:</p> <p>Projekty obejmujące tylko jeden kraj partnerski (projekty krajowe):</p> <p>W projekcie musi uczestniczyć przynajmniej jeden uprawniony kraj partnerski oraz trzy kraje programu.</p> <p>Projekty te muszą obejmować, jako pełnoprawnych partnerów, następującą minimalną liczbę instytucji szkolnictwa wyższego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co najmniej jedną instytucję szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech krajów programu uczestniczących w projekcie; • co najmniej trzy instytucje szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego uczestniczącego w projekcie. • W projekcie musi uczestniczyć co najmniej tyle samo instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego, ile instytucji szkolnictwa wyższego z krajów programu. <p>Wyjątek: w krajach partnerskich, w których istnieje łącznie mniej niż 5 instytucji szkolnictwa wyższego lub w jednej instytucji studiuje ponad 50% ogółu studentów, akceptowane będą wnioski z udziałem tylko jednej instytucji szkolnictwa wyższego z tych krajów.</p> <p>Projekty obejmujące dwa lub więcej krajów partnerskich (projekty wielonarodowe):</p> <p>W projekt muszą uczestniczyć przynajmniej dwa uprawnione kraje partnerskie oraz przynajmniej trzy kraje programu. Kraje partnerskie mogą być z tego samego regionu¹²³ lub z innych regionów objętych tą akcją.</p> <p>Projekty te muszą obejmować, jako pełnoprawnych partnerów, następującą minimalną liczbę instytucji szkolnictwa wyższego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co najmniej jedną instytucję szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech krajów programu uczestniczących w projekcie; • co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego z każdego kraju partnerskiego uczestniczącego w projekcie; • w projekcie musi uczestniczyć co najmniej tyle samo instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego, ile instytucji szkolnictwa wyższego z krajów programu. <p>Wyjątek: w krajach partnerskich, w których istnieje łącznie mniej niż 5 instytucji szkolnictwa wyższego lub w jednej instytucji studiuje ponad 50% ogółu studentów, akceptowane będą wnioski z udziałem tylko jednej instytucji szkolnictwa wyższego z tych krajów, pod warunkiem, że projekt obejmuje przynajmniej tyle instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich, ile z krajów programu.</p> <p><u>Dodatkowe specyficzne kryteria:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekty strukturalne: w projektach muszą również uczestniczyć, w charakterze pełnoprawnych partnerów, ministerstwa odpowiedzialne za szkolnictwo wyższe w każdym uprawnionym kraju partnerskim, do którego skierowany jest projekt. • W projektach z udziałem partnerów z Regionu 4 (Federacja Rosyjska) musi uczestniczyć jeszcze co najmniej jeden inny kraj partnerski. • W projektach z udziałem partnerów z Regionu 8 (Ameryka Łacińska) muszą uczestniczyć co najmniej dwa kraje partnerskie z tego regionu.
<p>¹²³ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego. Klasyfikacja regionów mająca zastosowanie w programie Erasmus+ jest zgodna z kategoryzacją sporządzoną przez różne instrumenty działań zewnętrznych UE.</p>	

Pozostałe kryteria	Jeżeli w projekcie uczestniczy stowarzyszenie, organizacja lub sieć instytucji szkolnictwa wyższego, muszą zostać spełnione podane wyżej wymagania dotyczące minimalnej liczby uczestniczących organizacji, a stowarzyszenie/organizację/sieć liczy się tylko jako jeden partner z kraju, w którym znajduje się ich siedziba. Należy pamiętać, że organizacje te nie mogą być uznane za instytucje szkolnictwa wyższego.
Czas trwania projektu	Projekty budowania potencjału mogą trwać dwa lub trzy lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu. Jedynie w wyjątkowych okolicznościach można jednorazowo wydłużyć okres kwalifikowalności o 12 miesięcy, jeżeli nie jest możliwe by koordynator sfinalizował projekt w przewidzianym terminie.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 9 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 15 października tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Wniosek należy złożyć zgodnie z warunkami określonymi w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski mogą również być oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proponowany projekt i przewidziane rezultaty skutecznie przyczynią się do realizacji celów akcji „Budowanie potencjału w kraju(-ach) docelowym(-owych)”. ▪ Wniosek w sposób wyraźny dotyczy krajowych i regionalnych priorytetów tematycznych określonych w ramach programu w odniesieniu do jego docelowego(-ych) kraju(-ów) lub regionu(-ów). ▪ Proponowany projekt jest adekwatny i wykonalny, uwzględniając uwarunkowania lokalne w docelowym(-ych) kraju(-ach) partnerskim(-ich). Porad w tym zakresie udzielają delegatury UE w odpowiednich krajach. ▪ We wniosku wyjaśnia się, dlaczego planowane działania i oczekiwane efekty w najlepszy sposób zaspokoją potrzeby grup docelowych. ▪ Projekt wpisuje się w strategię na rzecz modernizacji, rozwoju i umiędzynarodowienia docelowych instytucji szkolnictwa wyższego oraz jest zgodny ze strategiami rozwoju na rzecz szkolnictwa wyższego w uprawnionych krajach partnerskich. ▪ Cele projektu są jasne, realne i właściwe, oparte na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb. ▪ Projekt jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy bądź projekty realizowane w ramach obecnych lub wcześniejszych akcji. ▪ We wniosku wykazano, że nie jest możliwe osiągnięcie podobnych wyników w ramach krajowego, regionalnego lub lokalnego finansowania.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania proponowane w okresie realizacji projektu charakteryzują się wysoką jakością, są adekwatne i odpowiednie do osiągnięcia przewidzianych celów i efektów. ▪ Proponowana metodologia jest innowacyjna, wykonalna i odpowiednia do osiągnięcia przewidzianych efektów. ▪ Projekt jest racjonalny ekonomicznie i przeznaczono w nim odpowiednie

	<p>środki na każde działanie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ogólny plan projektu zapewnia spójność między proponowanymi celami, metodologią, działaniami i wnioskowanym budżetem. ▪ Plan prac jest jasny i realny, obejmuje precyzyjnie określone działania, realne terminy, jasno określone rezultaty i cele pośrednie. Przedstawia zdolność do logicznego i odpowiedniego planowania oraz obejmuje odpowiednie etapy dotyczące przygotowania, wdrożenia, oceny, działań następczych i upowszechnienia wyników. ▪ Wyzwania/ryzyko związane z projektem są wyraźnie wskazane, a działania ograniczające ryzyko są odpowiednio ukierunkowane. Środki kontroli jakości obejmujące wskaźniki i poziomy odniesienia zapewniają realizację projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. Wiarygodne źródła służą weryfikacji wskaźników w celu zmierzenia efektów akcji.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt zakłada silne partnerstwo instytucji szkolnictwa wyższego mające charakter komplementarny. ▪ Zespół odpowiedzialny za projekt posiada niezbędne umiejętności, doświadczenie, wiedzę fachową oraz wsparcie w zakresie zarządzania w celu skutecznego osiągnięcia wszystkich aspektów projektu. ▪ W stosownych przypadkach projekt angażuje również najbardziej odpowiednich i różnorodnych partnerów nieakademickich, co pozwoli na czerpanie korzyści z ich różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej. ▪ Podział obowiązków i zadań jest jasny, odpowiedni i pokazuje zaangażowanie i aktywny udział wszystkich organizacji uczestniczących w powiązaniu z ich szczególną wiedzą fachową i potencjałem. ▪ Proponuje się skuteczny mechanizm zapewniający dobrą koordynację, podejmowanie decyzji i komunikację między organizacjami uczestniczącymi, uczestnikami i innymi zainteresowanymi stronami. ▪ Organizacje uczestniczące z uprawnionych krajów partnerskich są w zadowalający sposób zaangażowane w realizację akcji i w podejmowanie decyzji (wraz z wdrażaniem środków na rzecz rozwiązywania konfliktów). ▪ Projekt obejmuje instytucje szkolnictwa wyższego, które w przeszłości nie skorzystały ze wsparcia na rzecz budowania potencjału.
<p>Wpływ i trwałość (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt będzie miał znaczący wpływ na zdolność organizacji uczestniczących (głównie instytucji szkolnictwa wyższego) w uprawnionych krajach partnerskich, w szczególności na rozwój i modernizację szkolnictwa wyższego, aby pomóc im otworzyć się na całe społeczeństwo, rynek pracy i cały świat oraz aby wspierać ich potencjał w zakresie międzynarodowej współpracy. ▪ Projekt przyniesie efekt mnożnikowy poza organizacjami uczestniczącymi, na szczeblu lokalnym/regionalnym/krajowym lub międzynarodowym. Przewidziano mechanizmy umożliwiające ocenę efektywnego wpływu osiągniętego w ramach projektu. ▪ Plan upowszechnienia rezultatów w trakcie trwania projektu i po jego zakończeniu jest jasny i efektywny, obejmuje odpowiednie zasoby zidentyfikowane w każdej organizacji uczestniczącej, mając na celu zapewnienie wysokiej jakości upowszechniania doświadczeń i rezultatów związanych z projektem wśród zainteresowanych stron. ▪ Projekt zapewni rzeczywistą trwałość proponowanych działań i rezultatów po zakończeniu projektu, w szczególności poprzez pozyskiwanie współfinansowania lub innych form wsparcia. Zapewni również upowszechnienie i skuteczne wykorzystanie/wdrożenie wyników projektu.

Na etapie oceny złożone wnioski mogą uzyskać maksymalnie 100 punktów. Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać w sumie co najmniej 60 punktów, a niezależnie od tego co najmniej 15 punktów za kategorię „Adekwatność projektu”.

Zaakceptowanie wniosku nie stanowi zobowiązania do przyznania dofinansowania równego kwocie wskazanej przez

wnioskodawcę. Wnioskowane dofinansowanie może zostać zredukowane na podstawie zasad finansowych mających zastosowanie do tej akcji oraz wyników oceny.

Do finansowania będą rekomendowane maksymalnie trzy wnioski projektowe danej organizacji wnioskującej.

PRIORYTETY

W zależności od krajów uczestniczących w projekcie, mogą zostać określone krajowe, regionalne lub przekrojowe priorytety dotyczące obu kategorii projektów (projektów wspólnych i strukturalnych). W takim przypadku w projektach należy przedstawić, w jaki sposób i w jakim zakresie spełniają one te priorytety.

Wnioski, w których nie uwzględniono krajowych lub regionalnych priorytetów, nie będą brane pod uwagę przy przyznawaniu finansowania. Priorytety przekrojowe będą brane pod uwagę na etapie selekcji celem dokonania wyboru między wnioskami o podobnej jakości.

Proponuje się cztery kategorie krajowych/regionalnych priorytetów, obejmujących następujące obszary:

- obszary tematyczne (w odniesieniu do opracowywania programów nauczania);
- poprawa jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- usprawnianie zarządzania i działania instytucji szkolnictwa wyższego;
- rozwój sektora szkolnictwa wyższego w ramach społeczeństwa.

Projekty krajowe w krajach, w których ustanowiono krajowe priorytety, będą musiały być zgodne z krajowymi priorytetami. W odniesieniu do innych krajów, projekt będzie musiał być zgodny z priorytetami regionalnymi.

Projekty wielonarodowe, czyli projekty obejmujące instytucje z co najmniej dwóch uprawnionych krajów partnerskich, uwzględniające priorytety regionalne lub krajowe (w stosownych przypadkach) uprawnionych krajów partnerskich uczestniczących w projekcie. Oznacza to, że tematyka projektu musi być wymieniona jako priorytet regionalny dla każdego z uczestniczących krajów partnerskich lub tematyka projektu musi być wymieniona jako priorytet krajowy dla każdego z uczestniczących krajów partnerskich. Pierwszeństwo będą miały projekty skupiające się na obszarach tematycznych w niewystarczającym stopniu objętych zrealizowanymi lub aktualnymi projektami oraz projekty obejmujące instytucje szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich, które nie skorzystały z programu lub wcześniejszej generacji programów bądź uczestniczyły w nich w ograniczonym stopniu.

Szczegółowy wykaz priorytetów mających zastosowanie do projektów budowania potencjału zostanie opublikowany na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

SPECJALNY KOMPONENT MOBILNOŚCI

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikowalne przepływy

	Z kraju programu do kraju programu	Z kraju programu do uprawnionego kraju partnerskiego	Z uprawnionego kraju partnerskiego do kraju programu	Z uprawnionego kraju partnerskiego do uprawnionego kraju partnerskiego
Studenci	Niekwalifikowalne	Kwalifikowalne	Kwalifikowalne	Kwalifikowalne
Kadra – w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych	Niekwalifikowalne	Kwalifikowalne	Kwalifikowalne	Kwalifikowalne
Pracownicy instytucji szkolnictwa wyższego – w celu udziału w szkoleniu	Niekwalifikowalne	Niekwalifikowalne	Kwalifikowalne	Kwalifikowalne

Mobilność studentów i kadry musi mieć miejsce za granicą (w innym kraju niż kraj organizacji wysyłającej i kraj zamieszkania studenta/pracownika) w dowolnej z pozostałych organizacji partnerskich uczestniczących w projekcie. Praktyki dla

studentów mogą odbywać się za granicą (w innym kraju niż kraj organizacji wysyłającej i kraj, w którym student mieszka podczas studiów) w dowolnej odpowiedniej organizacji usytuowanej w jednym z krajów uczestniczących w projekcie.

Uprawnione kraje partnerskie	Kraje partnerskie należące do regionów 1, 2 i 3 (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika)
Uprawnione działania	<p><u>Mobilność studentów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ okres studiów realizowany za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub ▪ praktyka (staż) za granicą w przedsiębiorstwie lub dowolnym innym właściwym miejscu pracy. ▪ Połączenie obu tych rodzajów mobilności <p><u>Mobilność pracowników:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ okres nauczania: działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom przedsiębiorstw na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą. ▪ okres szkolenia: działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników nie-dydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie: a) uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach, m.in. w ukierunkowanych zawodowo szkoleniach językowych lub szkoleniach zagranicznych (z wyłączeniem konferencji); b) praktycznego doświadczenia edukacyjnego (<i>job shadowing</i>)/okresów obserwacji/szkoleń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą w jednym z krajów konsorcjum.
Uprawnieni uczestnicy	<p><u>Mobilność studentów:</u></p> <p>Studenci przyjęci na studia kończące się uzyskaniem uznawanego tytułu zawodowego / stopnia naukowego lub innej uznawanej kwalifikacji na poziomie szkolnictwa wyższego (do poziomu doktoratu włącznie) w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego. W przypadku mobilności w celu studiowania student musi być przyjęty co najmniej na drugi rok studiów w ramach szkolnictwa wyższego. Powyższy warunek nie ma zastosowania do praktyk.</p> <p><u>Mobilność pracowników:</u></p> <p>W odniesieniu do okresów nauczania: kadra zatrudniona w instytucji szkolnictwa wyższego lub przedsiębiorstwie zaangażowanym w projekt budowania potencjału.</p> <p>W odniesieniu do okresów szkolenia: kadra zatrudniona w instytucji szkolnictwa wyższego zaangażowanej w projekt budowania potencjału.</p> <p>Należy zauważyć, że studenci i kadra nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie; kryteria wyboru dotyczące udziału w działaniach w zakresie mobilności określa konsorcjum.</p>
Czas trwania mobilności studentów	<p>Okresy studiów: od 3¹²⁴ do 12 miesięcy (w tym okres praktyki włączonej do okresu studiowania za granicą, jeśli jest ona planowana).</p> <p>Praktyki: od 2 do 12 miesięcy.</p> <p>Jeden student może uczestniczyć w okresach mobilności o łącznym maksymalnym czasie trwania do 12 miesięcy¹²⁵ na każdy cykl studiów¹²⁶, niezależnie od liczby i rodzajów działań w zakresie mobilności.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w trakcie studiów pierwszego stopnia (licencjat lub studia odpowiadające licencjatom), w tym studiów o krótkim cyklu (poziomy 5 i 6 EQF); ▪ w trakcie studiów drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające magisterskim – 7 poziom EQF) oraz

124 Minimalny czas trwania okresu studiów wynosi trzy miesiące lub jeden semestr lub trymestr.

125 Wcześniejsze doświadczenie w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie” oraz programu Erasmus Mundus zalicza się do 12 miesięcy przypadających na stopień studiów.

126 Studenci studiów jednostopniowych, na takich kierunkach jak medycyna, mogą być mobilni przez okres do 24 miesięcy.

	<ul style="list-style-type: none"> w trakcie studiów trzeciego stopnia jako doktorant (poziom doktorancki lub 8 poziom EQF). <p>Uczestnictwo bez dofinansowania z funduszy UE jest wliczane w ten maksymalny czas trwania.</p>
Czas trwania mobilności kadry	<p>Mobilność pracowników: od 5 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p> <p>Ponadto we wszystkich przypadkach działanie w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych musi obejmować co najmniej 8 godzin w tygodniu (lub w dowolnym krótszym okresie pobytu). Jeżeli mobilność trwa dłużej niż jeden tydzień, minimalna liczba godzin dydaktycznych w niepełnym tygodniu powinna być proporcjonalna do czasu trwania takiego tygodnia.</p>

KRYTERIA PRZYNAWANIA DODATKOWEGO DOFINANSOWANIA

We wnioskach obejmujących specjalny komponent mobilności należy wykazać, na czym polega wartość dodana lub innowacyjny charakter zajęć proponowanych przez nauczycieli uczestniczących w komponencie mobilności lub proponowanych studentom uczestniczącym w tym komponencie. Należy jasno przedstawić znaczenie wkładu mobilności kadry dla przyjmujących instytucji szkolnictwa wyższego i wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego. Zarówno wysyłające, jak i przyjmujące instytucje szkolnictwa wyższego muszą przestrzegać zapisów Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego i uzgodnić rozwiązania dotyczące optymalnej organizacji działań w zakresie mobilności.

Specjalne działania w zakresie mobilności będą podlegały ocenie i punktacji jako odrębny element projektów budowania potencjału. Będą one oceniane według następujących kryteriów:

<p>Jakość planu specjalnego komponentu mobilności i jego realizacji</p> <p>(maksymalnie 10 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Komponent mobilności w pełni przyczynia się do osiągnięcia celów projektu i został w nich właściwie uwzględniony, w szczególności w zakresie obszarów/zagadnień tematycznych, których dotyczy projekt. Zajęcia prowadzone przez nauczycieli uczestniczących w komponencie mobilności lub dla studentów uczestniczących w komponencie mobilności stanowią wartość dodaną projektu. Wniosek zawiera przejrzyste kryteria i skuteczną procedurę identyfikacji i wyboru uczestników komponentu mobilności. Środki dotyczące jakości wprowadzono zarówno w organizacji wysyłającej, jak i przyjmującej, w celu monitorowania działania w zakresie mobilności oraz podjęcia odpowiednich środków, jeżeli przewidziane początkowo wyniki nie zostaną osiągnięte. Instytucja przyjmująca oferuje swoim studentom wysokiej jakości opiekę i wsparcie (sesja wprowadzająca, zajęcia z języka miejscowego/z lokalnej kultury, opieka dydaktyczna i pedagogiczna, pomoc w zakwaterowaniu itp.). W projekcie wykazano, że działania w zakresie mobilności mają pozytywny wpływ nie tylko na osoby czerpiące z nich korzyści, lecz także na instytucje uprawnionych krajów partnerskich, i wyjaśniono, w jaki sposób doświadczenia związane z pomyślnie zrealizowanym okresem mobilności zostaną uznane i docenione na szczeblu instytucjonalnym. Przedstawiono jasno znaczenie wkładu mobilności kadry wniesionego do przyjmujących instytucji szkolnictwa wyższego w odniesieniu do studentów objętych projektem oraz do macierzystych instytucji szkolnictwa wyższego (upowszechnianie zdobytego doświadczenia/kompetencji w szkolnictwie wyższym i poza nim). We wniosku opisuje się strategię skutecznego poświadczania lub uznawania efektów kształcenia uczestników i okresów mobilności, obejmującą określenie wspólnych mechanizmów uznawania i oceny wyników (w tym opracowanie systemu przeliczania ocen); oraz stosowanie możliwych do przeniesienia punktów zaliczeniowych i suplementu do dyplomu.
---	--

Komponenty mobilności, które otrzymały pięć lub mniej punktów, nie będą rozpatrywane do finansowania.

Na etapie składania wniosku wnioskodawcy ubiegający się o przyznanie specjalnego komponentu mobilności dla studentów i pracownicy instytucji szkolnictwa wyższego będą musieli przedstawić następujące informacje:

- liczbę studentów i pracowników, którzy mają wziąć udział w działaniach w zakresie mobilności w trakcie trwania projektu;
- średni czas trwania planowanych działań w zakresie mobilności na jednego uczestnika;
- instytucje przyjmujące i wysyłające.

Na tej podstawie i zależnie od wyników procesu oceny Agencja Wykonawcza może przyznać dofinansowanie na określoną liczbę działań w zakresie mobilności, do maksymalnej liczby działań, o jaką ubiega się wnioskodawca. W żadnym przypadku dofinansowanie nie przekroczy 80% dofinansowania przyznanego na wspólny projekt lub projekt strukturalny (z wyłączeniem komponentu mobilności).

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O PROJEKCIE BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Akcja w zakresie budowania potencjału w szkolnictwie wyższym jest przeprowadzana w ramach priorytetów unijnego Programu działań na rzecz zmian. Pracując nad ostateczną listą projektów, które zostaną objęte dofinansowaniem, Unia Europejska weźmie pod uwagę konieczność zapewnienia równowagi geograficznej i różnorodności, a także pogłębiające się różnice między poszczególnymi krajami rozwijającymi się.

Finansowanie tej akcji opiera się na regionalnych pulach środków finansowych. Po uwzględnieniu jakości projektów w odniesieniu do kryteriów przyznania dofinansowania, ich zbieżności z lokalnymi potrzebami oraz środków budżetowych dostępnych dla danego regionu można uwzględnić potrzebę osiągnięcia dostatecznej reprezentacji geograficznej oraz zapewnienia różnorodności, jeżeli chodzi o liczbę projektów realizowanych w danym kraju.

WSPÓŁPRACA REGIONALNA

Współpraca regionalna (kraje w tym samym regionie) i międzyregionalna (współpraca między różnymi regionami świata) powinna być adekwatna i uzasadniona szczegółową analizą wspólnych potrzeb i celów. Wybór krajów musi być odpowiedni i spójny z proponowanymi celami, w szczególności w odniesieniu do krajów z różnych regionów. Współpraca międzyregionalna jest możliwa w projektach wielonarodowych, pod warunkiem że temat wniosku wymieniono jako priorytet regionalny lub krajowy (w stosownych przypadkach) w odniesieniu do wszystkich uprawnionych krajów partnerskich, których dotyczy projekt.

WPLYW I UPOWSZECHNIANIE

Oczekuje się, że projekty budowania potencjału będą miały długoterminowy strukturalny wpływ na systemy, organizacje/instytucje i osoby w uprawnionych krajach partnerskich. W projektach należy przedstawić ich innowacyjny charakter, wpływ i trwałość ich wyników oraz sposób, w jaki zamierza się utrzymać lub udoskonalić efekty po zakończeniu projektu. W stosownych przypadkach należy wykazać, że projekty bazują na wynikach poprzednich projektów finansowanych przez UE, np. w ramach poprzednich programów Alfa, Edulink, Erasmus Mundus i Tempus. W każdym wniosku należy przedstawić, w jaki sposób wyniki projektu będą upowszechniane w odpowiednich grupach docelowych. Wnioski dotyczące projektów strukturalnych mających na celu głównie wywarcie wpływu na szczeblu instytucjonalnym, w których nie wykazano, że projekt będzie miał ogólnokrajowy wpływ, nie zostaną wybrane.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA (WSPÓLNYCH I STRUKTURALNYCH) PROJEKTÓW BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Wsparcie finansowe na rzecz projektów Erasmus+ dotyczących budowania potencjału opiera się na szacunkowym budżecie łączącym dofinansowanie kosztów jednostkowych i koszty rzeczywiste.

W ramach projektów budowania potencjału w szkolnictwie wyższym ponoszonych jest szereg różnych kosztów, w tym koszty wynagrodzeń, koszty podróży i koszty pobytu, koszty sprzętu, koszty podwykonawstwa, koszty upowszechniania informacji, publikowania, tłumaczeń, koszty ogólne itp.

Termin „dofinansowanie” dotyczy kwoty finansowania, o którą można wystąpić w ramach programu, stanowiącej wkład finansowy Unii Europejskiej w projekt, i nie należy go mylić z kosztami całkowitymi projektu obejmującymi również współfinansowanie z instytucji partnerskich i przez zewnętrzne zainteresowane strony.

Dofinansowanie UE projektu należy uznać za wkład pokrywający część kosztów faktycznych poniesionych przez instytucje partnerskie w związku z podejmowanymi działaniami przewidzianymi we wniosku/projekcie. Uczestnictwo w projekcie budowania potencjału wymaga współfinansowania przez instytucje będące beneficjentami. W związku z tym partnerzy projektu muszą oszacować kwotę współfinansowania na samym początku, gdy przygotowujemy jest wniosek.

Zasadę współfinansowania uwzględniono przy określaniu podejścia do finansowania, a w szczególności przy określaniu poziomu dofinansowania kosztów jednostkowych stosowanych do obliczania budżetu/kwoty dofinansowania projektu. W związku z tym wnioskodawcy i beneficjenci będą musieli przedstawić szczegółowe informacje na temat przewidzianego współfinansowania do celów informacyjnych i do celów przejrzystości. Uzasadnienie wydatków i przedstawienie dokumentów potwierdzających nie będzie wymagane.

Mimo że realizacja projektu może wymagać innych rodzajów wydatków (takich jak koszty upowszechniania, publikowania, tłumaczenia, jeżeli nie są ponoszone w ramach podwykonawstwa, koszty ogólne), wydatki te nie będą uwzględniane przy obliczaniu proponowanego dofinansowania. W związku z tym będą one musiały zostać pokryte w ramach współfinansowania.

Sprawozdawczość finansowa dotycząca pozycji budżetowych opartych na dofinansowaniu kosztów jednostkowych (wkład w koszty osobowe, koszty podróży i koszty pobytu) będzie bazować na zasadzie „zdarzenia uruchamiającego”. Beneficjenci będą musieli wykazać, że działania rzeczywiście zrealizowano poprawnie i osiągnięto rezultaty, nie będą jednak zobowiązani do składania sprawozdań na temat wykorzystania funduszy. W rezultacie tego, po spełnieniu wymogów dotyczących działań i osiągnięć, beneficjenci będą mieli możliwość elastycznego zarządzania funduszami przyznanymi na pokrycie wydatków niezbędnych do realizacji projektu.

Sprawozdawczość finansowa dotycząca pozycji budżetowych opartych na kosztach rzeczywistych (sprzęt i podwykonawstwo) będzie bazować na wydatkach faktycznie poniesionych, które wymagają należytego udokumentowania (zob. poniżej).

Proponowane dofinansowanie nigdy nie przekroczy kwoty dofinansowania, o którą się wnioskuje, i będzie zależne od:

- kwoty dofinansowania, o jaką ubiega się wnioskodawca, kwalifikowalności działań i racjonalności ekonomicznej projektu;
- całkowitego budżetu przeznaczonego na projekty budowania potencjału.

Partnerzy muszą uzgodnić szczegółowe warunki dotyczące realizacji projektu pod względem finansowym, które należy sformalizować poprzez zawarcie umowy o partnerstwie podpisanej na początku realizacji projektu.

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Minimalna kwota dofinansowania UE w odniesieniu do projektów wspólnych i strukturalnych: 500 000 EUR
Maksymalna kwota dofinansowania UE w odniesieniu do projektów wspólnych i strukturalnych: 1 000 000 EUR

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota / górny pułap		Zasada alokacji	
Koszty osobowe	Dofinansowanie kosztów wynagrodzenia pracowników wykonujących zadania bezpośrednio konieczne dla osiągnięcia celów projektu	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	B4.1	na zaangażowaną osobę zarządzającą na dzień pracy w projekcie	Maksymalnie 40% łącznej kwoty dofinansowania	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wielkość zasobów niezbędnych do realizacji proponowanych działań i osiągnięcia wyników. Dofinansowanie zapewnia się pod warunkiem, że wynagrodzenie za wykonanie tych samych zadań jest wypłacane tylko raz.
			B4.2	na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy w projekcie		
			B4.3	na zaangażowanego w projekt pracownika technicznego na dzień pracy w projekcie		
			B4.4	na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy w projekcie		
Koszty podróży	Dofinansowanie kosztów podróży studentów i kadry zaangażowanych w projekt z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem (w tym opłata wizowa i powiązane obowiązkowe ubezpieczenie, ubezpieczenie na czas podróży i koszty rezygnacji, jeżeli są one uzasadnione). Działania i związane z nimi podróże muszą odbywać się w krajach objętych projektem. Agencja musi wyrazić zgodę na każdy wyjątek od tej zasady. Szczegółowy wykaz uprawnionych działań znajduje się w załączniku I do niniejszego przewodnika.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika		Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹²⁷ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹²⁸ . Wsparcie finansowe będzie udzielane jedynie na podróże bezpośrednio związane z	
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika			
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika			
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika			
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika			
W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika						

¹²⁷ Kalkulator odległości: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹²⁸ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1 100 EUR na uczestnika		osiągnięciem celów projektu.
Koszty pobytu	Koszty utrzymania, zakwaterowania, transportu lokalnego i publicznego, takiego jak autobus i taksówka, indywidualnego lub nieobowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Kadra	Do 14. dnia działania: 120 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika + od 61. dnia działania i do 3 miesięcy: 50 EUR na dzień na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestników (włączając podróż).
			Studenci	Do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 90. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika	
Sprzęt	Dofinansowanie zakupu sprzętu niezbędnego do realizacji projektu. Wsparcie zapewnia się tylko w odniesieniu do sprzętu zakupionego dla instytucji szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych. Maksymalnie 30 % łącznej kwoty dofinansowania		Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie tych kosztów należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Podwykonawstwo	Dofinansowanie kosztów podwykonawstwa niezbędnych do realizacji projektu, w tym, w szczególności, kosztów związanych z obowiązkowymi audytami finansowymi (zaświadczenie audytora) oraz kosztów związanych z dowolną zewnętrzną procedurą zapewnienia jakości. Podwykonawstwo w odniesieniu do zadań związanych z zarządzaniem projektami nie kwalifikuje się do dofinansowania.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych. Maksymalnie 10 % łącznej kwoty dofinansowania		Zlecenie podwykonawstwa instytucjom zewnętrznym powinno być sporadyczne. Konsorcjum powinno posiadać szczególne kompetencje i fachową wiedzę praktyczną wymagane do osiągnięcia celów projektu i decydujące o strukturze konsorcjum.

TABELA A – KOSZTY WYNAGRODZEŃ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PROGRAMU

Kategoria pracowników, jaką należy stosować, zależy od pracy, jaka ma być wykonana w ramach projektu, a nie od statusu lub stanowiska danej osoby. Innymi słowy, koszty wynagrodzeń związane na przykład z zadaniami administracyjnymi podejmowanymi przez nauczyciela akademickiego powinny być zaliczane do kategorii „Pracownik administracyjny”. Faktyczne warunki wynagradzania pracowników zaangażowanych w projekt są wspólnie określone przez organizacje zaangażowane w projekt i zatwierdzone przez osoby zarządzające odpowiedzialne za zatrudnianie tych pracowników oraz włączane do umowy o partnerstwie podpisywanej przez partnerów na początku projektu.

Koszty jednostkowe stosowane do obliczenia kwoty dofinansowania są kosztami kraju, w którym zatrudniony jest pracownik, niezależnie od tego, gdzie wykonywane są zadania (tj. pracownik organizacji kraju A pracujący (częściowo) w kraju B jest uwzględniany w kosztach jednostkowych kraju A).

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / Osoba pracująca z młodzieżą	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny ¹²⁹
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	294	241	190	157
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Zjednoczone Królestwo, Islandia	280	214	162	131
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	164	137	102	78
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja	88	74	55	39

¹²⁹ Studenci mogą pracować w ramach projektu, a ich wynagrodzenia mogą być wypłacane z kosztów osobowych (pracowników administracyjnych), pod warunkiem że podpisali umowę o pracę z instytucją należącą do konsorcjum.

TABELA B – KOSZTY WYNAGRODZEŃ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kategoria pracowników, jaką należy stosować, zależy od pracy, jaka ma być wykonana w ramach projektu, a nie od statusu lub stanowiska danej osoby. Innymi słowy, koszty wynagrodzeń związane na przykład z zadaniami administracyjnymi podejmowanymi przez nauczyciela akademickiego powinny być zaliczane do kategorii „Pracownik administracyjny”. Faktyczne warunki wynagradzania pracowników zaangażowanych w projekt są wspólnie określone przez organizacje zaangażowane w projekt i zatwierdzone przez osoby zarządzające odpowiedzialne za zatrudnianie tych pracowników oraz włączane do umowy o partnerstwie podpisywanej przez partnerów na początku projektu.

Koszty jednostkowe stosowane do obliczenia kwoty dofinansowania są kosztami kraju, w którym zatrudniony jest pracownik, niezależnie od tego, gdzie wykonywane są zadania (tj. pracownik organizacji kraju A pracujący (częściowo) w kraju B jest uwzględniany w kosztach jednostkowych kraju A).

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec /	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny ¹³⁰
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Izrael	166	132	102	92
Albania, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Barbados, Bośnia i Hercegowina, Brazylia, Chile, Czarnogóra, Kolumbia, Komory, Dominika, Gabon, Grenada, Kosowo ¹³¹ , Liban, Libia, Meksyk, Nigeria, Peru, Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Serbia, Seszele, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Tajlandia, Urugwaj, Wenezuela, Wyspy Cooka, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	108	80	57	45
Afganistan, Azerbejdżan, Bahamy, Boliwia, Burkina Faso, Chiny, Dżibuti, Ekwador, Gruzja, Gwatemala, Gwinea-Bissau, Irak, Iran, Jamajka, Jordania, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kongo, Kostaryka, Maroko, Mikronezja, Mozambik, Namibia, Palestyna ¹³² , Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Senegal, Surinam, Suazi, terytorium Rosji uznane przez prawo międzynarodowe, Republika Dominikany, Republika Południowej Afryki, Salwador, Trynidad i Tobago, Vanuatu	77	57	40	32

¹³⁰ Studenci mogą pracować w ramach projektu, a ich wynagrodzenia mogą być wypłacane z kosztów osobowych (pracowników administracyjnych), pod warunkiem że podpisali umowę o pracę z instytucją należącą do konsorcjum.

¹³¹ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹³² Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

<p>Algieria, Armenia, Bangladesz, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Botswana, Burundi, Czad, Egipt, Erytrea, Etiopia, Fidzi, Filipiny, Gambia, Ghana, Gujana, Gwinea, Gwinea Równikowa, Honduras, Indie, Indonezja, Jemen, Kambodża, Kirgistan, Kiribati, Kongo – Demokratyczna Republika Kongo, Kuba, Korea Północna (KRLD), Laos, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Mauretania, Mauritius, Mjanma/Birma, Mołdawia, Mongolia, Nauru, Nepal, Nikaragua, Niger, Niue, Pakistan, Palau, Republika Środkowej Afryki, Rwanda, Samoa, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Sudan, Sudan Południowy, Syria, Tadżykistan, Tanzania, Timor – Demokratyczna Republika Timoru Wschodniego, Togo, Tonga, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Uzbekistan, Wietnam, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Zielonego Przylądka</p>	47	33	22	17
---	----	----	----	----

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE SPECJALNEGO KOMPONENTU MOBILNOŚCI

W odniesieniu do specjalnego komponentu mobilności w odpowiednich krajach partnerskich (regiony 1, 2 i 3), oprócz podstawowego budżetu, może zostać przyznany dodatkowy budżet przeznaczony na mobilność studentów i pracowników. Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

**Maksymalna kwota dofinansowania UE w odniesieniu do specjalnego komponentu mobilności:
do 80% całej kwoty dofinansowania UE przyznanego na projekt wspólny lub strukturalny (wyłączając aspekt mobilności)**

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota / górny pułap		Zasada alokacji
Koszty podróży (studenci i pracownicy)	Dofinansowanie kosztów podróży studentów i kadry zaangażowanych w projekt z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem (w tym opłata wizowa i powiązane obowiązkowe ubezpieczenie, ubezpieczenie na czas podróży i koszty rezygnacji, jeżeli są one uzasadnione). Działania i związane z nimi podróże muszą odbywać się w krajach objętych projektem. Agencja musi wyrazić zgodę na każdy wyjątek od tej zasady. Szczegółowy wykaz uprawnionych działań znajduje się w załączniku I do niniejszego przewodnika.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika		Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹³³ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹³⁴ . Wsparcie finansowe będzie udzielane jedynie na podróże bezpośrednio związane z osiągnięciem celów projektu.
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika		
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika		
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika		
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika		
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika		
W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1 100 EUR na uczestnika					
Koszty utrzymania	Koszty utrzymania, zakwaterowania, transportu lokalnego i publicznego, takiego jak autobus i taksówka, indywidualnego lub nieobowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Studenci	Studenci z krajów partnerskich: B5.1 na miesiąc na uczestnika. Studenci z krajów programu: B5.2 na miesiąc na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestników (włączając podróż).
			Kadra	Do 14. dnia działania: B6.1 lub B6.3 na dzień na uczestnika	

¹³³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹³⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

				+	
					od 15. do 60. dnia działania: B6.2 lub B6.4 na dzień na uczestnika

TABELA 1 – KOSZTY UTRZYMANIA STUDENTÓW (KWOTY W EURO NA MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraj przyjmujący	Studenci z krajów partnerskich	Studenci z krajów programu
	Kwota (na miesiąc)	Kwota (na miesiąc)
	B5.1	B5.2
Austria, Dania, Finlandia, Francja, Irlandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo, Włochy	850	Niekwalifikowalne
Belgia, Czechy, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Cypr, Luksemburg, Holandia, Portugalia, Słowenia, Islandia, Turcja	800	Niekwalifikowalne
Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	750	Niekwalifikowalne
Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia i Kosowo ¹³⁵ Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Palestyna ¹³⁶ , Syria, Tunezja	750	650
Wszystkie inne kraje partnerskie	Niekwalifikowalne	Niekwalifikowalne

¹³⁵ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹³⁶ Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

TABELA 2 – KOSZTY UTRZYMANIA PRACOWNIKÓW (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraj przyjmujący	Kadra z krajów partnerskich		Kadra z krajów programu	
	Kwota (na dzień)		Kwota (na dzień)	
	B6.1	B6.2	B6.3	B6.4
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo	160	112	Niekwalifikowalne	
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	140	98	Niekwalifikowalne	
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	120	84	Niekwalifikowalne	
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	100	70	Niekwalifikowalne	
Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia i Kosowo ¹³⁷ Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Palestyna ¹³⁸ , Syria, Tunezja	100	70	160	112
Wszystkie inne kraje partnerskie	Niekwalifikowalne		Niekwalifikowalne	

¹³⁷ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹³⁸ Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

BUDOWANIE POTENCJAŁU W DZIEDZINIE MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty budowania potencjału młodzieży mają na celu:

- wspieranie współpracy i wymian w dziedzinie młodzieży między krajami programu i krajami partnerskimi z różnych regionów¹³⁹ świata;
- poprawę jakości i uznawalności pracy z młodzieżą, pozaformalnego uczenia się i wolontariatu w krajach partnerskich oraz zwiększenie ich synergii i komplementarności z innymi systemami kształcenia, rynkiem pracy i społeczeństwem;
- wspieranie opracowywania, testowania oraz inicjowania systemów i programów mobilności edukacyjnej w zakresie pozaformalnego uczenia się na poziomie regionalnym (tj. w obrębie regionów świata i między tymi regionami);
- propagowanie transnarodowej mobilności w zakresie pozaformalnego uczenia się między krajami programu i krajami partnerskimi, w szczególności ukierunkowanej na osoby młode o mniejszych szansach, aby podnieść poziom kompetencji uczestników i wspierać ich aktywny udział w życiu społecznym.

CZYM JEST PROJEKT BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty budowania potencjału są transnarodowymi projektami współpracy, które opierają się na wielostronnych partnerstwach między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach programu i krajach partnerskich. Mogą one również angażować organizacje prowadzące działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz w innych sektorach społeczno-ekonomicznych.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA PROJEKT BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W ramach projektów budowania potencjału powinno się prowadzić działania, które:

- promują współpracę strategiczną między organizacjami młodzieżowymi z jednej strony, a władzami publicznymi w krajach partnerskich z drugiej;
- promują współpracę między organizacjami młodzieżowymi i organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz z przedstawicielami biznesu i rynku pracy;
- zwiększają zdolności rad młodzieży, platform młodzieżowych oraz władz lokalnych, regionalnych i krajowych zajmujących się młodzieżą w krajach partnerskich;
- zwiększają zdolność w zakresie zarządzania, kierowania, innowacyjności oraz umiędzynarodawiania organizacji młodzieżowych w krajach partnerskich;
- polegają na inicjowaniu, testowaniu i wdrażaniu takich praktyk w zakresie pracy z młodzieżą jak:
- narzędzia i metody na rzecz rozwoju społeczno-zawodowego osób pracujących z młodzieżą i prowadzących szkolenia;
- nieformalne metody uczenia się, w szczególności metody promujące nabywanie/doskonalenie kompetencji, w tym umiejętności korzystania z mediów;
- oferują nowe formy systemów szkoleń praktycznych i symulacji autentycznych przypadków w społeczeństwie; nowe formy pracy z młodzieżą, w szczególności strategiczne korzystanie z otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz lepsze wykorzystanie potencjału technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK);
- promują współpracę, tworzenie sieci kontaktów i działań w ramach partnerskiego uczenia się wspierających skuteczne zarządzanie, umiędzynarodawianie i przywództwo organizacji zajmujących się pracą z młodzieżą.

W ramach projektu budowania potencjału można realizować następujące działania:

¹³⁹ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego.

Działania w zakresie budowania potencjału

- działania promujące dialog polityczny, współpracę, tworzenie sieci kontaktów i wymianę praktyk w dziedzinie młodzieży, m.in. konferencje, warsztaty i spotkania;
- wydarzenia dla młodzieży na dużą skalę;
- kampanie informacyjne i kampanie mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy;
- opracowywanie narzędzi informacyjnych, komunikacyjnych i medialnych;
- opracowywanie metod, narzędzi i materiałów do pracy z młodzieżą oraz programów nauczania, modułów szkoleniowych i takich instrumentów w formie dokumentacji, takich jak Youthpass, w zakresie pracy z młodzieżą;
- tworzenie nowych form pracy z młodzieżą i zapewniania szkoleń i wsparcia, w szczególności poprzez materiały otwartych i elastycznych form uczenia się, wirtualną współpracę oraz otwarte zasoby edukacyjne (OER).

Działania w zakresie mobilności:

- Wymiany młodzieży¹⁴⁰ między krajami programu i uprawnionymi krajami partnerskimi;
- Wolontariat europejski¹⁴¹ z – lub do – uprawnionych krajów partnerskich;
- Mobilność osób pracujących z młodzieżą¹⁴² między krajami programu i uprawnionymi krajami partnerskimi.

Na podstawie zasięgu geograficznego można wyróżnić cztery rodzaje projektów budowania potencjału:

- Projekty budowania potencjału między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach programu oraz w innych krajach partnerskich (z regionów 5-13, zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).

Projekty te, przedstawione przez organizacje z krajów programu, mają na celu zwiększenie możliwości organizacji poprzez realizację działań z zakresu budowania potencjału oraz mogą obejmować działania dotyczące mobilności.

- Projekty budowania potencjału między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach programu oraz w krajach Bałkanów Zachodnich (region 1 – zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika): Okno dla młodzieży z Bałkanów Zachodnich.

Projekty te, przedstawione przez organizacje z Bałkanów Zachodnich (region 1), mają na celu zwiększenie możliwości organizacji młodzieżowych poprzez realizację działań z zakresu budowania potencjału oraz mogą obejmować działania dotyczące mobilności.

- Projekty budowania potencjału między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach programu oraz w krajach partnerskich Partnerstwa Wschodniego (region 2 – zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika): Okno dla młodzieży z Partnerstwa Wschodniego¹⁴³.

Projekty przedstawione przez organizacje z krajów Partnerstwa Wschodniego (Region 2) mają na celu zwiększanie możliwości organizacji młodzieżowych poprzez jeden z dwóch następujących rodzajów projektów:

- Staże młodzieżowe Civil Society Fellowships for Youth:

Te integracyjne i partycypacyjne projekty zwiększą możliwości organizacji młodzieżowych i osób pracujących z młodzieżą, umożliwiając im nawiązywanie konstruktywnych relacji z różnymi partnerami, w tym organami publicznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Wybrani młodzi liderzy („stażyści”) z organizacji składających wnioski będą mogli zwiększyć swoje umiejętności i kompetencje w dziedzinie kształtowania polityki poprzez działania w zakresie mobilności oraz pracę w organizacjach przyjmujących w UE. Działania muszą uwzględniać transnarodową mobilność związaną z pozaformalnym uczeniem się, na przykład programy

¹⁴⁰ Szczegółowy opis tego działania można znaleźć w podrozdziale „Akcja 1: projekty mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą” w części B niniejszego przewodnika.

¹⁴¹ Jak wyżej.

¹⁴² Jak wyżej.

¹⁴³ Finansowane za pośrednictwem programu EU4youth

mentorstwa i *job shadowing*. W ramach realizacji projektów, po powrocie do organizacji wysyłającej młodzi liderzy przeprowadzą dodatkowo projekty na niewielką skalę dotyczące zaangażowania politycznego młodzieży.

- Partnerstwo na rzecz przedsiębiorczości:

Projekty wspierające edukację młodzieży w dziedzinie przedsiębiorczości¹⁴⁴ oraz przedsiębiorczość społeczną młodych ludzi poprzez transnarodowe projekty pozaformalnego uczenia się w oparciu o wielostronne partnerstwa między organizacjami działającymi w wymienionych obszarach, w tym w dziedzinie biznesu. Pierwszeństwo będą miały projekty oferujące praktyczne rozwiązania problemów społecznych występujących w społecznościach, z których pochodzą pomysłodawcy oraz wykorzystujące potencjał gospodarczy danego regionu, w tym również w drodze zaangażowania sektora prywatnego. Projekty tego rodzaju mogą również obejmować działania w zakresie mobilności.

Komisja Europejska przewiduje, że około 60% dostępnych środków zostanie przeznaczonych na staże Civil Society Fellowships for Youth, a 40% na „Partnerstwo na rzecz przedsiębiorczości”.

- Projekty budowania potencjału między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach programu oraz w Tunezji¹⁴⁵.

Projekty przedstawione przez organizacje z Tunezji mają na celu zwiększenie możliwości organizacji poprzez realizację działań z zakresu budowania potencjału oraz mogą obejmować działania dotyczące mobilności.

Powyższe projekty realizowane w ramach trzech „Okien” – dla Bałkanów Zachodnich, krajów Partnerstwa Wschodniego oraz Tunezji – są zgłaszane przez organizacje znajdujące się w jednym z krajów partnerskich sąsiadujących z UE w ramach poszczególnych „Okien”. Mogą w nich również uczestniczyć organizacje partnerskie z pozostałych krajów tego samego regionu. Określenie „Okno” nawiązuje do tego, że na program Erasmus+ przeznaczone zostają dodatkowe środki unijne ukierunkowane na zwiększenie możliwości współpracy młodzieży z krajami partnerskimi sąsiadującymi z UE.¹⁴⁶

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W PROJEKT BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W projekt budowania potencjału zaangażowani są:

- Wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator: 1) ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za cały projekt wobec Agencji Wykonawczej; 2) koordynuje projekt we współpracy z wszystkimi innymi partnerami zaangażowanymi w jego realizację; 3) otrzymuje wsparcie finansowe z programu Erasmus+ i odpowiada za rozdzielenie środków wśród partnerów zaangażowanych w realizację projektu.
- Partnerzy: organizacje aktywnie uczestniczące w przygotowaniu, realizacji i ocenie projektu budowania potencjału.

Jeżeli w ramach projektu przewiduje się realizację wymian młodzieży, wolontariatu europejskiego lub działań w zakresie mobilności osób pracujących z młodzieżą, organizacje uczestniczące zaangażowane w te działania podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wysyłająca: odpowiada za wysyłanie za granicę osób młodych (w tym: dokonywanie praktycznych ustaleń; przygotowanie uczestników przed wyjazdem; zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu).
- organizacja przyjmująca: odpowiada za zorganizowanie działania w swoim kraju, opracowanie programu działań dla uczestników we współpracy z uczestnikami i organizacjami partnerskimi, zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu.

Ponadto udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i

¹⁴⁴ Przedsiębiorczość nie dotyczy wyłącznie aspektu biznesowego. Pojmowana jest również jako sposób rozwoju takich umiejętności jak podejmowanie ryzyka czy rozwiązywanie problemów, które ułatwiają osiągnięcie celów w życiu prywatnym i w edukacji.

¹⁴⁵ Ta akcja wymaga zatwierdzenia przez Komitet Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI).

¹⁴⁶ Działania w zakresie mobilności prowadzone we współpracy z krajami partnerskimi sąsiadującymi z UE, w przypadku których wniosek złożyła organizacja partnerska w kraju programu, mogą również być finansowane w ramach Akcji 1 Projekty mobilności dla młodych ludzi i osób pracujących z młodzieżą oraz w ramach Akcji 3: Spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

dodatkowych kosztów niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu budowania potencjału, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju programu lub w jednym z uprawnionych krajów partnerskich (zob. podrozdział „Czym jest projekt z zakresu budowania potencjału” powyżej).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa (w tym europejskie młodzieżowe organizacje pozarządowe); ▪ krajowa rada młodzieży; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ szkoła/instytut/ośrodek edukacji (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształceniu zawodowym i edukacji dorosłych); ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel świata pracy, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ instytut badawczy; ▪ fundacja; ▪ międzybranżowy ośrodek szkoleń; ▪ instytucja kultury, biblioteka, muzeum; ▪ instytucja prowadząca doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. <p>Organizacje z uprawnionych krajów partnerskich mogą uczestniczyć w projekcie wyłącznie w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców).</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wszelkie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacje niekomercyjne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe (w tym europejskie młodzieżowe organizacje pozarządowe); ▪ krajowa rada młodzieży; ▪ organy publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym. <p>W odniesieniu do projektów pomiędzy krajami programu a innymi krajami partnerskimi z regionów 5–13: Wnioskodawca musi być ustanowiony w kraju programu i składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w realizację projektu. Inne rodzaje organizacji mogą być zaangażowane w realizację projektu wyłącznie w charakterze partnerów, a nie jako wnioskodawcy.</p> <p>W odniesieniu do projektów „Okno dla młodzieży z Bałkanów Zachodnich”: Podmiot składający wniosek musi być ustanowiony w kraju Bałkanów Zachodnich.</p> <p>W odniesieniu do projektów „Okno dla młodzieży z Partnerstwa Wschodniego”: Podmiot składający wniosek musi być ustanowiony w kraju Partnerstwa Wschodniego. Poza wymienionymi powyżej organizacjami uprawnionymi do składania wniosków wnioskodawcami mogą być również firmy prywatne, w tym przedsiębiorstwa społeczne.</p> <p>W odniesieniu do projektów „Okno dla młodzieży z Tunezji”: Podmiot składający wniosek musi być ustanowiony w Tunezji.</p> <p>Wnioskodawcy muszą – w określonym terminie składania wniosków dotyczących projektów – posiadać legalnie zarejestrowaną działalność przez co najmniej jeden rok.</p>

Liczba i profil organizacji uczestniczących	Projekty budowania potencjału mają wymiar transnarodowy i angażują co najmniej 3 organizacje uczestniczące z 3 różnych krajów, spośród których przynajmniej jeden jest krajem programu, a jeden jest uprawnionym krajem partnerskim. W projektach dofinansowywanych w ramach „Okien” nie mogą brać udziału organizacje uczestniczące/uczestnicy z pozostałych regionów sąsiadujących.
Czas trwania projektu	Od 9 miesięcy do 2 lat. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 8 marca do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 lipca a 31 grudnia tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	W wyznaczonym terminie ten sam wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek dotyczący projektu. Do formularza wniosku musi zostać załączony harmonogram dla każdego działania planowanego w ramach projektu.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WYMIANY MŁODZIEŻY

Czas trwania działania	Od 5 dni do 21 dni, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących w działaniu.
Uprawnieni uczestnicy	Osoby młode w wieku od 13 do 30 lat ¹⁴⁷ mieszkające w krajach będących siedzibą organizacji wysyłającej i przyjmującej.
Liczba uczestników	Co najmniej 16 i maksymalnie 60 uczestników (nie uwzględniając lidera(ów) grupy). Co najmniej 4 uczestników na grupę (nie uwzględniając lidera(ów) grupy). Każda grupa krajowa musi mieć co najmniej jednego lidera grupy. Jest to osoba dorosła, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Akredytacja	Wszystkie organizacje ustanowione w kraju programu lub w jednym z krajów partnerskich sąsiadujących z UE muszą posiadać ważną akredytację wolontariatu europejskiego w odpowiednim terminie składania wniosków (więcej informacji na ten temat można znaleźć w podrozdziale dotyczącym wolontariatu europejskiego w załączniku I do niniejszego przewodnika).
Czas trwania działania	od 60 do 12 miesięcy.
Miejsce (miejsca) działań	Wolontariusz z kraju programu musi prowadzić działania w jednym z krajów partnerskich objętych projektem. Wolontariusz z uprawnionego kraju partnerskiego musi prowadzić działania w jednym z krajów programu objętych projektem.

¹⁴⁷ Należy również wziąć pod uwagę:

dolny limit wieku – do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny.

górny limit wieku – w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

Uprawnieni uczestnicy	Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat ¹⁴⁸ mieszkające na stałe w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym wolontariacie europejskim. Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w ramach krótkoterminowego wolontariatu europejskiego w ramach Akcji 1 niniejszego programu, mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.
Liczba uczestników	Maksymalnie 30 wolontariuszy na cały projekt budowania potencjału.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DLA MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Czas trwania działania	Od 5 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących w działaniu.
Uprawnieni uczestnicy	Brak ograniczeń wiekowych. Uczestnicy (z wyjątkiem osób prowadzących szkolenia i osób wspomagających proces kształcenia) muszą mieszkać na stałe w kraju będącym siedzibą ich organizacji wysyłającej lub przyjmującej.
Liczba uczestników	Maksymalnie 50 uczestników (w tym, w razie potrzeby, osoby prowadzące szkolenia i osoby wspomagające proces kształcenia) w każdym działaniu zaplanowanym w ramach projektu.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

¹⁴⁸ Zob. uwaga powyżej.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do celów akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele projektu budowania potencjału”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy realizowane już przez organizacje uczestniczące; - projekt angażuje osoby młode o mniejszych szansach. <p>W przypadku projektów „Partnerstwa na rzecz przedsiębiorczości”:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stopień, w jakim projekty oferują praktyczne rozwiązania problemów społecznych występujących w społecznościach, z których pochodzą pomysłodawcy, oraz wykorzystują potencjał gospodarczy danego regionu, w tym również w drodze zaangażowania sektora prywatnego.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu pracy, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i upowszechniania rezultatów. ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość proponowanych metod uczenia się pozaformalnego. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów kształcenia uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się działania dotyczące mobilności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników mobilności lub angażowania ich w takie działania.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; ▪ Istnienie skutecznych mechanizmów koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym. ▪ Jakość planu upowszechniania rezultatów: odpowiedniość i jakość środków mających na celu dzielenie się rezultatami projektu w obrębie organizacji uczestniczących i poza nimi. ▪ w stosownych przypadkach we wniosku opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po zakończeniu dofinansowania UE.
--	---

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 10 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie”; 15 punktów w kategoriach „Jakość planu projektu i jego realizacji” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie projektu z zakresu budowania potencjału wynosi: 150 000 EUR

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie budowania potencjału w ramach projektu (z wyłączeniem działań z zakresu mobilności), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK); ▪ spotkania w ramach projektów transnarodowych między partnerami projektu w celach związanych z realizacją i koordynacją, konferencje i wydarzenia / imprezy dla młodzieży na dużą skalę (z wyłączeniem kosztów podróży): <ul style="list-style-type: none"> ○ koszty żywienia i zakwaterowania, w tym koszty transportu, ○ koszty związane z wizą i koszty ubezpieczenia, ○ koszty wynajmu pomieszczeń, w których mają odbywać się spotkania, konferencje i inne wydarzenia, ○ koszty tłumaczeń ustnych, ○ koszty prelegentów zewnętrznych; ▪ koszty związane z rezultatami pracy intelektualnej i upowszechnianiem wyników projektów: <ul style="list-style-type: none"> ○ koszty produkcji, ○ koszty tłumaczenia, ○ koszty upowszechniania lub koszty związane z przekazywaniem informacji; ▪ koszty związane z językowym, międzykulturowym i zadaniowym przygotowaniem uczestników działań dotyczących mobilności; ▪ koszty kontroli finansowej projektu <p>Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów</p>	Koszty rzeczywiste	Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami. Koszty osobowe nie są uznawane za koszty kwalifikowalne.

	bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu).										
Koszty podróży	Koszty podróży na spotkania projektów transnarodowych pomiędzy partnerami projektu w celu jego prowadzenia i koordynowania, konferencji oraz wydarzeń młodzieżowych na dużą skalę	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	<table border="1"><tr><td>W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika</td></tr><tr><td>W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika</td></tr><tr><td>W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika</td></tr><tr><td>W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika</td></tr><tr><td>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika</td></tr><tr><td>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika</td></tr><tr><td>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1 100 EUR na uczestnika¹⁴⁹</td></tr></table>	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1 100 EUR na uczestnika ¹⁴⁹	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej. Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę.
W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika											
W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika											
W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika											
W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika											
W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika											
W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika											
W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1 100 EUR na uczestnika ¹⁴⁹											

¹⁴⁹ Włączając osoby prowadzące szkolenie, osoby wspomagające i osoby towarzyszące.

A) ZASADY FINANSOWANIA WYMIAN MŁODZIEŻY ODBYWAJĄCYCH SIĘ W RAMACH PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹⁵⁰ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹⁵¹ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu (obejmujące koszty przygotowania działań, wyżywienia, zakwaterowania, transportu lokalnego, lokali, ubezpieczenia, wyposażenia i materiałów, oceny, upowszechniania i	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	B4.1 na dzień działania na uczestnika ¹⁵²	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

¹⁵⁰ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹⁵¹ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

¹⁵² Włączając liderów grup i osoby towarzyszące.

	wykorzystania rezultatów oraz działań następczych / związanych z kontynuacją projektu).			
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	<p>Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa osób młodych o mniejszych szansach na równych warunkach z pozostałymi (z wyjątkiem kosztów podróży i utrzymania uczestników).</p> <p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

B) ZASADY FINANSOWANIA WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO ODBYWAJĄCEGO SIĘ W RAMACH PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora

	towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.		<p>W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika</p>	odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹⁵³ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹⁵⁴ .
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu. (obejmujące koszty przygotowania działań, wyżywienia, zakwaterowania, transportu lokalnego, lokali, ubezpieczenia, wyposażenia i materiałów, oceny, upowszechniania i wykorzystania rezultatów oraz działań związanych z kontynuacją projektu).	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	B4.3 na dzień na wolontariusza ¹⁵⁵	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	B4.4 na dzień na wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

¹⁵³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹⁵⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

¹⁵⁵ Włączając osoby towarzyszące wolontariuszom o mniejszych szansach, uczestniczącym w wolontariacie europejskim

<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Koszty utrzymania osób towarzyszących oraz koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż”. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa młodych ludzi o mniejszych szansach na takich samych warunkach jak inni, w tym specjalistyczne przygotowanie i dodatkowa opieka mentora (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących). Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>

C) ZASADY FINANSOWANIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ ODBYWAJĄCYCH SIĘ W RAMACH PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹⁵⁶ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹⁵⁷ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu. (obejmujące koszty przygotowania działań, wyżywienia, zakwaterowania, transportu lokalnego, lokali, ubezpieczenia, wyposażenia i materiałów, oceny, upowszechniania i wykorzystania rezultatów oraz działań	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	84.2 na uczestnika ¹⁵⁸ na dzień działania. Maksymalnie 1 100 EUR na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

¹⁵⁶ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹⁵⁷ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

¹⁵⁸ Włączając osoby prowadzące szkolenie, osoby wspomagające i osoby towarzyszące.

	związanych z kontynuacją projektu).			
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Wysokie koszty podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).	Koszty rzeczywiste	Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

D) WSPARCIE ORGANIZACYJNE I INDYWIDUALNE

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności.

	Wsparcie organizacyjne			Wsparcie indywidualne
	Wymiany młodzieży (w euro na dzień)	Mobilność osób pracujących z młodzieżą (euro na dzień)	Wolontariat europejski (euro na dzień)	
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Belgia	37	65	20	4
Bułgaria	32	53	17	3
Czechy	32	54	17	4
Dania	40	72	21	5
Niemcy	33	58	18	4
Estonia	33	56	18	3
Irlandia	39	74	21	5
Grecja	38	71	21	4
Hiszpania	34	61	18	4
Francja	37	66	19	5
Chorwacja	35	62	19	4
Włochy	39	66	21	4
Cypr	32	58	21	4
Łotwa	34	59	19	3
Litwa	34	58	18	3
Luksemburg	36	66	21	4
Węgry	33	55	17	4
Malta	37	65	20	4
Holandia	39	69	21	4
Austria	39	61	18	4
Polska	34	59	18	3
Portugalia	37	65	20	4
Rumunia	32	54	17	2
Słowenia	34	60	20	3
Słowacja	35	60	19	4
Finlandia	39	71	21	4
Szwecja	39	70	21	4
Zjednoczone Królestwo	40	76	21	5
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	28	45	15	2
Islandia	39	71	21	5
Liechtenstein	39	74	21	5
Norwegia	40	74	21	5
Turcja	32	54	17	3
kraj partnerski	29	48	15	2

AKCJA 3: WSPARCIE W REFORMOWANIU POLITYK

Działania wspierające reformowanie polityk są ukierunkowane na osiągnięcie celów europejskich polityk, a w szczególności strategii „Europa 2020”, strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) oraz strategii UE na rzecz młodzieży.

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

Niniejszy przewodnik zawiera opis realizacji poniższej akcji:

- usystematyzowany dialog: spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

W części B niniejszego przewodnika przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i zasad finansowania mających zastosowanie do tej akcji.

Ponadto Akcja 3 obejmuje wiele innych akcji mających na celu wsparcie w reformowaniu polityk w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży. Akcje te są realizowane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub za pośrednictwem specjalnych zaproszeń do składania wniosków, którymi zarządza Agencja Wykonawcza. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji Europejskiej, Agencji Wykonawczej i agencji narodowych. Poniżej przedstawiono zwięzły opis tych akcji::

Wiedza w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, obejmująca gromadzenie dowodów, analizę i partnerskie uczenie się. W szczególności:

- tematyczna wiedza fachowa i wiedza fachowa na temat poszczególnych krajów, badania zagadnień strategicznych i reform, w tym działania prowadzone w ramach sieci Eurydice;
- wsparcie uczestnictwa krajów programu Erasmus+ w ankietach europejskich/międzynarodowych mających na celu monitorowanie szczególnych trendów i zmian, w tym ewolucji kompetencji językowych w Europie;
- wydarzenia, konferencje i spotkania na wysokim szczeblu związane z prezydenturą UE;
- wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz oceny koleżeńskie / środowiskowe;
- wsparcie wdrażania otwartych metod koordynacji.

Inicjatywy na rzecz polityki innowacyjności mające na celu opracowanie nowych polityk lub ich realizacji. Obejmują one specjalne zaproszenia do składania wniosków, którymi zarządza Agencja Wykonawcza, w sprawie: a) europejskich eksperymentów politycznych prowadzonych przez organy publiczne wysokiego szczebla oraz obejmujących badania terenowe nad politykami w kilku krajach na podstawie sprawdzonych metod oceny; b) perspektywicznych projektów współpracy w zakresie opracowywania polityki.

Wsparcie europejskich narzędzi polityki, a w szczególności:

- narzędzia przejrzystości (umiejętności i kwalifikacje) w celu zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia uznawania umiejętności i kwalifikacji, a także przenoszenia punktów zaliczeniowych, promowania i zapewniania jakości, wspierania zarządzania umiejętnościami i poradnictwa. Akcja ta obejmuje również sieci wspierające wdrażanie wspomnianych narzędzi;
- wiedza na temat umiejętności służąca opracowywaniu i wspieraniu takich narzędzi europejskich jak platforma internetowa – Unijna Panorama Umiejętności;
- sieci wspierające określone obszary polityki, takie jak umiejętność czytania i pisanie oraz uczenie się dorosłych, a także praca z młodzieżą i informacje młodzieżowe (SALTO i Eurodesk);
- wyspecjalizowane narzędzia szkolnictwa wyższego – opracowywanie i wspieranie takich narzędzi jak U-Multirank, wspieranie Procesu Bolońskiego lub zewnętrznego wymiaru szkolnictwa wyższego; krajowe zespoły ekspertów w dziedzinie reform szkolnictwa wyższego w krajach sąsiadujących i krajach objętych procesem rozszerzenia oraz w Rosji i Azji Środkowej;
- wyspecjalizowane narzędzia kształcenia i szkolenia zawodowego służące wdrażaniu Karty na rzecz mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w celu zwiększenia jakości zorganizowanej mobilności oraz zapewnienia wsparcia władzom krajowym odpowiedzialnym za praktyki zawodowe w podnoszeniu jakości i rozszerzaniu oferty przyuczania do zawodu w całej Europie.

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak OECD i Rada Europy. Akcja ta będzie również sprzyjać dialogowi politycznemu z krajami partnerskimi oraz promowaniu międzynarodowej atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na świecie. Będzie ona również stanowiła wsparcie dla sieci ekspertów w dziedzinie reform szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE oraz dla międzynarodowych stowarzyszeń absolwentów.

Dialog z zainteresowanymi stronami, promowanie polityki i programu, w tym:

- współpraca ze społeczeństwem obywatelskim zapewniająca wsparcie europejskim organizacjom pozarządowym i sieciom europejskim w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży za pośrednictwem specjalnego zaproszenia do składania wniosków, którym zarządza Agencja Wykonawcza;
- wydarzenia, spotkania, debaty i konsultacje publiczne z decydentami i zainteresowanymi stronami w sprawie istotnych kwestii politycznych (takie jak forum ds. kształcenia, szkolenia i młodzieży lub Europejski Tydzień Młodzieży);
- usystematyzowany dialog w dziedzinie młodzieży obejmujący wsparcie krajowych grup roboczych oraz spotkania promujące dialog między osobami młodymi a decydentami (zob. podrozdział poniżej);
- działania mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy, przekazywanie informacji i upowszechnianie rezultatów polityki i priorytetów dotyczących programu Erasmus+, jego wyników oraz potencjalnych synergii z innymi programami UE, a w szczególności z Europejskimi Funduszami Strukturalnymi i Inwestycyjnymi.

Celem akcji wdrażanych w ramach tej akcji kluczowej jest:

- poprawa jakości, efektywności i równych możliwości dostępu do systemów kształcenia i szkolenia oraz polityk młodzieżowych poprzez otwarte metody koordynacji;
- wspieranie wdrażania ogólnych zaleceń i zaleceń dla poszczególnych krajów wynikających z Europejskich Semestrów;
- promowanie transnarodowej współpracy i wzajemnego uczenia się wśród właściwych władz na najwyższym szczeblu politycznym w celu udoskonalenia systemów, struktur i procesów;
- poszerzanie wiedzy oraz zdolności analitycznej do wspierania polityki opartej na dowodach zgodnie ze Strategicznymi ramami europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020), Europejską strategią na rzecz młodzieży oraz takimi konkretnymi programami działań politycznych jak Proces Boloński i Kopenhaski;
- udostępnianie wiarygodnych międzynarodowych danych porównawczych i odpowiednich analiz wtórnych do celów kształtowania polityki europejskiej i krajowej, mających ułatwić gromadzenie i analizowanie istotnych dowodów służących ocenie i monitorowaniu wdrażania innowacyjnych strategii politycznych oraz wspieraniu możliwości przenoszenia i skalowalności;
- wspieranie sieci europejskich i wdrażanie narzędzi promujących przejrzystość i uznawalność umiejętności i kwalifikacji nabywanych w ramach formalnego, pozaformalnego i nieformalnego uczenia się;
- wspieranie aktywnego zaangażowania sieci społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych we wdrażanie polityki;
- wspieranie usystematyzowanego dialogu z osobami młodymi oraz zachęcanie ich do aktywnego udziału w życiu demokratycznym;
- wspieranie wymian dobrych praktyk, dialogu, wzajemnego uczenia się i współpracy decydentów, specjalistów oraz zainteresowanych stron z krajów programu i krajów partnerskich;
- podnoszenie poziomu wiedzy na temat rezultatów europejskich strategii politycznych i rezultatów programu Erasmus+ oraz ułatwianie ich wykorzystywania na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Podnoszenie rangi i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na całym świecie;
- wspieranie synergii z innymi programami UE, takimi jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, oraz z systemami finansowania na poziomie krajowym lub regionalnym.

USYSTEMATYZOWANY DIALOG: SPOTKANIA OSÓB MŁODYCH I DECYDENTÓW DO SPRAW MŁODZIEŻY

JAKI JEST CEL SPOTKAŃ W RAMACH USYSTEMATYZOWANEGO DIALOGU?

Akcja ta promuje aktywny udział osób młodych w życiu demokratycznym i sprzyja debacie poruszającej tematy i priorytety określone w ramach usystematyzowanego dialogu oraz odnowionych ram politycznych w odniesieniu do młodzieży. Usystematyzowany dialog jest określeniem używanym w odniesieniu do rozmów między osobami młodymi i decydentami do spraw młodzieży, których celem jest uzyskanie wyników użytecznych w kształtowaniu polityki. Debata koncentruje się na priorytetach i terminach, a w jej ramach przewiduje się organizację wydarzeń, podczas których osoby młode omawiają między sobą uzgodnione tematy, a także z decydentami, ekspertami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą oraz przedstawicielami władz publicznych odpowiedzialnych za sprawy młodzieży. Więcej informacji na temat usystematyzowanego dialogu można znaleźć na stronach internetowych Komisji Europejskiej.

CZYM SĄ SPOTKANIA W RAMACH USYSTEMATYZOWANEGO DIALOGU?

Projekty w ramach usystematyzowanego dialogu mogą mieć formę spotkań, konferencji, konsultacji i wydarzeń czy imprez. Wydarzenia te zachęcają osoby młode do aktywnego udziału w życiu demokratycznym w Europie oraz kontaktów z decydentami. Praktycznym skutkiem takich wydarzeń jest umożliwienie osobom młodym zabrania głosu (poprzez formułowanie stanowisk, wniosków i zaleceń) na temat tego, w jaki sposób powinno się kształtować i wdrażać strategie polityczne na rzecz młodzieży w Europie.

Projekt w ramach usystematyzowanego dialogu składa się z trzech etapów:

- planowanie i przygotowanie;
- realizacja działań;
- ocena (w tym rozważenie możliwych działań następczych, tj. stanowiących kontynuację).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach tej akcji projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

- krajowe spotkania i seminaria transnarodowe/międzynarodowe oferujące przestrzeń dla wymiany informacji, dyskusji i aktywnego udziału osób młodych – w ramach dialogu z decydentami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą – w sprawach, które mają znaczenie dla usystematyzowanego dialogu lub dla strategii UE na rzecz młodzieży;
- krajowe spotkania i seminaria transnarodowe przygotowujące grunt pod oficjalne konferencje na temat młodzieży organizowane w trakcie każdego semestru przez państwo członkowskie sprawujące prezydencję w Unii Europejskiej;
- wydarzenia promujące debaty i wymianę informacji na tematy dotyczące polityki na rzecz młodzieży, powiązane z działaniami organizowanymi podczas Europejskiego Tygodnia Młodzieży;
- konsultacje z udziałem osób młodych w celu określenia ich potrzeb w kwestiach dotyczących udziału w życiu demokratycznym (konsultacje internetowe, badania opinii itp.);
- spotkania i seminaria, wydarzenia informacyjne lub debaty między osobami młodymi a decydentami/expertami zajmującymi się problematyką młodzieżową na temat udziału w życiu demokratycznym;
- wydarzenia symulujące funkcjonowanie instytucji demokratycznych i role decydentów w ramach tych instytucji.

Działania te są prowadzone przez osoby młode; młodzi uczestnicy muszą być aktywnie zaangażowani we wszystkie etapy realizacji projektu, od przygotowań po działania następcze. Zasady i praktyki w zakresie uczenia się pozaformalnego znajdują odzwierciedlenie w trakcie realizacji projektu.

Następujące działania nie kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach usystematyzowanego dialogu: posiedzenia ustawowe organizacji lub sieci organizacji; wydarzenia o charakterze politycznym.

JAKIE SĄ KRYTERIA STOSOWANE DO OCENY TAKIEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym lub regionalnym; <p>ustanowione w kraju programu lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (regiony 1–4; zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika). Organizacje z uprawnionych krajów partnerskich mogą uczestniczyć w projekcie wyłącznie w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców).</p>
Kto może złożyć wniosek?	Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. W przypadku projektów realizowanych przez co najmniej dwie organizacje uczestniczące jedna z organizacji składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu.
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Spotkania transnarodowe/międzynarodowe: w działaniu tym muszą uczestniczyć co najmniej dwie organizacje uczestniczące z co najmniej dwóch różnych krajów, z których co najmniej jeden jest krajem programu.</p> <p>Spotkania krajowe: w działaniu tym uczestniczy co najmniej jedna organizacja z kraju programu.</p>
Uprawnieni uczestnicy	<p>Młodzi uczestnicy: osoby młode w wieku od 13 do 30 lat mieszkające w krajach zaangażowanych w realizację projektu.</p> <p>Decydenci: jeżeli w ramach projektu przewiduje się uczestnictwo decydentów lub ekspertów w dziedzinie polityki na rzecz młodzieży, uczestnicy ci mogą być włączeni w realizację projektu niezależnie od ich wieku i pochodzenia geograficznego.</p>
Liczba uczestników	W realizację projektu musi być zaangażowanych przynajmniej 30 młodych uczestników.
Miejsce lub miejsca	<p>Spotkania krajowe: projekt musi być realizowany w kraju będącym siedzibą organizacji składającej wniosek.</p> <p>Spotkania transnarodowe/międzynarodowe: działania mogą odbywać się w dowolnym kraju programu zaangażowanym w realizację projektu.</p> <p><u>Wyjątek:</u> jedynie w uzasadnionych przypadkach i jeśli główne działanie zawiera elementy dialogu z decydentami na poziomie europejskim, działanie może odbywać się w siedzibie instytucji Unii Europejskiej¹⁵⁹.</p>
Czas trwania projektu	Od 3 do 24 miesięcy.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do agencji narodowej kraju, w którym ma siedzibę organizacja wnioskująca.
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 2 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 maja a 30 września tego samego roku; ▪ dnia 26 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 sierpnia a 31 grudnia tego samego roku; ▪ dnia 4 października do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między 1 stycznia a 31 maja następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających** oraz **kryteriów wyboru**. W

¹⁵⁹ Siedziby instytucji Unii Europejskiej znajdują się w Brukseli, Frankfurtu, Luksemburgu, Strasburgu i Hadze.

celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. powyższy podrozdział „Jakie są cele spotkań w ramach usystematyzowanego dialogu?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości rezultatów w odniesieniu do uczestników; - wzmacniania zdolności organizacji uczestniczących. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostają włączone osoby młode o mniejszych szansach.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość zaproponowanych metod z zakresu uczenia się pozaformalnego i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich etapach projektu. ▪ Odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników działań lub angażowania ich w działania. ▪ Zakres, w jakim wniosek obejmuje odpowiednich decydentów (decydentów politycznych, ekspertów zajmujących się kwestiami związanymi z młodzieżą, przedstawicieli władz publicznych odpowiedzialnych za sprawy młodzieży itd.). ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących i poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O TEJ AKCJI?

UCZESTNICY PODRÓŻUJĄCY Z – LUB DO – NAJBARDZIEJ ODDALONYCH REGIONÓW ORAZ KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+, które powołuje się na konieczność brania pod uwagę ograniczeń wynikających z oddalenia regionów peryferyjnych i krajów oraz terytoriów zamorskich Unii przy wdrażaniu programu, zostały ustalone specjalne zasady finansowania wysokich kosztów podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w sposób niewystarczający dofinansowanych zgodnie ze standardowymi regułami dofinansowania (opartymi na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości).

Wnioskodawcy w projektach mobilności będą mogli wnioskować o dofinansowanie kosztów podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich w pozycji budżetowej „koszty nadzwyczajne” (do kwoty 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych; zob. „Jakie są zasady finansowania?”). Powyższy mechanizm będzie dozwolony pod warunkiem, że wnioskodawcy będą w stanie wykazać, iż standardowe zasady dofinansowania (oparte na dofinansowaniu kosztów jednostkowych przypadających na dany przedział odległości) nie pokrywają przynajmniej 70% kosztów podróży uczestników.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalna kwota dofinansowania projektu spotkania w ramach usystematyzowanego dialogu wynosi: 50 000 EUR

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹⁶⁰ . Aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony, wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę ¹⁶¹ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1300 EUR na uczestnika	

¹⁶⁰ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹⁶¹ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

<p>Dopłaty uzupełniające do wysokich kosztów podróży krajowych</p>	<p>Dodatkowe wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> na podróż w obie strony do oddalonego miejsca docelowego (z głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego) w państwie przyjmującym 	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR: 180 EUR na uczestnika (w tym osobę towarzyszącą) na podróż w obie strony¹⁶²</p>	<p>W przypadku kosztów podróży krajowej przekraczających 225 EUR (na podróż w obie strony) i pod warunkiem, że koszty te zostaną należycie umotywowane i uzasadnione na formularzu wniosku.</p>
<p>Wsparcie organizacyjne</p>	<p>Dofinansowanie na pokrycie wszelkich pozostałych kosztów bezpośrednio związanych z przygotowaniem i realizacją działania oraz związanych z nim działań następczych.</p>	<p>Dofinansowanie kosztów jednostkowych</p>	<p>C1.1 na dzień działania na uczestnika¹⁶³</p>	<p>W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).</p>
<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty związane z (internetowymi) konsultacjami i badaniami opinii wśród osób młodych, o ile są one niezbędne do udziału w tej akcji. Koszty związane z upowszechnianiem i wykorzystywaniem wyników. Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa osób młodych o mniejszych szansach na</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Koszty związane z (internetowymi) konsultacjami i badaniami opinii wśród osób młodych dotyczące zabezpieczenia finansowego i działań w zakresie upowszechniania: 75% kosztów kwalifikowalnych Wysokie koszty podróży: maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>

¹⁶² W odpowiednio uzasadnionych (w formularzu wniosku) przypadkach uczestnik może być uprawniony do otrzymania dwukrotnego dofinansowania do kosztów podróży krajowej w celu uczestniczenia w tym samym działaniu mobilności: jednego, aby dotrzeć do głównego węzła komunikacyjnego/lotniska lub dworca kolejowego/autobusowego w państwie pochodzenia, a drugiego, aby dojechać do oddalonego miejsca docelowego w państwie przyjmującym.

¹⁶³ Włączając osoby towarzyszące.

	<p>takich samych warunkach jak inni (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących).</p> <p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.</p> <p>Wysokie koszty podróży uczestników podróżujących z – lub do – najbardziej oddalonych regionów oraz krajów i terytoriów zamorskich (szczegóły – patrz rozdział „Co jeszcze trzeba wiedzieć o tej akcji”).</p>			
--	--	--	--	--

TABELA A – WSPARCIE ORGANIZACYJNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

	Wsparcie organizacyjne
	C1.1
Belgia	37
Bułgaria	32
Czechy	32
Dania	40
Niemcy	33
Estonia	33
Irlandia	39
Grecja	38
Hiszpania	34
Francja	37
Chorwacja	35
Włochy	39
Cypr	32
Łotwa	34
Litwa	34
Luksemburg	36
Węgry	33
Malta	37
Holandia	39
Austria	39
Polska	34
Portugalia	37
Rumunia	32
Słowenia	34
Słowacja	35
Finlandia	39
Szwecja	39
Zjednoczone Królestwo	40
Była Jugosławińska Republika Macedonii	28
Islandia	39
Liechtenstein	39
Norwegia	40
Turcja	32
Kraj partnerski sąsiadujący z UE	29

DZIAŁANIA „JEAN MONNET”

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

Działania „Jean Monnet” wspierają następujące akcje:

- moduły „Jean Monnet” (nauczanie i badania);
- katedry „Jean Monnet” (nauczanie i badania);
- centra doskonałości „Jean Monnet” (nauczanie i badania);
- wsparcie „Jean Monnet” na rzecz instytucji i stowarzyszeń;
- sieci „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim);
- projekty „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim).

W dalszych podrozdziałach niniejszego przewodnika przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i zasad finansowania mających zastosowanie do działań „Jean Monnet”.

JAKIE SĄ CELE DZIAŁAŃ „JEAN MONNET”?

Celem działań „Jean Monnet” jest propagowanie doskonałości w nauczaniu i badaniach w obszarze studiów dotyczących Unii Europejskiej na całym świecie. Działania te mają również sprzyjać promowaniu dialogu między światem akademickim a decydentami, w szczególności w celu wzmocnienia UE i globalnego zarządzania.

Studia dotyczące Unii Europejskiej obejmują naukę o całej Europie ze szczególnym uwzględnieniem zarówno aspektów wewnętrznych, jak i zewnętrznych procesu integracji europejskiej. Promują europejską aktywność obywatelską i uwzględniają rolę UE w zglobalizowanym świecie, rozpowszechniając wiedzę o Unii, ułatwiając zwiększenie zaangażowania oraz dialogu międzyludzkiego w przyszłości.

Główne obszary tematyczne dotyczą wymiaru UE w dziedzinach:

- regionalizmu porównawczego;
- komunikacji i informacji;
- ekonomii;
- historii;
- dialogu międzykulturowego;
- studiów interdyscyplinarnych;
- stosunków międzynarodowych i dyplomacji;
- prawa;
- polityki i administracji.

Różne obszary tematyczne (takie jak socjologia, filozofia, religia, geografia, literatura, sztuka, nauki ścisłe, studia w zakresie środowiska, studia globalne itd.) mogą jednak również być związane z tą dziedziną, jeżeli obejmują elementy nauczania, badań lub refleksji na temat UE oraz ogólnie przyczyniają się do europeizacji programów nauczania.

Studia porównawcze będą rozpatrywane wyłącznie, jeżeli dotyczą różnych procesów integracji na całym świecie.

W odniesieniu do ogólnych celów programu Erasmus+ działania „Jean Monnet” są ukierunkowane na:

- propagowanie doskonałości w nauczaniu i badaniach w ramach studiów dotyczących UE;
- wyposażenie studentów i młodych specjalistów w wiedzę na tematy związane z Unią Europejską, mające znaczenie dla ich życia akademickiego i zawodowego, oraz zwiększenie ich kompetencji obywatelskich;
- promowanie dialogu między światem akademickim a decydentami, w szczególności w celu zapewnienia wsparcia dla zarządzania politykami UE;
- promowanie innowacji w nauczaniu i badaniach (np. studia międzysektorowe lub wielodyscyplinarne, otwarta edukacja, tworzenie sieci kontaktów z innymi instytucjami);
- upowszechnianie i różnicowanie przedmiotów związanych z UE w programach nauczania proponowanych przez instytucje szkolnictwa wyższego swoim studentom;
- poprawa jakości szkoleń zawodowych dotyczących tematów związanych z UE (wraz z modułami zajmującymi się bardziej dogłębnie tematami związanymi z UE lub obejmującymi nowe tematy);
- wspieranie zaangażowania młodych naukowców w nauczanie i badania kwestii o tematyce europejskiej.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki dla zaangażowanych uczestników, organizacji promujących oraz systemów politycznych, w które są wpisane.

Jeżeli chodzi o uczestników bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w akcje, działania „Jean Monnet” mają na celu osiągnięcie następujących rezultatów:

- zwiększone szanse na zatrudnienie i lepsze perspektywy zawodowe dla młodych absolwentów dzięki uwzględnieniu lub wzmocnieniu wymiaru europejskiego w ramach ich studiów;
- zwiększone zainteresowanie poznaniem Unii Europejskiej i uczestnictwem w niej, prowadzące do większej aktywności obywatelskiej;
- wsparcie dla młodych naukowców (tj. osób, które uzyskały stopień doktorski w ciągu ostatnich pięciu lat) oraz profesorów, którzy pragną prowadzić działania badawcze i dydaktyczne w zakresie UE;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego i rozwoju kariery kadry akademickiej.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” przyniosą również następujące efekty dla organizacji uczestniczących:

- większą zdolność do nauczania i prowadzenia badań w zakresie zagadnień związanych z UE: udoskonalone lub innowacyjne programy nauczania; większa zdolność do przyciągania wybitnych studentów; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów; większe środki finansowe na nauczanie i badania w zakresie przedmiotów związanych z UE w obrębie instytucji;
- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: promowanie doskonalenia zawodowego młodych naukowców i profesorów; gotowość do włączenia w programy dydaktyczne i inicjatywy dobrych praktyk i nowych przedmiotów związanych z UE; otwarcie na synergie z innymi organizacjami.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” zachęcą do promowania i różnicowania studiów dotyczących UE na całym świecie oraz wzmocnią i rozszerzą uczestnictwo kadry z większej liczby wydziałów i jednostek ogólnouczeniowych w nauczaniu i badaniach w tym zakresie.

MODUŁY „JEAN MONNET”

CZYM JEST MODUŁ „JEAN MONNET”?

Moduł „Jean Monnet” jest krótkim programem nauczania (lub kursem) w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego. Minimalny czas trwania każdego modułu wynosi 40 godzin dydaktycznych na rok akademicki. Przyjmuje się, że godziny nauczania obejmują godziny bezpośrednich zajęć w kontekście wykładów, seminariów, konwersatoriów grupowych i mogą obejmować którekolwiek z wymienionych zajęć w formie kształcenia na odległość, ale nie obejmują zajęć indywidualnych. Moduły te mogą koncentrować się na jednej określonej dyscyplinie studiów europeistycznych lub charakteryzować się podejściem wielodyscyplinarnym, a zatem wymagać wkładu naukowego szeregu profesorów i ekspertów.

Program Erasmus+ wspiera moduły „Jean Monnet” w celu:

- propagowania badań i pierwszych doświadczeń w zakresie nauczania młodych badaczy, naukowców oraz specjalistów w dziedzinie Unii Europejskiej;
- promowania publikacji i rozpowszechniania wyników akademickich badań naukowych;
- wzbudzenia zainteresowania tematami związanymi z UE i ustanowienia podstawy przyszłych ośrodków wiedzy europejskiej, w szczególności w krajach partnerskich;
- promowania wprowadzenia perspektywy Unii Europejskiej głównie na kierunkach studiów niezwiązanych z UE;
- prowadzenia dostosowanych do potrzeb zajęć na temat określonych zagadnień związanych z UE, istotnych dla absolwentów z punktu widzenia ich życia zawodowego.

Moduł „Jean Monnet” utrwalą i włącza zagadnienia związane z Unią Europejską do programów nauczania, które do tej pory zawierały je jedynie w ograniczonym zakresie. Programy nauczania pozwalają również udostępnić fakty i wiedzę o Unii Europejskiej szerokiemu gronu osób uczących się i zainteresowanych obywateli.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Moduły „Jean Monnet” muszą przyjmować jedną z następujących form:

- ogólnych lub wprowadzających zajęć obejmujących zagadnienia związane z Unią Europejską (w szczególności w instytucjach i na wydziałach, które jeszcze nie posiadają znacznie rozwiniętej oferty zajęć w tej dziedzinie);
- wyspecjalizowanego nauczania na temat zmian zachodzących w Unii Europejskiej (w szczególności w instytucjach i na wydziałach, które jeszcze nie posiadają znacznie rozwiniętej oferty zajęć w tej dziedzinie);
- w pełni uznawanych kursów letnich i kursów intensywnych.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W MODULE „JEAN MONNET”?

Rolą instytucji szkolnictwa wyższego jest wspieranie i promowanie koordynatorów modułów, poprzez zapewnienie korzyści płynących z ich działań jak największemu gronu odbiorców zarówno wewnątrz instytucji, jak i poza nią.

Instytucje szkolnictwa wyższego wspierają koordynatorów modułów w ich działalności dydaktycznej i badawczej oraz przemysłeniach naukowych: uznają opracowane zajęcia dydaktyczne; monitorują te zajęcia, eksponują wyniki uzyskane przez swoich pracowników zaangażowanych w moduł „Jean Monnet” i podnoszą ich wartość.

Instytucje szkolnictwa wyższego mają obowiązek prowadzenia działań w ramach modułu „Jean Monnet” przez cały czas trwania projektu, a także zastąpienia koordynatora ds. akademickich, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Jeżeli instytucja jest zobowiązana do zastąpienia koordynatorów modułu, należy wysłać do Agencji Wykonawczej pisemny wniosek o zatwierdzenie. Ponadto nowy proponowany koordynator musi posiadać taki sam poziom specjalizacji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY MODUŁU „JEAN MONNET”?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić moduł „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w dowolnym kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Czas trwania działania	Moduł „Jean Monnet” musi trwać co najmniej 40 godzin w roku akademickim (przez trzy kolejne lata) i być nauczany w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 23 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdziały „Jakie są cele działań Jean Monnet?” i „Czym jest moduł Jean Monnet?”). ▪ Zakres, w jakim wniosek: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - obejmuje wykorzystanie nowych metodyk, narzędzi i technologii; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje i w większym stopniu eksponuje zagadnienia i studia europeistyczne zarówno w instytucji uczestniczącej w działaniu „Jean Monnet”, jak i poza nią. ▪ Adekwatność wniosku dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”; - określonych przedmiotów na studiach o tematyce związanej z Unią Europejską, w ramach których w ograniczonym stopniu poruszane były aspekty europejskie, ale w coraz większym stopniu te aspekty ich dotyczą; - studentów, którzy nie mają z założenia kontaktu ze studiami europeistycznymi (w takich dziedzinach jak nauki ścisłe, inżynieria, medycyna, edukacja, sztuka i języki itd.).
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność proponowanych celów, działań i budżetu projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii.

Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich – zarówno w dziedzinach naukowych, jak i nienaukowych – z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję uczestniczącą w działaniu „Jean Monnet”; - wpływ na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby zaangażowane na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane są działania „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku opisuje się sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera żadnych nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O MODULE „JEAN MONNET”?

ALOKACJA BUDŻETU

Maksymalnie 20% budżetu przeznaczanego na wsparcie dla modułów zostanie przyznane na moduły „Jean Monnet” koordynowane przez naukowców, którzy uzyskali stopień doktorski w ciągu ostatnich pięciu lat. Działania te będą wspierać młodych badaczy rozpoczynających karierę akademicką.

WPŁYW I UPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, by w ramach modułów „Jean Monnet” upowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu upowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz otwarte działania edukacyjne z uwzględnieniem postępu technologicznego. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

Wszyscy koordynatorzy modułów „Jean Monnet” zostaną poproszeni o zaktualizowanie odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Koordynatorzy będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym sekcjom, będącym częścią ogólnego narzędzia informatycznego programu Erasmus+, informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć „Jean Monnet” dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Koordynatorów modułów „Jean Monnet” zachęca się do:

- opublikowania przynajmniej jednego poddanego ocenie środowiskowej artykułu w okresie objętym dofinansowaniem. Dofinansowanie pokryje część kosztów publikacji oraz, w razie potrzeby, część kosztów tłumaczenia;
- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu upowszechnianie wyników działania na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itp.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników swych działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do potrzeb ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;

- tworzenia sieci kontaktów z innymi koordynatorami modułów, centrami doskonałości, katedrami „Jean Monnet” oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu swych działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Maksymalna kwota dofinansowania, jakie może zostać przyznane, wynosi 30 000 EUR, co może stanowić maksymalnie 75% całkowitego kosztu modułu „Jean Monnet”.

W przypadku przyznawania dofinansowania w ramach działań „Jean Monnet” stosuje się system opierający się na połączeniu skali kosztów jednostkowych i finansowania ryczałtowego. System ten opiera się na obliczaniu kosztu nauczania za godzinę w danym kraju. Stosuje się następującą metodę:

- **jednostkowe koszty nauczania:** obliczony koszt jednostkowy za godzinę D.1 w danym kraju mnoży się przez liczbę godzin nauczania;
- **dodatkowe finansowanie ryczałtowe:** w przypadku modułów „Jean Monnet” do wspomnianej powyżej podstawy kosztów dodaje się „uzupełniającą” wartość procentową w wysokości 40%.

Następnie ostateczną kwotę dofinansowania otrzymuje się stosując maksymalny próg finansowania UE w wysokości 75% całkowitej obliczonej kwoty dofinansowania oraz przestrzegając maksymalnego pułapu dofinansowania dla modułu „Jean Monnet” (30 000 EUR).

Konkretne kwoty mające zastosowanie do modułów „Jean Monnet” można znaleźć w podrozdziale „Koszty jednostkowe modułów „Jean Monnet””, znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego działań „Jean Monnet” w niniejszym przewodniku.

KATEDRY „JEAN MONNET”

CZYM JEST KATEDRA „JEAN MONNET”?

Katedra „Jean Monnet” jest stanowiskiem nauczycielskim ze specjalizacją w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej dla profesorów uniwersyteckich obejmowanym na okres trzech lat. Katedrę „Jean Monnet” obejmuje tylko jeden profesor, który musi zapewnić nauczanie w wymiarze co najmniej 90 godzin w roku akademickim. Przyjmuje się, że godziny nauczania obejmują godziny bezpośrednich zajęć w kontekście wykładów, seminariów, konwersatoriów grupowych oraz mogą obejmować dowolne z wymienionych zajęć w formie kształcenia na odległość, ale nie obejmują zajęć indywidualnych lub nadzoru.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Główne działania (min. 90 godzin w ciągu roku akademickiego):

- pogłębianie nauczania w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej, włączonego do programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego;
- zapewnianie przyszłym specjalistom w dziedzinach, na które rośnie zapotrzebowanie na rynku pracy, gruntownej edukacji na temat zagadnień związanych z Unią Europejską.

Dodatkowe działania:

- prowadzenie zajęć i wykładów dla studentów z innych wydziałów (np. architektury, medycyny), aby umożliwić im lepsze przygotowanie do zawodu wykonywanego w przyszłości;
- zachęcanie młodego pokolenia nauczycieli i naukowców do poznania zagadnień związanych z Unią Europejską oraz zapewnianie im doradztwa i wsparcia w tym zakresie;
- organizowanie, monitorowanie i nadzorowanie badań w zakresie tematów związanych z UE, również w przypadku innych poziomów kształcenia, takich jak doskonalenie nauczycieli lub kształcenie obowiązkowe;
- organizowanie wydarzeń (konferencji, seminariów/webinariów, warsztatów, itp.) skierowanych do decydentów lokalnego, regionalnego i krajowego szczebla, jak również do społeczeństwa obywatelskiego.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W KATEDRZE „JEAN MONNET”?

Katedry „Jean Monnet” stanowią integralną część instytucji szkolnictwa wyższego, która zawiera umowę finansową / podpisuje decyzję o udzieleniu dofinansowania.

Katedry „Jean Monnet” są wpisane w formalne działania akademickie instytucji. Instytucje szkolnictwa wyższego są zobowiązane wspierać kierowników katedr „Jean Monnet” w ich działaniach dydaktycznych i badawczych oraz przemyśleniach naukowych, zapewniając korzyści z zajęć dla jak najszerzego wachlarza programów nauczania; instytucje powinny uznawać opracowywane zajęcia dydaktyczne.

Instytucje szkolnictwa wyższego ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski. Mają one obowiązek utrzymania działań katedry „Jean Monnet” przez cały czas trwania projektu. Jeżeli instytucja jest zobowiązana do zastąpienia kierownika katedry, należy wysłać do Agencji Wykonawczej pisemny wniosek o zatwierdzenie. Ponadto nowy proponowany kierownik katedry musi posiadać taki sam poziom specjalizacji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY KATEDRY „JEAN MONNET”?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić katedra „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w dowolnym kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
---------------------------------	--

Profil katedr „Jean Monnet”	Kierownicy katedr „Jean Monnet” muszą być stałymi pracownikami instytucji składającej wniosek oraz posiadać stopień profesora. Kierownikiem nie może być „profesor wizytujący” w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek o dofinansowanie.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Czas trwania działania	Kierownicy katedr „Jean Monnet” muszą prowadzić zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 90 godzin na rok akademicki (przez trzy kolejne lata) i prowadzić co najmniej jedno dodatkowe działanie w ciągu każdego roku akademickiego, jak opisano powyżej.
Czas trwania działania	Kierownicy katedr „Jean Monnet” muszą prowadzić zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 90 godzin w roku akademickim (przez trzy kolejne lata) i prowadzić co najmniej jedno dodatkowe działanie w ciągu każdego roku akademickiego, jak opisano powyżej.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 23 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdziały „Jakie są cele działań „Jean Monnet”). ▪ Zakres, w jakim wniosek:<ul style="list-style-type: none"> - jest składany na rzecz nauczyciela akademickiego mającego wybitne osiągnięcia w określonej dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej; - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - obejmuje wykorzystanie nowych metodyk, narzędzi i technologii; - promuje i w większym stopniu eksponuje zagadnienia i studia europeistyczne zarówno w instytucji uczestniczącej w działaniu „Jean Monnet”, jak i poza nią. ▪ Adekwatność wniosku dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”; - określonych przedmiotów na studiach o tematyce związanej z Unią Europejską, w ramach których w ograniczonym stopniu poruszane były aspekty europejskie, ale w coraz większym stopniu te aspekty ich dotyczą;
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność proponowanych celów, działań i budżetu projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii.

Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli – zarówno w dziedzinach naukowych jak i nienaukowych – z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby zaangażowane na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O KATEDRZE „JEAN MONNET”?

WPŁYW I UPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, aby w ramach katedr „Jean Monnet” upowszechniano i wykorzystywano wyniki organizowanych działań poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie, do zakresu działań mających na celu upowszechnianie kierownicy katedr powinni włączyć tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz otwarte działania edukacyjne z uwzględnieniem postępu technologicznego. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

Do katedr „Jean Monnet” będzie wystosowana prośba o aktualizację odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia informatycznego programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć „Jean Monnet” dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Kierowników katedr „Jean Monnet” zachęca się do:

- opublikowania przynajmniej jednej książki we współpracy z wydawnictwem uniwersyteckim w okresie objętym dofinansowaniem. Dofinansowanie pokryje część kosztów publikacji oraz, w razie potrzeby, część kosztów tłumaczenia;
- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu upowszechnianie wyników działania na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itp.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników swych działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do potrzeb ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- nawiązywania kontaktów z innymi katedrami „Jean Monnet”, koordynatorami modułów, centrami doskonałości oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu swych działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Kwota maksymalnego dofinansowania, jakie może zostać przyznane, wynosi 50 000 EUR, co może stanowić maksymalnie 75% całkowitego kosztu katedry „Jean Monnet”.

W przypadku przyznawania dofinansowania w ramach działań „Jean Monnet” stosuje się system opierający się na połączeniu skali kosztów jednostkowych i finansowania ryczałtowego. System ten opiera się na obliczaniu kosztu nauczania za godzinę w danym kraju. Stosuje się następującą metodę:

- **jednostkowe koszty nauczania:** obliczony koszt jednostkowy za godzinę D.1 w danym kraju mnoży się przez liczbę godzin nauczania w ramach katedry „Jean Monnet”;
- **dodatkowe finansowanie ryczałtowe:** w przypadku katedry „Jean Monnet” do wspomnianej powyżej podstawy kosztów dodaje się „uzupełniającą” wartość procentową w wysokości 10%. Ta uzupełniająca wartość procentowa uwzględnia dodatkowe działania akademickie prowadzone w ramach katedry, takie jak koszty osobowe, koszty podróży i utrzymania, koszty upowszechniania, koszty materiałów dydaktycznych i koszty pośrednie itp.

Następnie ostateczną kwotę dofinansowania otrzymuje się, stosując maksymalny próg finansowania UE w wysokości 75% całkowitej obliczonej kwoty oraz przestrzegając maksymalnego pułapu dofinansowania dla katedry „Jean Monnet” (50 000 EUR).

Konkretne kwoty mające zastosowanie do katedr „Jean Monnet” można znaleźć w podrozdziale „Koszty jednostkowe modułów Jean Monnet” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego projektów „Jean Monnet” w niniejszym przewodniku po programie.

CENTRA DOSKONAŁOŚCI „JEAN MONNET”

CZYM JEST CENTRUM DOSKONAŁOŚCI „JEAN MONNET”?

Centrum doskonałości „Jean Monnet” stanowi centralny punkt kompetencji i wiedzy o problematyce Unii Europejskiej.

W ramach centrum doskonałości „Jean Monnet” gromadzi się wiedzę fachową i kompetencje cenionych ekspertów oraz dąży się do rozwijania synergii między różnymi dziedzinami i zasobami studiów europeistycznych, a także do tworzenia wspólnych działań transnarodowych i powiązań strukturalnych z instytucjami akademickimi w innych krajach. W ramach centrum doskonałości zapewnia się również otwartość wobec społeczeństwa obywatelskiego.

Centra doskonałości „Jean Monnet” odgrywają istotną rolę w docieraniu do studentów wydziałów zwykle niezwiązanych z zagadnieniami dotyczącymi Unii Europejskiej oraz do decydentów, urzędników, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także do szeroko pojętego ogółu społeczeństwa.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Zadaniem centrum doskonałości „Jean Monnet” jest opracowanie trzyletniego planu strategicznego obejmującego szerokie spektrum działań, takich jak:

- organizowanie i koordynowanie zasobów ludzkich i zasobów dokumentacji związanych ze studiami dotyczącymi Unii Europejskiej;
- prowadzenie działań badawczych w zakresie określonych przedmiotów dotyczących Unii Europejskiej (funkcja badawcza);
- opracowywanie treści i narzędzi w zakresie przedmiotów dotyczących UE w celu zaktualizowania i uzupełnienia istniejących zajęć i programów nauczania (funkcja dydaktyczna);
- wspieranie debaty i wymiany doświadczeń w zakresie problematyki UE, w miarę możliwości we współpracy z lokalnymi partnerami i/lub przedstawicielstwami UE w krajach członkowskich oraz delegaturami UE w państwach trzecich (funkcja ośrodka analitycznego);
- systematyczna publikacja wyników działań badawczych.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W CENTRUM DOSKONAŁOŚCI „JEAN MONNET”?

Oczekuje się, że instytucje szkolnictwa wyższego planujące utworzenie centrum doskonałości „Jean Monnet” dokonają analizy jego strategicznego rozwoju. Powinny one zapewnić doradztwo i wizję dla najlepszych ekspertów spośród kadry dydaktycznej i badaczy w celu tworzenia synergii umożliwiających współpracę na wysokim szczeblu nad określonymi zagadnieniami dotyczącymi Unii Europejskiej. Instytucje te powinny również wspierać i promować inicjatywy centrum oraz wspomagać ich rozwój.

Instytucje szkolnictwa wyższego są zobowiązane do podtrzymania działań prowadzonych w ramach centrum doskonałości „Jean Monnet” przez cały czas trwania projektu, w tym również do zastąpienia koordynatora akademickiego, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Jeżeli instytucja jest zobowiązana do zastąpienia pierwotnego koordynatora ds. akademickich, należy wysłać do Agencji Wykonawczej pisemny wniosek o zatwierdzenie.

Centrum doskonałości może obejmować współpracę kilku instytucji/organizacji ustanowionych w tym samym mieście lub regionie. W każdym przypadku musi to być wyraźnie oznaczony instytut lub podmiot wyspecjalizowany w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej oraz musi on być ustanowiony w instytucji szkolnictwa wyższego.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY CENTRUM DOSKONAŁOŚCI „JEAN MONNET”?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełniać centrum doskonałości „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w dowolnym kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 23 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Pozostałe kryteria	Dana instytucja szkolnictwa wyższego może wspierać wyłącznie jedno centrum doskonałości „Jean Monnet”.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdziały „Jakie są cele działań „Jean Monnet?”” i „Czym jest centrum doskonałości Jean Monnet?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje i w większym stopniu eksponuje zagadnienia i studia europeistyczne zarówno w instytucji uczestniczącej w działaniu „Jean Monnet”, jak i poza nią. ▪ Adekwatność wniosku dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”;
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich – zarówno w dziedzinach naukowych, jak i nienaukowych – z działaniami realizowanymi w ramach projektu.

<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję uczestniczącą w działaniu „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby zaangażowane na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.
--	--

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O CENTRUM DOSKONAŁOŚCI „JEAN MONNET”?

WPLYW I UPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, by w ramach centrów doskonałości „Jean Monnet” upowszechniano i wykorzystywano wyniki organizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu upowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz otwarte działania edukacyjne z uwzględnieniem postępu technologicznego. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku centrów doskonałości „Jean Monnet” konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia informatycznego programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć „Jean Monnet” dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Centra doskonałości zachęca się do:

- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu upowszechnianie wyników działań na poziomie europejskim i krajowym;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itp.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników swych działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do potrzeb ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- tworzenia sieci kontaktów z innymi centrami doskonałości „Jean Monnet”, katedrami „Jean Monnet”, koordynatorami modułów oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu swych działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koszty osobowe ▪ Koszty podróży i utrzymania ▪ Koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich) ▪ Koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich) ▪ Koszty nauczania ▪ Inne koszty <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie</p> <p>Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>80% łącznych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p> <p>Maksymalnie 100 000 EUR</p>	<p>Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.</p>

WSPARCIE „JEAN MONNET” NA RZECZ STOWARZYSZEŃ

W ramach „Jean Monnet” wspiera się stowarzyszenia, których jednoznacznie określonym celem jest wnoszenie wkładu w badania dotyczące procesu integracji europejskiej. Takie stowarzyszenia powinny mieć charakter interdyscyplinarny i być otwarte dla wszystkich zainteresowanych profesorów, nauczycieli i naukowców specjalizujących się w problematyce Unii Europejskiej w danym kraju lub regionie. Powinny one reprezentować społeczność akademicką w ramach studiów dotyczących Unii Europejskiej na szczeblu regionalnym, krajowym i ponadnarodowym. Wsparcie otrzymają wyłącznie stowarzyszenia, które są formalnie zarejestrowane i posiadają niezależny status prawny.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W okresie dofinansowania stowarzyszenia mogą zazwyczaj realizować szeroki zakres działań, na przykład:

- organizowanie i prowadzenie działalności statutowej stowarzyszeń zajmujących się studiami z zakresu Unii Europejskiej i problematyką Unii Europejskiej (np. publikowanie biuletynu, stworzenie specjalnej strony internetowej, organizowanie corocznego posiedzenia rady, organizowanie specjalnych wydarzeń o charakterze promocyjnym mających na celu większe wyeksponowanie tematyki związanej z Unią Europejską itp.);
- prowadzenie badań w dziedzinie wybranych zagadnień europejskich w celu wsparcia merytorycznego decydentów lokalnego, regionalnego, krajowego i europejskiego szczebla oraz rozpowszechnianie wyników tych badań wśród zainteresowanych instytucji, włączając w to instytucje europejskie, oraz wśród szerszego grona odbiorców, wzmacniając tym samym aktywność obywatelską.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ STOWARZYSZENIA?

Stowarzyszenia „Jean Monnet” powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych związanych z Unią Europejską, które obejmują zakresem swej działalności.

Przyjmą one rolę promotorów oraz rozpowszechniają wiedzę; przyczyniają się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz do prowadzenia analiz i tworzenia wizji w zakresie określonych tematów.

Stowarzyszenia ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA „JEAN MONNET” NA RZECZ STOWARZYSZEŃ?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wsparcie „Jean Monnet” na rzecz stowarzyszeń, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Każde stowarzyszenie profesorów i badaczy specjalizujących się w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej ustanowione w dowolnym kraju na świecie. Jednoznacznie określonym celem stowarzyszenia musi być wnoszenie wkładu w studia w zakresie procesu integracji europejskiej na poziomie krajowym lub transnarodowym. Stowarzyszenie musi mieć charakter interdyscyplinarny. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 23 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdziały „Jakie są cele działań „Jean Monnet”?” i „Czym jest wsparcie Jean Monnet na rzecz stowarzyszeń?”); ▪ Zakres, w jakim wniosek: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni do wspierania działalności statutowej stowarzyszenia i prowadzenia badań nad problematyką europejską; - zapewnia wsparcie merytoryczne decydom lokalnego, regionalnego, krajowego i europejskiego szczebla. <p>Adekwatność wniosku dla priorytetowych grup docelowych akcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stowarzyszeń ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - stowarzyszeń, które nie otrzymały dotychczas dofinansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli – zarówno w dziedzinach naukowych, jak i nienaukowych – z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na stowarzyszenie/stowarzyszenia uczestniczące w działaniu „Jean Monnet”; - na inne organizacje i decydentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Odpowiedniość i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań w stowarzyszeniu, w którym realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nim.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O WSPARCIU „JEAN MONNET” NA RZECZ STOWARZYSZEŃ?

WPŁYW I UPOWSZECHNIANIE

Stowarzyszenia wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek upowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań promocyjnych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu upowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz otwarte działania edukacyjne z uwzględnieniem postępu technologicznego. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku wszystkich stowarzyszeń, które otrzymały dofinansowanie „Jean Monnet”, konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia informatycznego programu Erasmus+ informacje na temat stowarzyszeń i prowadzonych przez nie działań „Jean Monnet” dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ STOWARZYSZEŃ

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koszty osobowe ▪ Koszty podróży i utrzymania ▪ Koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich) ▪ Koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich) ▪ Inne koszty 	Koszty rzeczywiste	<p>Maksymalnie 50 000 EUR</p> <p>80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.
	<p>Kwalifikowalne koszty pośrednie</p> <p>Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.).</p>			

SIECI „JEAN MONNET” (DEBATA ORIENTACYJNA ZE ŚWIATEM AKADEMICKIM)

CZYM JEST SIEĆ „JEAN MONNET”?

Sieci „Jean Monnet” promują tworzenie i rozwój konsorcjów międzynarodowych zainteresowanych stron (instytucji szkolnictwa wyższego, centrów doskonałości, wydziałów, zespołów, ekspertów indywidualnych itp.) w obszarze studiów dotyczących Unii Europejskiej.

Sieci te wspierają gromadzenie informacji, wymianę praktyk, rozwój wiedzy i promowanie procesu integracji europejskiej na całym świecie. Akcja ta wspiera również umacnianie istniejących sieci wspomagających określone działania, w szczególności promując uczestnictwo młodych badaczy w dziedzinach związanych z UE.

Projekty te będą opierały się na jednostronnych wnioskach dotyczących projektów skoncentrowanych na działaniach, które nie mogą zostać z powodzeniem zrealizowane na poziomie krajowym i które wymagają zaangażowania co najmniej trzech instytucji partnerskich (w tym instytucji składającej wniosek) pochodzących z trzech różnych krajów. Ich celem jest realizowanie projektów o wymiarze wielonarodowym, a nie krajowym.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Przez cały czas trwania projektu sieci mogą zazwyczaj realizować szeroko zakrojony zakres działań, na przykład:

- gromadzenie i propagowanie informacji i wyników dotyczących metod stosowanych w zaawansowanych badaniach i nauczaniu w zakresie studiów dotyczących UE;
- umacnianie współpracy między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego i innymi odpowiednimi instytucjami w całej Europie i na świecie;
- wymiana wiedzy i wiedzy fachowej służąca wzajemnemu doskonaleniu dobrych praktyk;
- promowanie współpracy i tworzenie platform wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji Europejskiej w istotnych kwestiach dotyczących UE.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W SIECIACH „JEAN MONNET”?

Sieci „Jean Monnet” powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych dotyczących Unii Europejskiej, które obejmują zakresem swych działań. Przyjmują one rolę promotorów oraz upowszechniają wiedzę; przyczyniają się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz prowadzenia analiz i tworzenia wizji w zakresie określonych tematów.

Instytucje szkolnictwa wyższego koordynujące sieci „Jean Monnet” ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA „JEAN MONNET” NA RZECZ SIECI?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić sieć „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego lub inna organizacja działająca w obszarze integracji europejskiej ustanowiona w dowolnym kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego z siedzibą w krajach programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Wnioskodawca musi pełnić rolę koordynatora sieci składającej się z co najmniej trzech instytucji uczestniczących pochodzących z trzech różnych krajów. Wyznaczone instytucje europejskie (wskazane w rozporządzeniu ustanawiającym program Erasmus+) realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim nie kwalifikują się do składania wniosku o dofinansowanie w ramach tej akcji.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.

Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 23 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdziały „Jakie są cele działań „Jean Monnet”?” i „Czym jest sieć Jean Monnet?”); ▪ Zakres, w jakim wniosek:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje i w większym stopniu eksponuje zagadnienia i studia europeistyczne zarówno w instytucji uczestniczącej w działaniu „Jean Monnet”, jak i poza nią. ▪ Adekwatność wniosku dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”;
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii. ▪ Opracowanie działań w ramach sieci oraz zarządzanie nimi, z uwzględnieniem kanałów komunikacji między członkami.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli – zarówno w dziedzinach naukowych, jak i nienaukowych – z działaniami realizowanymi w ramach projektu. ▪ Struktura sieci pod względem zakresu geograficznego i komplementarności kompetencji.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ i efekt mnożnikowy projektu:<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, oraz na instytucje będące członkami sieci; - wpływ na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - wpływ na inne organizacje i osoby zaangażowane na szczeblu lokalnym, krajowym, transnarodowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O WSPARCIU „JEAN MONNET” NA RZECZ SIECI?

WPŁYW I UPOWSZECHNIANIE

Sieci wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek upowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych uczestników. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie sieci, działania mające na celu upowszechnianie powinny obejmować tworzenie narzędzi i organizowanie wydarzeń dostosowanych do ich celów.

W przypadku wszystkich sieci „Jean Monnet” konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom, stanowiącym część ogólnego narzędzia informatycznego programu Erasmus+, informacje na temat działań sieci „Jean Monnet” dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koszty osobowe ▪ Koszty podróży i utrzymania ▪ Koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich) ▪ Koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich) ▪ Koszty nauczania ▪ Inne koszty <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>Maksymalnie 300 000 EUR</p> <p>80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.

PROJEKTY „JEAN MONNET” (DEBATA ORIENTACYJNA ZE ŚWIATEM AKADEMICKIM)

CZYM JEST PROJEKT „JEAN MONNET”?

Projekty „Jean Monnet” wspierają innowacje, wzajemne inspirowanie się i upowszechnianie treści dotyczących Unii Europejskiej. Projekty te – mimo że w proponowanych działaniach mogą uczestniczyć inni partnerzy – będą opierały się na jednostronnych wnioskach dotyczących projektów i mogą trwać od 12 do 24 miesięcy.

- W ramach projektów „**Innowacje**” badane są nowe perspektywy i różne metodyki w celu zwiększenia atrakcyjności zagadnień związanych z Unią Europejską i dostosowania ich do różnych rodzajów społeczności docelowych (np. projekty dotyczące Learning EU @ School).
- Projekty „**Wzajemne inspirowanie się**” promują dyskusję i refleksję na temat zagadnień dotyczących Unii Europejskiej oraz mają na celu poszerzenie wiedzy na temat Unii i procesów w niej zachodzących. Projekty mają na celu poszerzenie wiedzy na temat UE w określonych kontekstach.
- Projekty „**Upowszechnianie treści**” dotyczą głównie działań informacyjnych i mających na celu upowszechnianie wiedzy.

KTÓRE DZIAŁANIA SĄ WSPIERANE W RAMACH PROJEKTÓW „JEAN MONNET”?

Przez cały czas trwania projektów „Jean Monnet” możliwa jest realizacja szeroko zakrojonego zakresu działań, na przykład:

„Innowacje”

- rozwój i testowanie nowo opracowanych metod, treści i narzędzi odnoszących się do określonych zagadnień dotyczących Unii Europejskiej;
- tworzenie wirtualnych sal lekcyjnych poświęconych konkretnej tematyce oraz testowanie ich w różnych kontekstach;
- projektowanie, tworzenie i wdrażanie narzędzi do samokształcenia promujących aktywne obywatelstwo w UE;
- opracowywanie i udostępnianie odpowiednich treści pedagogicznych oraz nowych/dostosowanych materiałów dydaktycznych do nauczania o Unii Europejskiej na poziomie kształcenia podstawowego i średniego (Learning EU @ School);
- opracowywanie i realizacja zajęć z zakresu doskonalenia oraz kształcenia ustawicznego nauczycieli poprzez umożliwienie im zdobycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności potrzebnych do nauczania o Unii Europejskiej;
- organizowanie działań związanych z Unią Europejską skierowanych do uczniów szkół podstawowych i średnich oraz instytucji zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym.

„Wzajemne inspirowanie się”

- wspieranie tworzenia studiów europeistycznych i rozwijanie dotychczasowej wiedzy lub zwiększanie aktywności wydziału/katedry/zespołu badawczego uczelni w danym kraju, które wyraziły szczególne zainteresowanie/potrzebę;
- wspólne prace nad treścią i współnauczanie studentów, w które zaangażowanych jest kilka instytucji. Instytucje uczestniczące mogą organizować wspólne działania oraz opracowywać narzędzia wspierające kursy.

„Upowszechnianie treści”

- wspieranie działań informacyjnych i mających na celu upowszechnianie wiedzy, skierowanych do pracowników administracji publicznej, ekspertów z określonych dziedzin i społeczeństwa obywatelskiego;
- organizowanie konferencji, seminariów lub okrągłych stołów poświęconych istotnym zagadnieniom dotyczącym Unii Europejskiej.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W PROJEKCIE „JEAN MONNET”?

Od instytucji składającej wniosek dotyczący projektu wymaga się przygotowania jasnej i zrównoważonej strategii wraz ze szczegółowym programem prac zawierającym informacje na temat oczekiwanych wyników. Instytucja taka powinna uzasadnić potrzebę proponowanych działań, podać bezpośrednich i pośrednich beneficjentów oraz zagwarantować aktywny udział wszystkich organizacji uczestniczących w projekcie.

Wnioski dotyczące projektu są opatrzone podpisem przedstawiciela prawnego instytucji szkolnictwa wyższego (lub innych uprawnionych organizacji) i zawierają informacje na temat statusu prawnego, celów i działań instytucji wnioskującej. Instytucje szkolnictwa wyższego (lub inne uprawnione organizacje) ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w ich wnioskach w trakcie całego okresu trwania projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU „JEAN MONNET”?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełniać projekt „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucje szkolnictwa wyższego lub inne organizacje zajmujące się problematyką Unii Europejskiej ustanowione w dowolnym kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego z siedzibą w krajach programu muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Wyznaczone instytucje (określone w rozporządzeniu ustanawiającym program Erasmus+) realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim nie kwalifikują się do składania wniosku w ramach tej akcji. Szkoły na poziomie kształcenia podstawowego i średniego nie kwalifikują się do składania wniosku o dofinansowanie, mimo że mogą aktywnie przyczynić się do realizacji działań.
Czas trwania projektu	Od 12 do 24 miesięcy.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 23 lutego do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdziały „Jakie są cele działań Jean Monnet” i „Czym jest projekt „Jean Monnet?”); - celów szczegółowych projektów „Jean Monnet” - „Innowacje”, „Wzajemne inspirowanie się”, „Upowszechnianie treści”. ▪ Zakres, w jakim wniosek: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje i w większym stopniu eksponuje zagadnienia i studia europeistyczne zarówno w instytucji uczestniczącej w działaniu „Jean Monnet”, jak i poza nią. ▪ Adekwatność wniosku dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”;
--	---

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli – zarówno w dziedzinach naukowych, jak i nienaukowych – z działaniami realizowanymi w ramach projektu. ▪ W przypadku projektów skierowanych do uczniów szkół podstawowych i średnich: zaangażowanie w projekt kadry posiadającej odpowiednie umiejętności pedagogiczne.
Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby zaangażowane na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania.

CO JESZCZE TRZEBA WIEDZIEĆ O PROJEKCIE „JEAN MONNET”?

WPŁYW I UPOWSZECHNIANIE

Zadaniem projektów „Jean Monnet” jest upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów działań nie tylko wśród bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

W przypadku projektów „Jean Monnet” konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom, które stanowią część ogólnego narzędzia informatycznego programu Erasmus+, informacje na temat rezultatów dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Instytucje uczestniczące w projektach „Jean Monnet” zachęca się do:

- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu upowszechnianie wyników działania na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itp.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania rezultatów działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do potrzeb ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- nawiązywania kontaktów z centrami doskonałości „Jean Monnet”, katedrami „Jean Monnet”, koordynatorami modułów oraz wspieranymi instytucjami i stowarzyszeniami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu swych działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalna kwota dofinansowania projektu „Jean Monnet”:		60 000 EUR (stanowiąca maksymalnie 75% kosztów całkowitych)	
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota
Uczestnictwo w konferencjach	Dofinansowanie kosztów związanych z organizacją konferencji, seminariów, warsztatów itp., z wyłączeniem kosztów związanych z uczestnictwem prelegentów zamiejscowych.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	D.2 na dzień na uczestnika
Podróż (prelegenci zamiejscowi)	Dofinansowanie kosztów podróży prelegentów zamiejscowych uczestniczących w konferencjach, na podstawie odległości, jaką muszą pokonać. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej ¹⁶⁴ , określając odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE na podróż w obie strony ¹⁶⁵ .	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km i więcej: 1 100 EUR na uczestnika
Utrzymanie (prelegenci zamiejscowi)	Dofinansowanie kosztów utrzymania prelegentów zamiejscowych uczestniczących w konferencjach.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	D.3 na dzień na uczestnika

¹⁶⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm

¹⁶⁵ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) oblicza odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybiera odpowiedni przebieg odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) i c) oblicza dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży zamiejscowego prelegenta z Madrytu do Rzymu i z powrotem (275 EUR).

Działania uzupełniające	Dofinansowanie wszelkich pobocznych kosztów dodatkowych związanych z działaniami uzupełniającymi realizowanymi w ramach tej akcji: np. działania następcze w związku z wydarzeniem w środowisku akademickim, tworzenie i utrzymanie stron internetowych, opracowywanie, drukowanie i rozpowszechnianie publikacji; koszty tłumaczeń ustnych; koszty realizacji.	Kwota ryczałtowa	25 000 EUR
--------------------------------	---	------------------	------------

Konkretne kwoty odnoszące się do projektów „Jean Monnet” można znaleźć w podrozdziale „Koszty jednostkowe w projektach „Jean Monnet”, znajdującym się na końcu rozdziału dotyczącego projektów „Jean Monnet” w niniejszej części przewodnika.

KOSZTY JEDNOSTKOWE W PROJEKTACH „JEAN MONNET”

D.1 – KRAJOWE STAWKI KOSZTÓW NAUCZANIA (W EURO ZA GODZINĘ DYDAKTYCZNA)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dana działalność dydaktyczna.

Kraje programu	
Belgia	200
Bułgaria	80
Czechy	107
Dania	200
Niemcy	200
Estonia	107
Irlandia	172
Grecja	129
Hiszpania	161
Francja	184
Chorwacja	96
Włochy	166
Cypr	151
Łotwa	98
Litwa	106
Luksemburg	200
Węgry	104

Malta	138
Holandia	200
Austria	200
Polska	104
Portugalia	126
Rumunia	81
Słowenia	136
Słowacja	114
Finlandia	193
Szwecja	200
Zjednoczone Królestwo	184
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	80
Islandia	159
Liechtenstein	80
Norwegia	200
Turcja	87
Kraje partnerskie	
Antigua i Barbuda	92

Australia	200
Bahrajn	110
Barbados	94
Brunei	200
Kanada	200
Chile	83
Gwinea Równikowa	131
Hongkong	200
Izrael	144
Japonia	178
Korea Południowa	153
Kuwejt	200
Libia	90
Meksyk	86
Nowa Zelandia	153
Oman	131
Katar	200
Saint Kitts i Nevis	84
Arabia Saudyjska	126

Seszele	126
Singapur	200
Szwajcaria	200
Terytorium Rosji uznane przez prawo międzynarodowe	109
Trynidad i Tobago	115
Zjednoczone Emiraty Arabskie	200
Stany Zjednoczone Ameryki	200
Inne	80

D.2 – KRAJOWE STAWKI KOSZTÓW KONFERENCJI (KWOTY W EURO ZA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraje programu	
Belgia	88
Bułgaria	40
Czechy	55
Dania	94
Niemcy	90
Estonia	47
Irlandia	75
Grecja	56
Hiszpania	70
Francja	80
Chorwacja	42
Włochy	73
Cypr	66
Łotwa	43
Litwa	47
Luksemburg	144
Węgry	46
Malta	60
Holandia	97
Austria	94
Polska	45
Portugalia	55
Rumunia	40
Słowenia	59
Słowacja	50
Finlandia	84
Szwecja	95
Zjednoczone Królestwo	81
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	40
Islandia	69
Liechtenstein	40
Norwegia	138
Turcja	40

Kraje partnerskie	
Argentyna	44

Australia	90
Bahrajn	43
Barbados	41
Brunei	115
Kanada	89
Gwinea Równikowa	57
Hongkong	117
Izrael	63
Japonia	78
Korea Południowa	67
Kuwejt	110
Makau	154
Nowa Zelandia	67
Oman	57
Katar	194
Arabia Saudyjska	55
Seszele	55
Singapur	133
Szwajcaria	118
Terytorium Rosji uznane przez prawo międzynarodowe	48
Trynidad i Tobago	50
Zjednoczone Emiraty Arabskie	107
Stany Zjednoczone Ameryki	109
Inne	40

D.3 – UTRZYMANIE: PRELEGENCI ZAMIEJSCOWI (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraje programu	
Belgia	232
Bułgaria	227
Czechy	230
Dania	270
Niemcy	208
Estonia	181
Irlandia	254
Grecja	222
Hiszpania	212
Francja	245
Chorwacja	180
Włochy	230
Cypr	238
Łotwa	211
Litwa	183
Luksemburg	237
Węgry	222
Malta	205
Holandia	263
Austria	225
Polska	217
Portugalia	204
Rumunia	222
Słowenia	180
Słowacja	205
Finlandia	244
Szwecja	257
Zjednoczone Królestwo	276
Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	210
Islandia	245
Liechtenstein	175
Norwegia	220
Turcja	220
Kraje partnerskie	

Afganistan	125
Albania	210
Algieria	170
Andora	195
Angola	280
Antigua i Barbuda	225
Argentyna	285
Armenia	280
Australia	210
Azerbejdżan	270
Bahamy	190
Bahrajn	275
Bangladesz	190
Barbados	215
Białoruś	225
Belize	185
Benin	150
Bhutan	180
Boliwia	150
Bośnia i Hercegowina	200
Botswana	185
Brazylia	245
Brunei	225
Burkina Faso	145
Burundi	165
Kambodża	165
Kamerun	160
Kanada	230
Republika Zielonego Przylądka	125
Republika Środkowoafrykańska	140
Czad	210
Chile	245
Chiny	210
Kolumbia	170
Komory	135
Kongo	185
Demokratyczna Republika Konga	245
Wyspy Cooka	185

Kostaryka	190
Kuba	225
Dżibuti	235
Dominika	215
Dominikana	230
Ekwador	190
Egipt	205
Salwador	180
Gwinea Równikowa	145
Erytrea	130
Etiopia	195
Fidżi	170
Gabon	190
Gambia	170
Gruzja	295
Ghana	210
Grenada	215
Gwatemala	175
Gwinea	185
Gwinea Bissau	140
Gujana	210
Haiti	190
Honduras	175
Hongkong	265
Indie	245
Indonezja	195
Iran	200
Irak	145
Izrael	315
Republika Wybrzeża Kości Słoniowej	190
Jamajka	230
Japonia	405
Jordania	195
Kazachstan	245
Kenia	225
Kiribati	205
Korea Północna	230
Korea Południowa	300

Kosowo (o statusie określonym rezolucją RB ONZ nr 1244 z1999 r.)	220
Kuwejt	280
Kirgistan	255
Laos	195
Liban	260
Lesotho	150
Liberia	235
Libia	225
Makau	150
Madagaskar	155
Malawi	215
Malezja	250
Malediwy	185
Mali	155
Wyspy Marshalla	185
Mauretania	125
Mauritius	200
Meksyk	255
Mikronezja	190
Mołdawia	250
Monako	170
Mongolia	160
Czarnogóra	220
Maroko	205
Mozambik	200
Mjanma/Birma	125
Namibia	135
Nauru	185
Nepal	185
Nowa Zelandia	185
Nikaragua	185
Niger	125
Nigeria	235
Niue	185
Oman	205
Pakistan	180
Palau	185
Palestyna	170
Panama	210
Papua-Nowa Gwinea	190
Paragwaj	190
Peru	210
Filipiny	210

Katar	200
Rwanda	225
Saint Kitts i Nevis	270
Saint Lucia	215
Saint Vincent i Grenadyny	265
Samoa	185
San Marino	175
Wyspy Świętego Tomasza i Książęca	155
Arabia Saudyjska	280
Senegal	200
Serbia	220
Seszele	225
Sierra Leone	190
Singapur	225
Wyspy Salomona	170
Somalia	175
Republika Południowej Afryki	195
Sri Lanka	155
Sudan	270
Surinam	180
Suazi	140
Szwajcaria	220
Syria	225
Tadżykistan	185
Tajwan	255
Tanzania	250
Terytorium Rosji uznane przez prawo międzynarodowe	365
Terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe	270
Tajlandia	205
Demokratyczna Republika Timoru Wschodniego	160
Togo	155
Tonga	155
Trynidad i Tobago	175
Tunezja	145
Turkmenistan	230
Tuvalu	185
Uganda	235
Zjednoczone Emiraty Arabskie	265
Stany Zjednoczone Ameryki	280
Urugwaj	215
Uzbekistan	230

Vanuatu	170
Watykan	175
Wenezuela	210
Wietnam	255
Jemen	225
Zambia	185
Zimbabwe	165
Inne	205

SPORT

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

Zgodnie z niniejszym przewodnikiem realizowane są następujące akcje w dziedzinie sportu:

- współpraca partnerska,
- współpraca partnerska na mniejszą skalę,
- niekomercyjne europejskie imprezy sportowe.

Dodatkowo w ramach programu Erasmus+ wspierane są akcje na rzecz lepszego wykorzystania wyników badań w kształtowaniu polityki (badania, gromadzenie danych, ankiety itp.) w celu promowania dialogu z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami (Forum Sportu Unii Europejskiej, wydarzenia w ramach prezydencji UE, konferencje, spotkania, seminaria itp.). Akcje te będą wdrażane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub za pośrednictwem jej Agencji Wykonawczej.

Celami szczegółowymi realizowanymi w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie sportu są:

- eliminowanie transgranicznych zagrożeń dla uczciwości w sporcie, takich jak doping, ustawianie wyników zawodów sportowych i przemoc, a także wszelkiego rodzaju nietolerancji i dyskryminacji;
- promowanie i wspieranie dobrego zarządzania w sporcie i kariery dwutorowej sportowców;
- promowanie wolontariatu w sporcie oraz włączenia społecznego, równych szans i podnoszenia świadomości znaczenia aktywności fizycznej poprawiającej zdrowie dzięki większemu udziałowi i równemu dostępowi do sportu dla wszystkich.

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym program Erasmus+ szczególny nacisk należy położyć na projekty dotyczące sportu powszechnego.

Oczekuje się, że akcje w dziedzinie sportu przyczynią się do rozwoju europejskiego wymiaru sportu poprzez generowanie i upowszechnianie doświadczeń i wiedzy na temat różnych zagadnień dotyczących sportu na szczeblu europejskim oraz dzielenie się nimi.

Projekty sportowe wspierane w ramach programu Erasmus+ powinny ostatecznie przyczynić się do zwiększenia poziomu uczestnictwa w działalności sportowej, aktywności fizycznej i wolontariacie.

W ujęciu bardziej szczegółowym projekty te przyczynią się do:

- podniesienia stanu wiedzy oraz świadomości w zakresie sportu i aktywności fizycznej w krajach programu;
- podniesienia świadomości w zakresie roli sportu w promowaniu włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej;
- zacieśnienia współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej;
- zwiększenia udziału organizacji sportowych i innych właściwych organizacji z różnych krajów programu w działalności ulepszonych sieci;
- wzmocnienia wymiany dobrych praktyk.

Oczekuje się, że akcje w dziedzinie sportu przyczynią się do wdrożenia Europejskiego Tygodnia Sportu, który jest inicjatywą zapoczątkowaną przez Komisję w celu promowania sportu i aktywności fizycznej w Unii Europejskiej w świetle malejącego poziomu uczestnictwa.

Europejski Tydzień Sportu ma być organizowany zgodnie z następującym planem: oficjalne otwarcie, impreza przewodnia i 4 dni tematyczne, z których każdy będzie miał inny temat przewodni: edukację, rynek pracy, zajęcia na świeżym powietrzu, kluby sportowe i kluby fitness. Europejski Tydzień Sportu przyczyni się między innymi do organizowania transgranicznych działań mających na celu podnoszenie świadomości.

Od 2017 r. Europejski Tydzień Sportu będzie trwał od 23 do 30 września. Poza działaniami organizowanymi przez Komisję Europejską państwa członkowskie będą organizowały działania krajowe i koordynowały działania lokalne.

Dalsze informacje dotyczące Europejskiego Tygodnia Sportu 2017 można znaleźć na stronie internetowej: <http://ec.europa.eu/sport/>

WSPÓŁPRACA PARTNERSKA

JAKIE SĄ CELE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Współpraca partnerska daje możliwość opracowania, przeniesienia lub wdrożenia innowacyjnych rozwiązań w różnych dziedzinach związanych ze sportem i aktywnością fizyczną oraz angażowania się w intensywne działania upowszechniające i wykorzystujące wyniki istniejących lub nowo wytworzonych produktów lub innowacyjnych rozwiązań w różnych dziedzinach związanych ze sportem i aktywnością fizyczną. Współpraca odbywa się między różnymi organizacjami i podmiotami działającymi w dziedzinie sportu lub poza nią, w tym w szczególności między władzami publicznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, organizacjami sportowymi i instytucjami edukacyjnymi. Współpraca partnerska to przede wszystkim innowacyjne projekty mające na celu:

- zachęcanie do uprawiania sportu i aktywności fizycznej, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania zalecenia Rady w sprawie propagowania we wszystkich sektorach prozdrowotnej aktywności fizycznej oraz przestrzeganie wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej;
- zachęcanie do uprawiania sportu i aktywności fizycznej, w szczególności poprzez wspieranie Europejskiego Tygodnia Sportu;
- wspieranie edukacji w dziedzinie sportu i poprzez sport, ze szczególnym naciskiem na rozwój umiejętności, a także wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców;
- promowanie wolontariatu w sporcie;
- walkę z dopingiem, przede wszystkim w środowiskach rekreacyjnych;
- walkę z ustawianiem wyników zawodów sportowych;
- doskonalenie dobrego zarządzania w sporcie;
- zapobieganie przemocy oraz zwalczanie rasizmu, dyskryminacji i nietolerancji w sporcie;
- stymulowanie włączenia społecznego i równych szans w dziedzinie sportu.

Współpraca partnerska powinna promować tworzenie i rozwój europejskich sieci w dziedzinie sportu. UE może zatem zapewnić możliwości ściślejszej współpracy między zainteresowanymi stronami, która nie istniałaby bez działań UE. Współpraca partnerska powinna również propagować synergię z i między politykami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi mającymi na celu promowanie sportu i aktywności fizycznej oraz podejmowanie wyzwań związanych ze sportem.

W ramach współpracy partnerskiej program Erasmus+ ma na celu wsparcie testowania i opracowywania nowych formuł projektu i nowych form współpracy transnarodowej w dziedzinie sportu, które mogą stanowić inspirację dla rozwoju na większą skalę inicjatyw wspieranych z krajowych systemów finansowania lub innych funduszy europejskich, takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne.

Komisja, za pośrednictwem swojej Agencji Wykonawczej, zorganizuje w ciągu roku jeden konkurs wniosków.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Program Erasmus+ oferuje dużą elastyczność w zakresie działań, które można realizować w ramach współpracy partnerskiej, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wskaże się, iż działania te są najodpowiedniejsze do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu. Współpraca partnerska może na ogół obejmować szeroki zakres działań, na przykład:

- tworzenie sieci kontaktów między zainteresowanymi stronami;
- rozwój, określanie i wymiana dobrych praktyk;
- przygotowywanie, opracowywanie i wdrażanie modułów oraz narzędzi edukacyjnych i szkoleniowych;
- działania mające na celu podniesienie kompetencji w zakresie dzielenia się doświadczeniami w dziedzinie sportu oraz rozwój monitorowania i oceny porównawczej wskaźników, szczególnie w kontekście promowania wśród sportowców etycznych zachowań i kodeksów postępowania;
- działania mające na celu podnoszenie świadomości w odniesieniu do wartości dodanej sportu i aktywności fizycznej w kontekście rozwoju osobistego, społecznego i zawodowego osób fizycznych;
- działania mające na celu promowanie innowacyjnych synergii między dziedziną sportu i dziedzinami zdrowia, kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- działania mające na celu ugruntowanie podstawy dowodowej w odniesieniu do sportu w celu sprostania wyzwaniom społecznym i gospodarczym (gromadzenie danych będących podstawą wyżej wspomnianych działań, badania, konsultacje itd.);
- konferencje, seminaria, spotkania, wydarzenia i działania mające na celu podnoszenie świadomości będące podstawą wyżej wspomnianych działań.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ WE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Współpraca partnerska jest otwarta na wszelkiego rodzaju instytucje publiczne lub organizacje niekomercyjne działające w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej. W zależności od celu projektu we współpracy partnerskiej powinni uczestniczyć odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Współpraca partnerska jest ukierunkowana na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach programu.

We współpracy partnerskiej powinni uczestniczyć:

- wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących podpisze umowę finansową obejmującą wielu beneficjentów. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie organizacji uczestniczących i działanie w ich imieniu w relacjach z Komisją Europejską;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja współpracy partnerskiej wspólnie z wszystkimi innymi partnerami projektu;
- partnerzy: organizacje, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniu, realizacji i ocenie współpracy partnerskiej. Każdy partner musi podpisać pełnomocnictwo, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu i na jego rzecz w czasie realizacji projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt współpracy, aby kwalifikował się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Każda organizacja niedochodowa lub organ publiczny działające w obszarze sportu, ustanowione w kraju programu lub dowolnym kraju partnerskim na świecie (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ narodowy komitet olimpijski lub krajowa konfederacja sportu; ▪ organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym; ▪ narodowa liga sportowa; ▪ klub sportowy; ▪ organizacja lub związek reprezentujące sportowców; ▪ organizacja lub związki reprezentujące osoby zawodowo związane ze sportem i wolontariuszy (np. trenerzy, menedżerowie itp.); ▪ organizacja reprezentująca ruch „sport dla wszystkich”; ▪ organizacja działająca w dziedzinie promowania aktywności fizycznej; ▪ organizacja reprezentująca sektor aktywnego wypoczynku; ▪ organizacja działająca w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży.
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w dany projekt.</p>

Liczba i profil organizacji uczestniczących	Współpraca partnerska ma charakter transnarodowy i bierze w niej udział co najmniej pięć organizacji z pięciu różnych krajów programu. Nie ustalono maksymalnej liczby partnerów. Budżet przeznaczony na koszty związane z zarządzaniem projektem i jego wdrażaniem jest jednak ograniczony (i odpowiada 10 partnerom). W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.
Czas trwania projektu	Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku (12, 18, 24, 30 lub 36 miesięcy) na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.
Miejsce (miejsca) działania	Działania muszą odbywać się w krajach (jednym lub większej liczbie) organizacji biorących udział we współpracy partnerskiej.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 6 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 stycznia następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Pozostałe kategorie działań w ramach współpracy partnerskiej będą dysponowały orientacyjnie następującymi środkami:

- około 25% budżetu będzie przeznaczony na realizację priorytetów 1 i 2 (projekty wspierające uprawianie sportu i aktywności fizycznej);
- około 25% budżetu będzie przeznaczony na realizację priorytetów 3 i 4 (projekty wspierające edukację w dziedzinie sportu i poprzez sport, ze szczególnym naciskiem na rozwój umiejętności, a także projekty wspierające wdrażanie wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców¹⁶⁶ oraz projekty wspierające wolontariat w sporcie);
- około 25% budżetu będzie przeznaczony na realizację priorytetów 5, 6 i 7 (projekty wspierające uczciwość w sporcie, np. związane z tematyką antydopingową, zwalczające ustawianie wyników czy wspierające dobre zarządzanie w sporcie);
- około 25% budżetu będzie przeznaczony na realizację priorytetów 8 i 9 (projekty mające na celu przeciwdziałanie przemocy, rasizmowi, dyskryminacji i brakowi tolerancji w sporcie, projekty mające na celu wspieranie włączenia społecznego i równości szans w sporcie).

W ramach tych kategorii projekty będą oceniane na podstawie następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele współpracy partnerskiej?”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy realizowane już przez organizacje uczestniczące; - wniosek wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym
--	---

¹⁶⁶ Wytyczne UE dot. kariery dwutorowej sportowców (przyjęte w dniu 28.9.2012 przez Grupę Ekspertów ds. Edukacji i Szkoleń w Sporcie (ISBN 978-92-79-31161-1).

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<p>kraju.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu pracy, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i upowszechniania rezultatów. ▪ Spójność między proponowanymi celami, metodyką, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii. ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - w stosownych przypadkach projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - w projekt zaangażowane są osoby posiadające wiedzę fachową z odpowiednich dziedzin, takich jak polityka w zakresie sportu i uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.), wiedzę akademicką oraz możliwość dotarcia do większego kręgu odbiorców; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu upowszechniania rezultatów: odpowiedniość i jakość środków mających na celu dzielenie się rezultatami projektu w obrębie organizacji uczestniczących i poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po zakończeniu dofinansowania UE.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 10 punktów w kategoriach „Jakość planu projektu i jego realizacji” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (kwoty w euro):

Maksymalne dofinansowanie projektu współpracy partnerskiej wynosi: 400 000 EUR					
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Zarządzanie projektem i jego wdrażanie	Zarządzanie projektem (tj. planowanie, kwestie finansowe, koordynacja i komunikacja między partnerami itp.); drobne materiały związane z realizacją działań dotyczących uczenia się/nauczania/szkolenia, narzędzia, podejścia itp.; wirtualna współpraca i lokalne działania projektowe; informowanie, promowanie i upowszechnianie (np. broszury, ulotki, informacje na stronach internetowych itp.).	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Dofinansowanie działań organizacji koordynującej: 500 EUR na miesiąc	Maksymalnie 2 750 EUR na miesiąc	Na podstawie czasu trwania współpracy partnerskiej oraz liczby zaangażowanych organizacji uczestniczących
		Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Dofinansowanie działań pozostałych organizacji uczestniczących: 250 EUR na organizację na miesiąc		
Międzynarodowe spotkania projektowe	Uczestnictwo w spotkaniach partnerów projektu, których gospodarzem jest jedna z organizacji uczestniczących, celem realizacji i koordynacji projektu. Dofinansowanie kosztów podróży i utrzymania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 575 EUR na uczestnika na spotkanie		Warunek: wnioskodawcy muszą uzasadnić potrzebę odbywania spotkań pod względem liczby spotkań i zaangażowanych uczestników. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej.
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 760 EUR na uczestnika na spotkanie		
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Koszty nadzwyczajne	Dofinansowanie kosztów rzeczywistych związanych ze zleceniem podwykonawstwa lub zakupem towarów i usług. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja wykonawcza.	Koszty rzeczywiste	80% kosztów kwalifikowalnych Maksymalnie 50 000 EUR na projekt (z wyłączeniem kosztów dotyczących udzielenia zabezpieczenia finansowego)		Warunek: podwykonawstwo musi być związane z usługami, które nie mogą być bezpośrednio świadczone przez organizacje uczestniczące z należycie uzasadnionych powodów. Sprzęt nie może obejmować zwykłego sprzętu biurowego lub sprzętu

				zazwyczaj wykorzystywanego przez organizację uczestniczącą.
--	--	--	--	---

Dodatkowe finansowanie współpracy partnerskiej na większą skalę				
Rezultaty pracy intelektualnej	Rezultaty pracy intelektualnej/materialne produkty projektu (takie jak wytyczne, materiały dydaktyczne, otwarte zasoby edukacyjne (OER), narzędzia informatyczne, analizy, badania, metody partnerskiego uczenia się, sondaże i raporty, inwencje - np. nowe gry sportowe itp.).	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	B5.1 na osobę zarządzającą na dzień pracy w projekcie	Warunek: oczekuje się, że koszty osobowe dotyczące osób zarządzających i pracowników administracji zostaną ujęte w pozycji „Zarządzanie projektem i jego wdrażanie”. Aby zapobiec ewentualnemu nałożeniu się z tą pozycją, wnioskodawcy muszą uzasadnić rodzaj i wysokość kosztów osobowych, o jakie występują w odniesieniu do każdego zaproponowanego rezultatu. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania. Należy wykazać, że rezultaty mogą być szerzej wykorzystywane i eksploatowane i wywrzeć szerszy wpływ.
			B5.2 na naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie/osobę pracującą z młodzieżą na dzień pracy w projekcie	
			B5.3 na pracownika technicznego na dzień pracy w projekcie	
			B5.4 na pracownika administracyjnego na dzień pracy w projekcie	
Wydarzenia sportowe upowszechniające rezultaty pracy intelektualnej	Wkład w koszty związane z krajowymi i transnarodowymi konferencjami, seminariami, wydarzeniami / imprezami służącymi wymianie i upowszechnianiu rezultatów pracy intelektualnej wytworzonych w projekcie (z wyłączeniem kosztów podróży i utrzymania przedstawicieli uczestniczących organizacji zaangażowanych w projekt).	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	100 EUR na uczestnika lokalnego	Maksymalnie 30 000 EUR na projekt
			200 EUR na uczestnika zagranicznego (tj. uczestnika z innego kraju)	
				Warunek: wsparcie wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej jest zapewniane wyłącznie, jeżeli mają one bezpośredni związek z rezultatami intelektualnymi projektu. Projekt, który nie otrzymał dofinansowania na rezultaty pracy intelektualnej, nie może otrzymać wsparcia na organizację wydarzeń upowszechniających te rezultaty.

TABELA A – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać wyłącznie na pokrycie kosztów osobowych w organizacjach uczestniczących w projekcie, które są związane z wytworzeniem rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / Osoba pracująca z młodzieżą	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny
	B5.1	B5.2	B5.3	B5.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	294	241	190	157
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Zjednoczone Królestwo, Islandia	280	214	162	131
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	164	137	102	78

Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja	88	74	55	39
---	----	----	----	----

TABELA B – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać wyłącznie na pokrycie kosztów osobowych w organizacjach uczestniczących w projekcie, które są związane z wytworzeniem rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / Osoba pracująca z młodzieżą	Pracownik techniczny	Pracownik administracyjny
	B5.1	B5.2	B5.3	B5.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makau, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki, Szwajcaria	294	241	190	157
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	280	214	162	131
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Hong Kong, Izrael, Republika Korei, Oman, Tajwan	164	137	102	78

Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo, Demokratyczna Republika Konga, Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Timor Wschodni – Demokratyczna Republika, Togo, Tonga, Trynidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	88	74	55	39
--	----	----	----	----

WSPÓŁPRACA PARTNERSKA NA MNIEJSZĄ SKALĘ

JAKIE SĄ CELE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ NA MNIEJSZĄ SKALĘ?

Współpraca partnerska na mniejszą skalę umożliwia organizacjom rozwijanie i wzmocnienie sieci kontaktów, zwiększa ich zdolność do działania na poziomie transnarodowym, wymiany dobrych praktyk, konfrontowania pomysłów i metod w różnych dziedzinach związanych ze sportem i aktywnością fizyczną. Zatwierdzone projekty mogą również wytwarzać konkretne materialne rezultaty i upowszechniać efekty swoich działań, jednakże w sposób, który jest adekwatny do celu i zakresu projektu. Współpraca partnerska na mniejszą skalę odbywa się między różnymi organizacjami, w tym szczególnie między władzami publicznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, organizacjami sportowymi i instytucjami edukacyjnymi. Współpraca partnerska na mniejszą skalę w szczególności dąży do zapewnienia ciągłości działań przygotowawczych z roku 2013 i wspiera innowacyjne projekty mające na celu:

- stymulowanie włączenia społecznego i równych szans w dziedzinie sportu;
- promowanie tradycyjnych europejskich sportów i dyscyplin;
- wspieranie mobilności wolontariuszy, trenerów, kierowników i pracowników sportowych organizacji non-profit;
- ochronę sportowców, zwłaszcza najmłodszych, przed zagrożeniami dla zdrowia i bezpieczeństwa poprzez polepszenie sposobów szkolenia i warunków rozgrywania zawodów.
- wspieranie edukacji w dziedzinie sportu i poprzez sport, ze szczególnym naciskiem na rozwój umiejętności.

Współpraca partnerska powinna promować tworzenie i rozwój europejskich sieci w dziedzinie sportu. UE może zatem zapewnić możliwości ściślejszej współpracy między zainteresowanymi stronami, która nie istniałaby bez działań UE. Współpraca partnerska na mniejszą skalę powinna również propagować synergii z i między politykami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi mającymi na celu promowanie sportu i aktywności fizycznej oraz podejmowanie wyzwań związanych ze sportem.

We współpracy partnerskiej na mniejszą skalę powinien uczestniczyć co najmniej jeden lokalny lub regionalny klub sportowy.

Komisja, za pośrednictwem swojej Agencji Wykonawczej, zorganizuje w ciągu roku jeden konkurs wniosków.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Program Erasmus+ oferuje dużą elastyczność w zakresie działań, które można realizować w ramach współpracy partnerskiej na mniejszą skalę, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wskaże się, iż działania te są najodpowiedniejsze do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu. Współpraca partnerska na mniejszą skalę może na ogół obejmować szeroki zakres działań, na przykład:

- tworzenie sieci kontaktów między zainteresowanymi stronami;
- rozwój, określanie i wymiana dobrych praktyk;
- przygotowywanie, opracowywanie i wdrażanie modułów oraz narzędzi edukacyjnych i szkoleniowych;
- działania mające na celu podnoszenie świadomości w odniesieniu do wartości dodanej sportu i aktywności fizycznej w kontekście rozwoju osobistego, społecznego i zawodowego osób fizycznych;
- działania mające na celu promowanie innowacyjnych synergii między dziedziną sportu i dziedzinami zdrowia, kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- działania mające na celu ugruntowanie podstawy dowodowej w odniesieniu do sportu w celu sprostania wyzwaniom społecznym i gospodarczym (gromadzenie danych będących podstawą wyżej wspomnianych działań, badania, konsultacje itd.);
- konferencje, seminaria, spotkania, wydarzenia i działania mające na celu podnoszenie świadomości będące podstawą wyżej wspomnianych działań.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ WE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ NA MNIEJSZĄ SKALĘ?

Współpraca partnerska na mniejszą skalę jest otwarta na wszelkiego rodzaju instytucje publiczne lub organizacje niekomercyjne działające w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej. W zależności od celu projektu we współpracy partnerskiej na mniejszą skalę powinni uczestniczyć odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Współpraca partnerska na mniejszą skalę jest ukierunkowana na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach programu.

We współpracy partnerskiej na mniejszą skalę powinni uczestniczyć:

- wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących podpisze umowę finansową obejmującą wielu beneficjentów. Szczegółowe informacje dotyczące zobowiązań finansowych wynikających z umowy znajdują się w części C niniejszego przewodnika. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie organizacji uczestniczących i działanie w ich imieniu w relacjach z Komisją Europejską;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja współpracy partnerskiej we współpracy z wszystkimi innymi partnerami projektu;
  - otrzymanie wsparcia finansowego ze strony UE w ramach programu Erasmus+ i odpowiedzialność za rozdzielenie środków finansowych pomiędzy partnerów projektu.
- partnerzy: organizacje, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniach, realizacji i ocenie współpracy partnerskiej na mniejszą skalę.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ NA MNIEJSZĄ SKALĘ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt współpracy partnerskiej na mniejszą skalę, aby kwalifikował się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Każda organizacja niedochodowa lub organ publiczny działające w obszarze sportu, ustanowione w kraju programu lub dowolnym kraju partnerskim na świecie (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ narodowy komitet olimpijski lub krajowa konfederacja sportu; ▪ organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym; ▪ narodowa liga sportowa; ▪ klub sportowy; ▪ organizacja lub związek reprezentujące sportowców; ▪ organizacja lub związki reprezentujące osoby zawodowo związane ze sportem i wolontariuszy (np. trenerzy, menedżerowie itp.); ▪ organizacja reprezentująca ruch „sport dla wszystkich”; ▪ organizacja działająca w dziedzinie promowania aktywności fizycznej; ▪ organizacja reprezentująca sektor aktywnego wypoczynku;
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w dany projekt.</p>
<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Współpraca partnerska na mniejszą skalę ma charakter transnarodowy i biorą w niej udział co najmniej trzy organizacje z trzech różnych krajów programu. Nie ustalono maksymalnej liczby partnerów. Budżet przeznaczony na koszty związane z zarządzaniem projektem i jego wdrażaniem jest jednak ograniczony (i odpowiada 5 partnerom). W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>Od 12 do 24 miesięcy. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku (12, 18 lub 24 miesięcy) na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Działania muszą odbywać się w krajach (jednym lub większej liczbie) organizacji biorących udział we współpracy partnerskiej na mniejszą skalę.</p>

Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 6 kwietnia do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć 1 stycznia następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich kryteriów wyłączających oraz kryteriów wyboru. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

W ramach tych kategorii projekty będą oceniane na podstawie następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele współpracy partnerskiej?”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy realizowane już przez organizacje uczestniczące; - wniosek wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu pracy, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i upowszechniania rezultatów. ▪ Spójność między proponowanymi celami, metodyką, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii. ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy (maksymalnie 20 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> • Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - w stosownych przypadkach projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - w projekt zaangażowane są osoby posiadające wiedzę fachową z odpowiednich dziedzin, takich jak polityka w zakresie sportu i uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.), wiedzę akademicką oraz możliwość dotarcia do większego kręgu odbiorców; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).

<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu upowszechniania rezultatów: odpowiedniość i jakość środków mających na celu dzielenie się rezultatami projektu w obrębie organizacji uczestniczących i poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku opisano sposoby bezpłatnego udostępniania i promowania powstałych materiałów, dokumentów i mediów na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po zakończeniu dofinansowania UE.
--	--

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 10 punktów w kategoriach „Jakość planu projektu i jego realizacji” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (kwoty w euro):

Maksymalne dofinansowanie projektu współpracy partnerskiej na mniejszą skalę wynosi: 60 000 EUR					
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Zarządzanie projektem i jego wdrażanie	Zarządzanie projektem (tj. planowanie, kwestie finansowe, koordynacja i komunikacja między partnerami itp.); drobne materiały związane z realizacją działań dotyczących uczenia się/nauczania/szkolenia, narzędzia, podejścia itp.; wirtualna współpraca i lokalne działania projektowe; informowanie, promowanie i upowszechnianie (np. broszury, ulotki, informacje na stronach internetowych itp.).	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Dofinansowanie działań organizacji koordynującej: 500 EUR na miesiąc	Maksymalnie 2 750 EUR na miesiąc	Na podstawie czasu trwania współpracy partnerskiej oraz liczby zaangażowanych organizacji uczestniczących
		Dofinansowanie kosztów jednostkowych	Dofinansowanie pozostałych działań organizacji uczestniczących: 250 EUR na organizację na miesiąc		
Międzynarodowe spotkania projektowe	Uczestnictwo w spotkaniach partnerów projektu, których gospodarzem jest jedna z organizacji uczestniczących, celem realizacji i koordynacji projektu. Dofinansowanie kosztów podróży i utrzymania.	Dofinansowanie kosztów jednostkowych	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 575 EUR na uczestnika na spotkanie		Warunek: wnioskodawcy muszą uzasadnić potrzebę odbywania spotkań pod względem liczby spotkań i zaangażowanych uczestników. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej.
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 760 EUR na uczestnika na spotkanie		
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Koszty nadzwyczajne	Dofinansowanie kosztów rzeczywistych związanych ze zleceniem podwykonawstwa lub zakupem towarów i usług. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja wykonawcza.	Koszty rzeczywiste	80% kosztów kwalifikowalnych Maksymalnie 10 000 EUR na projekt (z wyłączeniem kosztów dotyczących udzielenia zabezpieczenia finansowego)		Warunek: podwykonawstwo musi być związane z usługami, które nie mogą być bezpośrednio świadczone przez organizację uczestniczącą z należycie uzasadnionych powodów. Sprzęt nie może obejmować zwykłego sprzętu biurowego lub sprzętu zazwyczaj wykorzystywanego przez

---

				organizacje uczestniczące.
--	--	--	--	----------------------------

NIEKOMERCYJNE EUROPEJSKIE IMPREZY SPORTOWE

JAKIE SĄ CELE NIEKOMERCYJNEJ EUROPEJSKIEJ IMPREZY SPORTOWEJ?

Akcja ta ma na celu wspieranie:

- wolontariatu w sporcie;
- włączania społecznego poprzez sport;
- równości płci w sporcie;
- aktywności fizycznej wpływającej na poprawę stanu zdrowia;
- realizacji działań Europejskiego Tygodnia Sportu.

Komisja, za pośrednictwem swojej Agencji Wykonawczej, zorganizuje w ciągu roku jeden konkurs wniosków.

Niekomercyjne europejskie imprezy sportowe będą dysponowały orientacyjnie następującymi środkami na poszczególne kategorie:

- około 30% na imprezy odbywające się w ramach realizacji działań Europejskiego Tygodnia Sportu;
- około 70% na imprezy niepowiązane z Europejskim Tygodniem Sportu (np. związane z wolontariatem w sporcie, włączaniem społecznym poprzez sport, równością płci w sporcie, prozdrowotną aktywnością fizyczną).

W ramach realizacji działań Europejskiego Tygodnia Sportu należy wybrać około czterech wydarzeń. Imprezy te powinny się skupiać na tematyce wybranej do realizacji Europejskiego Tygodnia Sportu (czyli edukacji, rynku pracy, zajęciach na świeżym powietrzu, klubach sportowych i klubach fitness).

Należy wybrać około 8 imprez niepowiązanych z Europejskim Tygodniem Sportu. Jeżeli chodzi o powyższą tematykę (czyli wolontariat, włączenie społeczne, płeć społeczno-kulturowa, prozdrowotna aktywność fizyczna), przynajmniej jedna impreza powinna dotyczyć zewnętrznych aspektów sportu (np. dyplomacji sportowej), a jedna roli sportu powszechnego we wspieraniu realizacji celów tej akcji (wolontariatu w sporcie, włączenia społecznego w sporcie i poprzez sport, równości płci w sporcie, prozdrowotnej aktywności fizycznej).

CZYM JEST NIEKOMERCYJNA EUROPEJSKA IMPREZA SPORTOWA?

W ramach akcji zapewniane jest wsparcie finansowe:

na europejskie imprezy sportowe organizowane w jednym kraju programu;

na imprezy krajowe organizowane jednocześnie w kilku krajach programu przez organizacje niekomercyjne lub władze publiczne działające w dziedzinie sportu.

Oczekiwanymi wynikami tych imprez są:

- podniesienie świadomości w zakresie roli działalności sportowej w promowaniu włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej;
- większy udział w działalności sportowej, aktywności fizycznej i wolontariacie.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Wsparcie imprez będzie oznaczało przyznanie dofinansowania ze środków UE organizacjom odpowiedzialnym za przygotowanie i organizację danej imprezy oraz za działania następcze. W ramach tej akcji wspierane będą między innymi następujące działania standardowe:

- przygotowanie imprezy;
- organizacja szkoleń edukacyjnych dla sportowców, trenerów, organizatorów i wolontariuszy w okresie poprzedzającym imprezę;
- organizacja imprezy;
- organizacja działań towarzyszących imprezie sportowej (konferencji, seminariów);
- realizacja działań związanych z efektami danej imprezy (oceny, opracowywanie planów na przyszłość).
- działania informacyjne związane z tematem danej imprezy.

JAKIE DZIAŁANIA NIE KWALIFIKUJĄ SIĘ DO WSPARCIA W RAMACH TEJ AKCJI?

- Zawody sportowe organizowane regularnie przez międzynarodowe, europejskie lub krajowe federacje/ligi sportowe;
- zawody sportowe kategorii zawodowej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY NIEKOMERCYJNEJ EUROPEJSKIEJ IMPREZY SPORTOWEJ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić niekomercyjna europejska impreza sportowa, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	<p>Każdy organ publiczny lub każda organizacja niekomercyjna działające w dziedzinie sportu, ustanowione w kraju programu. Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym; koordynator imprezy krajowej organizowanej w ramach europejskiej imprezy sportowej.
Uprawnione imprezy i uczestnicy	<p>w europejskich imprezach sportowych organizowanych w jednym kraju muszą brać udział uczestnicy z co najmniej 12 różnych krajów programu;</p> <p>LUB</p> <p>w europejskich imprezach sportowych organizowanych jednocześnie w kilku krajach programu muszą brać udział uczestnicy z co najmniej 12 różnych krajów programu. Warunek ten jest spełniony, jeżeli uczestnicy biorą udział we wszystkich imprezach.</p> <p>W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.</p>
Czas trwania projektu	Do roku (od przygotowania imprezy do działań następczych).
Terminy imprez	Impreza musi się odbyć w następnym roku (w dowolnym terminie do 31 października).
Gdzie należy złożyć wniosek?	Do Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego, z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o dofinansowanie do dnia 6 kwietnia do godziny 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) dla projektów rozpoczynających się 1 listopada tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje wnioskujące będą oceniane na podstawie odpowiednich **kryteriów wyłączeniowych oraz kryteriów wyboru**. W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę zapoznać się z częścią C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZYNAWANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. podrozdział „Jakie są cele niekomercyjnej europejskiej imprezy sportowej?”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy realizowane już przez organizacje uczestniczące; - wniosek wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu pracy, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i upowszechniania rezultatów. ▪ Spójność między proponowanymi celami, metodyką, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodologii. ▪ Zakres, w jakim projekt obejmuje osoby posiadające wiedzę fachową z różnych dziedzin, takich jak uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.). ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na inne podmioty niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu upowszechniania rezultatów: odpowiedniość i jakość środków mających na celu dzielenie się rezultatami projektu w obrębie organizacji uczestniczących i poza nimi. ▪ Jakość środków służących wyeksponowaniu i nagłośnieniu imprezy i wsparcia UE w mediach.

Aby wnioski zostały rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać przynajmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznawania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym:</p> <p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracownicy ▪ Podróż i utrzymanie ▪ Sprzęt ▪ Materiały zużywalne i zaopatrzenie ▪ Podwykonawstwo ▪ Cła, podatki i opłaty ▪ Inne koszty <p>Koszty pośrednie:</p> <p>Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>Maksymalne dofinansowanie projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w odniesieniu do niekomercyjnych europejskich imprez sportowych organizowanych podczas Europejskiego Tygodnia Sportu: 300 000 EUR • W przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych niezwiązanych z Europejskim Tygodniem Sportu: 500 000 EUR <p>Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych</p>	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

CZĘŚĆ C – INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW

Wszystkie organizacje (w tym grupy nieformalne), które zamierzają złożyć wniosek dotyczący projektu w celu uzyskania wsparcia finansowego z UE w ramach programu Erasmus+, proszone są o dokładne zapoznanie się z niniejszą częścią, opracowaną zgodnie z przepisami zawartymi w tytule VI rozporządzenia finansowego¹⁶⁷ mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii Europejskiej (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym UE”), jak również z zasadami jego stosowania.

Do składania wniosku dotyczącego projektu w ramach programu Erasmus+ nie są uprawnione osoby fizyczne, z wyjątkiem osób fizycznych składających wniosek w imieniu grupy (co najmniej czterech) osób młodych, które są zaangażowane w pracę z młodzieżą, ale niekoniecznie w kontekście organizacji młodzieżowej (zwanej dalej „nieformalną grupą młodych ludzi”).

CO NALEŻY ZROBIĆ, ABY ZŁOŻYĆ WNIOSK W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+?

Aby móc złożyć projekt w ramach programu Erasmus+, wnioskodawcy muszą podjąć cztery następujące kroki:

- każda organizacja zaangażowana w składanie wniosku musi zarejestrować się na Portalu Uczestnika (Participant Portal) i otrzymać numer identyfikacyjny uczestnika (PIC). Organizacje/grupy, które otrzymały już numer PIC w ramach uczestnictwa w innych programach UE, nie muszą się ponownie rejestrować. Numer PIC uzyskany przy wcześniejszej rejestracji jest ważny również w przypadku składania wniosków w ramach programu Erasmus+;
- sprawdzić, czy spełniają kryteria programu w odniesieniu do stosownej akcji/dziedziny;
- sprawdzić warunki finansowe;
- wypełnić i złożyć formularz wniosku.

ETAP 1: REJESTRACJA NA PORTALU UCZESTNIKA

Wszystkie organizacje zaangażowane w składanie wniosku muszą być zarejestrowane oraz muszą podać dotyczące ich podstawowe informacje prawne i finansowe na Portalu Uczestnika „Edukacja, sektor audiowizualny, kultura, obywatelstwo i wolontariat” (ang. Education, Audiovisual, Culture, Citizenship and Volunteering Participant Portal), jeżeli jeszcze tego nie zrobiły.

Aby zarejestrować się na Portalu Uczestnika, osoba będąca przedstawicielem organizacji (lub nieformalnej grupy młodych ludzi) musi podjąć następujące kroki:

- utworzyć konto w Systemie Uwierzytelniania Komisji Europejskiej (ECAS) (chyba, że osoba będąca przedstawicielem danej organizacji/grupy już posiada takie konto). Nowe konta ECAS można tworzyć, korzystając z następującej strony internetowej:
<https://webgate.ec.europa.eu/cas/eim/external/register.cgi>;
- wejść na Portal Uczestnika dostępny pod adresem:
<http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html> i zarejestrować się w imieniu organizacji/grupy. Wytyczne i najczęściej zadawane pytania są dostępne na Portalu Uczestnika.

Organizacja/grupa rejestruje się na Portalu Uczestnika tylko raz. Po zakończeniu rejestracji organizacji/grupie nadaje się numer identyfikacyjny uczestnika (PIC). Numer PIC, który jest niepowtarzalnym identyfikatorem i jest niezbędny do składania wniosków, zapewnia organizacji/grupie możliwość łatwiejszego wypełniania elektronicznych formularzy wniosków dotyczących programu Erasmus+ (tj. wprowadzenie numeru PIC w formularzu spowoduje automatyczne pojawienie się w formularzu wszystkich informacji podanych przez organizację/grupę na etapie rejestracji).

POTWIERDZENIE STATUSU PRAWNEGO I ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ

W trakcie rejestracji na Portalu Uczestnika organizacje muszą także dołączyć następujące dokumenty:

¹⁶⁷ Rozporządzenie finansowe UE można znaleźć pod adresem:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:PL:PDF>

- formularz zawierający informacje dotyczące osoby prawnej (formularz ten można pobrać ze strony internetowej Komisji Europejskiej pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/legal_entities/legal_entities_en.cfm);
- formularz zawierający informacje o rachunku bankowym. Należy wypełnić formularz dotyczący kraju, w którym zlokalizowany jest bank, nawet jeżeli siedziba organizacji wnioskującej jest zarejestrowana w innym kraju (formularz ten można pobrać pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/financial_id/financial_id_en.cfm).

W przypadku dofinansowania przekraczającego kwotę 60 000 EUR może zaistnieć konieczność dołączenia przez wnioskodawców konkretnych dokumentów potwierdzających ich zdolność finansową. W celu uzyskania dalszych informacji zob. podrozdział „Kryteria wyboru” poniżej.

Formularz zawierający informacje o rachunku bankowym składają wyłącznie organizacje wnioskujące i nie jest on wymagany w przypadku organizacji partnerskich.

ETAP 2: SPRAWDZENIE ZGODNOŚCI Z KRYTERIAMI PROGRAMU

W trakcie opracowywania projektu oraz przed złożeniem wniosku o wsparcie UE organizacje uczestniczące muszą sprawdzić, czy projekt ten spełnia następujące kryteria: kwalifikowalności, wykluczające, wyboru oraz przyznawania dofinansowania.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kryteria kwalifikowalności odnoszą się głównie do rodzaju projektu i działań (w tym w stosownych przypadkach czasu trwania, organizacji uczestniczących itp.), grupy docelowej (np. statusu i liczby zaangażowanych uczestników) oraz warunków składania wniosku o dofinansowanie w przypadku tego typu projektu (np. terminów składania wniosku, kompletności formularza wniosku itp.).

Kwalifikujący się projekt musi spełniać wszystkie kryteria kwalifikowalności odnoszące się do akcji, której dotyczy składany wniosek. Jeżeli dany projekt nie spełnia tych kryteriów na etapie składania wniosku, zostanie odrzucony bez poddawania go dalszej ocenie. Wyjątek stanowią niektóre kryteria kwalifikowalności (np. czas trwania, profil uczestników) w przypadku działań dotyczących mobilności oraz stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus wspieranych w ramach Akcji 1 lub Akcji 2, których spełnienie można weryfikować jedynie na etapie wdrażania projektu lub na etapie raportu końcowego (nie na etapie składania wniosku). Na etapie składania wniosku wnioskodawcy zostaną poproszeni o zadeklarowanie, że projekt spełni te kryteria. Jeżeli na etapie wdrażania projektu lub na etapie raportu końcowego okaże się jednak, że kryteria te nie są spełnione, może skutkować to stwierdzeniem braku kwalifikowalności danych uczestników lub danego działania, a w konsekwencji zmniejszeniem/zwrotem dofinansowania UE przyznanego pierwotnie na realizację danego projektu.

Szczególne kryteria kwalifikowalności mające zastosowanie do każdej z akcji wdrażanych zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+ opisano w części B tego przewodnika.

KRYTERIA WYKLUCZAJĄCE

Wnioskodawca zostanie wykluczony z udziału w naborze do programu Erasmus+ lub z procedury przyznawania dofinansowania, jeżeli znajdzie się w którejkolwiek z następujących sytuacji, zgodnie z art. 106 lub 107 rozporządzenia finansowego UE:

- wnioskodawca zbankrutował lub prowadzone jest wobec niego postępowanie upadłościowe bądź likwidacyjne, jego aktywami zarządza likwidator lub sąd, zawarł układ z wierzycielami, jego działalność gospodarcza jest zawieszona albo znajduje się on w innej tego rodzaju sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej w krajowych przepisach ustawowych i wykonawczych;
- prawomocnym wyrokiem lub ostateczną decyzją administracyjną stwierdzono, że wnioskodawca nie wypełnił zobowiązań dotyczących odprowadzania podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z przepisami prawa kraju, w którym ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, lub zgodnie z przepisami prawa kraju urzędnika zatwierdzającego bądź kraju, w którym realizowane jest dofinansowanie;
- prawomocnym wyrokiem lub ostateczną decyzją administracyjną stwierdzono, że wnioskodawca dopuścił się poważnego uchybienia zawodowego poprzez naruszenie obowiązujących przepisów ustawowych i wykonawczych lub norm etycznych swojego zawodu, bądź poprzez niewłaściwe postępowanie zmniejszające jego wiarygodność zawodową, w przypadku gdy postępowanie to nosi znamiona działania w złej wierze lub rażącego niedbalstwa, w tym w szczególności:
  - w sposób nieuczciwy lub wskutek zaniedbania błędnie przedstawił informacje konieczne do zweryfikowania braku

- podstaw do wykluczenia lub spełniania kryteriów wyboru bądź do realizacji kontraktu, umowy finansowej czy decyzji dotyczącej przyznania dofinansowania;
- (ii) zawarł porozumienie z innymi osobami lub podmiotami mające na celu zakłócenie konkurencji;
  - (iii) naruszył prawa własności intelektualnej;
  - (iv) usiłował wywrzeć wpływ na proces decyzyjny Komisji/Agencji podczas procedury przyznawania dofinansowania;
  - (v) usiłował uzyskać informacje poufne, które mogłyby mu dać nienależną przewagę przy przyznawaniu dofinansowania;
- d) wobec wnioskodawcy zapadł prawomocny wyrok stwierdzający, iż dopuścił się on:
- (i) nadużycia finansowego w rozumieniu art. 1 Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich ustanowionej aktem Rady z dnia 26 lipca 1995 r.;
  - (ii) korupcji, zgodnie z definicją zawartą w art. 3 Konwencji w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej ustanowionej aktem Rady z dnia 26 maja 1997 r. oraz art. 2 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2003/568/WSiSW, czy też korupcji według definicji zawartej w przepisach prawnych kraju urzędnika zatwierdzającego, kraju siedziby lub miejsca zamieszkania wnioskodawcy bądź kraju, w którym realizowane jest dofinansowanie;
  - (iii) udziału w organizacji przestępczej, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW;
  - (iv) prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zgodnie z definicją zawartą w art. 1 dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady;
  - (v) przestępstwa terrorystycznego lub przestępstwa związanego z działalnością terrorystyczną, zgodnie z definicją zawartą odpowiednio w art. 1 oraz art. 3 decyzji ramowej Rady 2002/475/WSiSW lub podżegania, pomocnictwa lub współsprawstwa oraz usiłowania popełnienia takiego przestępstwa, jak określono w art. 4 tej decyzji ramowej;
  - (vi) wykorzystywania pracy dzieci lub innych form handlu ludźmi, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE;
- e) wnioskodawca dopuścił się istotnych uchybień w zakresie przestrzegania głównych obowiązków przy wykonaniu umowy, umowy finansowej lub decyzji dotyczącej przyznania dofinansowania z budżetu Unii Europejskiej, które doprowadziły do przedterminowego rozwiązania umowy bądź naliczenia odszkodowań lub innych kar umownych, lub też które zostały odkryte w wyniku kontroli, audytów lub dochodzeń prowadzonych przez urzędnika zatwierdzającego, OLAF lub Trybunał Obrachunkowy;
- f) prawomocnym wyrokiem lub ostateczną decyzją administracyjną stwierdzono, że wnioskodawca dopuścił się nieprawidłowości w rozumieniu art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95;
- g) w przypadku, gdy nie wydano prawomocnego wyroku ani, w stosownych przypadkach, ostatecznej decyzji administracyjnej, wnioskodawca znajduje się w jednej z sytuacji opisanych powyżej w lit. c)–f), w szczególności na podstawie:
- i. faktów ustalonych w ramach audytów lub dochodzeń przeprowadzanych przez Trybunał Obrachunkowy, OLAF lub audyt wewnętrzny bądź jakiegokolwiek innej weryfikacji, audytu czy kontroli przeprowadzanej w ramach obowiązków urzędnika zatwierdzającego z instytucji UE, urzędu europejskiego, unijnej agencji lub organu;
  - ii. nieostatecznych decyzji administracyjnych, które mogą obejmować środki dyscyplinarne zastosowane przez właściwy organ nadzorczy odpowiadający za weryfikację przestrzegania norm etyki zawodowej;
  - iii. decyzji EBC, EBI, Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego lub organizacji międzynarodowych;
  - iv. decyzji Komisji dotyczących naruszenia unijnych reguł konkurencji lub decyzji właściwego organu krajowego dotyczących naruszenia unijnego bądź krajowego prawa konkurencji;
  - v. decyzji o wykluczeniu podjętej przez urzędnika zatwierdzającego z instytucji UE, urzędu europejskiego bądź unijnej agencji lub organu;
- h) w przypadku, gdy przynajmniej jedna sytuacja opisana powyżej w lit. c)–f) dotyczy osoby będącej członkiem organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego wnioskodawcy bądź dysponującej uprawnieniami reprezentacyjnymi, decyzyjnymi lub kontrolnymi w stosunku do wnioskodawcy (co obejmuje dyrektorów firm, członków organów zarządzających lub nadzorczych oraz przypadki, w których jedna osoba posiada udział większościowy);
- i) w przypadku, gdy przynajmniej jedna sytuacja opisana powyżej w lit. a) lub b) dotyczy osoby fizycznej lub prawnej ponoszącej nieograniczoną odpowiedzialność za zadłużenie wnioskodawcy.
- Jeżeli jedna z powyższych sytuacji skutkujących wykluczeniem dotyczy wnioskodawcy, wnioskodawca powinien wskazać środki podjęte w celu zaradzenia tej sytuacji, dowodząc w ten sposób swojej wiarygodności. Mogą to być między innymi środki techniczne, organizacyjne i personalne zapobiegające utrzymywaniu się tej sytuacji, odszkodowanie lub uiszczenie kar. Nie dotyczy to sytuacji, o których mowa w lit. d) tego podrozdziału.
- W przypadkach, o których mowa powyżej w lit. c)–f), o ile nie wydano prawomocnego wyroku ani, w stosownych przypadkach, ostatecznej decyzji administracyjnej, agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza może tymczasowo wykluczyć wnioskodawcę z udziału w zaproszeniu do składania wniosków, jeżeli jego udział stanowiłby poważne i bezpośrednie zagrożenie dla interesów finansowych Unii.

Jeżeli akcja, w ramach której wnioskodawca złożył wniosek jest obwarowana szczególnymi postanowieniami co do udziału podmiotów stowarzyszonych, to takie same kryteria wykluczenia obowiązują dla podmiotów stowarzyszonych.

Wnioskodawcy lub w stosownych przypadkach ich podmioty stowarzyszone mogą zostać wyłączeni z postępowania oraz mogą zostać na nich nałożone kary administracyjne (wykluczenie lub kara finansowa), jeżeli jakiegokolwiek oświadczenia lub informacje przedłożone w celu spełnienia warunków udziału w postępowaniu okażą się nieprawdziwe.

Agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza może publikować na swojej stronie internetowej następujące informacje dotyczące wykluczenia oraz w stosownych przypadkach kary finansowej w sytuacjach, o których mowa w lit. c), d), e) i f) powyższego podrozdziału:

- a) imię i nazwisko lub nazwę danego wnioskodawcy;
- b) opis sytuacji skutkującej wykluczeniem;
- c) czas trwania wykluczenia i/lub wysokość kary finansowej.

Przedstawione kryteria wykluczające mają zastosowanie do wnioskodawców w ramach wszystkich akcji programu Erasmus+. Aby zaświadczyć, że nie znajdują się w żadnej sytuacji wymienionej powyżej, wnioskodawcy ubiegający się o przyznanie dofinansowania z UE przekraczającego kwotę 60 000 EUR muszą przedłożyć oświadczenie o wiarygodności, w którym zaświadcza, iż nie znajdują się w żadnej z sytuacji, o których mowa powyżej. Wspomniane oświadczenie o wiarygodności stanowi specjalną część lub załącznik do formularza wniosku.

W przypadku gdy wnioski składane są w imieniu konsorcjum partnerów, kryteria przedstawione powyżej mają zastosowanie do wszystkich organizacji uczestniczących w realizacji danego projektu.

Zgodnie z art. 106–109 rozporządzenia finansowego UE na wnioskodawców, którzy są winni przedstawiania nieprawdziwych informacji lub których uznano za winnych poważnego uchybienia ich zobowiązaniom umownym w ramach poprzedniej procedury przyznawania dofinansowania, mogą zostać nałożone kary administracyjne i finansowe¹⁶⁸.

Ponadto Komisja stwierdza, że w przypadku wdrażania akcji określonych w przewodniku po programie następujące organizacje znajdują się lub mogą znajdować się w sytuacji konfliktu interesów i w związku z tym nie kwalifikują się lub mogą nie kwalifikować się do udziału w programie:

- władze krajowe pełniące nadzór nad narodowymi agencjami oraz wdrażaniem programu Erasmus+ w swoim kraju nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji zarządzanej przez agencje narodowe w jakimkolwiek kraju, mogą jednak składać wnioski (jako wnioskodawcy lub partnerzy) dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez Agencję Wykonawczą lub przez DG EAC, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika);
- narodowe agencje (wyłączna działalność podmiotu prawnego) lub departamenty narodowych agencji ds. osób prawnych zajmujących się działalnością nieobjętą zakresem kompetencji narodowych agencji nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć w jakiegokolwiek akcji realizowanej zgodnie z niniejszym przewodnikiem;
- struktury i sieci wskazane lub wyznaczone w programie Erasmus+ lub w dowolnym rocznym programie prac Komisji przyjętym w celu wdrażania programu Erasmus+ konkretnie po to, aby uzyskać od Komisji dofinansowanie w ramach realizacji programu Erasmus+, które są organizowane przez podmiot prawny, w ramach którego funkcjonuje również agencja narodowa, nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji, którą zarządza agencja narodowa w ramach programu Erasmus+ w dowolnym kraju, mogą jednak składać wnioski (jako wnioskodawcy lub partnerzy) dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez Agencję Wykonawczą lub przez DG EAC, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika); przed otrzymaniem dofinansowania lub zawarciem umowy powinny one być w stanie wykazać, że nie pozostają w konflikcie interesów z uwagi na podjęte środki ostrożności albo ze względu na fakt, że ich wewnętrzna organizacja umożliwia wyraźne oddzielenie interesów. Ponadto należy wskazać koszty i przychody związane z każdą akcją lub każdym działaniem, na których realizację przyznano fundusze UE. Decyzję o uznaniu, że istnieje wystarczająca pewność, iż nie pozostają one w faktycznym konflikcie interesów, podejmuje Agencja Wykonawcza lub DG EAC na swoją własną odpowiedzialność i zgodnie ze stosowaną przez siebie zasadą rozliczalności;
- podmioty prawne oferujące pomieszczenia narodowym agencjom Erasmus+, ale zajmujące się inną działalnością wchodzącą lub niewchodzącą w zakres programu Erasmus+, a także podmioty powiązane z tymi podmiotami

¹⁶⁸ Z wyjątkiem akcji realizowanych przez agencje narodowe.

prawnymi nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji zarządzanej przez agencje narodowe w jakimkolwiek kraju, mogą jednak składać wnioski dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez Agencję Wykonawczą lub DG EAC, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika). Przed otrzymaniem dofinansowania lub zawarciem umowy muszą one jednak wykazać, że nie pozostają w konflikcie interesów z uwagi na podjęte środki ostrożności albo ze względu na fakt, że ich wewnętrzna organizacja umożliwia wyraźne oddzielenie interesów (np. minimalne oddzielenie rachunkowości, rozdzielenie systemów przekazywania sprawozdań i podejmowania decyzji, środki mające na celu uniemożliwienie dostępu do informacji poufnych). Ponadto należy wskazać koszty i przychody związane z każdą akcją lub każdym działaniem, na których realizację przyznano fundusze UE. Decyzję o uznaniu, że istnieje wystarczająca pewność, iż nie pozostają one w faktycznym konflikcie interesów, podejmuje instytucja na własną odpowiedzialność i zgodnie ze stosowaną przez siebie zasadą rozliczalności.

KRYTERIA WYBORU

Agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza wykorzystują kryteria wyboru w celu przeprowadzenia oceny finansowej i zdolności operacyjnej wnioskodawcy do pełnej realizacji wnioskowanego projektu.

ZDOLNOŚĆ FINANSOWA

Zdolność finansowa oznacza, że wnioskodawca dysponuje stabilnymi i wystarczającymi źródłami finansowania, aby utrzymać działalność w okresie realizacji projektu lub w roku, w odniesieniu do którego przyznano dofinansowanie, oraz aby uczestniczyć w finansowaniu tego projektu.

Weryfikacja zdolności finansowej nie ma zastosowania do:

- organów publicznych¹⁶⁹;
- organizacji międzynarodowych.

W przypadku wniosków o dofinansowanie składanych przez organizacje innego rodzaju (tj. inne niż te, o których mowa powyżej), których wartość nie przekracza kwoty 60 000 EUR, wnioskodawcy muszą przedłożyć oświadczenie, że posiadają zdolność finansową do realizacji danego projektu. Wspomniane oświadczenie stanowi specjalną część formularza wniosku.

W przypadku wniosków o dofinansowanie z UE składanych przez organizacje innego rodzaju, których wartość przekracza kwotę 60 000 EUR, oprócz oświadczenia o posiadaniu zdolności finansowej wnioskodawca musi złożyć za pośrednictwem Portalu Uczestnika następujące dokumenty:

- w przypadku akcji zarządzanych przez agencje narodowe: sprawozdanie z finansowych wyników działalności oraz bilans wnioskodawcy za okres obejmujący ostatni rok budżetowy, w odniesieniu do którego zamknięto księgi rachunkowe;
- w przypadku akcji zarządzanych przez Agencję Wykonawczą: formularz dotyczący zdolności finansowej z uzupełnionymi danymi księgowymi wymaganymi prawem oraz sprawozdanie finansowe (w tym rachunek zysków i strat, bilans oraz ewentualnie inne istotne załączniki) za ostatnie dwa lata budżetowe, w odniesieniu do których zamknięto księgi rachunkowe;
- podmioty, które nie mają możliwości dostarczenia wymienionych powyżej dokumentów, ponieważ są nowo powstałymi podmiotami, zamiast wymienionych powyżej dokumentów mogą dostarczyć oświadczenie finansowe lub oświadczenie o posiadaniu polisy ubezpieczeniowej, w której stwierdza się ryzyko podejmowane przez wnioskodawcę w ramach prowadzonej przez niego działalności.

Organizacje muszą załączyć wymienione dokumenty na Portalu Uczestnika podczas rejestracji na portalu (zob. podrozdział „Krok 1: rejestracja na Portalu Uczestnika” powyżej) albo w terminie określonym w konkretnej akcji programu Erasmus+.

W razie wątpliwości dotyczących zdolności finansowej którejkolwiek z organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu, w przypadku gdy wniosek składany jest w imieniu konsorcjum partnerów, agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza może wymagać złożenia tych samych dokumentów przez organizacje uczestniczące.

Jeżeli wniosek dotyczy dofinansowania projektu na kwotę przekraczającą 750 000 EUR, oprócz powyżej wymienionych czynności możliwe jest żądanie sprawozdania z audytu sporządzonego przez zatwierdzonego audytora zewnętrznego. W sprawozdaniu tym ma być zatwierdzone sprawozdanie finansowe za ostatni dostępny rok budżetowy.

¹⁶⁹ W tym: szkół, instytucji szkolnictwa wyższego i organizacji działających w zakresie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, które otrzymały przez ostatnie dwa lata ponad 50% swoich rocznych dochodów ze źródeł publicznych i które powinny się uznać za posiadające konieczne zdolności finansowe, zawodowe i administracyjne do prowadzenia działań w ramach programu.

Jeżeli po analizie wspomnianych dokumentów agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza uznają, iż zdolność finansowa nie została potwierdzona lub jest niewystarczająca, mogą przeprowadzić następujące działania:

- zwrócić się o przekazanie dalszych informacji;
- zaproponować zawarcie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania z płatnościami zaliczkowymi objętymi zabezpieczeniem finansowym¹⁷⁰;
- zaproponować zawarcie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania bez płatności zaliczkowych lub z ograniczonymi płatnościami zaliczkowymi;
- zaproponować podpisanie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania z płatnościami zaliczkowymi wypłacanymi w kilku ratach;
- odrzucić wniosek.

ZDOLNOŚĆ OPERACYJNA

Zdolność operacyjna oznacza, że wnioskodawca ma kompetencje i kwalifikacje zawodowe niezbędne do realizacji proponowanego projektu. Wnioskodawcy muszą przedłożyć oświadczenie, iż posiadają oni zdolność operacyjną do wdrożenia danego projektu. Ponadto, w przypadku gdy formularz wniosku zawiera taki wymóg i jeżeli kwota dofinansowania przekracza 60 000 EUR, wnioskodawcy mogą być poproszeni o przedłożenie CV głównych osób zaangażowanych w realizację projektu, aby wykazać ich odpowiednie doświadczenie zawodowe, lub innych dokumentów poświadczających, takich jak:

- wykaz właściwych publikacji głównego zespołu odpowiedzialnego za projekt;
- pełny wykaz poprzednio realizowanych projektów i działań powiązanych z obszarem właściwej polityki lub tej konkretnej akcji.

KRYTERIA PRYZNAWANIA DOFINANSOWANIA

Za pomocą kryteriów przyznawania dofinansowania agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza przeprowadza ocenę jakości wniosków dotyczących projektów składanych w ramach programu Erasmus+.

Dofinansowanie, które jest ograniczone kwotą budżetu dostępnego dla każdej akcji, zostanie przyznane projektom spełniającym w największym stopniu kryteria jakościowe.

Pełny zestaw kryteriów przyznawania dofinansowania mających zastosowanie do każdej z akcji wdrażanych zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+ opisano w części B niniejszego przewodnika.

ETAP 3: SPRAWDZENIE WARUNKÓW FINANSOWYCH

RODZAJE DOFINANSOWANIA

Dofinansowanie może przyjąć jedną z następujących form¹⁷¹:

- zwrot określonej części rzeczywiście poniesionych kosztów kwalifikowalnych: np. kwoty przyznanej w ramach partnerstw strategicznych na pokrycie kosztów dodatkowych związanych z udziałem osób o specjalnych potrzebach;
- zwrot na podstawie dofinansowania kosztów jednostkowych: np. kwoty przyznanej na wsparcie indywidualne w ramach projektów dotyczących mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- płatności ryczałtowe: np. kwota przyznana jako wkład we wdrażanie działań uzupełniających w ramach projektów „Jean Monnet”;
- finansowanie ryczałtowe: np. kwota przyznana na pokrycie kosztów pośrednich związanych z komercyjnymi wydarzeniami sportowymi;
- połączenie form wymienionych powyżej.

Mechanizm finansowania stosowany w ramach programu Erasmus+ w większości przypadków zapewnia dofinansowanie w oparciu o zwrot na podstawie dofinansowania kosztów jednostkowych. Taka forma dofinansowania pomaga

¹⁷⁰ Zabezpieczenie może zostać zastąpione solidarną gwarancją lub kilkoma gwarancjami organizacji uczestniczących będących współbeneficjentami projektu.

¹⁷¹ DECYZJA KOMISJI C(2013) 8550 z dnia 4 grudnia 2013 r. w sprawie zastosowania kwot ryczałtowych, zwrotów na podstawie kosztów jednostkowych oraz finansowania ryczałtowego w ramach programu Erasmus+, (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/docs/c_2013_8550.pdf)

wnioskodawcom obliczyć w łatwy sposób kwotę dofinansowania, o które wnoszą, oraz ułatwia im opracowywanie realistycznych planów finansowych danego projektu.

Informacje dotyczące form dofinansowania mających zastosowanie do poszczególnych pozycji finansowania w ramach poszczególnych akcji programu Erasmus+, o których mowa w niniejszym przewodniku, znajdują się w części B, w tabelach dotyczących zasad finansowania, w kolumnie „mechanizm finansowania”.

ZASADY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DOFINANSOWANIA UE

ZASADA NIEDZIAŁANIA WSTECZ

Żadne dofinansowanie UE nie może zostać przyznane z mocą wsteczną na projekty już zakończone.

Dofinansowanie UE może zostać przyznane na projekt, który już się rozpoczął, wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca jest w stanie wykazać konieczność rozpoczęcia realizacji projektu przed podpisaniem umowy finansowej lub przed otrzymaniem powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania. W takich przypadkach koszty kwalifikujące się do finansowania nie mogły zostać poniesione przed dniem złożenia wniosku.

Jeżeli wnioskodawca rozpoczyna realizację projektu przed podpisaniem umowy finansowej lub otrzymaniem powiadomienia o decyzji o przyznaniu dofinansowania, czyni to na własne ryzyko.

ZASADA NIEŁĄCZENIA DOFINANSOWAŃ

Na każdy projekt finansowany przez UE jednemu beneficjentowi przysługuje prawo do otrzymania tylko jednego dofinansowania z budżetu UE. W żadnych okolicznościach te same koszty nie mogą być dwukrotnie finansowane z budżetu Unii.

Aby uniknąć ryzyka podwójnego finansowania, wnioskodawca musi wskazać w odpowiedniej części formularza wniosku źródła oraz wysokość każdego innego finansowania otrzymanego w danym roku oraz każdego, o jakie w danym roku wnioskował, zarówno w odniesieniu do tego samego, jak i każdego innego projektu, włączając w to dotacje na działalność.

Identyczne lub bardzo podobne wnioski przedłożone przez tego samego wnioskodawcę lub przez innych partnerów z tego samego konsorcjum będą poddawane szczegółowej ocenie w celu wykluczenia ryzyka podwójnego finansowania.

W przypadku akcji zdecentralizowanych zarządzanych przez agencje narodowe programu Erasmus+ wszystkie wnioski złożone dwukrotnie lub kilkakrotnie przez tego samego wnioskodawcę lub to samo konsorcjum do tej samej agencji bądź do różnych agencji będą odrzucane. Takie same lub bardzo podobne wnioski składane przez innych wnioskodawców lub inne konsorcja będą dokładnie sprawdzane i również mogą zostać odrzucane, z tego samego powodu.

NIEDOCHODOWOŚĆ I WSPÓŁFINANSOWANIE

Dofinansowanie z budżetu Unii nie może mieć na celu wytwarzania zysku w ramach projektu realizowanego przez beneficjenta ani nie może skutkować takim zyskiem. Zysk definiuje się jako nadwyżkę wpływów wobec kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta, w przypadku gdy wniosek dotyczy płatności salda¹⁷². Zasada niedochodowości nie dotyczy dofinansowań udzielanych w formie kosztu jednostkowego, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego, w tym stypendiów, ani nie dotyczy wniosków o dofinansowanie nieprzekraczające 60 000 EUR. Do celów obliczania zysku osiągniętego z dofinansowania nie uwzględnia się współfinansowania w formie wkładów niepieniężnych.

Co więcej, dofinansowanie UE stanowi motywację do realizacji projektu, który bez wsparcia finansowego UE byłby niewykonalny, i opiera się na zasadzie współfinansowania. Współfinansowanie oznacza, że dofinansowanie UE nie może

¹⁷² W tym celu wpływy ograniczone są do dochodu generowanego przez projekt oraz wkładów finansowych przeznaczonych przez darczyńców konkretnie na finansowanie kosztów kwalifikowalnych. Zysk (lub strata) zgodnie z powyższą definicją jest zatem różnicą między:

- tymczasowo przyjętą kwotą dofinansowania, dochodem generowanym przez działanie i wkładami finansowymi przeznaczonymi przez darczyńców konkretnie na finansowanie kosztów kwalifikowalnych; a
- kosztami kwalifikowalnymi poniesionymi przez beneficjenta.

Ponadto w każdym przypadku, w którym osiągnięty zostanie zysk, zostanie on odzyskany. Agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza są uprawnione do odzyskania odsetka od zysku odpowiadającego wkładowi Unii w koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta w celu realizacji działania. Dalsze wyjaśnienia dotyczące obliczania zysku zostaną udostępnione w odniesieniu do tych akcji, w przypadku których dofinansowania przyjmują formę zwrotu określonej części kosztów kwalifikowalnych.

pokrywać całości kosztów projektu; projekt musi być finansowany ze źródeł współfinansowania innych niż dofinansowanie UE (np. zasoby własne beneficjenta, dochód wygenerowany przez działanie, wkłady finansowe stron trzecich).

Jeżeli dofinansowania UE udziela się w formie kosztu jednostkowego, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego – a ma to miejsce w przypadku większości akcji uwzględnionych w niniejszym przewodniku – Komisja zapewnia zasady niedochodowości i współfinansowania w odniesieniu do danej akcji jako całości z wyprzedzeniem, w momencie, w którym określa ona stawki lub odsetki takich jednostek, płatności ryczałtowych i finansowania ryczałtowego. Poszanowanie zasad niedochodowości i współfinansowania jest założeniem ogólnym, dlatego też wnioskodawcy nie muszą przedstawiać informacji o źródłach finansowania innych niż dofinansowanie UE ani nie muszą uzasadniać kosztów poniesionych w ramach realizacji projektu.

Płatność dofinansowania w oparciu o zwrot na podstawie dofinansowania kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego pozostaje jednak bez uszczerbku dla prawa dostępu do dokumentacji ustawowej beneficjentów. Jeżeli kontrola lub audyt wykaże, że nie doszło do zdarzenia generującego koszt (np. działania w ramach projektu nie zostały zrealizowane w sposób ustalony na etapie składania wniosku, uczestnicy nie brali udziału w działaniach itp.) i że dokonano nienależnej płatności na rzecz beneficjenta z tytułu dofinansowania w oparciu o zwrot na podstawie dofinansowania kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego, agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza ma prawo do odzyskania nawet całej kwoty dofinansowania. Podobnie, jeżeli podejmowane działania lub osiągnięte rezultaty są niewystarczającej jakości, część dofinansowania lub jego całość może zostać zredukowana, nawet w przypadku gdy działania zostały przeprowadzone i są kwalifikowalne.

Ponadto do celów statystycznych i celów monitorowania Komisja Europejska może przeprowadzić ankietę wśród próby beneficjentów, której celem jest ilościowe określenie faktycznych kosztów poniesionych w ramach projektów finansowanych w oparciu o zwrot na podstawie dofinansowania kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego.

POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DOFINANSOWAŃ WYPŁACONYCH NA PODSTAWIE ZWROTU OKREŚLONEJ CZĘŚCI KOSZTÓW KWALIFIKOWALNYCH

Jeżeli dofinansowanie UE jest udzielane jako zwrot określonej części kosztów kwalifikowalnych, obowiązują następujące postanowienia:

KOSZTY KWALIFIKOWALNE

Dofinansowanie UE nie może przekraczać ogólnej kwoty ustanowionej przez agencję narodową lub Agencję Wykonawczą w czasie procedury wyboru projektu na podstawie oszacowanych kosztów kwalifikowalnych wskazanych w formularzu wniosku. Koszty kwalifikowalne są to koszty faktycznie poniesione przez beneficjenta dofinansowania, które spełniają wszystkie następujące kryteria:

- są ponoszone w okresie realizacji projektu, z wyjątkiem kosztów związanych ze sprawozdaniami końcowymi i certyfikatami kontroli;
- zostały wyszczególnione w szacunkowym budżecie całkowitym projektu;
- są niezbędne do realizacji projektu, na który przyznawane jest dofinansowanie;
- są możliwe do zidentyfikowania i sprawdzenia, a w szczególności są zapisywane w księgach rachunkowych beneficjenta i określane według mających zastosowanie standardów rachunkowości kraju, w którym jest ustanowiony beneficjent, oraz według stosowanej przez beneficjenta zwykłej praktyki księgowania kosztów;
- spełniają wymogi obowiązującego prawodawstwa podatkowego i socjalnego;
- są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności w odniesieniu do oszczędności i wydajności.
- nie są objęte dofinansowaniem UE w postaci dofinansowania kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego.

Za kwalifikowalne uznaje się również następujące kategorie kosztów:

- koszty związane z zabezpieczeniem płatności zaliczkowych wniesionym przez beneficjenta dofinansowania, jeżeli takie zabezpieczenie jest wymagane przez agencję narodową lub Agencję Wykonawczą;
- koszty związane z kontrolami zewnętrznymi, jeżeli agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza wymagają takich kontroli jako wsparcia dla wniosków o płatność;
- koszty amortyzacji, pod warunkiem że zostały one faktycznie poniesione przez beneficjenta.

Wewnętrzne praktyki księgowe i procedury kontroli beneficjenta muszą umożliwiać bezpośrednie uzgodnienie kosztów i przychodów wykazywanych w związku z projektem z odpowiadającymi im zapisami i dokumentami potwierdzającymi.

Podatek od wartości dodanej (VAT)

Podatek od wartości dodanej będzie uznawany za koszt kwalifikowalny wyłącznie w przypadkach, w których nie istnieje możliwość jego zwrotu na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących VAT¹⁷³. Jedyny wyjątek dotyczy działań lub transakcji, których krajowe, regionalne i lokalne organy władzy i inne organy publiczne dokonują jako organy władzy publicznej¹⁷⁴. Ponadto:

- podlegający odliczeniu podatek VAT, który nie został faktycznie odliczony (z powodu warunków krajowych lub niedbałości beneficjentów), nie jest kwalifikowalny;
- dyrektywa VAT nie ma zastosowania do krajów spoza UE. Organizacje z krajów partnerskich mogą zostać zwolnione z podatków (w tym VAT), ceł i opłat, w przypadku gdy podpisano umowę między Komisją Europejską a krajem partnerskim, w którym dana organizacja została ustanowiona.

Kwalifikowalne koszty pośrednie

W przypadku określonych rodzajów projektów (informacje szczegółowe dotyczące zasad finansowania akcji można znaleźć w części B niniejszego przewodnika) kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta (np. rachunki za energię elektryczną lub Internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałych pracowników itp.), które można uznać za obciążające projekt.

Koszty pośrednie nie mogą obejmować kosztów zaksięgowanych w ramach innej linii budżetowej. Koszty pośrednie nie są kwalifikowalne, jeżeli beneficjent otrzymuje już dotację na działalność z budżetu Unii (na przykład w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących współpracy społeczeństwa obywatelskiego w ramach programu Erasmus+).

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE

Następujących kosztów nie uważa się za kwalifikowalne:

- zwrot z kapitału;
- dług i opłaty za obsługę długu;
- rezerwy na straty lub długi;
- odsetki należne;
- należności wątpliwe;
- straty kursowe;
- VAT, jeżeli podlega zwrotowi na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących VAT (zob. powyższy akapit dotyczący podatku od wartości dodanej);
- koszty wykazane przez beneficjenta i pokryte w ramach innego projektu lub programu prac otrzymującego dofinansowanie UE (zob. również powyższy akapit dotyczący kwalifikowalnych kosztów pośrednich);
- nadmierne lub nieprzemysłane wydatki;
- wkłady niepieniężne;
- w przypadku wynajmowania lub leasingu sprzętu koszty każdej opcji wykupu na koniec okresu leasingu lub najmu;
- koszty otwarcia i prowadzenia rachunków bankowych (w tym koszty przelewów z –lub – do agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej pobierane przez bank beneficjenta).

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wnioskodawca musi wskazać w formularzu wniosku wkład pochodzący ze źródeł innych niż dofinansowanie UE. Współfinansowanie zewnętrzne może przyjąć formę środków własnych beneficjenta, wkładów finansowych osób trzecich lub dochodu generowanego przez projekt. Jeżeli w momencie sporządzania sprawozdania końcowego i wniosku o płatność salda wystąpi dowód na istnienie nadwyżki dochodu wobec kosztów kwalifikowalnych poniesionych w ramach realizacji projektu, agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza są uprawnione do odzyskania odsetka od zysku odpowiadającego wkładowi Unii w koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta w celu realizacji projektu. Postanowienie to nie ma zastosowania do projektów, w odniesieniu do których złożono wniosek o dofinansowanie nieprzekraczające 60 000 EUR.

Wkładów niepieniężnych nie uznaje się za możliwe źródło współfinansowania.

¹⁷³ W państwach członkowskich dyrektywa VAT 2006/112/WE została przełożona na krajowe przepisy dotyczące VAT.

¹⁷⁴ Zob. art. 13 ust. 1 przedmiotowej dyrektywy.

ETAP 4: WYPEŁNIENIE I ZŁOŻENIE FORMULARZA WNIOSKU

W celu ubiegania się o dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+ wnioskodawcy muszą użyć właściwych dla każdej akcji formularzy, które są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej, agencji narodowych lub Agencji Wykonawczej (dane kontaktowe znajdują się w załączniku IV do niniejszego przewodnika).

W przypadku projektów składanych w imieniu konsorcjów organizacje koordynujące lub grupy składają jeden wniosek na cały projekt w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących. Wniosek należy złożyć do właściwej agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej (zob. podrozdział „Gdzie należy złożyć wniosek?” w odniesieniu do każdej akcji każdego w części B niniejszego przewodnika).

PROCEDURA SKŁADANIA WNIOSKU

FORMULARZE ONLINE

W przypadku większości akcji w ramach programu wnioskodawcy są zobowiązani złożyć wnioski drogą elektroniczną do właściwej agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej, używając odpowiedniego formularza elektronicznego wniosku i dołączając wszystkie wymagane załączniki.

Formularz elektroniczny wniosku musi być wypełniony w jednym z języków urzędowych używanych w krajach programu. W przypadku akcji zarządzanych przez Agencję Wykonawczą na poziomie centralnym wnioskodawcy muszą wypełnić formularz wniosku w jednym z języków urzędowych UE.

Dalsze informacje można znaleźć w wytycznych dotyczących wypełniania i składania formularza elektronicznego wniosku. Wytyczne te zawierają również informacje dotyczące tego, co należy zrobić w przypadku problemów technicznych; wytyczne te są dostępne na stronach internetowych agencji narodowych (w odniesieniu do akcji zdecentralizowanych), Agencji Wykonawczej (w odniesieniu do akcji scentralizowanych) i Komisji Europejskiej.

W przypadku wielokrotnego złożenia tego samego wniosku w ramach tej samej rundy selekcyjnej do tej samej agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza za ważną zawsze będzie uznawała ostatnią wersję wniosku złożoną przed upłynięciem terminu jego składania. Wnioski wysłane pocztą, kurierem, faksem lub pocztą elektroniczną nie będą brane pod uwagę. W przypadku wielokrotnego złożenia takich samych lub bardzo podobnych wniosków do różnych agencji przez tę samą organizację składającą wniosek lub to samo konsorcjum składające wniosek wszystkie wnioski będą automatycznie odrzucane (zob. podrozdział dotyczący zasady niełączenia dofinansowań).

FORMULARZE WNIOSKÓW W WERSJI PAPIEROWEJ

W odniesieniu do niektórych scentralizowanych akcji programu Erasmus+ mogą nie istnieć elektroniczne formularze wniosków. W przypadku tych akcji wnioski należy wysłać pocztą (decyduje data stempla pocztowego) lub kurierem (decyduje data odbioru przez firmę kurierską) do Agencji Wykonawczej (zob. dane kontaktowe w załączniku IV do niniejszego przewodnika). Wnioski wysłane faksem lub pocztą elektroniczną nie będą brane pod uwagę.

Wnioskodawcy nie mogą w żaden sposób zmieniać swojego wniosku o dofinansowanie po upływie terminu złożenia wniosku.

NALEŻY PRZESTRZEGAĆ TERMINU ZŁOŻENIA WNIOSKU

Wniosek musi zostać złożony w terminie określonym w odniesieniu do każdej akcji. Terminy składania projektów w odniesieniu do każdej akcji określono w podrozdziałach „Kryteria kwalifikowalności” w części B niniejszego przewodnika.

UWAGA: niezależnie od dnia, w jakim upływa termin, formularze elektroniczne zawsze należy składać do godziny 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli). Wnioskodawcy ustanowieni w krajach innej strefy czasowej powinni uważnie uwzględnić różnicę czasu, aby uniknąć odrzucenia wniosku.

JAKIE SĄ DALSZY KROKI PO ZŁOŻENIU WNIOSKU?

Wszystkie wnioski otrzymane przez agencje narodowe lub przez Agencję Wykonawczą poddawane są procedurze oceny.

PROCEDURA OCENY

Wnioski na realizację projektów są oceniane przez agencję narodową lub Agencję Wykonawczą, która otrzymała wniosek, wyłącznie na podstawie kryteriów opisanych w niniejszym przewodniku. Ocena obejmuje:

- formalną weryfikację w celu sprawdzenia, czy spełnione są kryteria kwalifikowalności i kryteria wykluczające;
- ocenę jakości w celu zbadania, w jakim stopniu organizacje uczestniczące spełniają kryteria wyboru (tj. zdolność operacyjna i finansowa), a projekt – kryteria przyznawania dofinansowania. W większości przypadków taka ocena jakości przeprowadzana jest przy pomocy niezależnych ekspertów; w ocenie pomocne będą ekspertom wytyczne opracowane przez Komisję Europejską; wytyczne te zostaną udostępnione na stronach internetowych Komisji Europejskiej i na stronach internetowych agencji odpowiedzialnych za zarządzanie projektami w ramach programu Erasmus+.
- weryfikację, czy wniosek dotyczący projektu nie jest związany z ryzykiem podwójnego finansowania. W razie potrzeby taką weryfikację przeprowadza się we współpracy z innymi agencjami lub innymi zainteresowanymi stronami.

Agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza wyznaczy komitet ewaluacyjny, aby nadzorował zarządzanie całym procesem wyboru. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez ekspertów komitet ewaluacyjny ustali listę projektów proponowanych do wyboru.

W przypadku projektów budowania potencjału w szkolnictwie wyższym, oraz uwzględniając cele rozwojowe danej akcji na rzecz uprawnionych krajów partnerskich ze świata (zob. podrozdział „Kraje uprawnione” w części A niniejszego przewodnika), komitet ewaluacyjny tworzy ranking kwalifikujących się wniosków z poszczególnych regionów i przedstawia najwyżej punktowane propozycje delegaturom UE, zasięgając ich rady co do adekwatności i wykonalności projektu w kontekście lokalnym, czyli:

- adekwatności celów projektu w odniesieniu do reformy i modernizacji systemów szkolnictwa wyższego w kraju partnerskim;
- adekwatności wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do szczególnych potrzeb i ograniczeń wykonalności kraju/krajów lub regionów partnerskich (w tym synergia z wszelkimi innymi inicjatywami i uniknięcie powielania);
- zakresu, w jakim projekt zaspokaja szczególne potrzeby beneficjenta w zakresie budowania potencjału.

W odniesieniu do wszystkich akcji objętych niniejszym przewodnikiem podczas procesu oceny wnioskodawcy mogą być proszeni o przedstawienie dodatkowych informacji lub o wyjaśnienia dotyczące dokumentów potwierdzających złożonych w związku z wnioskiem, pod warunkiem że takie informacje lub wyjaśnienia nie zmienią w znaczący sposób wniosku dotyczącego projektu. Prośba o dodatkowe informacje i wyjaśnienia jest uzasadniona zwłaszcza w przypadku oczywistych błędów pisarskich popełnionych przez wnioskodawcę lub w tych przypadkach, w których – w odniesieniu do projektów finansowanych w ramach umów z wieloma beneficjentami – brakuje jednego lub kilku pełnomocnictw (w odniesieniu do umów między wieloma beneficjentami zob. podrozdział „Umowa finansowa / decyzja o udzieleniu dofinansowania” poniżej).

OSTATECZNA DECYZJA

Na koniec procedury oceny agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza podejmuje decyzję o tym, na które projekty przyznane zostanie dofinansowanie, na podstawie:

- listy rankingowej zarekomendowanej przez komitet ewaluacyjny;
- budżetu dostępnego dla danej akcji (lub danego działania w ramach akcji);

oraz dodatkowo decyzję dotyczącą budowania potencjału w szkolnictwie wyższym również podejmuje się na podstawie:

- wyników uzyskanych w procesie konsultacji (zob. powyżej);
- budżetu dostępnego dla danego regionu świata określonego w instrumentach finansowych w ramach działań zewnętrznych UE;
- potrzeby osiągnięcia wystarczającej reprezentacji geograficznej w danym regionie pod względem liczby projektów przypadających na kraj, w ramach dostępnego budżetu i pod warunkiem zagwarantowania wystarczającej jakości;
- potrzeby zapewnienia, aby ogólne wyniki wyboru gwarantowały, że priorytety danej akcji są pokryte w wystarczającym stopniu.

Złożone wnioski i dokumenty uzupełniające nie są odsyłane do wnioskodawcy po zakończeniu procedury wyboru, niezależnie od jej wyniku. Powiadomienie o decyzji w sprawie przyznania dofinansowania

POWIADOMIENIE O DECYZJI W SPRAWIE PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Orientacyjny kalendarz powiadomień o wynikach wyboru w ramach każdej akcji znajduje się w podrozdziale „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

JAKIE SĄ DALSZE KROKI PO ZATWIERDZENIU WNIOSKU?

UMOWA FINANSOWA / DECYZJA O PRYZNANIU DOFINANSOWANIA

Jeżeli projekt zostanie wybrany do otrzymania dofinansowania UE w ramach programu Erasmus+:

- wnioskodawca zgłaszający wybrany projekt zostaje powiadomiony o decyzji o przyznaniu dofinansowania podjętej przez Agencję Wykonawczą. Po otrzymaniu decyzji/powiadomienia o decyzji wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania UE i może rozpocząć realizację projektu¹⁷⁵;
- podpisana zostaje umowa finansowa między agencją narodową lub Agencją Wykonawczą, która wybrała dany projekt, a wnioskodawcą. Wnioskodawca otrzyma umowę finansową, którą musi podpisać jego przedstawiciel prawny i którą musi odesłać do agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej; agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza podpisuje umowę jako ostatnia. Gdy obie strony podpiszą umowę, wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania UE i może rozpocząć realizację projektu¹⁷⁶.

W zależności od rodzaju akcji umowy finansowe mogą przybrać formę umów z jednym beneficjentem, w przypadku których wnioskodawca jest jedynym beneficjentem, lub umów z wieloma beneficjentami, w przypadku których wszystkie organizacje partnerskie danego konsorcjum stają się beneficjentami umowy. Umowę z wieloma beneficjentami podpisuje koordynator, który jest jedynym punktem kontaktowym dla agencji narodowej lub wykonawczej. Wszystkie pozostałe organizacje uczestniczące w projekcie (współbeneficjenci) podpisują jednak pełnomocnictwo do przeniesienia na koordynatora uprawnienia do działania jako główny beneficjent. Zasadniczo każdy z partnerów powinien dostarczyć wnioskodawcy pełnomocnictwo na etapie składania wniosku. W przypadku dostarczania tych pełnomocnictw na późniejszym etapie należy je udostępnić najpóźniej przed podpisaniem umowy finansowej.

Uwaga: pełnomocnictwa nie są wymagane w odniesieniu do organizacji partnerskich w krajach innych niż kraj organizacji składającej wniosek w przypadku projektów w zakresie mobilności studentów i pracownicy instytucji szkolnictwa wyższego, projektów w zakresie mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, projektów w zakresie mobilności kadry edukacji szkolnej i projektów w zakresie mobilności kadry edukacji dorosłych. Organizacje będące członkami konsorcjów krajowych z dziedziny szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej oraz edukacji dorosłych mają jednak obowiązek dostarczyć organizacji składającej wniosek wspomniane pełnomocnictwo.

Wyjątkowo, w przypadku partnerstw strategicznych obejmujących wyłącznie szkoły każda organizacja uczestnicząca w zatwierdzonym projekcie podpisze z agencją narodową ustanowioną w kraju, w którym działa dana organizacja, oddzielną umowę finansową z jednym beneficjentem odpowiednią do wielkości jej części dofinansowania.

Wzory umów finansowych i decyzji o przyznaniu dofinansowania stosowanych w ramach programu Erasmus+ zostaną udostępnione w ciągu roku na stronach internetowych Komisji Europejskiej i Agencji Wykonawczej.

Orientacyjny kalendarz otrzymywania umów finansowych i decyzji o przyznaniu dofinansowania w ramach każdej akcji znajduje się w podrozdziale „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

KWOTA DOFINANSOWANIA

Przyjęcie wniosku nie jest równoznaczne z przyznaniem dofinansowania w wysokości określonej przez wnioskodawcę. Wysokość wnioskowanego dofinansowania może zostać zmniejszona na podstawie szczegółowych przepisów finansowych mających zastosowanie do danej akcji.

¹⁷⁵ Wyjątki od tej reguły można znaleźć w podrozdziale „Zasada niedziałania wstecz” w tej części przewodnika.

¹⁷⁶ Zob. przypis powyżej.

Przyznanie dofinansowania w danej rundzie selekcyjnej nie stanowi uprawnienia do otrzymania dofinansowania w kolejnych rundach.

Należy zauważyć, że kwota dofinansowania przewidziana w umowie jest kwotą maksymalną, której nie można podwyższyć, nawet jeżeli beneficjent wystąpi z wnioskiem o przyznanie wyższej kwoty.

Środki przekazane przez Agencję Wykonawczą lub agencję narodową muszą być wyodrębnione na koncie lub subkoncie wskazanym przez beneficjenta na potrzeby wypłaty dofinansowania.

PROCEDURY DOKONYWANIA PŁATNOŚCI

W zależności od rodzaju akcji, okresu obowiązywania umowy finansowej/decyzji o przyznaniu dofinansowania i oceny ryzyka finansowego projekty wspierane w ramach programu Erasmus+ podlegają różnym procedurom dokonywania płatności.

Z wyjątkiem pierwszej płatności zaliczkowej, płatności lub zwrotu płatności będą dokonywane na podstawie analizy raportów lub wniosków o płatność przedstawionych przez beneficjenta (wzory tych dokumentów zostaną udostępnione w ciągu roku na stronach internetowych agencji narodowych i Agencji Wykonawczej).

Poniżej opisano procedury dokonywania płatności stosowane w ramach programu Erasmus+.

PŁATNOŚĆ ZALICzkOWA

Płatność zaliczkowa zostanie przekazana beneficjentowi w terminie 30 dni od daty podpisania umowy finansowej przez ostatnią z dwóch stron lub w momencie powiadomienia beneficjenta o decyzji o przyznaniu dofinansowania i, w stosownych przypadkach, otrzymania odpowiednich zabezpieczeń (zob. podrozdział „Zabezpieczenie finansowe” poniżej). Płatność zaliczkowa ma zapewnić beneficjentowi płynność. Agencje narodowe lub agencja wykonawcza mogą podjąć decyzję o podzieleniu pierwszej płatności zaliczkowej na więcej rat. Mogą one również podjąć decyzję o obniżeniu płatności zaliczkowej lub o niewypłaceniu żadnej płatności zaliczkowej, jeżeli zdolność finansowa beneficjenta nie zostanie uznana za zadowalającą.

KOLEJNE PŁATNOŚCI ZALICzkOWE

W ramach określonych akcji druga – a w niektórych przypadkach trzecia – płatność zaliczkowa zostanie przekazana beneficjentowi w terminie 30 dni kalendarzowych od otrzymania przez agencję narodową lub Agencję Wykonawczą od beneficjenta kolejnych wniosków o płatność zaliczkową lub w terminie 60 dni kalendarzowych, jeżeli wnioskowi o kolejną płatność zaliczkową towarzyszy raport z postępów. Wniosek o kolejne płatności zaliczkowe może zostać złożony, gdy wykorzystano co najmniej 70% poprzedniej płatności zaliczkowej. Jeżeli z oświadczenia dotyczącego wykorzystania poprzedniej płatności zaliczkowej lub poprzednich płatności zaliczkowych wynika, że na pokrycie kosztów akcji wykorzystano mniej niż 70% poprzedniej płatności zaliczkowej lub poprzednich płatności zaliczkowych, kwotę nowej płatności zaliczkowej obniża się o niewykorzystane kwoty poprzedniej płatności zaliczkowej.

RAPORT PRZEJŚCIOWY (LUB RAPORT Z POSTĘPÓW / TECHNICZNY)

W ramach niektórych akcji beneficjenci zostaną poproszeni o przedstawienie raportu przejściowego, a także raportu z postępów / raportu technicznego informującego o stanie realizacji projektu, a w niektórych przypadkach o dołączenie go do wniosku o kolejną płatność zaliczkową. Raport przejściowy i raport z postępów / raport techniczny należy złożyć w terminie wskazanym w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania.

PŁATNOŚĆ KOŃCOWA LUB ZWROT NIWYKORZYSTANEJ CZĘŚCI DOFINANSOWANIA

Wysokość kwoty płatności końcowej, która zostanie dokonana na rzecz beneficjenta, zostanie ustalona na podstawie raportu końcowego, który należy złożyć w terminie wskazanym w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania. Jeżeli a) działania, w związku z którymi przyznano dofinansowanie, nie są prowadzone lub są prowadzone w inny sposób, niż planowano; lub b) koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta są niższe od kosztów planowanych na etapie składania wniosku; lub c) jakość przeprowadzonych działań/osiągniętych rezultatów jest niewystarczająca, finansowanie może zostać proporcjonalnie obniżone lub w stosownych przypadkach beneficjent będzie musiał zwrócić wszelkie nadwyżki kwot, jakie już otrzymał w ramach płatności zaliczkowej.

W ramach niektórych akcji agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza przekazuje 100% przyznanego dofinansowania w formie płatności zaliczkowych. W takich przypadkach płatność końcowa nie jest należna. Jeżeli jednak – na podstawie raportu końcowego, które beneficjent ma przedstawić w terminie wskazanym w umowie finansowej – a) działania, w związku z którymi przyznano dofinansowanie, nie są prowadzone lub są prowadzone w inny sposób niż planowano; lub b) koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta są niższe od kosztów planowanych na etapie składania wniosku; lub c) jakość przeprowadzonych działań/osiągniętych rezultatów jest niewystarczająca, beneficjent będzie musiał zwrócić wszelkie nadwyżki kwot, jakie już otrzymał w ramach płatności zaliczkowej.

Co do zasady płatność końcowa zostanie dokonana lub wniosek o zwrot niewykorzystanej części dofinansowania zostanie wystosowany w terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportu końcowego.

Dalsze informacje na temat warunków dokonywania płatności mających zastosowanie do każdej akcji można znaleźć w podrozdziale „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

KARY FINANSOWE

Beneficjenci scentralizowanych akcji, którzy w istotny sposób naruszyli swoje zobowiązania umowne, mogą podlegać karom finansowym na warunkach określonych w umowie finansowej.

TERMINY CYKLU TRWANIA PROJEKTU I WARUNKI DOKONYWANIA PŁATNOŚCI

	Terminy cyklu trwania projektu			Warunki dokonywania płatności		
	Orientacyjna data powiadomienia o decyzji o przyznaniu dofinansowania	Orientacyjna data podpisania umowy finansowej	Data płatności końcowej / wniosku o zwrot niewykorzystanej części dofinansowania	Liczba płatności zaliczkowych	Raport przejściowy (techniczny)	% dofinansowania przyznanego na różnych etapach
Akcja 1 – Mobilność studentów i pracowników instytucji szkolnictwa wyższego	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportu końcowego przez agencję narodową	2	Tak	Płatność zal.: 80%-20% Saldo: 0%
Akcja 1 – Inne rodzaje mobilności (kształcenie i szkolenie zawodowe, edukacja szkolna, edukacja dorosłych i młodzież) ¹⁷⁷	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportu końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80 % Saldo: 20 %
Akcja 1 – Wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 80 % Saldo: 20 %
KA1 – Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	Nie przewidziano płatności końcowej	3	Nie	Płatność zal.: 25%-50%-25% Saldo: 0%
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne trwające do dwóch lat	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportu końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80 % Saldo: 20 %
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne trwające od dwóch do trzech lat	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportu końcowego przez agencję narodową	2	Tak	Płatność zal.: 40%-40% Saldo: 20 %
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne – współpraca szkół (opcjonalnie)	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportów końcowych przez wszystkie zaangażowane agencje narodowe	2	Tak	Płatność zal.: 80%-20% Saldo: 0%
Akcja 2 – Sojusze na rzecz wiedzy	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	7 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	2	Tak	Płatność zal.: 40%-40% Saldo: 20 %

¹⁷⁷ W przypadku akcji 1 – Projekty mobilności osób młodych dotyczące działań w ramach wolontariatu europejskiego (strategiczne projekty wolontariatu europejskiego) obowiązują warunki płatności dla partnerstw strategicznych trwających od 2 do 3 lat.

KA2 – Budowanie potencjału w szkolnictwie wyższym	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	7 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	2	Tak	Płatność zal.: 50%-40% Saldo: 10 %
Akcja 2 – Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 80 % Saldo: 20 %
Akcja 3 – Spotkania w ramach usystematyzowanego dialogu	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania raportu końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80 % Saldo: 20 %

	Terminy cyklu trwania projektu			Warunki dokonywania płatności		
	Orientacyjna data powiadomienia o decyzji o przyznaniu dofinansowania	Orientacyjna data podpisania umowy finansowej	Data płatności końcowej / wniosku o zwrot niewykorzystanej części dofinansowania	Liczba płatności zaliczkowych	Raport przejściowy (techniczny)	% dofinansowania przyznanego na różnych etapach
Działania „Jean Monnet”	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 70 % Saldo: 30 %
Sport – współpraca partnerska	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 70 % Saldo: 30 %
Sport – współpraca partnerska na mniejszą skalę	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 70 % Saldo: 30 %
Sport – niekomercyjne europejskie imprezy sportowe	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania raportu końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 70 % Saldo: 30 %

W przypadku partnerstw strategicznych – współpracy szkół, w zależności od krajowych ram prawnych oraz od statusu prawnego organizacji uczestniczących w projekcie, agencja narodowa może zastosować model ze 100% zaliczkowaniem. W przypadkach, w których model ten nie zostanie zastosowany, wykorzystany zostanie model finansowy obowiązujący dla pozostałych partnerstw strategicznych, w zależności od czasu trwania projektu.

Należy zauważyć, że orientacyjne daty przedstawione w tabeli powyżej podano jedynie w celach informacyjnych i nie stanowią one zobowiązania prawnego dla agencji narodowych i Agencji Wykonawczej. Podobnie, jeżeli chodzi o przedstawione powyżej sposoby dokonywania płatności, należy zauważyć, że będą one powszechnie stosowane, ale w zależności od indywidualnej sytuacji organizacji składającej wniosek lub zainteresowanego konsorcjum (np. w zależności od zdolności finansowej) w umowie finansowej / decyzji o przyznaniu dofinansowania mogą zostać dokonane inne ustalenia. W przypadku deficytu środków UE na dany rok budżetowy poziomy pierwszych płatności zaliczkowych mogą zostać dodatkowo obniżone.

INNE WAŻNE PRZEPISY UMOWNE

ZABEZPIECZENIE FINANSOWE

Jeżeli zdolność finansowa nie zostanie uznana za zadowalającą, agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza może zażądać od każdego beneficjenta, któremu przyznano dofinansowanie przekraczające kwotę 60 000 EUR, uprzedniego wniesienia zabezpieczenia w celu ograniczenia ryzyka finansowego związanego z płatnością zaliczkową. Wymagane zabezpieczenie może być równe kwocie płatności zaliczkowej lub płatności zaliczkowych.

Celem takiego zabezpieczenia jest udzielenie przez bank lub instytucję finansową nieodwołalnego zabezpieczenia lub występowanie przez te podmioty w charakterze odpowiadającego w pierwszej kolejności poręczyciela zobowiązań beneficjenta wynikających z umowy finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania.

Zabezpieczenia finansowego udziela zatwierdzony bank lub instytucja finansowa ustanowiona w jednym z państw członkowskich UE. W przypadku gdy beneficjent jest ustanowiony w państwie trzecim, agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza może wyrazić zgodę, aby bank lub instytucja finansowa ustanowione w tym państwie udzieliły takiego zabezpieczenia, jeżeli uznają, że wspomniany bank lub instytucja zapewnia zabezpieczenia finansowe i ma właściwości finansowe równorzędne z zabezpieczeniami i właściwościami banków lub instytucji finansowych ustanowionych w państwach członkowskich.

Zabezpieczenie może zostać zastąpione solidarną gwarancją osób trzecich lub kilkoma gwarancjami osób trzecich z organizacji uczestniczących, które są stronami tej samej umowy finansowej.

Zabezpieczenie zostanie uwolnione po zakończeniu stopniowego rozliczania płatności zaliczkowych w ramach płatności okresowych lub płatności końcowej na rzecz beneficjenta, zgodnie z warunkami ustanowionymi w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania. W przypadku gdy płatność końcowa przybierze formę zwrotu, zabezpieczenie zostanie uwolnione po powiadomieniu beneficjenta.

ZAWIERANIE UMÓW O PODWYKONAWSTWO I UMÓW W SPRAWIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO

Beneficjent może skorzystać z umowy o podwykonawstwo w odniesieniu do szczególnych usług technicznych wymagających specjalistycznych umiejętności (w dziedzinie prawa, rachunkowości, zasobów ludzkich, informatycznych itp.) lub umów dotyczących wykonania. Koszty poniesione przez beneficjenta w związku z tego rodzaju usługami można zatem uznawać za koszty kwalifikowalne, pod warunkiem że spełniają one wszystkie inne kryteria opisane w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania.

W przypadku gdy realizacja projektu wymaga zamówień na towary, prace lub usługi (umowa dotycząca wykonania), beneficjenci muszą udzielić zamówienia oferentowi, którego oferta jest najkorzystniejsza ekonomicznie, tzn. zapewnia najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, lub odpowiednio oferentowi, który proponuje najniższą cenę, upewniając się, że nie występuje jakikolwiek konflikt interesów i że dokumentacja jest przechowywana na wypadek audytu.

W przypadku umowy dotyczącej wykonania, której wartość przekracza 60 000 EUR (lub 25 000 EUR w przypadku akcji z zakresu budowania potencjału w szkolnictwie wyższym), agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza może nałożyć na beneficjenta obowiązek przestrzegania szczególnych zasad, oprócz zasad, o których mowa w poprzednim akapicie. Wspomniane szczególne zasady zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych i Agencji Wykonawczej.

INFORMACJA O PRYZNANYCH DOFINANSOWANIACH

Zgodnie z zasadą przejrzystości i wymogiem publikacji ex-post informacje dotyczące beneficjentów funduszy unijnych muszą zostać opublikowane na stronie internetowej Komisji, Agencji Wykonawczej lub agencji narodowych w pierwszej połowie roku następującego po zamknięciu roku budżetowego, na który zostały one przyznane.

Informacja ta może zostać również opublikowana za pośrednictwem każdego innego odpowiedniego środka, w tym Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej.

Agencje narodowe i Agencja Wykonawcza opublikują następujące informacje:

- imię i nazwisko lub nazwę oraz miejscowość beneficjenta;
- przyznaną kwotę dofinansowania;

- charakter i cel udzielenia dofinansowania.

Na racjonalny i odpowiednio uzasadniony wniosek beneficjenta odstępuje się od publikacji, jeżeli takie ujawnienie informacji stwarza ryzyko naruszenia określonych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej praw i swobód odnośnych osób lub przynosi szkodę interesom handlowym beneficjentów.

Jeżeli chodzi o dane osobowe osób fizycznych, opublikowane informacje usuwa się dwa lata po zakończeniu roku budżetowego, w którym przyznano środki.

Ta sama zasada ma zastosowanie w przypadku danych osobowych umieszczonych w oficjalnych nazwach osób prawnych (np. stowarzyszenie lub spółka, których nazwą są nazwiska jego założycieli).

Informacji takich nie publikuje się w przypadku stypendiów wypłacanych osobom fizycznym oraz innego bezpośredniego wsparcia wypłacanego najbardziej potrzebującym osobom fizycznym (uchodźcom lub osobom bezrobotnym). Na publikowanie tego rodzaju informacji dotyczących osób otrzymujących dofinansowanie na rzecz mobilności w ramach programu Erasmus+ nie zezwala się także organizacjom będącym beneficjentami.

PROMOCJA

Oprócz wymogów, które mają służyć eksponowaniu znaczenia projektu oraz upowszechnianiu i wykorzystywaniu jego rezultatów (które stanowią kryteria przyznawania dofinansowania), każdy projekt, na który przyznano dofinansowanie, musi obejmować pewne minimalne działania promocyjne.

We wszystkich przekazach informacyjnych lub publikacjach, niezależnie od formy i środka, włącznie z Internetem, lub w trakcie działań, które realizuje się z wykorzystaniem dofinansowania, beneficjenci muszą wyraźnie zaznaczyć, że otrzymali wsparcie Unii Europejskiej.

Należy przy tym przestrzegać postanowień zawartych w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania. Jeżeli beneficjent nie będzie w pełni przestrzegał tych postanowień, przyznane mu dofinansowanie może zostać zmniejszone.

Dalsze wymogi dotyczące widoczności projektu znajdują się w wytycznych dla beneficjentów dotyczących upowszechniania wyników w załączniku II do niniejszego przewodnika.

KONTROLE I AUDYTY

Agencja narodowa lub Agencja Wykonawcza bądź Komisja Europejska mogą przeprowadzać kontrole techniczne i finansowe oraz audyty w zakresie wykorzystania dofinansowania. Mogą także kontrolować dokumentację ustawową beneficjenta (lub współbeneficjenta) w celu przeprowadzenia okresowych ocen płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub finansowania ryczałtowego. Beneficjent (lub współbeneficjent) zobowiąże się, przez złożenie podpisu przez jego przedstawiciela prawnego, do przedstawienia dokumentów potwierdzających prawidłowe wykorzystanie dofinansowania. Komisja Europejska, Agencja Wykonawcza, agencje narodowe lub Trybunał Obrachunkowy bądź organ przez nie upoważniony mogą kontrolować sposób wykorzystania dofinansowania w dowolnym momencie w terminie pięciu lat lub w terminie trzech lat w przypadku dofinansowania nieprzekraczającego kwoty 60 000 EUR, począwszy od dnia płatności salda lub zwrotu dokonanych przez agencję narodową lub Agencję Wykonawczą. W związku z tym beneficjenci przechowują przez wspomniany okres dokumentację, oryginały dokumentów potwierdzających, dane statystyczne i inne dokumenty związane z dofinansowaniem.

W przypadku projektów zarządzanych na poziomie centralnym przez Agencję Wykonawczą można stosować różne rodzaje procedur kontroli w zależności od rodzaju akcji i wielkości przyznanego dofinansowania (audyt typu I w przypadku dotacji, których kwota przekracza 60 000 EUR, ale jest niższa niż 750 000 EUR; audyt typu II w przypadku dotacji w wysokości co najmniej 750 000 EUR). Dalsze informacje można znaleźć na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

Szczegółowe postanowienia dotyczące kontroli i audytów opisano w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania.

OCHRONA DANYCH

Wszelkie dane osobowe zawarte we wniosku o dofinansowanie lub w umowie finansowej/decyzji o przyznaniu dofinansowania są przetwarzane przez agencję narodową lub Agencję Wykonawczą bądź przez Komisję Europejską zgodnie z:

- rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych;
- w stosownych przypadkach – przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych obowiązującymi w kraju, w którym wybrano wniosek.

O ile nie zaznaczono, że odpowiedzi są fakultatywne, odpowiedzi wnioskodawcy na pytania w formularzu wniosku są niezbędne do oceny i dalszego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+. Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w tym celu przez departament lub dział odpowiadający za dany program dofinansowania unijnego (podmiot będący administratorem danych). Dane osobowe mogą być przekazywane osobom trzecim uczestniczącym w ocenie wniosków lub w procedurze zarządzania dofinansowaniami na zasadzie ograniczonego dostępu, bez uszczerbku dla przekazywania ich organom odpowiedzialnym za zadania w zakresie monitorowania i inspekcji zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub organom upoważnionym do przeprowadzania ocen programu lub wszelkich akcji w ramach programu. Szczególnie w celu zabezpieczenia interesów finansowych Unii dane osobowe mogą być przekazywane Służbom Audytu Wewnętrznej, Trybunałowi Obrachunkowemu, zespołowi ds. nieprawidłowości finansowych lub Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, a także między urzędnikami zatwierdzającymi Komisji a agencjami wykonawczymi. Wnioskodawca ma prawo dostępu do swoich danych osobowych oraz prawo do ich korekty. Jeżeli wnioskodawca ma jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie do przetwarzania jego danych osobowych, zgłasza je agencji, która wybrała projekt. W przypadku konfliktów wnioskodawcy przysługuje także prawo odwołania się w każdej chwili do Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Dalsze informacje na temat przetwarzania danych osobowych określono w umowie finansowej lub decyzji o przyznaniu dofinansowania.

Jeżeli chodzi o przetwarzanie danych osobowych w ramach programu Erasmus+, na stronach internetowych Komisji i Agencji Wykonawczej dostępne jest szczegółowe oświadczenie o ochronie prywatności, w tym informacje kontaktowe.

W ramach scentralizowanych działań prowadzonych przez Agencję Wykonawczą wnioskodawcy – a w przypadku osób prawnych osoby będące członkami organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego wnioskodawcy lub dysponujące uprawnieniami reprezentacyjnymi, decyzyjnymi lub kontrolnymi w stosunku do wnioskodawcy, bądź osoby fizyczne lub prawne ponoszące nieograniczoną odpowiedzialność za zadłużenie wnioskodawcy – są informowane, iż ich dane osobowe (nazwa, imię i nazwisko w przypadku osób fizycznych, adres, forma prawna, imię i nazwisko osób dysponujących uprawnieniami reprezentacyjnymi, decyzyjnymi lub kontrolnymi w przypadku osób prawnych) mogą zostać zarejestrowane w systemie wczesnego wykrywania i wykluczania (EDES) przez urzędnika zatwierdzającego Agencji, jeżeli dotyczy ich jedna z sytuacji, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2015/1929 z dnia 28 października 2015 r. (Dz.U. L 286, 30.10.2015, s. 1).

LICENCJA OTWARTA I PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Licencja otwarta jest udzieleniem każdemu pozwolenia na używanie zasobów związanych z dziełem przez właściciela dzieła. W zależności od zakresu udzielonych pozwoleń i nałożonych ograniczeń, beneficjenci mogą wybrać spośród różnych licencji otwartych konkretną licencję, którą zastosują w przypadku swojego dzieła. Licencja otwarta musi być przydzielona do wszystkich wytworzonych zasobów.

Licencja otwarta nie stanowi przeniesienia praw autorskich ani praw własności intelektualnej. Beneficjenci pozostają posiadaczami praw autorskich wszystkich wytworzonych przez nich materiałów i mogą z nich korzystać według własnego uznania. Jedynym wymogiem obowiązującym beneficjentów dofinansowania jest zapewnienie swobodnego dostępu do zasobów edukacyjnych (lub innych dokumentów i mediów wytworzonych w ramach projektu) poprzez licencje otwarte. Aby spełnić ten wymóg, w ramach licencji należy przyznać co najmniej prawa do używania zasobów, a najlepiej również do dzielenia się nimi i ich adaptacji. Beneficjenci mogą także wprowadzać do obrotu rezultaty swojego projektu, a doświadczenie pokazuje, że otwarty dostęp zapewnia wyeksponowanie i może zachęcać zainteresowanych użytkowników do zakupu wersji drukowanej bądź materiałów, dokumentów lub mediów fizycznych.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2015/1929 z dnia 28 października 2015 r. zmieniającym rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 286 z 30.10.2015, s. 1) oraz

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1), zmienione rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/2462 z dnia 30 października 2015 r. zmieniającym rozporządzenie delegowane (UE) nr 1268/2012 w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 342 z 29.12.2015, s. 7).

ZAŁĄCZNIK I

Szczegółowe zasady i informacje na temat działań dotyczących mobilności, partnerstw strategicznych i budowania potencjału w szkolnictwie wyższym

Niniejszy załącznik zawiera dodatkowe kryteria i istotne informacje dotyczące przygotowania i wdrażania projektów mobilności oraz mobilności w celu uzyskania dyplomu szkolnictwa wyższego i działań następczych w związku z takimi projektami i mobilnością, a także kilka konkretnych przykładów działań, które można realizować w ramach partnerstw strategicznych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz dalsze informacje dotyczące budowania potencjału w zakresie szkolnictwa wyższego. Organizacjom, które zamierzają opracować projekty w ramach takich akcji, zaleca się dokładne zapoznanie się z odpowiednimi częściami niniejszego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Załącznik składa się z następujących części:

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	297
PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO	303
PROJEKTY MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI SZKOLNEJ	309
PROJEKTY MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI DOROSŁYCH	312
PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ	314
WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS	320
PARTNERSTWA STRATEGICZNE	323
BUDOWANIE POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM	336

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

1. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH

KARTA ERASMUSA DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (Eche) stanowi ogólne ramy jakości działań w zakresie współpracy na szczeblu europejskim i międzynarodowym, które instytucja szkolnictwa wyższego może przeprowadzić w ramach programu. Przyznanie Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego jest warunkiem wstępnym dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego z krajów programu, które zamierzają ubiegać się o udział i uczestniczyć w mobilności edukacyjnej osób lub we współpracy na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk w ramach programu. W przypadku instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich karta nie jest wymagana, a ramy jakości zostaną ustanowione za pomocą porozumień międzyinstytucjonalnych (zob. poniżej) między instytucjami szkolnictwa wyższego.

Agencja Wykonawcza z siedzibą w Brukseli co roku publikuje zaproszenie do składania wniosków o przyznanie Eche. Karta przyznawana jest na cały okres trwania programu. Warunki ubiegania się o Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego podano na stronie internetowej Agencji Wykonawczej pod adresem: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/erasmus-charter-for-higher-education-2014-2020_en

Realizując projekt, instytucje szkolnictwa wyższego muszą przestrzegać wszystkich przepisów Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Ich przestrzeganie będzie monitorowane przez agencję narodową, która oprze swoją strategię monitorowania na przewodniku w sprawie monitorowania dotyczącym Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (Eche Monitoring Guide (https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library//eche-monitoring-guide_en.pdf), który jest nowym podręcznikiem zawierającym zbiór uzgodnionych wytycznych i przykładów dobrych praktyk w obszarze monitorowania i zapewniania zgodności z wymogami Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Zaleca się, aby instytucje szkolnictwa wyższego wnioskujące o udział i biorące udział w projektach Erasmus+ zapoznały się z tym przewodnikiem w celu uzyskania informacji o priorytetach w zakresie przestrzegania wymogów Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, a także o dostępnych narzędziach, wytycznych i linkach do stron internetowych.

Nieprzestrzeganie jakichkolwiek zasad lub zobowiązań zawartych w Karcie Erasmusa dla szkolnictwa wyższego może doprowadzić do odebrania Karty przez Komisję Europejską.

AKREDYTACJA KONSORCJUM

Krajowe konsorcjum realizujące projekt mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego może w ramach tego projektu zapewniać wsparcie na rzecz każdego z czterech kwalifikujących się działań dotyczących mobilności.

Celem konsorcjów realizujących projekty mobilności jest ułatwienie organizacji działań dotyczących mobilności oraz wniesienie wartości dodanej pod względem jakości działań w porównaniu z wynikami, które byłyby w stanie osiągnąć poszczególne wysyłające instytucje szkolnictwa wyższego, działając osobno. Organizacje będące członkami krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności mogą łączyć usługi związane z organizacją działań dotyczących mobilności lub dzielić się tymi usługami. Wspólne działania mogą obejmować wspólne administracyjne, umowne i finansowe zarządzanie mobilnością, wspólny wybór uczestników lub ich przygotowanie i zapewnienie im opieki pedagogicznej, a także w stosownych przypadkach scentralizowany punkt służący do wyszukiwania przedsiębiorstw i dopasowywania przedsiębiorstw i uczestników. Krajowe konsorcjum może również zapewniać pomoc przyjeżdżającym praktykantom / stażystom (studentom lub pracownikom). Obejmuje to znalezienie organizacji przyjmującej w regionie, w którym mają siedzibę partnerzy konsorcjum, oraz w razie potrzeby zapewnienie wsparcia.

Koordinator konsorcjum, w miarę możliwości we współpracy z innymi organizacjami lub organizacjami pośredniczącymi, może brać aktywny udział w usprawnianiu kontaktów z przedsiębiorstwami i szukaniu możliwości staży oraz szkoleń dla pracowników, w promowaniu takich działań, udzielaniu informacji itp.

Każda wysyłająca instytucja szkolnictwa wyższego pozostaje odpowiedzialna za jakość, uznawalność oraz zakres merytoryczny mobilności. Każdy członek konsorcjum jest zobowiązany do podpisania umowy z koordynatorem konsorcjum, w której określa się role i obowiązki oraz ustalenia administracyjne i finansowe. W ramach warunków współpracy określa się takie kwestie jak mechanizmy przygotowania okresów mobilności, zapewnienia ich jakości oraz działań następczych w związku z tymi okresami. Ponadto każda wysyłająca instytucja szkolnictwa wyższego jest odpowiedzialna za podpisanie

porozumienia międzyinstytucjonalnego (zob. następny podrozdział) z instytucją szkolnictwa wyższego przyjmującą ich studentów i kadre.

Krajowe konsorcjum może uzyskać dofinansowanie tylko pod warunkiem, że uzyskało akredytację przewidzianą dla konsorcjum realizującego projekt mobilności. Jeżeli ocena krajowego konsorcjum nie jest pozytywna, będzie ono musiało ponownie złożyć wniosek o uzyskanie akredytacji i o dofinansowanie w kolejnym roku.

Zgodność z dokumentem potwierdzającym akredytację dla konsorcjum realizującego projekt mobilności jest monitorowana przez agencję narodową. Wszelkie poważne problemy (np. sprzeniewierzenie funduszy, niedotrzymanie zobowiązań czy niewystarczająca zdolność finansowa) lub naruszenia przez konsorcjum jego zobowiązań mogą skutkować cofnięciem akredytacji przez agencję narodową. Agencja narodowa zobowiązuje koordynatora konsorcjum do bezzwłocznego powiadomienia jej o każdej zmianie składu, sytuacji lub statusu konsorcjum, która może wymagać zmian w przyznanej akredytacji lub jej cofnięcia.

b. UMOWA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA

Mobilność studentów w celu nauki i mobilność pracowników w celu nauczania między instytucjami szkolnictwa wyższego przebiega w ramach porozumienia zawartego między danymi instytucjami. Wzory można znaleźć pod adresem http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/quality-framework_en.htm Umowy międzyinstytucjonalne mogą być podpisywane przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego.

W przypadku mobilności między krajami programu a krajami partnerskimi w umowie międzyinstytucjonalnej określa się ogólne zasady, których przestrzega się w ramach Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, i w ramach których zapewnia się, aby wszystkie strony zobowiązały się wdrożyć te zobowiązania.

Umowę międzyinstytucjonalną można również rozszerzyć tak, aby obejmowała mobilność studentów w celu odbycia praktyki lub mobilność kadry w celu odbycia szkolenia, określając przedsięwzięcia/organizacje przyjmujące za granicą w oparciu o wiedzę instytucji partnerskich na temat przedsięwzięstw.

c. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL+

Jak najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool+ ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji w narzędziu Mobility Tool+ danych dotyczących uczestników działań w zakresie mobilności przynajmniej raz w miesiącu w czasie trwania danego projektu mobilności.

W przypadku projektów mobilności między krajami programu i krajami partnerskimi w narzędziu Mobility Tool+ konieczne będzie zidentyfikowanie uczelni z kraju partnerskiego za pomocą numeru PIC. Jeżeli uczelnia z kraju partnerskiego nie uzyskała jeszcze numeru PIC w związku z udziałem w programach UE, musi zarejestrować się za pośrednictwem Portalu Uczestnika i powiadomić beneficjenta o nadanym numerze PIC.

Mobility Tool+ będzie wspierać beneficjenta w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności. Beneficjenci będą mogli generować w narzędziu Mobility Tool+ raporty oparte na wcześniej wprowadzonych informacjach. Mobility Tool+ będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

d. WARUNKI UCZESTNICTWA STUDENTÓW

WYBÓR

Studenci składają wnioski w swojej instytucji szkolnictwa wyższego, która dokonuje wyboru uczestników danej akcji w zakresie mobilności. Proces wyboru studentów – podobnie jak procedura przyznawania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru studentów.

Kryteria wyboru – takie jak np.: wyniki w nauce danego kandydata, wcześniejsze doświadczenia w zakresie mobilności, motywacja, wcześniejsze doświadczenie w kraju przyjmującym (tj. powrót do kraju pochodzenia) itp. – należy podać do wiadomości publicznej. W przypadku studentów z krajów partnerskich pierwszym kryterium wyboru będą osiągnięcia

akademickie na studiach tego samego stopnia; preferencyjnie powinni być traktowani studenci z mniej uprzywilejowanych środowisk społeczno-ekonomicznych (w tym uchodźcy, osoby ubiegające się o azyl i migranci).

Osoby, które uczestniczyły już w działaniach w zakresie mobilności na studiach tego samego stopnia w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie”, Erasmus Mundus czy Erasmus+, nie będą traktowane priorytetowo. Jeżeli chodzi o studia magisterskie Erasmus Mundus oraz wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, wcześniejsze uczestnictwo jest brane pod uwagę tylko w przypadku stypendystów.

Po wyborze studenci powinni otrzymać od swojej instytucji wysyłającej kartę studenta programu Erasmus+, w której określa się prawa i obowiązki studenta w odniesieniu do okresu jego studiów lub praktyki za granicą oraz wyjaśnia się poszczególne czynności, jakie należy wykonać przed okresem mobilności, w czasie jego trwania oraz po jego zakończeniu.

UMOWA ZE STUDENTEM

Przed wyjazdem każdy student, który został wybrany, musi podpisać umowę zawierającą również „porozumienie o programie studiów/praktyki” określające program studiów lub praktyki, który należy realizować, uzgodniony przez studenta, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. Wzór dostępny jest pod adresem: http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/quality-framework_en.htm W porozumieniu o programie studiów/praktyki określa się efekty kształcenia, które należy osiągnąć podczas okresu nauki lub praktyki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania. Porozumienie określa również miejsce odbywania studiów lub praktyki. Instytucja wysyłająca i student powinni również ustalić w nim poziom znajomości języka (głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy), jaki student musi osiągnąć przed rozpoczęciem danego okresu studiów/praktyki, zgodnie z zalecanym poziomem określonym w umowie międzyinstytucjonalnej między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą (lub zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorstwa w przypadku praktyk). W stosownych przypadkach instytucja wysyłająca i student uzgadniają najodpowiedniejsze wsparcie językowe, jakie otrzyma student, aby mógł osiągnąć ustalony poziom (zob. akapit dotyczący usługi wsparcia językowego online poniżej).

DOFINANSOWANIE DLA STUDENTÓW

Studenci mogą otrzymać „dofinansowanie studenckie” w celu pokrycia wyższych kosztów, jakie generuje okres mobilności za granicą. Na takie dofinansowanie może składać się jeden z następujących elementów lub oba elementy:

- dofinansowanie UE obliczane na jeden miesiąc i wypłacane jako koszt jednostkowy (zob. część B podrozdział „zasady finansowania” niniejszego przewodnika); lub
- dofinansowanie krajowe, regionalne i lokalne, zapewnione przez publicznego lub prywatnego darczyńcę lub w ramach programu pożyczek.

Dopuszcza się uczestnictwo studentów nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE (co dotyczy zarówno mobilności w celu odbycia studiów, jak i mobilności w celu odbycia praktyki). Są to studenci, którzy spełniają wszystkie kryteria kwalifikowalności jako studenci programu Erasmus i czerpią wszelkie korzyści związane z posiadaniem statusu studenta programu Erasmus, lecz nie otrzymują dofinansowania UE wspierającego mobilność. Zasady opisane w niniejszym przewodniku po programie, z wyjątkiem zasad dotyczących przydzielania dofinansowania, mają zastosowanie również do takich osób. Liczbę studentów bez dofinansowania UE w odniesieniu do całego okresu mobilności uwzględnia się w statystykach dotyczących wskaźnika efektywności wykorzystywanego do podziału budżetu UE między kraje.

Studenci uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego wspieranym ze środków programu Erasmus+ – niezależnie od tego, czy otrzymują dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+ z tytułu uczestnictwa – są zwolnieni z uiszczania opłat za naukę, rejestrację, egzaminy i dostęp do laboratoriów i bibliotek w instytucji przyjmującej. Możliwe jest jednak pobieranie drobnych opłat na przykład na ubezpieczenie, stowarzyszenia studenckie i korzystanie z różnych materiałów, takich jak kserokopie, produkty laboratoryjne, na tych samych zasadach, które mają zastosowanie do studentów miejscowych. Studenci wyjeżdżający nie uiszczają żadnych dodatkowych opłat ani prowizji w związku z organizacją lub administracją ich okresu mobilności.

Ponadto uprawnienia do wszelkich dofinansowań lub pożyczek przyznane studentom na naukę w ich instytucji wysyłającej muszą zostać utrzymane w okresie przebywania studenta za granicą.

W przypadku praktyk, jeżeli przedsiębiorstwo przyjmujące/organizacja przyjmująca przyznaje studentowi dodatek lub jakikolwiek rodzaj wynagrodzenia, są one zgodne z dofinansowaniem UE w ramach programu Erasmus+.

Okres mobilności jest zgodny z pracą w niepełnym wymiarze godzin, a jeżeli student otrzymuje dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+, jest ono zgodne z wynagrodzeniem, jakie by otrzymał, o ile wykonuje działania przewidziane w uzgodnionym programie mobilności.

Studenci uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego (studujący lub odbywający praktykę za granicą) nie mogą jednocześnie być beneficjentami stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i odwrotnie.

W przypadku niedotrzymania warunków umowy finansowej studenci, którzy otrzymują dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+, zwrócą dofinansowanie UE w całości lub częściowo (chyba że nie mogli ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej). Studenci, którzy nie wypełnią i nie złożą końcowego sprawozdania online, mogą zostać poproszeni o częściowy lub pełny zwrot otrzymanego dofinansowania UE.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się zapewnić uczestnikom działań dotyczących mobilności niezbędne wsparcie w zakresie przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe dla wszystkich działań dotyczących mobilności między krajami programu, trwających co najmniej dwa miesiące. Komisja Europejska udostępnia tego rodzaju wsparcie online wybranym studentom do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą posługiwać się podczas studiów lub odbywania praktyk za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia studentom będzie oferowana możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie. Uczestnicy ze znajomością głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy, na poziomie co najmniej B2 mogą zdecydować się na udział w kursie OLS w języku kraju przyjmującego, o ile będzie to możliwe. Wsparcie językowe będzie zapewniane na zasadzie wzajemnego zaufania między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą. Zalecany poziom kompetencji językowych jest określany w umowach międzyinstytucjonalnych i w porozumieniach o programie zajęć, a zatem jest uzgadniany przez trzy strony. W programie Erasmus+ wysyłające instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się do dopilnowania, aby ich wyjeżdżający studenci znali język na wymaganym poziomie i takie wzajemne porozumienie powinno być wystarczające. Wysyłające instytucje szkolnictwa wyższego mają obowiązek zapewnić swoim studentom jak najwłaściwsze wsparcie językowe, co mogą uczynić, korzystając z OLS lub wszelkich innych środków, które mogą zostać dofinansowane w ramach wsparcia organizacyjnego, gwarantując w ten sposób osiągnięcie przez studentów zalecanego poziomu, ustalonego z instytucją przyjmującą, przed rozpoczęciem okresu mobilności. W związku z tym wysyłające instytucje szkolnictwa wyższego nie muszą wysyłać wyników oceny językowej OLS do instytucji przyjmujących. Decyzję o tym, czy ujawnić wyniki oceny językowej OLS instytucji przyjmującej, studenci podejmują według własnego uznania.

Wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- agencje narodowe przyznają instytucjom szkolnictwa wyższego licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy studenci korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka i przypadków odpowiednio uzasadnionych), którzy zostali wybrani przez swą instytucję szkolnictwa wyższego, są zobowiązani wziąć udział w teście online służącym ocenie ich znajomości głównego języka, jakim będą się posługiwać, studiując lub odbywając praktykę za granicą. Jest to niezbędny wymóg przed wyjazdem na okres mobilności. Wyniki testu zostaną przekazane studentowi i wysyłającej instytucji szkolnictwa wyższego. Dzięki temu będzie ona mogła określić liczbę studentów, którzy potencjalnie będą potrzebowali kursu językowego online;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych instytucje szkolnictwa wyższego przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb studentów. Studenci będą zobowiązani do udziału w kursie online, zgodnie z opisem i uzgodnieniami uwzględnionymi w umowie finansowej;
- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez danego studenta znajomości języka obcego w celu zmierzenia postępów, jakie poczynił. Wyniki zostaną przekazane studentowi i wysyłającej instytucji szkolnictwa wyższego.

Dalsze informacje szczegółowe są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

W odniesieniu do wszystkich rodzajów mobilności lub jeżeli oferowana przez Komisję usługa online nie będzie dostępna w danym języku, instytucje szkolnictwa wyższego mogą zapewnić studentom innego rodzaju wsparcie językowe, finansowane w ramach dofinansowania na „wsparcie organizacyjne”.

e. WARUNKI UCZESTNICTWA PRACOWNIKÓW

WYBÓR

Pracownicy uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego muszą zostać wybrani przez wysyłającą ich instytucję szkolnictwa wyższego w uczciwy i przejrzysty sposób. Przed wyjazdem takie osoby muszą uzgodnić program mobilności z instytucjami lub przedsiębiorstwami wysyłającymi i przyjmującymi.

Wyboru nauczycieli i pozostałych pracowników instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje dana instytucja. Proces wyboru i przyznawania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich

stron zaangażowanych w ten proces. Kryteria wyboru (na przykład pierwszeństwo dla pracowników wyjeżdżających za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego pracownika w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych uczestników mobilności.

W przypadku mobilności pracownika przedsiębiorstwa do instytucji szkolnictwa wyższego dana instytucja wystosowuje zaproszenie do pracownika danego przedsiębiorstwa; dofinansowaniem zarządza przyjmująca instytucja szkolnictwa wyższego.

INDYWIDUALNY PROGRAM NAUCZANIA/SZKOLENIA

Wyboru pracowników instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu indywidualnego programu nauczania/szkolenia przedstawionego przez pracownika po konsultacjach z instytucją przyjmującą lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny indywidualny program nauczania/szkolenia zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez instytucję lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i przez instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące (listownie lub pocztą elektroniczną).

Za jakość okresu mobilności za granicą odpowiada zarówno instytucja lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i instytucja lub przedsiębiorstwo przyjmujące.

DOFINANSOWANIE DLA PRACOWNIKÓW

Zasady finansowe dla obu rodzajów mobilności pracowników są takie same. Dofinansowanie stanowi wkład w koszty podróży i utrzymania w okresie nauczania lub odbywania szkoleń za granicą (zob. część B podrozdział „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

Dopuszcza się mobilność pracowników szkolnictwa wyższego bez dofinansowania z funduszy UE.

2. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

PRZERWANIE OKRESU MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Jeżeli okres mobilności studenta zostanie przerwany, na przykład z powodu przerwy pomiędzy końcem kursu językowego a rozpoczęciem faktycznych studiów/praktyki, należy zakodować w narzędziu Mobility Tool+ liczbę dni takiej przerwy i odpowiednio dostosować kwotę dofinansowania.

W przypadku praktyk okres mobilności za granicą może zostać przerwany na okres wakacyjny w przedsiębiorstwie, jeżeli dane przedsiębiorstwo zostaje w tym czasie zamknięte. W takim okresie utrzymane zostaje dofinansowanie. Okresu, w którym przedsiębiorstwo jest zamknięte, nie wlicza się do minimalnego czasu trwania praktyki, wlicza się jednak do maksymalnego okresu 12 miesięcy na każdy stopień studiów, w przypadku którego ten sam student może otrzymać dofinansowanie w ramach okresu mobilności.

PRZEDŁUŻENIE OKRESU MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca mogą uzgodnić przedłużenie trwającego okresu mobilności z zastrzeżeniem następujących warunków:

- wniosek o przedłużenie okresu mobilności trzeba złożyć najpóźniej na miesiąc przed pierwotnie zaplanowanym zakończeniem okresu mobilności;
- jeżeli wszystkie strony zaakceptują wniosek, musi zostać zmieniona umowa finansowa, a wszystkie przygotowania związane z przedłużeniem okresu mobilności muszą zostać zakończone;
- w przypadku gdy student otrzymuje dofinansowanie w ramach programu Erasmus+, instytucja wysyłająca może zmienić kwotę dofinansowania, aby uwzględnić dłuższy okres mobilności, albo może zawrzeć ze studentem porozumienie, że dodatkowe dni traktuje się jako okres nieobjęty dofinansowaniem z funduszy UE;
- w wykazie zaliczeń instytucji przyjmującej lub w świadectwie odbycia praktyki studenta należy podać faktyczne daty rozpoczęcia i zakończenia okresu mobilności zgodnie z następującymi definicjami:

- data rozpoczęcia powinna stanowić pierwszy dzień, w którym student musi być obecny w organizacji przyjmującej (np. może to być data rozpoczęcia pierwszego kursu/pierwszego dnia pracy, wydarzenie powitalne zorganizowane przez instytucję przyjmującą lub kursy językowe i międzykulturowe);
  - data zakończenia powinna stanowić ostatni dzień, w którym student musi być obecny w organizacji przyjmującej (np. może to być ostatni dzień sesji egzaminacyjnej/kursu/pracy/okresu obowiązkowych posiedzeń);
- faktyczny czas trwania zdefiniowany według powyższych wskazań stanowi okres, który instytucja szkolnictwa wyższego podaje w swoich sprawozdaniach końcowych i stanowi on maksymalną liczbę miesięcy objętych dofinansowaniem UE. W przypadku gdy przedłużenie okresu mobilności studenta uznaje się za dni nieobjęte dofinansowaniem z funduszy UE, dni te należy odliczyć od całkowitego czasu trwania okresu mobilności w celu obliczenia ostatecznej kwoty dofinansowania.
  - dodatkowy okres musi nastąpić bezpośrednio po trwającym okresie mobilności. Nie może być żadnych przerw (za „przerwy” nie uznaje się wakacji ani okresów zamknięcia uczelni lub przedsiębiorstwa), chyba że zostały one należycie uzasadnione i zatwierdzone przez agencję narodową.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Na zakończenie okresu za granicą student i jego instytucja szkolnictwa wyższego muszą otrzymać od instytucji lub przedsiębiorstwa przyjmującego wykaz zaliczeń lub świadectwo odbycia praktyki potwierdzające wyniki uzgodnionego programu.

Działania następcze w związku z okresem mobilności obejmują formalne uznanie przez instytucję wysyłającą punktów zaliczeniowych przyznanych za granicą za nowo nabyte kompetencje w ramach uczenia się formalnego (z wykorzystaniem punktów ECTS lub równoważnego systemu), w tym w stosownych przypadkach za praktyki, a także dokumentację wyników uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które ma miejsce poza zajęciami lub miejscem pracy (z wykorzystaniem suplementu do dyplomu). Nie dotyczy to jednak praktyk odbywanych przez osoby, które zostały niedawno absolwentami.

Wyniki oceny znajomości języka i kursów językowych online będą zgłaszane na poziomie centralnym, nie stanowią one jednak formalnego potwierdzenia kwalifikacji.

Jeżeli chodzi o mobilność kadry, instytucje wysyłające powinny zadbać o to, aby efekty kształcenia kadry uczestniczącej zostały odpowiednio uznane, upowszechnione i szeroko wykorzystane w ramach danej instytucji.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy studenci i pracownicy, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku mobilności trwającej co najmniej dwa miesiące sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności. Studenci i pracownicy, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani przez instytucję szkolnictwa wyższego do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od studenta lub pracownika, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez instytucję wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład we wszystkie koszty poniesione przez organizację w związku z działaniami służącymi wsparciu wysokiej jakości mobilności uczniów i kadry. Na przykład:

- dostarczanie informacji i zapewnianie pomocy uczniom i kadry;
- wybór uczniów i kadry;
- przygotowanie porozumień o programie zajęć w celu zapewnienia pełnego uznania wszystkich elementów programu zajęć uczniów; przygotowanie i uznawanie indywidualnych programów nauczania/szkolenia w przypadku wyjazdów pracowników;
- zapewnienie językowego i międzykulturowego przygotowania zarówno uczniów, jak i kadry – w szczególności organizacja kursów językowych dla konkretnych sektorów w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego;
- ogólne zarządzanie związane z utworzeniem projektu mobilności i zarządzaniem tym projektem;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru w odniesieniu do uczestników projektu mobilności;
- szczegółowe ustalenia mające na celu zapewnienie jakości staży w przedsiębiorstwach.

Przy ustalaniu ostatecznej wysokości dofinansowania zostanie uwzględniona jakość realizacji projektu przez instytucję i prowadzonych przez nią działań po zakończeniu projektu. Jakość realizacji projektu mobilności powinna być zgodna z wytycznymi określonymi w niniejszym załączniku.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH – KARTA JAKOŚCI MOBILNOŚCI W OBSZARZE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO W RAMACH ERASMUS+

Od roku 2015 organizacje nieposiadające akredytacji mogą wnioskować o Kartę jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach oddzielnych zaproszeń do składania wniosków ogłaszanych przez narodowe agencje, pod warunkiem, że organizacje te spełniają wstępne kryteria wyboru i mogą wykazać jakość i trwałość swoich strategii umiędzynarodowienia. Jeśli organizacja uzyska Kartę jakości mobilności w danym roku, będzie mogła ją wykorzystać do podjęcia działań dotyczących mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego dopiero od ogłoszenia następnego zaproszenia do składania wniosków. Na przykład jeśli dana organizacja ubiega się o przyznanie Karty w ramach danego zaproszenia do składania wniosków, a Karta będzie mogła być przyznana w 2016 r., to organizacja ta będzie musiała złożyć wniosek o projekt mobilności w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego, jako organizacja nieposiadająca karty, aby realizować mobilność w ramach konkursu wniosków w roku 2016. Organizacja ta będzie mogła korzystać z Karty dopiero w następnym roku po danym konkursie wniosków (w tym przypadku – w roku 2017).

Dalsze szczegółowe informacje są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

b. EUROPEJSKA KARTA NA RZECZ JAKOŚCI MOBILNOŚCI

Organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego planujące działania dotyczące mobilności skierowane do osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego muszą zorganizować swoje działania zgodnie z zasadami i kryteriami określonymi w Europejskiej karcie na rzecz jakości mobilności¹⁷⁸.

Karta stanowi dokument referencyjny dotyczący jakości pobytów za granicą w celach kształcenia i szkolenia. Zawiera wytyczne dotyczące organizowania mobilności w celu nauki lub w innych celach, takich jak doskonalenie zawodowe, skierowane zarówno do młodych osób uczących się, jak i do kadry. Przestrzeganie zasad określonych w karcie powinno przyczynić się do tego, aby doświadczenia uczestników działań dotyczących mobilności zawsze były pozytywne zarówno w kraju przyjmującym, jak i po powrocie do kraju pochodzenia, a także do zwiększenia liczby i zakresu wymian w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Karta jest dostępna pod adresem:

¹⁷⁸ Zalecenie 2006/961/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie mobilności transnarodowej we Wspólnocie w celach edukacji i szkolenia: Europejska karta na rzecz jakości mobilności (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11085_en.htm

c. ECVET – POROZUMIENIA O PARTNERSTWIE

W ramach prowadzonych działań dotyczących mobilności organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zdecydować się na stosowanie Europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) (więcej informacji poniżej). W takich przypadkach warunkiem wstępnym stosowania ECVET jest ustanowienie partnerstwa ECVET. Powinny w nim uczestniczyć właściwe organizacje zajmujące się: 1) określaniem odpowiednich efektów kształcenia w trakcie działań dotyczących mobilności; 2) opracowaniem programów kształcenia i szkolenia zawodowego dobrze służących osiągnięciu takich efektów; 3) oceną tego, w jakim stopniu osoby uczące się osiągnęły pożądane wyniki; oraz 4) poświadczaniem i uznawaniem osiągnięć osób uczących się po ich powrocie do instytucji macierzystej.

Partnerstwo związane do celów realizacji mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET może zostać sformalizowane poprzez podpisanie Porozumienia o partnerstwie.

Porozumienie o partnerstwie jest zawierane przez właściwe organizacje i określa ramy transferu i uznawania osiągnięć. W ramach porozumienia nadaje się formalny charakter partnerstwu ECVET poprzez potwierdzenie wzajemnej akceptacji statusu i procedur zaangażowanych organizacji i instytucji. W porozumieniu ustanawia się również procedury współpracy w ramach partnerstwa.

Porozumienia o partnerstwie mogą być zawierane przez sieci właściwych organizacji/instytucji z kilku krajów lub należących do kilku systemów, lecz mogą być one również dwustronne, w zależności od potrzeb i ambicji partnerstwa. Dalsze informacje i wytyczne dotyczące ustanowienia porozumienia o partnerstwie można znaleźć w przewodniku dla użytkowników systemu ECVET, dostępnym na stronach internetowych Komisji Europejskiej lub na stronach: http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl oraz <http://www.ecvet-secretariat.eu>

d. KONSORCJUM REALIZUJĄCE PROJEKTY MOBILNOŚCI

O uczestnictwo w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego mogą ubiegać się nie tylko pojedyncze organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego, ale także krajowe konsorcja realizujące tego typu projekty.

Celem konsorcjów realizujących projekty mobilności jest ułatwienie organizacji działań dotyczących mobilności oraz wniesienie wartości dodanej pod względem jakości działań w porównaniu z wynikami, które byłyby w stanie osiągnąć poszczególne wysyłające instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego (np. szkoły zawodowe), działając osobno. Od organizacji będących członkami krajowego konsorcjum mobilności oczekuje się łączenia usług związanych z organizacją działań dotyczących mobilności lub dzielenia się tymi usługami, a także wspólnego rozwijania ich międzynarodowego wymiaru w drodze wzajemnej współpracy i wymiany kontaktów. Wspólne działania zazwyczaj obejmują wspólne administracyjne, umowne i finansowe zarządzanie mobilnością, wspólny wybór uczestników, ich przygotowanie i zapewnienie im opieki pedagogicznej, a także w stosownych przypadkach działania służące do wyszukiwania przedsiębiorstw i dopasowania do nich uczestników. Krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności może również zapewniać pomoc przyjeżdżającym stażystom i kadrze. Obejmuje to znalezienie organizacji przyjmującej w regionie, w którym mają siedzibę partnerzy krajowego konsorcjum, oraz w razie potrzeby zapewnienie wsparcia.

Koordinator konsorcjum, w miarę możliwości we współpracy z innymi organizacjami lub organizacjami pośredniczącymi, musi brać aktywny udział w usprawnianiu kontaktów z przedsiębiorstwami i szukaniu możliwości staży oraz szkoleń dla kadr, w promowaniu takich działań, udzielaniu informacji itp.

Każda wysyłająca organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego pozostaje odpowiedzialna za jakość i uznawalność okresów mobilności oraz przekazywane w ich ramach treści. Każdy członek konsorcjum jest zobowiązany do podpisania umowy z koordynatorem konsorcjum, w której określa się role i obowiązki oraz ustalenia administracyjne i finansowe. W ramach warunków współpracy określa się takie kwestie jak mechanizmy przygotowania okresów mobilności, zapewnienia ich jakości oraz działań następczych w związku z tymi okresami.

e. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Europejski plan rozwoju dotyczy tylko wniosków składanych przez wnioskodawców nieposiadających Karty jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego w programie Erasmus+. Mimo że od organizacji nieposiadających Karty nie oczekuje się, że będą dążyć do zapewnienia jakości i trwałości strategii internacjonalizacji w tym samym stopniu, co organizacje, którym przyznano Kartę, niemniej jednak powinny one zastanawiać się już nad wpływem mobilności na organizację, wykraczającym poza samo prowadzenie mobilności. Przed złożeniem wniosku organizacje prowadzące kształcenie i szkolenia zawodowe oraz koordynatorzy krajowych konsorcjów muszą opracować Europejski plan rozwoju, stanowiący część wniosku. W części tej będzie określone, jak planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą i długoterminową strategię rozwoju i modernizacji uczestniczących w projekcie organizacji oferujących kształcenie i szkolenia zawodowe.

Europejski plan rozwoju jest ważnym elementem oceny wniosków i powinien zawierać informacje dotyczące:

- potrzeb organizacji oferujących kształcenie i szkolenia zawodowe w dziedzinie podnoszenia jakości i umiędzynarodowienia (np. dotyczących kompetencji z zakresu zarządzania, kompetencji pracowników, nowych metod i narzędzi dydaktycznych, wymiaru europejskiego, kompetencji językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkolenia i edukacji, wzmocnienia związków z instytucjami partnerskimi) oraz tego, jak planowane działania przyczynią się do zaspokojenia tych potrzeb;
- oczekiwanego wpływu na osoby uczące się, nauczycieli, szkoleniowców i innych pracowników, a także ogólnie na organizację oferującą kształcenie i szkolenia zawodowe;
- sposobu, w jaki szkoły i przedsiębiorstwa oferujące kształcenie i szkolenia zawodowe włączą kompetencje i doświadczenia nabyte przez ich pracowników do programów nauczania i/lub planów rozwoju;
- sposobu, w jaki uczenie się oparte na doświadczeniu zawodowym ulegnie trwałej poprawie dzięki współpracy międzynarodowej.

f. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL+

Jak najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool+ ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji danych w narzędziu Mobility Tool+ w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Mobility Tool+ będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool+ oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między narodową agencją a beneficjentem.

g. WARUNKI UCZESTNICTWA OSÓB UCZĄCYCH SIĘ W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

WYBÓR

Organizacja wysyłająca dokonuje wyboru uczestników działania dotyczącego mobilności. Proces wyboru osób uczących się – jak i procedura przyznawania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Institucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub brać udział w procesie wyboru poszczególnych uczestników.

OSOBY TOWARZYSZĄCE

Osobom o specjalnych potrzebach i pochodzącym ze środowisk defaworyzowanych, uczącym się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, może towarzyszyć osoba, która będzie zapewniać im wsparcie w okresie mobilności. Zaangażowanie osoby towarzyszącej powinno być proporcjonalne do liczby osób uczących się, którym dana osoba zapewnia wsparcie (zazwyczaj na jedną grupę osób odbywających staż w tej samej organizacji przyjmującej przypada jedna osoba towarzysząca).

Czas pobytu za granicą osób towarzyszących również powinien być proporcjonalny do potrzeb osób uczących się (zazwyczaj pobyt przez cały czas trwania działania jest dopuszczany jedynie w przypadkach, w których osobami uczącymi się są osoby niesamodzielne lub niepełnoletnie).

UMOWA Z OSOBĄ UCZĄCĄ SIĘ

Przed wyjazdem każda osoba ucząca się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego musi podpisać umowę z organizacją wysyłającą i przyjmującą, która zawiera m.in. następujące elementy:

- „Porozumienie o programie zajęć” określające program szkolenia, który należy realizować, uzgodniony przez osobę uczącą się, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. W porozumieniu o programie zajęć określa się docelowe efekty kształcenia, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania (np. ECVET);

- „Kartę jakości mobilności” załączoną do porozumienia o programie zajęć, zawierającą wykaz praw i obowiązków stażystów, organizacji wysyłającej i organizacji przyjmującej oraz, w stosownych przypadkach, organizacji pośredniczących.

Podpisanie Porozumienia o programie zajęć uprawnia uczestników do otrzymania dofinansowania na utrzymanie w okresie stażu za granicą. Na takie dofinansowanie może składać się jeden z następujących elementów lub oba elementy:

- dofinansowanie UE w przeliczeniu na jeden dzień działania (zob. część B podrozdział „Zasady finansowania” w niniejszym przewodniku); lub
- dofinansowanie lokalne, regionalne i krajowe, zapewnione przez publicznego lub prywatnego darczyńcę lub w ramach programu pożyczek.

Dopuszcza się uczestnictwo osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego nieotrzymujących dofinansowania (tj. osób, które odbywają staże spełniające kryteria mobilności w zakresie programu Erasmus+ w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz czerpią wszelkie korzyści związane z posiadaniem statusu osoby uczącej się w ramach programu Erasmus+, lecz nie otrzymują dofinansowania UE wspierającego mobilność). Zasady opisane w niniejszym przewodniku po programie, z wyjątkiem zasad dotyczących przydzielania dofinansowania, mają zastosowanie również do takich osób.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, podejmujące działanie dotyczące mobilności trwające co najmniej 19 dni, kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego przed wyjazdem lub w trakcie realizacji tego działania. W tym względzie Komisja udostępnia usługę online przeznaczoną dla wybranych osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w celu dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas odbywania staży za granicą. W razie potrzeby w ramach tej usługi takim osobom oferuje się możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w czasie jego trwania. Uczestnicy ze znajomością głównego języka, jakiego używa się w miejscu pracy, na poziomie co najmniej B2 mogą zdecydować się na udział w kursie OLS w języku kraju przyjmującego, o ile będzie to możliwe. Tego rodzaju usługa online będzie stopniowo wdrażana w trakcie programu. Wsparcie językowe zapewniane jest w następujący sposób:

- w czasie ubiegania się o uczestnictwo w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego organizacja wnioskująca oceni zapotrzebowanie na wsparcie językowe – w zakresie głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy – osób uczących się odbywających staż w ramach projektu mobilności;
- agencje narodowe przyznają organizacjom będącym beneficjentami licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję;
- przed podpisaniem porozumienia o programie zajęć wszystkie osoby uczące się korzystające z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), które zostały wybrane przez swoją instytucję wysyłającą, wezmą udział w teście online służącym ocenie ich znajomości wybranego języka. Wyniki testu zostaną przekazane osobie uczącej się i na żądanie – instytucji wysyłającej. Wyniki te nie będą miały żadnego wpływu na możliwość wyjazdu osoby uczącej się za granicę;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych uczestnikom wymagającym wsparcia językowego może zostać zaproponowana możliwość odbycia kursu językowego online;
- na koniec stażu jego uczestnicy wezmą udział w drugiej ocenie znajomości języka obcego w celu pomiaru poczynionych przez nich postępów w znajomości języka. Wyniki zostaną przekazane osobie uczącej się i na żądanie – instytucji wysyłającej.

Na początkowych etapach realizacji programu ocena i kursy online nie będą dostępne we wszystkich językach UE, a kursy językowe mogą nie być dostępne dla wszystkich uczestników, którzy się o nie zwrócą. Dalsze informacje szczegółowe będą dostępne na stronach internetowych Komisji i agencji narodowych.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji wsparcie językowe muszą zorganizować organizacje uczestniczące w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego. Na ten cel można przewidzieć specjalne dofinansowanie na „Wsparcie językowe”. Ponadto wspomniane organizacje mogą korzystać z dofinansowania na „Wsparcie organizacyjne” w celu zaspokojenia potrzeb uczestników w zakresie przygotowania pedagogicznego, międzykulturowego i właściwego przygotowania językowego (zob. część B podrozdział „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

h. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Wyboru kadry dokonuje organizacja wysyłająca. Proces wyboru i przyznawania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych beneficjentów.

Kryteria wyboru (pierwszeństwo dla kadry wyjeżdżającej za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego pracownika w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Wyboru kadry dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu programu mobilności przedstawionego przez członka kadry po konsultacjach z instytucją, organizacją lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny program mobilności zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez organizację wysyłającą, jak i przez organizację przyjmującą, listownie lub pocztą elektroniczną.

Za jakość okresu mobilności za granicą odpowiada zarówno organizacja wysyłająca, jak i organizacja przyjmująca.

3. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

PRZERWANIE OKRESU MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

W przypadku praktyk okres mobilności za granicę może zostać przerwany na okres wakacyjny w przedsiębiorstwie, jeżeli dane przedsiębiorstwo zostaje w tym czasie zamknięte. W takim okresie utrzymane zostaje dofinansowanie. Okresu, w którym przedsiębiorstwo jest zamknięte, nie wlicza się do minimalnego czasu trwania praktyki/stażu.

PRZEDŁUŻENIE OKRESU MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca mogą uzgodnić przedłużenie trwającego okresu mobilności z zastrzeżeniem następujących warunków:

- przed końcem pierwotnie zaplanowanego okresu mobilności umowa finansowa musi zostać zmieniona, a wszystkie przygotowania związane z przedłużeniem okresu mobilności muszą zostać zakończone. Taka zmiana jest szczególnie istotna w przypadkach, w których przedłużenie wiąże się również z wnioskiem o przedłużenie okresu przyznawania miesięcznego dofinansowania UE. W praktyce, chociaż czas trwania okresu mobilności określa się w certyfikacie ukończenia stażu przez ucznia (jest to okres wskazany przez organizacje będące beneficjentami w ich sprawozdaniach końcowych), maksymalną liczbą miesięcy objętych dofinansowaniem UE jest liczba określona w porozumieniu o programie zajęć lub w zmianach do niego. Ma to miejsce nawet w przypadku, gdy okres wskazany w porozumieniu o programie zajęć jest krótszy od okresu wskazanego w certyfikacie ukończenia stażu przez ucznia;
- dodatkowy okres musi nastąpić bezpośrednio po trwającym okresie mobilności. Nie może być żadnych przerw (za „przerwę” nie uznaje się wakacji ani okresów zamknięcia danej szkoły lub przedsiębiorstwa), chyba że zostały one należycie uzasadnione i zatwierdzone przez agencję narodową.

4. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania dokumentu Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass:

<http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

Wyniki oceny znajomości języka i kursów językowych online będą zgłaszane na poziomie centralnym, nie stanowią one jednak formalnego potwierdzenia kwalifikacji.

ECVET

W ramach prowadzonych działań dotyczących mobilności organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zdecydować się na stosowanie systemu ECVET. ECVET to wspólne ramy metodologiczne mające ułatwić gromadzenie osiągnięć w formie wyodrębnionych zestawów efektów kształcenia i ich transfer z jednego systemu kwalifikacji do innego. Celem systemu jest propagowanie mobilności transnarodowej i dostępu do uczenia się przez całe życie. Nie ma on zastąpić krajowych systemów kwalifikacji, a jedynie przyczynić się do zwiększenia porównywalności i spójności między nimi. ECVET ma zastosowanie do

wszystkich indywidualnych efektów kształcenia uzyskanych przez daną osobę na rozmaitych ścieżkach kształcenia i szkolenia, które podlegają następnie transferowi, uznaniu i akumulacji w celu uzyskania kwalifikacji. Dzięki tej inicjatywie obywatele europejscy mogą łatwiej uzyskać uznanie odbytych szkoleń, zdobytych umiejętności oraz wiedzy w innym kraju programu. Dalsze informacje na temat ECVET można znaleźć na stronach internetowych Komisji:

http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm oraz <http://www.ecvet-secretariat.eu>

W przypadku korzystania z systemu ECVET należy jasno określić efekty kształcenia i wyszczególnić je w porozumieniu o partnerstwie zawierającym między organizacjami uczestniczącymi.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszystkie osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, które wzięły udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązane do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku mobilności trwającej co najmniej 19 dni sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności.

Uczniowie i pracownicy, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od osoby uczącej się lub osoby będącej pracownikiem, która nie mogła ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez organizację wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKTY MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI SZKOLNEJ

Dzięki projektom mobilności szkoły mogą zaoferować swoim nauczycielom i pozostałej kadry pedagogicznej możliwości i zachęty w zakresie zdobywania nowych kompetencji odpowiadających potrzebom szkoły. Kierownictwo szkoły powinno brać czynny udział w planowaniu i wspieraniu projektu mobilności oraz w związanych z nim działaniach następczych.

Aby zapewnić i zwiększyć wpływ takich działań na doskonalenie zawodowe wszystkich pracowników, szkoły powinny dopilnować, aby po zakończeniu okresu mobilności kompetencje nabyte przez ich kadry zostały odpowiednio upowszechnione w całej szkole i wykorzystane w praktyce dydaktycznej.

Przed złożeniem wniosku szkoły powinny dokładnie rozważyć, ilu pracowników może – realnie rzecz ujmując – uczestniczyć w projekcie w czasie jego trwania (tj. przez jeden rok lub dwa lata), w jakich działaniach uczestniczyliby wspomniani pracownicy oraz jak można skutecznie zapewnić kontynuację tych działań w macierzystej szkole. Na etapie składania wniosków organizacje składające wnioski będą musiały przedstawić orientacyjną liczbę i rodzaje planowanych działań dotyczących mobilności oraz kraje, w których takie działania mają być realizowane.

Jeżeli agencja narodowa wybierze dany projekt mobilności i zatwierdzi wnioskowany budżet, beneficjenci mogą rozpocząć procedurę wyboru uczestników oraz szczegółową organizację działań.

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład w koszty ponoszonymi przez instytucje w związku z działaniami służącymi wsparciu mobilności kadry. Na przykład:

- przygotowanie Europejskiego Planu Rozwoju i związane z nim działania po zakończeniu projektu;
- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi (głównie w przypadku staży towarzyszących i prowadzenia zajęć dydaktycznych);
- oferowanie kadry informacji i pomocy;
- wybór pracowników do działań dotyczących mobilności;
- przygotowanie porozumień o mobilności służących zapewnieniu jakości i uznawalności działań dotyczących mobilności;
- językowe i międzykulturowe przygotowanie pracowników uczestniczących w projekcie mobilności;
- ułatwienie integracji pracowników po ich powrocie z mobilności w danej szkole;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru dla uczestników projektu mobilności;
- wsparcie reintegracji uczestników projektu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji na rzecz danej szkoły, kadry pedagogicznej i uczniów.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Przed złożeniem wniosku szkoła lub koordynator krajowego konsorcjum muszą opracować Europejski plan rozwoju, stanowiący część wniosku. W niniejszym podrozdziale wskazano, w jaki sposób planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą, długoterminową strategię rozwoju i modernizacji szkoły lub szkół zaangażowanych w projekt.

Europejski plan rozwoju jest ważnym elementem oceny wniosków i powinien zawierać informacje dotyczące:

- potrzeb szkoły lub szkół pod względem poprawy jakości ich pracy i rozwoju współpracy międzynarodowej (np. w zakresie umiejętności zarządzania, umiejętności i kwalifikacji pracowników, nowych narzędzi lub metod nauczania, wymiaru europejskiego, umiejętności językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkoleń i uczenia się, wzmocnienia powiązań z instytucjami partnerskimi) oraz sposobu, w jaki działania te przyczynią się do spełnienia ich zidentyfikowanych potrzeb;
- oczekiwanego wpływu na uczniów, nauczycieli i pozostałych pracowników oraz na szkołę jako całość;
- sposobu, w jaki szkoła włączy zdobyte doświadczenia i nabyte kompetencje swoich pracowników do programu nauczania lub planu rozwoju;
- w stosownych przypadkach – sposobu korzystania z eTwinning w związku z planowanymi działaniami dotyczącymi mobilności (zob. podrozdział poniżej).

b. ETWINNING

eTwinning promuje współpracę i tworzenie sieci szkół w Europie za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Oferuje doradztwo, pomysły i narzędzia, dzięki którym szkoły mogą w prosty sposób nawiązywać partnerstwa i rozpoczynać projekty współpracy w różnych dziedzinach.

W związku z projektem mobilności eTwinning umożliwia:

- znalezienie za granicą potencjalnych partnerów lub organizacji przyjmujących oraz podjęcie z nimi współpracy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w celu poprawy jakości i oddziaływania planowanych projektów;
- korzystanie z dostępnych narzędzi projektowych w celu wdrożenia bardziej strategicznych projektów i lepszego wykorzystania wkładu wnoszonego przez partnerów;
- przygotowanie kadry wyjeżdżającej, na przykład w ramach komunikacji z organizacją przyjmującą (zdobycie dodatkowej wiedzy na temat kraju przyjmującego i organizacji przyjmującej, omówienie i uzgodnienie planowanych działań), uczestnictwo w wydarzeniach z zakresu uczenia się online związanych z mobilnością;
- intensywną współpracę między wszystkimi szkołami zaangażowanymi w realizację projektu mobilności kadry w jego trakcie i po jego zakończeniu.

Korzystanie z eTwinning nie wymaga żadnego formalnego zgłoszenia – szkoły rejestrują się po prostu na portalu eTwinning: <https://www.etwinning.net/pl/pub/index.htm>. Europejski portal eTwinning składa się z w pełni wielojęzycznych stron internetowych oferujących narzędzia i usługi w zakresie współpracy, za pomocą których nauczyciele rejestrują się, znajdują partnerów i prowadzą z nimi współpracę. Portal stanowi również platformę, na której wszyscy zainteresowani nauczyciele mogą dzielić się zasobami, prowadzić dyskusje i szukać szkół partnerskich.

eTwinning zapewnia wsparcie dla szkół zarówno na poziomie europejskim, za pośrednictwem Centralnego Biura Programu eTwinning, jak i na poziomie krajowym, za pośrednictwem Krajowego Biura Programu eTwinning. Wszyscy nauczyciele mogą korzystać z usług, szkoleń, uznawania i narzędzi oferowanych przez Krajowe Biuro Programu eTwinning i Centralne Biuro Programu eTwinning. Dalsze informacje na temat tych usług można znaleźć w podrozdziale „Kto odpowiada za realizację programu?” w części A niniejszego przewodnika.

c. WARUNKI UCZESTNICTWA PRACOWNIKÓW

WYBÓR

Szkoła wysyłająca odpowiada za wybór pracowników, którzy mają brać udział w działaniach dotyczących mobilności. Proces wyboru musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w proces wyboru. Profil uczestników musi odpowiadać kryteriom kwalifikowalności określonym w części B niniejszego przewodnika. Szkoła wysyłająca powinna określić procedurę wyboru, tj. sposób, w jaki kadra zostanie zaproszona do zgłaszania wniosków, dokumenty, jakie muszą przedstawić wnioskodawcy, oraz sposób rozpatrywania takich dokumentów.

Szkoła powinna określić kryteria, które należy uwzględnić w procesie wyboru. Ogólne kryteria mogą obejmować: motywację, wyraźnie określone cele mobilności, gotowość dzielenia się uzyskanym doświadczeniem po powrocie. Zdecydowanie zaleca się, aby decyzji nie podejmował samodzielnie jeden pracownik, lecz aby utworzono komisję selekcyjną, w której mogłyby również zasiadać osoby z zewnątrz.

Oprócz wspomnianych ogólnych kryteriów można również określić kryteria szczegółowe związane z charakterem lub celem danego projektu mobilności (tj. adekwatność działań planowanych przez poszczególnych pracowników dla potrzeb szkoły oraz inne kryteria określone przez szkołę).

Zarówno kryteria ogólne, jak i szczegółowe muszą być zatwierdzone i stosowane przez wszystkie osoby zaangażowane w proces wyboru, a także muszą zostać w wyraźny sposób przekazane wnioskodawcom. Poinformowanie organizacji przyjmującej o kryteriach wyboru i ich uzasadnieniu oraz omówienie ich z tą organizacją może ułatwić opracowanie działań. Na wypadek wewnętrznych skarg należy prowadzić pisemną dokumentację procesu wyboru.

POROZUMIENIE O PROGRAMIE MOBILNOŚCI

Kiedy uczestnik zostanie wybrany, powinien – przy wsparciu ze strony szkoły wysyłającej (i organizacji partnerskiej w przypadku staży towarzyszących lub prowadzenia zajęć dydaktycznych) – wyrazić formalną zgodę na rodzaj i treść szkolenia, jakie ma odbyć, a także wyjaśnić sposób, w jaki przygotowuje się do takiego szkolenia, sposób upowszechnienia zdobytej wiedzy i nabytych kompetencji w szkole i poza nią oraz kwestię, jakie korzyści z uczestnictwa zostaną odniesione na szczeblu instytucjonalnym i indywidualnym. Muszą oni również uzgodnić, w jaki sposób szkolenie zostanie ocenione i uznane przez szkołę wysyłającą. Porozumienie to należy zawrzeć przed rozpoczęciem działania dotyczącego mobilności. W ramach

porozumienia szkoła wysyłająca, organizacja przyjmująca i uczestnik mają przede wszystkim wyjaśnić oczekiwania i dopilnować, aby pobyt za granicą miał istotne znaczenie.

NARZĘDZIE MOBILITY TOOL+

Jak najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool+ ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Mobility Tool+ będzie wspierać beneficjenta w zarządzaniu działaniami Erasmus+ dotyczącymi mobilności. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji danych w narzędziu Mobility Tool+ w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Mobility Tool+ będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool+ oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między narodową agencją a beneficjentem.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania dokumentu Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy pracownicy, którzy wzięli udział w mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia raportu końcowego. Uczestnicy mobilności, którzy nie przedłożą raportu, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od pracownika, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez szkołę wysyłającą lub przez koordynatora krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKTY MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI DOROSŁYCH

Celem mobilności edukacyjnej kadry zajmującej się edukacją dorosłych jest zwiększenie kluczowych kompetencji i umiejętności tej kadry w celu podniesienia jakości nauczania i uczenia się we wszystkich formach oraz dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy i całego społeczeństwa. Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie projektów będących odpowiedzią na potrzeby edukacyjne osób dorosłych z grup defaworyzowanych (w tym uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów). Od organizacji edukacji dorosłych oczekuje się strategicznego wykorzystania mobilności edukacyjnej swej, aby w ten sposób nadały swej organizacji międzynarodowy wymiar i zwiększyły swe zdolności.

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład w koszty ponoszone przez organizację w związku z działaniami dotyczącymi mobilności kadry. Celem dofinansowania jest ułatwienie organizacji wysokiej jakości działań dotyczących mobilności, aby zwiększyć potencjał organizacji edukacji dorosłych. Na przykład:

- przygotowanie Europejskiego Planu Rozwoju i związane z nim działania po zakończeniu projektu;
- oferowanie kadry informacji i pomocy;
- wybór pracowników do działań dotyczących mobilności;
- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi (zwłaszcza w przypadku staży towarzyszących i prowadzenia zajęć edukacyjnych/szkoleń);
- przygotowanie porozumień o mobilności służących zapewnieniu jakości i uznawalności działań dotyczących mobilności;
- językowe i międzykulturowe przygotowanie pracowników uczestniczących w projekcie mobilności;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru dla kadry uczestniczącej w projekcie mobilności;
- wsparcie reintegracji uczestników programu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji w celu poprawy oferty dydaktycznej danej organizacji edukacji dorosłych.

Przy ustalaniu ostatecznej wysokości dofinansowania zostanie uwzględniona jakość wdrożenia projektu przez daną organizację i prowadzonych przez nią działań po zakończeniu projektu. Jakość wdrożenia projektu mobilności powinna być zgodna z wytycznymi określonymi w niniejszym załączniku dotyczącymi mobilności kadry zajmującej się edukacją dorosłych.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Przed złożeniem wniosku organizacja edukacji dorosłych musi opracować Europejski plan rozwoju, stanowiący część wniosku. W niniejszym podrozdziale wskazano, w jaki sposób planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą, długoterminową strategię rozwoju i modernizacji organizacji.

Europejski plan rozwoju jest ważnym elementem oceny wniosków i powinien zawierać informacje dotyczące:

- potrzeb organizacji pod względem poprawy jakości jej pracy i rozwoju współpracy międzynarodowej (np. w zakresie umiejętności zarządzania, umiejętności i kwalifikacji pracowników, nowych narzędzi lub metod nauczania/uczenia się, wymiaru europejskiego, umiejętności językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkoleń i uczenia się, wzmocnienia powiązań z organizacjami partnerskimi) oraz sposobu, w jaki działania te przyczynią się do spełnienia zidentyfikowanych potrzeb;
- oczekiwanego wpływu na dorosłych słuchaczy, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia i pozostałych pracowników oraz na organizację jako całość;
- sposobu, w jaki organizacja włączy nabyte kompetencje swoich pracowników do programu nauczania lub planu rozwoju organizacji.

Celem Europejskiego Planu Rozwoju jest zapewnienie, aby planowane działania były adekwatne zarówno dla poszczególnych uczestników, jak i dla organizacji jako całości, ponieważ wpływ takich działań na jakość nauczania i uczenia się będzie większy, jeżeli będą one uwzględnione w strategicznym rozwoju organizacji.

b. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL+

Jak najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool+ ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool+ będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca

beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool+ w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool+ będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool+ oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

c. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Wyboru kadry dokonuje organizacja wysyłająca. Proces wyboru i przyznawania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Institucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub brać udział w procesie wyboru poszczególnych uczestników.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Zaleca się, aby przed rozpoczęciem okresu mobilności organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca wraz z uczestnikami uzgodniły działania podejmowane przez pracowników, listownie lub pocztą elektroniczną. W takim porozumieniu zostaną określone docelowe efekty kształcenia, które należy osiągnąć podczas pobytu za granicą, zdefiniuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawi wykaz praw i obowiązków każdej ze stron.

Za jakość okresu mobilności za granicą odpowiada zarówno organizacja wysyłająca, jak i organizacja przyjmująca.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania dokumentu Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy pracownicy, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia raportu indywidualnego uczestnika mobilności. Uczestnicy mobilności, którzy nie przedłożą raportu, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od pracownika, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez organizację wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKTY MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Dzięki akcjom wspieranym w ramach programu Erasmus+ w odniesieniu do młodzieży osoby młode zyskują wiele możliwości nabycia kompetencji i indywidualnego rozwoju w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Uczenie się pozaformalne oznacza uczenie się, które odbywa się poza formalnym programem nauczania. Koncentruje się ono na uczestnictwie i osobach uczących się; jest realizowane dobrowolnie, a zatem jest ściśle związane z potrzebami, aspiracjami i zainteresowaniami osób młodych. Zapewniając dodatkowe źródło i nowe formy uczenia się, tego rodzaju działania w istotny sposób poprawiają również efekty kształcenia w ramach kształcenia i szkolenia formalnego oraz przyczyniają się do rozwiązania problemu młodzieży NEET (niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się) lub osób młodych o mniejszych szansach, a także do zwalczania wykluczenia społecznego.

Uczenie się nieformalne oznacza uczenie się w toku codziennych czynności, pracy, kontaktów z rówieśnikami itp. Polega ono głównie na uczeniu się przez działanie. W sektorze młodzieży uczenie się nieformalne może odbywać się w ramach inicjatyw młodzieży, dyskusji w grupie rówieśników, działań w ramach wolontariatu oraz w wielu innych sytuacjach.

Dzięki uczeniu się pozaformalnemu i nieformalnemu osoby młode mogą nabywać podstawowe kompetencje, które stanowią wkład w ich rozwój osobisty i społeczno-edukacyjny oraz sprzyjają ich aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, poprawiając tym samym ich szanse na zatrudnienie. Działania w zakresie uczenia się w odniesieniu do młodzieży mają wywierać znaczny pozytywny wpływ na osoby młode oraz na zaangażowane organizacje, społeczności, w których takie działania się odbywają, sektor młodzieży jako taki oraz europejskie sektory społeczno-ekonomiczne jako całość.

Wysokiej jakości wymiar uczenia się pozaformalnego i nieformalnego stanowi kluczowy aspekt wszystkich projektów na rzecz młodzieży realizowanych w ramach programu Erasmus+. Projekty na rzecz młodzieży finansowane z programu Erasmus+ muszą być zgodne z następującymi zasadami dotyczącymi uczenia się pozaformalnego i nieformalnego:

- uczenie się w sytuacjach pozaformalnych jest zamierzone i dobrowolne;
- osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą aktywnie uczestniczą w planowaniu, przygotowaniu, wdrożeniu i ocenie projektu;
- działania w zakresie uczenia się odbywają się w wielu różnych środowiskach i sytuacjach;
- działania są prowadzone przy wsparciu osób zawodowo wspierających proces kształcenia (takich jak osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, eksperci w obszarze młodzieży) lub wolontariuszy (takich jak liderzy grup młodzieżowych, trenerzy młodzieżowi itp.);
- działania zazwyczaj polegają na dokumentacji uczenia się w szczególny, ukierunkowany na daną dziedzinę sposób.

Działania muszą być z góry zaplanowane i muszą bazować na metodach opartych na uczestnictwie, które obejmują:

- tworzenie możliwości interakcji między uczestnikami i wymiany poglądów, unikanie biernego słuchania;
- umożliwianie uczestnikom udziału w działaniach poprzez dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, odwrócenie tradycyjnych ról ekspertów zewnętrznych (zmiana kierunku w procesie uczenia się – od wydobycia informacji do aktywizacji);
- umożliwianie uczestnikom przeprowadzania samodzielnej analizy, w tym rozważenia kompetencji wymaganych w trakcie danego działania (tj. ich własnych efektów kształcenia / uczenia się);
- zapewnienie uczestnikom możliwości wpływania na decyzje dotyczące projektu, a nie jedynie samego udziału w projekcie.

Ponadto działania powinny mieć wymiar międzykulturowy/europejski i w ich ramach należy:

- zachęcać uczestników do refleksji nad problematyką europejską i włączać ich do dyskusji na temat budowania Europy;
- stwarzać uczestnikom możliwość znajdowania wspólnych wartości z innymi ludźmi z różnych krajów pomimo różnic kulturowych między nimi;
- kwestionować poglądy, które utrwalają nierówności lub dyskryminację;
- promować poszanowanie różnorodności kulturowej oraz zwalczanie rasizmu i ksenofobii.

1. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. POROZUMIENIE MIĘDZY PARTNERAMI PROJEKTU

Wszystkie uczestniczące organizacje zaangażowane w projekt mobilności młodzieży zdecydowanie zachęca się, aby zawarły między sobą wewnętrzne porozumienie. Celem takiego porozumienia jest wyraźne określenie obowiązków, zadań i wkładu

finansowego wszystkich stron zaangażowanych w dany projekt. Uczestniczące organizacje wspólnie podejmują decyzję, w jaki sposób dofinansowanie UE zostanie rozdzielone i które koszty zostaną pokryte z tych środków.

Wewnętrzne porozumienie stanowi kluczowy instrument zapewniający trwałą i sprawną współpracę między partnerami projektu mobilności młodzieży oraz umożliwiający uniknięcie lub rozwiązanie potencjalnych konfliktów. Orientacyjne porozumienie powinno zawierać przynajmniej następujące informacje:

- tytuł projektu oraz odniesienie do umowy finansowej między uczestniczącą organizacją wnioskującą a agencją przyznającą dofinansowanie;
- nazwy wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu wraz z danymi kontaktowymi;
- rolę i zakres odpowiedzialności każdej organizacji uczestniczącej; podział dofinansowania UE (zgodnie z powyższymi rolami i zakresem odpowiedzialności);
- szczegóły dotyczące sposobów dokonywania płatności i przelewów między organizacjami uczestniczącymi.

Jakkolwiek podpisanie takiego dokumentu jest zalecane w celu zabezpieczenia interesów każdego partnera projektu, tego rodzaju porozumienie pozostaje wewnętrznym dokumentem partnerów i nie będzie wymagane przez agencję narodową przyznającą dofinansowanie.

b. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W WOLONTARIACIE EUROPEJSKIM

Akredytacja umożliwia dostęp do wolontariatu europejskiego i ma zagwarantować przestrzeganie zasad i minimalnych standardów jakościowych wolontariatu europejskiego. Standardy te zostały określone w Karcie Wolontariatu Europejskiego i w wytycznych dotyczących akredytacji w zakresie wolontariatu europejskiego, które są opublikowane na stronach internetowych¹⁷⁹ Komisji Europejskiej.

Akredytację musi uzyskać każda organizacja z kraju programu, z kraju Bałkanów Zachodnich, z kraju południowego regionu Morza Śródziemnego, z kraju Partnerstwa Wschodniego oraz z terytorium Federacji Rosyjskiej uznawanego przez prawo międzynarodowe, która zamierza wysłać lub przyjmować u siebie wolontariuszy wolontariatu europejskiego bądź koordynować projekt wolontariatu europejskiego. Organizacje biorące udział w szeroko zakrojonych spotkaniach wolontariatu europejskiego lub organizacje z innych krajów partnerskich z całego świata zaangażowane w projekty z zakresu budowania potencjału mogą uczestniczyć w działaniach wolontariatu europejskiego bez akredytacji.

W celu uzyskania akredytacji organizacja musi złożyć wniosek o udzielenie akredytacji. Formularz ten należy złożyć do odpowiednich instytucji odpowiedzialnych za akredytację (zob. niżej). Ta sama organizacja może wystąpić o jeden lub kilka rodzajów akredytacji (dla organizacji wysyłającej, dla organizacji przyjmującej lub dla organizacji koordynującej). Jeśli organizacja pełni więcej niż jedną rolę w danym projekcie, musi mieć akredytację uprawniającą do pełnienia każdej z przewidzianych ról. Organizacja składająca wniosek musi posiadać akredytację organizacji koordynującej.

Wnioski o akredytację można złożyć w dowolnym czasie (nie określono terminów). Należy jednak składać je z odpowiednim wyprzedzeniem przed złożeniem wniosku dotyczącego projektu, który obejmuje działania w ramach wolontariatu europejskiego (co najmniej sześć tygodni wcześniej), aby nie doszło do odrzucenia działania w ramach wolontariatu europejskiego ze względu na to, że niektóre uczestniczące w nim organizacje nie otrzymały jeszcze akredytacji.

Akredytację organizacji wolontariatu europejskiego przeprowadza:

- agencja narodowa w kraju, w którym dana organizacja posiada siedzibę, w przypadku organizacji z siedzibą w krajach programu;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej w przypadku organizacji z siedzibą w krajach Bałkanów Zachodnich;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu w przypadku organizacji z siedzibą w krajach Partnerstwa Wschodniego i na terytorium Federacji Rosyjskiej uznawanym przez prawo międzynarodowe;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami południowego regionu Morza Śródziemnego w przypadku organizacji z siedzibą w krajach południowego regionu Morza Śródziemnego.

Akredytacja może być ważna przez cały czas trwania programu Erasmus+ lub przez krótszy okres. Wnioskodawca wpisuje w formularzu okres ważności, którego dotyczy wniosek. Organy odpowiedzialne za akredytację mogą przeprowadzać regularne lub jednorazowe kontrole, aby sprawdzić, czy akredytowane organizacje nadal spełniają standardy jakościowe wolontariatu europejskiego. W następstwie takich kontroli możliwe jest czasowe zawieszenie lub wycofanie akredytacji.

¹⁷⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-organisations/learning-mobility/young-people-youth-workers_pl

Aby ułatwić znalezienie partnerów, profile wszystkich akredytowanych organizacji są publikowane w bazie danych organizacji wolontariatu europejskiego (ang. Volunteering Database)¹⁸⁰. Akredytowane organizacje są proszone o korzystanie z bazy projektów wolontariatu w celu zamieszczania ogłoszeń o poszukiwaniu wolontariuszy do projektów EVS. Obie bazy danych znajdują się na Europejskim Portalu Młodzieżowym.

c. BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA UCZESTNIKÓW

EUROPEJSKA KARTA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

W stosownych przypadkach zdecydowanie zaleca się, aby osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projektach mobilności młodzieży, posiadały europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to bezpłatna karta, która zapewnia dostęp do wszelkich niezbędnych z medycznego punktu widzenia usług państwowej opieki zdrowotnej podczas tymczasowego pobytu w dowolnym z 28 państw członkowskich UE, w Islandii, Liechtensteinie i Norwegii na takich samych warunkach i w takiej samej cenie (czyli w niektórych państwach bezpłatnie) jak osobom ubezpieczonym w danym państwie. Dalsze informacje o karcie oraz o sposobach jej otrzymania można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>

WYMIANY MŁODZIEŻY

Wszyscy uczestnicy wymiany młodzieży muszą być ubezpieczeni na wypadek ryzyka związanego z ich udziałem w takich działaniach. W ramach programu Erasmus+ nie określa się jednego możliwego formatu ubezpieczenia ani nie rekomenduje się określonych zakładów ubezpieczeń. W ramach programu to organizatorzy uczestniczący są odpowiedzialni za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego działania, w zależności od oferty krajowego rynku ubezpieczeń. Ponadto nie jest wymagane określanie w polisie ubezpieczeniowej konkretnego projektu, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione wcześniej przez nich samych lub przez organizacje uczestniczące. Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary: odpowiedzialność cywilną osób pracujących z młodzieżą (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności); ubezpieczenie od wypadków i poważnych chorób (w tym stałej lub czasowej niezdolności do pracy); ubezpieczenie na wypadek śmierci (obejmujące sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku działań realizowanych za granicą); w stosownych przypadkach opiekę zdrowotną, włącznie z opieką po udzieleniu pomocy oraz specjalne ubezpieczenie w przypadku wyjątkowych okoliczności, takich jak działania realizowane na wolnym powietrzu.

WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Każdy wolontariusz wolontariatu europejskiego musi być objęty przewidzianym w programie Erasmus+ ubezpieczeniem w ramach wolontariatu europejskiego¹⁸¹, które stanowi uzupełnienie świadczeń zapewnianych w ramach europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego lub krajowych systemów zabezpieczenia społecznego.

Wolontariusze niekwalifikujący się do uzyskania europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego są uprawnieni do otrzymania pełnych świadczeń na podstawie ubezpieczenia w ramach wolontariatu europejskiego zapewnianego przez Komisję Europejską.

Za wpisanie wolontariusza lub wolontariuszy odpowiada organizacja koordynująca we współpracy z organizacją wysyłającą i organizacją przyjmującą. Należy tego dokonać przed wyjazdem wolontariusza lub wolontariuszy, a ubezpieczenie musi obejmować cały okres danego działania w ramach wolontariatu europejskiego.

Informacje o świadczeniach i wsparciu zapewnianych w ramach ubezpieczenia wolontariuszom wolontariatu europejskiego oraz instrukcje dotyczące procedury wpisywania są dostępne na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

d. OBOWIĄZEK WIZOWY

Może zaistnieć konieczność uzyskania przez osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projektach mobilności młodzieży, wizy na pobyt za granicą w kraju programu lub w kraju partnerskim, w którym prowadzone jest dane działanie.

Wszystkie organizacje uczestniczące wspólnie odpowiadają za uzyskanie wymaganych zezwoleń (wiz krótkoterminowych, długoterminowych lub zezwoleń na pobyt) przed rozpoczęciem zaplanowanego działania. Zdecydowanie zaleca się występowanie do właściwych organów o zezwolenia z dużym wyprzedzeniem, ponieważ formalności te mogą trwać kilka

¹⁸⁰ <https://www.salto-youth.net/> <http://europa.eu/youth/volunteering/>

¹⁸¹ CIGNA - <https://www.cignahealthbenefits.com/en/plan-members>

tygodni. Agencje narodowe i Agencja Wykonawcza mogą udzielić dodatkowych wskazówek i pomocy w sprawach związanych z wizami, zezwoleniami na pobyt, zabezpieczeniem społecznym itp.

e. WARUNKI UCZESTNICTWA WOLONTARIUSZY WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

WYBÓR

Wyboru wolontariuszy może dokonać każda organizacja zaangażowana w dany projekt (zazwyczaj zadanie to wykonuje organizacja wysyłająca lub organizacja koordynująca).

W wolontariacie europejskim mogą brać udział wszystkie osoby młode, w tym osoby o mniejszych szansach. Wolontariuszy wybiera się w sposób uczciwy, przejrzysty i obiektywny, bez względu na ich przynależność do określonej grupy etnicznej, wyznanie religijne, orientację seksualną, poglądy polityczne itp. Nie można też wymagać od kandydatów posiadania wcześniej zdobytych kwalifikacji, określonego poziomu wykształcenia czy doświadczenia ani znajomości języka. Bardziej szczegółowe wymagania wobec wolontariuszy można określić w przypadku, gdy jest to uzasadnione ze względu na charakter zadań przewidzianych w odniesieniu do działania w ramach wolontariatu europejskiego lub ze względu na kontekst projektu.

Dla ułatwienia wyboru wolontariuszy długoterminowego wolontariatu europejskiego do tych działań wolontariatu europejskiego, które odbywają się w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności (tj. służby trwającej od 2 do 12 miesięcy i odbywanej w kraju programu) zdecydowanie zachęca się organizacje akredytowane przy wolontariacie europejskim, aby wybierały wolontariuszy z bazy danych Europejskiego Korpusu Solidarności, gdzie zakładają swoje profile młodzi ludzie pragnący zostać wolontariuszami. Proces wyboru zawsze powinien się odbywać zgodnie z zasadami i standardami jakości wolontariatu europejskiego i Europejskiego Korpusu Solidarności.

POROZUMIENIE Z WOLONTARIUSZEM

Przed wyjazdem każdy wolontariusz wolontariatu europejskiego musi zawrzeć z organizacją koordynującą porozumienie o wolontariacie. W porozumieniu określa się zadania, jakie dany wolontariusz wykona w okresie wolontariatu europejskiego, oraz oczekiwane efekty kształcenia itp. Jako część porozumienia organizacja koordynująca przekazuje wolontariuszowi EVS Info Kit (pakiet informacyjny wolontariatu europejskiego), który zawiera informacje na temat tego, czego można się spodziewać po wolontariacie europejskim, jak korzystać z Youthpass i otrzymać świadectwo po zakończeniu działania. Porozumienie z wolontariuszem pozostaje wewnętrznym dokumentem między partnerami a wolontariuszami, może jednak być wymagane przez agencję narodową przyznającą dofinansowanie.

NARZĘDZIE MOBILITY TOOL+

Jak najszybciej po wyborze wolontariuszy organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool+ ogólne informacje na temat wolontariusza oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania w ramach wolontariatu europejskiego (np. imię i nazwisko uczestnika, miejsce wyjazdu, czas trwania wolontariatu europejskiego itp.). Mobility Tool+ będzie wspierać beneficjenta w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji danych w narzędziu Mobility Tool+ w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Mobility Tool+ będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool+ oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między narodową agencją a beneficjentem.

WSPARCIE JĘZYKOWE

Młodzi wolontariusze prowadzący działanie w ramach wolontariatu europejskiego trwające co najmniej dwa miesiące kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego przed wyjazdem lub w trakcie realizacji działania.

W odniesieniu do języków udostępnionych w systemie wsparcia językowego online:

Komisja udostępnia narzędzie online przeznaczone dla wolontariuszy wolontariatu europejskiego w celu dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas prowadzenia działań w ramach wolontariatu za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia wolontariuszom oferuje się możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem działania lub w jego trakcie. Uczestnicy ze znajomością głównego języka, jakiego używa się podczas wolontariatu, na poziomie co najmniej B2 mogą zdecydować się na udział w kursie OLS w języku kraju przyjmującego, o ile będzie to możliwe. Tego rodzaju usługa online będzie stopniowo wdrażana w trakcie programu. Wsparcie językowe zapewniane jest w następujący sposób:

- w czasie ubiegania się o uczestnictwo w wolontariacie europejskim organizacja składająca wniosek oceni zapotrzebowanie na wsparcie językowe dla uczestników – w zakresie głównego języka, którym będą się posługiwać wolontariusze, wykonując swoje zadania, lub języka kraju przyjmującego w stosownych przypadkach;
- agencje narodowe przyznają organizacjom będącym beneficjentami licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy wolontariusze korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka oraz przypadków należycie uzasadnionych), którzy zostali wybrani, są zobowiązani wziąć udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą się posługiwać w trakcie wolontariatu europejskiego, lub języka kraju przyjmującego w stosownych przypadkach. Wyniki oceny zostaną przekazane wolontariuszowi i nie będą miały żadnego wpływu na możliwość wyjazdu wolontariusza za granicę;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych wolontariuszom wymagającym wsparcia językowego może zostać zaproponowana możliwość odbycia kursu językowego online;
- na koniec okresu wolontariatu europejskiego wolontariusze wezmą udział w drugiej ocenie znajomości języka online w celu zmierzenia poczynionych przez nich postępów podczas okresu wolontariatu. Wyniki zostaną przekazane wolontariuszowi i na żądanie – organizacji koordynującej; mogą też następnie zostać uwzględnione w świadectwie Youthpass.

Na początkowych etapach realizacji programu ocena i kursy online nie będą dostępne we wszystkich językach UE, a kursy językowe mogą nie być dostępne dla wszystkich uczestników, którzy się o nie zwrócą. Dalsze informacje szczegółowe są dostępne na stronach internetowych Komisji i agencji narodowych.

Istnienie wsparcia językowego online nie powinno powstrzymywać organizacji przed organizowaniem innego rodzaju wsparcia językowego dla wolontariuszy.

W odniesieniu do języków nieudostępionych w systemie wsparcia językowego online:

W odniesieniu do języków nieobjętych usługą online wsparcie nauki języka muszą zapewnić organizacje uczestniczące w projekcie mobilności młodzieży. Na ten cel można przewidzieć specjalne dofinansowanie na „wsparcie językowe”. Beneficjenci takiego dofinansowania powinni zachęcać uczestników do rozpoczęcia nauki języka przed okresem wolontariatu europejskiego. Ponadto organizacje uczestniczące w projekcie mobilności młodzieży mogą korzystać z dofinansowania na „wsparcie organizacyjne” w celu zaspokojenia potrzeb uczestników w zakresie przygotowania pedagogicznego, przygotowania do konkretnego zadania, przygotowania międzykulturowego i specjalnego przygotowania językowego (zob. część B, podrozdział „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

SZKOLENIE PRZED WYJAZDEM

Zapewnienie szkolenia przed wyjazdem jest obowiązkiem organizacji wolontariatu europejskiego (zazwyczaj organizacji wysyłającej lub koordynującej); daje wolontariuszom możliwość porozmawiania o swych oczekiwaniach, pogłębienia motywacji i rozwoju celów w zakresie uczenia się oraz uzyskania informacji o kraju przyjmującym i programie Erasmus+. Dodatkowo mogą być organizowane jednodniowe szkolenia przed wyjazdem mające na celu umożliwienie nawiązania kontaktów między wyjeżdżającymi wolontariuszami.

2. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

CYKL SZKOLEŃ I OCENY W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Wolontariusze wolontariatu europejskiego mają prawo i obowiązek uczestniczyć w sesjach szkoleniowych i ewaluacyjnych w ramach wolontariatu europejskiego, organizowanych zgodnie z dokumentem [„Cykl szkoleń i oceny dla wolontariuszy w ramach wolontariatu europejskiego: wskazówki i minimalne standardy jakości Komisji Europejskiej”](#) dostępnym na stronie internetowej.

KTO ORGANIZUJE CYKL SZKOLEŃ I OCENY W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Za zorganizowanie cyklu szkoleń i oceny w ramach wolontariatu europejskiego odpowiadają różne podmioty w zależności od tego, gdzie mają mieć miejsce takie sesje:

- w krajach programu: szkolenie i ocenę organizują agencje narodowe;
- w krajach partnerskich sąsiadujących z UE (region 1–4): szkolenie i ocenę organizują odpowiednio Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej, Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy

Wschodniej i Kaukazu oraz Centrum Współpracy SALTO z krajami regionu Morza Śródziemnego¹⁸² – odpowiednio w krajach objętych działaniem poszczególnych centrów;

- w pozostałych krajach partnerskich: sesji szkoleniowych i ewaluacyjnych nie organizują ani agencje narodowe, ani centra współpracy SALTO. To organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za to, aby wolontariusze odbyli szkolenie po przyjeździe na miejsce oraz aby zapewniono im możliwość śródkresowej oceny doświadczenia zdobytego przez nich w ramach wolontariatu europejskiego. W tym względzie w przypadku działań w zakresie wolontariatu europejskiego organizowanych w ramach akcji „Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży” koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty działania”.

Gdy tylko umowa finansowa zostanie podpisana przez dwie strony, organizacja koordynująca powinna niezwłocznie wpisać informacje dotyczące wolontariusza/wolontariuszy do narzędzia Mobility Tool+ oraz skontaktować się z odpowiednią agencją narodową lub odpowiednim Centrum Współpracy SALTO, aby umożliwić tym strukturom zorganizowanie sesji szkoleniowych i ewaluacyjnych dla wolontariuszy zaangażowanych w ich projekty.

W każdym przypadku beneficjenci są zawsze zachęceni do stwarzania wolontariuszom możliwości szkoleniowych i ewaluacyjnych, nawet jeżeli w ramach dofinansowania projektu nie zostały przydzielone na ten cel żadne konkretne środki finansowe. Wszyscy właściwi organizatorzy działań szkoleniowych i ewaluacyjnych wolontariatu europejskiego powinni przekazać informacje na temat Youthpass.

W odniesieniu do projektów trwających mniej niż dwa miesiące organizacje uczestniczące mają obowiązek zorganizować sesje przygotowawcze dostosowane do potrzeb wolontariuszy lub rodzaju działania w ramach wolontariatu europejskiego. Ponadto, w razie uzasadnionej potrzeby, organizacje uczestniczące mogą organizować szkolenie wprowadzające dla działań krótkoterminowych z udziałem osób młodych o mniejszych szansach. W ramach projektów mobilności koszty związane z takimi szkoleniami można uwzględnić w pozycji „koszty nadzwyczajne” dla działań z udziałem osób młodych o mniejszych szansach (zob. część B, podrozdział „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika). W ramach spotkań wolontariatu europejskiego prowadzonych na dużą skalę koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty działania”.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

UZNANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA YOUTHPASS

Wszyscy młodzi ludzie, wolontariusze lub osoby pracujące z młodzieżą, którzy biorą udział w projekcie mobilności młodzieży, są uprawnieni do uzyskania świadectwa Youthpass, w którym przedstawia się i poświadcza umiejętności nabyte w procesie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego w trakcie projektu (efekty kształcenia / uczenia się). Youthpass można również wykorzystać w trakcie realizacji działań w ramach projektu jako narzędzie ułatwiające uczestnikom uświadomienie sobie, w jaki sposób przebiega ich proces uczenia się. Pomoc i dalsze informacje o Youthpass można znaleźć w Przewodniku Youthpass i w innych materiałach dostępnych na stronie www.youthpass.eu.

4. MOBILNOŚĆ OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ POZA PROJEKTAMI MOBILNOŚCI

W projekcie Erasmus+ mobilność osób młodych i osób pracujących z młodzieżą jest wspierana nie tylko w ramach projektów mobilności objętych Akcją 1, lecz także w ramach projektów wolontariatu europejskiego prowadzonych na dużą skalę, partnerstw strategicznych i budowania potencjału w dziedzinie młodzieży. W takich sytuacjach organizacje uczestniczące muszą w stosownych przypadkach przestrzegać tych samych zasad i standardów jakościowych, które określono w odniesieniu do działań finansowanych w ramach projektów mobilności.

¹⁸² <https://www.salto-youth.net/>

WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS

1. WARUNKI DOTYCZĄCE PRZYGOTOWANIA PROGRAMÓW WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS

Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus muszą być w pełni opracowane w chwili składania wniosków i gotowe do realizacji przez co najmniej trzy kolejne edycje studiów, począwszy od roku akademickiego następującego po roku, w którym złożono wniosek, jeżeli konsorcjum wnioskowało o rok przygotowawczy. Konsorcja, które nie wnioskowały o rok przygotowawczy, powinny rozpocząć pierwszą edycję wspólnych studiów magisterskich natychmiast, tj. w roku akademickim następującym bezpośrednio po wyborze wniosków.

W celu zachowania zgodności z minimalnymi wymogami określonymi w przewodniku po programie, instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju programu muszą być w stanie przedstawić akredytację każdego programu studiów magisterskich kończącego się wydaniem dyplomu magistra, na podstawie którego stworzono program wspólnych studiów magisterskich. Oprócz posiadania akredytacji takie krajowe programy studiów magisterskich muszą być wzajemnie uznawane przez partnerów konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z krajów programu. Jeśli zaproponowany program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest rezultatem opracowania zupełnie nowego programu nauczania (curriculum), który nie może być powiązany z istniejącymi akredytowanymi studiami magisterskimi w danym kraju, to akredytacja nowych studiów magisterskich musi zostać potwierdzona na etapie składania wniosku. Ponadto wnioskodawcy powinni pamiętać, że proces uznawania okresów studiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w ramach konsorcjum musi być już ustalony przed pierwszym naborem studentów.

Jako partnerzy konsorcjum mogą działać te instytucje szkolnictwa wyższego z krajów programu, które są uprawnione do prowadzenia studiów magisterskich i do przyznawania absolwentom wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus dyplomu studiów wspólnych lub wielu (co najmniej dwóch) dyplomów. Konsorcja muszą również zagwarantować, aby wszyscy absolwenci otrzymali na koniec studiów wspólny suplement do dyplomu, obejmujący całą treść programu studiów magisterskich.

Jeśli konsorcjum wnioskowało o rok przygotowawczy, w pierwszym roku prowadzone są działania przygotowawcze i promocyjne (informacyjne), promuje się program i przeprowadza pierwszy nabór studentów. Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus muszą zapewniać wspólne procedury w zakresie wymogów dotyczących przyjmowania studentów¹⁸³, działań w zakresie nauczania i szkolenia, mechanizmów zapewniania jakości, egzaminów i oceny studentów, zarządzania administracyjnego i finansowego konsorcjum, charakteru i zakresu usług oferowanych studentom (np. kursy językowe, wsparcie wizowe) itp. Wszyscy studenci muszą zostać objęci programem zdrowotnym i ubezpieczeniowym wybranym przez konsorcjum. Taki program musi być zgodny z minimalnymi wymogami w zakresie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, określonymi w odpowiednich wytycznych dostępnych na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

Elementy te mają kluczowe znaczenie dla wykazania pełnej integracji danego programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i realizującego go konsorcjum. W związku z tym oczekuje się, że na etapie składania wniosku zostanie przedstawiony projekt umowy konsorcjum, w której w jasny i przejrzysty sposób przedstawione zostaną wyżej wymienione i inne istotne elementy. Istnienie aktualnego, kompleksowego i rzetelnego projektu umowy konsorcjum świadczy o gotowości partnerów do realizacji projektu i odpowiednim przygotowaniu wniosku.

Konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie musiało opracować wspólne działania informacyjno-promocyjne, aby zapewnić wyekspozowanie wspólnych programów studiów oraz systemu stypendiów Erasmus+ na całym świecie. Tego rodzaju działania będą musiały obejmować opracowanie zintegrowanych i kompleksowych stron internetowych dotyczących kursów (w języku angielskim oraz w głównym języku nauczania, jeżeli jest to inny język). Przed pierwszą turą składania wniosków o stypendium na stronach tych muszą znaleźć się wszystkie niezbędne informacje na temat wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus dla studentów i przyszłych pracodawców.

Procedura składania wniosków przez studentów i termin składania wniosków powinny być opracowane tak, aby studenci mieli dostęp do wszelkich niezbędnych informacji z dużym wyprzedzeniem i aby dysponowali wystarczającą ilością czasu na przygotowanie i złożenie wniosków (tj. co najmniej na 4 miesiące przed terminem składania wniosków). Zachęca się również konsorcjum do organizowania kursów językowych dotyczących języka stosowanego w instytucjach przyjmujących oraz do oferowania kursów obejmujących inne powszechnie używane języki. Ekspozowanie wspólnych studiów magisterskich będzie wspierane za pomocą stron internetowych Komisji i Agencji Wykonawczej, za pośrednictwem agencji narodowych i delegatur Unii. Wytyczne dotyczące stron internetowych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus można znaleźć na stronach internetowych Agencji Wykonawczej.

¹⁸³ Procedura wyboru musi być zorganizowana w sposób zapewniający wybór najlepszych studentów na całym świecie.

2. WARUNKI DOTYCZĄCE STUDENTÓW STUDIÓW MAGISTERSKICH

Studenci studiów magisterskich, którzy chcą zostać przyjęci na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, muszą wcześniej uzyskać dyplom studiów pierwszego stopnia¹⁸⁴ lub posiadać uznawany równoważny poziom wykształcenia zgodnie z przepisami i praktykami krajowymi. Każde konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus odpowiada za określenie własnej procedury dotyczącej składania wniosków przez studentów oraz kryteriów wyboru studentów zgodnie z wymogami i wytycznymi dostępnymi na stronach internetowych Agencji Wykonawczej. W tym kontekście studenci mogą ubiegać się o przyznanie stypendium w celu realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus na dowolnie wybranych przez siebie wspólnych studiach tego typu (katalog wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest zamieszczony na stronie internetowej: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/emjmd-catalogue_en), w danym roku akademickim mogą jednak złożyć wnioski na maksymalnie trzy wspólne programy.

Stypendia przyznawane studentom wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w ramach programu Erasmus+ mogą być oferowane studentom z każdego regionu na świecie. Konsorcja będą zobowiązane uwzględnić zachowanie równowagi geograficznej – tzn. w czasie tego samego naboru stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nie powinno być przyznawane więcej niż 3 kandydatom z tego samego kraju (o tym samym obywatelstwie). Studenci posiadający podwójne obywatelstwo muszą określić, którym obywatelstwem posługują się przy składaniu wniosku o stypendium. W przypadku dodatkowego dofinansowania w odniesieniu do określonych regionów świata mogą mieć jednak zastosowanie szczególne zasady. Konsorcja wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będą również zachęcane do przyjmowania studentów posiadających własne fundusze¹⁸⁵, w liczbie równej około 25% liczby posiadaczy stypendiów programu Erasmus+.

Stypendia dla studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus są przyznawane na uczestnictwo w całym programie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Posiadacze stypendium nie mogą przenosić punktów zaliczeniowych z kursów na studiach, które odbyli, zanim zostali przyjęci na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, w celu zmniejszenia liczby obowiązkowych zajęć realizowanych w ramach wspólnego programu. Ponadto posiadacze stypendium wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nie mogą jednocześnie być beneficjentami dofinansowania na mobilność studentów lub kadry w ramach innych programów na poziomie szkolnictwa wyższego finansowanych z budżetu UE i odwrotnie.

Aby zapewnić pełną przejrzystość zasad realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz określić prawa i obowiązki przyjętych studentów wobec konsorcjów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, obie strony (tj. przyjęci studenci i konsorcja wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus) muszą podpisać umowę ze studentem (zob. wzór na stronach internetowych Agencji Wykonawczej), zanim dany student zostanie przyjęty na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus. Umowa ze studentem będzie obejmować wszystkie aspekty akademickie, finansowe, administracyjne, praktyczne itp. związane z realizacją wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz z zarządzaniem stypendium w przypadku posiadaczy stypendium. Umowa powinna przewidywać wskaźniki wyników dotyczące uzyskania minimalnej liczby punktów ECTS (oraz konsekwencje nieuzyskania wymaganej liczby punktów), informacje na temat usług świadczonych na rzecz studenta, a także szczegółowe informacje dotyczące ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, wymogów dotyczących mobilności oraz zasad dotyczących pracy dyplomowej, egzaminów, ukończenia studiów itp. Dla zachowania przejrzystości wzór umowy ze studentem należy opublikować na stronach internetowych konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (wszystkie wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus muszą posiadać swoją stronę internetową).

3. WYMOGI DOTYCZĄCE MONITOROWANIA I ZAPEWNIANIA JAKOŚCI

Aby skutecznie monitorować realizację kursów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, konsorcja będące beneficjentami muszą zastosować szereg mechanizmów monitorowania i zapewniania jakości:

- określenie wspólnego planu zapewniania jakości obejmującego wspólne metody i kryteria oceny, uzgodniony harmonogram lub cele pośrednie oraz działania następcze. Procedura zapewniania jakości musi zostać włączona do planu projektu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus na etapie składania wniosków, w szczególności w odniesieniu do działań w zakresie oceny wewnętrznej i zewnętrznej, informacji zwrotnych na temat wskaźników (np. możliwości zatrudnienia absolwentów, trwałości) itp. Konsorcja muszą przedstawiać ustalenia i wnioski określone w ramach mechanizmu zapewniania jakości w sprawozdaniach przedstawianych Agencji Wykonawczej;

¹⁸⁴ Chociaż spełnienie tego warunku jest konieczne w trakcie przyjęcia na studia, konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mogą podjąć decyzję o przyjmowaniu wniosków o przyznanie stypendiów złożonych przez studentów ostatniego roku studiów pierwszego stopnia.

¹⁸⁵ Studentami posiadającymi własne fundusze są studenci, którzy sami opłacają swoje studia, lub studenci, którzy uzyskali stypendium w ramach innego programu.

- przedstawianie regularnych sprawozdań z postępów (od niektórych z nich będzie zależeć płatność następnych raty dofinansowania);
- monitorowanie mobilności i wyników studentów pod względem ilościowym i jakościowym (w zakresie odbytych działań, uzyskanych punktów ECTS i przyznanych tytułów) za pomocą zapewnianego przez Agencję Wykonawczą internetowego narzędzia Mobility Tool+;
- kontakty i współpraca (zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami) ze Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów programów Erasmus Mundus (strona internetowa EMA: www.em-a.eu);
- wspólne spotkania uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego, przedstawicieli studentów, urzędników agencji wykonawczej ds. programu, personelu zainteresowanych agencji narodowych oraz w razie potrzeby ekspertów zewnętrznych; w okresie objętym umową finansową konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi zorganizować co najmniej dwa spotkania;
- informacje zwrotne od przyjętych studentów;
- uczestnictwo w spotkaniach grup tematycznych organizowanych przez Komisję, agencje narodowe lub Agencję Wykonawczą w celu wsparcia wymiany dobrych praktyk i wzajemnego uczenia się.

4. PROCEDURA WYBORU KONSORCJÓW PROWADZĄCYCH WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS

Głównym celem programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest przyciągnięcie, wybór i finansowanie doskonałości; odnosi się to zarówno do jakości głównych podmiotów pod względem akademickim (organizacji uczestniczących i studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus), jak i do zdolności wykonawczych konsorcjów, od których oczekuje się przeprowadzenia zintegrowanego międzynarodowego programu studiów dla studentów z krajów programu i krajów partnerskich. Wnioski będą skrupulatnie oceniane przez ekspertów akademickich w jednoetapowym procesie oceny.

W oparciu o ocenę według czterech kryteriów przyznawania dofinansowania (adekwatność projektu, jakość planu projektu i jego realizacji, jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy oraz wpływ i upowszechnianie) powstanie ranking wszystkich wniosków. Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone do finansowania, muszą uzyskać co najmniej 30 punktów na 40 możliwych dla kryterium przyznania finansowania „Adekwatność projektu” oraz łącznie co najmniej 70 punktów na 100 możliwych.

Wnioski spełniające wszystkie wymogi minimalne będą oceniane pod kątem przyznania dodatkowych stypendiów dla docelowych grup krajów partnerskich określonych w podrozdziale „Dodatkowe stypendia dla studentów z docelowych regionów świata”. Eksperti akademicki zbadają i ocenią odpowiedzi udzielone w ramach kryterium przyznawania dodatkowego dofinansowania – „Adekwatność projektu w regionie(-ach) docelowym(-ych)” – i wskażą, czy informacje są adekwatne, odpowiadając „tak” lub „nie”.

Ocena dodatkowego kryterium nie będzie miała wpływu na pierwotną listę rankingową powstałą w wyniku oceny według czterech kryteriów przyznawania dofinansowania (adekwatność projektu, jakość planu projektu i jego realizacji, jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i metod współpracy oraz wpływ i upowszechnianie).

PARTNERSTWA STRATEGICZNE

1. FORMUŁY PROJEKTÓW

Wsparcie w ramach partnerstw strategicznych obejmuje szeroki i elastyczny zakres działań w celu wdrażania innowacyjnych praktyk, promowania rozwoju i modernizacji organizacji oraz wsparcia rozwoju polityki na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, oczekiwanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategiczne mogą mieć różną skalę, a działania w ich ramach mogą być odpowiednio dostosowywane. W uproszczeniu akcja ta pozwala organizacjom uczestniczącym na zdobycie doświadczenia w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie swoich zdolności, ale także na osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych wyników. Ocena jakości wniosku dotyczącego projektu będzie proporcjonalna do celów współpracy i charakteru zaangażowanych organizacji.

W poniższym podrozdziale przedstawiono przykładowe rodzaje działań, które można prowadzić w ramach partnerstwa strategicznego. Takie działania promują współpracę międzysektorową lub dotyczą określonego obszaru w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. W niniejszym podrozdziale podano jedynie przykłady, a organizacje uczestniczące mogą zaplanować swój projekt w inny sposób.

DZIAŁANIA:

- programy nauczania, kursy, wspólne programy studiów, wspólne moduły (w tym e-moduły), zintegrowanie szerszego wyboru trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe);
- uczenie się, nauczanie, szkolenie, materiały dotyczące pracy z młodzieżą i metody tej pracy, podejścia i narzędzia pedagogiczne;
- współpraca oparta na projektach, partnerskie uczenie się, warsztaty, wirtualne laboratoria, wirtualne przestrzenie współpracy;
- działania w zakresie budowania zdolności i tworzenia sieci kontaktów;
- opracowanie i wdrożenie planów współpracy strategicznej;
- działania w zakresie informowania, zapewniania wytycznych, coachingu i doradztwa;
- badania, analizy porównawcze, gromadzenie dowodów, studia autentycznych przypadków;
- określenie standardów jakościowych i profili opartych na kompetencjach lub profilów zawodowych;
- ulepszenie ram kwalifikacji, transferu punktów zaliczeniowych, zapewniania jakości, uznawania i poświadczania;
- działania w zakresie szkolenia, nauczania i uczenia się (zob. akapit drugi poniżej).

Ponadto oczekuje się, że wyniki uzyskane w ramach wszystkich partnerstw strategicznych zostaną w sposób ukierunkowany szeroko upowszechnione w celu zachęcenia do ich powszechnego wykorzystania oraz rozszerzenia ich oddziaływania poza organizacje bezpośrednio uczestniczące w projekcie. Wymogi w zakresie upowszechniania będą proporcjonalne do celu i zakresu projektu.

Organizacje, instytucje działające w różnych dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, a także w innych sektorach społeczno-ekonomicznych, mogą ze sobą współpracować, aby osiągnąć – w ramach swoich projektów – cele w co najmniej jednej z dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży. Poniższe typologie działań mają szczególne znaczenie w każdej określonej dziedzinie dla osiągnięcia celów strategicznych opisanych w części B niniejszego przewodnika, w granicach sektorów lub w różnych sektorach.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA

Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:

- współpracy strategicznej między różnymi sektorami edukacji i lokalnymi/regionalnymi przedsiębiorstwami, na przykład w celu zbadania szans na zatrudnienie lub łatwości przechodzenia do aktywności zawodowej lub między poziomami kształcenia;
- wspólnych projektów badawczych prowadzonych w ramach partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego a innymi poziomami kształcenia, na przykład dotyczących oceny lub efektów kształcenia związanych z kompetencjami przekrojowymi;
- współpracy strategicznej między formalnymi a pozaformalnymi/nieformalnymi organizatorami kształcenia, na przykład dotyczącej nauczania opartego na TIK lub zwiększania integracji cyfrowej w zakresie uczenia się;
- badania i analizy spójnych podejść i metodyk pedagogicznych, zwłaszcza tych oferujących kompetencje przekrojowe (takie jak przedsiębiorczość), które są rozwijane we wszystkich sektorach edukacji;
- opartej na projektach współpracy transnarodowej między partnerami z różnych sektorów edukacji (na przykład partnerstwo wczesnych lat edukacji i kształcenia na poziomie średnim II stopnia), w ramach której bada się

stosowanie CLIL¹⁸⁶ lub wzajemnego uczenia się w celu zwiększenia kompetencji językowych wśród osób uczących się w każdym wieku w zakresie różnych dziedzin kształcenia, szkolenia, a także młodzieży, w tym również młodzieży ze środowisk migracyjnych;

- współpracy i wymiany praktyk między kadrą odpowiedzialną za usługi wsparcia na różnych poziomach kształcenia (takie jak doradztwo, metody i narzędzia coachingu, rozwój systemów ułatwiających śledzenie postępów poczynionych przez studenta), lub między kadrą zaangażowaną w usługi wsparcia studentów, w celu podniesienia jakości i spójności w sektorach edukacji;
- partnerstw na wszystkich poziomach kształcenia promujących dostęp do otwartych zasobów edukacyjnych (OER) i uczenie się przy ich zastosowaniu poprzez dzielenie się najlepszymi praktykami i poprzez opracowywanie otwartych zasobów edukacyjnych na różnych poziomach;
- wspólnych projektów badawczych obejmujących partnerstwo w sektorach edukacji i młodzieży, w ramach których badane są możliwości analizy procesu uczenia się i masowej oceny w celu podniesienia jakości uczenia się;
- współpracy między szkołami, organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego oraz instytucjami szkolnictwa wyższego mającej na celu propagowanie większej spójności między różnorodnymi unijnymi i krajowymi narzędziami przejrzystości i uznawalności;
- współpracy między sektorem młodzieży i instytucjami szkolnictwa wyższego mającej na celu ułatwianie uznawania i poświadczania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego i jego przenikania do formalnych ścieżek edukacyjnych oraz jego przenikania do innych obszarów

SKOLNICTWO WYŻSZE:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - wspólnych programów studiów i wspólnych programów nauczania, programów intensywnych i wspólnych modułów – w tym e-modułów – realizowanych wspólnie przez członków partnerstw w różnych krajów, dziedzin i (publicznych lub prywatnych) sektorów gospodarczych w sposób zapewniający dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
  - transnarodowej współpracy opartej na projektach między przedsiębiorstwami a studentami lub kadrą instytucji szkolnictwa wyższego, służącej badaniu autentycznych przypadków;
  - podejść i metodyk pedagogicznych, zwłaszcza tych kształtujących kompetencje przekrojowe, twórczy i przedsiębiorczy sposób myślenia, w tym poprzez wprowadzenie wielo-, trans- i międzydyscyplinarnych podejść, bardziej systematyczne uwzględnianie mobilności edukacyjnej w programach nauczania („mobilność zintegrowana”), a także dzięki lepszemu wykorzystaniu TIK;
  - uwzględnienia większej liczby różnorodnych trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe), zwłaszcza w ramach nowych form indywidualnej nauki, strategicznego wykorzystania otwartych zasobów edukacyjnych oraz platform mobilności wirtualnej i wirtualnego uczenia się;
  - nowych podejść do ułatwienia przenikalności między sektorami kształcenia (tj. poprzez poświadczanie doświadczeń nabytych i możliwość elastycznego uczenia się – studia modułowe, mieszana metoda nauki itp.);
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa zawodowego i coachingu;
  - zaangażowania instytucji szkolnictwa wyższego z władzami lokalnymi lub regionalnymi i innymi zainteresowanymi stronami w oparciu o współpracę w międzynarodowym kontekście, służącego promowaniu rozwoju regionalnego i międzysektorowej współpracy w celu tworzenia powiązań między różnymi sektorami formalnego i nieformalnego kształcenia i szkolenia;
  - współpracy i wymiany praktyk między kadrą odpowiedzialną za usługi wsparcia, takie jak doradztwo, metody i narzędzia coachingu, rozwój systemów ułatwiających śledzenie postępów poczynionych przez studenta; lub między kadrą zaangażowaną w usługi wsparcia studentów, w celu podniesienia jakości (tj. przyciągnięcia i zatrzymania osób nienależących do typowych grup uczących się, np. dorosłych, grup, które nie są dostatecznie reprezentowane w szkolnictwie wyższym)
- Ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez skuteczne zapewnianie jakości w oparciu o efekty kształcenia i odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji.
- Opracowywanie elastycznych ścieżek kształcenia dla studentów i absolwentów uczelni, obejmujących poświadczanie efektów kształcenia / uczenia się osiągniętych poza edukacją formalną.

KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE ZAWODOWE:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - definiowania lub redefiniowania standardów w zakresie kompetencji zgodnie z efektami kształcenia; odpowiedniego dostosowania lub opracowywania programów nauczania i kursów w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, a także związanych z nimi materiałów i narzędzi na potrzeby uczenia się;

¹⁸⁶ Zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe.

- metodyk i podejść edukacyjnych i pedagogicznych w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności; umiejętności językowe; ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania TIK;
  - nowych form systemów szkoleń praktycznych i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle; rozwijania i realizacji ponadnarodowej współpracy opartej na projektach między przedsiębiorstwami a uczniami lub kadrami instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - opracowywania i stosowania nowych materiałów i metod kształcenia i szkolenia zawodowego, z uwzględnieniem uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych i lepszego wykorzystania potencjału TIK, np. tworzenia wirtualnych laboratoriów lub miejsc pracy dostosowanych do potrzeb rynku pracy;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa zawodowego i coachingu;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia oraz kadry w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy dla nauczycieli i osób prowadzących szkolenia w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - zarządzania organizacjami kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kierowania nimi;
  - strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a lokalnymi lub regionalnymi społecznościami biznesowymi, w tym agencjami rozwoju gospodarczego;
  - współpracy na rzecz rozwoju kreatywności i innowacyjności między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, instytucjami szkolnictwa wyższego a ośrodkami projektowania, sztuki, badań naukowych i innowacji
- ułatwianie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE; opracowywanie elastycznych ścieżek kształcenia dla osób uczących się oraz absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poświadczania efektów uczenia się osiągniętych poza edukacją formalną
  - Wdrażanie transferu osiągnięć (ECVET) i zapewniania jakości (EQAVET) przez organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego

EDUKACJA SZKOLNA:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - nowych programów nauczania, kursów, materiałów i narzędzi edukacyjnych;
  - metodyk i podejść edukacyjnych i pedagogicznych, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania TIK;
  - nowych form systemów szkoleń praktycznych i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle;
  - nowych form uczenia się i prowadzenia kształcenia i szkolenia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału TIK;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i pozostałej kadry, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy dla nauczycieli;
  - zarządzania instytucjami kształcenia i szkolenia oraz kierowania nimi;
  - współpracy zewnętrznej organizacji z różnych sektorów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
  - strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia z jednej strony, a władzami lokalnymi i regionalnymi z drugiej;
- Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk, prowadzenie działań i warsztatów dotyczących partnerskiego uczenia się
- Prowadzenie wspólnych badań, ankiet, studiów i analiz
- Ułatwianie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania.
- Propagowanie współpracy między lokalnymi i/lub regionalnymi władzami szkolnymi z różnych krajów programu w celu wspierania rozwoju strategicznego poprzez projekty angażujące szkoły oraz lokalne organizacje prywatne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego działające na rynku pracy lub w dziedzinach edukacji, szkoleń i młodzieży.

EDUKACJA DOROSŁYCH:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - nowych programów nauczania, kursów oraz związanych z nimi materiałów i narzędzi edukacyjnych dla dorosłych słuchaczy;

- metodyk i podejść edukacyjnych i pedagogicznych dla dorosłych słuchaczy, szczególnie tych metodyk i podejść, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności; umiejętności językowe; ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania TIK;
- nowych form uczenia się dorosłych i zapewniania edukacji dorosłych, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału technologii informacyjno-komunikacyjnych TIK;
- metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu dla dorosłych słuchaczy;
- narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli i kadry zajmującej się edukacją dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy nauczycieli osób dorosłych;
- zarządzania organizacjami edukacji dorosłych oraz kierowania nimi;
- współpracy zewnętrznej organizacji z różnych sektorów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- strategicznej współpracy między organizatorami edukacji dorosłych z jednej strony, a władzami lokalnymi i regionalnymi z drugiej
- Zapewnienie elastycznych ścieżek edukacji dla dorosłych słuchaczy, obejmujących poświadczanie efektów uczenia się osiągniętych poza edukacją formalną:
  - analiza porównawcza modeli i metod zarządzania i wdrażania;
  - praktyczne stosowanie i testowanie metod oceny wiedzy i kompetencji nabytych w ramach uczenia się nieformalnego i pozaformalnego;
- Poprawa dostępu do możliwości uczenia się dla dorosłych:
  - promowanie rozwoju uniwersalnych ośrodków edukacji i regionalnych sieci organizatorów kształcenia;
  - działania na rzecz rozwoju edukacyjnego wymiaru organizacji, których głównym obszarem działalności nie jest edukacja (np. instytucji kultury);
  - opracowywanie kursów szkoleniowych w celu poprawy dostępności i jakości europejskich kursów szkoleniowych dostępnych dla nauczycieli i kierownictwa placówek edukacji dorosłych lub pozostałej kadry zajmującej się edukacją dorosłych;
- ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE.

MŁODZIEŻ:

- Działania dotyczące współpracy w dziedzinie pracy z młodzieżą, służące opracowywaniu, testowaniu, dostosowywaniu lub wdrażaniu innowacyjnych praktyk w dziedzinie pracy z młodzieżą. Takie działania mogą dotyczyć:
  - metod, narzędzi i materiałów, których celem jest promowanie kluczowych kompetencji i podstawowych umiejętności osób młodych oraz ich umiejętności językowych i umiejętności cyfrowych;
  - metod, narzędzi i materiałów w zakresie profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego osób pracujących z młodzieżą (np. programy nauczania, moduły szkoleniowe, materiały źródłowe, dobre praktyki, instrumenty poświadczania itp.);
  - tworzenia nowych form pracy z młodzieżą oraz zapewniania szkoleń i wsparcia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału TIK;
  - programów i narzędzi pracy z młodzieżą, których celem jest walka z wykluczeniem społecznym i przedwczesnym przerywaniem nauki;
  - tworzenia sieci strategicznych kontaktów i strategicznej współpracy wśród organizacji młodzieżowych lub organizacji prowadzących działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz organizacji działających na rynku pracy;
  - strategicznej współpracy z władzami lokalnymi lub regionalnymi;
- Uznawanie i certyfikacja umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania.
- Transnarodowe inicjatywy młodzieżowe: działania w zakresie współpracy promujące zaangażowanie społeczne i ducha przedsiębiorczości, realizowane wspólnie przez co najmniej dwie grupy młodych osób pochodzących z różnych krajów (zob. poniżej).

GŁÓWNE OBSZARY ZAINTERESOWANIA:

- kreatywność, innowacyjność i modernizacja;
- strategiczne wykorzystywanie metod w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i wirtualnej współpracy;
- otwarte zasoby edukacyjne (OER);
- jakość kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą;
- kształcenie w zakresie przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej);
- równy dostęp i włączenie społeczne;
- umiejętności podstawowe i przekrojowe (umiejętności językowe, cyfrowe i przedsiębiorczość);

- uznawanie i poświadczanie efektów kształcenia / uczenia się w ramach uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- promowanie elastycznych ścieżek kształcenia;
- profesjonalizacja i doskonalenie zawodowe w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą;
- umiejętności kierownicze i przywódcze;
- czynne uczestnictwo osób młodych w społeczeństwie;
- współpraca międzyinstytucjonalna;
- współpraca międzyregionalna;
- synergia między polityką a praktyką.

GRUPY DOCELOWE I UCZESTNICY:

- praktycy;
- kadra pracująca w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- osoby pracujące z młodzieżą;
- eksperci, specjaliści, zawodowi pracownicy;
- studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie szkolni, dorośli słuchacze, osoby młode, wolontariusze;
- młodzież NEET (młodzież niekształcąca się, niepracująca ani nieszkoląca się);
- osoby młode o mniejszych szansach;
- osoby przedwcześnie kończące naukę;
- decydenci;
- badacze.

PARTNERZY, KTÓRZY MOGĄ UCZESTNICZYĆ W TYM SAMYM PROJEKCIE:

- organizacje prowadzące działalność w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- organizacje prowadzące działalność w różnych dziedzinach i sektorach (np. ośrodki umiejętności lub izby handlowe itp.) organy sektora publicznego;
- przedsiębiorstwa, spółki, przedstawiciele biznesu i rynku pracy;
- organizacje społeczności lokalnych;
- podmioty działające w dziedzinie badań naukowych i innowacji;
- organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- partnerzy społeczni.

2. SZKOLENIA, NAUCZANIE I UCZENIE SIĘ WŁĄCZONE DO PARTNERSTW STRATEGICZNYCH

W ramach partnerstw strategicznych można organizować również szkolenia oraz działania z zakresu nauczania i uczenia się dla indywidualnych uczestników w zakresie, w jakim wnoszą one wartość dodaną do realizacji celów projektu. Niektóre z tych działań mają szczególne znaczenie w odniesieniu do co najmniej jednej dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży, a w szczególności:

Typ działania	Szczególnie odpowiedni dla
Mobilność łączona osób uczących się (uczniów, osób w trakcie kształcenia zawodowego, studentów uczelni, dorosłych słuchaczy, młodzieży)	Wszystkie dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży
Krótkoterminowe wymiany grup uczniów	Edukacja szkolna
Programy intensywne	Szkolnictwo wyższe
Długoterminowe wyjazdy uczniów	Edukacja szkolna
Długoterminowe wyjazdy w celu nauczania lub szkoleniowe	Szkolnictwo wyższe, Kształcenie i szkolenie zawodowe, Edukacja szkolna, Edukacja dorosłych
Długoterminowe wyjazdy osób pracujących z młodzieżą	Młodzież
Krótkie programy szkoleniowe dla pracowników	Wszystkie dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży

W poniższych podrozdziałach przedstawiono dodatkowe opisy działań wymienionych powyżej.

OSOBY UCZĄCE SIĘ

PROGRAMY INTENSYWNE (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Program intensywny to krótki program studiów, w którym biorą udział studenci i kadra dydaktyczna z uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego oraz inni właściwi eksperci, specjaliści lub fachowcy i który ma na celu:

- wspieranie efektywnego i wielonarodowego nauczania specjalistycznych przedmiotów;

- umożliwienie studentom i nauczycielom wspólnej pracy w wielonarodowych i wielodyscyplinarnych grupach, dzięki czemu mogą oni korzystać ze specjalnych warunków uczenia się i nauczania, które nie są dostępne w pojedynczej instytucji, oraz spojrzeć na studiowane zagadnienia z nowej perspektywy;
- umożliwienie pracownikom dydaktycznym wymiany poglądów na temat treści nauczania i nowych podejść do programów nauczania, testowania innowacyjnych metod nauczania, które docelowo można by włączyć do nowo opracowanego wspólnego kursu lub programu nauczania w ramach zajęć prowadzonych w środowisku międzynarodowym.

Program intensywny powinien mieć następujące cechy:

- zapewniać uczestniczącym nauczycielom i studentom w znacznej mierze nowe możliwości uczenia się, rozwój umiejętności, dostęp do informacji i najnowszych wyników badań naukowych oraz innej wiedzy itp.;
- uczestniczącym studentom należy przyznać odpowiednią do ich nakładu pracy liczbę punktów ECTS (lub równoważnego systemu);
- oczekuje się, że w ramach programów intensywnych wykorzystywane będą narzędzia i usługi oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych (TIK), które wspomagają przygotowanie programu i związane z nim działania następcze, przyczyniając się do tworzenia trwałej wspólnoty edukacyjnej w danym obszarze tematycznym;
- stosunek liczby kadry i studentów powinien gwarantować aktywne uczestnictwo w zajęciach;
- należy zachować równowagę pod względem udziału międzynarodowych i krajowych studentów i pracowników;
- program intensywny powinien charakteryzować się zdecydowanym ukierunkowaniem na wielodyscyplinarność, promując kontakty między studentami różnych kierunków studiów;
- oprócz efektów kształcenia w zakresie kompetencji związanych z danym przedmiotem w ramach programów intensywnych należy sprzyjać przekazywaniu kompetencji przekrojowych.

Wyboru uczestników programów intensywnych (kadry dydaktycznej i studentów) dokonuje konsorcjum w ramach strategicznego partnerstwa.

W ramach liczby godzin nauczania i szkolenia należy dopilnować, aby większość czasu spędzonego za granicą była związana z kształceniem i szkoleniem, a nie z badaniami lub jakimkolwiek innym działaniem.

MOBILNOŚĆ ŁĄCZONA OSÓB UCZĄCYCH SIĘ (UCZNIÓW, OSÓB W TRAKCIE KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO, STUDENTÓW UCZELNI, DOROSŁYCH SŁUCHACZY, MŁODZIEŻY (MOBILNOŚĆ FIZYCZNA TRWAJĄCA OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Działania, na które składa się jeden lub kilka krótkich okresów mobilności fizycznej (trwających łącznie nie dłużej niż 2 miesiące) i mobilność wirtualna (tj. korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, takich jak przestrzenie wspólpracy, transmisje na żywo, wideokonferencje, media społecznościowe itp., w celu uzupełnienia lub przedłużenia efektów kształcenia w ramach mobilności fizycznej). Mobilność łączoną można stosować w celu przygotowania i wsparcia mobilności fizycznej oraz jako działania następcze z nią związane. Ten rodzaj mobilności można również organizować dla osób o specjalnych potrzebach lub o mniejszych szansach, aby ułatwić im pokonanie barier utrudniających skorzystanie z długoterminowej mobilności fizycznej.

KRÓTKOTERMINOWE WYMIANY GRUP UCZNIÓW (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Krótkoterminowa wymiana grup uczniów może być organizowana między szkołami z różnych krajów uczestniczących w tym samym partnerstwie strategicznym. W trakcie takich wydarzeń uczniowie wspólnie pracują w jednej ze szkół partnerskich i mogą gościć u rodzin innych uczniów uczestniczących w projekcie. Współpraca w ramach projektu podczas wizyt powinna mieć związek z celami danego partnerstwa strategicznego. Uwaga: współpraca między szkołami nie powinna ograniczać się do tego rodzaju wydarzeń, lecz powinna także obejmować wspólne działania online i działania lokalne. Szkoły zachęca się do korzystania z eTwinning do celów wspólnej pracy nad projektem przed rozpoczęciem wydarzeń w zakresie mobilności i po ich zakończeniu.

Uczniom uczestniczącym w krótkoterminowych wymianach muszą zawsze towarzyszyć dorośli, aby zapewnić im bezpieczeństwo i opiekę, jak również efektywną naukę podczas okresu mobilności.

Wydarzenia związane ze współpracą nad projektem podczas wizyt powinny dawać uczniom i nauczycielom z różnych krajów możliwość współpracy nad jednym lub większą liczbą tematów w obrębie wspólnych zainteresowań. Takie wydarzenia ułatwiają uczniom i nauczycielom nabywanie i poprawę umiejętności nie tylko w zakresie zagadnienia lub obszaru tematycznego, na którym koncentruje się dany projekt, lecz także pod względem pracy w grupie, międzykulturowego uczenia się, relacji społecznych, planowania i przeprowadzania działań w ramach projektu i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Współpraca nad projektem z grupami uczniów ze szkół partnerskich z różnych krajów daje również uczniom i nauczycielom możliwość ćwiczenia języka obcego, co zwiększa ich motywację do uczenia się języków.

Optymalnym rozwiązaniem jest włączenie współpracy nad projektem w regularne działania szkoły i uwzględnienie ich w programie nauczania uczestniczących uczniów. Uczniowie powinni mieć możliwość uczestnictwa we wszystkich etapach projektu, w tym w planowaniu, organizacji i ocenie działań.

DŁUGOTERMINOWA MOBILNOŚĆ UCZNIÓW (TRWAJĄCA OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

Celem tego działania jest umocnienie współpracy między szkołami należącymi do tego samego partnerstwa strategicznego. Działania dotyczące mobilności powinny być powiązane z celami danego partnerstwa strategicznego i należy je uwzględnić w planie projektu. Szkoły zachęca się do korzystania z eTwinning do celów wspólnej pracy nad projektem przed rozpoczęciem działań uczniów w zakresie mobilności, w trakcie ich realizacji oraz po ich zakończeniu. Takie działania powinny przyczynić się do osiągnięcia maksymalnego wpływu na uczestniczące szkoły. Ponadto takie działanie sprawia, że uczniowie zyskują lepsze pojęcie o różnorodności europejskich kultur i języków, i umożliwia im nabycie kompetencji niezbędnych do ich rozwoju osobistego. Szkoły należące do partnerstwa powinny wspólnie opracować porozumienia o programie zajęć, w ramach których uznaje się naukę odbytą w szkole partnerskiej za granicą i umacnia się europejski wymiar kształcenia szkolnego. Działanie to powinno również stanowić cenne międzynarodowe doświadczenie pedagogiczne dla nauczycieli biorących udział w organizacji i wdrażaniu danego projektu mobilności.

Wyboru uczestników dokonują szkoły. Uczestnikami mogą być uczniowie w wieku co najmniej 14 lat uczący się w pełnym wymiarze czasu w szkole uczestniczącej w partnerstwie strategicznym. Wybrani uczniowie mogą spędzić od 2 do 12 miesięcy w szkole przyjmującej i rodzinie przyjmującej za granicą.

Zachęca się do dwustronnej wymiany uczniów między szkołami i rodzinami przyjmującymi, co nie jest jednak wymagane.

Wszystkie osoby i podmioty uczestniczące w mobilności edukacyjnej – szkoły, uczniowie, ich rodzice i rodziny przyjmujące – powinny zapoznać się ze szczegółowym przewodnikiem dotyczącym mobilności edukacyjnej uczniów, który ma im pomóc we wdrożeniu działania oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i komfortu uczniów biorących w nim udział. W niniejszym przewodniku określono role i obowiązki oraz przedstawiono wytyczne i niezbędne wzory i formularze dla uczestników. Jest on dostępny w angielskiej wersji językowej na stronach internetowych Europa, a jego tłumaczenia – na stronach internetowych poszczególnych agencji narodowych.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Uczestnicy długoterminowych działań w zakresie mobilności (trwających 2 do 12 miesięcy) w ramach partnerstwa strategicznego mogą korzystać z przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe. Komisja Europejska udostępnia tego rodzaju wsparcie online wybranym uczniom do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą posługiwać się podczas nauki za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia oferuje się uczniom możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie.

Po wdrożeniu na potrzeby szkół wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- agencje narodowe przyznają szkołom licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy uczniowie korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani, wezmą udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą posługiwać się podczas nauki za granicą. Wyniki testu zostaną przekazane uczniowi oraz szkole;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych szkoły przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb;
- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez uczniów znajomości języka obcego w celu zmierzenia poczynionych przez nich postępów.

Dalsze informacje szczegółowe dotyczące internetowego wsparcia językowego są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji na ten cel można przewidzieć specjalne dofinansowanie na „wsparcie językowe”.

KADRA PRACUJĄCA W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ OSOBY PRACUJĄCE Z MŁODZIEŻĄ

KRÓTKIE PROGRAMY SZKOLENIOWE DLA PRACOWNIKÓW (TRWAJĄCE OD 3 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Programy szkoleniowe dla pracowników umożliwiają organizacjom uczestniczącym w partnerstwie strategicznym organizację krótkich programów szkoleniowych dla kadry pracującej w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz dla osób pracujących z młodzieżą, związanych z tematem lub zakresem danego partnerstwa strategicznego. Organizowane programy powinny być przeznaczone dla małych grup pracowników z różnych krajów w celu osiągnięcia maksymalnego wpływu na każdą organizację uczestniczącą.

Formuła programów może być różna, tj. program może mieć formę wizyt studyjnych na miejscu we właściwych organizacjach, prezentacji, warsztatów dyskusyjnych, kursów szkoleniowych itp. Należy zachować równowagę pod względem udziału międzynarodowych i krajowych uczestników.

DŁUGOTERMINOWE WYJAZDY W CELU NAUCZANIA LUB SZKOLENIA (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

Celem tego działania jest umocnienie współpracy między organizacjami należącymi do tego samego partnerstwa strategicznego. Działanie umożliwia kadrze lepsze poznanie i zrozumienie europejskich systemów kształcenia i szkolenia, a także pomaga jej w nabywaniu kompetencji i poznawaniu metod i praktyk zawodowych oraz dzieleniu się nimi.

W ramach tego działania nauczyciele i pozostała kadra edukacyjna w obszarze ogólnego kształcenia szkolnego, szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego lub edukacji dorosłych zatrudniona w instytucji edukacyjnej uczestniczącej w partnerstwie strategicznym mogą podjąć się zadania realizowanego za granicą przez okres 2–12 miesięcy, polegającego na nauczaniu w instytucji partnerskiej lub prowadzeniu działalności zawodowej w innej organizacji partnerskiej związanej z dziedziną ich specjalizacji. Działanie może polegać na pracy w instytucji/ośrodku kształcenia lub innej właściwej organizacji (takiej jak przedsiębiorstwo, organizacja pozarządowa, władze szkolne itp.), na uczestnictwie w zorganizowanych kursach lub seminariach (np. w kolegiach nauczycielskich lub organizacjach badawczych), na praktykach lub okresach obserwacji w firmie lub organizacji w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży.

Instytucja wysyłająca musi zapewnić uczciwy, przejrzysty i otwarty proces wyboru, opracować treść działania wraz z uczestnikiem oraz zapewnić wewnętrzną i, w miarę możliwości, zewnętrzną uznawalność tego rodzaju długoterminowej mobilności za granicą.

Jeżeli chodzi o zlecenia w zakresie nauczania i szkolenia w ramach szkolnictwa wyższego, kwalifikują się następujące rodzaje organizacji wysyłających i przyjmujących:

- w przypadku długoterminowej mobilności kadry w celu nauczania organizacją wysyłającą może być dowolna organizacja uczestnicząca, natomiast organizacją przyjmującą musi być uczestnicząca instytucja szkolnictwa wyższego;
- w przypadku długoterminowej mobilności kadry w celu odbycia szkolenia organizacją wysyłającą musi być uczestnicząca instytucja szkolnictwa wyższego, natomiast organizacją przyjmującą może być dowolna organizacja uczestnicząca;
- organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca muszą znajdować się w różnych krajach, a kraj przyjmujący nie może być jednocześnie krajem zamieszkania uczestnika.

Organizacje uczestniczące w partnerstwie strategicznym wspólnie opracowują porozumienia o mobilności, w ramach których uznaje się pracę wykonaną w organizacji partnerskiej za granicą i umacnia się europejski wymiar kształcenia i szkolenia. Przedmiotowe działanie powinno również stanowić cenne międzynarodowe doświadczenie dla osób biorących udział w organizacji i wdrażaniu danego działania dotyczącego mobilności zarówno w organizacji wysyłającej, jak i w organizacji przyjmującej.

DŁUGOTERMINOWE WYJAZDY OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

W ramach tego działania osoby pracujące z młodzieżą mogą poznać odmienne niż w ich kraju pochodzenia realia pracy, podnosząc swoje kompetencje zawodowe, osobiste i międzykulturowe. Osoby pracujące z młodzieżą mają możliwość pracy za granicą przez okres 2–12 miesięcy, w ramach której wnoszą aktywnie wkład w codzienne działania organizacji przyjmującej, a jednocześnie wzbogacają swój profil jako specjaliści w danej dziedzinie. Celem takich działań jest również zwiększenie zdolności zaangażowanych organizacji, które korzystają z nowych perspektyw i doświadczeń. Działania dotyczące mobilności można realizować indywidualnie (tj. jedna osoba pracująca z młodzieżą zostaje wysłana do danej organizacji przyjmującej) lub w parach w ramach dwustronnej wymiany osób pracujących z młodzieżą (jednocześnie lub w różnym czasie) między dwoma organizacjami partnerskimi.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Uczestnicy długoterminowych działań w zakresie mobilności w ramach partnerstwa strategicznego mogą korzystać z przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe. Komisja Europejska udostępnia tego rodzaju wsparcie online wybranej kadry edukacyjnej i osobom pracującym z młodzieżą do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą posługiwać się podczas nauki za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia oferuje się uczniom możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie.

Po wdrożeniu na potrzeby kadry edukacyjnej i osób pracujących z młodzieżą wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- agencje narodowe przyznają organizacjom licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy uczestnicy korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani, wezmą udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą posługiwać się podczas nauki za granicą; wyniki testu zostaną przekazane uczestnikowi.
- w zależności od liczby dostępnych licencji online na kursy językowe organizacje przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb;
- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez uczestników znajomości języka obcego w celu zmierzenia poczynionych przez nich postępów.

Dalsze informacje szczegółowe dotyczące internetowego wsparcia językowego są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji na ten cel można przewidzieć specjalne dofinansowanie na „wsparcie językowe”.

TRANSNARODOWE INICJATYWY MŁODZIEŻOWE

W ramach partnerstw strategicznych w dziedzinie młodzieży wspiera się również opracowywanie transnarodowych inicjatyw na rzecz młodzieży promujących zaangażowanie społeczne i ducha przedsiębiorczości, realizowanych wspólnie przez co najmniej dwie grupy młodych osób pochodzących z różnych krajów.

Takie inicjatywy mogą przykładowo dotyczyć:

- ustanawiania (sieci) przedsiębiorstw społecznych, stowarzyszeń, klubów, organizacji pozarządowych;
- opracowywania i prowadzenia kursów i szkoleń na temat kształcenia w zakresie przedsiębiorczości (zwłaszcza przedsiębiorczości społecznej i wykorzystania TIK);
- informowania, umiejętności korzystania z mediów, akcji uwrażliwiających lub akcji pobudzających zaangażowanie społeczne wśród osób młodych (np. debaty, konferencje, wydarzenia, konsultacje, inicjatywy związane z tematyką europejską itp.);
- akcji na rzecz społeczności lokalnych (np. wsparcie takich grup szczególnie wrażliwych jak osoby starsze, mniejszości, migranci, osoby niepełnosprawne itp.);
- inicjatyw artystycznych i kulturalnych (sztuki teatralne, wystawy, występy muzyczne, fora dyskusyjne itp.).

Inicjatywa młodzieżowa to projekt, który inicjują, tworzą i realizują same osoby młode, zyskując w ten sposób szansę sprawdzenia w praktyce swoich pomysłów poprzez bezpośrednie i aktywne uczestnictwo w planowaniu i realizacji projektu. Uczestnictwo w inicjatywie młodzieżowej stanowi istotne doświadczenie uczenia się pozaformalnego. Przy realizacji inicjatyw młodzieżowej osoby młode mają okazję do podjęcia szczególnych wyzwań lub odniesienia się do problemów napotykanym w ich społecznościach, a także do dyskusji i refleksji nad wybranym tematem w kontekście europejskim oraz do wniesienia wkładu w budowanie Europy.

Inicjatywa młodzieżowa musi mieć charakter transnarodowy, a więc mieć postać sieci lokalnych działań realizowanych wspólnie przez co najmniej dwie grupy z różnych krajów. Współpraca z międzynarodowymi partnerami w ramach transnarodowych inicjatyw młodzieżowych opiera się na podobnych potrzebach lub obszarach zainteresowania, co pozwala na uczenie się od rówieśników i korzystanie z dobrych praktyk.

Inicjatywy młodzieżowe stwarzają wielu osobom młodym możliwość innowacyjnego i kreatywnego myślenia w codziennym życiu, a także zabierania głosu w sprawach dotyczących ich lokalnych potrzeb i zainteresowań oraz w sprawie wyzwań, z jakimi zmagają się ich społeczności.

Osoby młode sprawdzają w praktyce swoje pomysły poprzez inicjowanie, planowanie i prowadzenie projektów mających wpływ na wiele aspektów życia. Inicjatywy młodzieżowe mogą także stać się pierwszym krokiem do samozatrudnienia lub założenia stowarzyszenia, organizacji pozarządowej bądź innego podmiotu działającego w obszarze gospodarki społecznej, działalności nienastawionej na zys i w sektorze młodzieży.

W realizacji transnarodowych inicjatyw młodzieżowych może pomagać osoba wspierająca. Osoba wspierająca (ang. *coach*) to osoba, która dzięki doświadczeniu w pracy z młodzieżą lub realizacji inicjatyw młodzieżowych jest przygotowana do tego, aby towarzyszyć grupom młodych osób, wspierać proces uczenia się i ułatwiać im uczestnictwo w projekcie. Osoba wspierająca pełni różne role, zależnie od potrzeb danej grupy młodych osób.

Osoba wspierająca nie jest bezpośrednim uczestnikiem inicjatywy młodzieżowej, lecz wspomaga grupę młodych osób w przygotowaniu, realizacji oraz ocenie ich projektu, zależnie od potrzeb grupy. Osoby takie działają na rzecz udoskonalenia procesu uczenia się i budują trwałe partnerstwo mające na celu pomoc grupie lub poszczególnym osobom w osiągnięciu rezultatów ich projektu. Osoba wspierająca nie jest: liderem projektu; konsultantem lub doradcą; członkiem grupy realizującej projekt; specjalistą prowadzącym szkolenia lub ekspertem zapewniającym wsparcie w tylko jednej, określonej dziedzinie; przedstawicielem prawnym projektu. Pomoc ze strony osoby wspierającej jest obowiązkowa, jeżeli inicjatywę młodzieżową realizują osoby niepełnoletnie.

3. PRZYKŁADOWE PARTNERSTWA STRATEGICZNE

PROMOWANIE ELASTYCZNYCH ŚCIEŻEK KSZTAŁCENIA

Łączenie wiedzy praktycznej i teoretycznej w programach nauczania instytucji szkolnictwa wyższego stwarza studentom możliwości nabycia umiejętności, na które istnieje obecnie i będzie istnieć w przyszłości zapotrzebowanie na rynku pracy, w ten sposób zwiększając ich przyszłe szanse na zatrudnienie. Partnerstwo strategiczne wspiera opartą na projektach współpracę między przedsiębiorstwami a studentami i kadrami instytucji szkolnictwa wyższego w celu opracowania, przetestowania i dostosowania wspólnego programu nauczania wśród uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego, w oparciu o wyczerpującą analizę potrzeb i koncentrując się na podejściu transnarodowym bazującym na rzeczywistych potrzebach. Oznacza to również prowadzenie działań w zakresie nauczania i uczenia się, w tym wymianę kadry między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, oraz zintegrowaną mobilność (mieszaną), w ramach której studenci uczestniczą we wspólnym programie, którego części nauczane są przez różnych partnerów i w różnych miejscach. Ostatecznym wynikiem jest opracowanie wspólnego programu nauczania i upowszechnienie go wśród organizacji nienależących do partnerstwa. Partnerstwo tworzą instytucje szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstwa, w tym MŚP i przedsiębiorstwa społeczne, co ma zapewnić dostępność niezbędnych kompetencji i rozwijanie odpowiednich umiejętności w ramach wspólnego programu.

ZINTEGROWANY ROZWÓJ LOKALNY LUB REGIONALNY

Wszystkie właściwe zainteresowane strony mogą wnieść olbrzymi wkład w opracowanie planów zintegrowanego rozwoju lokalnego lub regionalnego. W ramach partnerstwa strategicznego opracowywane, testowane i wdrażane są pakiety innowacyjnych kursów wzbogacające każdy program nauczania partnerskich instytucji szkolnictwa wyższego w celu oferowania studiów kończących się podwójnym świadectwem lub dyplomem. W projekcie są zaangażowane kluczowe zainteresowane strony, a opiera się on na prowadzeniu przez te strony stałego nadzoru, w szczególności w ramach specjalnej grupy sterującej, aby zagwarantować odpowiednie zaspokojenie potrzeb podmiotów lokalnych lub regionalnych. Projekt obejmuje również działania w zakresie nauczania i uczenia się, w tym wymianę kadry między instytucjami szkolnictwa wyższego i „mieszaną” mobilność studentów. Ostatecznym efektem jest włączenie takich pakietów kursów do programu nauczania i upowszechnienie studiów prowadzących do uzyskania podwójnego świadectwa lub dyplomu. Partnerstwo tworzą instytucje szkolnictwa wyższego oraz podmioty lokalne i władze publiczne na szczeblu lokalnym.

Zaangażowanie mniej doświadczonych partnerów w realizowanych działaniach można zwiększać stopniowo, dbając o to, aby najpóźniej w ostatnim roku realizacji projektu wszyscy partnerzy byli włączeni do całego pakietu działań.

KREATYWNOŚĆ I INNOWACJE

Małe i średnie przedsiębiorstwa stoją w obliczu wyzwań związanych z rozwojem umiejętności i innowacji, niekoniecznie posiadając jednak odpowiednie zasoby lub wizję strategiczną, które są potrzebne, aby móc sprostać ostrej konkurencji na rynku. W ramach partnerstwa strategicznego wspiera się upowszechnianie kultury kreatywności i innowacji w małych przedsiębiorstwach, przekazując i wdrażając metody, narzędzia i koncepcje ułatwiające rozwój organizacyjny i tworzenie produktów. Partnerzy z sektorów kreatywnych i instytucji szkolnictwa wyższego pomagają innym partnerom nauczyć się skutecznie wykorzystywać kreatywny sposób myślenia w swoich organizacjach oraz rozwijać zdolności w zakresie innowacji i zmian.

Jednym z namacalnych wyników takich działań jest opracowanie dostosowanych do potrzeb planów działania na rzecz rozwoju kreatywności i innowacji w oparciu o wcześniejsze analizy udanych przypadków i metodyk. Partnerstwo tworzą

sektory kreatywne, małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców, izby handlowe, przemysłowe lub rzemieślnicze.

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Lokalne władze szkolne ze Szwecji, Danii i Wielkiej Brytanii podjęły współpracę w celu utworzenia partnerstwa strategicznego. Władze lokalne stwierdziły potrzebę poprawy jakości kształcenia w obszarze nauk ścisłych, matematyki i techniki i opracowały projekt, którego celem jest utworzenie wspólnych ram na rzecz wsparcia zaangażowania uczniów w uczenie się. Do celów projektu należy poprawa jakości kształcenia w zakresie matematyki i nauk przyrodniczych oraz doprowadzenie do tego, aby uczniowie częściej wybierali te przedmioty w ramach kształcenia średniego II stopnia i w ramach szkolnictwa wyższego. Projekt prowadzą dwa organy lokalne, a uczestniczą w nim wszystkie szkoły podstawowe i szkoły średnie I stopnia na obszarach objętych projektem. Ponadto organy lokalne zaangażowały innych partnerów należących do ich społeczności lokalnych: uczelnie, ośrodek medialny oraz szereg przedsiębiorstw i stowarzyszeń przedsiębiorców w zakresie techniki, nauki i środowiska. Działania w ramach projektu obejmują wymianę kadry między uczestniczącymi organizacjami w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. Partnerzy dzielą się materiałami i zasobami oraz opracowują jednostki zajęć między-przedmiotowych do programów nauczania matematyki, przedmiotów ścisłych i techniki, które są testowane i wdrażane w szkołach podstawowych i średnich. Firmy partnerskie zapraszają klasy szkolne na wizyty studyjne, aby uczniowie mogli zapoznać się z różnymi praktycznymi zastosowaniami zagadnień, o których uczą się w szkole. Studenci służą uczniom indywidualną koleżeńską pomocą przy nauce poszczególnych przedmiotów, a także stanowią dla nich wzór, motywując ich do uczenia się przedmiotów ścisłych i techniki. Wynikiem projektu jest współpraca między uczelniami dotycząca kształcenia nauczycieli oraz dalsza współpraca pedagogiczna i nowe projekty między zaangażowanymi szkołami.

ZWIĘKSZENIE ODSETKA OSÓB Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM

Zwiększenie odsetka osób z wyższym wykształceniem, poszerzenie dostępu do studiów wyższych oraz ułatwianie ich ukończenia stanowią główne wyzwania w wielu krajach. W ramach tego partnerstwa strategicznego będzie wspierane opracowywanie lepszych ścieżek rozwojowych ukierunkowanych na dostanie się na studia wyższe i ich ukończenie, ze szczególnym uwzględnieniem osób nienależących do tradycyjnych grup studentów, np. pochodzących z grup, które nie są dostatecznie reprezentowane, lub ze środowisk defaworyzowanych. Takie wsparcie będzie polegało na przekazywaniu i testowaniu innowacyjnych podejść. W ramach partnerstwa będzie się sprawdzać, w jaki sposób uczniowie szkół średnich II stopnia pochodzący z określonych środowisk są przygotowywani i ukierunkowywani przed rozpoczęciem studiów wyższych dzięki współpracy instytucji szkolnictwa wyższego, szkół i instytucji działających w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego. Testom zostanie poddany również proces monitorowania i wspierania tej populacji uczniów, w szczególności z wykorzystaniem usług dostosowanych do potrzeb (wytycznych, doradztwa, coachingu itp.), których celem jest zapobieganie przedwczesnemu przerywaniu nauki i zachęcanie do kończenia nauki w oczekiwanym czasie. W projekcie będą uczestniczyć instytucje szkolnictwa wyższego, a także szkoły średnie II stopnia ogólnokształcące i zawodowe, aby zagwarantować, że oferowane usługi są odpowiednie i dopasowane do zidentyfikowanych potrzeb. Projekt będzie również obejmował działania w zakresie nauczania i uczenia się, w tym „mieszana” mobilność studentów. Ostatecznym wynikiem ma być dostosowanie modelu, jego wdrożenie przez uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego oraz upowszechnienie wśród organizacji nienależących do partnerstwa, w szczególności wśród innych organizatorów kształcenia i kluczowych decydentów.

INNOWACJE

W ramach partnerstwa strategicznego wspierane będzie opracowywanie nowych podejść pedagogicznych, a w szczególności cyfrowych narzędzi edukacyjnych i internetowych platform współpracy, za pośrednictwem których uczniowie, studenci i nauczyciele będą mogli uczyć się, nauczać i wspólnie tworzyć treść kursów. Uczelnie, szkoły, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa tworzące partnerstwo będą wspólnie opracowywać narzędzia, z których będą korzystały szkoły i instytucje szkolnictwa wyższego w celu nauczania i uczenia się określonych dyscyplin na różnych poziomach. Organizacje badawcze lub przedsiębiorstwa odegrają kluczową rolę w rozwoju narzędzi lub tworzeniu bardziej adekwatnych i konkretnych treści. Ponadto organizowane będą programy intensywne w celu testowania narzędzi opracowanych w ramach partnerstwa wraz ze studentami i nauczycielami. W ramach wspólnych programów szkolenia kadry nauczyciele będą również mogli odbywać szkolenia dotyczące korzystania z takich narzędzi.

UMIĘTNOŚCI JĘZYKOWE

Międzysektorowe partnerstwo strategiczne mające na celu wsparcie rodzin, w których używa się więcej niż jednego języka, poprzez rozwój zasobów językowych dla dzieci w celu ukazania im korzyści płynących z posługiwania się co najmniej dwoma językami, zarówno pod względem wartości wynikającej z tego faktu, jak i z uwagi na konkretne zastosowanie tej umiejętności. Projekt jest skierowany do wszystkich zainteresowanych stron pracujących z rodzinami dwujęzycznymi, aby mogły one upowszechnić zasoby opracowane w ramach projektu wśród takich rodzin. Prowadzone są badania mające na celu sprawdzenie efektywności podejść pedagogicznych stosowanych do podnoszenia kompetencji językowych u dzieci wielojęzycznych, zarówno w ramach zajęć, jak i poprzez uczenie się nieformalne. Partnerami są m.in.: uczelnia, szereg szkół,

przedsiębiorstwo z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), organizacja pozarządowa i stowarzyszenie instytucji edukacji dorosłych.

TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE

Międzysektorowy projekt ukierunkowany na opracowanie wspólnej wizji wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu urzeczywistnienia uczenia się przez całe życie dla wszystkich w oparciu o autentyczne scenariusze i informacje. Wprawdzie wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) do uczenia się w Europie zyskuje na popularności, jednak w celu uwolnienia jego pełnego potencjału jako siły napędowej zmian w gospodarce i społeczeństwie należy odchodzić od fragmentacji i działań pilotażowych w kierunku łączenia ich większą całością i przyjęcia systemu. Do partnerów należy szereg różnych instytucji szkolnictwa wyższego, organizacje umiejętności prowadzące działalność w wielu różnych dziedzinach kształcenia.

WSPÓŁPRACA MIĘDZY REGIONAMI

Hiszpańskie, portugalskie, włoskie i czeskie władze lokalne podjęły współpracę w celu zbadania przyczyn przedwczesnego przerywania nauki w swoich regionach oraz opracowania nowych rozwiązań tego problemu. Angażują one szkoły średnie w podlegających im regionach oraz dwie instytucje kształcenia nauczycieli. Postrzegając problem przedwczesnego przerywania nauki z szerszej perspektywy, pragną oni zwrócić uwagę na szereg aspektów życia osób młodych. Dlatego też do uczestnictwa w partnerstwie strategicznym zachęca się również lokalne organizacje młodzieżowe i stowarzyszenia rodziców. Same władze lokalne prowadzą szeroką międzysektorową współpracę, w tym z departamentami kształcenia, służbami młodzieżowymi i społecznymi.

Celem jest ustanowienie stałej sieci w każdym regionie, łączącej różne podmioty i służby w celu utworzenia skutecznego mechanizmu wsparcia dla osób młodych.

Instytucje partnerskie prowadzą wspólne prace, odbywając regularne spotkania w ramach projektu oraz tworząc społeczność online. Po pierwsze, pragną one ustalić skalę zjawiska przedwczesnego przerywania nauki na swoim obszarze i zbadać jego przyczyny. Następnie ich celem jest znalezienie i wdrożenie skutecznych sposobów wsparcia osób młodych zagrożonych wykluczeniem. Działania w ramach projektu obejmują przeprowadzanie ankiet wśród uczniów, nauczycieli i rodzin, aby zbadać przyczyny przedwczesnego przerywania nauki w kontekście lokalnym. Ponadto instytucje partnerskie organizują warsztaty i seminaria, na których porusza się różne tematy, w tym wpływ możliwości w zakresie uczenia się nieformalnego.

W rezultacie opracowują one wspólną metodykę realizowaną w dwóch regionach. Wsparcie tego procesu jest zapewniane poprzez publikowanie przewodnika dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i władz lokalnych. Wszystkie wyniki i materiały są upowszechniane poprzez zamieszczanie ich na stronach internetowych dotyczących projektu lub poprzez publikacje papierowe i są przekazywane podczas konferencji organizowanych w każdym regionie. W ten sposób metodyka i zasoby opracowane w ramach projektu są wprowadzane do innych szkół i upowszechniane wśród innych władz lokalnych.

RÓWNY DOSTĘP I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Organizacje młodzieżowe, instytucje, szkoły, organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego i władze w sektorze młodzieży, pracujące z młodzieżą NEET (niekształcąca się, niepracująca ani nieucząca się) i osobami, które przerwały naukę, podejmują współpracę na rzecz poprawy metodyki służącej skłonieniu większej liczby osób młodych do podjęcia na nowo nauki lub pracy. W ramach swojego partnerstwa strategicznego organizują one transnarodowe spotkania kadry w celu wymiany praktyk i opracowania projektu, a także prowadzą działania w zakresie praktycznego doświadczenia edukacyjnego (*job shadowing*) i doskonalenia zawodowego osób pracujących z młodzieżą. Jednocześnie opracowuje się zestawienie badań w tej dziedzinie, które jest następnie omawiane na transnarodowym posiedzeniu; wówczas również tworzony jest ostateczny podręcznik i planowane są testy i ocena ulepszonej metodyki. Aby zapewnić trwałość i upowszechnienie wyników projektu, w ramach partnerstwa strategicznego przewiduje się konferencje na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, a także opracowuje się wspólnie strategię uzupełniającą.

OTWARTE ZASOBY EDUKACYJNE (OER)

Strażacy, walcząc z pożarami, ryzykują śmierć lub poważne obrażenia. Praktyczne szkolenie z rozwiązywania sytuacji krytycznych wewnątrz płonących budynków mogłoby zapobiegać śmiertelnym wypadkom. W ramach partnerstwa strategicznego tworzy się pakiet edukacyjny oparty na najnowocześniejszej metodyce i technologii. Ostatecznym wynikiem jest mieszany program e-uczenia się, w ramach którego zapewnia się uzupełniające szkolenie ze strategii i taktyk pożarnictwa, stosowanych na początkowym etapie interwencji. Takie szkolenie ma na celu wykształcenie zdolności wczesnego, skutecznego reagowania kryzysowego. E-uczeniu się towarzyszą ćwiczenia praktyczne. W tym partnerstwie strategicznym uczestniczą straż pożarna i służby ratownicze, organy publiczne odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne oraz oczywiście organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego.

AKTYWNE UCZESTNICTWO OSÓB MŁODYCH W SPOŁECZEŃSTWIE

Trzy szkoły średnie II stopnia z Finlandii, Niemiec i Holandii znalazły się nawzajem na platformie eTwinning, ponieważ wszystkie były zainteresowane opracowaniem projektu dotyczącego demokracji w szkole. Te trzy szkoły postanowiły złożyć wniosek o sfinansowanie partnerstwa strategicznego. Celem projektu jest rozwój przywództwa w edukacji w sposób angażujący nauczycieli, uczniów, a także rodziców w proces decyzyjny w sprawach szkolnych. Projekt trwa trzy lata. Każdego roku szkoły uczestniczące analizują, w jaki sposób każda z grup jest aktualnie zaangażowana w proces decyzyjny w sprawach szkolnych oraz w jaki sposób można realnie ulepszyć ich uczestnictwo w oparciu o wiedzę uzyskaną od partnerów. Projekt jest wspierany przez kierownictwo szkół, nauczycieli i rodziców, który są też w niego aktywnie zaangażowani. Uczestniczący uczniowie rozwijają swoją niezależność i umiejętność krytycznego myślenia, a także rozumienie takich pojęć, jak wolność, prawa i obowiązki. Uczniowie rozważają również, jak ich działanie może zmienić szkołę, aby bardziej odpowiadała ich potrzebom. W trakcie realizacji działań w ramach projektu uczniowie mają możliwość wyrażenia swojego zdania, wysłuchania opinii innych osób, prowadzenia dyskusji z użyciem stosownych argumentów oraz uzasadnienia swoich decyzji. Działania w ramach projektu są prowadzone za pośrednictwem projektu TwinSpace na stronie eTwinning oraz bezpośrednio podczas dwóch spotkań, w których uczestniczą grupy uczniów z każdej szkoły wraz z nauczycielami. W spotkaniach uczestniczą także kierownictwo szkół i przedstawiciele rodziców. W okresie między spotkaniami partnerzy korzystają również ze strony eTwinning w celu wspólnego opracowywania działań w ramach projektu, prowadzenia dyskusji i dzielenia się zasobami. Uczniowie wspólnie prowadzą bloga, na którym publikują zdjęcia i aktualne informacje na temat działań dotyczących projektu oraz opinie i uwagi dotyczące zagadnień, nad którymi pracują. Blog, plany nauczania i materiały edukacyjne opracowane w ramach projektu, a także niektóre prace uczniów są publikowane za pośrednictwem eTwinning i udostępniane jako zasoby innym użytkownikom pragnącym zrealizować podobny projekt.

UMIĘTNOŚCI PRZEKROJOWE I UMIĘTNOŚCI PODSTAWOWE

Aby poprawić poziom umiejętności liczenia i wiedzy z zakresu finansów wśród osób dorosłych należących do grup defaworyzowanych (imigrantów, osób o niskich kwalifikacjach, osób w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej itp.), organizacje edukacji dorosłych we współpracy z lokalnymi i regionalnymi władzami i partnerami społecznymi opracowują aktualną ofertę szkoleniową, korzystając z nowych, odpowiednich metodyk i zasobów szkoleniowych. Efekty projektu, takie jak programy nauczania, podręczniki dla osób prowadzących szkolenia i zestawy narzędzi dla dorosłych słuchaczy, są testowane przez organizacje partnerskie i poświadczane przez właściwe zainteresowane strony. Ukierunkowane działanie w zakresie upowszechnienia jest konieczne dla skutecznego oddziaływania nie tylko na kompetencje dorosłych słuchaczy, lecz także na poziomie lokalnym i regionalnym, ponieważ projekt może zapewniać grupom defaworyzowanym dostosowane do ich potrzeb możliwości uczenia się, a tym samym prowadzić do włączenia takich grup do lokalnej społeczności.

UZNANIE I POŚWIADCZANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Organizacje partnerskie mogą wносить istotny wkład w proces poświadczania efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. Biorąc pod uwagę różne sytuacje w przypadku poszczególnych partnerów oraz wymianę pomysłów i doświadczeń, partnerstwo strategiczne może dokonać analizy stanu obecnego i przedstawić zalecenia dotyczące poświadczania w krajach partnerów.

DOSKONALENIE ZAWODOWE I PROFESJONALIZACJA W ZAKRESIE PRACY Z MŁODZIEŻĄ

Grupa doświadczonych osób pracujących z młodzieżą, zainspirowana priorytetami strategii UE na rzecz młodzieży, ustanawia partnerstwo strategiczne wraz z osobami odpowiedzialnymi za pracę z młodzieżą na szczeblu instytucjonalnym, ośrodkami analitycznymi w sektorze młodzieży, instytucjami kształcenia w obszarze pracy z młodzieżą, a także badaczami w celu opracowania zestawu dokumentów referencyjnych wspierających osoby pracujące z młodzieżą w ich działaniach z zakresu zdrowia psychicznego osób młodych. W ramach projektu wszyscy partnerzy wspólnie pracują nad określeniem i analizą kluczowych pojęć stanowiących podstawę ich badań. Partnerzy organizują seminaria z ekspertami, spotkania i wizyty studyjne w celu dokumentowania swojej pracy, a także gromadzą osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą posiadające doświadczenie w obszarze zdrowia psychicznego w celu wymiany najlepszych praktyk i pomysłów. Ostatecznym celem tych działań jest publikacja książki po ukończeniu projektu i jej upowszechnienie wśród osób zajmujących się praktycznie tą dziedziną.

BUDOWANIE POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

1. WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE ZAKRESU DOFINANSOWANIA UE

KOSZTY OSOBOWE

Wnioskodawca szacuje wymagany nakład pracy ze strony pracowników na podstawie kategorii pracowników i liczby dni, które mają zostać poświęcone na pracę nad projektem w odniesieniu do działań, planu prac oraz przewidywanych rezultatów i wyników. Dni pracy mogą obejmować weekendy i dni świąteczne wolne od pracy. W celu oszacowania budżetu liczba dni pracy na osobę nie może przekroczyć 20 dni miesięcznie lub 240 dni rocznie. Oszacowanie budżetu wynika z zastosowania kosztów jednostkowych programu Erasmus+ w odniesieniu do kadry. Jest ono niezależne od faktycznych procedur wynagradzania, które zostaną określone w umowie o partnerstwie i wdrożone przez beneficjentów.

Profil pracowników zaangażowanych w projekty z zakresu budowania potencjału pogrupowano na cztery kategorie:

- **osoby zarządzające (1. kategoria pracowników)** (w tym ustawodawcy, urzędnicy wyższego szczebla i kierownictwo) wykonują najważniejsze prace o charakterze kierowniczym, związane z administracją i koordynacją działań w ramach projektu;
- **naukowcy, nauczyciele i osoby prowadzące szkolenia (2. kategoria pracowników)** zwykle wykonują prace akademickie związane z opracowywaniem programów nauczania/programów szkoleń, opracowywaniem i dostosowywaniem materiałów edukacyjnych/szkoleniowych, przygotowaniem i prowadzeniem kursów lub szkoleń;
- **pracownicy techniczni (3. kategoria pracowników)** (w tym technicy i inny średni personel) wykonują zadania techniczne, np. z zakresu księgowości, rachunkowości i tłumaczenia. Zewnętrzne usługi tłumaczeniowe świadczone przez podwykonawców niebędących członkami konsorcjum i zewnętrzne kursy językowe prowadzone przez takich podwykonawców należy klasyfikować jako „Koszty podwykonawstwa”.
- **pracownicy administracyjni (4. kategoria pracowników)** (w tym pracownicy biurowi i pracownicy obsługi klientów) wykonują zadania administracyjne, np. obowiązki sekretarskie.

Faktyczne procedury wynagradzania pracowników zaangażowanych w projekt zostaną wspólnie określone przez organizację uczestniczącą i zatwierdzone przez osoby zarządzające odpowiedzialne za zatrudnianie tych pracowników oraz zostaną włączone do umowy o partnerstwie podpisywanej przez partnerów na początku projektu.

KOSZTY PODRÓŻY – PRACOWNICY

Pracownicy z każdej kategorii (np. osoby zarządzające, naukowcy, nauczyciele i osoby prowadzące szkolenia, pracownicy techniczni i administracyjni), którzy na mocy oficjalnych umów przebywają w instytucjach będących beneficjentami i są zaangażowani w projekt, mogą korzystać ze wsparcia finansowego na pokrycie kosztów podróży i utrzymania, pod warunkiem że korzystanie z takiego wsparcia jest konieczne do osiągnięcia celów projektu.

Podróże przewiduje się w przypadku realizacji następujących działań:

- działalności dydaktycznej/szkoleniowej;
- do celów szkoleniowych i przekwalifikowania (dotyczy wyłącznie kadry z krajów partnerskich);
- aktualizacji programów i kursów;
- odbycia praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach, sektorach przemysłu i instytucjach (dotyczy wyłącznie kadry z krajów partnerskich);
- spotkań związanych z zarządzaniem projektem (np. do celów zarządzania, koordynacji, planowania, monitorowania i kontroli jakości);
- warsztatów i wizyt mających na celu upowszechnianie wyników.

Czas trwania takich podróży nie może przekraczać maksymalnie trzech miesięcy.

KOSZTY PODRÓŻY – STUDENCI

Studenci (krótkich studiów, studiów pierwszego stopnia (licencjackich lub równoważnych), studiów drugiego stopnia (magisterskich lub równoważnych) i studiów doktoranckich) zarejestrowani w jednej z instytucji będących beneficjentem mogą

korzystać ze wsparcia finansowego na pokrycie kosztów podróży i utrzymania, pod warunkiem że wsparcie takie przyczynia się do osiągnięcia celów projektu. Wyjazdy studentów muszą odbywać się w ramach organizacji uczestniczącej lub innej organizacji będącej pod nadzorem organizacji uczestniczącej.

Wyjazdy muszą być przewidziane przede wszystkim dla studentów z krajów partnerskich i służyć następującym działaniom:

Działanie	Czas trwania
<ul style="list-style-type: none"> ▪ okresy studiów realizowanych w instytucji z kraju partnerskiego; ▪ okresy studiów realizowanych w instytucji z kraju programu (wyłącznie dla studentów z krajów partnerskich); ▪ uczestnictwo w kursach intensywnych organizowanych w instytucji z kraju programu lub kraju partnerskiego; ▪ praktyki zawodowe, staże w przedsiębiorstwach, sektorach przemysłu lub instytucjach w kraju partnerskim; ▪ praktyki zawodowe, staże w przedsiębiorstwach, sektorach przemysłu lub instytucjach w krajach programu (wyłącznie dla studentów z krajów partnerskich). 	Min. 2 tygodnie – maks. 3 miesiące
<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczestnictwo w krótkoterminowych działaniach związanych z zarządzaniem projektem (komitety monitorujące, spotkania koordynacyjne, działania z zakresu kontroli jakości itp.). Maks. 	1 tydzień

Jeżeli dany student zamierza realizować działania nieokreślone powyżej, wymagane jest wcześniejsze zatwierdzenie przez Agencję Wykonawczą.

SPRZĘT

Dofinansowanie UE można wykorzystać na potrzeby zakupu wyposażenia. Za kwalifikowalne uznaje się wyłącznie wydatki na zakup sprzętu bezpośrednio związanego z celami projektu. Może on obejmować na przykład książki (elektroniczne) i czasopisma, faksy, kserokopiarki, komputery i urządzenia peryferyjne (w tym notebooki / laptopy i tablety), oprogramowanie, urządzenia i wyposażenie do celów nauczania, wyposażenie laboratoryjne (do celów nauczania), projektory wideo (sprzęt) i prezentacje wideo (oprogramowanie), odbiorniki telewizyjne, instalowanie/zakładanie linii komunikacyjnych na potrzeby połączenia internetowego, dostęp do baz danych (bibliotek i bibliotek elektronicznych nieobjętych partnerstwem) i chmur, koszty konserwacji, ubezpieczenia, transportu i montażu sprzętu.

Sprzęt przeznaczony jest wyłącznie dla instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego objętych partnerstwem i musi być zainstalowany w tych instytucjach możliwie najszybciej. Sprzęt należy zarejestrować w wykazie sprzętu instytucji, w której go zainstalowano. Instytucja ta jest wyłącznym właścicielem tego sprzętu.

- Sprzęt powinien mieć zasadnicze znaczenie dla realizacji celów projektu i w związku z tym należy zakupić go na początku okresu realizacji projektu, a najlepiej nie później niż 4 miesiące przed zakończeniem projektu.
- W żadnym wypadku nie można kupować sprzętu dla jakiegokolwiek instytucji/organizacji w kraju programu lub dla instytucji niebędących instytucjami szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich.
- Wypożyczenie sprzętu można uznać za kwalifikowalne, ale wyłącznie w wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach oraz pod warunkiem, że nie będzie ono kontynuowane po wygaśnięciu umowy finansowej.
- Z uwagi na szczególny charakter akcji „Budowania potencjału” w ramach programu Erasmus+ uwzględnione zostaną całkowite koszty zakupu sprzętu, a nie jego amortyzacja.

W przypadku zakupu sprzętu o wartości powyżej 25 000 EUR i nieprzekraczającej 134 000 EUR beneficjent musi otrzymać konkurencyjne oferty od co najmniej trzech dostawców i wybrać ofertę zapewniającą najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, przestrzegając zasad przejrzystości i równego traktowania potencjalnych wykonawców oraz dokładając starań, aby uniknąć konfliktów interesów. W przypadku zakupu sprzętu o wartości powyżej 134 000 EUR będą miały zastosowanie regulacje krajowe. Beneficjenci nie mogą podzielić zakupu wyposażenia na mniejsze zamówienia o wartości poniżej progu.

Wnioskodawcy powinni być świadomi faktu, że zamawianie i dostarczanie sprzętu dla instytucji z kraju partnerskiego często stanowi złożoną procedurę i należy wziąć to pod uwagę na etapie planowania.

PODWYKONAWSTWO

Podwykonawstwo jest przewidziane na potrzeby realizacji konkretnych i wykonywanych w określonym terminie zadań związanych z projektem, których członkowie konsorcjum nie mogą wykonać sami. Obejmuje ono ekspertów prowadzących działalność na własny rachunek / niezależnych ekspertów. Zlecenie zadań podwykonawcom będącym instytucjami zewnętrznymi powinno być sporadyczne. Konsorcjum powinno dysponować określonymi kompetencjami i szczególną wiedzą fachową, które są niezbędne do osiągnięcia celów projektu i powinny decydować o składzie konsorcjum. W związku z tym podwykonawstwo w odniesieniu do zadań związanych z zarządzaniem projektem jest niedozwolone.

Typowymi działaniami, które można zlecić podwykonawcom (pod warunkiem że nie realizują ich pracownicy instytucji będących beneficjentami), są:

- działania ewaluacyjne i kontrole;
- kursy informatyczne;
- kursy językowe;
- działania z zakresu drukowania, publikowania i upowszechniania;
- usługi tłumaczeniowe;
- projektowanie i prowadzenie stron internetowych.

We wszystkich przypadkach we wniosku należy wskazać zadania będące przedmiotem podwykonawstwa (w oparciu o stosowne informacje potwierdzające wraz z wyraźnym uzasadnieniem, dlaczego beneficjent nie może wykonać danego zadania), a do budżetu należy wpisać szacowane kwoty. Podwykonawstwo nieprzewidziane wstępnie w budżecie będzie wymagało uprzedniej pisemnej zgody Agencji podczas realizacji projektu.

W przypadku podwykonawstwa o wartości ponad 25 000 EUR i poniżej 134 000 EUR beneficjent musi otrzymać konkurencyjne oferty od co najmniej trzech dostawców i wybrać ofertę zapewniającą najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, postępując zgodnie z zasadami przejrzystości i równego traktowania potencjalnych wykonawców oraz dokładając starań, aby uniknąć konfliktu interesów. W przypadku zakupu sprzętu o wartości powyżej 134 000 EUR będą miały zastosowanie regulacje krajowe. Beneficjenci nie mogą podzielić zakupu usług na mniejsze zamówienia o wartości poniżej progu.

Podwykonawstwo musi odbywać się na podstawie umowy, w której należy określić konkretne wykonywane zadania oraz okres jej obowiązywania. Wspomniana umowa musi zawierać datę, numer projektu i podpisy obu stron.

Pracownicy współbeneficjentów nie mogą pracować jako podwykonawcy na rzecz projektu.

Faktyczne koszty podróży i koszty pobytu związane z podwykonawcami usług należy zadeklarować w ramach pozycji budżetowej podwykonawstwa, uzasadnić i udokumentować.

2. SPRAWOZDAWCZOŚĆ FINANSOWA I OBLICZENIE OSTATECZNEJ WYSOKOŚCI DOFINANSOWANIA

W odniesieniu do każdego projektu przewidywany budżet określa się w umowie finansowej i należy z niego korzystać zgodnie z postanowieniami tej umowy. W projektach można zwiększać kwoty w poszczególnych pozycjach budżetowych o maksymalnie 10% poprzez przenoszenie ich z innej pozycji budżetu bez uprzedniego zatwierdzenia, nawet jeżeli zwiększone kwoty przewyższają maksymalne pułapy dotyczące pracowników, sprzętu i podwykonawstwa.

Wnioski o zwiększenie pozycji budżetowej o ponad 10% należy składać do Agencji w formie pisemnej, a ich skutkiem będzie zmiana w umowie. Jeżeli w wyniku zwiększenia przekroczono maksymalne pułapy dotyczące kosztów osobowych, kosztów wyposażenia i podwykonawstwa, wniosek nie zostanie przyjęty.

Na etapie sprawozdawczości Agencja Wykonawcza zwraca się do partnerów o dostarczenie informacji na temat przyznanego współfinansowania do celów statystycznych.

KOSZTY OSOBOWE

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci muszą być w stanie uzasadnić/udowodnić:

- istnienie formalnej umowy między pracownikiem a pracodawcą;
- możliwość wskazania i weryfikacji deklarowanego nakładu pracy. Wymagane są dowody potwierdzające wykonanie pracy oraz czas poświęcony na realizację projektu (np. listy obecności, wymierne rezultaty / produkty, obowiązkowe karty ewidencji czasu pracy);
- nie jest wymagane żadne uzasadnienie poziomu wydatków.

Na etapie sprawozdawczości finansowej do rachunków w ramach projektu należy dołączyć należycie wypełnioną umowę z każdym pracownikiem zatrudnionym w ramach projektu, a koordynator musi ją przechowywać jako dokument potwierdzający. Umowy te muszą być podpisane przez zainteresowaną osobę, a następnie podpisane przez osobę odpowiedzialną (np. dziekana) z instytucji, w której zainteresowana osoba jest normalnie zatrudniona, i opatrzone jej pieczęcią. W przypadku pracowników wykonujących zadania różnych kategorii należy podpisać osobną umowę w odniesieniu do każdego rodzaju działania.

Ponadto do każdej umowy z pracownikiem należy dołączać kartę ewidencji czasu pracy. Musi ona wskazywać:

- termin świadczenia usługi;
- liczbę dni przepracowanych w tym terminie;
- wykonane zadania (krótki opis) w odniesieniu do planu działań.

Te rozliczenia czasu pracy muszą być podpisane przez osobę zainteresowaną oraz przez osobę odpowiedzialną z instytucji, w której zainteresowana osoba jest normalnie zatrudniona. Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających razem ze sprawozdaniem finansowym na zakończenie projektu. Umowy z pracownikami (wraz z potwierdzającymi kartami ewidencji czasu pracy) należy jednak przechowywać razem z rachunkami w ramach projektu.

Na tym etapie Agencja Wykonawcza sprawdza, czy zrealizowane działania są kwalifikowalne na podstawie raportu przesłanego przez koordynatora (zob. załącznik do umowy finansowej – „Sprawozdanie końcowe”). W razie wątpliwości dotyczących jakiegось konkretnego punktu, Agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Faktyczny wkład UE zostanie ponownie obliczony łącznie w odniesieniu do całego projektu przy zastosowaniu podejścia opartego na kosztach jednostkowych, na podstawie faktycznej liczby osób uczestniczących w mobilności. Wkład UE w koszty osobowe nie może przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w umowie finansowej lub zmianach w tej umowie.

KOSZTY PODRÓŻY I POBYTU

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci muszą być w stanie uzasadnić/udowodnić, że:

- podróże są bezpośrednio związane z określonymi i wyraźnie identyfikowalnymi działaniami w projekcie;
- podróże faktycznie miały miejsce (karta pokładowa, faktury za hotel, lista obecności itp.). Nie będzie wymagane uzasadnienie faktycznie poniesionych kosztów podróży i pobytu.

Na etapie sprawozdawczości finansowej do rachunków w ramach projektu należy dołączyć sprawozdanie z mobilności indywidualnej (ang. Individual Mobility Report) w odniesieniu do każdego wyjazdu, a koordynator musi je przechowywać jako dokument potwierdzający. Dokumentacja potwierdzająca musi zostać dołączona do każdego sprawozdania z wyjazdu, aby dowieść, że podróż faktycznie miała miejsce (np. bilety na podróż, karty pokładowe, faktury, pokwitowania, lista obecności). Udowodnienie faktycznych kosztów podróży nie będzie konieczne.

Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających razem ze sprawozdaniem finansowym na zakończenie projektu. Sprawozdania z mobilności indywidualnej należy jednak przechowywać razem z rachunkami w ramach projektu.

Na tym etapie Agencja Wykonawcza sprawdza, czy zrealizowane działania są kwalifikowalne na podstawie raportu przesłanego przez koordynatora (zob. załącznik do umowy finansowej – „Sprawozdanie końcowe”). W razie wątpliwości dotyczących jakiegось konkretnego punktu, Agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Faktyczny wkład UE zostanie ponownie obliczony łącznie w odniesieniu do całego projektu przy zastosowaniu podejścia opartego na kosztach jednostkowych, na podstawie faktycznej liczby osób uczestniczących w mobilności. Wkład UE w koszty podróży i koszty pobytu nie może przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w umowie finansowej lub zmianach w tej umowie.

SPRZĘT

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci muszą być w stanie uzasadnić/udowodnić następujące elementy:

- możliwość wskazania i weryfikacji zadeklarowanych kosztów, w szczególności ich rejestracji w systemie księgowym beneficjenta;
- prawidłowy rejestr sprzętu w wykazie wyposażenia danej instytucji.

Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających wraz ze sprawozdaniem finansowym. Wraz z rachunkami w ramach projektu należy jednak przechowywać następujące dokumenty:

- fakturę(-y) za wszystkie zakupione elementy sprzętu (należy zauważyć, że formularzy zamówień, faktur pro forma, ofert i oszacowań nie uznaje się za dowody potwierdzające wydatki);

- jeżeli przekroczony został próg 25 000 EUR – dokumentację dotyczącą postępowania o udzielenie zamówienia. W takich przypadkach beneficjenci nie mogą podzielić zakupu wyposażenia na mniejsze zamówienia.

Na etapie sprawozdawczości finansowej Agencja Wykonawcza uwzględni wydatki na podstawie sprawozdań finansowych (wykazów wydatków) przesłanych przez koordynatora (zob. załącznik do umowy finansowej – „Sprawozdanie końcowe”). Agencja Wykonawcza szczegółowo zbada te wykazy w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Należy jednak zauważyć, że jeżeli całkowita wartość faktury wynosi ponad 25 000 EUR, wraz ze sprawozdaniem finansowym należy przesłać kopie (nie oryginały) faktury oraz porównywalnych ofert jako dokumenty potwierdzające. Na tym etapie kwalifikowalne koszty wyposażenia nie mogą przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w odniesieniu do sprzętu w umowie finansowej lub zmianach w tej umowie.

PODWYKONAWSTWO

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci muszą być w stanie uzasadnić/udowodnić:

- istnienie formalnej umowy;
- możliwość wskazania i weryfikacji zadeklarowanych kosztów, w szczególności ich rejestracji w systemie księgowym beneficjenta.

Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających wraz ze sprawozdaniem finansowym. Wraz z rachunkami w ramach projektu należy jednak przechowywać następujące dokumenty:

- faktury, umowy z podwykonawcami i wyciągi bankowe;
- w przypadku wyjazdów podwykonawców usług – sprawozdania z indywidualnych wyjazdów (załącznik) razem ze wszystkimi kopiami biletów na podróż, kart pokładowych, faktur i pokwitowań, lub w przypadku podróży samochodem: kopię wewnętrznych przepisów dotyczących stawki zwrotu kosztów za kilometr. Celem dokumentacji potwierdzającej jest wykazanie faktycznie poniesionych kosztów podróży oraz faktu, że podróż faktycznie miała miejsce;
- jeżeli przekroczony został próg 25 000 EUR – dokumentację dotyczącą postępowania o udzielenie zamówienia. W takich przypadkach beneficjenci nie mogą podzielić zakupu wyposażenia na mniejsze zamówienia.

Na etapie sprawozdawczości finansowej Agencja Wykonawcza uwzględni wydatki na podstawie sprawozdań finansowych (wykazów wydatków) przesłanych przez koordynatora. Agencja Wykonawcza szczegółowo zbada te wykazy w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Należy jednak zauważyć, że jeżeli całkowita wartość umowy z podwykonawcą wynosi ponad 25 000 EUR, wraz ze sprawozdaniem finansowym należy przesłać kopie (nie oryginały) umowy z podwykonawcą, faktury oraz porównywalne oferty jako dokumenty potwierdzające. Na tym etapie kwalifikowalne koszty podwykonawstwa nie mogą przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w odniesieniu do podwykonawstwa w umowie finansowej lub zmianach w tej umowie.

OBLICZENIE OSTATECZNEJ WYSOKOŚCI DOFINANSOWANIA

Na etapie sprawozdawczości, na zakończenie projektu, faktyczny wkład UE zostanie ponownie obliczony łącznie w odniesieniu do całego projektu przy zastosowaniu podejścia opartego na kosztach jednostkowych (w przypadku wynagrodzeń, podróży i kosztów pobytu) i kosztach rzeczywistych (w przypadku sprzętu i podwykonawstwa) na podstawie faktycznie zrealizowanych działań. Wkład UE w różne pozycje budżetowe nie może przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w umowie finansowej lub zmianach w tej umowie.

3. INNE ZASADY DOTYCZĄCE MOBILNOŚCI STUDENTÓW I PRACOWNIKÓW (SPECJALNY KOMPONENT MOBILNOŚCI)

PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. UMOWA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA

Instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się do przestrzegania wszystkich zasad Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, aby zapewnić mobilność wysokiej jakości, m.in. zasad dotyczących „zapewnienia dobrego przygotowania wyjeżdżających uczestników projektu mobilności, w tym osiągnięcia przez nich koniecznego poziomu biegłości językowej” i „zapewnienia odpowiedniego wsparcia językowego przyjeżdżającym uczestnikom projektu mobilności”. Można korzystać z istniejącej już w instytucjach infrastruktury szkoleń językowych.

We wszystkich przypadkach beneficjenci będą zobowiązani umową do świadczenia takich usług wysokiej jakości, a realizacja tych usług będzie monitorowana w ramach ogólnego monitorowania projektów dotyczących budowania potencjału z uwzględnieniem również opinii studentów i pracowników przedstawionych za pomocą narzędzia Mobility Tool+ (zob. poniżej).

W związku z tym mobilność studentów i kadry odbywa się w ramach umowy zawartej między danymi instytucjami szkolnictwa wyższego. W przypadku mobilności między krajami programu a uprawnionymi krajami partnerskimi (oraz między uprawnionymi krajami partnerskimi) taka umowa określa ogólne zasady, których przestrzega się w ramach Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, a obie strony zobowiązują się wykonywać te zobowiązania.

Umowę międzyinstytucjonalną można również rozszerzyć tak, aby obejmowało mobilność studentów w celu odbycia praktyki lub mobilność kadry w celu udziału w szkoleniu, określając przedsiębiorstwa/organizacje przyjmujące z ich kraju w oparciu o wiedzę instytucji partnerskich na temat przedsiębiorstw.

Należy zauważyć, że instytucje muszą wprowadzić skuteczne procedury i mechanizmy, które będą promować i gwarantować bezpieczeństwo oraz ochronę uczestników w ramach ich projektów. W tym celu wszyscy studenci i pracownicy zaangażowani w działania z zakresu mobilności muszą być ubezpieczeni na wypadek ryzyka związanego z ich udziałem w takich działaniach. Za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego projektu oraz ofercie krajowego rynku ubezpieczeń, odpowiedzialni są organizatorzy projektu. Ponadto nie jest wymagane wykupienie polisy ubezpieczeniowej w związku z konkretnym projektem, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione przez organizatorów projektu.

Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary:

- w stosownych przypadkach – ubezpieczenie na czas podróży (obejmujące uszkodzenie lub zagubienie bagażu);
- odpowiedzialność cywilną (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej);
- wypadek i ciężką chorobę (w tym stałą lub czasową niezdolność do pracy);
- śmierć (w tym sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku projektów realizowanych za granicą).

b. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL+

Po wyborze uczestników, najpóźniej w momencie rozpoczęcia okresów mobilności, organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool+ będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool+ w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool+ będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool+ oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między EACEA a beneficjentem.

c. WARUNKI UCZESTNICTWA STUDENTÓW

WYBÓR

Studenci składają wnioski w instytucji partnerskiej, która dokonuje wyboru uczestników danego działania w zakresie mobilności. Proces wyboru studentów – podobnie jak procedura przyznawania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru studentów.

Kryteria wyboru – takie jak np.: Kryteria wyboru – takie jak np. wyniki w nauce danego kandydata, wcześniejsze doświadczenia w zakresie mobilności, motywacja, wcześniejsze doświadczenie w kraju przyjmującym (tj. powrót do kraju pochodzenia) itp. – należy podać do wiadomości publicznej.

Po wyborze studenci powinni otrzymać od swojej instytucji wysyłającej kartę studenta programu Erasmus+, w której określa się prawa i obowiązki studenta w odniesieniu do okresu jego studiów lub praktyki za granicą oraz wyjaśnia się poszczególne czynności, jakie należy wykonać przed okresem mobilności, w jego trakcie oraz po jego zakończeniu.

UMOWA ZE STUDENTEM

Przed wyjazdem każdy student, który został wybrany, musi podpisać umowę zawierającą również „porozumienie o programie studiów/praktyki”, określające program studiów lub praktyki, który należy realizować, uzgodniony przez studenta, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. W porozumieniu o programie studiów/praktyki określa się efekty kształcenia, które należy osiągnąć podczas okresu nauki/praktyki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania. Porozumienie określa również miejsce odbywania studiów lub praktyki. Instytucja wysyłająca i student powinni również ustalić w nim poziom znajomości języka (głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy), jaki student musi osiągnąć przed rozpoczęciem danego okresu studiów/praktyki, zgodnie z zalecanym poziomem określonym w umowie międzyinstytucjonalnej między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą (lub zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorstw w przypadku praktyk). W stosownych przypadkach instytucja wysyłająca i student uzgadniają najodpowiedniejsze wsparcie językowe, jakie otrzyma student, aby mógł osiągnąć ustalony poziom.

DOFINANSOWANIE DLA STUDENTÓW

Podpisanie porozumienia o programie studiów/praktyki uprawnia studentów do otrzymania dofinansowanie UE na utrzymanie w okresie studiów lub praktyki za granicą. Ponadto poza dofinansowaniem UE studenci mogą otrzymać dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, którym zarządza inna organizacja (np. ministerstwo lub władze regionalne).

Studenci uczestniczący w specjalnym komponencie mobilności w ramach budowania potencjału są zwolnieni z uiszczania opłat za naukę, rejestrację, egzaminy i dostęp do laboratoriów i bibliotek w instytucji przyjmującej. Możliwe jest jednak pobieranie drobnych opłat na przykład na ubezpieczenie, stowarzyszenia studenckie i korzystanie z różnych materiałów, takich jak kserokopie, produkty laboratoryjne, na tych samych zasadach, które mają zastosowanie do studentów miejscowych. Studenci wyjeżdżający nie uiszczają żadnych dodatkowych opłat ani prowizji w związku z organizacją lub administracją ich okresu mobilności.

Ponadto uprawnienia do wszelkich dofinansowań lub pożyczek przyznane studentom na naukę w ich instytucji macierzystej muszą zostać utrzymane w okresie przebywania studenta za granicą.

Studenci uczestniczący w specjalnym komponencie mobilności w ramach budowania potencjału nie mogą jednocześnie być beneficjentami innych unijnych dotacji.

d. WARUNKI UCZESTNICTWA PRACOWNIKÓW

WYBÓR

Pracownicy uczestniczący w specjalnym komponencie mobilności w ramach budowania potencjału muszą zostać wybrana przez wysyłającą ją organizację w uczciwy i przejrzysty sposób. Przed wyjazdem takie osoby muszą uzgodnić program mobilności z instytucjami lub przedsiębiorstwami wysyłającymi i przyjmującymi.

Wyboru nauczycieli i pracowników organizacji dokonuje instytucja partnerska. Proces wyboru i przyznawania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces. Kryteria wyboru (na przykład pierwszeństwo dla kadry wyjeżdżającej za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego pracownika w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

Organizacja podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych beneficjentów.

W przypadku mobilności kadry z przedsiębiorstwa do instytucji szkolnictwa wyższego dana instytucja wystosowuje zaproszenie do pracownika danego przedsiębiorstwa.

INDYWIDUALNY PROGRAM NAUCZANIA/SZKOLENIA

Wyboru pracowników instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu programu mobilności przedstawionego przez pracownika po konsultacjach z instytucją przyjmującą lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny program mobilności zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez instytucję lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i przez instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące (listownie lub pocztą elektroniczną).

Za jakość okresu mobilności za granicą odpowiada zarówno instytucja lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i instytucja lub przedsiębiorstwo przyjmujące.

PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Na zakończenie okresu pobytu za granicą student i jego instytucja szkolnictwa wyższego muszą otrzymać od instytucji lub przedsiębiorstwa przyjmującego wykaz zaliczeń lub świadectwo odbycia praktyki potwierdzające wyniki uzgodnionego programu.

Działania następcze w związku z okresem mobilności obejmują formalne uznanie przez instytucję wysyłającą punktów zaliczeniowych przyznanych za granicą za nowo nabyte kompetencje w ramach uczenia się formalnego (z wykorzystaniem ECTS lub równoważnego systemu), w tym w stosownych przypadkach za praktyki, a także dokumentację wyników uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które ma miejsce poza zajęciami lub miejscem pracy (z wykorzystaniem suplementu do dyplomu).

Jeżeli chodzi o mobilność kadry, instytucje wysyłające powinny dopilnować, by efekty kształcenia uczestniczących pracowników zostały odpowiednio uznane, upowszechnione i szeroko wykorzystane w ramach danej instytucji.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy studenci i pracownicy, którzy wzięli udział w mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku mobilności trwającej co najmniej dwa miesiące sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności. Studenci i pracownicy, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani przez instytucję partnerską do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od studenta lub pracownika, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez instytucję partnerską i EACEA.

4. INNE ISTOTNE ZASADY I ZALECENIA

UMOWA O PARTNERSTWIE

Partnerzy muszą uzgodnić szczegółowe warunki dotyczące realizacji projektu, które należy sformalizować poprzez zawarcie umowy o partnerstwie podpisanej na początku realizacji projektu.

Kopię umowy o partnerstwie należy dostarczyć Agencji Wykonawczej w ciągu 6 miesięcy od podpisania umowy finansowej.

Umowa o partnerstwie będzie musiała obejmować różne aspekty finansowe, techniczne i prawne związane z realizacją projektu, w tym:

- rolę i obowiązki partnerów;
- kwestie budżetowe (współfinansowanie, podział budżetu według działań i partnerów, warunki dotyczące przekazywania funduszy itp.);
- politykę wynagrodzeń dla pracowników;
- warunki zwrotu kosztów podróży i pobytu;
- mechanizmy sprawozdawczości;
- mechanizmy zarządzania konfliktami itp.

STRUKTURA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH I JEJ MODYFIKOWANIE

Wszelkie proponowane modyfikacje dotyczące beneficjentów projektu wymagają zgłoszenia i uprzedniego zatwierdzenia przez Agencję Wykonawczą. W odniesieniu do różnych modyfikacji wprowadzanych w partnerstwie realizującym projekt wymagane jest spełnienie następujących wymogów:

- dodanie współbeneficjenta wymaga upoważnienia podpisanego przez koordynatora i nowego współbeneficjenta oraz pism zatwierdzających od wszystkich innych współbeneficjentów, podpisanych przez przedstawiciela prawnego. Koordynator przekazuje te dokumenty wraz z wnioskiem;
- rezygnacja współbeneficjenta wymaga pisemnego wyjaśnienia koordynatora i pisma o rezygnacji od rezygnującego współbeneficjenta, podpisanych przez przedstawiciela prawnego. Jeżeli minimalne wymogi dotyczące partnerstwa nie są już spełnione, Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego zastrzega sobie prawo do decydowania o kontynuacji umowy;

- zmiany osób, z którymi kontaktuje się koordynator, wymagają pisemnego potwierdzenia podpisanego przez nową osobę kontaktową, przedstawiciela prawnego i poprzednią osobę, z którą kontaktował się koordynator.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE

Oprócz kosztów niekwalifikowalnych wymienionych w części C, w projektach budowania potencjału nie uważa się za kwalifikowalne następujących kosztów:

- wyposażenie takie jak: meble, różnego rodzaju pojazdy silnikowe, sprzęt do celów badań i rozwoju, telefony, telefony komórkowe, systemy alarmowe i systemy antywłamaniowe;
- koszty lokali (zakup, ogrzewanie, utrzymanie, naprawy itp.);
- koszty związane z zakupem nieruchomości;
- koszty amortyzacji.

OBOWIĄZKOWY AUDYT ZEWNĘTRZNY (ZAŚWIADCZENIE AUDYTORA)

Sprawozdanie z audytu zewnętrznego (audyt typu II) w sprawie sprawozdania finansowego z akcji i rachunki stanowiące jego podstawę należy przesłać razem ze sprawozdaniem końcowym i wymaganymi dokumentami potwierdzającymi.

Celem audytu jest zagwarantowanie Agencji Wykonawczej wystarczającej pewności, że koszty i wpływy zostały zadeklarowane w końcowym sprawozdaniu finansowym zgodnie z właściwymi, prawnymi i finansowymi, postanowieniami umowy finansowej.

Każdy beneficjent może wybrać wykwalifikowanego audytora zewnętrznego, w tym swojego statutowego audytora zewnętrznego, pod warunkiem że spełnione są łącznie następujące wymogi:

- audytor zewnętrzny musi być niezależny od beneficjenta;
- audytor zewnętrzny musi być wykwalifikowany do przeprowadzania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z przepisami krajowymi wdrażającymi dyrektywę w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych lub jakimikolwiek przepisami Unii Europejskiej zastępującymi tę dyrektywę.

Beneficjent mający siedzibę w kraju trzecim musi spełniać wymogi równoważnych przepisów krajowych dotyczących dziedziny badania.

DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE

Należy przesłać czytelne kopie (nie oryginały) dokumentów potwierdzających, jeżeli są wymagane. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Składanie wymaganych dokumentów potwierdzających stanowi nieodłączną część uzgodnionych zobowiązań i nieprzedłożenie jednego dokumentu lub większej ich liczby może skutkować wnioskiem o zwrot odpowiednich wydatków.

Wraz ze sprawozdaniem końcowym należy przesłać kopie umów z podwykonawcami i faktury o wartości przekraczającej 25 000 EUR.

Należy uzyskać oferty od co najmniej trzech dostawców w odniesieniu do zakupu wszelkiego sprzętu i usług o wartości przekraczającej 25 000 EUR, niezależnie od pozycji budżetowej.

ZAŁĄCZNIK II – UPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW

Praktyczny poradnik dla beneficjentów

WPROWADZENIE

Działania służące upowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników są sposobem promowania pracy, jaką wykonano w ramach projektu Erasmus+. Dzielenie się wynikami, wnioskami oraz rezultatami i ustaleniami poza organizacjami uczestniczącymi umożliwi szerszej społeczności korzystanie z prac, które otrzymały finansowanie UE, jak również promowanie starań organizacji na rzecz realizacji celów programu Erasmus+, w ramach którego szczególną uwagę poświęca się związkowi między programem a strategiami politycznymi. Dlatego każdy z projektów wspieranych w programie jest krokiem w kierunku osiągnięcia określonych w nim ogólnych celów zmierzających do ulepszenia i modernizacji systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży.

Działania upowszechniające będą różne w przypadku poszczególnych projektów i należy rozważyć, jakie rodzaje działań upowszechniających są odpowiednie w odniesieniu do każdej organizacji uczestniczącej. Partnerzy w mniejszych projektach powinni podjąć się upowszechniania i wykorzystywania wyników odpowiednio do poziomu ich działania. Działania upowszechniające wyniki projektu w dziedzinie mobilności łączą się z innymi wymogami niż w przypadku projektu partnerstwa. Zakres działań pod względem upowszechniania i wykorzystywania wyników wzrasta wraz z wielkością i znaczeniem strategicznym projektu. Na etapie składania wniosku wnioskodawcy są proszeni o wyjaśnienie swoich zamiarów i planów dotyczących działań w zakresie upowszechniania i wykorzystywania wyników, a jeżeli projekt zostanie wybrany, będzie się od nich wymagać realizacji tych działań.

W **podrozdziale 1** zdefiniowano kilka kluczowych pojęć i wyjaśniono, co można osiągnąć dzięki upowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników oraz w jaki sposób wspomniane działania przyczynią się do osiągnięcia ogólnych celów projektu.

W **podrozdziale 2** przedstawiono wymogi dla beneficjentów programu Erasmus+ w zakresie upowszechniania i wykorzystywania wyników.

1. Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektów: co, dlaczego, kto, kiedy, gdzie i jak.

CO OZNACZA UPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE REZULTATÓW?

Upowszechnianie to zaplanowany proces informowania głównych zainteresowanych o rezultatach programów i inicjatyw. Proces ten zachodzi, gdy osiągnięte zostały rezultaty tych programów i inicjatyw. W przypadku programu Erasmus+ obejmuje on jak najszersze upowszechnianie informacji na temat sukcesów i wyników projektu. Informowanie innych osób i podmiotów o projekcie będzie miało w przyszłości wpływ na inne organizacje i przyczyni się do zwiększenia prestiżu organizacji realizującej projekt. Skuteczne upowszechnianie wyników wymaga opracowania na początku projektu odpowiedniego procesu. Powinien on odnosić się do przesłanek, zakresu, sposobu, czasu, odbiorcy i miejsca upowszechniania wyników zarówno podczas okresu finansowania, jak i po jego zakończeniu.

Wykorzystywanie oznacza a) z jednej strony zaplanowany proces przekazywania pozytywnych wyników programów i przedsięwzięć odpowiednim decydom w ramach uregulowanych systemów lokalnych, regionalnych, krajowych lub europejskich, b) z drugiej strony zaplanowany proces przekonywania indywidualnych użytkowników końcowych do przyjmowania i/lub stosowania wyników tych programów i przedsięwzięć. W przypadku programu Erasmus+ oznacza to maksymalizowanie potencjału finansowanych działań tak, aby z wyników korzystano poza okresem realizacji projektu. Należy zauważyć, że projekt jest realizowany w ramach międzynarodowego programu na rzecz uczenia się przez całe życie i wspierania europejskich strategii politycznych w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu. Wyniki należy przygotować w sposób umożliwiający dostosowanie ich do potrzeb innych, przeniesienie na nowe obszary, zapewnienie trwałości po zakończeniu okresu finansowania lub stosowanie w celu wywierania wpływu na przyszłą politykę i praktykę.

Zatem upowszechnianie i wykorzystywanie to dwa odrębne, ale ściśle ze sobą powiązane pojęcia.

CO NALEŻY ROZUMIEĆ PRZEZ „WYNIKI DZIAŁANIA”?

Wyniki są rezultatami europejskiej działalności lub projektów dofinansowanych przez UE. Rodzaj wyniku zależy od rodzaju projektu. Wyniki można podzielić na: a) produkty oraz b) efekty:

a) produkt: rzecz materialna wytworzona w ramach danego projektu, którą można ująć ilościowo; mogą to być także dostępne produkty jak programy nauczania, badania, raporty, materiały, wydarzenia czy strony internetowe;

b) efekt: niematerialna wartość dodana uzyskana dzięki osiągnięciu celów i założeń projektu. Zazwyczaj wartość dodana nie daje się ująć ilościowo, niezależnie od tego, czy dotyczy konkretnych wydarzeń i działań, takich jak szkolenia, platformy szkoleniowe, treści merytoryczne czy metodyki, czy też bardziej abstrakcyjnych konsekwencji, takich jak zwiększenie świadomości, poprawa umiejętności lub zdolności, wiedza i doświadczenie zdobyte przez uczestników, partnerów lub inne zainteresowane strony uczestniczące w projekcie.

CO OZNACZAJĄ WPŁYW I TRWAŁOŚĆ?

Wpływ oznacza oddziaływanie realizowanego działania lub jego wyników na ludzi, praktyki, organizacje i systemy. Plany upowszechniania i wykorzystywania wyników mogą pomóc zmaksymalizować skutek opracowywanych działań, tak że będą one jeszcze przez lata wywierały wpływ na bezpośrednich uczestników i partnerów. Należy także uwzględnić korzyści dla innych zainteresowanych stron, tak aby projekty wywierały wyraźniejsze skutki, a zainteresowane strony korzystały z nich w jak największym zakresie.

Trwałość jest zdolnością kontynuowania projektu i wykorzystywania jego wyników po zakończeniu okresu finansowania. Wyniki projektu można wówczas stosować i wykorzystywać w dłuższej perspektywie, być może poprzez komercjalizację, akredytację lub włączanie do codziennych działań. Nie wszystkie części projektu lub wyniki mogą być trwałe, zatem ważne jest, aby postrzegać upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów jako proces postępujący, który wykracza poza czas trwania projektu i będzie trwał w przyszłości.

JAKIE SĄ ZAŁOŻENIA I CELE UPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW?

Pierwszym celem upowszechniania i wykorzystywania wyników projektu jest ich rozprzestrzenienie. Drugim celem jest przyczynianie się do wdrażania i kształtowania krajowych i europejskich strategii politycznych i systemów. Beneficjenci powinni wypracować własny sposób osiągania tego celu. Opracowywanie pomysłów na upowszechnianie i wykorzystywanie wyników ma znaczenie w przypadku każdego projektu finansowanego w ramach programu Erasmus+. Działania w tym zakresie powinny być jednak proporcjonalne i dostosowane pod względem doboru i intensywności do konkretnych potrzeb i

rodzaju opracowywanego projektu. Należy uwzględnić, czy projekt jest ukierunkowany na proces, czy też ma na celu stworzenie trwałych rezultatów; czy jest niezależny, czy też stanowi część większej inicjatywy; czy jest przygotowywany przez organizacje uczestniczące działające na dużą, czy na małą skalę itp. Organizacje uczestniczące powinny omówić założenia i cele działań lub planu i wybrać najlepsze działania i podejścia, a także rozdzielić zadania pomiędzy partnerów, uwzględniając szczególne cechy projektu.

W przypadku zorganizowanych projektów współpracy, takich jak partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, projekty w zakresie sportu, współpracy strategicznej i budowania potencjału, dobrej jakości plan upowszechniania i wykorzystywania wyników powinien zawierać wymierne i realistyczne cele oraz szczegółowy harmonogram, a także zapewniać planowanie zasobów dla działań, które mają zostać podjęte. Uczestnictwo grup docelowych w działaniach pomoże także zmaksymalizować wykorzystanie wyników projektu. Ważne jest przygotowanie odpowiedniej strategii od samego początku, ponieważ jest ona głównym sposobem ułatwiającym komunikację z docelowymi odbiorcami. W projektach w dziedzinie mobilności nie przewidziano takiego wymogu. Organizatorów projektu zachęca się jednak do informowania o efektach kształcenia / uczenia się uzyskanych przez uczestników takich działań. Powinni oni także zachęcać uczestników do dzielenia się informacjami na temat korzyści z uczestnictwa w mobilności. Wreszcie, część programu dotycząca upowszechniania ma też na celu podniesienie jakości programu przez pobudzanie innowacyjnych projektów i wymianę najlepszych praktyk.

Komunikacja jest szerszym pojęciem. Obejmuje działania informacyjne i promocyjne mające na celu zwiększanie świadomości i silniejsze wyeksponowanie działań realizowanych w ramach projektu; wykracza zatem poza upowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektu. Bardzo często trudno jest jednak wyraźnie rozgraniczyć te obszary. Z tego powodu skutecznym rozwiązaniem może być zaplanowanie ogólnych ram strategicznych obejmujących obie dziedziny tak, aby jak najlepiej wykorzystać dostępne zasoby. Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników powinno stanowić kluczową część wszelkich działań informacyjnych odbywających się w trakcie realizacji projektu.

DLACZEGO DZIELENIE SIĘ WYNIKAMI PROJEKTÓW JEST WAŻNE? JAKIE SĄ SZERSZE KORZYŚCI?

Poświęcenie czasu na przygotowanie kompleksowego planu upowszechniania i wykorzystywania wyników będzie korzystne zarówno dla beneficjenta, jak i dla jego partnerów. Oprócz zwiększenia prestiżu organizacji działania w zakresie upowszechniania i wykorzystywania wyników mogą często stwarzać nowe możliwości rozszerzenia projektu i jego wyników lub rozwijania nowych partnerstw na przyszłość. Skuteczne upowszechnianie i wykorzystywanie wyników może także prowadzić do zewnętrznego uznawania przeprowadzonych prac, zapewniając im większe uznanie. Dzielenie się wynikami pozwoli innym na korzystanie z działań i doświadczeń programu Erasmus+. Wyniki projektu mogą służyć jako przykłady i inspirować innych, pokazując, co można osiągnąć w ramach programu.

Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektów może dostarczyć podstaw merytorycznych dla przyszłej polityki i praktyki. Działania w zakresie upowszechniania i wykorzystywania wyników realizowane przez beneficjentów będą wspierały szerszy cel, jakim jest ulepszenie systemów Unii Europejskiej. Wpływ programu Erasmus+ jest mierzony nie tylko jakością wyników projektu, ale także zakresem, w jakim te wyniki są znane i stosowane poza partnerstwem realizującym projekt. Dotarcie do jak największej liczby potencjalnych użytkowników poprzez skuteczne upowszechnianie wyników pozwoli uzyskać zwrot z inwestycji.

Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektu zwiększa także świadomość możliwości oferowanych przez program i podkreśla europejską wartość dodaną działań wspieranych w ramach programu Erasmus+. Może się to przyczyniać do pozytywnego postrzegania przez społeczeństwo i zachęcać do szerszego uczestnictwa w tym nowym programie UE. Rozważenie założeń i celów planu upowszechniania i wykorzystywania wyników ma podstawowe znaczenie. Powinny one łączyć się z celami projektu, aby zapewnić stosowanie metod i podejść odpowiednich dla projektu Erasmus+ i jego wyników, jak również dla określonych docelowych odbiorców. Cele upowszechniania i wykorzystywania wyników mogą obejmować:

- upowszechnianie wiedzy;
- rozszerzanie wpływu;
- angażowanie zainteresowanych stron i grup docelowych;
- dzielenie się rozwiązaniami i know-how;
- wywieranie wpływu na politykę i praktykę,
- rozwijanie nowych partnerstw.

CO MOŻNA UPOWSZECHNIAĆ I WYKORZYSTYWAĆ?

Następnym krokiem jest określenie tego, **co** można upowszechniać i wykorzystywać. Wyniki projektu mogą mieć różny charakter i obejmować zarówno konkretne (materialne) wyniki, jak też umiejętności i osobiste doświadczenia zdobyte przez organizatorów projektu i przez uczestników działań (wyniki niematerialne).

Wyniki materialne mogą obejmować na przykład:

- podejście lub model pozwalające rozwiązać problem;

- praktyczne narzędzie lub produkt, np. podręczniki, programy nauczania, cyfrowe narzędzia edukacyjne;
- sprawozdania z badań lub studia badawcze;
- przewodniki na temat dobrych praktyk lub studia przypadku;
- sprawozdania z oceny;
- świadectwa uznania;
- biuletyny lub broszury informacyjne.

W celu upowszechniania na szerszą skalę doświadczeń, strategii, procesów itp. zaleca się ich dokumentowanie.

Wyniki niematerialne mogą obejmować na przykład:

- wiedzę i doświadczenie zdobyte przez uczestników, osoby uczące się lub kadre;
- większe umiejętności lub osiągnięcia;
- większą świadomość kulturową;
- lepsze umiejętności językowe.

Wyniki niematerialne są często trudniejsze do zmierzenia. W rejestrowaniu tego rodzaju wyników może być pomocne korzystanie z wywiadów, kwestionariuszy, testów, obserwacji lub mechanizmów samooceny.

KIM SĄ ODBIORCY DOCELOWI?

Zasadnicze znaczenie ma zidentyfikowanie grup docelowych zarówno na różnych poziomach geograficznych (lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim), jak również we własnej dziedzinie beneficjenta (współpracownicy, partnerzy, władze lokalne, inne organizacje prowadzące ten sam rodzaj działalności, sieci itp.). Działania i komunikaty muszą być odpowiednio dostosowane do odbiorców i grup docelowych, na przykład:

- użytkowników końcowych działań i rezultatów osiągniętych w ramach projektu;
- zainteresowanych stron, ekspertów lub specjalistów w danej dziedzinie i innych zainteresowanych stron;
- decydentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- prasy i mediów;
- ogółu społeczeństwa.

Plany w ramach projektu powinny być na tyle elastyczne, aby umożliwić grupom docelowym i innym zainteresowanym stronom zaangażowanie się na różnych etapach projektu. Pozwoli to zapewnić zgodność projektu z ich potrzebami. Ich uczestnictwo podkreśli również potencjalną wartość projektu beneficjenta, a także pomoże informować o nim innych zainteresowanych w całej Europie.

W JAKI SPOSÓB NALEŻY UPOWSZECHNIAĆ I WYKORZYSTYWAĆ WYNIKI?

W celu dotarcia do jak największej liczby osób zaleca się przetłumaczenie jak największej liczby materiałów informacyjnych i rezultatów projektu na jak najwięcej języków. Zaleca się tłumaczenie na wszystkie języki danego partnerstwa i na język angielski; koszty takiego tłumaczenia można w stosownych przypadkach umieścić we wniosku o dofinansowanie.

Istnieje wiele różnych sposobów upowszechniania i wykorzystywania wyników. Doceniane będą kreatywność i wysuwanie nowych pomysłów, dzięki którym projekt Erasmus+ i jego wyniki będą się naprawdę wyróżniały. Beneficjenci mogą wykorzystywać następujące środki:

- [Platforma rezultatów programu Erasmus+](#) (zob. poniżej);
- strony internetowe projektu lub organizacji;
- spotkania z kluczowymi zainteresowanymi stronami i wizyty u nich;
- specjalnie zorganizowane wydarzenia umożliwiające dyskusję, np. sesje informacyjne, warsztaty, seminaria (online), szkolenia, wystawy, pokazy lub oceny koleżeńskie / środowiskowe;
- ukierunkowane materiały w formie pisemnej, np. sprawozdania, artykuły w prasie specjalistycznej, biuletyny, komunikaty prasowe, ulotki lub broszury;
- media i produkty audiowizualne, np. radio, telewizja, YouTube, Flickr, wideoklipy, podcasty lub aplikacje;
- media społecznościowe;
- imprezy publiczne;
- oznakowanie i logo projektu;
- istniejące kontakty i sieci.

Jeżeli chodzi o wykorzystywanie, należy rozważyć, w jaki sposób wyniki mogą wywrzeć wpływ na projekt, użytkowników końcowych, partnerów lub decydentów. Mechanizmy wykorzystywania wyników obejmują:

- pozytywne skutki dla renomy organizacji uczestniczących;
- większą świadomość tematyki, celu lub zakresu działalności;
- większe wsparcie finansowe ze strony innych zwolenników lub darczyńców;
- większy wpływ na politykę i praktykę.

KIEDY NALEŻY REALIZOWAĆ DZIAŁANIA W ZAKRESIE UPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW?

Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników jest integralną częścią projektu Erasmus+ przez cały okres jego realizacji: od początkowego pomysłu beneficjenta, w trakcie projektu, a nawet po zakończeniu finansowania z funduszy europejskich. Niezbędne jest opracowanie harmonogramu działań wraz z uczestniczącymi partnerami oraz przydzielenie odpowiedniego budżetu i zasobów. Plan powinien zawierać:

- uzgodnienie z partnerami realistycznych celów i terminów, aby monitorować postępy;
- dostosowanie działań w zakresie upowszechniania i wykorzystywania wyników do kluczowych etapów projektu;
- zapewnienie odpowiedniej elastyczności pozwalającej reagować na potrzeby grupy docelowej oraz dalsze zmiany w polityce i praktyce.

Przykłady działań na różnych etapach cyklu projektowego obejmują:

PRZED rozpoczęciem projektu

- przygotowanie planu upowszechniania i wykorzystywania wyników;
- zdefiniowanie oczekiwanego wpływu i rezultatów;
- rozważenie sposobu upowszechniania i wykorzystywania wyników oraz określenie ich odbiorcy;

PODCZAS projektu

- kontaktowanie się z odpowiednimi mediami, np. na poziomie lokalnym lub regionalnym;
- prowadzenie takich regularnych działań jak sesje informacyjne, szkolenia, pokazy, wzajemne oceny;
- ocenę wpływu na grupy docelowe;
- zaangażowanie innych zainteresowanych stron w celu przeniesienia wyników na użytkowników końcowych, nowe obszary, strategie polityczne;

Na etapie raportu końcowego

- uaktualnianie [Platformy rezultatów programu Erasmus+](#) o nowe informacje dotyczące projektu i wyniki projektu;

PO zakończeniu projektu

- dalsze upowszechnianie (zgodnie z opisem powyżej);
- rozwijanie pomysłów na rzecz dalszej współpracy;
- ocenę osiągnięć i wpływu;
- kontakty z odpowiednimi mediami;
- w stosownych przypadkach kontakty z decydentami;
- współpraca z Komisją Europejską poprzez wnoszenie użytecznego wkładu w prowadzone przez nią działania upowszechniające i wykorzystujące wyniki projektu.

JAK OCENIĆ POWODZENIE?

Zasadniczą częścią tego procesu jest ocena wpływu. Pozwala ona ocenić osiągnięcia i sformułować zalecenia dotyczące przyszłych ulepszeń. Aby zmierzyć postępy w zakresie realizacji celów, można skorzystać ze wskaźników. Są to znaki pomagające zmierzyć wydajność. Wskaźniki ilościowe dotyczą danych liczbowych i procentowych, natomiast jakościowe – jakości uczestnictwa i doświadczeń. Do pomiaru wpływu można wykorzystywać również kwestionariusze, wywiady, obserwacje i oceny. Określenie wskaźników odnoszących się do różnych działań w ramach projektu powinno zostać przewidziane na początku projektu i stanowić część ogólnego planu upowszechniania.

Niektóre z przykładów obejmują:

- fakty i dane liczbowe związane ze stroną internetową organizatorów projektu (aktualizacje, wejścia, konsultacja, odsyłacze);
- liczbę spotkań z kluczowymi zainteresowanymi stronami;
- liczbę uczestników zaangażowanych w dyskusje i sesje informacyjne (warsztaty, seminaria, wzajemną ocenę); działania następcze;
- produkcję i obrót produktami;

- relacje w mediach (artykuły w specjalistycznych biuletynach prasowych, komunikaty prasowe, wywiady itp.);
- promocję w mediach społecznościowych i atrakcyjność strony internetowej;
- uczestnictwo w imprezach publicznych;
- powiązania z istniejącymi sieciami i partnerami transnarodowymi; przekazywanie informacji i know-how;
- wpływ na środki polityki regionalnej, krajowej, UE;
- opinie od użytkowników końcowych, innych zainteresowanych stron, partnerów, decydentów.

2. WYMOGI W ZAKRESIE UPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW

OGÓLNE WYMOGI JAKOŚCIOWE

W zależności od akcji od wnioskodawców o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ wymaga się uwzględniania działań w zakresie upowszechniania i wykorzystywania wyników na etapie składania wniosku, podczas działania i po jego zakończeniu. W niniejszym podrozdziale przedstawiono przegląd podstawowych wymogów określonych w oficjalnej dokumentacji programu Erasmus+.

Upowszechnianie i wykorzystywanie wyników jest jednym z kryteriów przyznawania dofinansowania, na podstawie których będzie oceniany wniosek. W zależności od rodzaju projektu kryterium to ma różną wagę w ocenie wniosku.

- W przypadku projektów w dziedzinie mobilności w formularzu wniosku wymagane jest wyszczególnienie działań w zakresie upowszechniania wyników i wskazanie potencjalnych grup docelowych.
- W przypadku projektów współpracy wymagany jest szczegółowy i kompleksowy plan opisujący cele, narzędzia i wyniki, który zostanie poddany dalszej ocenie. Chociaż na ogół za koordynację upowszechniania i wykorzystywania wyników dla całego projektu odpowiada jeden partner, odpowiedzialność za wdrażanie powinna spoczywać na wszystkich partnerach. Każdy partner powinien być zaangażowany we wspomniane działania zależnie od potrzeb i ról w projekcie.

W przypadku wszystkich rodzajów projektów na końcowym etapie wymagane jest złożenie sprawozdania z działań zrealizowanych w celu dzielenia się wynikami w organizacji uczestniczącej i poza nią.

PROMOCJA UNII EUROPEJSKIEJ I PROGRAMU ERASMUS+

Beneficjenci mają obowiązek używania flagi Unii Europejskiej i nazwy „Unia Europejska” w pełnym brzmieniu na wszelkich materiałach informacyjnych i promocyjnych. Preferowana treść informacji o finansowaniu ze środków programu Erasmus+ brzmi: „Współfinansowano ze środków programu Unii Europejskiej Erasmus+” i powinna być umieszczona obok flagi UE.

Przykłady treści informujących o finansowaniu ze środków Unii Europejskiej i tłumaczenia tekstów są dostępne na stronie internetowej: http://eacea.ec.europa.eu/about-eacea/visual-identity_en

Nazwa Erasmus+ nie może być tłumaczona.

Wskazówki dla beneficjentów dotyczące używania flagi Unii Europejskiej w kontekście unijnych programów są dostępne na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/dgs/communication/services/visual_identity/pdf/use-emblem_en.pdf

KORZYSTANIE Z PLATFORMY REZULTATÓW PROGRAMU ERASMUS+

Platformę rezultatów programu Erasmus+ stworzono, aby zaoferować kompleksowy przegląd projektów finansowanych w ramach programu, dobre praktyki i historie sukcesu. Za pomocą platformy można także udostępniać produkty, wyniki i rezultaty pracy intelektualnej, które są efektem finansowanych projektów.

Przykłady dobrych praktyki są wybierane co roku przez poszczególne agencje narodowe, a na poziomie europejskim przez Agencję Wykonawczą. Historie sukcesu są wybierane na szczeblu centralnym przez DG EAC spośród przykładów dobrych praktyk.

Platforma rezultatów programu Erasmus+ służy różnym celom:

- Przejrzystości, ponieważ zapewnia kompleksowy przegląd wszystkich projektów finansowanych w ramach programu (łącznie ze streszczeniami projektów, kwotami dofinansowania, linkami do stron internetowych itp.);
- Rozliczalności, ponieważ zapewnia użytkownikom końcowym i specjalistom dostęp do rezultatów projektów;
- Inspiracji, ponieważ promuje wśród beneficjentów programu Erasmus+ dobre praktyki i historie sukcesu, wybierane co roku na poziomie krajowym i europejskim.

W przypadku większości projektów Erasmus+ od beneficjentów wymaga się przedstawienia streszczenia opisującego ich projekt w języku angielskim na etapie składania wniosku.

Streszczenie projektu ma szczególne znaczenie, ponieważ przedstawia opis ogółowi społeczeństwa. Powinno zatem być napisane prostym językiem i zrozumiałym stylem, umożliwiającym szybkie zrozumienie faktycznej treści projektu, nawet przez osoby nieuczestniczące w nim.

Streszczenie powinno zawierać następujące elementy: kontekst/podłoże projektu, cele projektu, liczbę i profil uczestników, opis działań, metodykę zastosowaną w celu realizacji projektu, krótki opis przewidywanych wyników i wpływu, potencjalne korzyści w dłuższej perspektywie.

Platforma rezultatów programu Erasmus+ jest dostępna pod adresem: <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>

ZAŁĄCZNIK III – GLOSARIUSZ

Agenda modernizacji szkolnictwa wyższego	Strategia Komisji Europejskiej, której celem jest wspieranie reform w państwach członkowskich i przyczynianie się do realizacji celów strategii „Europa 2020” w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Główne obszary reform określone w tym nowym planie to: zwiększenie liczby absolwentów uczelni; poprawa jakości i przydatności nauczania i kształcenia naukowców; wyposażanie absolwentów w wiedzę i podstawowe umiejętności dające się zastosować w różnych okolicznościach i umożliwiające odniesienie sukcesu w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji; zapewnienie studentom większych możliwości zdobycia dodatkowych umiejętności poprzez studia lub szkolenie za granicą oraz wspieranie współpracy transgranicznej dla zwiększenia efektywności szkolnictwa wyższego; wzmocnienie „trójkąta wiedzy”, łączyącego edukację, badania i biznes oraz stworzenie skutecznych mechanizmów zarządzania i finansowania wspierających doskonałość.
Akcja	Element lub część składowa programu Erasmus+. Przykładowe akcje to: partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych itp.
Akredytacja	Proces gwarantujący, że instytucja, która chce otrzymać finansowanie w ramach akcji programu Erasmus+, spełnia określone standardy jakościowe lub warunki wstępne określone przez Komisję Europejską dla danej akcji. Zależnie od rodzaju akcji lub kraju, w którym dana instytucja ma swoją siedzibę, akredytacja jest przeprowadzana przez Agencję Wykonawczą, agencję narodową lub centrum współpracy SALTO. Proces akredytacji dotyczy organizacji, które chcą uczestniczyć w projektach dotyczących sektora szkolnictwa wyższego (w tym w projektach mobilności) lub w działaniach w zakresie mobilności w dziedzinie młodzieży.
Aktywność młodzieży	Aktywność pozaszkolna (taka jak wymiana młodzieży, wolontariat lub szkolenia dla młodzieży) realizowana przez osobę młodą, indywidualnie albo w grupie, w szczególności poprzez udział w działaniach organizacji młodzieżowych, charakteryzująca się podejściem opartym na uczeniu się pozaformalnym.
Beneficjent	Jeżeli projekt zostaje wybrany, wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Beneficjent podpisuje umowę finansową z agencją narodową lub Agencją Wykonawczą, która wybrała projekt, albo jest powiadamiany przez tę agencję o decyzji. Jeżeli wniosek został złożony w imieniu innych uczestniczących instytucji, partnerzy mogą stać się współbeneficjentami dofinansowania.
Błędy pisarskie	Drobne błędy popełnione nieumyślnie, które wpływają na zmianę w treści/ wymowę dokumentu np. błąd typograficzny (literówka) lub nieumyślne dodanie lub pominięcie wyrazu, zdania lub rysunku/wykresu.
Dialog usystematyzowany	Dialog z osobami młodymi, organizacjami młodzieżowymi oraz decydentami, który stanowi forum stałej, wspólnej refleksji nad priorytetami europejskiej współpracy na rzecz młodzieży, jej realizacją i działaniami podejmowanymi po zakończeniu projektów.
Dorosły słuchacz	Każda osoba, która po ukończeniu kształcenia lub szkolenia albo rezygnacji z kontynuowania takiego kształcenia lub szkolenia wraca do niektórych form ustawicznego kształcenia lub uczenia się (uczenie się formalne, pozaformalne i nieformalne) z wyłączeniem nauczycieli uczących w szkołach oraz nauczycieli i osób prowadzących szkolenia w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego.
Działanie	Zbiór zadań realizowanych w ramach projektu. Działania mogą być różnego rodzaju (działania dotyczące mobilności, współpracy itp.). W programie Jean Monnet działanie jest równoważne z akcją (zob. definicja powyżej).
ECHE (Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego)	Akredytacja udzielana przez Komisję Europejską, umożliwiającą instytucjom szkolnictwa wyższego z krajów programu składanie wniosków oraz udział w działaniach z zakresu uczenia się i współpracy w ramach programu Erasmus+. Karta określa podstawowe zasady, jakie instytucja powinna spełniać przy organizowaniu i realizacji wysokiej jakości mobilności i współpracy, oraz wyszczególnia warunki, jakie dana instytucja zgadza się spełnić w celu zapewniania wysokiej jakości usług i procedur, a także dostarczania rzetelnych i przejrzystych informacji.

ECTS (Europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym)	System skoncentrowany na osobach uczących się, służący akumulacji i transferowi punktów, oparty na przejrzystości procesów uczenia się, nauczania i oceny. Jego celem jest ułatwienie planowania, realizacji i oceny programów studiów oraz mobilności osób uczących się przez uznawanie kwalifikacji i okresów uczenia się. System, który pomaga w opracowywaniu, opisywaniu i realizowaniu programów studiów oraz przyznawaniu kwalifikacji w ramach systemu szkolnictwa wyższego. Dzięki stosowaniu ECTS, w powiązaniu z ramami kwalifikacji opartymi na efektach kształcenia, programy studiów i kwalifikacje są bardziej przejrzyste, a uznawanie kwalifikacji jest łatwiejsze.
ECVET (Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	System, którego celem jest ułatwienie poświadczania, uznawania i akumulacji umiejętności i wiedzy związanych z pracą, uzyskanych podczas pobytu w innym kraju lub w różnych sytuacjach. ECVET służy zwiększeniu zgodności pomiędzy różnymi systemami kształcenia i szkolenia zawodowego w całej Europie i oferowanymi przez nie kwalifikacjami. Powinien on doprowadzić do powstania ram technicznych służących opisywaniu kwalifikacji w kategoriach jednostek efektów kształcenia. Obejmuje procedury oceny, transferu, akumulacji i uznawania kwalifikacji.
Edukacja dorosłych	Wszystkie formy niezawodowej edukacji dorosłych, zarówno o charakterze formalnym, jak i pozaformalnym i nieformalnym (w odniesieniu do ustawicznego szkolenia zawodowego zob. „kształcenie i szkolenie zawodowe”).
Efekty kształcenia (uczenia się)	Określenie, co uczący się wie, rozumie i jest w stanie zrobić po zakończeniu procesu uczenia się, ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji.
EQAVET (Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	Narzędzie odniesienia dla decydentów oparte na czteroetapowym cyklu jakości, który obejmuje ustalanie celów i planowanie, realizację, ocenę i przegląd. Zapewnia poszanowanie autonomii rządów krajowych i stanowi dobrowolny system do stosowania przez władze publiczne oraz inne podmioty zaangażowane w zapewnianie jakości.
EQF (Europejskie ramy kwalifikacji)	Przyjęte w Unii Europejskiej narzędzie odniesienia umożliwiające porównanie różnych systemów kształcenia i szkolenia oraz ich poziomów. Jego celem jest zwiększenie przejrzystości, porównywalności i możliwości przenoszenia kwalifikacji w całej Europie, promowanie mobilności pracowników i osób uczących się oraz ułatwienie uczenia się przez całe życie, jak określono w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/C 111/01.
ESCO (Europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów)	Określa i klasyfikuje umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody, które są istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkoleń. Jest dostępna w 25 językach europejskich. Klasyfikacja ta zawiera opis profili zawodów, pokazując relacje między zawodami, umiejętnościami, kompetencjami i kwalifikacjami. Klasyfikacja ESCO została opracowana w otwartym formacie informatycznym i jest dostępna dla każdego do nieodpłatnego użytkowania.
Europass	Europass to portfolio składające się z pięciu różnych dokumentów i folderu elektronicznego, obejmujących opisy wszystkich osiągnięć edukacyjnych, oficjalnych kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, umiejętności i kompetencji uzyskanych przez jego posiadacza. Dokumenty te obejmują: Europass-CV, Europass-suplement do dyplomu, Europass-suplement do świadectwa, Europass-Mobilność i Europass-Paszport Językowy. Europass obejmuje również europejski paszport umiejętności – elektroniczny folder w formacie przyjaznym dla użytkownika, który pomaga jego posiadaczowi zbudować osobisty, modułowy wykaz jego umiejętności i kwalifikacji. Celem Europass jest ułatwienie mobilności i poprawa perspektywy zatrudnienia i uczenia się przez całe życie w Europie.
Europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa	Organizacja pozarządowa, która: 1) działa za pośrednictwem formalnie uznanej struktury, złożonej z a) europejskiej jednostki/sekretariatu (wnioskodawcy), która w dniu złożenia wniosku posiada osobowość prawną od co najmniej roku w kraju programu oraz b) organizacji/oddziałów krajowych w przynajmniej dwunastu krajach programu, posiadających statutowe powiązanie z europejską jednostką/sekretariatem; 2) jest aktywna w obszarze młodzieży oraz prowadzi działania wspierające realizację obszarów działania strategii UE na rzecz młodzieży; 3) angażuje młodych ludzi w zarządzanie i kierowanie organizacją.

Europejski Plan Rozwoju	Europejski Plan Rozwoju dla sektora kształcenia i szkolenia zawodowego, szkół i organizacji edukacji dorosłych – dokument opisujący potrzeby instytucji/organizacji w zakresie rozwoju jakości i umiędzynarodowienia oraz sposób, w jaki planowane działania europejskie zaspokoją te potrzeby. Europejski Plan Rozwoju jest częścią formularza wniosku dla szkół i organizacji edukacji dorosłych ubiegających się o mobilność pracowników w ramach kluczowej akcji 1.
Grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (także nieformalne grupy młodych ludzi)	Grupa składająca się z co najmniej czterech młodych osób, która nie posiada osobowości prawnej na podstawie właściwego prawa krajowego, pod warunkiem że ich przedstawiciele są uprawnieni do podejmowania w ich imieniu zobowiązań prawnych. Takie grupy młodych ludzi mogą być wnioskodawcami i partnerami w niektórych akcjach programu Erasmus+. Dla uproszczenia w niniejszym przewodniku są traktowane na równi z osobami prawnymi (organizacjami, instytucjami itp.) i mieszczą się w pojęciu organizacji uczestniczących w programie Erasmus+ na potrzeby akcji, w których mają prawo uczestniczyć. Grupę muszą tworzyć co najmniej cztery młode osoby w wieku mieszczącym się w ramach ogólnego wieku osób młodych w programie (13–30). W sytuacjach wyjątkowych i w przypadku, gdy wszystkie młode osoby tworzące grupę są niepełnoletnie, grupę może reprezentować osoba dorosła.
Institucja szkolnictwa wyższego	Dowolnego rodzaju instytucja szkolnictwa wyższego, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje uznawane dyplomy lub inne uznawane kwalifikacje szkolnictwa wyższego, niezależnie od nazwy danej instytucji, lub każda instytucja, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje kształcenie lub szkolenie zawodowe na poziomie szkolnictwa wyższego.
Job Shadowing	Krótki pobyt w organizacji partnerskiej w innym kraju w celu przejścia szkolenia polegającego na towarzyszeniu pracownikom w ich codziennej pracy w organizacji przyjmującej, a także w celu wymiany dobrych praktyk, zdobycia umiejętności i wiedzy lub stworzenia trwałych partnerstw poprzez aktywną obserwację.
Kadra / pracownicy	Osoby, które zawodowo albo na zasadzie wolontariatu zajmują się kształceniem, szkoleniem lub uczeniem się pozaformalnym młodzieży; pojęcie to może obejmować profesorów, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, kadre kierowniczą szkół, osoby pracujące z młodzieżą oraz pracowników niebędących nauczycielami.
Kariera dwutorowa	Połączenie uprawiania sportu wyczynowego z kształceniem ogólnym lub pracą.
Kompetencje kluczowe	Podstawowy zbiór wiedzy, umiejętności i postaw, których każda osoba potrzebuje do spełnienia i rozwoju osobistego, aktywności obywatelskiej, włączenia społecznego i zatrudnienia, jak opisano w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE.
Konsorcjum	Co najmniej dwie organizacje uczestniczące, współpracujące w celu przygotowania i realizacji projektu lub działania w ramach projektu oraz monitorowania ich wyników. Konsorcjum może być krajowe (tj. angażować organizacje mające siedzibę w tym samym kraju) lub międzynarodowe (angażujące organizacje uczestniczące z różnych krajów).
Koordinator/Organizacja koordynująca	Organizacja uczestnicząca, która ubiega się o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ w imieniu konsorcjum organizacji partnerskich.
Kraje partnerskie	Kraje, które nie uczestniczą w pełni w programie Erasmus+, ale które mogą uczestniczyć (w charakterze partnerów lub wnioskodawców) w niektórych akcjach programu. Wykaz krajów partnerskich programu Erasmus+ jest podany w części A niniejszego przewodnika w podrozdziale „Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+”.
Kraje programu	Kraje UE i spoza UE, które ustanowiły agencję narodową i które w pełni uczestniczą w programie Erasmus+. Wykaz krajów programu Erasmus+ jest podany w części A niniejszego przewodnika w podrozdziale „Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+”.
Kształcenie i szkolenie zawodowe	Kształcenie i szkolenie, które mają na celu zapewnienie ludziom wiedzy, know-how, umiejętności lub kompetencji wymaganych w określonych zawodach, a w ogólnym ujęciu na rynku pracy. Do celów programu Erasmus+ projekty koncentrujące się na kształceniu i szkoleniu zawodowym, wstępnym lub ustawicznym, kwalifikują się w ramach działań kształcenia i szkolenia zawodowego.

Kwalifikacje	Formalne rezultaty procesu oceny i poświadczenia uzyskiwane po stwierdzeniu przez właściwy organ, że dana osoba osiągnęła efekty kształcenia na określonym poziomie.
Kwalifikacje w ramach krótkiego cyklu (lub krótkich cykli kształcenia na poziomie studiów wyższych – SCHE)	W większości krajów są to kwalifikacje mieszczące się w pierwszym cyklu Ram kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (poziom 5 wg ISCED). Taka kwalifikacja obejmuje zwykle około 120 punktów ECTS w kontekstach krajowych i prowadzi do uzyskania kwalifikacji uznawanych na poziomie niższym niż dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia. Niektóre programy są dłuższe niż trzy lata, lecz zwykle nie prowadzą do uzyskania więcej niż 180 punktów ECTS. W większości krajów studenci mogą wykorzystać większość punktów uzyskanych w ramach SCHE podczas dalszych studiów podjętych w celu uzyskania dyplomu. Deskryptory krótkiego cyklu odpowiadają efektom kształcenia na poziomie 5 EQF.
Licencja otwarta	Udzielenie każdemu pozwolenia przez właściciela dzieła na używanie, wymianę i dostosowywanie zasobów związanych z dziełem. Licencja jest powiązana z każdym zasobem. Licencja otwarta nie stanowi przeniesienia praw autorskich ani praw własności intelektualnej i korzyści.
Lider grupy	W projektach mobilności młodzieży liderem grupy jest osoba dorosła, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się (Youthpass), ochrony i bezpieczeństwa.
Miesiąc	W ramach programu Erasmus+ i do celów obliczenia dofinansowania miesiąc wynosi 30 dni.
Międzynarodowy	W ramach programu Erasmus+ odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej jeden kraj programu i co najmniej jeden kraj partnerski.
Mobilność edukacyjna	Fizyczne przeniesienie się do innego kraju niż kraj zamieszkania w celu podjęcia studiów, szkolenia lub innego rodzaju uczenia się pozaformalnego lub nieformalnego; może mieć formę praktyk / staży, praktyk zawodowych, wymiany młodzieży, wolontariatu, nauczania lub uczestniczenia w doskonaleniu zawodowym; może też obejmować takie działania przygotowawcze jak kursy języka kraju przyjmującego, a także wysyłanie, przyjmowanie i działania podejmowane po zakończeniu projektów.
Mobilność w celu uzyskania dyplomu	Okres studiów za granicą odbywanych w celu uzyskania dyplomu lub świadectwa w innym kraju.
Mobilność w celu uzyskania punktów zaliczeniowych	Ograniczony czasowo okres studiów lub praktyki / stażu za granicą odbywany – w ramach trwających studiów w instytucji macierzystej – w celu uzyskania punktów zaliczeniowych. Po okresie mobilności studenci wracają do instytucji macierzystej, aby ukończyć studia.
Mobilność wirtualna	Szereg działań wspieranych za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych, łącznie z uczeniem się za pomocą mediów elektronicznych, które umożliwiają lub ułatwiają zdobywanie wspólnego międzynarodowego doświadczenia w kontekście nauczania, szkolenia lub uczenia się.
MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa)	Przedsiębiorstwa (zob. definicja niżej), które zatrudniają mniej niż 250 osób, i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR i/lub których całkowity bilans roczny nie przekracza 43 mln EUR.
Nauczanie mieszane	Metoda nauki obejmująca uczenie się z wykorzystaniem różnych metod. Termin często używany w odniesieniu do kursów / zajęć, w ramach których stosuje się połączenie tradycyjnych warsztatów lub seminariów edukacyjnych prowadzonych stacjonarnie i technik kształcenia na odległość w systemie online (np. za pomocą Internetu, telewizji, telekonferencji).
Nieformalne grupy młodych ludzi	Zob. definicja „grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych” powyżej.

Opieka mentorska	Środki indywidualnego wsparcia zapewniane wolontariuszom wolontariatu europejskiego obok środków wsparcia związanych z realizowanymi zadaniami. Główną osobą odpowiedzialną za opiekę mentorską jest mentor wyznaczony przez organizację przyjmującą lub koordynującą. Opieka mentorska polega na odbywaniu regularnych spotkań umożliwiających obserwowanie, jak wolontariusz czuje się w organizacji przyjmującej i poza nią. Opieka mentorska jest skierowana do konkretnego wolontariusza, dlatego treść i częstotliwość spotkań mogą być różne, w zależności od indywidualnych potrzeb. Tematami spotkań w ramach opieki mentorskiej mogą być: samopoczucie wolontariusza, jego poczucie integracji z zespołem, satysfakcja z wykonywanych zadań, kwestie praktyczne itp.
Organizacja edukacji dorosłych	Każda publiczna lub prywatna organizacja działająca w obszarze niezawodowego kształcenia / uczenia się dorosłych.
Organizacja komercyjna działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	Przedsiębiorstwo prywatne, które a) prowadzi działalność, przestrzegając obowiązujących norm etyki i/lub b) poza działalnością gospodarczą realizuje działania wartościowe społecznie.
Organizacja przyjmująca	W ramach niektórych akcji programu Erasmus+ (zwłaszcza w obszarze mobilności) organizacją przyjmującą jest organizacja uczestnicząca, która przyjmuje jednego lub kilku uczestników i organizuje jeden lub kilka rodzajów działań w ramach programu Erasmus+.
Organizacja uczestnicząca	Każda organizacja lub nieformalna grupa młodych ludzi zaangażowanych w realizację projektu programu Erasmus+. W zależności od ich roli w projekcie organizacje uczestniczące mogą być wnioskodawcami lub partnerami (określanymi również jako współwnioskodawcy, jeżeli są określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie). Jeżeli dofinansowanie zostanie przyznane, wnioskodawcy stają się beneficjentami, a partnerzy mogą stać się współbeneficjentami, w przypadku gdy projekt jest finansowany na podstawie dofinansowania dla wielu beneficjentów.
Organizacja wysyłająca	W ramach niektórych akcji programu Erasmus+ (zwłaszcza w obszarze mobilności) organizacją wysyłającą jest organizacja uczestnicząca, która wysyła jednego lub kilku uczestników w celu wzięcia udziału w działaniu w ramach programu Erasmus+.
Osoby młode / młodzież	W ramach programu Erasmus+ osoby w wieku od 13 do 30 lat.
Osoby o mniejszych szansach	Osoby napotyające na pewne przeszkody, które uniemożliwiają im skuteczny dostęp do kształcenia, szkolenia oraz możliwości pracy z młodzieżą. Bardziej szczegółową definicję osób o mniejszych szansach można znaleźć w części A niniejszego przewodnika w podrozdziale „Równość i włączenie społeczne”.
Osoba o specjalnych potrzebach	Osoba o specjalnych potrzebach to potencjalny uczestnik, którego indywidualne uwarunkowania fizyczne, psychiczne lub zdrowotne powodują, że jego zaangażowanie w projekt albo mobilność nie byłoby możliwe bez dodatkowego wsparcia finansowego.
Osoba pracująca z młodzieżą	Specjalista / pracownik lub wolontariusz, zaangażowany w proces uczenia się pozaformalnego i wspierający osoby młode w ich osobistym rozwoju społeczno-edukacyjnym oraz doskonaleniu zawodowym.
Osoba towarzysząca	Zgodnie z ogólną definicją mającą zastosowanie do wszystkich dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży osobą towarzyszącą jest osoba towarzysząca uczestnikowi – niezależnie od tego, czy jest nim osoba ucząca się czy pracownik / osoba pracująca z młodzieżą – o specjalnych potrzebach (tj. niepełnosprawnemu) w działaniu z zakresu mobilności w celu zapewnienia ochrony, udzielenia wsparcia i szczególnej pomocy. Ponadto w przypadku mobilności osób korzystających z kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wolontariuszy wolontariatu europejskiego w ramach Akcji 1, a także w przypadku krótkoterminowej lub długoterminowej mobilności uczniów w ramach Akcji 2 osobą towarzyszącą może także być osoba dorosła, która towarzyszy jednej lub kilku osobom uczącym się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, wolontariuszom wolontariatu europejskiego o mniejszych szansach lub uczniom (w szczególności, jeżeli są nimi osoby małoletnie lub młodzież, które mają niewielkie doświadczenie związane z przebywaniem poza własnym krajem) za granicą w celu zapewnienia im ochrony i bezpieczeństwa oraz skutecznego uczenia się w trakcie mobilności.

Otwarta metoda koordynacji	Międzyrządowa metoda określająca ramy współpracy między państwami członkowskimi, dzięki której można ukierunkować ich polityki krajowe na konkretne wspólne cele. W ramach programu otwarta metoda koordynacji ma zastosowanie w obszarach kształcenia, szkolenia i młodzieży.
Partner (organizacja)	Organizacja uczestnicząca zaangażowana w projekt, ale niebędąca wnioskodawcą.
Partnerstwo	Umowa między grupą uczestniczących instytucji lub organizacji z różnych krajów programu, zawarta w celu prowadzenia wspólnych działań europejskich w obszarach kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu lub ustanawiających formalną lub nieformalną sieć w danej dziedzinie, np. wspólne projekty edukacyjne dla uczniów i ich nauczycieli w formie wymian klas i indywidualnej mobilności długoterminowej, intensywne programy w zakresie szkolnictwa wyższego oraz współpraca między władzami regionalnymi i lokalnymi w celu wspierania współpracy międzyregionalnej, w tym transgranicznej; partnerstwo można rozszerzyć na instytucje lub organizacje z krajów partnerskich w celu podniesienia jego jakości.
Porozumienie o mobilności/programie zajęć	Porozumienie między organizacją wysyłającą i przyjmującą oraz osobami uczestniczącymi, określające cele i treść okresu mobilności w celu zapewnienia jego przydatności i jakości. Może być również wykorzystane jako podstawa do uznania danego pobytu za granicą przez organizację przyjmującą.
Poświadczenie (efektów) uczenia się pozaformalnego i nieformalnego	Proces potwierdzania przez upoważniony organ, że dana osoba osiągnęła efekty kształcenia (uczenia się) mierzone według właściwego standardu, który obejmuje następujące cztery odrębne etapy: 1. identyfikację konkretnych doświadczeń danej osoby za pomocą rozmowy; 2. dokumentację służącą zaprezentowaniu doświadczeń danej osoby; 3. formalną ocenę tych doświadczeń; oraz 4. poświadczenie wyników oceny mogące prowadzić do przyznania częściowej lub pełnej kwalifikacji.
Praktyka/staż	Pobyt w przedsiębiorstwie lub organizacji w innym kraju w celu zdobycia konkretnych kompetencji wymaganych na rynku pracy i doświadczenia zawodowego oraz lepszego zrozumienia kultury gospodarczo-społecznej danego kraju.
Praktyki zawodowe (praktykanci)	Praktyki zawodowe rozumiane są jako te formy kształcenia i szkolenia zawodowego (IVET), które łączą i przeplatają szkolenie w przedsiębiorstwie (okresy zdobywania praktycznych doświadczeń w miejscu pracy) z kształceniem w szkole (okresy nauki teorii i praktyki w szkole lub ośrodku szkoleniowym) i których ukończenie prowadzi do uzyskania kwalifikacji zawodowych uznawanych w danym kraju.
Profil zawodowy	Zbiór umiejętności, kompetencji, wiedzy i kwalifikacji, które dotyczą zwykle określonego zawodu.
Programy studiów jednostopniowych	Zintegrowane/długie programy prowadzące do uzyskania dyplomu ukończenia studiów pierwszego lub drugiego stopnia, które w niektórych krajach są nadal opisywane raczej za pomocą okresu trwania, a nie za pomocą zdobywanych punktów. W większości tych krajów nie realizuje się programów w ramach bolońskiego modelu studiów pierwszego stopnia w takich dziedzinach jak medycyna, stomatologia, weterynaria, pielęgniarstwo i położnictwo, które w większości przypadków podejmuje od 1–8% studentów. Typowa długość zintegrowanych programów, których ukończenie prowadzi do zdobycia zawodu regulowanego, odpowiada na ogół 300–360 ECTS/wynosi na ogół 5–6 lat w zależności od danego zawodu regulowanego.
Projekt	Spójny zbiór działań zorganizowanych w taki sposób, aby osiągnąć określone cele i rezultaty.
Przedsiębiorstwo	Każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na swoją wielkość, formę prawną bądź sektor gospodarki, w którym działa.

Przedsiębiorstwo społeczne	Przedsiębiorstwo, niezależnie od jego formy prawnej, które nie jest notowane na rynku regulowanym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 dyrektywy 2004/39/WE i które: 1) zgodnie ze swoim statutem, aktem założycielskim lub jakimkolwiek innym dokumentem statutowym dotyczącym założenia działalności powstało przede wszystkim w celu osiągnięcia wymiernych, pozytywnych skutków społecznych, a nie generowania zysków dla właścicieli, członków i zainteresowanych stron, jeżeli przedsiębiorstwo to: a) świadczy innowacyjne usługi lub wytwarza innowacyjne towary pozwalające na osiągnięcie korzyści społecznych lub b) stosuje innowacyjną metodę produkcji towarów lub świadczenia usług, która odzwierciedla jego cel o charakterze społecznym; 2) inwestuje wygenerowane zyski przede wszystkim w sposób służący osiągnięciu swojego podstawowego celu, a w odniesieniu do wszelkich przypadków podziału zysków między udziałowców i właścicieli stosuje uprzednio określone procedury i zasady służące temu, aby podział zysków nie utrudniał realizacji celu podstawowego; 3) jest zarządzane w przedsiębiorczy, odpowiedzialny i przejrzysty sposób, w szczególności poprzez angażowanie pracowników, klientów lub zainteresowanych stron, których dotyczy działalność gospodarcza prowadzona przez to przedsiębiorstwo.
Punkt zaliczeniowy	Zbiór indywidualnych efektów kształcenia danej osoby, które zostały ocenione i mogą być akumulowane do celów uzyskania kwalifikacji lub przenoszone do innych programów kształcenia/uczenia się lub na poczet innych kwalifikacji.
Siła wyższa	Nieprzewidywalna sytuacja wyjątkowa lub nieprzewidywalne wydarzenie wyjątkowe, będące poza kontrolą uczestnika i niewynikające z jego błędu lub zaniedbania.
Sport powszechny	Sport w formie zorganizowanej uprawiany na szczeblu lokalnym przez amatorów oraz sport dla wszystkich.
Spółki	Osoby prawne ustanowione zgodnie z przepisami prawa cywilnego lub prawa handlowego, w tym spółdzielnie, oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem organizacji o charakterze non-profit.
Studia prowadzące do uzyskania dwóch/wielu dyplomów	Program studiów oferowany przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania dwóch dyplomów) lub większą liczbę instytucji szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania wielu dyplomów), po zakończeniu którego student otrzymuje osobny dyplom od każdej uczestniczącej instytucji.
Studia trzeciego stopnia	Poziom studiów trzeciego stopnia w Ramach kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego uzgodniony przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe na posiedzeniu w Bergen w maju 2005 r. w ramach Procesu Bolońskiego. Deskryptory studiów trzeciego stopnia w Ramach kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego odpowiadają efektom kształcenia na poziomie 8 EQF.
Suplement do dyplomu	Załącznik do oficjalnej dokumentacji kwalifikacyjnej, która służy przedstawianiu bardziej szczegółowych informacji dotyczących studiów, wypełniany według uzgodnionego formatu uznawanego na szczeblu międzynarodowym jako dokument dołączany do dyplomu ukończenia studiów wyższych, zawierający ustandaryzowany opis zakresu, poziomu, kontekstu, treści i statusu studiów ukończonych przez jego posiadacza. Jest on wydawany przez instytucje szkolnictwa wyższego zgodnie ze standardami uzgodnionymi przez Komisję Europejską, Radę Europy i UNESCO. Suplement do dyplomu stanowi część dokumentów Europass (zob. wyżej). W kontekście międzynarodowego wspólnego programu studiów zaleca się wydawać „wspólny suplement do dyplomu” obejmujący całość programu i zatwierdzany przez wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego przyznające dyplom.
Szkoła	Instytucja zapewniająca kształcenie ogólne, zawodowe lub techniczne, na dowolnym poziomie, od edukacji przedszkolnej po edukację na poziomie ponadgimnazjalnym włącznie. Typy instytucji definiowanych jako szkoła są różne zależnie od kraju; aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z narodową agencją w danym kraju.

Termin (składania wniosków)	Ostateczna data, do której wnioski należy złożyć do agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej, aby został uznany za kwalifikowalny.
Transnarodowy	Odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej dwa kraje programu, chyba że wskazano inaczej.
Uczenie się nieformalne	Uczenie się wynikające z codziennych działań związanych z pracą, rodziną lub czasem wolnym, które nie jest zorganizowane ani ustrukturyzowane pod względem celów, czasu uczenia się ani środków wspierających uczenie się; z perspektywy uczącego się może być ono niezamierzone.
Uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy	Rodzaj kształcenia / uczenia się, który obejmuje zdobywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji poprzez realizowanie zadań w środowisku zawodowym, w miejscu pracy (np. w systemie dualnym) lub w instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego, oraz poprzez zastanawianie się nad tymi zadaniami.
Uczenie się pozaformalne	Uczenie się, które odbywa się poprzez zaplanowane działania (pod względem celów i czasu przeznaczanego na naukę), w którym obecna jest pewna forma wsparcia, ale które nie jest częścią formalnego systemu kształcenia i szkolenia.
Uczenie się przez całe życie	Całość kształcenia ogólnego, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się pozaformalnego i nieformalnego podejmowanego na wszystkich etapach życia, których wynikiem jest rozwój wiedzy, umiejętności, kompetencji lub uczestnictwa w społeczeństwie w perspektywie osobistej, obywatelskiej, kulturowej, społecznej lub zawodowej; uczenie się przez całe życie obejmuje również korzystanie z usług doradztwa i poradnictwa.
Uczestnicy	W ramach programu Erasmus+ za uczestników uznaje się osoby w pełni zaangażowane w projekt oraz – w niektórych przypadkach – otrzymujące część dofinansowania z Unii Europejskiej przeznaczoną na pokrycie kosztów ich uczestnictwa (w szczególności kosztów podróży i utrzymania). W ramach niektórych akcji programu (tj. partnerstw strategicznych) należy zatem rozróżnić między tą kategorią uczestników (uczestnicy bezpośredni) a innymi osobami pośrednio zaangażowanymi w projekt (np. grupy docelowe).
Unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności	Instrumenty ułatwiające zainteresowanym stronom zrozumienie, docenienie oraz w stosownych przypadkach uznanie efektów kształcenia (uczenia się) i kwalifikacji w całej Unii.
Ustanowiony	Dotyczy organizacji lub jednostki, która spełnia określone warunki krajowe (rejestracja, oświadczenie, publikacja itd.), umożliwiające takiej organizacji lub jednostce formalne uznanie przez władze krajowe. W przypadku nieformalnej grupy młodych ludzi, miejsce zameldowania jej prawnego przedstawiciela jest uważane za mające skutki równoważne dla celów kwalifikowalności do dofinansowania w ramach programu Erasmus+.
Wizyta przygotowawcza	Spotkanie z przedstawicielem/ami grup/y partnerskiej/ch w kraju organizacji przyjmującej, poprzedzające rozpoczęcie działań w zakresie mobilności młodzieży i umożliwiające ich lepsze przygotowanie. Celem wizyty przygotowawczej jest zbudowanie wzajemnego zaufania i podstaw do dobrej współpracy między partnerami biorącymi udział w projekcie. W wizycie przygotowawczej mogą brać udział osoby młode, aby uczestniczyć w pełni w procesie przygotowania projektu.
Wnioskodawca	Organizacja uczestnicząca lub nieformalna grupa, która składa wniosek o dofinansowanie. Wnioskodawcy mogą występować indywidualnie lub w imieniu innych instytucji zaangażowanych w projekt. W tym ostatnim przypadku wnioskodawca jest jednocześnie koordynatorem.

Wspólne programy	Programy (studiów lub badań) w obrębie szkolnictwa wyższego, wspólnie opracowywane, realizowane i w pełni uznawane przez dwie lub więcej instytucji szkolnictwa wyższego. Wspólne programy mogą być realizowane na każdym poziomie kształcenia w ramach szkolnictwa wyższego, tj. studiów licencjackich, magisterskich lub doktoranckich. Wspólne programy mogą być krajowe (tj. gdy wszystkie zaangażowane uczelnie są z tego samego kraju) lub transnarodowe/międzynarodowe (tj. gdy wśród zaangażowanych instytucji szkolnictwa wyższego reprezentowane są co najmniej dwa różne kraje).
Wspólny dyplom	Jeden dyplom ukończenia studiów wydawany studentowi po ukończeniu wspólnego programu. Wspólny dyplom musi być podpisany przez właściwe władze dwóch lub kilku instytucji uczestniczących i jest oficjalnie uznawany w państwach, w których te instytucje uczestniczące mają swoją siedzibę.
Współfinansowanie	Zasada współfinansowania polega na tym, że część kosztów projektu otrzymującego wsparcie UE jest ponoszona przez beneficjenta lub pokrywana przez zewnętrzne wkłady finansowe z innych źródeł niż dofinansowanie UE.
Wzmocniona opieka mentorska	Wzmocniona opieka mentorska oznacza intensywniejszy proces opieki mentorskiej niezbędny do wspierania osób młodych o mniejszych szansach, które nie są w stanie uczestniczyć w wolontariacie europejskim samodzielnie / z pomocą zwykłego mentoringu lub opieki dydaktycznej. Wzmocniona opieka mentorska przewiduje bliższy kontakt z wolontariuszem i częstsze spotkania, a także daje więcej czasu na realizację zadań zwykłej opieki mentorskiej, gwarantując pomoc krok po kroku dla wolontariuszy podczas działań w ramach projektu oraz poza godzinami pracy. Wzmocniona opieka mentorska służy skutecznej realizacji projektu i umożliwia wolontariuszowi uzyskanie maksymalnej autonomii.
Youthpass	Europejskie narzędzie służące zwiększeniu uznawalności efektów kształcenia (uczenia się) osób młodych i osób pracujących z młodzieżą, które wynikają z ich uczestnictwa w projektach współfinansowanych w ramach programu Erasmus+. Youthpass obejmuje: a) świadectwa, które uczestnicy mogą uzyskać w kilku akcjach programu oraz b) zdefiniowany proces obejmujący wsparcie osób młodych, osób pracujących z młodzieżą i organizacji młodzieżowych w refleksji nad efektami kształcenia (uczenia się) wynikającymi z projektu w ramach programu Erasmus+ w obszarze młodzieży i uczenia się pozaformalnego. Youthpass jest również częścią szerszej strategii Komisji Europejskiej, której celem jest zwiększenie uznawania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz pracy z młodzieżą w Europie i poza nią.
Zaproszenie do składania wniosków	Zaproszenie opublikowane przez Komisję lub w jej imieniu w celu przedstawienia w odpowiednim terminie propozycji działania odpowiadającego realizowanym celom i spełniającego wymagane warunki. Zaproszenie do składania wniosków publikuje się w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (w serii C) lub na odpowiednich stronach internetowych Komisji, agencji narodowej lub Agencji Wykonawczej.
Zaświadczenie/certyfikat	W ramach programu Erasmus+ dokument wydany osobie po ukończeniu nauki w ramach danego działania w obszarze kształcenia, szkolenia i młodzieży, zależnie od danego przypadku. Dokument ten poświadcza obecność oraz, w stosownych przypadkach, efekty kształcenia / uczenia się osiągnięte przez uczestnika działania.

ZAŁĄCZNIK IV – PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI I DANE KONTAKTOWE

PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

Tytuł	Link
Poziomy odniesienia i wskaźniki w strategii „Europa 2020” oraz ramach strategicznych ET 2020	http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Europe_2020_indicators_-_education&oldid=301033
Analiza kształcenia (obejmująca wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, szkoły, młodzież i szkolnictwo wyższe, jak również wiele szczególnych dziedzin kształcenia)	http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/
Analiza kształcenia i szkolenia obejmująca wszystkie obszary	http://www.oecd.org/education/
Analiza kształcenia i szkolenia obejmująca wszystkie obszary	https://en.unesco.org/ http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx
Wzór suplementu do dyplomu	http://ec.europa.eu/education/tools/diploma-supplement_en.htm
Przewodnik dla użytkowników ECTS	http://ec.europa.eu/education/tools/docs/ects-guide_pl.pdf
ECVET	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm http://www.ecvet-secretariat.eu
Kształcenie w zakresie przedsiębiorczości: przewodnik dla pedagogów	http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7465/attachments/1/translations/en/renditions/native&usg=AFQjCNEAZENuwg06uXIDQR_CK8zmSko5Lw&sig2=kjtnBVqQOeVNEhNWeBUSrw&cad=rja
ePlatforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE)	http://ec.europa.eu/epale
EQAVET	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/eqavet_pl.htm
Platforma Rezultatów Programu Erasmus+	http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/
ESCO	https://ec.europa.eu/esco
Unijna panorama umiejętności	http://euskills panorama.cedefop.europa.eu
Strona główna Europass	https://europass.cedefop.europa.eu/en/home

Odnowiona europejska agenda w zakresie uczenia się dorosłych i ostatnie zmiany polityki	http://ec.europa.eu/education/policy/adult-learning/index_pl.htm
Wskaźniki i poziomy odniesienia – monitor kształcenia	http://ec.europa.eu/education/tools/et-monitor_en.htm
Wskaźniki i poziomy odniesienia – oficjalna dokumentacja	http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/indicators-benchmarks_pl.htm
Biblioteka kluczowych dokumentów dotyczących sportu	http://ec.europa.eu/sport/library/index_en.htm
Główne dokumenty dotyczące europejskiej polityki wobec młodzieży (w tym odnowione ramy europejskiej współpracy na rzecz młodzieży)	http://ec.europa.eu/youth/library/index_en.htm
Główne inicjatywy strategiczne i wyniki w dziedzinie kształcenia i szkolenia od 2000 r. – rozwijanie strategii kształcenia szkolnego	http://ec.europa.eu/education/policy/school/index_pl.htm
Główne inicjatywy strategiczne i rezultaty w dziedzinie kształcenia i szkolenia od 2000 r. – reforma szkolnictwa wyższego	http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/index_pl.htm
Działania na rzecz otwartej edukacji – innowacyjne nauczanie i uczenie się dla wszystkich dzięki nowym technologiom i otwartym zasobom edukacyjnym, COM (2013) 654	http://ec.europa.eu/education/newtech/
Nowe podejście do edukacji – Inwestowanie w umiejętności na rzecz lepszych efektów społeczno-gospodarczych	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?;jsessionid=LLFgTfdd6mZf3Wt4 http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_pl.htm
Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:PL:PDF
Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich: Postęp w celu poprawy i przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarki europejskiej do roku 2020	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0311&from=EN
Komunikat z Brugii w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego w latach 2011–2020	http://ec.europa.eu/education/brugecomm/
W kierunku większej współpracy i spójności w nauczaniu przedsiębiorczości	http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/9269/attachments/1/translations/en/renditions/native
Inicjatywa przewodnia 'Mobilna młodzież'	http://europa.eu/youthonthemove/index_en.htm

Strona główna Youthpass

<https://www.youthpass.eu/pl/youthpass/>

DANE KONTAKTOWE

Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury (DG EAC)

<http://ec.europa.eu/erasmus-plus>

Komisja Europejska - Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Sektora Audiowizualnego i Kultury (EACEA)

http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

Agencje narodowe

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/contact_pl